

Om

Toldvæsen i Almindelighed

og

Det danske Toldvæsen

i Særdeleshed.

Af

W. C. C. Greve Sponneck,

Kammerjunker, Deputeret i Generaltoldkammer- og Commerce-
Collegiet, Ridder af Danebrogen.

Kjøbenhavn.

Vaa Boghandler P. G. Philipsens Forlag.

Trykt hos Bianco Luno.

33.86 A

Fortale.

Jeg saae mig i Aaret 1837, efterat have tilendebragt mine juridiske Studier ved Kjøbenhavns Universitet, istand til at foretage en Udenlandsreise, i det Siemed at lægge mig efter Kammeralvidensskaberne, nærmest med Hensyn paa Toldvæsenet. Da jeg af flere Grunde havde begyndt denne senere afbrudte Reise med et Ophold paa 1 Aar i Paris, henvendte jeg mig strax til adskillige franske Professorer, for af dem at erholde Veiledning ved de Studier, som det var min Agt at foretage. I Særdeleshed søgte jeg Anviisning paa et Værk, som angik Toldvidenskab i Almindelighed, eller som videnskabeligt havde behandlet det franske Toldvæsen i Særdeleshed. Mit Ønske i saa Henseende fandt imidlertid ikke Tilfredsstillelse; thi man erklærede mig, at et saadant Værk ikke eksisterede, ventelig fordi de nationaloekonomiske Skribenter, som med Lethed og til Fuldkommenhed vilde kunne have skrevet det, ingen Anledning havde fundet til specielt at ville virke for Toldvæsenet, og fordi de egentlige Toldembedsmænd sjelden have megen Tid at offere paa den videnskabelige Deel af deres Fag. — Jeg udsagedes altsaa til selv, saa godt som det stod i min Magt, at sammensætte mig et ordnet Heelt af de mere eller mindre ufuldstændige Bemærkninger om Told, som jeg fandt i de almindelige nationaloekonomiske Skrifter, og ved Siden deraf videre at udvikle mine Forestillinger ved efter bedste Evne at tænke over det Factiske, dets Aarsager og Virkninger i de forskjellige Landes Toldvæsen. Men jeg har følt, hvormegen Anstrængelse og Tid, hvormange Wildfarelser jeg kunde have sparet, og hvorlangt videre jeg vilde være kommet i mine Stu-

dier, om jeg havde fundet en saadan videnskabelig Bearbejdelse af Materien, som jeg attraaede. I Mangel af noget Bedre, vilde endog et saa ufuldkomment Forsøg, som det Læseren nu har for sig, dengang have været mig kjærkomment.

Under Bestræbelsen for selv at danne mig et klart Begreb om Toldens indre og ydre Væsen, er jeg lidt efter lidt kommet paa den Idee at meddele mine Resultater til Andre, og da jeg, i Haabet om derved muligt at kunne række een eller anden Yngre Haanden til at sætte sig videnskabeligt ind i Toldvæsenet, havde kastet mine Tanker paa Papiret, vare disse saa heldige at vinde større Bisfald, end jeg havde kunnet vente, hos ældre Mænd, til hvis Dom og Oprigtighed imod mig jeg maatte sætte ubetinget Lid. Da disse mine Belyndere derhos opmuntrede mig til strax at lade mit Arbeide trykke, stræbte jeg efter bedste Evne at give det en dertil mere passende Form, hvis Mangler Andre langt bedre end jeg selv ville kunne bedømme, endstjøndt jeg dog ingenlunde er uvidende om dem alle. Jeg har troet, at man vilde tilgive en usvet Pen dem; og om jeg end havde opsat Udgivelsen af mit Arbeide nok saalænge, føler jeg dog bedst selv, at der altid vilde være blevet Meget deri at rette.

Saaledes blev **første Deel** til, i hvis 1ste og 2det Capitel de, som ere bekendte med den nationaloconomiske Litteratur, ikke ville finde meget Nytt, undtagen Opfattelsen og Fremstillingen, der ere aldeles selvstændige, ligesom jeg ogsaa har forsøgt en særegen Udvikling af enkelte Gjenstande, hvortil jeg, efter den af mig lagte Plan, fandt mig opfordret, saasom af Læren om Søgning og Tilbud, om Handelens Productivitet, om Forskjellen mellem rigt Land og rig Nation, af Beskatningstheorien m. m. — Fremdeles har jeg af Mangel paa Nogens tidligere Bearbejdelse, hvortil jeg havde kunnet støtte mig, været mig selv saagodtsom udelukkende overladt med Hensyn til Hovedmaterien, nemlig det 3die Capitel, som jeg har kaldet „den egentlige Lære om Told“, og i hvilket jeg har bestræbt mig for at give en ordnet Fremstilling af de Ideer, som maae antages at ligge til Grund for alle Landes Toldvæsen. — Svad 4de Capitel angaaer, da har navnlig Studiet af det af

mig oftere citerede Skrift: „Handelens Theorie og Politik“ af Murhard, oversat og forset med Anmærkninger af Nathanson, ikke kunnet være uden Indflydelse; men jeg troer dog, at man vil finde min Fremstilling selvstændig i det Hele og ny i Udskilligt. — Med Hensyn til 5te Capitel gjælder hvad der blev bemærket i Anledning af det 3die.

J haabet om, at en Anvendelse af de almindelige i første Deel udviklede Begreber paa Danmark ikke vilde være uden Interesse, lagde jeg Planen til nærværende Skriffs **anden Deel**. — Jeg har deri bestræbt mig for efter bedste Evne at levere en fuldstændig Fremstilling af det danske Toldvæsen i en saadan Orden, som Indholdsregistret angiver, og som jeg ikke veed, om tør gjøre Fordring paa at kaldes systematisk, endstjøndt jeg haaber, at derved vil kunne faaes et nogenlunde anskueligt Billede af Fædrelandets Toldforhold. — Jeg har i 1ste Capitel givet en Udsigt over den danske Toldhistorie, til hvilken jeg har maattet søge Stoffet i selve de gamle Anordninger, saavidt jeg paa det kongelige Bibliothek og andesteds har kunnet overkomme dem. — Med Hensyn til de andre Capitler maa jeg blot bemærke, at jeg i Reglen har forbigaaet at udskrive hele Indholdet af de egentlige Lovbestemmelser, navnlig af Toldforordningen 1 Febr. 1797 og de andre Forordninger og Placater, som findes i Schou's Register. Grunden var, at Bogen ellers vilde have faaet et usødvendigt stort Omfang; thi ligesom jeg har bestræbt mig for ved den blotte Henviisning ikke at forstyrre nogen Mening, saaledes vilde dog den practiske Embedsmand og den, som fra Grunden af vil sætte sig ind i Toldvæsenet, ikke alligevel kunne have været fritagne for at efterlaae selve Lovbudene. Circulairebestemmelser derimod og deslige findes fuldstændigen anførte, hver Gang de ere af Bigtighed for Andre, end netop de specielle Embedsmænd, hvem de angaae.

Skal jeg udtale mig om den Hensigt, som jeg har havt for Die ved Udarbejdelsen af hele min Bog, saaledes som den nu ligger for Læseren, da kan jeg ikke negte, at jeg har vovet at haabe, at dette mit Forsøg ikke kunde være reent uden Interesse og Nytte baade for Yngre, som vilde studere sig ind i Toldvæsenet, og for

VI

Toldembedsmænd, Handlende, samt maastee ogsaa for Andre, der kunde finde sig foranledigede til at beskæftige sig med denne Gjenstand. Jeg har navnlig ønsket, at mit Arbeide maatte kunne bidrage til at give bestemtere Forestillinger om Ydernes og Toldvæsenets gjensidige Rettigheder og Forpligtelser, ligesom og til at meddele Toldembedsmændene et høiere Blik paa Betydningen af deres Kald. Skulde man finde dette Ønske for dristigt, haaber jeg dog, at man ikke vil undervurdere de Vanskeligheder, som jeg har haft at overvinde, om hvilke Toldembedsmænd bedst ville kunne dømmes, og at man ikke vil mistjende min redelige Villie og den Flid, jeg har anvendt paa at tilvejebringe Noget, jeg troede nyttigt. Maatte mine Bestræbelser for at fremkalde en almindeligere videnskabelig Sands for Toldvæsenet blot kunne foranledige, at Dygtigere specielt værdigede denne Gjenstand deres Opmærksomhed!

Slutteligen tillader jeg mig at aflægge alle de Mænd, med hvilke jeg har raadført mig om de enkelte Dele af mit Arbeide, min ustrømte Tak for deres venstabelige Opmuntring og for den Beredvillighed, hvormed de have meddeelt mig deres Bemærkninger.

Kjøbenhavn, Mai 1840.

Forfatteren.

Indhold.

Indledning	Side 1.

Første Deel.

De almindelige Begreber.

Første Capitel: De Toldvidenskabens nærmest vedkommende Forudsætninger af Nationaloeconomien	7.
Andet Capitel: Kort historisk Udsigt over de forskellige nationaloeconomiske Skribenter og Systemer	48.
Tredie Capitel: Den egentlige Lære om Told	62.
Første Afsnit: Begrebet om Told	—
Andet Afsnit: Forskiel i Toldens Bæsen efter de forskellige Diemed, hvori den er paalagt	66.
1. For Finantfernes Skyld	—
1. Hvad angaaer Mængden af Toldsatser	69.
a. Med Hensyn til Indførselstold	—
b. Med Hensyn til Udførselstold	72.
2. Hvad angaaer Størrelsen af de finantfelle Toldsatser	73.
— Indførsels- og Udførselsforbuds finantfelle Betydning	79.

VIII

	Side
II. Told paalagt for Statens Forsvars og Sikkerheds Styld	80.
III. Told paalagt for at beskytte den indenlandske Production	82.
Credie Afsnit: Modificationer i det strenge Beskyttelses-System.	94.
1. Analoge Importer	95.
2. Heterogene Importer	97.
3. Analog-heterogene Importer	99.
4. Handelspolitikkens Indflydelse paa Beskyttelses-Systemet.	100.
Fjerde Afsnit: Om Organisationen af et hensigtsmæssigt Toldvæsen	105.
1. Told bør optrædes saa nær ved Consumenterne som muligt	107.
2. Told bør optrædes med saa liden Bekostning som muligt	117.
3. Told bør optrædes med saa liden Gæne for Yderne som muligt	127.
4. Reglerne for Toldens Optrædelse og Beregning bør være saa tydelige og samlede paa eet Sted	139.
5. Der bør være Enhed i det hele Toldafgifts-System og dets enkelte Satser afpasses efter Lidsomstændighederne	140.
6. Den øverste Toldadministration bør handle med Conseqvents og Energie	141.
Femte Afsnit: Historiske Notitser om Toldoppebørslen i Europa og dens Udvikling til System	147.
Fjerde Capitel: Om Handelsfrihed	153.
Første Afsnit: Forbegreber	—
Andet Afsnit: Om Toldsystemernes Indflydelse paa den arbejdende Klasses Stilling	159.
Credie Afsnit: Om de forskellige Midler, hvorved Regjeringerne have søgt at indvirke paa den indenlandske Production.	162.
1. Indførselsforbud og Told	163.
2. Udførselsforbud og Told.	170.
3. Præmier	172.
4. Handels- og Industriemonopoler	175.

IX

	Side
Fjerde Afsnit: Om Toldsystemernes Indflydelse paa den egent-	
lige Handel	177.
a. Paa den indenlandske Handel	179.
b. Paa den udenlandske Handel	182.
c. Paa Transit-handelen	184.
femte Afsnit: Exempler af forskjellige Landes Toldhistorie . .	186.
Femte Capitel: De practiske Resultater, Slutning	195.

Anden Deel.

De almindelige Begrebers Anvendelse i Danmark,
eller Forsøg til en critisk Fremstilling af det danske
Toldvæsen.

Første Capitel: Kort Fremstilling af den danske Toldhistorie . .	3.
første Periode: Fra de ældste Tider indtil 1651	4.
Anden Periode: 1651—1672	12.
Tredie Periode: 1672—1732	16.
Fjerde Periode: 1732—1762	29.
femte Periode: 1762—1797	33.

Andet Capitel: Om den almindelige Character af Egn. 1	
Febr. 1797, dens Fortjenester og Mangler	43.
I. Toldforordningens almindelige Character	45.
II. Toldforordningens Fortjenester	50.
III. Toldforordningens Mangler	53.

Tredie Capitel: Om det nugældende Toldafgifts-Sy-	
stem, d. e. Toldsystemet i egentlig Forstand	59.
første Afsnit: Om Toldsystemets almindelige Character . .	61.
Andet Afsnit: Om Toldsystemets Detail.	
I. Med Hensyn til Indførsels-tarifen	—

	Side
a. Raae Materialier til Forædling	69.
b. Halvfærdige Materialier	—
c. Consumtibilier i vidtløstlig Forstand (færdige Producter)	70.
— Afgiften af Fartsøier, som erhverves fra Udlandet	73.
II. Med Hensyn til Udførsels-tarifen	75.
III. Med Hensyn til Transittolden	76.
— Om Drawback.	80.
Credie Afsnit: Om Undtagelserne fra Toldsystemet.	81.
I. Om de visse Personer tilstaaede Begunstigelser	83.
II. Om de visse Landesdele tilstaaede Begunstigelser.	87.
— Resultat	90.
Fjerde Afsnit: Om Forskiellen mellem Kongeriget's og Portug- bømmernes Toldsystem	94.
Tillæg: Om Skibsafgifterne m. v.	97.
Laste- og Frægtpenge	100.
Fyr- og Skibsskibsskatter	102.
Skibsklaringsportler	103.
Fjerde Capitel: Om de Hverne paahvilende formelle Byrder og Controlbesværligheder, d. e. Toldcontrol-Systemet	103.
Første Afsnit: Om Personernes Estersyn og Behandlingen af Reisendes Gods	105.
I. Om Personernes Estersyn	—
II. Om Behandlingen af Reisendes Gods	109.
a. Ved Ankomsten til eller Udgangen af Riget	110.
b. I den indre Samfærsel	116.
— Om fremmede Diplomaters Behandling	117.
Andet Afsnit: Om Controlbestemmelserne ved Varers Ind- førsel til Riget	119.
Første Afdeling: Ved den søværts Indførsel	—
A. Om Skibe og Varer, forinden de antomme til Told- stederne	—

XI

	Side
B. Om Skibe og Varer ved Toldstederne	123.
a. Den første Anmeldelse til Eftersyn m. v.	—
b. Skipperens Generalangivelse	125.
c. Om de Momenter i Toldklareringen, som nærmest slutte sig til Generalangivelsen.	131.
d. Om de specielle Angivelser og Varernes endelige Klarering.	142.
— Almindelige Bemærkninger om vore Told- forklaringer og Toldbødformaliteter	153.
C. Om Løsning udenfor Toldstederne	157.
Anden Afdeling: Ved den landværts Indførsel	158.
Tredie Afsnit: Om Controlbestemmelserne ved Varers Ud- førsel af Riget	160.
Første Afdeling: Om den søværts Udførsel.	—
A. Fra et Toldsted	—
a. Om den mundtlige Anmeldelse og de specielle An- givelses	—
b. Om Skipperens Generalangivelse og Toldsedlen eller Toldpasjet	163.
c. Om Toldbødsynet under og efter, samt om For- seelser ved Indladningen	166.
B. Fra Ladesteder udenfor Toldstederne	—
Anden Afdeling: Om den landværts Udførsel	167.
Fjerde Afsnit: Om Indrecontrollen	168.
Første Afdeling: Om visse Varers Stempling	—
A. Om de stempelpligtige fremmede Varer	171.
a. Hvilke fremmede Varer der ere stempelpligtige, og hvor de kunne stemples	173.
b. Om Stemplingens Udførelse	175.
c. Om Birkningen af Stempling og dens Mangel, samt om Afhjælpingen af den sidste	179.
B. Om stempelpligtige indenlandtske Manufactur- varer	182.

	Side
— Almindelige Bemærkninger om bort Stemp- lingsvæsen	182.
C. Om indenlands raffinerede Sukkers Forsyning med Raffinaderiestempel (Spillekort)	188.
Anden Afdeling: Om Huusinqvifitioner	191.
Tredie Afdeling: Om Controllen med Baresførsler mellem Rigets Provinde og i dets Indre	203.
A. I den søværts Samfærse	—
a. Uden at anløbe Toldstederne	204.
b. Mellem Toldstederne ved Udgaaende	211.
c. Mellem Toldstederne ved Indgaaende	220.
B. I den landværts Samfærse	226.
a. Mellem Kjøbstad og Kjøbstad	—
b. Mellem Kjøbstad og Land, og i det Hele paa Landet	210.
— Almindelige Bemærkninger om Indrecon- trollen	247.
Tillæg: Om Skibsmaalingen	254.
Femte Capitel: Om de Yderne tilskaaede Lettelser ved Af- giftserlæggelsen (Oplagsvæsenet)	255.
Forste Afsnit: Om Transitoplag	—
a. Om Oplagsstagelsen	261.
b. Om Varerne paa Transitoplag	263.
c. Om Frafskrivningen fra Transitoplag, samt om Transitgodsets Forsendelse indenrigs	268.
Andet Afsnit: Om Creditoplag	275.
a. Om Creditoplagstagelsen	277.
b. Om Varerne paa Creditoplag	268.
c. Om Afgangen fra Creditoplag og Creditoplagets Dphø.	280.
— Om Credit paa Rettigheberne	289.

Sjette Capitel: Om Toldstraffelovgivningen og Toldvæsenets Fremgangsmaade i Sager angaaende Toldforseelser 292.

- første Afsnit: Om Toldstraffelovgivningen —**
- A. Om Toldforseelser i Almindelighed 294.**
- B. Om Toldstraffene i Almindelighed 300.**
- C. Undersøgelse af Toldlovgivningens vigtigste enkelte Straffebestemmelser 303.**
- I. Almindelige Straffebestemmelser 304.**
- a. Directe Toldforseelser i den søværts Samsærse 306.**
- b. Directe Toldforseelser i den landværts Samsærse 312.**
- c. Straffene for de vigtigste indirecte Toldforseelser 323.**
- II. Særegne Straffebestemmelser 328.**

Andet Afsnit: Om Toldvæsenets Fremgangsmaade i Sager angaaende Toldforseelser 336.

- I. Om Paastandens Reblæggelse, samt Sagens fuldstændige factiske Oplysning —**
- a. Naar man har bestemte Varer eller Personer at holde sig til —**
- b. Naar man ikke har dem 340.**
- II. Om Sagens Paaatale 342.**
- a. Af Toldvæsenet 343.**
- b. Af den Paaagældende 347.**
- III. Om Straffens Fuldbrydelse og Provenüets Deling 350.**
- a. Om Bødernes Indfordring, Inddrivelse eller Afsoning (Gjældsængsel) —**
- b. De anholdte Varers Realisation 353.**
- c. Provenüets Deling 356.**

Syvende Capitel: Om den danske Toldembedsforfatning, samt i Forbindelse dermed om Toldforvaltningen 361.

- første Afsnit: Om de locale Autoriteter og om Embedsmændene i Almindelighed, samt om Assistanzen af Toldvæsenet uvedkommende Personer 362.**

XIV

	Side
a. Forretningernes nuværende Fordeling	363.
b. Embedsmændenes Pligter	366.
c. Embedsmændenes Ansvar	372.
d. Embedsmændenes Forrettigheder	376.
e. Assistancon af Uvedkommende	378.
Andet Afsnit: Om Administrationens Mellemorganer	379.
Tredie Afsnit: Om selve den øverste Soldatadministration	387.

Trykfeil.

Følgende vildebedende behøves rettede:

I første Deel.

- Side 24, 6te Linie fra oven „for saavidt“ læs: „forfaavidt“
— 32, 8de — fra neden „om var“ læs: „som var“
— 47, 13de — — mangler: „i“
— 64, 6te — fra oven „større“ læs: „større“
— 89, 4de — — „oprundet“ læs: „grundet“

I anden Deel.

- Side 13, 3die Linie fra oven „utalte“ læs: „ubtalte“
— 14, 4de — fra neden „Ela “ læs: „Elaane“
— 28, sidste — „ydeligt“ læs: „tydeligt“
— 117, 5te — fra neden „Capitel“ læs: „Affnit“
— 170, 12te — fra oven „en“ læs: „den“
— 236, 8de — — „af“ læs: „at“
— 237, 16de — — „og af“ læs: „af og“
— 280, 14de — fra neden „Creditoplagsrettens“ læs: „Creditoplagets“
-

Første Deel.

De almindelige Begreber.

I n d l e d n i n g.

Der behøves kun et Blik paa hvilkensomhelst af de Balancer over Stats=Indtægterne og Udgifterne, som nu i de fleste Lande aarlig publiceres, for at overtøye om, hvilken betydelig Deel af samtlige Intrader Tolden næsten overalt udgjør. Allerede heraf følger, at den Disciplin, som beskæftiger sig med at undersøge de Grundsætninger, efter hvilke Toldintraderne paa hensigtsmæssigste Maade kunne bringes til at indflyde i Statens Kasse, maa udgjøre en væsentlig Deel af Finantsvidenskaben og, som den, være baseret paa den almindelige Lære om Nationalvelstand.

Der var vel en Tid, da man i Henseende til Told og hvad dermed stod i Forbindelse ikke anerkjendte, eller formaaede at anerkjende Tilværelsen af nogen Videnskab, men satte hele dens Væsen i den Kunst, forlods at tage saameget som muligt ind af hvad der solgtes til, eller kjøbtes af det Fremmede. — Erfaringen maatte imidlertid snart lære, at det, selv til Udvøvelsen af denne Kunst, kom an paa noget Mere, end at kunne lægge sammen; og udmærkede Stats- og Videnskabsmænd henvendte senere deres Opmærksomhed paa denne vigtige Green af Administrationen. Det er nu i de største Handels-

stater blevet almindeligt at ansee Toldvæsenet som een af Finansministerens allervigtigste Partes; og selv hvor en egen Toldadministration er organiseret, bør dog alle de Principer, hvorefter denne skal handle, udgaae fra den almindelige Finanzbestyrelse.

Imidlertid er det endnu kun et ufuldstændigt Begreb, man kan danne sig om Toldvidenskabens Bigtighed, ved at betragte det Forhold, hvori Toldintræderne staae til Landenes samtlige Indtægter. Der gives intet Talsforhold, hvormed man er istand til at udtrykke den Indflydelse, som et Toldsystem kan udøve paa et Lands Productivitet og en Nations hele materielle Velværen. Der er endog dem, som ville paa- staae, at der ikke gives nogen Industriegreen, som jo en Toldanordning er istand til baade at skabe og at tilintetgjøre i et Land. Der fordres en vidtløftigere Undersøgelse, end allerede her vilde være paa sit Sted, for at kunne bestemme, hvorvidt den første Deel af denne Paastand er rigtig, for hvilken man hyppig som bevisende Exempel finder anført, at de høie Toldafgifter, som i England bleve i sin Tid lagte paa Indførselen af fremmede Bomuldsmanufacturvarer, have ene og alene lagt Grunden til denne Industriegreens Opkomst i hiint Land, som den nu aarlig indbringer Millioner. Rigtigheden heraf vil det Følgende af nærværende Skrift give Anledning til nøiere at prøve. Men saameget er dog vist og uomtvistet antaget af alle nationaloconomiske Skribenter, at hvis et Toldpaalæg end ikke ubetinget er istand til at fremkalde enhver kunstig Industrie, som man falder paa at ville skabe i et Land, saa er man ved et saadant idetmindste istand til at kunne standse næsten enhver Virksomhed af denne Art. Kunde den engelske Regjering t. Ex. være saa uflog, at lægge en Told af 50 pCt. paa Indførselen af den raue Bomuld, som til Manufacturerne hjembringes fra de varme Climater,

eller at beskaffe de i Landet selv deraf fabrikerede Varer med en Udførselstold, medens den til samme Tid lod fremmede Bomuldsmanufacta frit indpassere, saa kan man være overbevist om, at inden saa Aars Forløb vilde der ikke eksistere eet eneste Bomuldsmanufactur i hele England. Dette er indlysende; men man behøver end ikke at tage saa slaaende Exempler. Den Erfaringskundskab, som man tør forudsætte, at de Fleste af dem, hvem dette Skrift falder i Hænderne, have om Tilbagevirkningerne af Skatter og Paalæg paa en Gjenstands Priis og Frembringelse, tillader vistnok, at man allerede her, uden at synes at overdrive, kan fremsætte som en almindelig Regel, at der næsten intet, i dets Frembringelser materielt fremtrædende, mennefeligt Arbeide gives, uden at jo en Toldanordning kan have Indflydelse paa samme. Ved nogle Døgn blikke at dvæle ved Betydningen af denne Sætning og forfølge den i sin Consequents, troer jeg, at man nærmest vil kunne gjøre sig en Idee om Bigtigheden af den Videnskab, hvis Formaal er at angive det hensigtsmæssigste System, hvorefter Toldanordninger bør affattes, det er: hvorefter Told bør paa-lignes og opkræves.

Det kunde maaskee synes, at naar engang et saadant hensigtsmæssigt System var fundet, kunde man undvære idetmindste det bybere Kjendskab til de Grundprinciper, hvorpaa det var bygget, idet man indskrænkede sig til blot at handle overeensstemmende med de af Lovgiveren udtalte Regler. Men man vilde, ved sliq blind Udøvelse af Toldlovene, snart komme tilfort, eller rettere: det Land vilde snart komme tilfort, som en saadan iblinde handlende Toldadministration var blevet tildeelt. Thi for det Første er endnu intet System i denne Materie blevet tænkt, og vil heller aldrig lade sig tænke, saa absolut rigtigt, at det skulde passe paa alle Tider og paa alle Lande.

Af alle Forhold ere nemlig ingen mere variable end netop de, som nærmest betinge Told. Intet Lovbud trænger hyppigere til Revision og stadigere til at lempes efter Tidsomstændighederne, end en Toldanordning. — Dernæst er det ikke engang muligt vel at udøve et for Diebliffet passende og rigtigt System, at føre det consequent og med Skjensomhed gjennem de hundrede Conflicter, hvori et Toldvæsen uødvendigviis maa komme med Yderne og, man kan sige, mange Gange med selve Statens materielle Interesser, naar man ikke er fuldkommen Herre over alle de Momenter, hvorpaa Systemet er bygget. Og hvor skulde man derhos kunne finde Modet til i mangfoldige concrete Tilfælde uden Skaansel at maatte tilintetgjøre hele Familiens Belfærd, undtagen i Tilliden til den Videnskab, paa hvis Sætninger det System var bygget, som fordrede deslige Offere? — Hvad enten derfor Taler er om, fra nyt af at skabe et Toldsystem, eller om at bedømme, hvorvidt et givet kan trænge til Modificationer, eller endog blot om at udøve et alt bestaaende, vil man stedse føle Trangen til at gaae tilbage til de Grundprinciper, paa hvilke den hele Toldbeskatning er baseret. Af alle Grene af Statsstyrelsen er der maaskee ingen, hvor den fundamentale Videnskab daglig finder en mere directe practiff Anvendelighed, end netop ved den høiere Toldadministration.

Men det er ikke blot for Mænd af Faget, at den videnskabelige Basis er saa vigtig. Det vil uden den heller ikke for Andre være muligt med Retfærdighed at kunne bedømme et Lands Toldforfatning og Toldforvaltning. De skjæve og uretfærdige Domme, som man ikke sjælden hører Yderne, endog indsigtsfulde Handlente, fælde over denne Materie, have oftest deres Grund i Mangel paa tilstræffelig Kjendskab til de Grund-sætninger, efter hvilke man ene kan dømme om Told i Almindelighed og den enkelte Stats Toldvæsen i Særdeleshed.

Desaarſag har Toldvidenſkaben viſtnok en almindeligere Interesſe, end blot for den Klasse af Borgere, ſom have helliget deres Virksomhed til dens Udvøvelse.

Toldvidenſkaben udgjør, ſom alt bemærket, en integrerende Deel af Nationaloecconomien, eller den Lære, ſom underſøger Aarsagerne og Betingelserne for Nationers Velſtand. Det er derfor til de almindelige nationaloecconomiske Sætninger, at man først og fremmeſt maa henviſe den, ſom det intereſſerer at have nøiere Kundſkab om Toldens Væſen.

I nærværende Skrift, ſom gjerne vilde give en ſelvſtændig Anviſning til en almindeligere Udtannelse i den omhandlede Retning, ſkal kortelig blive fremsat de Grundsætninger af Nationaloecconomien, til hvilke Toldvidenſkaben abſolut fordrer Kjendſkab, og af hvis urigtige Forſtaaelse alle Fortidens og Nutidens Toldvildfarelſer egentlig reiſe ſig. Jeg har derfor troet at burde begynde en ſystematiſt Fremſtilling, ſom den her tilſigtede, med en kort Udvikling af diſſe Sætninger, ſaaledes ſom jeg ſelv har opfattet dem, iſtedetfor blot derom at henviſe til de ſtore nationaloecconomiske Skribenter, for hvis Læſning iøvrigt Ingen kan diſpensere ſig, hvem Grundigheden er magtpaaliggende. De forſkjellige nationaloecconomiske Systemers Hiſtorie har jeg heller ikke troet at kunne forbigaae, fordi den kaſter ſaa ſtort et Lys netop paa de Sætninger, til hvilke Læren om Told ret egentlig ſtøtter ſig. Jeg har, — maaftee imod hvad der vil ſynes Mange den naturlige Orden, — først i 2det Capitel udviklet denne Hiſtorie, og i Forbindelse med den angivet nogle Notitſer angaaende Litteraturen. Grunden har været, at jeg ved en Materie ſom den nærværende anſaae det for umuligt at beſkrive, hvorledes Sætningerne vare blevne miſforſtaaede, forinden diſſe ſelv vare blevne fremsatte.

Skiftet er deelt i tvende Hoveddele. I den første har jeg, under Navnet „De almindelige Begreber“, forsøgt en ordnet Fremstilling af hvad jeg anfaae at høre til Toldvidensskaben i Almindelighed. I den anden Deel har jeg stræbt at give et anskueligt Billede af „De almindelige Begrebers Anvendelse i Danmark“, det er: af det danske Toldvæsen, derunder forstaaet dette Lands Toldsystem, Toldforfatning og Toldforvaltning.

Første Deel.

De almindelige Begreber.

Første Capitel.

De Guldvidenskaben nærmest vedkommende Hovedsætninger af Nationaloeconomien.

Betragter man Naturen rundt om sig og seer, hvormange Gjenstande der bidrage til den menneskelige Existents, Velværen og Nydelse, saa faaer man først et Begreb om, hvor forskjelligartede Bestanddelene af den nationale Formue ere. Thi fra Luften, man indaander, og Kildevandet, som Enhver frit kan øse, indtil den kostbareste Luxusartikel høre de samtlige til Nationalformuen. Man beskæftiger sig vel ikke i Nationaloeconomien med de Gjenstande, der ei kunne udtømmes ved Brug, og som ingen ombytkelig Værdi have; men absolut taget høre de dog til den nationale Eiendom, og hvad man idag Intet har villet give for, kan der imorgen blive Mangel paa. Det bare Band er ofte blevet solgt til høi Priis; og kunde Midler udfindes, hvorved Menneskene bleve istand til at bemægtige sig Luften, Atmosphærens Tryk o. deel., er der

heller Intet til Hinder for, at disse Gjenstande jo kunde blive Omtusfning undergivne. Fra det Dieblif af ere de utvivlsomt Nationalformuen hjemfaldne.

Tænker man sig Menneskene i en raa Naturstand. Stoven er fuld af Bilet, Vandet af Fisk; men ingen af Delene føder og klæder dem blot ved sin Eksistens. Selv de Rodder, de optage af Jorden, maac dog først søges, findes og høstes. — Der er saaledes et Moment, som maa komme til, et væsentligt Reqvifit, uden hvilket al Naturens Rigdom Intet kan nytte Mennesket. Det er **Arbeide**. Den Gamle, som bøier sig, for at plukke Bærret, der groer ved hans Fod, Fiskeren og Jægeren, anvende alle Arbeide; vel sandt i et større eller mindre Forhold, men dog altid en Virkning af en menneskelig Kraftanstrengelse. Saasandt som ikke Alle have lige Evne eller Lyst til saadan Kraftyttring, eller til at lægge den for Dagen paa samme Maade, maa der ogsaa blive Forskjel paa det menneskelige Arbeide; og den Ene maa kunne fremvise Virkninger af sit Arbeide paa den ydre Natur, hvortil den Anden, enten aldeles ikke, eller ikke i et givet Dieblif er istand. Allerede deraf følger, at den Ene kan have Arbeide at ombytte imod den Andens. Men det bliver mere anstueligt, naar man forfølger Billedet af en tidlig Naturstand. Bed at jage, har den Ene faaet mere Bilt, end der til hans egen og hans Families Føde og Klæder behøves. Derimod har han ogsaa Lyst til Fisk, hvoraf han ingen har fanget. Hans Nabo har anvendt sin Dag paa at fiske og ligeledes faaet flere Fisk, end til ham og Familie ere fornødne. Derimod trænger han til Bilt, for med dets Skind at klæde sig. Det Naturlige er da, at disse to Naboer, hvoraf Enhver har Overflod af det, som den Anden mangler, tuske med hinanden, og blive begge hjulpsne. Hvad de saaledes tiltuske sig, er ingenkunde Naturens raa Bilt og Fisk, som de løbe omkring i Stoven eller svømme

i Vandet. Men det er det fældede Bildt, den alt fangne Fiff; med andre Ord: det Arbeide, som derpaa er anvendt. Jægeren giver en Deel af fit Dagværk for en lige Deel af Fiffereus. Har den Ene fældet 3 Hjorte, hvoraf han kun behøver 2, og den Anden, ved at anvende ligesaameget Arbeide, fanget 12 Fiff; faa vil hiin for sin ene Hjort kunne af denne tiltuffe fig 4 Fiff, faa fremt at Afgangen, som forudfat, stod aaben for Alle til ubindrede at kunne fifte og jage, hvor dem lystede, samt at det samme Garn eller lignende Fangeredskab kunde anvendes baade af Fiffereu og af Jægeren. Vi ville et Dieblif blive ved denne Hypothese, under Forudfætning af hvilken det vil indfees, at Arbeide afgiver den eneste Maaleftok, hvorefter Luftthandel kan finde Sted. — Tilfælde eller rettere naturlig Trang maa antages oprindeligt at have fremkaldt flig Arbeidsomtuffning. Men Erfaring maa snart have overbeviffet Jægeren om, at han, ved blot at anvende hele fin Færdighed paa at jage, var iftaud til at forfaffe fig ikke blot mere Bildt, men eo ipfo tillige Midlet til at kjøbe flere Fiff, end om han befkjæftigede fig verelviis med at fifte og med at jage. Fiffereu paa fin Side anffillede samme Betragtning; og en tredie Nabo gjorde maaffee ogfaa den Erfaring, at han, ved at blive hjemme og forfærdige Redskaber, Huusgeraad, Klæder o. f. v., kunde rigeligen forfyne fig selv med diiffe Gjenffande og tillige for det Dverffud heraf, fom han ei benyttede, tiltuffe fig flere Fiff og mere Bildt af Fiffereu og Jægeren, end han kunde faae ved selv tillige at fifte og jage. Uden nogen formelig Dvereenskomff har vi ff selve Forholdets Natur medffort, at enhver af diiffe 3 Naboer er blevet ved fit eiendommelige, engang tillærte Arbeide, hvori han havde erholfte Færdighed. Paa den Maade have Befkjæftigelferne, den ene efter den anden, affondret fig. Hvad der i Begyndelfen anffaaes for eet og samme Slags, har snart igjen opløff

og adskilt sig i mangfoldige Underafdelinger, som gjensidig række hinanden Haanden, hvoraf ingen maastee frembringer noget selvstændigt, af de Andres Arbeide uafhængigt Product, men som alle tilsammen staae sig bedre og udrette mere, end om hver enkelt i det Mindre vilde udføre alle de Haandgreb, som ere særegne for enhver Bestjæftigelse især. Saa simpelt har i det virkelige Liv den vigtige Theorie om Fordelen af **Arbeidets Deling** udviklet sig. Det er paa den, at Nutidens overlegne Industrie for en stor Deel grunder sig, og den indeholder Betingelserne for endnu større Fremskridt. Dens første Udvikling skyldes den berømte Dr. Adam Smith, som mesterlig har fremsat dens Bæsen og tydeliggjort dens Virkninger *).

Var det imidlertid ikke længere Tilfældet, som hidtil forudsat, at det samme eller et lige kostbart Redskab kunde bruges baade af Jægeren og Fiskeren, men at hün t. Ex. maatte benytte sig af et Instrument, hvis Forfærdigelse havde kostet langt mere Arbeide og Tid, end Fiskerens Garn, eller at Jægeren paa sin Jagt sled mere sine Klædningsstykker, behøvede mere eller kostbarere Føde o. s. v.; da indsees det, at disse 2 Mænd ikke længere kunde uden Forskjel tusse $\frac{1}{2}$ af deres respective Dagværk med hinanden. Skal Jægeren ikke have tabt ved Handelen, maa han have en forholdsmæssig større Deel af Fiskerens Arbeide som Godtgjørelse for hvad hans Redskaber, Klædning og Føde have kostet ham mere end Fiskerens. Denne Godtgjørelse staaer i samme Forhold til hans bedre Redskaber, som Erfaringen lærer, at Rente i et mere udviklet Selskab staaer til Capital og Forstud. Fra det Dieblit af, at den her berørte Forskjel er indtraadt i Arbeidsvilkaarene for Fiskeren og Jægeren, bliver der altsaa et nyt Moment, til

*) See hans Værk: National-Bestands Natur og Aarsag, I. Cap. 1.

hvilket de ved deres Luffhandel nødes at tage Hensyn. Enhver opsumerer hvad hans Redskaber, Maskiner, Huse, Waade o. s. v. have kostet ham, og forsaavidt disse ere nødvendige til Udførelsen af hans Arbeide, kalder han dem sin **productive Capital**, som han har billigt Krav paa at faae successive godtgjort og forrentet ved den høiere Priis, hvorfor han borttuster sit Arbeidsproduct. Sit saaledes Jægeren i det forhen brugte Exempel netop $\frac{1}{4}$ af Fisserens Dagsarbeide for $\frac{1}{4}$ af sit, saa maa deres productive Capital, d. e. deres anvendte Redskabers Priis, deres Forskud o. s. v., ansees at have været lige; sit han derimod een Fist mere end før, da maa denne ansees som Rente*) af det Beløb, hvormed hans productive Capital oversteg Fisserens. Denne Rente kaldes ogsaa ofte Gewinnst eller Capitalgevinst, men den er i Grunden ikke mere en Gewinnst, end selve Lønnen for hans Arbeide. Den er en reen Godtgjørelse. Kunde Jægeren ikke være vis paa at faae den, maatte han jo være meget ufornuftig, om han vilde anvende sit Arbeide paa en Bestjæftigelse, der fordrede Forskud og Capitalanlæg, for hvilke han, foruden den almindelige Arbeidsløn, ingen Erstatning kunde erholde, og som altsaa afgav en mindre Arbeidsløn, end andre Erhvervs-grene.

Vi have i det Foregaaende steds forudsat, at de raae Naturgjenstande, paa hvilke Arbeide og Capitaler anvendtes, for at gjøre dem tjenlige til Brug, saaledes stode til Alles ubindrede Disposition og Afbenyttelse, at Arbeidet og den

*) Jeg har for Kortheds Skyld blot sagt Rente. Men vi ville i det Følgende af dette Capitel faae Leilighed til at see, at derunder ogsaa maa indbefattes en forholdsmæssig Godtgjørelse for det Slid, som lidt efter lidt stcer paa Redskaberne, foruden den Rente, som efter Rentefodens Størrelse i et udviklet Selskab maa antages at være den almindelige

anvendte Capital alene kom i Betragtning ved det forarbejdede Naturproducts Ombytning. — Men tænker man sig nu, — for at blive ved det valgte Exempel af en tidlig Naturstand, — at een eller flere Jægere have været stærke nok til at forbeholde sig alene Netten til at jage i den forhen fælleds Skov og derfra udelukke alle Andre, eller ogsaa, at de for en Deel af deres tidligere fælledede Bildt have tiltusket sig en saadan udelukkende Net, eller kort sagt, at de paa hvilken som helst Maade ere komne i den Besiddelsesstand med Hensyn til forskjellige Stykker Jord, som nu er det Almindelige i Europa, — saa vil det indsees, at Afgangen til at anvende Arbejde og Capitaler paa Jagten ikke mere staaer aaben for dem, som ikke ere deelagtige i sliq Besiddelsesstand. Vilde de skaffe sig denne Afgang, kunde det kun skee efter Overenskomst med den eller dem, som ere Eiere af Jagtgebietet. Da man Intet faaer for Intet, vilde de derfor komme til at give en Erstatning, t. Ex. en Deel af det Bildt, som de fælledede paa de Andres Lod. — Denne Erstatning kaldes, med et til analoge Tilfælde ikke altid passende Navn, **Jordrente**, efter de engelske Nationaloconomers rent; formodentlig fordi det Slags Betaling for Tilbaldelsen til paa den raae Natur at anvende Arbejde og Capitaler oprindelig tør ansees givet for Benyttelsen af et Stykke Jord, være sig til derpaa at jage, til derpaa at dyrke Korn e. desl. Men i Grunden var det rigtigere at kalde Jordrenten: **Betaling for Benyttelsen af de raae Naturkræfter** (les agens naturels), hvilken da kunde blive Jordrente, Skovrente, Vandrente, Bindrente, Ildrente o. s. v. Thi hvad her er anført om Betaling for Benyttelsen af en Plet Jord som et Moment, der i Forbindelse med Arbejdsløn og Capitalgevinst kan komme i Betragtning ved et Arbejdsproducts Omtusning, er ligesaavel anvendeligt ved Benyttelsen af enhver anden Naturkraft, over hvilken det er Mennesket

muligt at tilegne sig udelukkende Raadighed. For Kortheds Skyld ville vi imidlertid blive ved Udtrykket Jordrente. Kun at man erindrer, at lige hermed bliver den Betaling at ansee, som jeg maa erlægge for Tilladelsen til at fiske i en Andens Sø, til at styde Fugle i det Luftstrøg, han har tilegnet sig, til at drive min Mølle ved hans Aa o. s. f. — Kunde Een tilegne sig udelukkende Raadighed over den Luft, som fylder Bingerne paa min Mølle eller Seilene paa mit Skib, vilde den Betaling, som jeg herfor kunde komme til at erlægge, blive et fuldkommen Analogon til hvad der er vedtaget at kalde Jordrente. Det indsees, at det ikke gjør Noget til Sagen, om Eieren af Jorden, Skoven, Vandet o. s. v. leier den bort mod Rente deraf, eller om han selv derpaa anvender Arbeide og Capitaler. Da han nemlig snarere vil tage Hensyn til hvad Andre, som maae betale for Naturens Medvirkning, ikke kunne sælge deres Arbeids- og Capitalproduct under, end til det Minimum, for hvilket det var ham muligt at levere sit, er det en Selsfølge, at han som Jordeier ligesuldt vil faae sin Rente betalt.

Ligesom Naturens, Arbeidets og Capitalernes forenede Medvirkning til at frembringe kaldes **Production**, saaledes udgjøre Jordrente, Arbeidsløn og Capitalgevinst tilsammen **Productionsomkostningerne**. Om disse skulle vi handle nærmere nedenfor.

Først maa Betydningen af **Værdi** og dette Begrebs Forhold til **Pris** noget udvikles. Jeg troer ikke, at man med en almindelig Definition kan komme **Værdi** nærmere, end at **Værdi** er Alt hvorfor noget Nyttigt kan erholdes til Bytte. — Luft og Vand, for hvilke Ingen vil give Noget, og som altsaa ei kunne byttes bort, have vel et vist indre Værd som uundværlige Betingelser for den menneskelige Existent, men de henhøre ikke under Nationaloeconomien og kunne, fra dens Standpunkt af,

ikke siges at være Værdi, førend Trangen til dem forøges i den Grad, at de kunne udtømmes ved Brug. Thi fra det Dieblif af ville de ogsaa kunne byttes bort.

Af Begrebet om Værdi følger, at ikke blot de udvortes sandfælige Ting, hvad vi føde og klæde os med er Værdi; men overhovedet Alt, hvad der kan byttes mod disse Ting, til hvilke den legemlige Fornødenhed tilsidst altid nøder os at recurrere. Man faaer saaledes materielle og immaterielle Værdier. De sidste ere ikke mindre virkelige, høre ikke Nationalformuen mindre til, end de første, forudsat at de have den betegnende Egenkab, at Noget vil give Noget for dem. Philosophens, Juristens, Lægens og Musikerens Arbeide frembringer oftest kun en ulegemlig Værdi, men denne er ligesaa virkelig, som den, der tillægges Dagleierens, Haandværkerens og den simple Kunstners Arbeidsproducter, eftersom hine for deres mentale Arbeide ere istand til at tiltuste sig endog en meget betydelig Deel af disse. Staten kan vel ikke henregne Producterne af sliq mental Virksomhed til sin Nationalformue, forsaavidt de nemlig sædvanlig consumeres strax og ikke kunne paapeges i den ydre Verden; men den tæller den Arbeidsøve, som ligger til Grund for de immaterielle Værdier, blandt sine bedste Kræfter. — Toldvidenskaben har imidlertid kun at gjøre med de materielle Værdier (hvilke man ofte urigtigen har kaldet de reelle, skjøndt de ei ere mere virkelige, end de immaterielle). Thi, uagtet der neppe gives Noget saa urimeligt, at jo den menneskelige Kløgt er faldet derpaa, har dog nok endnu intet Toldsystem anmasset sig at bestatte Tanser eller at ville besytte eget Lands Landsfostre mod det Fremmedes selvstændige *) Tænkning i samme Retning. Selv de Tanser, saasom den franske, der lægge en Told paa Indførselen

*) Sikkerhedsmidlerne mod Eftertryk o. bl. ere noget ganske Andet.

af Bøger, mene dog herved nærmest kun at beskaffe det Materielle og beskytte Bogtrykkere og Bogbindere m. v., men ikke at ramme det fremmede Landsproduct. — Vi skulle altsaa ikke videre opholde os ved de ulegemlige Værdier.

Tingenes Værdi i Udverdenen betegnes ved deres **Priis**. Men denne er meget afværende efter Tingenes Forhold til hinanden indbyrdes, og efter de forskjellige Tider, paa hvilke man sammenligner dem.

Man har stræbt at finde en **fast Maalestof for alle andre Tings Værdi**. Man har en Tidlang antaget, at de ædle Metaller kunde afgive en saadan, og man har endog næret den Bildfarelse, at Penge alene vare virkelig Værdi, samt at deres Mængde i et Land nøiagtig repræsenterede Nationens Rigdom. Man er imidlertid nu kommet til rigtigere Begreber. Guld og Sølv ere Varer som alle andre Ting, have som de en afværende Priis, der bestemmes af de samme Omstændigheder, som vi i det Følgende skulle see have Indflydelse paa enhver Gjenstands Kjøb og Salg. — De særdeles Egenstaber, de besidde, at være almindelig søgte, lette at transportere og kjende, og at de kunne udmaales og afveies i eensartede Størrelser, uden ved Afskillelsen at tabe deres Væsen, — alle disse gjøre dem kun fortrinlig skikede til at være almindeligt Omtusningsmiddel, men modbevise ikke Erfaringen, at ogsaa de i deres Forhold indbyrdes, og til den Mængde Arbejde, de til forskjellige Tider kunde kjøbe, have været Forandringer undergivne. Jægeren, som havde mere Bildt end han behøvede, trængte maaskee ikke i Diebliffet til de Fisk, som Fiskeren tilbød ham til Bytte. Men var der en tredje Gjenstand, — være sig Muslingsfaller (som ere Smaamynt i Afrika), Salt (Omtusningsmidlet i Abyssinien), Søm (enkelte Steder i Skotland), eller ædle Metaller — hvorpaa de begge satte Priis, saa kunde Jægeren sælge sit Bildt til Fiskeren, uagtet han ikke trængte

til dennes Fisk, forudsat at Fisseren havde eller kunde skaffe sig et Quantum af denne 3die Gjenstand. Hvor meget han heraf skulde give Jægeren for hans Bilt, kunde ikke beroe paa Muslingskallernes, Saltets, Sommenees eller Guldets og Sølvets indre Værd, for hvilket ingen Maalestof kan have, men paa den Priis, man satte paa dem. Denne vil atter være afhængig af den Mængde, hvori Naturen frembringer Dmtuffningsmidlet, af det Arbeide og de Omkostninger, som udfordres for at gjøre det raae Naturprodukt tjenligt til Ombytning. — Hørte der netop ligesaa meget til at finde og af Jordens Skjød at udtrage 1 Lod Søl, som til at fælde 2 Hjorte eller fange 8 Fisk, saa vilde Jægeren ogsaa for hveranden Hjort, som han solgte Fisseren, og Fisseren for 8 Fisk, som han solgte Jægeren, fordrø 1 Lod Søl. Dette Raisonnement af Sageus Natur bestrækes ved den Erfaring, at Sølvets Priis ikke i alle Lande, eller til alle Tider i eet Land, har staaet i samme Forhold til Guldets. Og hvorledes kunne de siges at have en fast Værdi og afgive en siffer Maalestof for alle andre Ting, naar ikke engang deres eget indbyrdes Værdiforhold er stabilt? *) Imidlertid er det unegteligt, at de ædle Metaller have i Aarhundredernes Løb bevaret en mere stadig Priis, end de fleste andre Gjenstande, og dette i Forbindelse med deres almindelige Brug som Dmtuffningsmiddel gjør, at man endog i de senere nationaloeconomiske Undersøgelser sædvanlig betjener sig af dem som Maalestof for al Værdi.

*) Guldets Forhold til Sølvet var i 1814, ifølge J. B. Say:

3 Mexico som $15\frac{1}{2}$: 1.

- Frantrig - $15\frac{1}{2}$: 1.

- China - 11 à 13 : 1.

- Japan - 8 à 9 : 1.

Dette Forhold har nok senere ikke mærkelig forandret sig. (Sfr. om denne Materie Say, Econ. polit. I. 21 § 8).

Korn, lærer vel Erfaringen ogsaa, har havt en mindre vakkende Priis, end Størstedelen af Gjenstande. NoGLE ville endog i saa Henseende sætte det over de ædle Metaller, da der altid udfordres omtrent samme Quantum af hiin Substants til et Menneskes Underhold, ligesom man og antager, at der aldrig i længere Tid vil kunne være en større Mængde deraf, end som nødtørfsig kan forbruges, idet nemlig Erfaringen skal have lært, at der stedsse var et saadant Verelshold mellem Menneskemængden og de første Fornødenheds-Gjenstande, at hiin altid tiltog eller aftog i samme Gradation som disse. — Erfaring lærer imidlertid ogsaa, at Korn ikke destomindre varierer ei blot i Pengepriis, men i virkelig Værdi. Ofte er nemlig det samme Arbeide istand til deraf at kjøbe en stor Deel, ofte kun en mindre.

Saafernt man altsaa ikke vil antage, at den hele Undersøgelse om en stabil Værdi er unyttig og uden Resultat, saa maae de foregaaende Betragtninger lede til at tillægge Arbeide alene en saadan; fordi een Dags simple Arbeide maa til de forskjellige Tider have kunnet staae Arbeideren omtrent samme Mængde af Føde, Klæder og Bøvær. Men ogsaa herfra gives dog Undtagelser; og man seer navnlig i de nyere Manufacturer ofte det samme Arbeide være istand til den ene Uge at ernære sin Mand rigelig og den anden knap at kunne redde ham fra Hungersnød, uagtet Fødemidlernes Priis i Forhold til alle andre Ting er forblevet uforandret. Her maa det altsaa være en virkelig Foranderlighed i Arbeidets Værdi eller idetmindste i dets Priis; og deraf sees, hvorfor Arbeide i Grunden ligesaalet som Metaller og Korn kan bruges til Maalestof, skjøndt det paa den anden Side er vist, at der for Fluctuationer i dets Værdi maa være en Grundse, som ikke er nødvendig for nogen anden Tings. Thi efter den sociale Tilstands nærværende Beskaffenhed kan man være vis

paa, at en Dagleier aldrig for sit Arbeide vil kunne kjøbe sig en betydelig større Mængde Behværen, end Erfaring lærer, at denne Klasse fra Arists Tid har nydt. Paa den anden Side kan Prisen for hans Arbeide heller ikke synke meget under hvad den nu og til alle Tider har været; thi saa maatte han og hans onkomme af Nød, og da vilde Menneskemængden igjen formindskes saameget, at Arbeidslønnen for de Dverblevne snart vilde stige. Det er kun i Lande som China, hvor man hindrer Communicationen med den øvrige Verden og i det Sted tillader at udsætte og dræbe Børn, at Arbeidslønnen er istand til for længere Tid at være udtrykt under det Fornødne til Menneskeslægts Fortsættelse; og selv der maa den unaturlig lave Priis dog blive temmelig stadig, saalænge den nu virkende Marsag vedbliver.

Man pleier at skjæne mellem en Ting's naturlige og dens virkelige Priis. Den naturlige Priis paa en Ting skulde udtrykke dens sande Værdi og være sammensat af Lønnen for det Arbeide, som derpaa er auvent, i Forbindelse med Jordrenten og Renteu af den Capital, som udfordres til Arbeiderens Underhold under Arbeidet, til hans Redskaber m. v. Ligeledes har man villet angive en naturlig Priis for selve Arbeide, nemlig saameget, som udfordres til at ernære Arbeideren selv og hans Kone, samt til at opdrage 2 à 3 Børn, et Antal der antages nødvendigt for at sikke Menneskeslægts Vedbliven uden Foregelse og uden Formindskelse. Den virkelige Priis skulde i Modsætning hertil være den, som til en given Tid var den gangbare paa Markedet. — Toldvidensskaben beskymrer sig imidlertid ei stort om disse Distinctioner. Den har kun med den virkelige Markedspriis at gjøre. Spørger den om den sande Værdi paa en Vare, saa udfindes denne ikke ad den theoretiske Wei; men ved at sammenligne Gjennemsnitspriserne paa de forskjellige store Markedspladse og

af disse at tage Middeltallet, hvilket da i tolvvidenstabelig Forstand nævnes Gjenstandens sande Værdi. Forøvrigt vil denne vel omtrent falde sammen med hvad Nationaloeconomerne kalde den naturlige Værdi, idetmindste naar et længere Tidsrum lægges til Grund for Undersøgelsen.

Vi have omhandlet Begreberne Værdi og Pris med deres forskellige Inddelinger. Vi skulle nu berøre hvad der virker til at bestemme Prisen og bringer den til at stige eller falde.

Prisen paa en Ting beroer paa det Forhold, som finder Sted mellem **Søgnis** og **Tilbud** af denne Ting paa Markedet. — Paa den ene Side influeres altsaa Prisen af de Søgendes (Liebhavernes)

Trang,

Lyst,

Evne og

Antal.

} bestemme tilsammen hvad man kalder en Tings
Efterspørgsel.

Tilfældige Omstændigheder kunne virke paa Lysten og Antallet.

Jo større Trangen er til en Ting, jo virksomere Lysten som attraaer den, jo bedre og rigeligere Evnen til at kunne kjøbe den, og endelig jo større deres Antal er, som have Trang, Lyst og Evne til at anskaffe den, desto større vil ogsaa Efterspørgselen efter Tingen være, desto mere vil der blive budet for den, og omvendt.

Paa den anden Side indvirkes Prisen af alle de Momenter, som bestemme Tilbudet af en vis Ting. Saadanne Momenter ere:

Dvaliteten af de enkelte tilbudte Gjenstande, især i Sammenligning med de andre af samme Art, som salbydes paa Markedet.

Productionsomkostningernes, d. e. Arbejdslønnen, Rentefodens og Jordrentens Størrelse.

Den tilbudte Gjenstands større eller mindre Værdighed.

Dens Lethed i at kunne transporteres.

Quantiteten af den tilbudte Gjenstand.

Antallet af Tilbydere. Dette Moment vil vel ofte falde sammen med det foregaaende. Men der er dog en væsentlig Forskiel; thi selv om Quantiteten af en Gjenstand er ligestor, kan man i Almindelighed være vis paa, at den vil blive solgt dyrere, naar Eierer det hele tilbudte Quantum, da han er istand til hvad man kalder at monopolisere Tilbudsprisen. Ligesom det paa den anden Side vil undtagelsesviis kunne hændes, at Gjenstanden desformedelst kan blive solgt uforholdsmæssig billig, t. Ex. naar Bedkommende har speculeret over sine Kræfter og nødes til at sælge ud for enhver Pris.

Den individuelle Trang til at sælge.

Tilfældige Omstændigheder (f. Ex. ved Statspapirhandelen et pludseligt Rygte om Krig) kunne have stor Indflydelse, ikke blot paa Antallet af Tilbydere og Mængden af Tilbud, men ogsaa paa Lysten til at sælge. Udenfor dette Tilfælde, tages Lysten ikke i Betragtning som et særligt Moment ved Tilbud, saaledes som ved Søgning, fordi det ligger i den menneskelige Character ofte med Heflighed at begjære at tilegne sig en Ting, men aldrig paa samme Maade at stille sig ved den. Dertil bestemmes man sædvanlig kun af Trang.

Tænker man sig Penge, ikke som et almindeligt Omkostningsmiddel, men som en Vare, saa sees det let, at ethvert Individ i Grunden paa engang er Søger og Tilbyder, nemlig enten Søger efter en Vare, hvorfor han tilbyder Penge,

eller Tilbyder af en Vare, for hvilken han søger Penge. Foraavidt Capitalers Anlæg indflydes af de almindelige Aarsager, som virke til enhver Vares Kjøb og Salg, kan det ofte træffe, at en Søgers Eyst til at kjøbe bestemmes netop derved, at han har en disponibel Pengecapital, som eet eller flere af de i Tilbud virkende Momenter lade ham ønske at anvende, d. e. bringe ham til at tilbyde. Imidlertid ville vi, for at fastholde Begreberne, kun tænke paa den simple Søgning, at man nemlig søger en Vare, ikke for at anbringe sine rebe Penge, men for at faae Varen.

Deres Interresse, som søge at kjøbe, og deres, som tilbyde at sælge en Vare paa Markedet, staaer lige imod hinanden. Handelen kan kun blive affluttet, naar de to Interesser kunne medes midtveis, eller ogsaa naar enten Trangen hos den Ene til at kjøbe, eller hos den Anden til at sælge er overveiende. I første Tilfælde vil Prisen meest nærme sig hvad man i daglig Talebrug kalder den virkelige Værdi; i sidste vil den overstige eller undergaae denne, eftersom Søgeren eller Tilbyderen har havt størst Trang til at slutte Handelen. Der er absolut talt ingen Grændse for, hvormeget en Kjøbepriis kan over- eller undergaae hvad Erfaring har lært ellers at være en Vares sædvanlige Priis (dens sande Værdi). — Men man kan paa den ene Side være sikker paa, at i et længere Tidrum vil det ikke være muligt, at en Ting kan sælges for mindre, end som den har kostet at frembringe, deri indbefattet Arbejdslønnen, Jordrenten og Renten af den anvendte Capital; thi en Fabrication, som ikke indbragte idetmindste saameget, vilde af sig selv ophøre efter nogen Tids Forløb. Paa den anden Side kan man ogsaa forlade sig paa, at en Gjenstand ikke lang Tid vil kunne holde sig i en Priis, som er unaturlig høi efter dens Productionsomkostninger, forudsat at Tingene overlades til deres naturlige Gang, og at Regjeringen

ikke blander sig derimellem, ved at tilstaae een eller flere Enkelte en ubelukkende Productions- eller Handelsret (Monopol). Thi staaer Afdgangen aaben for Alle til at anvende deres Virksomhed og Capitaler som de finde for godt, saa vil ogsaa den uforholdsmæssig høie Priis, hvorfor en Gjenstand er blevet solgt, og den Fordeel, som desaarfag maa være forbundet med dens Production, snart derpaa henlede Andres Opmærksomhed; og efter nogen Tids Forløb vil Gjenstanden tilbydes i saadan Mængde, at den naturlige Priis retableres. Erfaring lærer endog ofte, at Productionen i slige Tilfælde er tiltaget saameget, at Prisen igjen for nogen Tid er sunket under den sande Værdi. Hele Phænomenet af Segnings og Tilbuds Virkninger imod hinanden minder om Bøgtstaalcens Vibrationer. Naturen selv synes i disse at have givet et fysisk anstueligt Billede paa, at Ligevægten bedst retableres, naar de modstræbende Kræfter overlades til deres egen Kamp. Vi ville i det Følgende faae Leilighed til at see, hvorkid det man har profiteret af dette Vink.

Det er blevet bemærket, at **Produktionsomkostningerne** udgjøre et af de vigtigste Momenter ved at bestemme en Vares Tilbudspriis paa Markedet, og at de sædvanlig antages at opløse sig i Arbejds løn, Capitalrente og Jordrente. Vi skulle nu undersøge hver enkelt af disse Bestanddele, men dog først opholde os lidt ved Begrebet **Production**, der vel i Naturens Orden gaaer foran de Værdier, den frembringer, men som neppe klart lader sig opfatte, førend man har tydeliggjort sig hvad disse Værdier ville sige. Production, siger Jean Baptiste Say meget træffende, er ikke en Slaben af Materie, men af Nytte. I disse faa Ord, vel forståede, ligger hele Begrebet. Ikke al Virksomhed, selv om den efterlader sig Spor i den synlige Verden, fortjener Navn

af Production, ikke ethvert Arbeide er en Løn værd. Et Arbeide som Danaidernes producerer i Grunden Intet, idetmindste ikke Noget, som kan ansees objectiv frugtbringende for Nationalformuen. Da der imidlertid vel kunde tænkes en Rigmand, der havde den Phantasi at betale en Dagleier for at øse Vand i et Kar uden Bund, vilde dette Arbeide forsaavidt kunne siges at være subjectiv productivt for Arbeideren, hvem den unyttige Beshæftigelse dog indbragte en Arbeidsløn. — Production er en Frembringelse af Værdier, materielle eller immaterielle, af kort eller lang Varighed, ligemeget, kun at de ere virkelige, d. e. kunne byttes bort mod andre. Der gives ingen Mellemting, enten producerer jeg, eller jeg producerer ikke. Mit Products ombyttelige Værdi er min Virksomheds Maalestof. Kunde en Gjenstand en Tid ikke bortbyttes, maatte man, om den end senere fandt nok saa rivende Affætning, i consequent nationaloekonomisk Forstand sige, at den saalænge, indtil Affætteligheden indtraadte, ingen Værdi havde, eller at dens Værdi var suspenderet. — Enhver menneskelig Virksomhed, hvorved en Nytte fremkaldes, fortjener altsaa Navnet Production. Det er heraf indlysende, hvor urigtigt det er, — hvad man dog hyppigt i videnskabelige Skrifter støder paa, — at inddele Selskabet i de producerende og ikke producerende, eller frembringende og fortærende (consumerende) Klasser. Der gives meget saa Mennesker, selv blandt de største Dagdrivere, som aldrig producere; og der gives aldeles Ingen, uden at han jo til sin Tid fortærer. Den hele Classification var grundet paa den feilagtige Anskuelse, at det mentale Arbeide, som ingen synlige Spor efterlader sig, ikke havde noget Værd og ei producerede Værdier. Det er imidlertid en Bilsfarelse, som nu er saa almindelig anerkjendt, at den ei behøver videre Gjendrivelse, end som i det Foregaaende indeholdes.

Det vigtigste og uundværligste Moment i al Production var, som vi saae, Arbeide. Derfor bør og **Arbeidslønnen** først nævnes blandt Productionsomkostningerne. I en tidlig Udviklingsperiode, da Naturen leverede Menneskenes endnu saa Fornødenheder i saa rigelig Mængde, at de kun havde Værdi, for saavidt som der var anvendt det Arbeide paa dem, at til egne sig dem, kunde Arbeidslønnen endog udgjøre den eneste Productionsomkostning og ved sin Priis angive Tingenes Værdi.

Denne Tilstand har vel kun været kort; og Menneskene have, som alt viist, snart lært at tilegne sig Raadighed over Naturens raae Kræfter og at fordre Løn, ei blot for deres Arbeide og anvendte Capitaler, men for selve Benyttelsen af den Jord, der indeholdt Muligheden for nye Værdiers Frembringelse. Men Arbeidslønnen er dog endnu Hovedmomentet ved al Production; og dens Bæsen, dens Stigen og Falden staaer i nøieste Forbindelse med hele Statens Belfærd.

Arbeidslønnen er ikke blot Betaling for den simple Dagsleiers, men ogsaa for Haandværkerens, Kunstnerens og Andres Arbeide, hvilket betales saameget dyrere, som det har kostet Enhver Tid, Umage og Capital at erhverve sin respective Arbeidsdygtighed. Imidlertid pleier man nærmest at tænke sig den simple Mand's lidet complicerede Arbeide, for desto lettere at fastholde Begrebet.

Arbeidslønnen vil, som enhver anden Ting, blive regulcret efter de almindelige Momenter, som virke ved Sogning og Tilbud; men den influeres dog først og fornemmelig af Prisen paa de første Fornødenheder, hvorunder indbefattes hvad der efter de locale Forhold maa ansees som aldeles passende for en Mand i Arbeiderens Stilling, uden Hensyn til, om ikke strengt taget Noget kunde undværes, og Livet dog opholdes.

Arbeidslønnen er høi eller lav, ikke efter den Sum Penges, hvortil den beløber, men efter Antallet af de Fornødenheder,

som derfor kunne kjøbes. Enhver Forandring i disses Priis, naar Arbeidslønnens nominelle Størrelse bliver den samme, medfører altjaa en virkelig Forandring i Arbeidslønnen. Derfor er enhver Afgift paa Livets første Fornødenheder saa følelig for den arbejdende Klasse, fordi det, t. Ex. naar en Afgift lægges paa Brødet, er langt visere, at Arbeideren maa kjøbe sit Brød saameget dyrere, end at hans Arbeidsløn i samme Forhold og strax vil blive forhøiet. Noget Tid vil i ethvert Fald medgaae, førend det gamle Forhold gienoprettes, og desto længere Tid, jo mere Arbeidslønnen tilforn overgik det Minimum, hvorunder den ikke kan falde, saafremt Arbeideren ei skal forhungre. Men det første Tab, være sig stort eller lidet, har Arbeideren imidlertid maattet bære; og saaledes som de sociale Forhold i Europa nu have nedbragt Arbeidslønnen for den simple Dagleier, at den sjelden kan mere end sultføde en Mand med Familie, kan man sige, at enhver Afgift paa Fornødenheds-Artiklerne for Menigmand er et Onde, som kun overordnede politiske og finansielle Hensyn kunne retfærdiggjøre.

Nutidens industrielle Symbol er at producere saa billigt, og til den Ende at nedsætte Arbeidslønnen saa meget, som muligt. Mange Regjeringer have med plump Haand blandet sig derimellem og tilladt Entrepreneurerne at holde Forsamlinger for at regulere Arbeidernes Løn, medens de samme Love have forbudt Arbeiderne selv ethvert Møde og enhver Aftale for at varetage deres Interesse. Det er en uretfærdig og tilmed en uklog Foranstaltning, der ikke engang er istand til at forebygge de Uroligheder blandt den trælende Klasse, som man derved har villet forhindre.

Det er sædvanlig antaget, at enhver Besparelse i Arbeidskraft og Arbeidsløn er en Fordeel for den Enfelte, hvem den kommer tilgode, og i en vis Forstand for hele Staten; samt at en

Maskines Indførelse ogsaa kun til en Tid berøver de Arbeidere, som den gjør overflødige, Fortjenesten, for senere efter Fabricationens Udvidelse rigelig at gjengive dem den *). Men uden at tale om de Indvendinger, som i det Hele kunne gjøres og ere gforte (Sismondi og hans Skole) imod dette Raisonnement, vil der altid opstaae et Mellemrum, i hvilket de Arbeidsløse ville være udfatte for at lide Nød. Og hvilket Land i Europa, trods alle dets Fattigvæsens-Systemer og Arbeids-Anstalter, tør sige, at det har tilstrækkelige Midler til her at komme til hjælp?

Jeg vil hermed ingentunde sige, at Regjeringerne skulle indlade sig paa at forbyde Maskiners Indførelse. Det gaar bedst, naar de ikke indblande sig. Men tyder ikke Umuligheden af at løse deslige Opgaver under nærværende sociale Forhold paa en Grundfeil i disse? Og skulde det være saameget langt fra Sandheden, naar man troer en Forbedring mulig i den store Masses Raar, saafremt hver enkelt Arbeider kunde aabnes Udsigt til, ved Flid og Sparommelighed at blive interesseret i selve de Foretagender, som han nu derimod næsten seer prosperere i samme Forhold som hans egne Bilkaar forringes?

Om et saadant Resultat vilde være tilstrækkeligt til alene at afhjælpe de store Massers Nød, der er saa characteristisk for vor Tid, er vistnok tvivlsomt. Det vil i alt Fald være vanskeligt at angive den Maade, hvorpaa det lader sig bewirke; og kan det ikke skee, uden ved ufloge og tyranniske Fabrikreglementer, saa maa man hellere bede sig i det Hele forskaanet for noget Forsøg i den Retning. — Der gives dog adskillige

*) Nøbelen sønder slog de første Strømpewævermaskiner i Frankrig, fordi de til en Tid berøvede Mange Arbeide; men da senere Strømpewæveriet i høi Grad tiltog, bleve langt flere dermed beskæftigede, end der før havde været med at strikke. Eignende Exempler give ogsaa de engelske Bomulds-spinderier.

retlige og politiske Foranstaltninger, sigtende til at forbedre den arbejdende Klases Raar, og som endog temmelig directe bidrage til at gøre den interesseret i de industrielle Foretagender. Blandt saadanne veldædige Institutioner nævnes først og fremmest de nu saa almindelige og dog ikke nok udbredte Sparekasser. Der gives ingen fast Basis, hvorefter man kan beregne deres Virkninger. Men overalt, hvor man har infert dem, tyder Erfaringen paa, at disse ere uhyre. — Det er den første Daler, som det koster Moie at vinde, siger en gammel Sætning, der indeholder en dyb empirisk Sandhed. Capitaler vore ved menneskelig Kløgt, Virksomhed og Lykke; men de fødes til Verden af Sparsommelighed. Sparekasser have i deres korte Levetid allerede givet Anledning til Fødselen af en Mængde Capitaler, og hvad der betyder endnu mere, de have havt og have en uberegnelig Indflydelse paa den arbejdende Klases Moralitet. Det er en almindelig Erfaring, grundet i Sagens Natur, at en Arbeiders Vedruelighed, Arbejdslyst og Sparsommelighed tiltage i samme Forhold, som Udsigten for ham til ved sin Deconomie at kunne forbedre sin og Families Raar og sikkre sig en sorgfri Alderdom. Han bliver derved ogsaa bedre istand til at modstaae haarde Tidens Tryk og de store Entrepreneurers aldrig hvilende Tendents til at nedtrykke Arbejdslønnen under det Naturlige. Fødsel af smaa Capitaler og de utallige mindre Industrier, som af dem fremvokse, bære de store Foretagender paa Hænderne; og den Velværen, som de udbrede blandt en Klasse, der er for talrig til directe at kunne komme tilhjælp af det Offentlige, er det sandeste Tegn paa et sundt Statslegeme. Næst Sparekasser fortjene vistnok de saakaldte Tvangs- eller Fattigarbejdsanstalter at nævnes, ikke som en i og for sig fortrinlig Institution, men som en, der noget bøder paa de nærværende sociale Forholds Grundfeil og Inconsequents, først paa enhver Maade at for-

anledige den arbejdende Klæsses Udsugelse, og derefter at tilfaste den Almiser, naar den har bukket under for Udpinelsen. Og det Almiser, der, usle som de ere, undertiden maaskee kort Tid isorvcien have kostet dem selv den sidste Styver, hvem de tildeles.

England, dette Land, hvis industrielle Fortræffelighed man aldrig bliver kjed af at citere, har selv havt flere Exempler paa, at alle Jordeierne i et Sogn have abandonneret deres Eiendomme, paa Grund af at de ikke længere kunde svare Fattigskatten; idet de foretrak i nogle Aar at lade Jorderne drive for deres egen og Communens Fattiges fælleds Regning. Dette var i Aaret 1832 Tilfældet med Kirkesognet Cholcsbury i Grevskabet Buckingham; og dog havde dette samme Sogn i 1801 kun een eneste Fattig*). Hvor først den tvungne Fattigforsørgelse er blevet af saadan Bægt, der er det absolut nødvendigt at oprette Arbejdshuse, deels for at skaffe saadanne Fattige Arbejde, som mangle det, deels for at kunne tvinge dem til at arbejde, som ikke ville, men foretrække at falde Communen til Last. I Skotland, hvor man tidlig begyndte at oprette Arbejdshuse, er derfor ogsaa Fattigforsørgelsen langt mindre byrdefuld, end i England, der først senere har fulgt Exemplet.

Vi ville i et følgende Capitel komme til yderligere at omhandle den arbejdende Klæsses Stilling.

Det Anførte vil imidlertid forhaabentlig være tilstrækkeligt til foreløbig at vække den Opmærksomhed for Productionens Hovedomkostning, nemlig Arbejdslønnen, som den fortjener.

Den anden Bestanddeel af Productionsomkostningerne udgjorde **Renten af den Capital**, som er anvendt til Ar-

*) Min Kilde er *Bailly*: „Exposé de l'administration générale & locale des finances du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande.“ Paris 1837.

beiderens og hans Folks Underhold under Arbeidet, til hans Redskaber, Maskiner o. s. v. Det indsees, at disse og lignende Udgifter ere nødvendige for Arbeideren; og at hans Arbeide ikke vilde kunne betale sig; altsaa efter nogen Tids Forløb maatte ophøre, saafremt han ikke kunde betragte dem som Forskud, der ved hans Arbeidsproducts Salg vilde blive ham erstatte. Paa den anden Side kan man dog hverken henføre dem under Arbeidsløn eller Jordrente, efter de derom givne Begreber; skjøndt man vel kan sige, at Arbeideren ved Indkjøbet af sine Fødemidler, Klæder, Redskaber o. s. v. har maattet i disse's Priis betale en tidligere Arbeiders Løn og muligt en Jordrente. — Alle deslige Udgifter blive derfor rettest at henføre til en egen Klasse. Tænker man sig, at en Arbeider anvendte et Aar paa at forarbeide en Ting:

Had hans Føde, Klæder, Huusleie o. desl. have kostet ham i
det Aar 200 Rbdlr.

De Redskaber derimod, som han har anvendt, have
kostet 500 Rbdlr., men slides heller ikke op,
førend efter 10 Aars Forløb. Der slides altsaa
hvert Aar paa dem for 50 —

Desforuden maa han betale Rente 5 pCt. af den
Capital, for hvilken de ere kjøbt, det er . . . 25 —

Rente af den anvendte Jord eller anden Naturkraft 10 —
i Alt 285 Rbdlr.

Spørges der nu: for hvormeget han ved Aarets Udgang vil
være istand til at sælge sit Fabricat, da maa han først kunne
vente, at hans Arbeide idetmindste har været tilstrækkeligt til at
betale hans egentlige Fornødenheder, hvorfor ogsaa
som reen Arbeidsløn kan opføres 200 Rbdlr.

Dernæst kan han ikke have arbeidet uden Tab, naar
han ei faaer Slidet paa sine Redskaber betalt for
et Aar med 50 —

250 Rbdlr.

	Transport . . .	250 Rbdlr.
Samt Renten af den Capital, hvorfor de ere kjøbte,		
med	25	—
Jordrenten	10	—
Men han kan endda ikke være stadesløs; thi han har et heelt Aar maattet staae i Forskud med Udgifterne til sit Underhold, hvilket han ei havde behovet, naar hans Arbeidsløn successive var blevet ham udbetalt. Han har maaskee endog selv maattet laane den til sit Underhold nødvendige Capital, som beløb 200 Rbdlr. Han maa altsaa, hvis han skal have arbeidet uden Tab og kunne vedblive det samme Arbeide næste Aar, endvidere have Renten af 200 Rbdlr.		
	10	—
	i Alt <u>295 Rbdlr.</u>	

som er det Minimum, hvorfor han kan sælge sit færdige Product. Tilfældet bliver det samme, hvis han maaskee desforuden har maattet foreskyde 100 Rbdlr. i Arbeidsløn til en Anden, som har hjulpet ham; thi da maa han, foruden dennes Arbeidsløn 100 Rbdlr., endvidere have Renten deraf erstattet med 5 —

Ovenstaaende Beløb 295 —
i Alt altsaa 400 Rbdlr.

Man har villet betragte disse forskjellige Udgifter enten som en fast eller som en omløbende Capital.

Den faste Capital skulde være den, der staaer i Maskiner, Redskaber, Huse og deslige, som ikke i en kort Tid fortæres for igjen at reproduceres; og hertil finder man da i en ubestemt Forstand undertiden ogsaa den Capital regnet, som stikker i Jord og hvad Andet her er antaget at give Jordrente. — Den omløbende Capital skulde være den, som af Arbeideren anvendes til de løbende Udgifter, til Indkjøbet af Ting, der hurtig fortæres og give Anledning til en ny Værdies Frem-

bringelse. — Den hele Distinction er imidlertid uden synderligt Værd, da der kan tænkes mangfoldige Tilfælde, hvor det ikke er muligt at sige, om Capitalen er fast eller omløbende.

Vi skulle derfor ikke videre herved opholde os, men blot endnu for Oversigtens Skyld nævne den tredje Deel af Productionsomkostningerne, nemlig **Jordrenten** eller rettere **Renten af den benyttede Naturkraft**, uden hvis Medvirkning al menneskelig materiel Production er umulig, men hvoraf der først svares Rente, naar det har været Noget muligt derover at tilegne sig udelukkende Raadighed. Dens Væsen behøver ei videre at udvikles, end som i det Foregaaende er forsøgt, saameget mindre som denne Deel af Productionsomkostningerne spiller en underordnet Rolle i Løstvidensskaben. Som en Recapitulation kan blot erindres, at Arbejdstønnen er en absolut nødvendig Bestanddeel af enhver Gjenstandes Productionsomkostning, at Capitalrenten eller Gevinsten dernæst er det Moment, som vanskeligt vil savnes, naar Tælen er om sandelige Gjenstandes Frembringelse, og at derimod Jordrenten lettest, idetmindste directe, vil kunne være fraværende, idet Arbejde og Capitaler kunne være anvendte i Forbindelse med en Naturkraft, over hvilken Ingen har tilegnet eller kunnet tilegne sig udelukkende Raadighed; ligesom baade Jordrente og Capitalrente oftest ere de immaterielle Værdiers Production uvekskommende.

Efter at have omhandlet Værdiers Frembringelse, Væsen, Inddelinger og Forhold til Pris, samt Production og Productionsomkostninger, — staaer der, med Hensyn til Løstvidensskaben, ved denne Materie blot eet vigtigt Spørgsmaal tilbage, som det turde være passende paa dette Sted at undersøge, forinden vi gaae over til at affhandle Værdiernes Tilintetgjørelse eller Consumption og hvad dermed staaer i Forbindelse.

— Dette Spørgsmaal er: Hvorledes Handelen*) er productiv (frugtbringende) for Staten? At den er subjectiv productiv (jfr. det Foregaaende) for den Handlende, Søfarende og Andre, som dermed beskæftige sig, er nu ligefrem indlysende; og det har man heller aldrig turdet negte, endstjendt man en Tidlang med en vis romersk-aristocratisk Foragt betragtede dem, som gave sig af med sliq, som man meente, smudsig Haandtering. De saakaldte Deconomisters System (jfr. næste Capitel) bestyrkede Troen paa Handelens almindelige Unytte eller vel endog Skadelighed for Staten; ligesom det mercantile System (hvorom ligeledes i det Følgende) allerede havde fordømt den indenlandste Handel. Men den egentlige og dybere Grund til disse Bilsfarelser var dog, at man først i en langt senere Periode, endog efter Adam Smith, ret tydeliggjorde sig det mentale Arbeides Betydning i Værdiproductionen, eller rettere her: Betydningen af det Arbeide og de Capitalanlæg, som intet synligt udvortes Spor efterlade sig hos den Gjenstand, paa hvilken de ere blevne anvendte. Man kunde ikke forstaae, hvorfor en Tønde Korn, om var frembragt i Polen, i England maaskee blev solgt for det Dobbelte af hvad den paa Frembringelses-Stedet havde kostet. Man kunde endnu mindre forstaae, hvorfor en Tønde Salt, som t. Ex. i Spanien maaskee kunde faaes for slet Intet, dog alligevel blev solgt dyrt, naar den var ført til Petersborg. Det er med andre Ord: Man havde aldeles intet Begreb om, hvorledes Handelen er istand til baade at give det Værdi, som før ikke havde nogen, og til at forøge alt forefundne Værdier.

*) Handel er her taget *sensu strictiori* om den, som drives af en egen Klasse i Selskabet, de Handlende. I en vidtløftigere Forstand bliver derimod Enhver at ansee som Handlende, fordi Enhver ombytter sine Producter mod Andres.

Man negtede altsaa Handelens objective Productivitet, dens Gavnlighed for Staten, og ansaae den Fordeel, at enkelte Borgere ved Hjælp af den berigede sig, for langt ringere end den Skade, som det hele Land led ved den Priisforbyrelse paa alle Varer, som de Handlende troedes at foranledige. — Det kunde forundre os, naar ikke alle Tidens Erfaring lærte, at netop de største Sandheder have været de fleste Vildfarelser underkastede. Den meest overfladiske Betragtning af Handelsstandens Virksomhed viser os, at der til al Handel udføres Arbejde; og nu tildags, da Enhver veed at vurdere Betydningen af det mentale Arbejde, ogsaa i nationaloekonomisk Forstand, begriber man fuldkommen, at der i ethvert Handelsforetagendes Gevinst altid indeholdes en Arbejds løn, være sig for det physiske Arbejde, som Kræmmeren har havt med at bære sine Varer omkring og byde dem tilfals, være sig for det overveiende mentale, men dog ogsaa noget physiske Arbejde, som den store Handelspeculant har havt ved sin Pult. Derhos maatte Gevinsten altid tillige indbefatte Arbejds lønnen for de Dagleiere, Søfarende o. s. v., som ved Handelsforetagendet have fundet Bessjæftigelse. Samtlige disse Arbejds lønninger var det allerede naturligt at foie som et Priistillæg til den transporterede Handelsgegenstands oprindelige Indkjøbspriis. Thi der vilde Ingen med Billighed kunne forlange sig leveret en fremmed Vare, uden idetmindste at erstatte dem deres Arbejde, ved hvis Mellemvirkning Varen var blevet ham tilført. Men selv Betalingen for dette Arbejde, indsees det let, vil kun i de færreste Tilfælde indeholde fuld Erstatning for den Handlende, saafremt man vil holde fast ved Begrebet om Arbejds løn som en Godtgjørelse for den enkelte udviste Arbejds anstrængelse og for den Tid, Umage og Omkostning, som tilforn kunne være anvendte paa at erhverve den specielt fornødne Arbejdsdygtighed i en vis Retning. Vil man sige, at Alt hvad

der bliver tilovers for Kjøbmanden, efterat han har betalt sine Folk og Medhjælpere for deres Arbeide, er hans egen Arbeidsløn, saa kan man rigtignok hjælpe sig, og faaer paa den Maade Arbeidsløn som den eneste Productionsomkostning ved Handelen. Men det er urigtigt. Bar nemlig Handelen i stand til at faste saa stor en Arbeidsløn af sig, da maatte enten Handelshaandteringen være saa vanskelig og kostbar at lære, at den, der først forstod og udøvede den, eo ipso maatte blive velhavende og kun formedelst Dovenskab eller slet Huusholdning kunde være fattig, eller ogsaa vilde det ikke vare længe, inden Alle saaledes havde fastet sig paa denne Næringsvei, at den foregede Concurrence snart maatte nedbringe dens Arbeidsløn til en efter den almindelige mere passende Størrelse. Disse toende Omstændigheder, som vi af Erfaring kjende, at nemlig ikke alle Handlende ere rige, og at Concurrencen ikke er større i denne Levvei end i alle andre, tyde altsaa hen paa, at der til at drive Handel horer noget Mere end det blotte Arbeide, og at der navnlig fordres tillige materielle Betingelser, som ikke Alle ere ligevel i stand til at opfylde. Til at drive Handel som Haandtering udfordres altid nogle Varer, som der horer Penge til at kunne kjøbe. Der skal lønnes Folk til at hente dem, til at passe dem, til at udsælge dem en détail. I ethvert Fald, om Kjøbmanden end selv besørger alt dette, maa han dog staae i Forstud med Indkjøbsprisen, med Pakhuusleien, med sit eget og Families Underhold, indtil han kan komme til sine Penge igjen. Det indsees saaledes, at Ingen kan begynde at drive Handel uden en Capital. Den kan være lille, den kan være stor; men dens Nærværelse er absolut fornøden, saasnart Talen er om anden Handel, end den, som Enhver driver med sine egne Frembringelser, og selv disse kunne betragtes som productiv Capital, saasnart Handelen med dem gaaer udover den daglige Tuffhandel.

Renten af denne Capital, d. e. Capitalrenten eller Capitalgevinsten, bliver altsaa det andet Moment, der maa ansees som en Deel af Productionsomkostningerne ved alle de Værdifrembringelser eller Værdiforøgelses, som skyldes Handelen. Ethvert Tillæg til den oprindelige Indkjøbspris, som en Vare har faaet ved at transporteres og behandles af de Handlende, opløser sig desaarfsag i en Arbejdsløn og en Capitalrente; og der er ingen Grund til at negte den Virksomhed, som er istand til at afholde disse to Bestanddele af Productionsomkostningerne, Navn af Production, være sig i subjectiv eller i objectiv Forstand. Kan det, som Erfaringen nofsom lærer, ikke negtes, at Handelen sysselsætter en stor Mængde Mennesker, skaffer dem en rigelig Arbejdsfortjeneste og Kjøbmanden selv en god Arbejdsløn, samt som oftest tillige en stor Capitalgevinst, saa er der Grund til ei blot at erklære denne Productionsgreen for objectiv frugtbringende, saavel som nogen anden menneskelig Værdifrembringelse, men til end ydermere at ansee den som særdeles ønskelig for Staten. Denne Anstuelse er ogsaa nu blevet almindelig anerkjendt af alle Regjeringer som den ene rigtige. I et følgende Capitel om Handelsfriheden vil mere specielt blive talt om denne Productionsgreens Væsen, Inddelinger og Forhold til Staten i det Hele.

Vi skulle nu gaae over til at omhandle Værdiernes **Consumtion** og den dermed i Forbindelse staaende **Reproduction**.

Det er en Selvfølge, at Menneskene kun falde paa at tillægge en Gjenstand Værdi, forsaavidt den kan tjene til at tilfredsstille en Nødvendighed, Nytte, Behagelighed eller Phantastie. Det ligger altsaa i selve Begrebet Værdi, at det forudsætter en Brug, som deraf skal gøres, og som maa være mere eller mindre vigtig og behagelig for Erhververen, i Forhold til den Pris, for hvilken han har kjøbt Gjenstanden. Denne

Brug kan imidlertid være af forskjelligt Slags. Den kan bestaae: enten i at gemme Tingen, — være sig ved at nedgrave den (hvorefter dens Brug egentlig suspenderes), være sig saaledes, at man daglig kan fryde sig ved den, — eller i at anvende Tingen successivt og langsomt slide den op, eller i strax at ødelægge den af Lune eller for Nyttens Skyld.

Forsaaavidt det i førstnævnte Tilfælde er muligt at gemme en Ting saaledes, at dens Væsen aldeles ikke forandres, stulde Værdien ogsaa blive aldeles den samme. Men da Tingen, efter længere Tids Forløb, ofte ikke vil kunne sælges for samme Pris, for hvilken den er kjøbt, vil dog selv i slikt Tilfælde Brugen kunne siges at have indvirket paa Værdien i Udverdenen, skjøndt maaskee baade Form og indre Værd ere ganske uforandrede. Men endnu tydeligere bliver Brugens fortærende Indflydelse i de Tilfælde, hvor selve Værdiernes Væsen virkelig er blevet forandret eller ophævet, enten ved en successiv eller ved en simultan Ødelæggelse. Enhver saadan Forandring i en Værdies Væsen ved Brug, kaldes **Consumtion**. Den staaer lige imod Production; hvad denne skaber, ødelægger hiin. „Men ligesom Production ikke er en Skaben af Materie“, siger Say meget træffende, „saaledes er Consumtion heller ikke en Ødelæggelse af Materie, men af Nytte.“ Dette behøver ingen videre Udvikling, men maa i Forbindelse med alt Foregaaende af sig selv være indlysende. — Say giver fremdeles et meget godt Billede paa den forskjellige Maade, hvorpaa Consumtionen kan skee. Jeg vil her optage det, fordi det forekommer mig bedre end alle Distinctioner at tydeliggjøre denne Actus. Melanismen i Consumtionen kan lignedes ved Forbrændingen af Træ, Kul o. desl. i vore Ovne og paa vore Ildsteder. Meget forbrændes uden anden Hensigt end den at varme os eller at koge vor Mad. Nytten heraf er forbigaaende, og vil ingen Spor efterlade sig, naar først Varmen er

ophørt eller Maden fortæret. En saadan Consumption, som ikke giver Anledning til nogen ny Værdies Gjenføddelse af den eller de Værdier, som ere fortærede, kaldes en improductiv Consumption. — Bruges Brændselet derimod, for derved at gløde Jern, hvoraf Søm, Hestesto o. desl. forarbejdes, som i den Priis, hvorfor de sælges, tillige ville indbefatte Erstatning for det forbrugte Brændsel, da kaldes den Consumption, som af Brændselet i dette Tilfælde er gjort, reproductiv, fordi den ved en Værdies Udælgelse har givet Anledning til en anden og større Værdies Frembringelse. *Say* sjoer til: Forbruger man Brændsel, som varmer ikke eller varmer slet; eller som ingen forøget Værdi meddeeler den Gjenstand, det skulde meddele den, eller som giver den vel en større Værdi, end den før havde, men dog ei saameget større, at Forøgelien i Priis kan erstatte det forbrugte Brændsel, da har man Billede af en uhensigtsmæssig Consumption (*consommation mal entendue*). En Distinction, som forresten ingen Nytte er til, skjøndt logisk rigtig.

Tænker man sig Korn, da er det en improductiv Consumption, naar det spises; det er en reproductiv, naar det saaes og efter nogle Maaneders Forløb høstes mangefold. Tænker man sig Penge, da er det en improductiv Consumption, naar jeg øder dem paa Mad, Drikke og Fornøielser; det er en reproductiv, naar jeg sætter dem i Jordeiendomme, i Agerdyknings=Redskaber, Maskiner o. s. v., som med Renter indbringe mig dem igjen, eller naar jeg anvender min Capital til at holde en Mængde Arbeidere, som maaskee enhver for sit Bedkommende fortærer den af mig betalte Arbejds løn paa en improductiv Maade, men som dog efter en vis Tids Forløb, ved deres af mig ledede Arbejde, erstatter mig mine havte Udlegg med Fordeel. Det er ogsaa fra min Side en reproductiv Consumption af min Capital, naar jeg laaner den ud mod Rente; thi det

er et virkeligt Forbrug af den, som jeg gjør i det Dieblif, jeg laaner den ud, hvilket sees deraf, at jeg kan miste den aldeles, hvis Debitor bliver insolvent. Men naar jeg efter Overenskomsten faaer den tilbage, da har den reproducet sig med et Overflud, der er saa stort, som Summen af samtlige oppebaarne Renter. Saaledes kan man næsten ved enhver Gjensstand tænke sig en improductiv og en reproductiv Consumtion, hvis Væsen ingentunde er vanskeligt at forstaae.

Anvender man det Foranførte paa det mentale Arbejde og de bortbyttelige Værdier, som jeg i Begyndelsen af Capitlet har søgt at vise, at dette Arbejde virkelig var istand til at frembringe, da vil man vel finde, at disse Arbejdsproducter som oftest strax consumeres. Men derfor kunde der ved deres Consumtion gjerne være Tale om en Reproduction. Dette er imidlertid et Spørgsmaal, hvis Undersøgelse det ikke er nyttigt her videre at fortsætte.

Vi ville i det Følgende nærmere komme til at handle om den Indflydelse, som Consumtion og Reproduction udøve paa den nationale Rigdom. Men forinden bliver det nødvendigt at forudskifte et Par Ord om, hvorledes de Udtryk „rig Land“ og „rig Nation“ bør forstaaes, hvilke man i daglig Tale saa ofte hører forverle. Den nationale Formue er, ligesom den enkelte Mands, en Samling, et Indbegreb af Værdier. Ligesom den Private ei bør kaldes rig, uden at hans Formue overstiger hans Fornødenheder, saaledes bør en Nation heller ikke ubetinget kaldes rig, fordi den er Indehaver af mange Værdier. Men det vil beroe paa, i hvilket Forhold disse Værdiers Mængde staaer til Populationen. En Nation, bestaaende af 1 Million Mennesker, med 10 Millioner Værdier er rigere end 2 Millioner Mennesker med 15 Millioner Værdier. Det er hverken Værdierne alene eller Befolkningen alene, som gjør en Nation rig, men et gunstigt Forhold af de

første til den sidste. — Aldeles forskjelligt herfra er Begrebet „rigt Land“. Saaledes maa det Land kaldes, som i sin physiske Bessaffenhed indeholder Resourcer, hvoraf store Værdier kunne fremkaldes. Det er i den Grad forskjelligt fra „rig Nation“, at et rigt Land ikke blot kan være aldeles ubeboet, men endog besiddet af en meget fattig Nation. Et ugunstigt Forhold mellem Folkemængden og de Værdier, den besidder, altsaa national Fattigdom, kan nemlig finde Sted i et rigt Land, enten fordi dets naturlige Resourcer ei tilbørligen ere benyttede, saaledes som Tilfældet for Diebliffet er i Spanien, Portugal og Tyrkiet, eller ogsaa fordi alle Landets egne Resourcer kunne være benyttede til det Iberste og endda ei tilstrække til en overvættets Befolkning, som ufloge Forbud forhindre fra tilstræffelig Samsærrel med Udlandet, saaledes som Tilfældet er med China. Holland og endnu mere de hanseatiske Byer, samt det gamle Phonicien, frembyde modsatte Exempler af Spanien og Tyrkiet, idet hines fattige og indstrænkede Territorier besiddes af meget rige Nationer.

Nationalrigdommen var, som bemærket, en Samling af Værdier. Disses Consumtion maa paa samme Maade antages at befordre den hele Nations Velværen, som den Eufeltes beforders ved Brugen af de ham tilhørende Værdier.

Det har imidlertid været en hyppig Bildfarelse at ansee ethvert Slags Consumtion i Staten for gavnligt, hvilket atter var grundet paa den feilagtige Tro, at i Forhold til hele Nationalformuen var ingen Consumtion improductiv, men steds reproduktiv, idet enhver Værdi-Destruction af et Individ gav Anledning til Værdiers Fødsel eller Opdyngen hos en Anden. Denne Tro stod i Forbindelse med den falske Sætning, at Een steds maa vinde hvad en Anden taber, og omvendt.

Men Consumptionen kan ikke forandre sin Natur. Hvad der improductivt kan fortæres af eet Menneske, maa ogsaa kunne saaledes forbruges af en Million. Erfaring bekræfter det. Man behøver blot at nævne Krige og de uhyre Værdier af Penge og andre Gjenstande, som opsluges i disse, uden at efterlade Spor af Gavn; og det vil være Enhver indlysende, at der for Nationer ligesaavel gives en improductiv Consumption, som for den Enkelte. Jeg vil imidlertid ikke holde mig blot til saa flaaende et Exempel, men undersøge mere complicerede Tilfælde. — Naar Napoleon opmuntrede forsætlig til Luxus, i den Tanke, at den indenlandske Industrie befordredes, og at Pengene, som det hed, bleve i Landet, da stod dette for det Første i Forbindelse med det saakaldte mercantile System's gamle Bidsfarelse, at tillægge Penge al Værdi, hvorom jeg i næste Capitel skal tale; men det kunde maaskee dog synes Mange, som om han havde havt Ret, da den Mængde Kunstnere og Haandværkere, Manufacturhandlere o. s. v., som en stigende Luxus fremkalder, dog vare til Gavn for Staten, og da de Capitaler, som den Rige bortodflede, fordeeltes imellem dem, og i deres Hænder gave Anledning til en Mængde reproductivt Arbejde. Men det er en dyb Bidsfarelse, og dobbelt farlig, fordi den omgiver sig med en Glorie, der ved første Blik meget kan ligne Sandhed. En Nation er aldrig blevet rig ved at frembringe Snurrepiberier, Modefager og kostbare Luxusartikler, som formedelsk deres Dyrhed kun finde et indskrænket Antal Sogere. Frankrig, selv medens det forsynede hele Verden dermed, vandt kun lidet ved denne Handel imod hvad dets Vine og Olier indbragte, som dog havde en Concurrence at udholde med andre Landes. Det er alene til Productionen af saadanne Artikler, som finde Afsetning hos en stor Mængde af Consumenter, at en Nation ubetinget kan ønske at see sine Capitaler anvendte; og Alt hvad der kan afdrage dem

derfra, er imod Nationens velforstaaede Interesse. Saaledes er der ingen Tvivl om, at Frankrig under Napoleon har produceret langt mindre Viin, langt mindre Olie, langt mindre Korn, Dvæg og andre af den store Masses Fornødenheder, end om Lurusfygen ikke fra Agerdyrkningen og Vinnavlens havde hendraget en heel Deel Capitaler til at producere utallige Modeartikler af et langt mindre totalt Værdibeløb. Lurusgjenstandes Production fortjener kun da Regjeringens Opmuntring, naar der ingen mere frugtbringende Anvendelse kan tænkes, hvorfra Arbejde og Capitaler kunde drages. Men der hører meget til, at denne Betingelse skal kunne siges at være tilstæde, da Talen her er om den egentlige Rigmands Lurus. Desuden consumerer Lurus paa hundrede Maader, som ikke befordre nogen Industrie. Adam Smith kalder ogsaa enhver Udbyl for en Fjende af det Offentlige og enhver Sparommelig dets Belgjører. Den bekjendte nyere franske Nationaloeconom Gannilh siger *): „Det er et Grundprincip i Nationaloeconomien, at de nyttigste Consumptioner for et Land ere den store Masses, og at Alt, som sigter til at formindske dem, svækker den nationale Rigdoms Svingkraft;“ og et andet Sted: „De velhavende (aiseés) Familiers oeconomiske Liv gavner Staten langt mere end de Riges Lurus.“

Det er saaledes ikke enhver Consumption, ikke engang enhver reproductiv Consumption, som er ønskelig og fortjener at opmuntres, men kun den, som tjener til at henlede Capitalerne til Frembringelse af de store Fornødenheder. Deraf bør dog ikke sluttet, at en improductiv eller en mindre hensigtsmæssig reproductiv Consumption reent kan undgaaes. Det er ligesaa nødvendigt efter Naturens Orden, at Nationer fortære en heel

*) „Principes d'Economie Politique et de Finances.“

Deel Bærdier, uden at nye Bærdier deraf gjenfødes, som at den Enfalte gjør det. Et vist Quantum af Fornødenhedsartikler maa absolut aarlig consumeres uden at give Anledning til nogen Forsøgelse af Nationalformuen, fordi dets Forbrug er nødvendigt for at vedligeholde Nationens physiske Existens. — Deraf følger igjen, at man ved at beregne den nationale Formue egentlig ikke kan tage Hensyn til de Bærdier, som udfordres til Nationens aarlige physiske Vedligeholdelse, men kun til saadanne, som efter Fradrag af hine blive tilbage, og som ved en hensigtsmæssig Consumption kunne reproduceres mangefold. Tænker man sig f. Ex., at et Land efter Høstens Tilendebringelse havde 4 Millioner Tønder Korn i Behold, da bør man ingenlunde henregne samtlige disse 4 Millioner til den nationale Rigdom i den Forstand, hvori dette Udtryk sædvanlig tages. Men man bør først fradrage de 3 Millioner, som maaskee udfordres til den nye Udsæd og til at underholde Landets Befolkning i det paafølgende Aar indtil næste Høst, og kun tage den resterende ene Million i Betragtning som en virkelig Rigdom. De tre Millioner af den hele Kornproduction, som fradrages, kunne betragtes som en Gjæld, der forløbs skal udredes af Landets Brutto = Indkomst. Og ved Nationer, som ved Private, er det kun Netto = Indtægten, der gjør rig.

Det er altsaa de opsparede Bærdier, som ret egentlig kunne siges at udgjøre den nationale Rigdom. De kaldes med et almindeligere Udtryk: Capitaler. Det Land, som har Overflod af dem, siges at have stor Capitalformue. Vilde man blot gemme Capitalerne eller nedgrave dem i Jorden, saa blev den nationale Velstand stillestaaende. Men det er en Anvendelse, som kun falder lidet Dyplyste ind, eller stæer i urolige Tider, eller hvor Lovgivningen ikke tilstrækkelig betrygger

Netsforholdene. Saaledes som Netspleien derimod nu sædvanligviis er ordnet i enhver civiliseret Stat, vil kun meget faa Capitaler paa den Maade være unddragne den almindelige Reproduction, hvortil det ellers er characteristisk for dem at stræbe. Den Private har i den Henseende sjælden anden Interesse, end det Offentlige *). Nalvner sig en nogenlunde sikker Udvei for ham til, endog med ringe Gevinst, at kunne anbringe sin Capital, vil han ikke lade den henligge ubenyttet. —

Capitalerne kunne derfor siges at have en naturlig Tendens til at søge reproductiv Anvendelse. Det gjælder kun for Staten om ikke at modarbejde denne. Enhver Formindskelse af de opsparede Capitaler indeholder tillige en forholdsmæssig Formindskelse af Muligheden for nye Værdiers Reproduction og bør calculeres, ikke blot efter det simple Beløb, som fradragges Capitalen, men snarere efter det Beløb, hvortil Fradraget kunde været reproduceret ved samme hensigtsmæssige Anvendelse, som den øvrige Deel af Capitalen har faaet.

Tænker man sig f. Ex., at en Nation havde en opsparet Capital af 100,000 Rdlr., som kunde gjøres frugtbringende. Skeete nu paa en eller anden Maade en Formindskelse i denne, faa at kun 90,000 bleve anlagte, da kunde, — naar disse 90,000 indbragte en reen Gevinst af 10 pCt. eller 9000 Rdlr. (d. e. reproducerede 99,000), — de fradragne 10,000 ved samme Anvendelse have indbragt 1000 Rdlr. (d. e. re-

*) Sætter han sine Penge i Statspavirer, da er denne Anvendelse ligefrem productiv for ham, hvis Speculationen lykkes. Hvorvidt derimod sliq Anbringelse for Landet maa ansees ønskelig, overhovedet i hvilket Forhold en Statsgjæld staaer til, samt hvilken Indflydelse den udøver paa Nationens Production i det Hele, ere Spørgsmaal, hvis Undersøgelse vilde føre os forvidt, og som have været meget omtvivlede, idet man end ikke er enig om Statsgjælden skal regnes til en Stats Activa, eller til dens Passiva. (See Ganilh: Econ. polit. Paris 1835. p. 235 sq. og p. 483).

produceret 11,000). Det Tab, som Formindskelsen har foranlediget for den nationale Formue, maa desaaarsag snarere ansættes til 11,000, end til de oprindelige 10,000 Rdlr.; og da disse 11,000 atter kunde have reproduceret 12,100 o. s. f., saa sees deraf, hvor uberegnelig i Grunden enhver Formindskelse af den sociale Capital kan blive.

Skatter og Paalæg kunne vel ikke aldeles undværes, men bør dog saa meget som muligt undgaae at formindste den nationale Formue, og derfor fastsættes saa lavt som Statens Fornødenheder ville tillade. Som oftest anvendes deres Beløb paa en for Nationen improductiv Maade, og forsaavidt udgjøre de altsaa en reen Formindskelse af en Capital, som ellers kunde været productiv anlagt af den Bestattede. Men selv om Regjeringen vilde forsøge for sin Regning at gjøre en Deel af de oppebaarne Indtægter frugtbringende, vilde dog en forholdsmæssig Eftergivelse i Skattebeløbet være hensigtsmæssigere. Thi Erfaring lærer som almindelig Regel, at Capitaler kunne af det Offentlige ikke gjøres saa indbringende, som af den Private. Staten bør derfor kun opkræve af sine Borgere hvad dens Fornødenheder uundgaaelig udfordre. Ved at oppebære dette, er det imidlertid ingenlunde ligegyldigt, om Staten tager af de opsparede Capitaler, eller af hvad der maa ansees for den aarlige Indtægt af den nationale Formue. Den aarlige Indtægt eller Renten kan mindre ansees bestemt til reproductiv Anvendelse, end selve Capitalerne. Der er altsaa mindre Sandsynlighed for, at en Reproduction forhindres ved hiins Formindskelse end ved disses. Det er endog antageligt, at en Skat, som ikke altfor haardt rammer Renten, ofte aldeles ingen Formindskelse bevirker i Production, men kun i den Nydelse, som vedkommende Skatteyder ellers af sin Rente kunde havt. Det er nemlig characteristisk hos Menneskene, at saalænge et Rentebe-

løb ikke stiger meget høit, anvender man det helst improproductivt til sit eget og Sines Belværen, uden deraf at opspare Noget; hvorimod der paa den anden Side er en saa almindelig Modbydelighed for at angribe selve den productive Capital, at naar Staten tager en vis Deel af den aarlige Rente som Stat, vil dog Bedkommende i de fleste Tilfælde langt hellere forholds- mæssig formindste sine Nydelsler, end optage af den Capital, af hvilken Indtægten ved Paalæg er blevet ringere, endshjondt han derved, maaskee endog for lang Tid, kunde blive istand til at fortsætte sin hidtil forte Levemaade. — Kunde hvad Erfarin- gen saaledes lærer hyppigst er Tilfældet med de Private som almindelig Regel overføres paa den hele Nation, med andre Ord: var der Ingen, som nødsagedes til at angribe sin Capital, for at kunne leve, saa vilde man ogsaa have Exem- plet paa en Skatte-Opkrævning, som idetmindste ikke directe skadede Productionen. Men uagtet dette hører til de i Virke- ligheden næsten ikke eksisterende Tilfælde, og i alt Fald kun bli- ver muligt ved høist ringe offentlige Paalæg, saa vil det Anførte dog forhaabentlig være tilstrækkeligt til at vise, at al Beskat- ning saavidt muligt bør ramme den aarlige Ind- tægt eller Renten, og ikke Capitalen. Saadanne Af- gifter, som af Arv, Kjøb og Salg, stemplet Papir til Skjoder og Pantebreve o. s. v., saa og tildeels Retsgebyrer, samt Ind- tægten af Confiskationer og Formuesstraffe, vilde være absolut forkastelige, naar de ikke i høi Grad frembød et andet Mo- ment, hvilket Arthur Young har udhævet som væsentligt ved Paalæg i Almindelighed, nemlig at de opkræves og ydes med Letthed. Imidlertid bør de dog vist saavidt muligt und- gaaes; og man kan antage, at de i de fleste Stater kun be- staae som Levninger fra en Tid, da man uden Principer paa- lagde Skat, hvor man fandt den lettest at inddrive.

Vi have i det Foregaaende omtalt tvende af de vigtigste Regler for al Beskatning, nemlig:

- 1) At Skatterne bør være saa lave, som de offentlige Fornødenheder tillade.
- 2) At Capitaler saavidt muligt (thi Grændsen er ofte vanskelig nok at træffe) ikke bør rammes, men kun Renter og Gevinst, overhovedet de sig i et vist Tidrum gjentagende Indtægter.

Ligesaa have vi berørt en 3die Regel:

- 3) At der er fortrinsviis Anledning til Beskatning der, hvor Afgifterne med Lethed kunne opkræves.

Af disse Regler lader næsten den hele Beskatningstheorie sig udlede. Saaledes følger det af den første Hovedregel:

- 4) At Afgifter maae opkræves med saa liden Omkostning som muligt, for ikke at forøge Ydernes Byrder med et unødventigt Beløb, der ikke engang kommer Regjeringen tilgode; men maa ansees som reent spildt, hvad enten nu Uorden, Underfløb eller begge tillige deri ere Aarsag.

Af den første Hovedregel i Forbindelse med den 3die følger:

- 5) At jo nærmere en (indirecte) Afgift paa en Gjenstand kan opkræves ved det Dieblif, da den forbruges, desto bedre. Thi denne har da i Almindelighed naaet sin høieste Værdi, og Afgiften bliver altsaa paa den ene Side i Forhold til den saa lav som mulig (No. 1), og vil paa den anden Side saameget lettere kunne opkræves, selv om Byrden i og for sig var stor (No. 3)*).

Af den anden og tredie Hovedregel følger:

*) I China t. Ex. svares næsten al Skat først i det Dieblif en Gjenstand sælges en détail, og der er nok neppe noget Land, hvor saa store Skatter med mere Lethed opkræves.

- 6) At Statter hensigt smæssigt opkræves til de sædvanlige Betalingsterminer.
- 7) At den Rige beskattes stærkere, end den Fattige. Ifte efter hans Capitals Størrelse (thi alle Undersøgelser om Formuens Størrelse ere hadefulde og forfæstelige); men i Forhold til hans større Consumtion, der lettere kan fjendes og, hvad enten den er improductiv eller reproductiv, frembyder samme Moment for en retfærdig forholds­mæssig Beskatning, som den Fattiges lille Indkomst. Jo mere improductivt den Rige consumerer sin Indtægt, desto mere egner den sig til Beskatning; thi desto visere er man paa blot at gjøre en Indstrækning i Nydelse og ifte i Production. Hvorvidt det derimod er retfærdigt, blot for Bequemheds Skyld i Beskatningen, at lade den Rige bære en uforholdsmæssig større Deel af Statsbyrderne, er et andet Spørgsmaal. Adam Smith og J. B. Say antage begge dette, idet de paa­staae, at den Riges Indkomster bør beskattes, ifte blot samme Forhold som den Fattiges, men endnu noget mere. Dertil kunde maaskee ogsaa være god Grund, da han virkelig uforholdsmæssig mere trænger til og nyder godt af Statens Beskyttelse.

Disse ere de vigtigste Regler for al Beskatning. Enkelte andre, saasom at enhver Afgift bør være fast bestemt, og at den bør opkræves med saa liden Gêne for Iderne som muligt, ere vel ogsaa af Vigtighed; og navnlig de to nævnte komme væsentlig i Betragtning ved Ordningen af et Toldvæsen. Men de ere saa ligefrem grundede i Sagens Natur, at de, uden videre Udvikling, kun behøve at antydes, for fuldkommen at være indlysende.

Vi have nu undersøgt de Hovedsætninger af Nationaloeconomien, som fornemmelig komme i Betragtning i den egentlige Lære om Told. Forinden vi komme til denne, turde det imidlertid være hensigtsmæssigt i et eget Capitel fortelig at omhandle de nationaloeconomiske Systemers Historie, i hvilken det ogsaa vil sees, at netop de ovenfor udviklede Sætninger spille en Hovedrolle.

Andet Capitel.

Kort historisk Udsigt over de forskjellige nationaloeconomiske Skribenter og Systemer.

Hos Oldtidens Følleslag finder man ingen rigtige Begreber om Nationalrigdommens Natur og Aarsager. De havde en vis Erfaringskundskab om, hvilken Indflydelse Orden og Deconomie have til at forøge den offentlige, saavel som den private Formue. Men hele deres Lovgivning og indre Administration, samt deres Bestyrelse af erobrede Provindser vidne om, hvor uvidende de vare om selve Grundene til Nationalvelstand. Romerne foragtede jo endog enhver Industrie og værdigede ingen anden Production deres Dømmelse, end den agricole.

Af Middelalderen kunde man ikke vente sig noget Bedre.

I Begyndelsen af den nyere Tids Historie finder man endnu ingen videnskabelige Skrifter over Nationaloeconomien; men derimod nogle practiske Forsøg paa at anvende de dunkle Begreber, man havde om enkelte af dens Sætninger,

t. Gr. i Frankrig under Sully's Ministerium. I 17de Aarhundrede, fornemmelig mod Slutningen, tæller man først nogle nationaloeconomiske Skribenter, saasom Antonio Serra (1613), Davanzati, Belloni, Carli, Algarotti og Galiani i Italien; saa og Alvarez Osorio, Moncado, Ustariz, Ward og Ulloa i Spanien; samt Law, Du Tot, Cantillon og især Montesquieu i Frankrig. Men Nationaloeconomien, som Videnskab i dens Heelhed, have de dog ikke behandlet.

Paa Colberts Tid, og for en stor Deel ved ham, udviklede sig først practisk det mercantile System, der maa ansees som det første nationaloeconomiske, hvorom mere nedenfor. Det begrundedes siden theoretisk og forsvaredes af Forbonnais, Mably, Briganti, Dohm, Jung, Stewert og Flere. — Rægen Duesnay (1758) maa derimod nævnes som Stifter af det andet nationaloeconomiske Hovedsystem, der kaldtes: Deconomernes, Physiocraternes eller det agricole. Til hans Skole høre Turgot, Raynal, Condorcet og Condillac.

Men først da Skotlænderen Dr. Adam Smith i Aaret 1776 udgav sit verdensberømte Værk, der 1779 hos os blev oversat under Titel: „Undersøgelse om Nationalvelstands Natur og Aarsag“, først da fremtraadte Nationaloeconomien egentlig som Videnskab, fra hidtil kun at have bestaaet i enkelte Dissertationer uden systematisk Sammenhæng. — Adam Smith har vistnok sine Mangler. Men om end de Nyere, navnlig Ricardo, Malthus, Sismondi og fremfor Alle Jean Baptiste Say, fortræffelig have rensat og udviklet de af Smith givne Grundbegreber, saa høre de dog Alle til hans Skole, der snart aldeles fordunklede baade det mercantile og det agricole System. Med Undtagelse af en fortrinligere videnskabelig Fremstilling, har Nationaloeconomien ikke gjort store Fremskridt siden Smith, og i de sidste 2 à 3 Decennier siden J. B. Say skrev, aldeles intet. Foruden de 3 andre store,

alt nævnte Stribenter, som i Fortjeneste komme Say nærmest, gives der imidlertid en Mængde Forfattere i de forskjellige Lande, som vel ikke have udrettet Overordentligt for Videnskaben i dens Heelhed, men som dog tildeels mesterligt have behandlet mange af dens vigtigste enkelte Gjenstande.

Som saadanne Forfattere fortjene at nævnes i Tydskland: Sartorius, v. Soden, Murhard, Vog, Fulda, & S. v. Jacob o. a.; i England: Lauderdale, Buchanan, West, Henry Smith, Will-Godwin, Mill, Torrens, Mac Culloch m. fl.; samt i Frankrig: Blanqui, Bigot de Morogues, Michel Chevalier, de Tocqueville, Louis Say, Casimir Périer, Dufrene St. Léon, Vital-Roux, de Tracy, Baublanc, Ganilh o. m. a.

Man tæller sædvanlig 3 Hovedsystemer i Nationaloeconomie. Deres Grundforskjel bestaaer i afvigende Anskuelser om hvad der burde kaldes Bærvi og som saadan ansees at betinge den nationale Rigdom.

Det første Hovedsystem er det saakaldte **mercantile Handels- eller exclusive System**, som, uden at være videnskabelig begrundet i sin Oprindelse, modtog først en ret practisk Udvikling under Colberts Ministerium i Frankrig, og blev siden theoretisk forsvaret af de nationaloeconomiske Stribenter, som henregnes til hans Skole. Colbert har vel selv været Forfatter, men kan dog ingenlunde ansees som Videnskabsmand.

Det mercantile System gif ud fra, at Guld og Sølv vare de eneste Gjenstande, som havde sand Bærvi, at de vare Tegn og Repræsentantere for al Rigdom, og at Besiddelsen af dem i stor Mængde var det eneste Dnsfelige, hvorefter en Stat havde at stræbe. Denne Anskuelse stod formodentlig i Forbindelse med den gamle europæiske Guldterst, som Amerikas Opdagelse end mere havde forøget. Det var begribeligt, at

en Kjøbmand som Colbert, der havde høvt stor Nøie med at skaffe den edle Ludvig den XIVte Penge, ogsaa let kunde for sig selv overdrive deres almindelige Betydning i Nationalhuusholdningen. Mere forunderligt forekommer det derimod, at egentlige Videnstabsmænd senere kunde søge systematiskt at begrunde og udvikle en saa feilagtig Lære. Det var ganske consequent efter denne, at naar Guld og Sølv vare de eneste Værdier, maatte man ogsaa stræbe paa enhver Maade at faae dem ind i Landet og forhindre dem fra at forlade det, efter at de engang vare komne der. Man betragtede i den Henseende Landet som en Sparebøsse, man skulde bestandig fylde, men aldrig tage Penge udaf. Uagtet Spaniens Exempel længst kunde have overbevist om Umuligheden af at overholde et saadant Forbud, forbød man dog Udførselen af Guld og Sølv, eller belagde den med haarde Afgifter. Man fingrede derhos, at enhver Udførsel af Landets Producter eller Fabricata blev af det fremmede Land betalt med Guld, og omvendt. Man opfandt da den saakaldte Handelsbalance, et Spøgelse, som gaaer igjen den Dag idag og endnu af Mange ansees for det fortræffeligste Middel til at domme, om et Land taber eller vinder ved sin udenlandske Handel. Nøiagtige Tabeller over et Lands Indførsel og Udførsel ere vistnok af høieste Bigtighed som Basis, hvorpaa hele Tarifieringen er bygget, og hvoraf sikkest dommes om Landets producerende Tilstand, i agronomisk saavel som i industriel Henseende. Men denne deres nuværende Hensigt i alle civiliserede Stater er himmelvidt forskjellig fra de gamle mercantile Handelsbalancer. Ved disse vilde man nemlig ikke see, om et Land producerede mere af den ene eller anden Sort raue Materiale, om denne eller hin Industriegreen var i Flor, i hvilke Henseender vi trængte til Udblandet og Udblandet til os, hvilke Gjenstande der fortrinlig egnede sig til Beskatning, hvor høi en Grad af Paalæg de kunde bære uden at For-

bruket af dem formindskedes, hvormeget en Afgiftslettelse befordrede deres Indførsel eller Udførsel o. s. v.; men man indbildte sig at faae en noiagtig Oversigt eller Balance over hvad Landet havde vundet og tabt, ved at sammenligne Summen af de udførte Værdier med Summen af de indførte, i begge Tilfælde med Undtagelse af Guld og Sølv, da ellers Ind- og Udførselen altid maatte gaae op mod hinanden.

Da man nemlig gif ud fra den Fiction, at Differencen ved ethvert Kjøb fra eller Salg til Udlandet salderedes med rene Penge, og at disse ene havde Værdi, saa var den Slutning temmelig nærliggende, at naar Landet kun udførte for 400,000 Rdlr., men indførte for 600,000 Rdlr., tabte det 200,000 Rdlr. Foruden at imidlertid Grundtheorien for hele dette Raisonnement, om Penge som eneste sande Værdi, var fuldkommen falsk, indeholdt endog efter denne Anskuelse Handelsbalancen alligevel en Selvomdfigelse. Thi naar Penge var den eneste sande Værdi, hvorledes kunde da et Land i længere Tid udholde at give mere ud af denne Værdi, end det tog ind? Det var kun Guldlønde som Peru istand til. Derhos kunde man ogsaa være vis paa, at Landet, saavel som de Enkelte, nok havde faaet Bederlag for de udførte 200,000 Rdlr. Thi Ingen vilde i Længden kunne staae sig ved at sælge med Tab, langt mindre ved at give Penge for noget, som i sig selv ingen Værdi havde. Ellers maatte ogsaa den, som i Bengalen havde samlet sig Rigdom, ansees at bære sig meget taabeligt ad, naar han, istedetfor at hjemføre sine Skatte i rene Penge, som derovre have en høiere Priis, d. e. kunne kjøbe mere af andre Varer, end i England, foretrak at sætte dem i en Ladning Varer. Handelsbalancen betyder saalidet, at hvis det kunde bevises, at et Land havde kun solgt for 400,000 Rdlr., men for disse bekommet Værdier til et Beløb af 600,000 Rdlr., saa maatte Landet aabenbart siges at have

vundet 200,000 Rdlr. Men den gamle Sætning, at hvad det ene Land vinder maa det andet tabe, gjælder ingenlunde ubetinget. Det Arbejde og Renten af den Capital, som den Handelende anvender paa Varesnes Transport fra Land til andet, forøger, som vi have seet, nødvendigviis Prisen paa den transporterede Vare og giver den større ombyttelig Værdi paa det fremmede Sted, end den havde hjemme. Derfor vil den Vare, som paa det fremmede Sted er betalt med der frembragte Producter til et Beløb af kun 400,000 Rdlr., skjøndt Varen vurderedes til 600,000, heller ikke paa dens Hjemsted have kunnet koste mere end høist 400,000 Rdlr., naar Handelen dermed i længere Tid skal af dette Land kunne fortsættes.

Det mercantile System havde fremdeles, som en Følge af dets Formaal blot at trække Guld og Sølv ind i Landet, den feilagtige Anskuelse, at Handelen paa Udlandet alene var til Gavn for Staten, og at den indenlandske derimod ikke alene ikke var til Nytte, men endog til Skade, idet den kun tjente til at berige nogle Individuer og derimod fordyre Consumtibilierne for alle Andre. Denne Bilsfarelse have vel alle Stater nu forlængst indseet og practiff gjendrevet, idet man især i de nyeste Tider overalt viser Iver for at lette Communicationerne, forbedre Landeveie og overhovedet træffe Foranstaltninger, hvorved den indenrigske Handel befordres. Ligesom da ogsaa allerede paa det mercantile Systems Tid Erfaringen kunde have lært dets Tilhængere, at et Land meget godt kan bestaae og florere ved den indenrigske Handel alene, uden at drive den udenlandske, eller i alt Fald uden deri at søge Ressourcer *); hvorimod

*) Til Exempel China og Japan forinten de tillode nogen Fremmed Afgang; og selv nu er deres passive Udsørfels-handel, der er saa vigtig for Europæerne og Amerikanerne, for dem selv kun af meget liden Betydning i Forhold til deres uhyre Productrigdom og indenrigske Handel.

Historien neppe vil kunne opvise noget Land med en levende udenrigst Handel, uden at den indenlandske tillige var blomstrende. De virke gjensidig opmuntrende paa hinanden, naar de engang ere i Gang; men en stor Udførsels- og Indførsels-handel mangler al Basis og vil aldrig i længere Tid kunne bestaae, naar den ei støtter sig til en frodig indenrigst. — Disse Sætninger ere og have længe været almindelig anerkjendte; og forsaavidt har det mercantile System ingen skadelige Virkninger efterladt sig paa Nutiden. Men med Hensyn til dets exclusive Character i det Hele og dets Grundidee at affondre ethvert Land og ved kunstige Midler bringe det til at frembringe Alt selv og Intet kjøbe af Udlandet, om dette end kunde producere billigere, — Alt for ei at tabe Handelsbalancen, — med Hensyn hertil har Systemets Bildfarelser ofte, og under mange Skiftelser, gjort sig gjældende i Toldsystemerne og endnu den Dag idag efterladt sig dybe Spor i den europæiske Handelspolitik. Spor, hvis fulde Fordærvelighed et følgende Capitel skal stræbe at tydeliggjøre, og som ere blevne saameget sværere at udrydde, som de have faaet Tid til at basere sig paa en historisk Grund og noie forbinde sig med de fleste Staters Finantser.

Lægen Quesnay og det af ham udviklede nye Systems Tilhængere, som kaldtes **Deconomister**, **Physiocrater** eller **Agricoler**, beviste klart alle Feilene, hvori det mercantile System havde gjort sig skyldigt; men endskjondt deres i den Henseende megetlige Fortjenester bleve anseete for saa store, at Marquien af Mirabeau endog nævner deres saakaldte oeconomicke Tavle som den største og meest frugtbringende Opdagelse, der siden Kunsten at skrive og siden selve Opfindelsen af Penge var gjort; saa laborerer dog ogsaa dette System af meget væsentlige Mangler, hvilke af Adam Smith i hans Adevogts 8de Capitel fuldstændig ere udhævede og gjendrevne. —

Ligesom nemlig det mercantile System havde anseet Penge for den eneste sande Værdi og, i Følge hermed, tillagt den udenlandske Handel og de store Søstæder altfor stor Betydning i den nationale Huusholdning; saaledes gif Deconomisterne til den modsatte Yderlighed og tillagde de agricole Frembringelser al Værdi; idet alle andre Gjenstande, Penge inclusive, kun skulde have Betydning med Hensyn til den Mængde Korn, som derfor kunde kjøbes, hvilket Product afgav den eneste sande Maalestof for alle andre Ting's Værdi. Hermed stod da ogsaa i Forbindelse, at de ansaae al anden Vindstribelighed, end Agerbrug, for moralsk og politisk unyttig og skadelig, kun tjenlig til at afdrage Capitalerne fra den Anvendelse paa Landbrugets Forbedring, som var den ene lykkeligjørende for den Enkelte og for det Almene. — Guld og Sølv havde ifølge dem aldeles ingen virkelig Værdi, de vare kun Tegn og Repræsentativer for de agricole Værdier. Handel, Manufacturer og Industrie forøgede ikke Værdien af Landbrugets Frembringelser. Derfor maatte ogsaa enhver Skat, efter deres Formening, til syvende og sidst ramme Agerbruget; og en hensigtsmæssig Fordeling af de dette paa lagte Byrder var den eneste Opgave for al Beskatningstheorie.

Deres System var grundfalsk, men idetmindste har det havt følgende practiske Fortrin. For det Første havde dets Tilhængere i mange Henseender en gavnlig Indflydelse paa Regjeringen ved deres menneskefærlige Principer og den Anseelse, hvori de i Almindelighed stode, samt ved den høie Stilling, som enkelte af deres Tilhængere (t. Ex. Ministeren den ædle Turgot) opnaaede. — Dernæst lagde de idetmindste intet Baand paa Handelen, om hvilken de, tildeels af Foragt, havde den practisk ypperlige Anskuelse, at Regjeringen skulde „laissez faire“ og ikke indblande sig. — For det Tredie foranledigede deres Beskatningstheorie Fødselen af et nyt bedre

System om Grundbeskatning efter Catastre (Bonitering), der dog først af Napoleon som Førsteconsul blev fuldfølgelig gennemført i Frankrig. — Disse vare Deconomisternes Fortrin. Den eneste Ulempe, man nu søger af deres Bildfarelser, er en Følge af deres utopiske Raisonnementer om Staters Velstand og Lykke. Thi der har bestandig senere været en almindelig Mistillid, og desto værre ikke altid hos Rægsfolk alene, til den practiske Rigtighed og Anvendelighed af de nationaloeconomiske Sætninger. En Mistillid, som først i den nyere Tids Ideernes Gjenfødsels-Periode har begyndt at tage sig, og som var dobbelt beklagelig, fordi den dels ofte fjernede de Mænd fra Statens Noer, som havde meest aandelig Klarhed og Sikkerhed til at styre det, dels bevægede dem, der havde faaet Sæde ved det, til at see ned paa hvad de maaskee selv tidligere havde anseet for Sandhed som Noget, de nu hverken kunde eller burde anvende.

Det tredie statsoeconomiske Hovedsystem, til hvilket i Grunden Nutidens Nationaloeconomer alle høre, anerkjender Adam Smith som Stifter.

Han optraadte med en saadan overbevisende Kraft, trods hans ikke meget klare Udtryksmaade, at selv Deconomisterne Lidet eller Intet have kunnet svare til deres Forsvar. De have sagt, at han har dem at takke for Meget. Men det betyder ikke Stort. Hvad der er sandt hos dem, findes ogsaa som sandt hos ham; og hvem af sine Forgængere har en stor Mand ikke at takke for Noget? Say siger meget rigtigt i den Anledning: „En Mand af Genie har Forbindtigheder imod Alt, hvad der har omgivet ham, lige indtil de Bildfarelser, som han har gjendrevet, og indtil de Fjender, som have angrebet ham, fordi Alt har bidraget til at udvikle hans Ideer.“ Adam Smiths Hovedfortjeneste bestod ei saameget i hans for Nutiden endnu saa practisk vigtige Theorie om Arbeidets

Deling, hvormed hans Værk ret som a stirpe begynder, som egentlig i den Anviisning, han, ved sine Bemærkninger om Arbeide i det Hele, gav til at finde den rette Veis, ad hvilken Basis for den nationale Rigdom skulde søges, og i hvilken Veis consequente Forfølgelse det rigtignok maa indrømmes, at de nyere Nationaloeconomer, navnlig Jean Baptiste Say, langt have overgaaet deres Læremester. Men dette kan ikke formindste Smiths Fortjenester. Han har i saa Henseende deelt Skjebne med Enhver, som har født en stor Idee til Verden, nemlig at Ideen snart er voret den, som udfangede den, over Hovedet og har modtaget en Udvipling af Eftertiden, hvilken Samtiden ei var istand til at give den.

Smith udviklede først aldeles consequent Begrebet om Værdi. Ha: viste, at hverken Guld og Sølv alene, eller Jordens Frembringelser alene havde Værdi, eller kunde tjene til fast Maalestof for alle andre Ting's Værdi. Han godtgjorde, at Jntet i sig selv havde Værdi, men først fik den ved det Arbeide, som derpaa anvendtes. Theorien om Arbeide og Nyttens af dets Deling beviste han klart. Man *) har villet bebreide ham, at han paa den anden Side gif forvidt og tilslagde Arbeide altfor Meget, idet han ansaae det for alene istand til at skabe Værdier, uden at vurdere tilstræffeligt Naturens (les agens de la nature) og Capitalernes Medvirkning. Men for det Første maa det i Almindelighed bemærkes, at Smiths ikke klare Udtryksmaade ofte har givet Anledning til, at han er blevet misforstaaet. Noget, som saameget lettere kan see, da man idelig seer hans Sætninger revne ud af deres Sammenhæng og anvendte snart af den ene, snart af den anden Forfatter, til Forsvar for en Mening, som ofte har været fjern fra Smiths. Dette gjælder vel ikke J. B. Say;

*) J. B. Say.

men jeg kan dog ikke bringe den ovennævnte hans Daddel i Harmonie med en anden Udbredelse, som han ligeledes gjør Smith, at han nemlig ikke skulde have taget Hensyn til det mentale Arbejde og dets Indflydelse paa Nationalvelstanden. — Dette sidste er vel sandt nok, thi Smith tager bestandig kun de legemlige Værdier i Betragtning; men det kunde maaskee komme af, at han paa sin Tid ingen Anledning fandt til at gaae ind paa Undersøgelser om det mentale Arbejdes Natur og de Værdier, som det er istand til at frembringe. Og naar han, som bemærket, forudsætter Muligheden af Værdiers Frembringelse alene ved Arbejde uden de naturlige Agenters Medvirkning, saa kan det meget godt antages, at han derved har tænkt sig de immaterielle Værdier, der umægtelig som oftest skyldes Arbejde alene deres Oprindelse.

Fremdeles har man sagt, at han tillægger Arbejdets Deling en altfor gigantisk Indflydelse, idet han antager, at de Bidundere, som blive mulige ved en Adskillelse af de menneskelige Beskæftigelser, have deres Grund i selve Arbejdets Natur; hvorimod de snarere skyldes en bedre Anvendelse af Naturens Kræfter. — Vigtigere ere de Udbredelser, at han kun giver forvirrede Begreber om den Maade, hvorpaa Handelen er productiv, om Industriens Virkninger og om den Maade, hvorpaa Rigdommene fordeles i Selskabet, samt at han ikke noksom udvikler Forskjellen mellem den impro ductive og den reproductiv Consumption. Men jeg troer, at i Grunden alle disse Udbredelser ere indeholdte i den ene, hvis Sandhed ikke kan negtes, at han nemlig i det Hele mangler Methode. — Thi med de rene Begreber, som Smith havde om Arbejde, om Værdier og Production, var det ikke muligt andet, end at han ligesaa reent maatte kunne have udviklet Consumptionens Phænomener, saafremt hans Tankegang dertil havde ledet ham;

og at den ikke har gjort det, maa vistnok tilskrives den for hans Tid meget undskydelige Mangel paa System, Noget, hvori mange af de nyere Nationaloeconomer forresten heller ikke ere stærke. — I Anledning af, at der i Smiths Værk findes en Mængde uvedkommende historiske Notisser og Episoder, bemærker Say, at et videnskabeligt Værk udmærker sig ligesaa meget ved hvad der ikke findes i det, som ved det, der findes deri. Denne Dattedel rammer Smith fuldkommen som Forfatter, men egentlig ikke som Nationaloeconom.

Det antages, som berørt, at Videnskaben siden Adam Smith ikke har gjort noget betydeligt Fremskridt, uden med Hensyn til en mere videnskabelig og systematisk Fremstilling i det Hele, samt tildeels fortrinlige Behandlinger af enkelte af dens Bestanddele. Dette har imidlertid ikke været til Hinder for, at der jo blandt Smiths Efterfølgere have dannet sig forskellige Meninger, jeg vil ikke sige om Grundsandhederne, men om den forskellige Maade, hvorpaa de skulle benyttes, for at fremme den nationale Rigdom og med den Nationernes Lykke.

Den Strid, som saaledes er opstaaet imellem de nyere Nationaloeconomer, er egentlig blevet reist ved de mangfoldige nye Maskiner, ved hvilke man nu stræber at remplacere den langt dyrere Arbeidskraft af Mennesker. Det var nemlig et Spørgsmaal, som laa temmelig nær, hvilken Betydning Maskiner maatte tillægges med Hensyn til den nationale Rigdom, om de vare til Gavn eller til Skade. Den arbejdende Klasse, hvoraf en Deel ved hver ny Maskines Indførelse for en Tid bliver brødløs, svarer ubetinget, at de ere til stor Skade. Enkelte Nationaloeconomer synes at være meget tilbøielige til det Samme; og de ere i alt Fald alle enige i, at enhver betydelig Maskinforbedring medfører øieblikkelige Ulykker, paa hvilke Staten, ved Fattigforsørgelse

og hvad dermed staaer i Forbindelse, kun ufuldkomment er istand til at raade Bod.

Da imidlertid de fleste af de anseete Forfattere, — selv de, der som Ricardo ansee Maskiner for alene tjenlige til at befordre Nationens Netto- og ikke dens Bruttoindtægts Forøgelse, — dog ere enige i det practiske Resultat, at Maskiner ere nødvendige efter de nærværende sociale Forhold og Landenes indbyrdes Stilling imod hinanden, samt at de kunne være nyttige endog for den arbejdende Klasse selv, naar de kun ikke for pludselig indføres; saa er Spørgsmaalet i dets enfoldte Anvendelse paa Maskiner nu ikke egentlig af den Vigtighed som før. Men det har faact en Udvidelse, hvorved dets Character er blevet mere almindelig. Say paa Continentet, og med ham tildeels Ricardo i England, gaaer nemlig ud fra, at den nationale Rigdom og, med den, den nationale Lykke ubetinget befordres ved at producere. „La production n'encombre jamais le marché“, Productionen vil aldrig overfylde Markedet, siger denne Skole og tilføier: „Arbejdsproducterne kjøbe hverandre gjensidig; deres Forøgelse har ingen anden Virkning, end at forøge de menneskelige Nydelser og Statens Befolkning.“ Med eet Ord, deres Valgsprog er: Producers blot, bliv ved at producere, Consumentere og Afsetning vil altid findes! Sandheden heraf kan nu vistnok ikke negtes med Hensyn til de egentlige Aaafrembringelser, da Erfaringen synes at lære, at Folke- mængden altid udvider sig i Forhold til de Subsistensmidler for den, som frembringes. Hvorvidt derimod Productions- systemet holder Stik ogsaa med Hensyn til andre Producter, navnlig saadanne, som ikke kunne henregnes til den store Masses Fornødenheder, det kunde vel være mere Tvivl underkastet, og benegtes ligefrem af Sismondi og hans Skole paa Continentet, samt af Malthus i England. — I Theorien taler vistnok meest for Say's Hypothese, trods Alt hvad mod

den er sagt; men Sismondi har for sig den historiske Kjendsgjerning, at de største Markeder jævnlig ere aldeles overfyldte, saaledes navnlig de amerikanske af engelske Varer, uden at Mængden af Producter er istand til at finde den fornødne Afsetning. Dette Factum kan vistnok ikke bortforklares som et blot Skin; thi det har altfor ofte beviist sin Virkelighed ved den Mængde Falliter i den industrielle Verden, som Overfyldingen har foranlediget, med samt den deraf følgende Arbejdsstandsning og Nød mellem den arbejdende Klasse. Det er muligt, at disse Phænomener kunne have en anden Grund end den, som Sismondi angiver, nemlig en ved uflog Regjeringspolitik fremkaldt forceret Production. Men idetmindste er det vist, at det ikke er lykkedes hidtil at angive en saadan Grund, og imidlertid staae Kjendsgjerningerne umodbeviste i alle industrielle Lande. Sismondi siger derfor ogsaa: „Consumtion er ingenlunde nogen nødvendig Følge af Production *). Med andre Ord, naar Say paastaar, at man behøver blot at producere, da Consumentere altid ville findes; saa siger Sismondi omvendt, at det er Consuntionen, som det kommer an paa. „Hvergang et Arbejde forlanges og en anstændig Betaling tilbydes, vil ogsaa en Arbejder fødes for at fortjene denne Betaling“, siger Sismondi. „Lad Arbejdet først kun blive færdigt, en Consument til at betale det, vil nok findes“, raisonnerer Say. Striden er endnu ikke udkæmpet; og Videnskaben kan i saa Henseende ingenlunde siges at være paa det Nene. Den hele Undersøgelse har hidtil været aldeles theoretisk; men uafgjort som den er, fortjener den dog altid at tages saameget i Betragtning, at ethvert Land, for hvilket Begivenhedernes Gang endnu ikke har gjort Productionen i al dens

*) „La consommation n'est point la conséquence nécessaire de la production.“

Overspænding til et Existentsspørgsmaal, idetmindste bør være meget forsigtigt med de Opmuntringer, som det giver sin fødende Industrie, og ikke i saa Henseende være for redebon til Offre, som det altid er et Spørgsmaal, om nogensinde ville betale sig, og som kunne drage farlige Følger efter sig med Hensyn til Fremtiden. — Hele denne Materie, hvis historiske Standpunkt her er angivet, staaer forresten i meget nær Berørelse med hvad der i et følgende Capitel skal blive sagt om en almindelig Handelsfrihed.

Tredie Capitel.

Den egentlige Lære om Told.

Første Afsnit.

Begrebet om Told.

I første Capitel er forsøgt en sammentrængt Fremstilling af de nationaloeconomiske Grundbegreber, paa hvis rette Forstaelse en klar Indsigt i Toldens Væsen og Virkninger især beroer. I det andet Capitel er givet en kort historisk Udsigt over de nationaloeconomiske Hovedsystemer og Skribenter. Nærværende Capitel skal omhandle de almindelige Sætningers Anvendelse paa Toldvidenskaben; og dets Hensigt vil derfor være at udvikle den almindelige Toldlære, hvorefter ogsaa vil blive leveret en historisk Udsigt over de forskjellige Toldsystemer.

Spørges da hvad Told er, troer jeg ikke, at man med en almindelig Definition kan komme dette Begreb nærmere, end

ved at sige: en Afgift, som oppebæres i Anledning*) af en Gjenstands Forsel til, fra eller igjennem et vist District.

Den er ikke absolut indstrænket til Handelsgjenstande alene, skjøndt den i Regelen kun er beregnet paa dem. Den angaaer ligesaavel levende, som livløse Gjenstande. Den optræves ligesaavel ved den landværts, som ved den søværts Forsel; og blev Luftseilads almindelig, maatte Midler udfindes til ogsaa at controlere Lufttransporter. Derimod angaaer Tolden kun de legemlige Værdier og vil ifølge sin Natur ei kunne optræves af de ulegemlige.

I sin ydre Fremtræden viser denne Afgift sig som Indforselstold, Udforselstold eller Transittold, eftersom den erlægges i Anledning af en Indforsel, Udforsel eller Gjennemforsel. Udenrigsk eller udenlandsk kaldes Tolden, naar det District, for hvilket den gjælder i Forhold til alle andre, er et eget selvstændigt Rige; mellemrigsk derimod, naar Districtet er et Land, som er forenet med et andet under een Regjering, men med forskjellig Toldforfatning; indenrigsk kaldes endelig Tolden, naar den gjælder for een Provinds i Forhold til een eller flere andre Provindsfer i samme Land.

Tolden er en reel Afgift, fordi den hviler paa Ting og ikke paa Personer. Den er tillige en indirecte Afgift, deels fordi Byrden af den, enten aldeles ikke, eller kun partielt og mindre bæres af dem, af hvem den umiddelbart optræves, deels fordi den efter sin Natur ikke affordres Nogen som en

*) Jeg har sagt: „i Anledning af“ og ikke „ved en Gjenstands Forsel“, fordi vi i det Følgende skulle faae at see, at Tolden ikke altid erlægges umiddelbart ved Ind-, Ud- eller Gjennemførselen, men ofte først længere Tid efter, idet dog stedse Characteren af sliq Transport klæber ved Varen.

Nødvendighed, men man er istand til at unddrage sig den paa lovlig Maade ved at negte sig Brugen af de Væter, paa hvilke den hviler. Ved sin indirecte reelle Natur skjæler Tolden sig fra alle andre offentlige Afgifter, undtagen de saakaldte Consumtions- eller Forbrugs=Afgifter, som i adskillige Landes Indre, fornemmelig i Kjøbstæderne, og især i de større blandt disse, opkræves af de første Fornødenheds=Artikler *), som der forbruges, være sig af indenlandsk eller af en udenlandsk Oprindelse, som er stillet paa lige Fod med den indenlandskte. Deslige Consumtionsafgifter behøve ikke nødvendigvis at forudsætte en Forsel til, fra eller igjennem et vist Sted. De kunne gjerne paahvile det hele Land, saaledes som Tilfældet er med Brandeviinsproductions=Afgiften i Danmark. Selv hvor de oppebæres alene ved Consumtibiliernes Ankomst til Kjøbstad, ere de dog i deres hele Væsen grundforskjellige fra Tolden, med Undtagelse maaskee alene af de rene Forbrugstolde, som kunne være paalagte adskillige udenlandskte Importer. Consumtionsafgifterne ere altid reent finansielle og have stedse kun det udelukkende Niemed at indbringe Statskassen en vis Sum, hvorimod vi i det Følgende skulle faae at see, at Tolden tillige kan have tvende andre Niemed. Det er kun med Hensyn til Reglerne for deres Opkrævelse og Rytten af deres totale Ophævelse for den indenlandskte Samfærjel, at Told og Consumption mødes. Deres Forbindelse under een Administration har i de Lande, som Danmark, hvor de endnu ikke ere blevne affondrede, ingen logisk Grund, men kun den historiske, at Told oprindelig var en reen Forbrugsafgift ligesom Consumption. Der var, saalænge hün ingen anden Character

*) Især ere saaledes Brandeviins-, Eddike- og Olsproduktionen, samt overhøvedet Spirituosa beskattede; iligemaade Vred, Kjød, Flesk og Brændsel.

havde faaet, heller ingen Grund til nogen Afsondring i Bestyrelsen af disse to Afgifter, som endog nu ofte kunne gaae over i hinanden, saa at det kan falde vanskeligt at sige, om den Afgift, der skal erlægges, er Told eller Consumption, naar man ikke trækker den skarpe og logiske rigtige Grændse, at falde enhver Afgift, som erlægges ved Indførselen fra det Fremmede, for Told, uden Hensyn til om den forresten kan være opført i Tolds- eller i Consumptionstarifen.

Imidlertid har jeg i nærværende Skrift forbigaaet videre at omhandle Theorien af de indenrigske Consumptionsaugifter, deels fordi deres Væsen og Virkninger let ville kunne forslaaes af hvad om Told i Almindelighed her skal blive udvirket, deels fordi den Omstændighed, at Tolds- og Consumptionsvæsenet i Danmark sorterer under samme Authoritet, ei forekom mig at afgive tilstrækkelig Grund til, ved Indblanding af en egentlig uvetkommende Materie, at bryde den logiske Orden i det af mig tænkte System.

Det blev nævnt, at det Slags Told, som erlægges i Anledning af en Vares Forsel gjennem Landet, fra et fremmed Sted til et andet, kaldes Transittold. Den er ligesaavel en virkelig Toldafgift, som Indførsels- og Udførselstolden. Den er efter sin Natur reent finansiel og mangler de tvende andre Diemed, som den egentlige Told tillige kan have. Men den kan dog ogsaa have en indirecte commercial og i Særdeleshed ofte en vigtig politisk Betydning. Den rammer nemlig nærmest de Fremmede, som benytte vort Gebet til deres Vares Gjennemførsel. I samme Grad, som denne ikke ad anden Veje kan stee, altsaa som Naboerne ikke kunne undvære vort Territorium til Transit, i samme Grad ere vi ogsaa istand til ved en saadan Tolds Paalæg at naae de commercielle eller politiske Formaal, som derved kunne være tilsigtede. Imidlertid ere disse særlige Hensyn, som kunne tænkes forbundne med Trans-

fittoldens finansielle Viemed, dog af en ganske anden Bestaffenhed og staae ikke i saa nær umiddelbar Berørelse med Landets hele Production, som Tilfældet er med den nyere Tids industrielle Bestyttelsestold. Det lader sig overhovedet vist neppe udføre at bringe de mangfoldige Bihensigter, som en Transitolds Paalæg, Forhøielse eller Formindskelse saaledes kan have, under nogen almindelig Cathegorie. Vi skulle derfor paa dette Sted ikke videre opholde os ved dette Slags Told; men i de følgende Afsnit af Capitlet blot nærmere udvikle Indførsels- og Udførselstoldens Væsen.

Da imidlertid Transittolden, skjøndt nærmest paahvilende de Fremmede, ikke er uden endog betydelig indirecte Indflydelse paa den indenlandske Production, skulle vi i et følgende Capitel om Handelsfriheden atter vende tilbage til den og udførligere undersøge dens Væsen og Virkninger, og navnlig Hensigtsmæssigheden af dens aldeles Ophævelse.

Sluttelig bemærkes blot, at en Toldtarif er en af Regjeringen autoriseret Fortegnelse over den Told, som af enhver Vare skal erlægges ved Ind-, Ud- eller Gjennemførselen. Den er sædvanlig alfabetafisk og schematisk indrettet.

Toldfats kaldes den for den enkelte Varegjenstand lovbefæmte Toldafgift.

Andet Afsnit.

**Forskjel i Toldens Væsen efter de forskjellige Viemed,
hvori den er paalagt.**

I. For Finantsernes Skyld.

Indførsels- og Udførselstoldens Væsen læres først ret at kjende, naar man undersøger dens Idee, eller den Hensigt og

det Niemed, hvori den er paalagt. Som enhver offentlig Afgift har Tolden det nærmest for Dagen liggende Maal, at bringe visse Indtægter til at indflyde i Statens Kasse. Er denne Hensigt, som vistnok i historisk Henseende maa antages for den oprindelige, tillige det eneste Niemed, som ligger til Grund for Tolden, da siges denne at være ubelukkende paalagt for Finantsernes Skyld. Den nævnte Hensigt kan imidlertid være blot secundair, eller ogsaa aldeles ikke tilfattet, men dens Virkning være forbundet som en nødvendig Folge med de tvende andre Hovedniemed, der i den nyere Tids Tarifer ligge til Grund for en heel Deel Toldafgifter. Disse tvende Hovedniemed, som hver for sig i det Følgende skulle blive undersøgte, ere: det ene Statens Forsvar og Sikkerhed, det andet den indenlandske Productions Beskyttelse. I dette Afsnit skulle vi omhandle den Told, som er paalagt ubelukkende for Finantsernes Skyld.

Dens Idee indeholdes, som bemærket, i det Niemed, som er det nærmest for Dagen liggende ved enhver offentlig Afgift. Men derved faaer man kun et ufuldstændigt Begreb om dens Væsen, Virkninger og hele Forhold til den nationale Formue og til National-Productionen i Særdeleshed. Dette Forhold er imidlertid af saadan Bigtighed, at det fortjener nøiere Udvikling.

Saaledes som Finantsforvaltningen nu er ordnet i alle civiliserede Stater, finder ingen Beskatning Sted iflæng, saa at man blot paalægger Skat, fordi denne eller hiin Gjenstand eller Erhvervsgreen er istand til at bære den. Der forudsættes nu tilbuds altid en forudgaaende Calcul, hvorefter en vis aarlig Sum udfindes som nødvendig til at afholde Statens Udgifter, altsaa uundværlig for dens Existentis. Denne Sum maa indkomme. Det gjælder kun om at vælge den hensigtsmæssigste og for Nationalformuen mindst skadelige Maade at

opkræve den paa. Bestatningen stæer deels ad den directe Bei, idet den lægges paa Tingene og Personerne i et bestemt uundgaaeligt Forhold, deels ad den indirecte Bei, idet visse Handlingers Foretagelse medfører Forpligtelsen til at svare Staten en relativ Afgift. Indtægten af de directe Afgifter har en naturlig Grændse, der bestemmer det Maximum, som de ere istand til, uden en for Nationalformuen fordærvelig Forhoielse, at indbringe i Statens Kasse. Hvad der efter Fordrag af denne Indtægt endnu mangler i den totale Sum, som Statens Fornødenhed udkræver, eller hvor directe Skatter ikke existere, selve denne hele Sum maa indkomme af de indirecte Afgifter; og da Tolden blandt disse er istand til at indbringe meest, saa begribes det, at der i alle Lande gjøres betydelige Fordringer i saa Henseende til denne Afgift. Naar saaledes Budgettet engang har opgivet den Sum, hvilken det som Minimum gjor Fordring paa, at Toldintraderne skulle beløbe sig til, saa bliver det Toldadministrationens Sag at træffe de fornødne Foranstaltninger til at denne Sum virkelig indkommer. Er den, som næsten i alle Lande Tilfældet, saa betydelig, at den ei udkommer af de Intrader, der som secundairt Resultat indflyde af de Toldsatser, som ere paalagte uden egentligt finantsielt Niemed, for Statens Forsvars eller for den indenlandste Productions Skyld, da maa den suppleres enten ved et reent finantsielt Tillæg til de industrielle Satser eller ved saadanne udelukkende finantsielle Toldsatser, som vi i dette Afsnit skulle omhandle.

Det kunde maaffee synes ligegyldigt, paa hvilken Maade man i den Hensende beskattede et Lands Importer og Exporter, navnlig om man paabød en moderat Told for alle Varer, som ind- og udførtes, eller om man fortrinnsviis belagde enkelte Ind- og Udførsler med høi Told og derimod fastsatte den lav, eller ophævede den aldeles for andre. Imidlertid er dog herved

Abfilligt at bemærke, og uden paa dette Sted at inblade os paa Drøftelsen af al Tolds, ikke blot den reent finantsiellens, Indflydelse paa et Lands Production og Consumption i det Hele (hvorum et følgende Capitel om Handelsfriheden skal handle udførligere), ville vi dog faae at see, at det, endog blot med Hensyn til Opnaaelsen af det Niemed at indbringe en vis bestemt Sum i Statens Kasse, ingenlunde er ligegyldigt, hvilken Mængde forskjellige Toldsatser man paabyder, eller hvilken procentviis Størrelse man giver disse Satser.

1. **Spvad angaaer Mængden af Toldsatser,** som det er i Finansernes Interesse at paabyde, da er der absolut taget Intet, som forhindrer, at man jo kan fordre Told af enhver Import og af enhver Export. Men en nøiere Undersøgelse vil vise, at ikke alle indførte og udførte Varer frembyde en lige fordeelig Side for Bestatning.

a. Med Hensyn til Indførselstold. Et Blik paa de forskjellige europæiske Tarifer viser, at der kun ere meget faa Gjenstande, som man ikke i alle Lande har fundet det hensigtsmæssigt af en eller anden Grund at belægge med Told. Den bestemte Satz („ubencævnte Varer“), som adskillige Tarifer have for Varer, der ei udtrykkelig ere opførte til Told eller betegnede som frie, synes endog at antyde det som den almindelige practiske Regel, at Alt burde svare Told, som ei af særegne Grunde var udtrykkelig fritaget. Imidlertid denne generelle Fortoldnings-Character, om jeg saa maa udtrykke mig, behøver ingenlunde at være rigtig, fordi en heel Deel Lande har antaget den; og selv om den er det, forhindrer det dog ikke, at jo enkelte Indførsels-Gjenstande, betragtede som Fortoldnings-Object, kunne være af særdeles Betydenhed for Staten, og at andre derimod kunne være af saa ringe Bigtighed, at det næsten ikke er Umagen værd for den Indtægts Skyld, som de afgive, at besvære Øerne med at svare

Told af dem og underkaste dem en Control og et Eftersyn, som ellers vilde kunne undværes.

Det er nemlig en Erfaringsfætning, som tillige er dybt grundet i Sagens Natur, at en indirecte Afgift som Told, og in specie den finantsielle Indførselstold, der mestendeels aldeles har Characteren af en reen Forbrugsafgift, aldrig kan indbringe Betydeligt, undtagen der consumeres en stor Mængde af den Gjenstand, hvorpaa den hviler. At belægge Artfister, som kun forbruges i ringe Mængde, kan vel være rigtigt af en anden Grund, forsaavidt Consumenterne deraf maae efter Gjenstandenes Bestaaffenhed ansees at være de Rige, hvillike man, som omtalt i første Capitel under Reglerne for Bestatnings-theorien, antager bør contribuere forholdsmaessig Mere til at afholde Statens Fornødenheder. Men det er dog altid et Spørgsmaal, som især i nyere Tid har været Tvivl underkastet, om denne Betragtning af de Riges større Contributionspligt er af saa stor Betydning i dette Tilfælde, at man for dens Skyld skulde forøge Tarifen med en Deel ubetydelige Toldsatser, som atter maatte give Anledning til vidtløftigere Forretninger for Toldofficianterne, samt større Byrder og Controlbesværligheder for Yderne i Almindelighed; hvorhos det altid blev meget tvivlsomt, om de Rige, skjøndt de efter en Vares Bestaaffenhed maatte blive dens endelige Forbrugere, tillige kunde ansees udelukkende at blive rammede af den paaliggende Told, eller om denne ikke meget mere for en Deel kom til at hvile paa de Rjømænd, der handlede som Mellemmand ved Vares Indforstrivning fra det Fremmede. Maatte dette antages, — og det kan vist neppe negtes i en vis Grad at være Tilfældet, — saa rammes altsaa ogsaa en maastee fattig Handelsgreen af den Told, som alene var beregnet paa at skulle svares af de Rige; ligesom det i ethvert Fald vil blive Handelsstanden, der næsten udelukkende kommer til at føle Ulempen af de derved

forøgede Controlbesværigheder, thi det er sjældent, at de Rige selv umiddelbart indforstrie og klarere deres Varer. Dette finder nu fuldkommen Anvendelse paa de egentlig saakaldte Luxusgjenstande i snævraste Forstand, nemlig saadanne Gjenstande, som alene kunne ansees tjenlige for de meget Formuende eller Rige. Der gives derimod en Deel Gjenstande, som kunne henføres under Luxusgjenstande i en videre Forstand, hvilke finde Consumentere ogsaa blandt de mindre Formuende, endog mellem de Fattige, men som dog maae ansees for Luxus d. e. for overflodige, fordi de baade af den Ene og af den Anden meget godt kunde undværes, uden at nogen Allempe deraf vilde føles. Hertil horer navnlig Kaffe, Suffer og Tobak *). Om dem gjælder ingenlunde hvad om de egentlige Luxusgjenstande sensu strictiori blev anført, at de kun indbringe Lidet i Statens Kasse. Lvertimod disse 3 Gjenstande og andre lignende indbringe i alle Lande meget Betydeligt, idet de finde et stort Antal Consumentere, endog mellem de Allerfattigste; og da deres Brug blandt disse aldeles ikke er nødvendig, tildeels ikke engang onskelig, saa forene de Kriterierne for i hoi Maade at egne deres Indforsel til finantfiel Toldbeskatning. Dette er derimod ikke Tilfældet med saadanne Varer, som vel, formedelst det store Forbrug, der af dem gjøres, kunne indbringe Betydeligt, men som ere rene Nødvendigheds=Gjenstande for de Fattige, t. Ex. Korn i de Lande, der ei kunne brødsøde sig selv, Salt, Kjøb o. desl. En Beskatning af disse Artikler bør Finantserne kun

*) Brændeviin nævnes ofte i Forbindelse med dem; og med Grund, forsaavidt den indenlandske Production af Brændeviin ikke er beskattet. Men forsaavidt dette er Tilfældet (som nu i de fleste Lande), vil den tilsvarende Told paa fremmed Brændeviin ikke kunne siges at være reent finantfiel; men maa ligesaameget henføres under de Toldsatser, der ere paalagte for den indenlandske Productions Skat.

nødtvungne stride til. Det Samme gjælder ogsaa om de raae Producter, som indføres her for at foræbles. Det indsees let; men den udførligere Udvikling deraf hører hjemme i det Følgende, naar samtlige Virkninger af Told skulle blive omhandlede.

b. Med Hensyn til Udførselstold. Af de senere Undersøgelser i dette Værk om Indflydelsen af enhver Udførselstold (ei blot en for Finantsernes Skuld paabuden) vil det blive endmere klart, hvad der forresten ligger temmelig nær, at det Slags Bestatning næsten altid virker reprimerende paa den indenlandske Production, idet Udlandet sjældn vil kunne bringes til at bære Byrden af den Told, som vi her paalægge, men vil enten formindste dets Forbrug af den ved Udførslen herfra bebyrdede Gjenstand i samme Grad, som Tolden er høi til, eller faae den billigere andetsteds fra. I ethvert af disse Tilfælde tager vor Afsetning til Udlandet af, og med den Productionen af den vedkommende Gjenstand.

Der kan neppe ved denne Regel tænkes mere end tvende Undtagelses-Tilfælde, i hvilke det ogsaa kan være tilraadeligt, naar Finantsernes Tilstand utkræver det, at paalægge en moderat Udførselstold. Det ene Tilfælde er, hvor den vedkommende Udførsels-Gjenstand er af den Bestaffenhed, at Udlandet har en nødvendig Trang til den og maa kjøbe den, om end Prisen her noget fordyres; thi det er en Selvsølge, at de indenlandske Sælgere i dette Tilfælde ville sørge for, at den udenlandske Kjøber kommer til at bære den hele Byrde af vor Udførselstold. Det andet Tilfælde er mindre fremtrædende og hjemler Staten mindre Ret til Udførselsbestatning. Der gives nemlig visse Varer, saasom Klude, Been og tildeels Huder og Skind, samt Talg, der gjerne kunne belægges med en iffe for høi Udførselstold, uden at de derfor ville berøves Afsetning i Udlandet, eller Productionen deraf formindstes i Ind-

landet; af den Grund, at disse Vare egentlig ikke udgjøre Hovedsiemet for nogen Production, men maae ansees som mere eller mindre vigtige Accidentia ved en Production, hvis principale Gjenstand kun mindre kan blive influeret af den ringere Gevinst, som Udførselstolden foranlediger, at der af hine kan drages. En moderat Udførselstold paa de nævnte Gjenstande vil altsaa kunne paalægges, og skøndt Byrden af denne sields mere vil kunne væltes over paa Udlandet, vil den dog heller ikke tyngte Indlandets Producentere saameget, at den skulde have mærkelig Indflydelse paa den totale Productionsmaasse af den beskattede Gjenstand. Man glemme dog herved ikke, at den retfærdiggjørende Forudsætning altid maa være Finantsernes virkelige Trang.

2. Hvad angaaer Størrelsen af de finant- sielle Toldsatser.

Alle almindelige Hensyn fraregnet, hvorfor en høi Toldbeskatning stedse tilsidst virker fordærveligt, kunde det synes, at naar engang en Import (saasom Lurusgjenstande sensu latiori) eller en Export (saasom de nylig omhandlede Gjenstande, hvortil Udlandet havde en uundgaelig Trang) var befundet qualificeret til at bære finantseel Told, saa behøvede Staten ved dens Beskatning blot at tage sin Trang i Betragtning, for at bestemme Størrelsen af den Indførsels- eller Udførsels-
told, som derpaa burde lægges. Hele Opgaven syntes da at maatte blive et simpelt Regnestykke, havde Staten med en Told af 1 fl. pr. Pd. Kasse havt 20,000 Rdlr. i Indtægt, saa behøvede man blot at forhøje Tolden til 2 fl. , saafremt Finantserne trængte til 40,000 Rdlr. o. s. f. Herved er imidlertid Udskilligt at iagttage, idet man i Virkeligheden ofte støder paa Phænomener i den Henseende, som ikke altid ere ligefrem forklarlige.

Besvigelse af Toldintraderne ved egentligt Smugleri

eller contrebandede Handel, og overhovedet ved Defraudationer, er det umuligt absolut at forhindre; hvorom alle Landes Exempel nofsom bærer Vidnesbyrd *). — Et tilstrækkelig talrigt, velordnet og velbetjent Toldopsyn er rigtignok en betydelig physisk Forhindring imod Smugleri. Men Staten har derhos tvende immaterielle Midler, hvoraf især det andet afgiver en betydelig Modvægt imod, skøndt de heller ikke ere istand til absolut at hindre al Defraudation. Disse tvende Midler ere strenge Straffe for Defraudanterne og lave Toldsatser. Smuglerhaandværket er nemlig altid forbundet med et Arbejde og en Risiko, hvorfor ingen vilde udsætte sig, naar han ikke kunde faae begge Dele godt betalte. Smuglerpræmien staaer i Forhold til Toldopsynets Godhed, til Straffenes Strengthed, og fremfor Alt er den afhængig af Toldsatsernes Størrelse. Jo høiere disse ere, desto større Anledning og Fristelse er der til Smugleri, thi desto større Præmie vil den, som giver sig af med contrebandede Handel, kunne staae sig ved at give dem, som foretage den egentlige Indsmugling, hvormed Arbejdet og Risikoen er forbundet. Synker Toldsatsernes procentvise Størrelse saameget, at en Mand ikke vil kunne vinde mere end en knap Dagløn ved at anvende sin Tid paa Varens Indsmugling, saa vil denne idemindste i det Væsentlige ophøre; thi der vil da ikke være tilstrækkelig Fortjeneste ved at unddrage Varen fra Fortoldning.

*) J. C. Leuchs anfører, i sin „Gewerb- und Handelsfreiheit,“ 2den Udg. Pag. 259, blandt Andet følgende Exempler herpaa. En fransk Toldminister har, endog for ikke mange Aar siden offentlig erklæret, at det med 6 Douaniers, fordeelte paa en Grændsestrækning af een Meil, ikke var ham muligt at anholde mere end $\frac{1}{3}$ Deel af de oversmuglede Varer. I Østerrig og Preussen blev Centneret smuglet over og ført en lang Strækning ind i Landet for en Præmie af 4 til 6 Gylden. I Schlesien var Udsejelen af Uld forbudt under Dødsstraf, og dog havde de sachske Fabrikker aldrig Mangel paa schlesisk Uld.

Af hvad her om Defraudationer er anført, vil det indsees, at naar Staten, med en Told af 1 p. pr. Pd. Kaffe, sit 20,000 Rdlr. ind, var det maaskee, fordi denne Toldsattes Størrelse ei afgav saa tilstrækkelig Fortjeneste for Smugleri, at jo næsten den hele Importmasse af Kaffe maatte antages at være rigtig angivet til Fortoldning. Blev Toldsatten derimod fordoblet, vilde det mulig kunde betale sig at indsmugle en heel Deel, og da denne Deel ikke blev fortoldet, var det ganske naturligt, at Staten ved den fordoblede Toldsats ei sit den dobbelte Indtægt; og naar man blot tog Statens Indførselstabeller i Betragtning, vilde det synes, som om Forbrugsmassen af Kaffe var attaget.

Alt dette gjælder i samme Grad om Virkningen af en høi Udførselstold til at fremkalde Udsnugling af den beskattede Vare. Og saa der vilde Udførselstabellerne udvise et mindre Udførselsquantum end medens der ingen Udførselstold var paa buden, eller kun en lav.

Virkningen af høi Indførselstold og høi Udførselstold var saaledes den samme, forsaavidt Smugleri og Defraudationer angik. Derimod følger det af deres Natur, at de ere forstjellige med Hensyn til den Indflydelse, som de forresten udøve paa et Lands Production og Consumption i det Hele. De finansielle Toldsatser have i saa Henseende deres almindelige Character tilfælleds med enhver Indførsels- og Udførselstold, og derom skal i et følgende Capitel, som bemærket, blive udførligen handlet. Her skulle vi blot holde os til den reent finansielle Virkning, som høi Indførselstold har til at formindste Consumptionsmassen og høi Udførselstold til at formindste Productionsmassen af de respective Importer og Exporter.

Hvad angaaer først den høie Indførselstolds dimi-
nuerende Virkning paa selve Forbrugsmassen af

den beskattede Import, da sees det let, at den er ganske forskjellig fra Smugleriets foromhandlede Virkning til at formindste det Quantum af den totale Import, som angaves til Fortoldning.

Told forbyrer, som enhver Afgift, den Gjenstand, paa hvilken den er lagt. Er den ganske lav, vil Fordyrelsen maa skee ikke betydeligt mærkes af Consumenterne; men stiger den, da vil det blive Tilfældet. Og det er da en almindelig Regel, at i samme Forhold som en Vare mærkelig forbyres, finder den ogsaa færre Consumentere, altsaa aftager Forbruget af den. Dette gjælder nu især om Priisforhøielsen paa saadanne Gjenstande, som Kaffe, Suffer og Tobak, der just finde det største Antal Consumentere blandt den Klasse af Samfundet, for hvem et Par Skilling mere eller mindre pr. Pd. gjør en betydelig Forskiel. Selv om det ved Hjælp af Smugling kunde lyffes den Fattige at faae en Deel af sin Kaffe, Suffer og Tobak billigere, end ved at erlægge den høie Indførselstold, saa indsees det dog, at Smuglerpræmien aldrig vil kunne spares, og at den maa ansees som den indirecte Fordyrelse, der følger med en høj Told. Et Exempel vil tydeliggjøre dette end mere. Sæt at der indførtes 100,000 Pd. Suffer i et Land, og at Pundet heraf kom paa 17 $\frac{1}{2}$ sk., saalænge Tolden kun var 1 $\frac{1}{2}$ sk., som ei antages tilstrækkelig til at lønne Smugleri. Forhøiedes nu Tolden til 5 $\frac{1}{2}$ sk., da vilde

Indkjøbsprisen fra Udlandet som før være . . .	1,600,000 $\frac{1}{2}$ sk.
Af de 100,000 Pd., som før angaves til Fortoldning, vil jeg antage, at nu kun 90,000 angives, som à 5 $\frac{1}{2}$ sk. pr. Pd. betale i Told . . .	450,000 "
De andre 10,000 Pd. indsmugles, men betale dog i Indsmuglingspræmie 2 $\frac{1}{2}$ sk. pr. Pd.	20,000 "
De 100,000 Pd. Suffere have altsaa kostet samtlige Forbrugere	<u>2,070,000 $\frac{1}{2}$ sk.</u>
Hvilket pr. Pd. giver	20,70 $\frac{1}{2}$ sk.

Disse 20 $\frac{1}{10}$ ß . blive Gjennemsnitsprisen, - hvorfor Pundet af Sukker i Fremtiden vil kunne leveres, den høieste Pris vil blive 21 ß ., den laveste 18 ß .. Er en heel Deel Fattige ikke istand til at betale den ene eller de 3 $\frac{7}{10}$ ß ., som Pundet af Sukker saaledes koster mere end før, saa sees det, at deres Forbrug deraf maa formindstes; og i samme Forhold vil den hele Indførsel af Sukker aftage.

Den dobbelte Virkning af Smugleri og virkelig formindstet Consumption til at forringe Størrelsen af den Vares Import, som angives til Fortoldning, kan endog være saa betydelig, at en meget høi Toldsats ei blot ikke indbringer forholdsmæssig saameget som en lavere, men endog virkelig mindre. Angaves f. Ex., medens der kun hvilede en Told af 1 ß . pr. Pd. af Sukker, aarligt deraf 100,000 Pd. til Fortoldning, vilde det let kunne hændes, naar Tolden forhøiedes til 10 ß ., at der kun blev angivet 9000 Pd., saa at altsaa Intraderne ved den sidste Sats kun bleve 90,000 ß ., medens den første havde indbragt 100,000. Et saadant Resultat forekommer urimeligt, men det er stadfæstet ved Erfaring; og England*) navnlig har oftere vundet i reen Indtægt, ved at nedsætte sine høie Toldsatser en 10, 20 à 30 pCt. ad Gangen.

Der gives ingen almindelige Regler, hvorefter man kan afgjøre hvilken procentvís Størrelse en Toldsats maa have for at kunne indbringe det høieste Beløb. Har Finansernes Trang engang sat en Stat i den Nødvendighed, at den har

*) Dette Land bærer Toldsatser, over hvis Størrelse man maa forbauses, f. Ex. Genever 133 pCt.
 Tobak i Blade 900 —
 Brandeviin 627 —
 Franste Vine . . 2 à 300 — o. s. v.

maattet udsee sig visse Importer til Offere, som man uden andre Hensyn kun vilde see at udbringe den størst mulige Toldindtægt af, da gives der neppe noget andet Middel til at opnaae dette Diemed, end at tage alle locale og concrete Forhold i Betragtning ved Paaligningen af den første Toldsat, og derefter Aar for Aar prøve sig frem, om man faaer mere eller mindre ind ved at forhøie den. Det har man længe practiseret i England og Frankrig, de Lande, som bære de høieste Toldafgifter; og det vil man vel mere eller mindre blive nødsaget til at gjøre i hele Europa, saalænge den almindelige Finantstilstand ikke forbedres.

Hvad angaaer dernæst Virkningen af en høi finantsiel Udførselstold, da er det klart, at den ikke er istand til at formindste Consumet i Landet selv af den Gjenstand, hvis Export er bebyrdet. Det synes endogsaa, at den maa bevirke, at Consumtionen der maa tiltage, da den mindre Afætning til Udlandet foranlediger Prisen's Nedsættelse i Indlandet. Udførselstoldens Forhøielse vil nemlig virke formindskende paa Udlandets Consumption af vor Export ganske paa samme Maade, som Indførselstoldens Forhøielse formindskede vor Consumption af Importerne fra Udlandet. Den formindskede Consumption hos Udlandet gjør, at vor Afætning af den vedkommende Gjenstand til det bliver mindre. Dette bevirker atter, som vi alt ovenfor have seet, og som vi det Følgende udførligere skulle komme til at omhandle, at vor Production af den ved Exporten beskattede Gjenstand aftager.

Dette var det første Slags Toldsatser, nemlig som paa lagdes i reent finantsielt Diemed. Selv fraregnet alle Hensyn til Tolds bybere Virkninger paa Productionen, saae vi dog, at ogsaa den finantsielle Toldbeskatning anerkjendte almindelige Principers Indflydelse, baade med Hensyn til den Mængde af Indførsels- og Udførselstoldsatser, som indlagdes i Tarifen,

og med Hensyn til den Størrelse, som disse Satter kunde gives.

Det forstaaer sig formeentlig af sig selv, at **Indførsels- og Udførselsforbud** ikke kunne have nogen directe finant- siel Interesse, da de Intet indbringe i Statens Kasse, og endog kunne siges at berøve den hvad en tilsvarende moderat Indførsels- og Udførselstold vilde indbringe. Imidlertid kunne dog Indførselsforbudene, ved Siden af det egentlige Motiv, hvorfor de ere paabudne, nemlig deres Betydning i industriel Henseende (hvorom i det Følgende), ogsaa have en ind- directe finant siel Interesse, men som det vel maa erindres al- drig er istand til at kompensere den directe Indtægt, som det Offentlige opgiver, fordi det af særlige Hensyn har maattet an- vende Forbud paa Indførselen istedetfor Told. — Hele den følgende Udvikling i dette Skrift vil forhaabentlig bidrage til at gjøre disse Forhold forstaaelige. Men et Exempel, som vi skulle laane af vort eget Fædreland, vil dog allerede her kunne give en foreløbig Dplysning. Raffinerede Sulfere ere for Dieblif- ket forbudne Indførsel i Danmark. Nu vil det ikke kunne neg- tes, at det Offentlige derved ikke alene ingen directe Fordeel finder, men Finantserne synes endog at maatte have et directe Tab, idet de miste den Indtægt, som de kunde have af et moderat Toldpaalæg paa disse Sulfere. Derimod kan man heller ikke negte, at Finantserne dog, — alle industrielle Hensyn fraregne, — finde en indirecte Fordeel ved, at Toldvæsenet strengt vaager over, at de nævnte Indførselsfor- bud ei krænkes; thi derved forøges Consumet af indenlands raffinerede Sulfere, hvilket atter giver Anledning til, at mere raat Sulfur og Lumpen fortolbes, af hvilke Statskassen oppe- bærer en betydelig Indtægt. — Men man bør ikke lade sig blænde af denne Fordeel og troe, at den equivalerer den Ind-

tægt, som en Told paa raffinerede Suffer kunde give. At dette ikke kan antages følger for det Første af, at vor Forbrugsmasse af Suffer, som maaskee ganske eller i alt Fald mestendeels vilde blive rigtig angivet, naar den ogsaa i raffineret Stand kunde fortoldes, nu for en Deel indsmugles. Men selv om Indsmuglingsforholdet fingeres at ville blive det samme, under Told som under Forbud, er det dog indlysende, at en lige Vægt raffineret Suffer, med en forholdsmæssig Toldsats, maatte give mere af sig i Told, end en tilsvarende Mængde uraffineret, fordi hiint vilde frembyde et værdifuldere Beskatnings-Object end dette. Fortoldes nemlig nu 1,000,000 Pbd. raat Suffer med 2 Rbdlr. 60 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Pbd., d. e. give de en Indtægt af 26,250 Rbdlr., saa kunde en tilsvarende*) Told af 6 Rbdlr. 64 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Pbd. af raffineret Suffer indbringe Statskassen en forøget Indtægt af 6,666 Rbdlr. 64 $\frac{1}{2}$ ÷ 2,625 Rbdlr. d. e. af 4,041 Rbdlr. 64 $\frac{1}{2}$, naar blot $\frac{1}{10}$ af den ovennævnte Million blev fortoldet raffineret. Finantserne tabe altsaa ved det nærværende Indførselsforbud, uden Hensyn til Virkningen af Snighandel, netop 4,041 Rbdlr. 64 $\frac{1}{2}$ for hver 100,000 Pbd. Suffer, der vilde blevet fortoldet som raffineret, men nu nødsages til Fortoldning i uraffineret Stand. Hvorvidt dette Statskassens directe Tab kan ansees opveiet ved Fordelene af at besidde indenlandske Sufferraffinaderier, er et Spørgsmaal, der henhører til den, et eget følgende Capitel helligede, almindelige Undersøgelse om Betydningen og Virkningerne af en kunstig Industrie-Beskyttelse.

II. Told paalagt for Statens Forsvars og Sikkerheds Skyld.

En fra den reent finantzielle Beskatning aldeles forstjellig Hensigt, skøndt ligeledes medførende det Resultat, at Penge

*) See Tarif for Hertugdømmene af 1 Mai 1838, Pag. 72.

Indflyde i Statens Kasse, har det Slags Toldafgifter, hvis Diemed er at forhindre og gjøre overflødig Indførslen af saadanne fremmede Fabrikater, som Geværer, Kanoner, Kugler, Krudt o. d., hvilke det interesserer Staten til enhver Tid at kunne faae forfærdigede i Landet selv, for dets Forsvars og Sikkerheds Skyld.

Det er altsaa egentlig ikke den Industrie, som frembringer disse Forsvarsmidler, ei heller den Forøgelse af Nationalformuen, som en saadan Industrie kunde bewirke, at Staten vil beskytte. Den har alene sin Sikkerhed mod mulige Angreb for Die og vælger Midlerne til at naae dette Diemed ved et Toldpaalæg paa fremmede Kugler, Kanoner, Krudt, Sabler, Geværer o. d.; hvorved det, saaledes som i det Følgende nærmere skal forsøges udviklet, bliver muligt for de indenlandste Waabenfabriker at concurrere med Udlandets. Er Staten selv Eier af de Waabenfabriker, hvis Affætning og Virksomhed saaledes lettes, da kommer Toldpaalæget den ogsaa som saadan umiddelbart og alene tilgode, om endog Statskassen maaskee ingen Toldindtægt har af sliq Toldafsat, fordi den mulig er saa hoi, at de Gjenstande, den paahviler, aldeles ikke kunne taale at betale den og altsaa kun indføres her, forsaavidt deres Natur tilstøder Indsmugling. — Har den derimod fundet sin Fordeel ved ikke at drive dem for egen Regning, men at overlade sin Forsyning med Waaben til Private, sædvanlig under Fastsættelse af visse gjensidige Billaar, da kan Toldpaalæget fra Statens Side maaskee netop udgjøre eet af disse Billaar, under hvilke den private Entrepreneur har paataget sig til enhver Tid at levere Staten det Fornødne, men ofte har maaskee aldeles intet Contractforhold mellem det Offentlige og de Private i saa Henseende fundet Sted, fordi Erfaringen har overbevist Regjeringen om, at Landet stedse rigelig vilde være forsynet med Waaben, saasnart den ved et Toldpaalæg paa

fremmede Vaaben gjorde det muligt for de indenlandfste Vaabenfabriker at erholde den Priis for deres Fabrikater, under hvilken de ikke kunde arbeide. I sligt Fald kunde da Toldsatferne paa de fremmede Kugler, Krudt, Geværer, Sabler m. v. faae Udseende af at have samme Character, som den egentlige Beskyttelsestold for den indenlandfste Industrie, hvorom ret strax skal blive handlet. — Men jeg maa dertil bede erindret, at de private Entrepreneurers Gevinst, som udgjør et Hovedmoment ved den almindelige Industrie-Beskyttelse, her i Grunden aldeles ikke kommer i Betragtning som Motiv. Selve Eksistensen af disse Vaabenfabriker m. v. er Staten ikke engang saa vigtig som det Resultat, de nødvendigviis medføre, at der til enhver Tid kan have dygtige Arbeidere i Landet, hvilke forstaae sig paa det Slags Bindstibelighed, som en pludselig Krig eller lignende Omstændigheder kunne i Diebliffet gjøre det af yderste Vigtighed for Staten selv at være i Besiddelse af.

Da imidlertid den Maade, hvorpaa Staten ved Toldpaalæg bevirker det af den tilsigtede Resultat, er den samme, paa hvilken Industrien i Almindelighed beskyttes, kan det her berørte specielle Niemed for Told, skjøndt hverken finansielt eller reent industrielt, dog beqvemt omhandles i Forbindelse med det Følgende om Tolden som Beskytter af den indenlandfste Production. Men jeg har ikke villet undlade forinden i en egen Afdeling at udhæve hvad der forekom mig at have sin aldeles eiendommelige Character.

III. Told paalagt for at beskytte den indenlandfste Production.

En Hovedart af Toldpaalæg udgjøre de, hvis Hensigt er ubelukkende, eller i Forbindelse med finansielle Hensyn, at beskytte den indenlandfste Production, navnlig Indu-

strien, ikke i den Forstand, at saadan Industrie, som forudsat i foregaaende Afdeling, skulde være absolut fornøden til Statens Sikkerhed, men fordi den antages at kunne kaste saameget af sig i Arbejdsløn og Gevinst til Landets Egne, at man ikke vil overlade den til Fremmede. — Hvorledes imidlertid dette Dømed ved et Toldpaalæg kan opnaaes, er ikke ligesrem indlysende, men fordrer en nøiere Udvikling.

Vi faae i det første Capitel, at naar et længere Tidsrum lagdes til Grund for Betragtningen, vilde den Priis, hvorfor en Vare paa Markedet salbødes, stedse nærme sig hvad man kalder den naturlige Priis, det er den, for hvilken Varen kan produceres, deri indbefattet en passende Arbejdsløn, Renten af den anvendte faste eller omløbende Capital og Jordrenten. Dette gælder, naar man kun tager Hensyn til et enkelt Sted eller enkelt Land. Men sammenlignes flere forskellige Lande, som frembringe samme Vare, da vil man ofte finde, at hvad der i det ene Land er naturlig Priis for Varen, ingenlunde er eller kan være det i det andet, som en Folge af, at Productionsomkostningerne ere forskellige. Enhver væsentlig Forskel i dem maa have en væsentlig Forskel tilfølgende i den Priis, under hvilken en Vare ikke kan leveres, og det er for den mindste Priis, at Concurrencen altid nøder det enkelte Individ og det enkelte Land til at arbejde. Hvergang en ny Opfindelse tillader at bespare Arbejdsløn eller Capital, vil ogsaa dette give Anledning til, at Prisen synker under hvad man hidtil ansaae for dens Minimum, og er Opfinderen (være sig enkelt Mand eller Land) istand til at forsyne alle Markeder, saa vil ogsaa den af ham foranledigede nye Priis snart blive den for Varen naturlige, idet alle hans forrige Medbeilere nødsages til, enten at producere ligesaa billigt, eller ogsaa reent at opføre dermed, og i begge Tilfælde vil jo den nye Priis blive den gængse paa Markedet.

Naar det sidste Tilfælde indtraadte, at alle tidligere Medproducenter maatte standse deres Bedrift, fordi den ikke længere kunde svare Regning, d. e. enten ikke svare en passende Arbejds-løn, eller ikke Renten af den anvendte faste og omløbende Capital, eller ikke Jordrenten, eller maaffee ingen af Delene, — saa var det ikke altid sagt, at de Menneſter, som hidtil ved Bedriften havde fundet Arbejde, strax kunde faae det andetsteds, ei heller at de Capitaler, som hidtil havde staaet deri, kunde strax finde Anvendelse paa anden Maade. Foruden den Ulykke, som en sliq Standsning siebliffelig maatte fremfalde for den arbejdende Klasse, vilde tillige indtræde en Formindskelse af Landets hele Production, der vilde være saameget større, jo længere Tid der medgik, inden Arbejdere og Capital paa ny fandt productiv Anvendelse, og jo mindre Arbejds-løn og Rente den nye Anvendelse gav af sig i Sammenligning med den gamle.

Det Tab for Nationalformuen, som ledsagede en saadan Standsning og nødtvungen Forandring af en Industri-green, og de deraf foranledigede Ulykker, paa hvilke man kun lidet vidste at raade Bod, i Forbindelse med de høie Strig, som Ingen er istand til at opløste med mere bedøvende Kraft, end de tilsyneladende saa patriotiske og for Landet heldbringende Industrielle, maatte fremfalde det i en lidet oplyst Tidssalder meget naturlige Ønske at kunne paa en eller anden Maade forhindre den Præisformindskelse, der ansaaes som Aarsagen til den hele Forlegenhed.

Var det en enkelt Mands Opfindelse, som dette kunde tilregnes, og opholdt han sig i Landet selv, saa kunde man, saas fremt man ei fandt det fordeelagtigt at overlade ham den hele Industri-green, forbyde ham at producere efter sin nye Methode, eller tvinge ham til at meddele Andre sin Hemmelighed, som da kunde producere ligesaa billigt. — Men i de langt

hyppigere Tilfælde, hvor det ei var Enkeltmands Opfindelse i Landet selv, som bevirkede Priisformindskelsen, men hvor han boede i Udlandet, eller hvor Priisforskjellen havde sin Grund i, at det fremmede Land kunde faae sit Materiale billigere og altsaa behøvede at anvende mindre Capital, eller kunde faae Capitalen mod billigere Rente, eller formedelst lav Priis paa de første Fornødenheds-Artikler kunde producere mod en mindre Arbejds-løn, — i alle saadanne Tilfælde vilde intet Magtsprog af et enkelt Lands Regjering være istand til at forhindre, at dets Indbyggere bleve undersøgte.

Der maatte da vælges andre Midler, og Forholdets Natur frembød tvende. Det ene var enten at forbyde aldeles Indførslen i sit Land af de andres billigere Product (**Indførselsforbud**), eller kun tillade den paa Bilskaar, at Prisen blev den samme, for hvilken Productet kunde leveres af Landets egne Producenter. Dette Bilskaar kunde opfyldes derved, at man befalede, at Differencen mellem Varens Productionspris i Landet og den Priis, hvorfor den fra det Fremmede kunde der leveres, skulde erlægges ved dens Indførsel til Landet. — At overlade den saaledes erlagte Priisforskjel til de indenlandske Producenter var der ingen Grund til, thi det blotte Eighedsforhold, som man tilsigtede at bevirke mellem deres Priis og de Fremmedes, vilde da ophøre; og det vilde derhos være vanskeligt at udfinde en Regel, hvorefter det Priistillæg kunde mellem dem fordeles, som den fremmede Vare ved Indførslen havde maattet svare. Der blev da ingen anden Udvei tilovers, end at Staten maatte for sig oppebære den affordrede Priisforskjel, som man kaldte **Indførselstold**, paa Grund af Eigheden med den Afgift, som ellers har dette Navn. Ved dette Middel opnaaede man, at en given Vare i Landet selv ikke kunde sælges under en vis Priis. Men man havde derved endnu ikke opnaaet at kunne forhindre, at den blev undersøgt paa frem-

mede Markeder, hvor Magtspog og Told ikke saaledes kunde anvendes. Dette var derimod muligt ved Hjælp af et andet Middel, som man ligeledes opfandt, for at komme den indenlandske Production navnlig Industrien tilhjælp, nemlig **Præmier.**

Enhver veed hvad en Præmie i denne Forstand vil sige. Den kan anvendes baade særskilt og i Forbindelse med en Indførsels-Told. Særskilt saaledes. Istedetfor at lægge den ene Rigsbankbaler, de fremmede Hattemagere vare istand til at levere en Hat billigere for, end de danske, som en Told paa Indførslen af Hatte, kunde man nemlig give de danske Hattemagere 1 Rbdlr. for hver Hat, som de forfærdigede. Derved opnaaedes, at disse kunde sælge deres Hatte til samme Pris, som de fremmede Hattemagere, ikke alene i Landet selv, men tillige i alle andre Lande. At imidlertid en saadan Præmie-Udbetaling næsten vilde være umulig at overkomme og controlere sees let. Det er derfor det Almindelige, at Præmier ikke tilstaaes særskilt, men at de sættes i Forbindelse med en tilsvarende Told; saaledes, for at blive ved det anførte Exempel*), at 1 Rbdlr. forlanges i Told af hver fremmed Hat, som her indføres, og til samme Tid 1 Rbdlr. gives i Præmie for hver Hat, som udføres, hvorved vi opnaae baade at sikre vor Hattefabrikation hjemme, og at aabne den Af sætning i Udlandet.

Dette er den simple, den egentlige saakaldte Præmie, der lader sig tænke, ei blot ved Kunstflidsfrembringelser, men overhovedet ved enhver menneskelig Vindstibeligbed, som Staten anseer det for i sin Interessse at beskytte, være sig Agerbrug Dvægavl, Fiskeri, Seilads e. a. Men alle Præmier vedkomme ikke Toldvidensskaben som saadan.

*) Der forresten er det danske Toldsystem fremmed.

Uegentlige Præmier ere derimod det Slags, som man sædvanlig i alle Sprog nævner med det engelske Ord *drawbacks*, (Godtgjørelser, Bergütungen, primes-restitutions), hvilke maae ansees som en Tilbagebetaling af en engang erlagt Afgift, hvorved Staten sætter sine Producenter istand til at kunne concurrere med Udlandets. Tænker man sig f. Ex., at Staten af finansielle Hensyn, saadanne som vi i det Foregaaende have omhandlet, havde paalagt Told paa den raae Silke, som indføres til Hattfabrikerne, og at en dansk Hat formedelst denne Told kun kunde leveres 1 Rbdlr. dyrere end en fremmed. Det vilde da ikke være nogen Præmie, men en simpel Tilbagebetaling (= Drawback), om Staten gav 1 Rbdlr. for hver dansk Silkehat, der udførtes til Udlandet. Som Drawback maa det fremdeles ansees, om det endog ikke er en Toldafgift, som Staten saaledes betaler tilbage under Form af Præmie, men en af de Consumtionsafgifter, der for Finantsernes Skyld opkræves i Landets Indre af hvad der fortæres (jfr. det Foregaaende). Dette sidste Slags Drawback, som efter nærværende Skrifts Plan ei vedkommer os, er forøvrigt af samme Natur, som den almindelige Tolddrawback.

Det sees let, at der mellem Drawback og egentlige Præmier er en væsentlig Forskiel, der næsten ligger i selve Betydningen af disse Ord. Præmier udbetales af Statens almindelige Indtænder og gives til en ganske Anden end den, som har ydet deres Beløb i Statskassen, ofte maafee til Een, som Lidet eller Intet erlægges til det Offentlige, hvorimod det Characteristiske ved Drawback er Tilbagebetaling netop i samme Forhold, som der af Modtageren maa antages ydet, idet han er rammet af Beskatningslovens almindelige Udtryk, skjøndt dens Aand og Hensigt kunde være at fritage ham.

Hvorvidt isøvrigt Præmier og Drawbacks ere hensigtsmæssige, er et Spørgsmaal, som ikke kan omhandles uden i For-

bindelse med en følgende Undersøgelse om Handelsfrihed i Almindelighed; og til den tillader jeg mig altsaa at henvise. Men det indsees let, at hvilken Mening man end kan have om Protectionssystemet i det Hele, hvormed Drawbacks staae i Forbindelse, saa taler der dog en høi Grad af Billighed og Consequents for disse Godtgjørelser.

Ved at udvikle Theorien af Beskyttelsestold og de dermed i Forbindelse staaende beskyttende Præmier eller Drawbacks, er det blevet forudsat, at den Industrie, som saaledes skulde beskyttes, hidtil havde bestaaet i Landet og kun formedelst forandrede Omstændigheder stod Fare for at ødelægges af Ulandet, altsaa at der kun var Talen om ved Kunst at holde en Priis paa en Høide, der ikke var den naturlige for Varen i andre Lande. Dette maa vistnok ogsaa ansees som det Forudgaaende, baade i rationel og i historisk Henseende. Var man imidlertid gaaet til den Erfaring, at det ved Told og Præmie var muligt at opretholde en Industriegren, saa laa Forsøget paa ved samme Midler at skabe den af ny ikke meget fjernt.

Naar nemlig i et Land, hvor ingen Hatte hidtil vare forfærdigede, fordi de fra Ulandet kunde leveres 1 Rbdlr. billigere, end de i Landet selv kunde forfærdiges, Regjeringen lagde 1 Rbdlr. paa Indførslen af hver fremmed Hat og lovede 1 Rbdlr. Præmie for hver indenlandsk Hat, som udførtes, saa er der ingen Tvivl om, at en Deel Arbeide og Capitaler vilde søge Anvendelse paa Hattfabrikationen. Har Regjeringens Forudsætning været rigtig, at nemlig den nye Industrie, efter Landets eiendommelige Beskaffenhed og Forhold, vilde kunne svare Regning under en Beskyttelsestold og Præmie af den beregnede Størrelse, da vil ogsaa det tilsigtede Resultat, efter kortere eller længere Tids Forløb, idetmindste tildeels opnaaes; og Regjeringen vil ved sin Foran-

staltning kunne siges at have fremkaldt eller skabt en ny Industrigreen i Landet. Det sees, at det Hele afhænger af Rigtigheden af en Beregning, der er dobbelt vanskelig, fordi den, foruden at være oprundet paa det allernøieste Kjendskab til Landets hele naturlige, sociale, commercielle, industrielle og politiske Forhold, tillige betinges af mangfoldige tilfældige Omstændigheder.

Imidlertid gives der dog dem, som troe ikke blot paa Muligheden, men tillige paa Hensigtsmæssigheden, af ved deslige kunstige Midler, at fremkalde og ophjælpe i et Land enhver Industrigreen hvilkensomhelst, naar den kun ikke efter Climat og Jordbund maa ansees physisk umulig. Dgsaa med Hensyn til denne Paastand maa jeg henvise til den følgende Undersøgelse om Handelsfrihed.

I det Foregaaende have vi nærmest tænkt os Beskyttelses-told og Præmier i deres Anvendelse paa den egentlige Industri, skøndt det er blevet bemærket, at der ingen menneskelig Bindstibeligbed gives, som jo deraf kunde høste Fordeel. Seer man imidlertid hen til England og andre Lande, hvor Korn og slige Raafrembringelser holdes i en vis Priis ved Hjælp af kunstige og tildeets meget høie Toldafgifter paa Fremmed-Indførslen, saa bliver det indlysende, at ikke blot de egentlige Kunststidsfrembringelser, eller saakaldte færdige og halv-færdige Fabrikater, ere i saa Henseende blevne vær-digebe Regjeringernes særdeles Opmærksomhed, men at denne ogsaa har udvidet sig til Materialet for disse, de raae Natur- eller saakaldte Urfrembringelser. Distinctionen mellem raat Materiale, færdigt og halv-færdigt Fabrikat er for ubestemt til at kunne kaldes logisk rigtig; men den er dog af Bigtighed i den nyere Tids Toldbeskyttelses-Systemer. Raat Materiale skulde være hvad der ingen Forædling har modtaget;

færdigt Fabrikat hvad der har modtaget al den Forædling, hvortil det er stiftet; og halvfærdigt skulde indbefatte de mellemliggende Grader, hvor en Ting er blevet noget forædlet, men dog ei har modtaget al efter dens Bestaffenhed mulig Forædling. Men hvor er Begyndelsen, og hvor er Enden paa Forædling? Hvad er overhovedet Forædling? At menneskeligt Arbeide er blevet anvendt paa en Ting, kan ikke være nok til at udgjøre Begrebet om forædlet, thi da blev der aldeles intet raat Materiale, siden ingen Gjenstand i Naturen kan blive nyttig, uden at noget menneskeligt Arbeide derpaa har været anvendt (ifr. første Capitel). Det maa altsaa være en høiere Grad af Arbeide, end det almindeligste, nemlig egentlig Kunstflid, som skal afgive Stjernelærket. Hvor den endnu ikke er anvendt, der er Materialet raat, og hvor den ikke mere kan anvendes, der er Fabrikatet færdigt. Men hermed er man ikke kommet stort videre; thi hvor ender det almindelige Arbeide, og hvor begynder Kunstflid? Det sees saaledes, at det vil være umuligt i Almindelighed at fastsætte hvilke Gjenstande der skulle ansees som Materiale, og hvilke som heelt eller halvfærdige Fabrikater. Een og samme Gjenstand vil endog ofte kunne være at ansee snart som halvfærdig, snart som heelt færdig. Der gives i saa Henseende ingen anden Maade ved Udarbejdelsen af en Tarif, end at tage Hensyn til Landets concrete Forhold og derefter bestemme ved hver enkelt Handelsvare, om det er i Landets Interesse at ansee den som raat Materiale, færdigt eller ikke færdigt Fabrikat. Tænker man sig f. Ex. Bomulds-garn, usarvede Værreder og Pinnings, garvede Skind, valsfede Kobberplader og hvilken som helst anden Gjenstand, der har modtaget en vis Grad af Forædling og kan modtage en endnu høiere, da vil man finde, at det ene Land troer at staa sig ved at betragte dem som raade eller halvfærdige, og det andet som heelt færdige Fabrikater.

Saa ubestemte disse Distinctioner ere, og saa vanskeligt det, endog i det enkelte Land, ofte falder ved Tarifieringen at træffe en Grændse mellem dem, saa spille de dog en Hovedrolle i Toldbeskyttelses-Systemerne. Ikke blot at man, for at fremkalde sin egen Industrie og ubelufte den fremmede, aabner Landet meget samvittighedsfuldt for alle fremmede Producter, som man har fundet at kunne afgive Materiale for den indenlandske Kunstflid (enten som raae eller halvferdige), samt luffer det for Alt, hvad der fra samme Synspunkt af bliver anseet for heelfærdigt; men man forfølger Ideen, at samle paa alle Slags Industrier, endog ofte saa consequent, at man, uden finantsiel Nødvendighed, beskaffer sine egne raae Producter ved Udførselen, alene for at tvinge Landet til selv at forædle dem.

Vi komme saaledes til Begrebet **Beskyttelses-Udførselstold**, der, ligesom Beskyttelses-Indførselstolden, kan være paalagt uden al finantsiel Nødvendighed. Hiin er dog med Hensyn til den Art af Production, for hvilken den er istand til at afgive Beskyttelse, deri forskjellig fra denne, at medens den sidste angik al Production og, som vi saae, ligesaavel kunde komme Agerbruget som Kunstfliden tilgode, er derimod Beskyttelses-Udførselstolden reent industriel og kan kun komme Industrien i vidtloftigere Forstand tilgode, men aldrig Agerbruget eller de Erhvervsgrene, som i Henseende til deres Producters Fulvendthed maae stilles paa lige Fod med dette. Et følgende Capitel vil forhaabentlig kunne bidrage til at tydeliggjøre, at Agerbrug, Dvægavl, Faareavl, Skovavl m. v. endog lide under al Beskyttelses-Udførselstold. Smidlertid er bennes Bæsen, efter hvad i det Foregaaende er udviklet om den industrielle Indførselstold, ikke vanskeligt at forstaae; ligesom det og er let begribeligt, at man kan finde sig opfordret til i en vis Grad at forædle en Gjenstand, naar den desformedelst kan blive fritaget for at svare den Told, som

paahviler dens Udførsel i raa Tilstand. Jeg skal derfor blot tillade mig et Par Bemærkninger om Indførsels- og Udførselstolds Sammenstød eller indbyrdes Forhold til hinanden, naar de begge paahvile samme Gjenstand. Det vil da indsees, at som Beskyttelsestold paa samme Gjenstand ville de ikke kunne samstemme, fordi det er umuligt, at en Ting, være sig færdigt eller ikke=færdigt Fabrikat, skulde baade ved Ind- og Udførslen kunne beskattes til Fordeel for den samme indenlandske Erhvervsgreen. Tænker man sig t. Ex. Uld, da kan det være fuldkommen i de indenlandske Uldmanufakturers eensidige Interesse, at denne Artikel beskattes ved Udførslen, hvorved der er Rimelighed for, at den vil kunne faaes billigere i Indlandet; men det kan aldrig være i deres Interesse, at Uld tillige paalægges Told ved Indførslen. Trænge de til sin fremmed Uld til Blanding med den danske, er det endog til deres Skade; og trænge de aldeles ikke til Udlandets Uld, fordi Indlandets leveres af tilstræffelig Godhed og i Mængde, saa er sliq Indførselstold dem ligegyldig; men den kan aldrig komme de Samme tilgode, som høste Fordelen af Udførselstolden. Derimod kunne Indførsels- og Udførselstold, som hver for sig ere lagte paa de forskjellige Forædlings=Grader af een Gjenstand, samvirke til samme Beskyttelses=Diemed. T. Ex. kommer en Indførselstold paa spundet eller farvet Uldgarn, paa Klæde o. dl. ganske de Samme tilgode, i hvis Interesse en Udførselstold kunde tænkes lagt paa den uspundne Uld. Derhos er det en Selvfølge, at finantzielle Indførsels- og Udførsels=satser kunne collidere med Beskyttelsestold, baade naar de ere lagte paa det samme, og naar de hvile paa forskjellige Forædlings=Punkter af een Gjenstand. Saaledes colliderer f. Ex. i Danmark den finantzielle Udførselstoldsats paa Uld med den i Agerbrugets Interesse paalagte Indførselstold paa

samme Gjenstand; og saadanne Collisioner vil enhver af Euro-
pas kunstige Protections-Tarifer frembyde letfattelige Exempler
paa, endog mellem to Beskyttelses-Indførsels-Toldsatser.

Udførselstold, paalagt i industrielt Niemed, maa vistnok
baade i rationel og i historisk Henseende antages at have ud-
viklet sig senere, end Beskyttelses-Indførselstold. Men forøvrigt
fortjener det at bemærkes, at betragtet fra det reent finan-
sielle Standpunkt har maaskee Udførselstold været tidligere
kjendt, eller i alt Fald før brugt som væsentlig Indtægtskilde,
end Indførselstolden *).

Jeg maa blot i Almindelighed endnu til denne Afdeling,
om Toldens Bæsen som Beskyttelsesmiddel for den indenlandske
Production, bemærke, at da Handelen (jfr. første Capitel), Sø-
farten m. v. ligesaa fuldkommen fortjene Navn af Erhvervs-
grene som Agerbruget og Kunstfliden, hører ogsaa den Art af
Beskyttelse hjemme her, som adskillige Stater, især hyppigen i
de ældre Tider **), have ydet Fædrelandets Handlende, Sø-
farende, Skibsredere, Skibsbyggere m. v., ved i deres Told-
systemer at gjøre Forskjel paa, om en Vare indføres directe
fra Productionsstedet eller indirecte, og om den ind-
føres med egne Skibe eller med fremmede. Heri inde-
holdes en Beskyttelse og Opmuntring for alle de Næringsgrene,
som deraf kunne tænkes at høste Fordele, i Særdeleshed altid
for de indenlandske Handlende, hvilken Begunstigelse er fuld-
kommen lige med den almindelige Beskyttelsestold i Henseende
til sine Virkninger. Men i Henseende til dens Bæsen,
maa det vel erindres, at der er en stor Forskjel. Den egent-
lige saakaldte Beskyttelsestold bestod i særegne Toldsatser, som

*) Ibetmindste, som et følgende Capitel i anden Deel af dette Bær-
skal vise, har dette været Tilfældet i Danmark.

***) L. Ex. Tilfældet med Danmark.

til Protection udtryffeligg bleve indlagte i Tarifen; den herom handlede Beskyttelse mod Handelen m. v. bestaaer derimod blot i en almindelig Forhøielse (t. Ex. af 50 pCt.) af den hele ellers paabudne Told, naar Varen indkommer paa en vis Maade, som man vil modarbeide. Deraf følger, at særegne Tariffatser aldrig kunne tilregnes Handelsstandens eensidige Fordeel, og at selv den almindelige Forhøielsestold for dens Skyld i Reglen kun vil kunne ramme de Fremmede, med hvem det nu engang er blevet Sædvane i Europa at ansee sig paa Krigsfod, hvad Tolbvæsen angaaer.

Tredie Afsnit.

Modificationer i det strenge Beskyttelses-System.

Det er den alleryderste Grad af Industrie-Beskyttelse, som iflæng lader indgaae alt raat eller halvferdigt Materiale, men intet deraf udgaae, og omvendt. Men de Fornuftigere blandt dette Systems Benner have dog især i nyere Tid antaget en mindre prohibitiv Character, idet de for det Første mere betjene sig af Toldpaalæg, end af de før saa hyppige Forbud til Dynaaelsen af deres Viemed; og især idet de, selv i Anvendelsen af deres industrielle Toldbestatning, anerkjende Nødvendigheden af nogle Modificationer, med hvilke de ville have dennes Gavnlighed forstaaet.

Det forbydende og beskyttende System gaaer ud fra den Idee, at ethvert Slags Arbeide, som er istand til at give en Arbejdsløn og skaffe en Capital productiv Anvendelse, bør beskyttes af Staten ved Toldpaalæg. Det ligger i selve denne Idee, at Beskyttelsen ikke behøves imod de fremmede Erhvervsgrene, som af een eller anden Grund ikke kunne ventes

nogensinde her at ville kunne indføres eller trives. Det vil imidlertid ved denne Undersøgelse ikke findes fyldestgørende at betragte Ublandets Indførsler alene som raae, halvferdige eller heelfærdige Producter; men man maa lægge en anden Inddeling til Grund.

1. Analoge Importer.

Importerne kunne være analoge med, det er af samme Art og Slags, som tilsvarende indenlandiske Frembringelser, være sig raae, halv- eller heelfærdige, være sig at de sthyde Agerbruget, grovt Arbeide eller egentlig Kunstflid deres Oprindelse. Tager man det Princip meget strengt, at enhver indenlandsk Erhvervsgreen bør beskyttes ved en Toldsat, saa indsees det, at den almindelige Regel for Ublandets saakaldte analoge Frembringelser maa blive, at de ikke uden Told kunne indføres.

En Industriegreen kan imidlertid være saa frodig og saa fast begrundet i et Lands hele ydre og indre Forhold, at den kan udholde Concurrencen med hvilket som helst andet Lands. I et saadant Tilfælde indsees det, at en Beskyttelsestold som saadan aldeles ingen Nytte vilde være til. Lægger Staten alligevel en Told paa Indførslen af deslige fremmede Producter, skøndt de ei kunne sælges saa billigt, som vore egne tilsvarende, da maa denne Told snarest ansees som en Forbrugsafgift, der i finantfielt Siemod lægges paa dem, hvis Lurusshye lader dem attraae et dyrere Product, ene og alene fordi det er fremmed.

Næst i Ordenen komme saadanne indenlandiske Industriegrene, som endnu ikke ere istand til at udholde Concurrencen med Ublandets analoge, men trænge til at gribes under Armene af Staten, enten fordi de ere i deres Barndom, eller fordi tilfældige mødende Omstændigheder gjøre det vanskeligt for dem at rivalisere. Da de imidlertid forudsættes at

paaſe ſaa godt efter Landets hele phyſiſke og ſociale Beſtaffenhed, at de engang maae kunne blive meget frodige og iſtand til baade at indbringe Landet megen Gevinſt, og tillige udholde Concurrancen med Udlandet, ſaa fordre de kun en temporair Beſkyttelſe*). — Her ere vi fuldkommen inde paa Beſkyttelſes=Systemets Gebet, da dets Symbol ret egentlig synes at være at ræffe de nye Industrier Haanden, indtil de kunne gaae alene. Rigtigheden heraf var, og for en ſtor Deel er man endnu ligesaa almindelig overbeviſt om, ſom i gamle Dage om, at Jorden var flad, og at Solen gik rundt. De nationaloeconomiske Strifter have været fulde af Roes over de herlige Virkninger, ſom Systemet i Frankrig og navnlig i England have havt til Industriens Dpfomſt; og de Statsmænd, der ei have begrebet alle de Phænomener, ſom en nøiere Underſøgelse af diſe Landes industrielle Forhold frembyder, have dog ſvoret ad verba magistri og ikke taget i Betænkning at overføre paa deres Land hvad man antog at være practiſt godtgjort ſom fortrinligt ved de andres Exempel. Endog naar Indpødeningen af en ny Industriegreen, ſkjøndt foretaget efter alle Kunſtens Regler, ikke har ſlaaet an, er det dog ſjælden ſaldet dem ind at tvivle om ſelve Kunſtens Rigtighed; men de have trøſtet ſig med, at det var tilfældige Forhindringer, ſom derfor bare Skylden, og at Forſøget nok bedre vilde lykkes en anden Gang. Der gives Lande, hvor alle ſaadanne Forſøg ſtadig ere miſlykkede, og ſom dog ikke have ophørt med at anſtille dem. Jeg ſkal imidlertid ikke paa dette Sted videre

*) Om Størrelſen af den Tolſats, ſom udfordres, for at afgive ſlig Beſkyttelſe, har man været af forſkellig Mening. Noget mene, at den Industriegreen, ſom ikke kan udholde Concurrancen junder en Beſkyttelſeſtold af 15 pCt., ei fortjener at beſkyttes. Men Chaptal erklærer dette for en Bildfarelſe i ſit Værk: „De l'industrie française.“ Paris 1819.

drøfte et Spørgsmaal, der er saa vigtigt, at det fortjener et eget Capitel. Som Resultat ved dette Punkt - kan under alle Omstændigheder antages, at blandt alle Beskyttelser er ingen mere hensigtsmæssig, end den, som blot skjænktes temporairt, indtil Industriegrenen kan bestaae i Concurrencen.

Dette gjælder derimod ikke om det 3die Slags Industriegrene, som det er muligt ved en Toldsat at beskytte mod analoge udenlandske Frembringelser, nemlig en saadan Industrie, der efter Landets physiske og industrielle Forhold maa antages i den Grad upassende og kunstig, at den aldrig vil kunne bestaae uden et vedvarende Monopol, hvorved Ublandets Producter af samme Slags enten aldeles udelukkes, eller kun tillades Indførsel mod en høj Told. Til Exempel kan det antages, at et Land, som intet godt Brændsel-Materiale har og efter sin geographiske Bestaaffenhed kun dyrt og vanskeligt kan faae det tilført, aldrig uden stedsvarende Forbud eller høj Told vil være istand til at drive alle de Slags Erhvervsgrene, til hvilke Dampkraft, Ild og beslige ere fornødne. Og saaledes kan man i de fleste Lande tænke sig een eller flere Industriegrene, der efter de concrete Forhold sikkert ville skjønnes aldrig at kunne bestaae uden Statens directe Beskyttelse. Det hører til den senere Undersøgelse af Spørgsmaalet om Handelsfrihed i Almindelighed at udvikle alt det Fordærlige ved beslige Monopoler. Saadant anerkjendes imidlertid dog nu af Beskyttelses-Systemets moderate Tilhængere, idet de indrømme, at det under visse Omstændigheder var bedre, om Arbejde og Capitaler anvendtes paa en Landet naturligere Bindstikelighed.

2. Heterogene Importer.

Ovenfor omhandlede den første Art af Importer, nemlig de, hvortil noget Tilsvarende i Landet selv produceres. Disse aldeles modsatte ere saadanne Ublandets Producter, som her

slet ikke kunne frembringes, saaledes som Tilfældet f. Ex. er i Norden med Colonialvarer, Vine, Olier og deslige. Saadanne baade i Henseende til genus og species aldeles fremmedartede Producter, kunne i Modsætning til de analoge, kaldes heterogene. Jo mere de afvige fra de indenlandske Frembringelser, med hvilke de nærmest kunne sammenlignes, desto mindre skadelige maae de efter Beskyttelses-Systemets Grundsætninger ansees for den paagældende indenlandske Productionsgreen. Er deres Natur saa særegen, at de end ikke indirecte kunne have den Indflydelse at formindske Forbruget og, som en Følge deraf, Productionen af Landets egne Frembringelser, saa er deres Toldbestatning, forsaavidt den finder Sted, reent finansiell og Beskyttelses-Systemet uvedkommende.

Imidlertid betyder dette langt mindre, end ved første Diekast kunde synes; thi der er saa, maaskee ingen Producter, der i den Grad ville kunne siges heterogene, at de aldeles ingen Indflydelse skulde kunne have paa Forbruget og Productionen af nogle indenlandske Frembringelser. Tænker man sig f. Ex. de franske Vine, som indføres i saa stor Mængde til Danmark, da er det vel sandt, at det ikke er muligt her at frembringe Noget, der endog blot kommer dem nær. Men kan det negtes, at de jo kunne have Indflydelse paa Forbruget af indenlandsk M, Mjød, Most og Brændeviin; og maae navnlig Systematikerne ikke indrømme, at et Forbud paa deres Indførsel vilde kunne bidrage til at forøge og forædle Productionen af de nævnte indenlandske Gjenstande? Hine Vine maatte idetmindste, for ikke at være begunstige, paalægges en Told lige med den Afgift, som her hviler paa Brygning og Brænding. Det samme vil være Tilfældet, naar Korn og Riis sammenlignes. Endog Specerier, Kryderier og øvrige Colonialvarer ville altid kunne have en tænkelig Indflydelse paa Produc-

tionen af en eller anden indenlandst Gjenstand, der til Nød kunde bruges istedetfor dem*). Overhovedet vil det Anførte kunne finde Anvendelse næsten ved enhver Gjenstand, og i intet Tilfælde mere, end hvor Talen er om egentlige Kunstflidsfrembringelser.

Naar altsaa Tilladeligheden af de heterogene Producters Indførsel betinges af, at derved ikke maa indvirkes skadeligt paa nogensomhelst af de indenlandske Productionsgrene, saa har Systematikerne Liberalitet i denne Henseende i Grunden ikke Stort at sige.

3. Analog-heterogene Importer.

Hvad der i foregaaende Nummer blev anført om de heterogene Importer og Systematikerne's Concessioner i saa Henseende gjælder ogsaa om den Mellemklasse af Importer, som kan tænkes mellem de analoge og de egentlige heterogene; nemlig saadanne, som maae ansees analoge i Henseende til genus, men heterogene hvad species angaaer. Var det t. Ex. givet, at der i et Land ikke kunde frembringes fint Klæde, men kun meget grovt Klæde eller Badmel, og det tillige kunde antages, at Forbruget af det første ingen Indflydelse vilde have paa Productionen af det sidste, idet de Rige, om man end lagde Forbud og høi Told paa Indførslen af fint Klæde, dog ikke vilde klæde sig i det indenlandske Badmel, men vilde søge at forskaffe sig fremmed Klæde til enhver Priis, eller i alt Fald i dets Sted betjene sig af Silke o. d., — saa vilde det være aldeles consequent efter Systematikerne's Mening, ikke at beskaffe det meget fine Klæde, men kun det grove, hvis Concurrence alene kunde blive Landet farlig. Stjondt-denue Con-

*) Napoleons Continentsystem gav i saa Henseende mange factiske Beviser paa, hvorledes Colonialproducter kunne erstattes af europæiske.

cession kan synes endnu mere liberal, end den, der blev gjort med Hensyn til de egentlige heterogene Importer, saa har den dog practist endog saa mindre at betyde, fordi det vil falde endnu vanskeligere at trække en Grændse mellem hvad der generist er analogt og blot med Hensyn til species heterogent, end mellem de egentlige heterogene og de analoge Importer. Hertil kommer endnu, at næsten i alle Tilfælde, hvor det fremmede Product, paa Grund af dets aldeles eller tildeels heterogene Bestaaffenhed, er undsluppet Systematikerne, vil det sædvanlig som Luxusartikel frembyde en beqvem Side til Beskatning for Finantsernes Skyld.

4. Handelspolitikens Indflydelse paa Beskyttelses-Systemet.

Foruden de Modificationer i det strenge Protections-System, hvilke flyde saa at sige af selve Ideen om Beskyttelsestold, anerkjende de moderate Systematikere Bigtigheden af Handelspolitikens Indflydelse, ikke blot fordi den undertiden voldsomt gjør Brud paa deres System, men især fordi de i den see et Moment, der væsentlig kan benyttes til at ophjælpe enkelte Grene af den indenlandste Industrie, formedelst de gjensidige Begunstigelser, som to Regjeringer respective kunne komme overeens om at indrømme hinandens Undersaatter, i Forhold til andre Magters. Dette gjælder ikke blot, naar Landene ere saa forskjellige, at deres Production alligevel ikke vilde kunne collidere; i hvilket Fald deres Forening om gjensidigen at ville benytte hinandens Frembringelser i Grunden, uden Dpoffrelse fra deres Side, stæer ganske paa de Staters Bestoening, som ellers vilde kunne concurrere til ethvert Forsyning. Men det gjælder ogsaa, naar Landene ikke paa den Maade ere forskjelligartede. Thi det vil, selv om de absolut talt vare istand til aldeles eensartede Frembringelser, dog ofte findes i begges velforstaede Interesse, til hinandens Fordeel at op-

give visse Industriegrene, for desto kraftigere og mere frugtbringende at drive de andre. Det er ved at bestemme og afveie alle de Omstændigheder, som herved kunne komme i Betragtning, at den ydre Handelspolitik*) spiller en sag vigtig Rolle. Ingen har oftere og med større Held anvendt den, end England. Det er vist; men det er ogsaa vist, at man ofte har overdrevet de Fordele, dette Land af sine Handelstractater har høstet, og uden Grund dabledt dets Medcontrahenter. Denne Materie er ingenlunde af Uvigtighed, navnlig med Hensyn til den Betydning, som Systematikerne have tillagt Handelspolitiken, og de Undtagelser fra deres System, som de for dens Skyld have troet tilladelige. Jeg skal derfor i Korthed omtale nogle Exempler af Handelspolitiken, og da først den bekjendte Tractat af 1703 mellem England og Portugal, hvilken i Almindelighed anprises som et Mesterstykke af den engelske Politik og anføres som Beviis for det portugisiske Kabinets Kortsynethed. Ved denne Tractat, der, foruden Slutningsartiklen om Ratificationen, kun bestaaer af tvende, blev det nemlig bestemt, i den første, at engelsk Klæde og andre uldne Manufacturvarer skulde kunne indføres i Portugal paa samme Vilkaar, som havde været Tilfældet forinden et dengang bestaaende Forbud. Denne Begunstigelse for England gjordes ved den anden Artikel afhængig af den Betingelse, at de i Portugal vorne Vine ved Indførselen til England kun skulde svare $\frac{1}{3}$ af den Told eller Afgift, som fordres af en lige Mængde franske. — Man kan let tænke sig Aarsagen, hvorfor Systematikerne have fældet den omtalte Dom

*) v. Handelspolitik *sensu strictiori*, modsat Handelspolitik i en vidt-Isftigere Forstand, der indbefatter tillige den indre, og af Murhard characteriseres: „Indbegrebet af de Grundsetninger og Regler, som fra Regeringens Side bør iagttages med Hensyn til Handlen.“

om den engelske og den portugisiske Politik, som i denne Tractat aabenbarer sig. Englands Klogskab anpristes her, fordi det kun havde forpligtet sig til, mod en ringere Afgift at modtage hvad det alligevel ikke selv kunde frembringe; fordi selve denne Nedsættelse ikke angif en Beskyttelsestold, men kun en finantsiel Forbrugstold; og endelig fordi Britterne, til Gjengæld for en dem saa let Concession, havde aabnet sig en vid Affætning for deres Udmanufakturere, ei blot i selve Portugal, men tillige i dets rige Colonier. Portugal derimod, fandt man, havde afskaaret sig Muligheden af nogensinde selv at faae Udmanufakturere; og naar der henfaaes til det udstrakte Marked, disse vilde kunne finde i Kongeriget selv og i dets vidløstige transatlantiske Besiddelser, saa forekom det Systematikerne, at det havde opgivet uberegnelige Fordele for den lidet betydende Sikkerhed, at være blevet overdraget Englands Wiin-Forsyning fremfor Frankrig, med hvilket Land Portugal, selv uden Tractat, vilde været istand til fordeelagtigen at concurrere. Alt dette synes sandt, men man kan ogsaa see Tingene fra en anden Side. Foruden hvad i et følgende Capitel skal blive udviklet om Rigtigheden af at befordre kun de ethvert Land naturlige Industriegrene, vil man nemlig finde:

1. At Portugal ei forpligtede sig til paa andre Billaar at tage mod engelsk Klæde, end mod alle andre Landes; hvorimod England estergav en Trediedeel af sin hidtil havde Indtægt af Tolden paa de portugisiske Vine. Et Tab, som Finantserne maatte see dækket paa andre Maader, hvorved man directe eller indirecte kunde komme til at ramme Englands øvrige Production, paa hvis Beføstning altsaa Udmanufakturere forsaavidt maatte siges begunstigede.

2. Den engelske Smag for de portugisiske Vine var dengang ikke saa rodfæstet, som den senere er blevet, netop som en Følge af denne Tractat. Havde de portugisiske Vine ikke nydt

faa betydelig en Toldbegunstigelse, er det meget rimeligt, at de i England, som i alle andre Lande, vilde være mindre søgte i store Dvantiteter; end de lettere, til dagligt Brug tjenligere og billigere franske Vine *).

3. Portugal aabnede sig et stort og sikkert Marked for sine Vine, ei blot i England og Irland, men ogsaa indirecte i de brittiske Colonier, paa hvilke en directe Snighandel, efter Wiinhandlens Natur, ei let vilde kunne være drevet; saameget mindre, som man af de engelske Colonialregjeringer i den Henseende kunde vente sig en mere energisk Modvirkning, end af de portugisiske imod de lettere indsnigelige engelske Udvareer.

4. Portugal kunde have lagt Forbud eller nok saa høi en Told paa Indførslen af Englands og alle andre Landes uldne Varer; det vilde dog ikke været istand til at faae Udmannufacturere til at trives hos sig. Thi der skal mere til, end blotte Toldbodforanstaltninger, for at fremkalde en Industrie i et Land, hvor den ikke efter Forholdenes Natur passer; og i Portugal vare paa den omspurgte Tid Rigets naturlige Hjelpekilder saa langt fra at være benyttede i deres fulde Udstrækning, at jeg just vil kalde det en klog og dybsindig Politik, som foretrak at virke hertil, fremfor at hentvinge Folkets Arbejde og Capitaler i en det fremmed Art af Bindstibehold.

5. Seer man ogsaa hen til, hvilke Fordele Historien lærer, at enhver af de respectiver Contrahenter har draget af den ommeldte Tractat, saa vil man vist heller ikke finde, at Vægtstaaalen synker til Englands Side. Idetmindste har dette Lands Handlende ofte nok beklaget sig over de Portugal indrømmede

*) I sine Følger afgiver denne Tractat saaledes et mærkeligt Exempel paa, hvorledes Toldlovgivningen er istand til at uddanne et Folks Smag i en vis Retning, især naar det har Hjarlighed og Agtelse for den bestaaende Forfatning.

Begunstigelse, der i Tidernes Løb fra fransk Side bleve forstaaede, og vel tildeels med Grund, som et Slags Fjendtlighed imod Frankrigs Production, hvorfor dette Land gjorde Gjengæld ved paa sin Side at betynde den engelske Industries Frembringelse. Det indirecte Tab, som heraf flød for England, maa for en stor Deel tilregnes Tractaten af 1703.

Der hører efter alt dette en stærk Tro til at finde, at England for godt Kjøb har erhvervet den Fordeel at kunne forsyne det lille Portugal med uldne Varer. Jeg siger med Billie det lille Portugal; thi de ubstrakte portugisiske Coloniers directe eller indirecte Forsyning kan England aldeles ikke siges at have vundet ved Tractaten, siden det havde den i Forveien gennem en ubstrakt Snighandel.

At forøvrigt den portugisiske Statsmand, som affluttede Tractaten, skulde have tænkt sig alle disse Grundfætninger i den Aenhed, hvori det for en senere Tid er blevet saa let, det vil jeg aldeles ikke paastaae. Det er endog ikke rimeligt; thi da vilde Englands indirecte heraf flydende store Tab vistnok heller ikke være undgaaede det engelske Kabinet's Opmærksomhed, som i deslige Forhold gjerne har vist langt skarper Syn, end de fleste andre europæiske Regjeringer. Jeg har stræbt at fremstille Tractaten af 1703 i dens fulde Conseqvens, for at give et Exempel paa, hvor feilagtige de Slutninger i Handelspolitiken ofte ere, som synes at ligge allernærmest.

Derimod er der en anden Tractat, som jeg for Modfætningens Skyld skal nævne, i hvilken England har udviist en fuldenbt klog Handelspolitik. Det er Tractaten af 1786 mellem dette Land og Frankrig, ved hvis Afslutning den engelske Befuldmægtigede Eden vidste saa behændig at smigre den franske Minister Vergennes's National-Forsængelighed, at denne samtykkede i, at engelsk Fajance og Steentoi kunde indgaae i Frankrig, mod at dettes kostbare Sevres Porcellain fik Tilladelse

til at indføres i England. Den franske Minister glemte, eller kjendte maaskee ikke den vigtige Grundsætning, at det kun er de store Masfers Fornødenheder, som have Betydning i Handelen, og at Lurusgjenstande kun finde et indskrænket Antal Sægere. Erfaringen lærte ogsaa snart, hvor fordeelig Tractaten var for England.

Ligesom Dynaaelsen af gjenfaldige Fordele (Reciprocitet) ligger til Grund for Handelstractater og den Modification, som de kunne gjøre i et Beskyttelsesystem, saaledes ytrer ogsaa Politiken undertiden sin Indflydelse i en modsat Retning, idet den Ugunst, som af een Stat er vist mod en andens Productioner, kan foranlede denne til at anvende den folkeretlige Retorsion og bestatte huns Frembringelser, t. Ex. endog de raae, i et høiere Forhold, end efter den rene Toldbeskyttelses Principer kan anses tjenligt for dens egen Industrie, som maaskee ei kan undvære disse Frembringelser.

Fjerde Afsnit.

Om Organisationen af et hensigtsmæssigt Toldvæsen.

Vi have nu seet de forskjellige Møder, i hvilke Told kan paalægges, nemlig enten udelukkende for Finansernes, for Statens Forsvar eller for Industriens Opmuntrings Skyld. Vi have seet, at der ved Reguleringen af den Størrelse, som Toldsatserne efter dette deres forskjellige Møder maatte gives, ikke var noget andet Princip at følge, naar blot Finansernes Interesse tilsigtedes, end at prøve sig frem og see hvilken Toldsat der indbragte Staten meest, uden enten at aabne for vid en Mark for Smuglerfortjeneste paa den ene

Side, eller paa den anden at standse Forbruget af den ved Indførslen og Productionen af den ved Udførslen beskattede Gjenstand. Derimod kunde en fastere Maalestof lægges til Grund for den Toldafsats, hvis Hensigt var at beskytte Industrien i Almindelighed eller en enkelt Statens Forsvar interesserende Industriegreen i Særdeleshed, idet man nemlig, ved at beregne Forskjellen mellem Productionsomkostningerne i sit eget og i det fremmede Land, samt Transporten m. m., altid kunde finde det Minimum, under hvilket Beskyttelsestolden ei kunde fastsættes, naar den skulde svare til sit Diemed.

Disse almindelige Regler, anvendte i Forbindelse med al den Varekundskab og det Kjendskab til Landets egne og de paa-gjældende fremmede Landes Productionsforhold, som de forudsætte, ville være tilstrækkelige ved den egentlige Tarifiering, d. e. ved at fastsætte de Talsstørrelser, med hvilke Toldafsatterne for de forskjellige Varer skulle indlægges i Tarifen.

Men en Tarif alene udgjør ingen Toldforfatning, skjøndt det er dens Bestaafenhed, der bestemmer hvilket Toldsystem den hele Forfatning maa ansees at have fulgt. Skal en Tarif ikke blive en blot Almisfart, efter hvilken de godvilligen yde Bidrag, som ville det, men skal den naae det eller de Diemed, den efter sine forskjellige Toldafsatters Natur maa antages at have, saa forudsætter den nødvendigviis en heel Lovgivning eller Række af Love, sigtende til at sikke Toldens Opkrævelse og forhindre Defraudationer, og som tilsammen, i Forbindelse med den Tarif, de skulle bringe til Udøvelse, kunne siges at udgjøre et Lands Toldforfatning; ligesom den Maade, hvorpaa Toldlovene i Birkeligheden anvendes og overholdes, bestemmer Landets Toldforvaltning. Det egentlige Toldafgifts-System, Toldforfatningen og Toldforvaltningen udgjøre tilsammen hvad man kalder et Lands Toldvæsen.

At angive en almindelig Organisation af dette, der som den absolut rigtige ubetinget skulde kunne anvendes i ethvert Land, er vistnok en Umulighed. Det falder allerede vanskeligt nok, naar et Lands concrete Forhold ere givne, da herefter at bestemme, hvorledes dets Toldvæsen i det Enkelte hensigtsmæssigen kan ordnes.

Imidlertid gives der dog adskillige almindelige Regler, der tildeels alt ere berørte i Slutningen af første Capitel, ved at omhandle Beskatningstheorien, men som her trænge til en nøiere Udvikling, idet de modificeres forskjelligt efter den særlige Anvendelse, der af dem gjøres paa Toldvæsenet.

Følgende ere de vigtigste af disse Regler og de Slutninger, der af dem kunne uledes.

1. Told bør opkræves saa nær ved Consumenterne som muligt.

Det er en Regel for Tolden, saavel som for enhver indirecte Afgift, at den bør opkræves saa nær Consumenterne som muligt; hvis det lader sig ordne saaledes, da helst i det Dieblif, den beskattede Gjenstand udsælges en détail, deels fordi den da maa antages at have naaet den høieste Værdi, den inden sin Fortæring kan naae, hvorved altsaa Beskatnings-Objectet for Staten bliver større og selvfølgelig istand til saameget lettere at bære Afgift, deels fordi det er Diebliffet, i hvilket Kjøbmanden kan antages at komme til sine Penge igjen, hvorefter disse paa ny som Capital kunne af ham gives reproductiv Anvendelse. Lader os tænke os et Exempel. En Handlende forskriver 100,000 Pd. Kaffe fra Brasilien. De have kostet ham, vil jeg sige, i Indkjøbspris, Fragt, Assurance og andre Beføstninger maastee 20,000 Rdlr. Lad Tolden af 100,000 Pd. Kaffe udgjøre 4,000 Rdlr., saa sees det, at naar Tolden afkræves Kjøbmanden i samme Dieblif, han faaer Kaffen hjem, vil det Forstrib, hvori han kommer til at staae, indtil han kan

faae de 100,000 Pd. Kaffe udsolgte her, beløbe sig til 24,000 Rdlr., istedetfor at, hvis Staten kunde ordne sit Opkrævelses System saaledes, at de 4000 Rdlr. lidt efter lidt ved Affætningen en détail indfordredes, vilde Kjøbmanden kun staae i Forfud med de 20,000 Rdlr., som Varen havde kostet ham hjembragt her paa Steedet. Han vilde altsaa kunne sælge sin Vare saa meget billigere, som Renten af 4000 Rdlr. udgjorde for det Tidrum fra Toldens Erlæggelse ved Varens Ankomst indtil dens Affætning. Beløbet af denne Rente maatte Kjøbmanden nemlig ellers, efter de almindelige Regler for Productionsomkostninger (jfr. første Capitel), have fordeelt paa Kaffens Detailpræis. En Forbyrdelse, som nødvendigvis maatte have rammet Consumenterne og ingen Nytte vilde været til for Staten. Thi er det først engang ordnet saaledes, at Tolden svares, ikke ved en Vares Ankomst til Landet, men ved dens Udsalg en détail, da bliver dette uden Forskiel med Hensyn til Statens aarlige Indtægt af Tolden. Det eneste Tab, som Finanterne ved en saadan Ordning kunne tænkes at lide, er i Overgangsperioden, i det Mellemrum, som forløber fra det Tidspunkt, da et vist Toldbeløb pleiede at indkomme, medens Afgifts-Erlæggelsen fandt Sted umiddelbar ved Ankomsten til Landet, indtil det Tidspunkt, da omtrent samme Beløb vil være indflydt som en Følge af den Affætning, der efter den nye Tingenes Orden skulde betinge Toldens Erlæggelse. Og det tør frit paastaaes, at Staten i det Hele vil finde sin Regning ved Forandringen, om den end ikke aldeles kan dække sine Finanser ved en forudgaaende temporair Forhøielse af Tolden, men skal nødsages at gjøre et Laan, indtil Mellemrummet er overstaaet.

Det Foranførte gjælder ligemeget om enhver Told, men navnlig om den paa Gjenstande, der efter deres Natur hjemforskrives i store Partier. Nødvendigheden af en Udvei,

hvorved Staten bliver istand til uden Tab at give Hensland med Betaling af Toldafgifterne viser sig imidlertid især paa trængende i saadanne Tilfælde, hvor Baren, foruden efter sin Natur at blive hjemforstrevet i store Partier, tillige bærer en meget høi Told. Lad os f. Ex. tænke os, at en Kjøbmand hjemforstriver for 10,000 Rdlr. Tobak, og at han, som i England nu er Tilfældet, deraf skal svare circa 900 pCt., d. e. 90,000 Rdlr. i Told. Det vilde da i de fleste Lande næsten være umuligt at finde Noget saa rig, at han var istand til lang Tid at fortsætte en Handel, i hvilken der fordrebes saa betydelige Forskud. Den mindste Uregelmæssighed i den sædvanlige Affætning, endog hvor Talen kun var om et lille Varepartie, maatte kunne have mærkelig Indflydelse paa Baren's Detailpris, og vilde kunne forstyrre en heel Speculation; idet den Handlende, hvis Varer, ved at henligge endog blot et Par Maaneder, havde paa draget sig Renterne af den betydelige, ved Ankomsten erlagte Indførselstold, umulig kunde sælge til samme Pris, som en i Henseende til Affætningsstuden mere lyffelig Medbeiler. Man vil maastee indvende, at de Handlende i saa Henseende kun ere udsatte paa samme Maade, som i Almindelighed, naar de hjemforstrive store og kostbare Ladninger, i hvilket Fald Speculationen væsentlig er betinget af Affætningens Hurtighed. Men dette er en Nødvendighed, lige bydende og lige byrdefuld for alle Lande; og fordi den ikke lader sig adskille fra den store Handels Natur, derfor bør dog Chancen, som de Handlende i den Henseende staae, ikke forøges med saamange pCt., som Tolden beløber, saameget mindre som sliq Forøgelse kan undgaaes, som den i adskillige Lande er undgaaet, og altsaa ikke kan siges at være eens for alle Landes Handlende.

So større Toldsatserne derfor ere i Forhold til Varernes Værdi, bestomere nødvendigt er det at raade Bod paa de

Misligheder, som følge af en Opkrævelse, der er for fjernet fra Consumenterne; og da de fleste europæiske Stater, idetmindste indtil de sidste 2 Decennier, stadigen ere gaaede frem i en gradvis Stigen med Hensyn til visse især finansielle Toldsatters Forhøielse, saa er det ganske naturligt, at man paa den anden Side har naaet en vis Grad af Fuldkommenhed i Udviklingen af de Midler, hvorved Byrdernes Tryk saavidt muligt formildes. — Naar man saae hen til, at enkelte Vareforter kun efterhaanden, maastee i Løbet af et heelt Aar, kunde affættes i mindre Partier, være sig i Landet selv eller uden for det, og at de dog maatte paa engang hjemforskrives i store Partier, deels fordi de ellers ikke kunde betale den paa lange Søreiser ikke ubetydelige Fragt, deels fordi man aldrig kunde være vis paa, om ikke indtræffende Omstændigheder kunde gjøre en større Beholdning af dem nødvendig, inden deres Frembringelsessteds lange Frastand tillod at forskrive et nyt Partie, saa var det en ganske naturlig Betragtning, at hvis man paa en eller anden Maade forsikrede sig om, at Intet deraf uden for Reglerne kom i Circulation mellem Consumenterne, kunde det hele Varepartie med Hensyn til Tolden gierne fingers lidet efter lidt at ankomme til Landet, efterhaanden som enkelte Dele af det der fandt Affætning.

Herved ledes man til Indretningen af de saakaldte *Entrepôts* eller **Transitoplæg** *), hvorved tillige et

*) Mac Culloch beretter, at Robert Walpole var den, som (1733) i England først fremkom med et Forslag til Transitoplagsret for Bün og Tobak. Derimod vil det af et følgende Capitel om den danske Toldhistorie sees, at disse Oplæg hos os nævnes allerede i Christian den Vtes Forordning af 1 Mai 1672, og det ikke som noget først da Indført, men som en alt bestaaende Indretning, der formodentlig successivt har udviklet sig, efterat først Kongelige Pakhuse ved Løsepladsene vare blevne indrettede. Forøvrigt er det ganske mærkeligt, hvad Mac Culloch ligeledes anfører, at Walpoles hele

andet Niemed opnaaedes, som ret strax skal blive omtalt. Et Transitoplag bestaaer nemlig deri, at en Vare, som her til Landet indføres, men ei strax forbruges, fingeres endnu at være i det Fremmede, og til den Ende oplægges paa et bestemt Sted, hvorfra det Offentlige kan være forvisset om, at den ei kan udgaae, uden at erlægge de befalede Afgifter. Der findes saaledes i alle civiliserede Stater offentlige Pakhuse, hvor de ankommende Varer kunne oplægges, som det hedder, paa Transit, og forblive i det Offentliges Bærge, indtil de af vedkommende Eier forlanges udleverede; hvilket da kan skee i store eller smaa Partier, heelt eller stykkeviis, efter bestemte Regler, kun at Toldafgifterne hyergang erlægges af hvad der saaledes udleveres til Affætning i Landet. At der tillige svares en moderat Betaling, under Navn af Pakhuusleie, som en billig Erstatning for det Offentliges Omsorg for Varen og for dens Opbevaring, er en Selvfølge; men den er den egentlige Told uvedkommende og bør i Principet rette sig alene efter den Priis, for hvilken sliq Opbevaring m. v. sædvanlig kan faaes hos Private.

Der blev anført, at der tillige var et andet Niemed, som opnaaedes ved de saakaldte Transitoplag; og det er egentlig det, som har givet dem deres Navn (trans-ire) i den danske Talebrug. Tænker man sig nemlig, at af de 100,000 Pd. Kaffe, som fra Brasilien ere ankomne og her indlagte paa Transitoplag, kun Halvparten skulde affættes i Landet selv, men Resten til Udlandet; da sees det, at paa de 50,000, som Tid efter anden udtages fra Oplaget til Affætning her, ville de

Forslag saaledes blev misforstaaet, eller i alt Fald modarbejdet, at han selv nær af Pøbelen var blevet stenet; og dog tilskriver man nu Englands vidtløftige Mellemhandel for Størstedelen dette Warehousing-System. (Mac Culloch: „Handbuch für Kaufleute“, nach dem Englischen von C. F. E. Richter, Art. „Verschluss.“)

foranførte Regler om Toldens Erløggelse ved Udleveringen fuldkommen være anvendelige. Men hensees paa samme Maade til de 50,000 Pd., som maaskee endog blot faa Dage efterat de ere ankomne gjenudføres til Udlandet, da synes det ubilligt, at de alligevel skulle svare den fulde Indførselstold, skøndt de i Virkeligheden ei ere blevne indførte; og er Tolden ikke en reen Ubetydelighed, som for de Fremmede ei meget vil mærkes, saa kan man ogsaa være vis paa, at de istedetfor at lade vore Kjøbmænd og Søfolk have Fortjeneste af at hjembringe deres Kaffe tilligemed vor egen, snart ville gjøre det selv eller finde billigere Commissionaire. Al den Fordeel, som Fragtfart, Skibsrederi, Speditions- og Commissionsforretninger indbringe et Land, være sig som Arbejdsløn, være sig som Capitalgevinst, vil derved gaae tabt.

Det var da ganske naturligt, at man udstrakte Fictionen om Transitoplægets fremmede Natur ogsaa til de Varer, som, efterat have henligget i offentligt Pakhuus, ei udtoges til Af sætning i Landet, men til Udførsel til det Fremmede, idet disse kunde ansees som først indkomne lige før Gjenudførslen, og altsaa kun at have benyttet vedkommende Lands Territorium paa samme Maade, som enhver anden fra det Fremmede kommende og til det Fremmede over Territoriet passerende (transiterende) Varesort. Efter Folkerettens almindelige Grund sætninger antages en civiliseret Stat ikke ubetinget at kunne forbyde tvende andre Communication over sit mellemliggende Territorium. Kan disses Vares Gennemførsler skee under saa betryggende Control, at den mellemliggende Stats Told intrader ei udsættes for Besvigelse, bør end ikke fuld Indførselstold forlanges af de Varer, som saaledes transitere. Derimod er det almindelig antaget, at, saafremt specielle Tractater ei bestemme det Modsatte, maa enhver Stat i saadanne Tilfælde være berettiget til at opkræve en moderat Afgift af de

Varer, der benytte dens Territorium til at passere over. Denne Afgift kaldes Transittold; og der er Aarsagernes Righed, ja endog overveieude Grund til at opkræve den, hvor Varerne ei blot simpelt uden Standsning føres igjennem Landet, men hvor de, som i Exemplet med Kaffen fra Brasilien, tillige her en Tid have været oplagte. Et andet er, om ikke de Fordele, som Handel og Skibsfart i Almindelighed, og derved Staten indirecte, kunne drage af en fri og levende Transithandel, ere saa store, at Staten, for at opmuntre den, kan staae sig ved at opgive den directe Indtægt af Transittolden. Det er et Spørgsmaal, som staaer i nær Forbindelse med en følgende almindelig Undersøgelse om Handelsfrihed, og som derfor ei her skal videre blive drøftet.

Vi have seet Transittoplagets Væsen og dets dobbelte Diemed, at give Henstand med Betalingen af Tolden for de Varer, som ei strax her skulle forbruges, og at tjene til at adstille de Varer, hvis Bestemmelse er et saadant Forbrug, fra dem, som atter skulle udføres og kun her en Tid opbevares. Vi forudsatte, at Dplæggelsen stæete i et offentligt Pakhuus, fordi det ligger nærmest, at det Offentlige, ved at tage Varen i sin egen Varetagt, bedst er sikret for, at denne ei uden at erlægge de befalede Afgifter kan komme i Omlob. Men det er ingenlunde en væsentlig Fordring ved Ideen om deslige Dplag. Der fordres blot, at Staten er sikret mod Besvigelse, og kan dette ligesaa fuldkomment skee, uden at just det Offentliges Pakhuus benyttes, saa er det uden Forskiel for Staten. Der maatte ogsaa let kunne møde Tilfælde, hvor deslige offentlige Pakhuse ikke havde, eller ikke vare tilstrækkelige til at rumme de Varer, som man forlangte at tage paa Dplag. Det var da begribeligt, at man gik et Skridt videre i Fictionen og antog Transittoplag muligt, ei blot i offentlig, men ogsaa i privat Pakhuus, under Statens Paas og Puffe.

I sidste Tilfælde blev det en Selvfølge, at Staten ikke kunde forlange Paghuusleie, og at passende Straffe maatte fastsættes for den, som brød den offentlige Laas eller Forsegling for det private Paghuus. Dplæggelsen i offentligt Paghuus have Franskmændene meget logisk kaldet entrepôt réel, i privat derimod entrepôt fictif. Hos os have vi ingen anden særlige Benævnelser, end de ånforte: „i kongeligt“ og „i privat Paghuus under kongelig Laas.“

I begge de nævnte Tilfælde, hvad enten Dplaget er reelt eller fingeret, er Staten, saafremt ei en betydelig offentlig Forbrydelse begaaes, saasom Brud af den kongelige Laas, siffer paa de oplagte Varers Identitet, d. e. paa at de Varer, som forlanges Dplaget affkrevne til Forbrug i Landet selv eller til Udførsel, virkelig ere de samme, som indførtes paa Dplaget. Men Omsorgen for Handelens Interesse kan drives endnu videre; og det fortjener allerede her at bemærkes, som vi i anden Deel af dette Skrift nærmere skulle faae at see, at intet Land i den Henseende har overgaaet Danmark. Det er nemlig visse en Gæne og Tidsspilde baade for de Handlende og for Toldmændene, mange Steder endog for disse uoverkommeligt, at udløvere fra Transitoplaget en Mængde forskellige Varer i mange smaa Partier; saameget mere som der med slige Dplag er forbundet en ikke ubetydelig Regnskabsføring, der fordrer forøget Arbejde, jo flere Til- og Frastrivninger der finde Sted. Det kunde rigtignok bestemmes, at kun større Partier maatte frastrives; men derved tabte den Handlende en Deel af den Fordeel, som med Transitoplaget netop var tilfattet, nemlig ifkun at staae i ringe Forskud med Tolden. Derhos kan Udløringen fra Transitoplag naturligtvis vanskeligt til enhver Tid finde Sted, naar ei et meget talrigt Toldpersonale haves; og det bliver den Handlende besværligt at foretage den fornødne Behandling af Varerne for at siffre

dem mod Bedærv, ligesom han ofte vil savne Lidelighed til at forevise sine Kunder dem til Balg.

Hele denne med det reelle og fingerede Transitoplag forbundne Ulempe var af en saadan Natur, at den kunde fremkalde Ønsket om at afhjælpe den. Simpelt hen at udlevere en Kjøbmand et af ham hjemforstrevet stort Varepartie imod hans Forsikring om at ville betale den skyldige Told, efterhaanden som han affatte det, være sig til Udlandet (Transittold) eller til Indlandet (Indførselstold), vilde kun i meget enkelte Tilfælde kunne lade sig udføre uden Tab for Staten, hvor Regeringen nemlig enten nøie kjendte Kjøbmandens Redelighed, eller hvor denne kunde stille sikker Borgen. Men som almindelig Regel kunde en saadan Tilladelse ingenlunde tænkes, og vi skulle i det Følgende faae at see, at en Begunstigelse, der ei lader sig gennemføre som almeengældende for den hele Handel, bliver en Byrde og en Uretfærdighed mod alle Andre, end den Begunstigede. Kunde derimod en saadan Credit paa Toldafgifterne sættes i Forbindelse med det Moment, som man alt havde givet ved Ideen om Transitoplag, saa var det maastee dog muligt at finde en Udvei, der paa engang kunde lette Detailhandlen og nogenlunde betrygge den kongelige Kasse. Man opfandt da de hos os saakaldte **Creditoplag**, hvis Væsen er følgende. Ved en heel Deel Varer er nemlig Værdiforskjellen mellem de enkelte, til samme genus hørende Sorter saa ringe, at et vist Quantum af dem kan ansættes til Told, uden at det bliver ubilligt i det enkelte Tilfælde iffe at tage Hensyn til det frembudte Quantums specielle Værdi. I saa Fald vil Statskassen i Almindelighed heller iffe kunne tabe ved at opgive Garantien for Identiteten af de Varer, som betroes den Private til Dplag mod Credit paa Afgifterne. Det vil nemlig da iffe interessere det Offentlige, om det netop er samme Vare der udføres, som den, der indførtes paa

Dplaget, naar man kun til enhver Tid kan være forsikkert om, at hele Dplagsmassen af samme Vare=Stags ikke er mindre, end den skulde være. Tænker man sig f. Ex., at en Mand havde hjemforstrevet 100,000 Pd. Kaffe og gjerne ønskede uhindret at kunne have disse i sit Bærg, behandle dem, forevise Kunderne dem o. s. v., uden dog at betale Tolden, førend efterhaanden som han affatte Kaffen. I et saadant Tilfælde fandt man, at det kunde være Staten ligegyldigt, om det var netop af dette Partie Kaffe, at Kjøbmanden forsendte til Udlandet og affatte hjemme, eller af et ganske andet Partie, siden et Pd. Kaffe dog altid blev et Pd. Kaffe, og Toldsatsen ei varierede eftersom Kaffen var fin eller simpel. Hele Statens Interesse dreiede sig blot om, at den ved Udførslen til Udlandet fik den befalede Transittold, og ved Affætningen i Landet den befalede Indførselstold, samt at den fik disse Toldafgifter netop i det Forhold, hvori den forskjellige Affætning fandt Sted. Under strenge Straffe for svingagtig Dmgang, og imod at den Handlende til enhver Tid var underkastet Toldopsynets Inquisition om Rigtigheden af hans angivne Varebeholdninger, antog man, at Staten havde en fyldestgjørende Sikkerhed; saa at i alt Fald dens Tab i Gjennemsnit vilde blive mindre, end den Fordeel, som de Handlende kunde drage af en saaledes udvidet Dplagsret. Man tillod derfor under de nævnte Vilkaar de Handlende at hieintage deres toldpligtige Varer, uden deraf at svare Told, men imod at de til bestemte Tider skulde indgive en Fortegnelse over hvad de af dem havde affat til Udlandet (hvorfor naturligvis Udførselsattester fra Toldopsynet maatte fremlægges), over hvad de havde affat til Forbrug i Indlandet, og over hvad de endnu havde uaffat i Behold. Af de førstnævnte, til Udlandet bevistlig affatte Varer skulde kun svares Transittold; paa hvade d endnu ved Opsynets Undersøgelse fandtes at have

i Behold, blev Tolden fremdeles under samme Betingelser crediteret dem, men af alt det Øvrige, som manglede i det hele indførte Quantum, maatte Indførselstold erlægges, thi det maatte præsumeres at være affat her i Landet og altsaa pligtigt at svare denne Told. — Creditoplaget har meget for sig; men der lader sig ogsaa sige meget imod det, idet navnlig Staten udsætter sine Intrader maaskee mere, end endog tilnærmelsesviis lader sig beregne, for at besviges af uredelige Handlende. Det er et Slags Misbrug af den Idee, som ligger til Grund for Transitoplaget; og er en Gunst imod Detailhandelen, som ofte maa siges at være givet paa den store Handels og hele Statens Beføstning. De største Handelsstater, saasom Frankrig og England, have ogsaa givet Exempel paa, at Creditoplag meget godt kunne undværes. Det Samme gjælder om Rusland, ligesom ogsaa Østerrig og det tydske Toldforbund langt fra ikke have givet nogen udstrakt Creditoplags-Net *). Men hvor denne engang, som i Danmark, er indført og maaskee formedelst en vis Ærlighed i Nationens Character har i Erfaringen viist sig ikke at have affødt betydelige Misbrug, der bør den vistnok beholdes, saameget mere som Finantsadministrationen engang er indrettet paa at bære det aarlige Tab, hvortil Creditens Misbrug kan give Anledning, ligesom og Landets Mangel paa betydelige disponible Capitaler gjør det betænkeligt at forsøge den Nødvendighed for den Handlende at staae i Forstud.

2. Told bør opkræves med saa liden Beføstning som muligt.

Det er en for Told og enhver offentlig Afgift fælleds Regel, at den bør opkræves med saa faa Omkostninger som muligt, d. e. at der bliver den mindst mulige Forskjel mellem

*) Min Kilde er her blandt andet Mac Culloch's Haandbog, Artiklerne: „Einfuhr, Verschluß, Zolleinrichtungen“ og „Zollgesetzgebung.“

Toldens Bruttobeløb og det Nettobeløb, som den indbringer i Statens Kasse.

At give detaillerede Forstrifter, hvorefter et hensigtsmæssigt Opkrævelsesystem paa det Sparsommeligste kunde ordnes, indsees let, er en Umulighed. Det afhænger aldeles af ethvert Lands concrete Forhold og af Toldsatsernes Størrelse. Det Land, hvis Finantser og Industrie hjælpe sig med moderate Afgifter, aabner saameget mindre Afgang for Smuglerfortjeneste, og jo mindre Fristelsen er dertil, desto mindre talrigt behøver Toldpersonalet at være. Derfor staae Oppebørsels-Dmføstningerne heller ikke altid i det samme procentvise Forhold til Intradernes Beløb, naar Satserne ere høie, som naar de ere lave. Hvis t. Ex. Netto-Toldindtægten med moderate Satser kan opkræves for 10 pCt., vil den, naar Toldsatserne fordobles, ofte ikke længere kunne oppebæres for 10 pCt. af det forøgede Beløb, som man skulde synes maatte være mere end tilstrækkelig; men Dmføstningerne kunne let stige adskillige Procenter. Dog varierer dette meget, baade i forskjellige Stater, og til forskjellige Tider i samme Land. Saaledes oppebar England i Aaret 1832 (ifølge Mac Culloch) sine Toldintrader for knap $7\frac{1}{2}$ pCt. af Nettobeløbet, uagtet de uhyre Toldsatser, som der favorisere Snighandelen; medens derimod Danmarks Netto-Told- og Consumtionsindtægt, med ulige lavere Satser, har kostet det i de senere Aar henved 17 pCt. Imidlertid maa dette dog ikke forstaaes saa ufordeelagtigt for dette sidste Land, som ved første Øiekast kunde synes. Thi deels udsætter Danmarks geographiske Beskaffenhed det mere for Snighandel, deels er det ikke usandsynligt, naar Toldsatser, som i England, stige op til endog flere Gange Varernes Værdi, at da Oppebørsels-Dmføstningernes procentvise Størrelse igjen noget kan af- tage, skjøndt de ellers antoges at stige ved en mindre Forhøielse af Satserne.

Forøvrigt maa det ved Told mere, end ved nogen anden offentlig Afgift erkjendes, at den billigste Opkrævelsesmaade ikke ubetinget er den bedste. Der er nemlig ingen i sine Følger saa virksom indirecte Afgift som Told. Den aabner ved en uforholdsmæssig Størrelse og ved altfor veconomiste og derfor utilstrækkelige Controlforanstaltninger en Fristelse til Smugleri, der især for den simple Mand er ligesaa vanskelig at modstaae, som den er aldeles demoraliserende, samt ødelæggende for al stor Handel og virkelig reel Handelsaand. Europa har i den Henseende gjort Fremstridt. Thi ligesom for en 20 à 30 Aar siden ofte endog de største Handelsbyer ikke skammede sig ved at begaae Toldsvig, idetmindste ikke naar de kunde gjøre det i det Store, saaledes kan man nu som almindelig Regel ogsaa i Danmark antage, at hvor ikke en feilagtig ordnet Control undertiden nødsager ham dertil, vil ikke let nogen Handlende, der sætter Priis paa at ansees for reel, indlade sig paa Tolddefraudationer. Selv de Enkelte, som ikke kunne modstaae Fristelsen, hvor Toldsatserne ere meget høie, skamme sig dog idetmindste ved at tilstaae det for Andre og rose sig ikke deraf, saaledes som tilforn oftere hørtes *). Imidlertid er dog denne bedre Tone, om jeg saa maa sige, mellem de Handlende ikke i den Grad sikker at bygge paa, at Staten derfor kan dispensere sig fra noie at iagttage det rigtige Forhold mellem Opfordringen til, samt Letheden i at smugle paa den ene Side og Controlforanstaltningerne paa den anden. Vil Staten bevare den hæderlige Handelsaand, med hvilken Smugleri ikke

*) Det fortjener hæderligen at omtales, at Hertugdømmerne Slesvig og Holsten med den dem egne offentlige Sands have dannet flere Foreninger til at hæmme Snighandel. Statutterne for den senest oprettede Forening i Neumünster ere bekjendtgjorte i „Flensburger Zeitung“, No. 12, 1840. Egnende skulle findes i Flensburg og Søllingehafen.

kan bestaae, og vil den med nogen Billighed kunne gjøre Fordring paa, at Yderne uden Uvillie skulle betale en Afgift, der, ifølge almindelig Erfaring, for de Fleste er ligesaa hadesfuld, som den synes let at optræve; saa kan man ogsaa med Rette forlange, at der hos Regjeringen viser sig en alvorlig gjennemtænkthet og siffer udført Bestræbelse for, deels at fastsætte Toldsatserne saa lavt som muligt og lægge dem paa de hensigtsmæssigste Gjenstande, deels at optræve dem med saa faa Omkostninger som muligt og dog under en efter Moralitetens Fordringer betryggende og passende Control.

Der bør da være et forholdsmæssigt Antal Opsynsbetjente, hverken flere eller færre, end netop ere tilstrækkelige til fyldstgjørende at siffre Intraderne og afgive den tilbørlige Mødvægt imod Smugleri. Dette Personale maa atter fordeles efter bedste Skjøn om Localiteternes Vigtighed og de enkelte Toldembedsmænds Duelighed til at bestyre de dem anviste Poster. Ligeledes bør ogsaa Oppebørselsbetjentenes Antal ei være større, end efter Handelens Gang og Forretningernes Mængde er tilstrækkeligt.

En hensigtsmæssig Fordeling af Forretningerne mellem dem og af den Control, som de hverandre sideordnede Opsyns- og Regnskabsbetjente gjensidigen kunne udøve imod hverandre, er meget vigtig. Men endnu større Krav paa Regjeringens Opmærksomhed har dog det hele Kassevæsen, herunder Sifferhedsstillinger, Intradernes Indsendelse og de fornødne Indkomstforklaringer indbefattede; thi det er uberegneligt, hvilke Tab der kunne paaføres Staten, og derved indirecte Yderne, ved et slet ordnet Kassevæsen, navnlig hvor Talen er om en indirecte Afgift, der ofte oppebæres stillingevis. Hermed staaer en hensigtsmæssig Revision i nær Forbindelse. Den bør ei blot nøiagtig og uden for lang Henstand kontrollere det hele Regnskabsvæsen og de det anbetroede Intraders Beregning og Af-

levering, men den bør i det Hele paasee, saavidt det af Docu-
 menter kan komme til dens Kundskab, at baade Regnskabs-
 og Opsynsbetjente holde sig Anordningerne efterrettelige, at de
 ei blot ikke selv tilvende sig ulovlig Fordeel, men at heller ikke
 Statskassen lucrerer paa Ybernes Befostning, eller omvendt
 disse paa Statens og andre Handlendes. Den almindelige
 Regel om den meest billige Opkrævelse af Toldintraderne ud-
 strækker sig ligeindtil den øverste Toldadministration.
 Er den eller de, som udgjøre den, ikke gjennemtrængte af en
 grundærlig og retskaffen Tænkemaade, forbunden med en dyb
 Agtelse for de Folkets materielle Kræfter, som det er deres
 Omsorg betroet paa den lemfældigste Maade at beskaffe, saa
 ville alle deres nationaloconomiske Principer dog komme til at
 halte i Udførelsen, og det vil ikke være dem muligt at bevare
 den sikkre Haand, som aldrig tør savnes ved at styre en talrig
 Mængde af underordnede Betjente *).

Men hvis det i denne Materie er vigtigt, at Toldforret-
 ningerne paa det Hensigtsmæssigste ere fordeelte, at Embeds-
 mændenes Antal ikke er for stort eller for lidet, at den tilbrin-
 gende Control med dem haves, og at Posterne fra øverst til
 til nederst ere godt besatte; saa er det af ikke mindre Bigtig-
 hed, at disse Embedsmænd, hvem saameget ifølge Toldens
 Natur og Opkrævelsesmaade er betroet, ogsaa ere lønne-
 tilstræffelig og i et rigtigt Forhold efter Betydningen og
 Vanskeligheden af deres Arbejde, samt efter Størrelsen af deres
 Ansvar. At de ikke bør være for stærkt gagerede, er en Selvs-
 følge; men saaledes som Forholdene nu have uddannet sig i

*) En udførligere Udvikling af de her blot skizzerede Ideer, hvilke maac
 antages at ligge til Grund for Ordningen af ethvert Toldvæsen,
 har jeg troet vilde vinde mere Interesse, naar den blev sat i For-
 bindelse med de vedkommende specielle Forhold i Danmark (jfr.
 anden Deel).

Europa, kan man være vis paa, at, med Undtagelse af enkelte Misbrug og Afvigelser, som til alle Tider og i alle Lande have fundet Sted, vil man i det Hele lettere forfalde til den Yderlighed at lønne Toldembedsmændene, især de underordnede, for slet, end for godt. Man maa see hen til næsten hvilket somhelst Land i Europa, og man vil finde, at der er 2 Klasser af offentlige Tjenere, som mestendeels overalt ere mere eller mindre slet lønede, de Militaire og de underordnede Toldembedsmænd. Det er for almindelig en Kjendsgjerning til at den ikke skulde have en dybere Aarsag end Tilfældet. De Militaires flette Lønning er anerkjendt at have en historisk Grund, og det Samme troer jeg kan siges om de underordnede Toldembedsmænds. Fra Begyndelsen af har man betragtet dem i en vis Maade som Soldater, for ikke at sige som simpelt Tjenestetyende, hvem det gjaldt blot om at faae til at tjene saa billigt som muligt. Derhos var man i ældre Tider ei saa nøiende med ulovlige Sportler og Udpræsninger af Yderne, saa at mange Gange disse slet eller aldeles ikke lønede Haandlangere ved en nefas, som endog Authoriteterne saae igjennem Fingre med, vidste at skabe sig en meget god Indtægt. Senere da man fik rigtigere nationaloconomiske Begreber om Ydernes Rettigheder, om Afgifternes Pigning og nøiagtige Beregning, om Opkrævelses-Systemet i det Hele og om de underordnede Embedsmænds Betydning i dette i Særdeleshed, blev det paa den ene Side en forklarlig Følge, at man søgte at hæve de hidtil foragtede underordnede Toldbetjente til virkelige Embedsmænd i deres egne og Andres Dine, og at disse Betjentes Nødvendigheder derved stige tilligemed deres Fordringer til Staten, af hvem de forlangte at sættes istand til, baade selv at kunne leve og at kunne ernære talrige Familier; men paa den anden Side saae det Offentlige sig, efterat have berøvet disse Embedsmænd en Deel af deres

hidtil havde Hjælpefulder ved at sætte en Skranke for den ulovlige Sportulering, dog ikke istand til at forskaffe dem en efter de forøgede Forbringinger passende Existentz.

Det Minimum, under hvilket Lønnen ikke bør fastsættes for Embedsmænd, der i deres Stilling have megen Veilighed og Fristelse til at begaae Uredelighed, maa beroe paa ethvert Lands eiendommelige Forhold. Som almindelig Regel kan dog antages, at Indtægten for de underordnede Betjente ikke let bør være mindre, end der efter Opholdsstedets Bessaffenhed udfordres til tarveligt, i Forhold til hans Embedsstilling, at ernære en Mand med Kone og 3 Børn (jfr. første Capitel). Vil han opdrage flere Børn eller gjør han Forbring paa et Underhold, som er over de Vilkaar, der efter hans Embedsstilling maae ansees passende, bliver det en Staten uvetkommende Sag, hvortil ved et Lønningssystem ikke kan tages Hensyn. At Lønnen for de høiere Toldofficerter forholdsommæssigt bør stige, efter deres Arbeides større præsumtive Værd og efter den større Anvendelse af Tid, Anstrængelse og Capital, som deres Uddannelse for Faget maa antages at have kostet, er en Selvfølge.

Dette angik Lønningens Størrelse; men ikke mindre vigtig for Statskassen og for Iderne er Lønningens Maaden. At den bør være grundet paa faste og lovbestemte Regler, uden Hensyn til, hvorledes den forresten kan ordnes, er absolut nødvendigt. Thi det er ligesaa stridende mod Statens og dens Embedsmænds Værdighed, som mod den redelige Handels Interesse, at Toldembedsmænd oppebære endog blot en Deel af deres Løn i ubestemte Naadegaver. De bør, saavidt muligt, være aldeles uafhængige af Iderne; og selv hvor disse paa en lovbestemt Maade skulle erstatte en Toldofficerant hans havde specielle Arbeide, er det dog rigtigst, at Udbetalingen ei skeer directe til den paagjældende Betjent, men til den sædvanlige Regnskabsfører, til hvem alle til Tolden hørende Af-

gifter indbetales, og som da senere efter givne Regler har at udbetale Enhver den ham tilkommende Andeel. Dette maa nu ansees som den almindelige Regel, fra hvilken en fornuftig Toldadministration under ingen Omstændigheder bør vige. Men det er et isvrigt meget tvivlsomt Spørgsmaal, efter hvilken Theorie selve den lovbestemte Lønningsmaade bør være ordnet, om Gagen for ethvert Embede skal være fast bestemt med et aarligt Beløb uden Hensyn til de locale Toldintraders Stigen og Falden, eller om den skal sættes i et vist procentviis Forhold til disse, altsaa stige og falde med dem, eller endelig om den skal forene begge disse Momenter og være deels fast med et vist lovbestemt, af Staten garanteret Minimum, deels relativ bestemt efter Intraderens Størrelse.

Mange have nemlig antaget, at der burde være et vist Lighedsforhold mellem Intraderens Tilstand og de Embedsmænds, ved hvis Arbeide de indkræves og betrygges, samt at der desuden, forsaavidt indirecte Afgifter især Told angik, ikke gaves nogen bedre Spore for Betjentene til at være paapassende og virksomme, end naar deres Løn bestod i visse Procenter af den Afgift, for hvis Skyld de vare ansatte.

Hvad nu den første Deel af denne Paastand angaaer, at der burde være et vist Lighedsforhold mellem Finantsernes og deres Embedsmænds Tilstand, da synes dette vel rigtigt, naar Finantserne florere; thi det er fuldkommen billigt, at en Stat, hvis Formuesforhold ere særdeles gunstige, som er istand til at hjælpe sig med meget lave offentlige Afgifter, der desaaarsag let og altid stigende indflyde, at den ogsaa lønner godt de Embedsmænd, som ere ansatte ved deres Opkrævelse. Til jo flere Statsborgere, være sig Embedsmænd eller Andre, en god Regjering kan udstrække sin Belsignelse, desto bedre. Men hvad der saaledes i en vis Maade er sandt, naar Staten i finantfiel Henseende gaaer stærkt fremad, er det

ingenlunde, naar dens oeconomiske Forfatning er slet og dens Indtægter i Afhængende. Thi det vilde være meget ubilligt at forlange, at Embedsmændenes Arbeide ei skulde nyde en passende Betaling, fordi de vare ansatte ved Dppebørflen af en Afgift, hvoraf Indtægten uden deres Forseelse formindskedes. Under særdeles gunstige Finantsforhold kan det vel, som vi have seet, være tilladt og billigt at betale Dppebørselsbetjentenes Arbeide lidt over dets virkelige Værdi, for at lade dem ogsaa nyde Godt af den almindelige Velstand; men det kan aldrig forsvares at lønne dette samme Arbeide under dets virkelige Værdi i Forhold til alt andet Arbeide; thi den nationaloeconomiske Grundsætning vil altid findes sand, at et Arbeide, hvis Værdi ei betales, enten aldeles ophører, eller bliver saameget slettere, at dets nye Værdi kommer til at svare til den nedtrykte Priis.

Hvad den anden Deel af hiin Paaastand angaaer, at nemlig procentviis Lønning vilde bidrage til, at selve den indirecte Afgift indbragte Staten mere, da kan det vel ikke negtes, at Menneskene sikkrest anspores ved deres egen Interesse, og at Erfaring ogsaa paa mange Steder har lært, in specie ved Toldens Opkrævelse, at denne Regel med Fordeel er blevet bragt i Anvendelse. Men for det Første er dog Egoisme ikke det Eneste, som driver eedsvorne Embedsmænd til med Redelighed og Iver at opfylde deres Pligt. For det Andet er den procentviise Andeel, fornemmelig for de meest underordnede Embedsmænd, paa hvis Iver det særdeles kommer an, oftest saa ringe, at den Bedkommende i det enkelte Tilfælde, hvor hans Opmærksomhed udkræves, ikke deraf meget kan anspores, naar ikke andre Motiver medvirke. For det Tredie er det altid meget farligt at sætte den menneskelige Egennytte i Bevægelse som Driivfjeder; thi det er vanskeligt tillige at sætte den et Maal, og der er al Anledning til at befrygte, at den, som

oftere har ladet sig bevæge til Narvaagenhed ved Udsigten til en vis liden Andeel af hvad hans Narvaagenhed indbragte Staten, ved givne Leilighed let kunde finde, at han stod sig endnu bedre ved at lade sig besuffe, eller ved paa anden Maade at connivere med de altid dertil redbonne Defraudanter. Staten har langt bedre Garantier i et godt Valg af sine Embedsmænd, i deres passende Lønning og i en god Control fra øverst til nederst i Administrationen. Hvorhos det ogsaa for tjener at bemærkes, at netop megen Samvittighedsfuldhed hos en Toldembedsmand kan bewirke et aldeles modsat Resultat af det tilsigtede, idet de locale Toldintrader, af hvilke hans Procenter beregnes, kunne derved blive formindskede. Naar nemlig Jderne finde, at t. Ex. Varernes Værdiansættelse til Told er langt strengere og retfærdigere ved et Toldsted, end ved et andet naboliggende, hænder det ikke sjældent, at de betale Afgiften af deres Varer ved dette, altsaa bringe dets locale Intrader til at stige og dem, hvoraf den redelige Embedsmands Løn skal beregnes, til at falde, hvorved Maalestoffet for disse Betjentes Virksomhed aldeles forrykkes. I det Hele taget forekommer det mig, som om der paa Bunden af det relative Lønningssystem ligger den grundfalske Anskuelse at betragte Statens Indtægter, især de indirecte, som en Høst. Er det et godt Aar, og giver Høsten godt af sig, saa kan man rutte og behøver ei saa nøie at lade det komme an paa nogle Skillingen. Er Høsten slet, saa kniber man igjen; og Herrerne af Statens Høst glemme da ofte hvad den simple Agerbruger steds nædes til at mindes, at nemlig Høstfolkernes Arbeide altid er dets Løn værd og maa betales, om end Høsten er nok saa slet. Men et Land er ikke et Stykke Agermark, der skal drives paa hensigtsmæssigste Maade, for at indbringe saameget som muligt; og et Folk er ikke en Flok Faar, som derpaa græsses, for senere at flippes. Told er et Onde, det glemme man ikke, et nød-

vendigt maaffee, men dog stedse et Dnde, selv da, naar den paalægges for at beskytte Industrien. Toldintraderne bør derfor ikke overstige Statens Fornødenheder. Forøges hine over, eller formindskes de under disse, da bør det bevirke en Formindskelse eller en Forøgelse af Ydernes Byrder, men det bør ikke have Indflydelse paa de Embedsmænds Stilling, som ere ansatte ved Toldens Opkrævelse. Toldofficerterne kunne kun være enten for høit, eller for lavt, eller tilpas lønede. For høit maae de ikke være lønede, det er Uret imod alle øvrige Statsborgere. At lønne dem for lavt er stridende mod Statens sande Interesse og Værdighed, og kan aldrig undskyldes, om end Finantsernes Tilstand er nok saa slet. De maae altsaa være lønede tilpas, thi et Fjerde gives ikke. Men er engang en vis aarlig Sum funden at være passende Løn efter de concrete Forhold, hvorledes kan da noget Relativt indlægges i denne, hvorledes kan den forøges eller formindskes, uden at man kommer i Selvmodsiggelse og i Strid med alle rigtige nationaloconomiske Grundsætninger? Jeg antager altsaa for vist, at Toldembedsmænd, som overhovedet alle offentlige Embedsmænd, bør være fast lønede. En Mening, der ogsaa har det for sig, at den sædvanlig er overeensstemmende med de veltænkende og huusholderiske Embedsmænds eget Ønske.

3. Told bør opkræves med saa liden Gêne for Yderne som muligt.

Næst efter de tvende foregaaende, i materiel Henseende saa vigtige Regler, veed jeg ingen, som mere bør komme i Betragtning ved Toldens Opkrævelse, end den i Overkriften fremsatte. Om det ligger i denne Afgifts egen Natur, eller om det blot har en historisk Grund i den røveriske og udslugende Maade, hvorpaa Told først opkrævedes i de ældre

Tider, det skal jeg lade uafgjort; men det er et Factum, at den i alle Lande uvillig erlægges *), i Sammenligning med de fleste andre offentlige Tynger, og at den hele Control, som den forudsætter, samt de Betjente, som udøve denne, altid ansees med større eller mindre Uvillie. Om dette er en rigtig eller en urigtig Anskuelse gjør formeentlig Intet til Sagen, ihvorvel det maastee kunde være en i flere Henseender interessant Undersøgelse, hvoraf det kommer, at i det Hele de indirecte Afgifter næsten altid møde flere Indvendinger hos Yberne, end de directe. For os er det tilstræffeligt at vide, at Tolden nu engang er hadesfuld i dens Opkrævelse, for deraf at udlede den Regel idetmindste saameget som muligt at betage den hvad der giver den saadan Character.

Det behøver formeentlig ingen nærmere Udvikling, at de i ældre Tider, ogsaa i Danmark, hyppige Toldforpagtninger ere aldeles forkastelige. De give, som Afgiftsforpagtninger i Almindelighed, kun Anledning til Ufsigelser imod Yberne og ofte til Tab for Statskassen, i Forbindelse med uforholdsmæssig Gevinst for Enkelte. De ere aabenbart i Strid med den nyere Tids rigtigere Begreber om Skattepligt og den Afgtelse, som skyldes de materielle Kræfter, der beskattes. Toldforpagtninger have endog det mere imod sig, end al anden Afgiftsforpagtning, at de betage den indenlandske Production Garantien for den Beskyttelse, som ved en Deel Toldsatser kunde være den tillsagt.

*) Især gjælder dette om de mindre Toldafgifts-Beløb, som opkræves af Bagateller, idet Yberne ofte ere tilbøielige til at glemme, hvor vanskelig Grændsen er at trække mellem hvad der er en Bagatel og hvad der kan ansees som et Object for Statens Kasse. Men den største Retfærdighed ved Toldopkrævningen bestaaer netop i, at 1000 Pd. af en Vare ei beskattes forholdsmæssig mere end 1 Pd.

Man kan ved Organisationen af det hele Controlvæsen ikke noksom anbefale stedsse levende at have Borgernes fornemste Rettigheder, deres Personers Frihed og deres Huusfred, for Nie. — Personernes Eftersyn kan vel ikke aldeles undgaaes, thi der er ikke saa og i Henseende til det Toldbeløb, de kunne indbringe i den offentlige Kasse, ikke aldeles ubetydelige Vareklasser, af hvilke Told i saa Fald aldrig vilde kunne opkræves, t. Ex. de fleste Bijouterier, Kniplinger, Baand m. m. Derfor finder man ogsaa denne Visitation bibeholdt selv i de Lande, t. Ex. England, hvor Agtelsen for den personlige Frihed ansees at være størst. Men hvis deslige Inquisitioner saaledes ikke reent kunne undværes, bør Lovgiveren dog sørge for, at de udføres paa det Skaansomste, saavidt muligt kun efter lovbestemte Regler og under passende Straffe for de Embedsmænd, som i saa Henseende ikke iagttage den tilbørlige Skjønsonhed, i Forbindelse med Skadeserstatning, eventuelt af det Offentlige, for den Forurettede. — Der bliver dog stedsse Meget at overlade til vedkommende Opsynsbetjentens Conduite, og man bør derfor udhæve denne som et vigtigt Moment, ei blot ved dette Punkt, men i Almindelighed i ethvert Tilfælde, hvor Toldvæsenet kommer i Berørelse med Yderne.

Næst Personernes Frihed har Huusfreden det største Krav paa Lovgiverens Beskyttelse. Om Huusinquisitioner kan man ikke sige som om den personlige Visitation, at de ere uundgaaelige. Jeg veed vel, at de fleste, maaskee alle Lande, mere eller mindre tillade dem; men det tør ikke desto mindre paastaaes, at hvor det hele Controlsystem gjør en saadan Forholdsregel som Huusinquisition nødvendig, der er det en Feil ved dette Systems Organisation og kan ingenlunde siges at være et almindeligt, i Sagens Natur grundet Onde. Huusinquisitioner ere ogsaa farligere at tillade, fordi det følger af sig selv, at man ikke er saa forsigtig med at anvende

dem, som med at undersøge Personer, Noget, der for de fleste Toldofficianter har saa hadefuldt en Character, at de forholdsvis kun meget sjelden og med Uvillie gjøre Brug af den Myndighed, som Lovene i saa Henseende pleie at forunde dem. — Der er en almindelig i Sagens Natur grundet Præsumption for, at hvad der engang findes i Landet af fremmede Varer maa ansees toldberigtiget. Denne Præsumption gjælder allerede, naar Talen blot er om Varer i en Kjøbmands Huus; men den gjælder endmere, naar de findes hos en Ikkehandlende, og i mindre Dvantitet, thi Tilstædeværelsen i en Saadans Huus er at betragte som en halv Consumption. Der kan tænkes to Tilfælde, som maastee med nogen Billighed kunne begrunde Undtagelse fra hiin almindelige Regel, nemlig det ene, at Staten har indrettet de forhen omtalte kunstige Creditoplag eller fictive Transitoplag, hvis store Fordele for de Handlende bevirke, at disse kunne ansees godvilligen at have underkastet sig de dermed i nødvendig Forbindelse staaende Huusinqvisitioner. Det andet skulde være, at Toldopsynet ved at forfølge en Indsmugling paa frist Fod blev forhindret fra dens Paagribning, fordi Defraudanterne reddede sig med Varerne ind i et Huus. Men selv hvad disse Undtagelser angaaer, fortjener det at bemærkes, at den første i Grunden blot er tilsyneladende. Den reiser sig af et reent Contractsforhold mellem Staten og den Private, og den indeholder altsaa intet Onde, der som almindeligt kan komme til at ramme Alle, men er den nødvendige Betingelse, under hvilken de Entelte ere blevne deelagtige i en vis Begunstigelse. Med Hensyn til den anden Undtagelse, som vel maa ansees for virkelig, bliver det dog altid et Spørgsmaal, om man ikke endog ved Forfølgelsen paa frist Fod hellere maatte opgive Anholdelsen eller i alt Fald indstrænke sig til Varens Paagribning, naar den atter kom ud af Huset. Det antager jeg imidlertid ikke, men da vi ret strax

skulle faae at see, at hele Controlvæsenet helst bør forlægges til Rigets Grændser, vil Gænen af dette ene Slags Huus-
inquisitioner i saa Fald kun blive følt i en indskrænket Deel af
de fleste Lande; ligesom de altid ville knytte sig til en bestemt
forudgaaet lovstridig Handling, hvis Følger de Bedkommende
alstaa maae tilskrive sig selv.

Betydningen af en aldeles fri og uhindret Samsærsel i
et Lands Indre og mellem dets forskjellige Dele er langt større,
end Omstændighederne have tilladt de fleste Stater i deres
Toldlovgivninger at bevise, at de anerkjende. Hvor det kan
see og her, hvor Talen er om hvad der efter Sagens Natur
er det absolut Rigtige, kan man gjerne sige ubetinget, bør den
hele Control fra Toldvæsenets Side forlægges til Grænd-
serne. Der er ingen anden Grund, hvorfor Grændseboerne
skulle lide de hermed følgende Indskrænkninger i deres borger-
lige Rettigheder, medens alle Andre derfra befries, end den,
at Dndet efter Nutidens Toldsystemer er blevet nødvendigt, og
at det er bedre, at nogle Faa end Mange lide en til Statens
Dær sigtende Indskrænkning. Imidlertid bør man saavidt
muligt erstatte disse Faa hvad de saaledes for Alles Skyld
maa lide, og det lader sig t. Ex. maaste passende udføre ved
at lette dem en Deel af de andre Byrder, de bære.

I Forbindelse med det her Anførte om Controllens For-
læggelse til Grændserne fortjener at bemærkes den fortrinlige
Anvendelse, som især i nyere Tider er gjort af Toldkryds-
ning langs de Landes Kyster, som have Grændser mod Søen.
Den forener i høieste Maade alle de Fordele, der gjøre en
udelukkende Grændsecontrol saa onstelig for Yderne; og den
Gæne, som derved mere umiddelbart opstaaer for en vis Klasse
af Borgere, nemlig de Søfarende, er deels mindre betydelig,
deels rammer den et færre Antal, end en almindelig Grændse-
control, deels kunne ogsaa de dermed forbundne Skibsinqvi-

fictioner af routinerede og med Conduite handlende Krydsbetjente udøves saa hurtigt og med saamegen Skjønksomhed, at den med dem forbundne Ulempe mindre føles. Hvorledes isvrigt et hensigtsmæssigt Krydsvæsen kan organiseres, er endnu vanskeligere at angive ved almindelige Regler, end Tilfældet er med Landcontrollen. Kun er det vist, at disse forenede maae arbejde hinanden i Hænderne, naar især Krydsvæsenets Diemed fuldstændig skal kunne opnaaes.

En Følge af et hensigtsmæssigt Grandscontrolsystern er naturlig, at Controlforanstaltningerne i Landets Indre, der tillige ere de meest hadefulde, kunne bortfalde.

Naar saaledes engang Controlsystemet med dets sibeordnede Regnskabsvæsen og Alt hvad til begge hører er organiseret, da bliver det en ikke mindre vigtig Pligt for Regjeringen at sørge for, at de, de forskjellige Embedsmænd tildeelte, Forretninger saa hurtigt som muligt af disse kunne udføres, det er Staten bør sørge for en rask Gang i Expeditionerne. Næst trykkende Sikkerhedsmidler mod Smugleri er der Intet, som i den Grad vækker Ubillie hos Yderne, som Fortrædigelser ved Beregningen og Erlæggelsen af de Toldafgifter, hvilke de forresten ere villige til at betale. Jeg har sagt: næstefter Controllen mod Smugleri, men det er maaskee rigtigere at sige: endnu mere end denne er Gænen ved selve Afgifternes Erlæggelse hadesfuld. Idetmindste møder man langt hyppigere og bittere Klager herover, end over endog egentlige Krænkelser af den personlige Frihed eller Huusfreden. Det er ogsaa ganske naturligt. De sidste tvende Slags Forurettelser kunne efter deres Bestaanden kun ramme Faa og med Mellemrum, hvorinod Fortrædigelser ved selve Afgifts-Erlæggelsen ramme Alle og ere daglige. — Staten bør altsaa ikke, for at sikke sig mod Afgiftsbesvigelser af Yderne, eller mod Underslæb og Bestikkelse af dens egne Embedsmænd, paalægge unødven-

dig strenge og forviklede Controlforanstaltninger. Disse ere sædvanlig et daarligt Palliativ, hvorved Administrationerne søge at bøde paa Manglen af paalidelige Opsynsbetjente, og tjene kun til at opægge Yderne, medens de paa den anden Side sjelden skaffe den tilsigtede Betyggelse, idet Embedsmænd som oftest tabe i Iver og Redelighed i samme Forhold, hvori de overdrevent controlleres, navnlig naar selve Controlen indeholder noget for deres Vresfølelse Krænkende.

Lager man alene Hensyn til Sagens Natur, da tilfiger den, at man aldrig kan komme Noget nærmere end simpelt-
hen at forlange af ham, at han skal frembyde sine Varer til Fortoldning og undergive dem Toldopsynets Undersøgelse. Ikke desto mindre have dog de fleste Lande fundet sig foranledigede til at fravige denne simple Regel, idet de, — i den ovennævnte dobbelte Hensigt at sikke sig mod Besvigelse af Yderne og af selve de underordnede Toldembedsmænd, — have næsten alle indført mere eller mindre complicerede og trykkende Toldbudsformaliteter og Toldforklaringer om Ladningernes Indhold m. v., saasom Manifeste, nøiagtige Angivelser, Forsikringer, Attester o. d. Jeg skal ikke her indlade mig paa nærmere at forklare disse Controlformaliteteres Væsen, om hvilke Sagens Natur, som bemærket, intet Andet tilfiger, end at de helst aldrig burde finde Sted; men vi ville, i Anledning af disse Forhold i Danmark, komme til udførligere at omhandle denne Materie i anden Deel af nærværende Strift. Saameget bliver imidlertid vist, at naar deslige Toldformaliteter m. v. ikke kunne aldeles undværes, bør man dog stræbe efter at tilveiebringe den størst mulige Lighed mellem de Fordringer, som de forstjellige samhandlende Lande i den Henseende gjøre, og derfor lempe sig efter de større Handelsstaters Exempel. Thi derved vil der snart kunne danne sig almindelige Toldcontrol-Coutüner, ligesom der allerede forlængst har udviklet

fig temmelig eensformige Sædvaner i Henseende til hvad der udfordres til at bevise Skibes Nationalitet. Saadanne Usancer ere med Hensyn til Toldbodformaliteterne meget snffelige, fordi de ville gjøre det muligt, navnlig for Søhandelen, at spare foruden Tid tillige en Deel af Mægler- og Commissions-Gebyrterne, som ofte staae i omvendt Forhold til den Handels Betydelighed, der ikke kan undvære dem.

Handelen lever af Hurtighed; Tid vundet er for den ofte mere end Penge. Det er umuligt at gjøre nogen Beregning over den materielle Vigtighed af denne Sætning; men den er saa almindelig anerkjendt, den er i sig selv saa indlysende, at en Regjering vel kan forsvare for dens Skyld at gjøre endog betydelige Opoffrelser, baade directe f. Ex. ved flere Embedsmænds Ansættelse, og indirecte ved at taale nogen Formindstfelse i en ellers maaskee fuldkommen betryggende Control. Umiddelbart sigtende til samme Diemed vil det ogsaa være, naar Staten opgiver Tolden af visse Vareforter, der vel ifølge de almindelige Regler kunne egne sig til at svare Told, men hvis Opkrævelse medfører særdeles Gene eller Tidsspilde for de Handlende, og som indbringe forholdsmæssig Mindre i Statens Kasse. Saaledes t. Ex. vilde det være snffeligt, om Varer, som Kniplinger, Bijouterier og deslige, der ere af meget lidet Omfang, og af hvilke Afgifts-Opkrævelsen desaarfsag ikke godt kan betrygges uden at give Anledning til særegne Undersøgelser, reent kunde udelades af Tarifen. Til jo flere Gjenstande Toldfriheden kan udstrækkes, og jo færre de Undersøgelser kunne være, hvortil Afgifts-Erlæggelsen giver Anledning, desto bedre.

Det er et til denne Materie hørende, skjøndt just ikke med det sidst Bemærkede om ubetydelige Vareklasfers Udeladelse af Tarifen i directe Forbindelse staaende, interessant Spørgsmaal, som især i nyere Tid er kommet paa Bane, om det nemlig,

ved Udarbejdelsen af en Tarif, er hensigtsmæssigt specielt at opføre i den hver enkelt Varefort med dens efter det hele Toldafgifts-System's Grundsætninger beregnede Toldfats, eller om det er rigtigere at henføre de enkelte Vareforter til det genus, hvortil de høre, og da opføre dette sidste alene i Tarifen med en fælleds Middeltoldfats. Det første kalder man at specialisere eller detaillere Tarifen, det sidste at generalisere den. I ældre Tider stræbte man saavidt muligt med Navn at opføre enhver Vare i Toldtariferne. Men i den nyere Tid har man af følgende Grunde foretrukket Generalisations-Princippet. For det Første er det meget vanskeligt at udtomme Navnefortegnelsen paa alle Varer, og selv hvis man kunde det til en given Tid, vilde der dog stedse, især iblandt Manufacturvarer, opkomme en Mængde nye Vareforter, med hvis Henførelse til Told det executive Opsyn vilde komme i Forlegenhed. Derimod er det langt lettere at betegne et heelt genus af Varer med et derfor brugeligt Ord, eller i alt Fald med tilføiet nærmere Beskrivelse. For det Andet er det bekvemmere, baade for Toldembedsmændene og for Jberne, at have visse bestemte, fra hverandre strengt affondrede Vareklasser, hvorefter Tolden beregnes, end at have mange specielle Toldfater, om hvis Anvendelighed paa den enkelte Vare der oftere kan blive Tvivl. For det Tredie affjæres derved Toldopsynet Vilkaarlighed, idet Mindre overlades til dets Skjøn om Varernes Henførelse til Told. Ligesom for det Fjerde deraf nødvendigviis maa opstaae en større Eenhed i Behandlingen ved de forskjellige Toldsteder i Landet. — Bægten af disse Grunde anerkjendes fuldkommen; og der er vistnok mange hensigtsmæssige Generalisationer foretagne i de forskjellige Landes nyere Tarifer. Men det kan paa den anden Side heller ikke negtes *), at ogsaa her er en naturlig Grændse,

*) Roeskilde Stænder-Tidende 1835—36, II. p. 218—19 indeholder

som ikke bør overstrides, og at der gives Exempler paa en overdreuet Generaliseren, som ingenlunde kunne billiges. En specialiseret Tarif har dog altid det Fortrin, at Toldsatserne nøiagtigere kunne beregnes efter det Diemed, som man ved dem vil naae; ligesom og Generalisationen i mangfoldige enkelte Fortoldnings-Tilfælde kan blive meget ubillig og give Anledning til Klager og Suppliker fra Yderne. Almindelige Regler lade sig aldeles ikke give for hvor man skal følge det generaliserende, og hvor det specialiserende Princip. Det maa afgjøres efter anstillede nøiagtige Undersøgelser og vil da beroe paa Bessaffenheden, Mangfoldigheden og Værdiforskjellen af ethvert Vare-genus, paa dets industrielle Standpunkt i Landet selv i Forhold til Udlandet, og endelig paa Størrelsen af den Afgift, som skal paalignes. Det sees nemlig let, at naar en Afgift er procentvís meget lav, behøver man langt mindre at være forsigtig med at generalisere den. Thi Uforholdsmæssigheden i Trykket paa de enkelte Vare-species, i Sammenligning med andre af samme genus, vil da lidet blive følt af Yderne.

De samme Diemed, som laae til Grund for at generalisere en Tarif indtil en vis Grad, nemlig at simplificere Opkrævelsen, vinde Tid og udelukke Vilkaarlighed, samt forebygge Strid

derom følgende: „Den Simpeltid, som i Almindelighed roses ved de generaliserende Tarifer, er imidlertid, naar en formel Simplification i Bogføringen undtages, langt mindre, end ved det første Diemed kunde synes, og det kan nok med Sikkerhed antages, at de ved Fortoldningerne af de hyppigt forekommende blandede Partier af Manufactur- og Fabrikvarer endogsaa ere mere complicerede end de detaillerede Tarifer. Herpaa hentyde de specificerede alfabetske Varefortegnelser, som af Toldembedsmændene udgives i de tydske Forbundsstater, saasnart en Tarif der er emaneret, og som af disse Embedsmænd erklæres uundgaelig fornødne ikke blot til Vejledning for de Handlende, men ogsaa for selve Embedsmændene under deres Forretningers Udførelse.“

mellem Iderne og Toldofficeranterne, have ogsaa ledet de nyere Toldtarifer til en mere udstrakt Anvendelse af Fortoldninger efter Bægt. Enhver Toldsats maa være beregnet i Forhold til den paagældende Vares eller Vareklases Værdi. Det er en almindelig finantstiel Regel, som er dobbelt vigtig ved de industrielle Toldsatter. For en Deel Varer maa selve Tarifens Udtryk angive Toldens umiddelbare procentvise Forhold til Vares Værdi, idet der simpelthen siges, at n. n. Vare svarer n. n. Procent i Told. Skjønt om Værdien maa i saadanne Tilfælde sædvanlig overlades til Toldopsynet, fordi det ikke kan overlades Iderne selv, og fordi egentlige Skjønsmænd ikke altid kunne have tilstæde ved Fortoldningerne. Dette sees imidlertid let at kunne foranledige deels Stridigheder med Iderne, deels Bilskaarlighed og deels næsten altid Tab for det Offentlige, idet Toldembedsmændene, for at undgaae Ubehageligheder, Overfjøn, eller af andre Hensyn, for det Meste ere mere tilbøielige til at vurdere for lavt end for høit. Disse Hensyn maatte lede til at beregne Tolden saavidt muligt efter Dv antitet og ikke efter Dv alitet. Dette fandt let Anvendelse ved alle de Varer, hvis generiske Værdiforskjel ikke var meget betydelig. Saaledes kunde en Tønde Salt, et Pund Kaffe o. s. v. ei være af saa meget forskjellig Værdi, at man jo gjerne kunde fastsætte Tolden ganske almindelig for dem pr. Tønde eller pr. Pd., uden at tage Hensyn til den concrete Værdi i ethvert enkelt Fortoldnings-Tilfælde. I Begyndelsen fulgte man de i den daglige Handel og Wandel brugelige Dv antitetsmaal, og tariferede flydende Varer efter Potte- eller Tøndemaal, Alenvarer pr. Alen, Bægtvarer pr. Pd. o. s. v. I den senere Tid har man imidlertid endmere søgt at simplificere Fortoldnings-Forretningerne ved at fastsætte Tolden efter Bægt ogsaa i saadanne Tilfælde, hvor denne Maalestof egentlig ikke passer, men hvor Vares Natur snarere kunde synes at fordrø deels Fortoldning efter

Værdi, deels efter Længde og Indholdsmaal. Mange, især af de nyere Tarifer, ere ogsaa i denne Henseende gaaede for vidt; men i det Hele taget kan det ikke negtes, at Bægtfortoldningerne svare meget godt til deres ovenfor angivne Diemed.

I Forbindelse med Bægtfortoldningerne staaer et andet Middel, hvoraf man ligeledes i den nyere Tid har gjort en meget udvidet Anvendelse, sigtende til at fremme en hurtig Gang i Toldbodforretningerne, nemlig lovbestemt Thara. Handelsens Trang til at vinde Tid har medført, at der blandt de Handlende har dannet sig visse almindelig iagttagne Sædvaner angaaende den Maade, hvorpaa Bægtvarer emballeres, og angaaende det procentvise Afdrag i Bruttovægten, som herfor uden Undersøgelse gives for at udfinde den egentlige eller Nettovægten paa Varen. Ved de Vareforter, hvor saadan Handelsbrug er aldeles bestemt, (f. Ex. ved de vestindiske Naasuffere), der har Staten ikke Andet at gjøre end simpelt at optage den gængse Handelsthara som lovbestemt Thara i Tarifen. Dette maa endog gjælde, hvor det er vitterligt, som ikke sjældent Tilfældet, at Handelsens Thara er for rundelig, altsaa den virkelige Nettovægt større, end ved Tharaberegningen findes; thi det er aldeles upassende, at Staten for Toldens Skyld vilde fordre en nøiagtigere Bægtundersøgelse, end selve Kjøberne og Sælgerne indlade sig paa. Hvor derimod Handelen ingen fast Thara har for en Vare, t. Ex. i alle de Tilfælde, hvor en Vare i Handelen gaaer efter andre Maal end ved Fortoldningerne, som stee efter Vægt, der er det nødvendigt, at det Offentlige selv lader ansille de nøiagtigste Forsøg for at udfinde en passende Middeltthara, forinden denne indlægges i Tarifen som lovbestemt. — Hensigten med en lovbestemt Thara er, som bemærket, fornemmelig at vinde Tid. Den maa antages beregnet paa at lette Afgifts-Erlæggelsen i Almindelighed; og hvor den derfor i det enkelte Tilfælde muligt

kan blive ubillig, bør man dog være varsom med at fravige den, og i alt Fald neppe gjøre det, naar det ikke kan stee, uden at den specielle Undersøgelse af Nettovægten medfører Lidskæde for andre Handlende.

Hvor Vægt efter Forholdets Natur ikke er anseet anvendelig som Fortoldnings-Norm har man dog, for at fremme Expeditionerne, udfundet adskillige simple og hurtige Beregningsmaader af de til Fortoldning frembudte Varers Dvalitet og Dvantitet. Saaledes finder man t. Ex. i alle Lande lobbestemte Regler for, hvorledes Indholdet af et Dre-hoved Spiritus i Henseende til Pottemaal og Gradstyrke hurtigt kan beregnes, hvorledes en Masse Tømmers cubiske Indhold nøiagtig kan udfindes o. s. v., lige indtil Regler for Udmaalingen af en heel Skibsladnings Indhold under eet (Væ-stdrægtighed, Skibsmaaling).

4. Reglerne for Toldens Opkrævelse og Beregning bør være faa, tydelige og samlede paa eet Sted.

Det er ved Told formeentlig vigtigere end ved nogen som helst anden Afgift, at Ijerne i ethvert Tilfælde med Lethed kunne udfinde hvad de have at erlægge. Det vil nemlig af det ovenfor Udviklede om Toldens Betydning være klart, at en nøiagtig Beregning over dens Beløb maa være af særdeles Vigtighed baade for de Industrielle og for de Handlende. Der gives hele Industrie- og Handelsgrene, som støtte sig alene til et Toldpaalæg, staae og falde med det. Og man bør i saa Henseende ei sætte Bedkommende i den Nødvendighed at hentye til Jurister, Toldembedsmænd eller Mæglere for at blive underrettet om den Toldlovgivning, paa hvilken han vil grunde sine private og ofte hemmelige Speculationer. Derfor er Lovenes Tydelighed og Bestemthed vistnok af endnu større Nød-

vendighed i denne Materie, end i noget andet Forhold; og det gjælder ikke blot om de egentlige Tarifer, men om den hele Toldlovgivning. — Det nøie Kjendskab, som idetmindste den store Handels Interesse forudsætter til Toldlovgivningen, bidrager ogsaa til hos Handelsstanden at fremfalde en Sands for og en Indsigt i almindelig Toldlovgivnings=Politik, som med Held vil kunne tages med paa Raad ved enhver nogenlunde vigtig administrativ Toldforanstaltning. Men man glemme dog her ved ikke hvad den franske Nationaloeconom Gannib vistnok med Rette gjør opmærksom paa, at man ei bør forverle de Handlendes Interesse med Handelens. De ere næsten altid hinanden modsatte; de Handlende berige sig ved Monopoler, Handelen trives og blomstrer kun ved Frihed.*)

5. Der bør være Eenhed i det hele Toldafgifts=System, og dets enkelte Satser afsæfles efter Tidsumstændighederne.

I det hele Toldsystem selv bør ingen Vælsen frem og tilbage finde Sted; og de enkelte Dele af Tarifen bør passe sammen til et consequent Heelt ligesom Stykkerne i et Mosaikmaleri. Men netop for at kunne dette er det nødvendigt, at de enkelte Toldsatfers Størrelse ikke bliver stillestaaende, men forandres efterhaanden som de Forudsætninger forandres, efter hvilke hver enkelt er beregnet. Nævnlig i den nyere Tid er denne Regel blevet af megen Vigtighed med Hensyn til de idelige Forandringer, som de i Handelen saa vigtige Manufacturvarers Priis er underkastet. Concurrencen og den naturlige Stræben efter at nærme enhver ny Varefort til den store Mæsse af

*) „Ils sont presque toujours opposés et contraires l'un à l'autre; le commerçant s'enrichit par le monopole, le commerce fleurit et prospère par la concurrence.” („Principes d'Econ. polit. et de Finances.”)

Consumenteres Evner til at købe den nedtrykte bestandig Priserne, uden at denne Priisformindskelse altid er ledsaget af en virkelig indre Værdiformindskelse, hvilket dog som oftest er Tilfældet. En Tarif, hvis samtlige Talsforreelser ere støttede til Beregninger over Varernes Priis paa Markedet uden Hensyn til, om forresten Vægt, Maal eller egentlig Taration er lagt til Grund ved selve Behandlingen til Afgifts-Erlæggelse, vilde altsaa blive meget ufyldstgjørende, naar den ikke underkastes jævnlig Revision, der med Hensyn til de ofte vidtløftige Handelspeculationer, og i det hele paa Grund af Banffelighederne ved Overgangen, dog ei heller bør anvendes for hyppigt. Naar Staten nemlig ikke vil fordre den saakaldte „Nachzoll,“ der har en endnu mislignere Character end alt andet Eftertrav, fordi den forrykker Basis for den i store Handelsforetagender saa nødvendige Sikkerhed i Beregningerne, saa vilde Toldintraderne i Almindelighed ved enhver ei aldeles hemmeligholdt Tarifsforandring lide Tab, idet de Handlende stynde sig at fortolde alle saadanne Varer, paa hvilke Tolden ventes forhøiet, og omvendt udsætte Fortoldningen af dem, paa hvilke Tolden ventes nedsat, indtil den nye Tarif er traadt i Kraft. En bestemt Termin for Revisionen af Tarifen vil det imidlertid ikke være muligt at ulede af Sagens Natur alene; men indenfor visse Grændser, saasom fra 3 til 10 à 12 Aar, maae ethvert Lands særegne Forhold derved gjøre Udslaget.

6. Den øverste Toldadministration bør handle med Consequents og Energie.

Er nu det hele Toldvæsen engang organiseret overensstemmende med hvad Sagens og Forholdenes Natur tilsigter at være det Rigtige, og hvoraf det vigtigste forhaabentlig i nærværende Afsnit vil være fremsat, saa troer jeg som sidste Regel ikke mere passende at kunne nævne nogen end den, der vir-

kelig ogsaa er at betragte som Slutningen for det Hele, uden hvilken alle andre Forskrifter kunne blive unyttige; og det er Energie og Conseqvents hos den øverste Toldadministration. Der gives neppe Noget, uden at han vil være istand til at danne sig et almindeligt Begreb om, hvilke Fordringer der i denne Henseende kan gøres til Nænde, hvem af alle Stats-tjenere maaskee det Meste er betroet. I detmindste er det vist nok dem, hvem den videste Mark til at gjøre Fortræd staaer aaben.

Hvilken Administrationsform der i Almindelighed maa ansees som den bedste, den collegiale eller den ministerielle, derom kunne vel Meningerne være deelte. Men den ved en Toldadministration fortrinsviis saa fornødne Eenhed og Kraft synes afgjørende at hentyde paa Rigtigheden af, at Een har Overbestyrelsen af det hele Toldvæsen, at han derfor bærer Ansvaret, men ogsaa deraf høster Æren. Andres Erfaringer og Detailkundskaber ere vistnok nødvendige for den Enkelte; og det kan endog være ønskeligt, at han er nødsaget til at høre deres Raad. Men dette lader sig formeentlig ordne, uden at derfor samtlige Raadgivere og Medarbejdere behøve at være stemmeberettigede og som saadanne istand til at lamme den enkelte udmærkede Mands høiere og driftigere Virksomhed.

Fordringen om Conseqvents hos den øverste Toldadministration er ligefrem grundet i Handelens Trang til Lighed i Behandling og til fast Basis for dens Beregninger. Altsaa bør ingen Forskiel i Behandlingsmaaden finde Sted, ingen afvigende Lovfortolkning ved de forskjellige Toldsteder eller i de enkelte Fortoldnings-Tilfælde, og navnlig bør ingen særlige Begunstigelse indrømmes den Enkelte, uden at de tillige kunne indrømmes alle andre i samme Forhold; og selv da bør man dog være forsigtig med Undtagelser fra Anordningernes almindelige Bud. End ikke i Fastsættelsen af Mulfter eller andre Straffe bør Conseqventsen og de forskjellige Tilfældes indre Sammenhæng ta-

bes af Sigte. Men Bestræbelsen for Consequentens Vedligeholdelse bør dog heller ikke lede til det i mange og maastee de fleste Lande almindelige og fordærvelige Centralisations-System, hvisfølge den øverste Administration søger at drage til sig og concentrere i sine Bureauer Afgjørelsen af ethvert Spørgsmaal, endog i saadanne Sager, som langt bedre kunde overlades til den underordnede locale Embedsmand*).

Til Energie henregner jeg, at man paa den ene Side fast staaer paa den redelige Handels Interesse, ved at befrie den for alle de smaalige Controller, som man ofte kan forledes til at omvifle den med, samt at man veed klart at skjelne ringe Formalitets, Skjodesløsheds eller Uvidenheds Feil fra egentlige Defraudationer; men at man paa den anden Side ogsaa utrættelig forfølger de sidste, sørger for at have strenge Straffe at anvende imod dem og uden Skaansel exequerer disse, om saa hele Familiers Belfærd derved gaaer tilgrunde. Intet virker i den Henseende saa affrættende som Exemplet; og det er vistnok en god Methode i ethvert nogenlunde betydeligt eller smudsig Defraudations-Tilfælde at bekjendtgjøre Defraudantens Navn paa Børserne og i offentlige Blade.

De øverste Toldadministrationer ere vistnok ofte for tilbøielige til Mildhed. Selv i saadanne Tilfælde, hvor Defraudations-Hensigten var vitterlig og af en farlig Character, frymper man sig dog undertiden ved derpaa at anvende den lovbestemte strenge Straf, naar denne drager Individets eller hans Families totale Undergang efter sig. Det er en smuk menneskelig Følelse, som herfor ligger til Grund, men det tør ikke glemmes, at den kommer i Strid med og bør vige for den bydende Nødvendighed, hvormed den almindelige Interesse for-

*) Ogsaa herom vil noget udførligere blive handlet i anden Deel af dette Skrift, ved at omtale Forholdene i Danmark.

drer enhver Toldsvig afftraffet. Hver Defraudant, der falder som Offer for sin Brøde, er en Hylbring, som bringes den reedelige Handel, og Ingen vil taffe Administrationen mere, end netop den Klasse af Borgere, til hvilken den Affrattede horte.

Men saa ønskeligt derfor et strengt Straffesystem for Toldsvig og dets consequente Overholdelse kan være, maa det dog ikke forstaaes absolut, som om de høieste og haardeste Straffe altid vare de bedste. Der gjælder i den Henseende intet Andet om Toldstraffe, end om enhver positiv Straffelovgivning, at nemlig Strengbeden maa forstaaes relativt, idet der ved Straffenes fastsættelse bør tages Hensyn baade til det Subjective og til det Objective i den Lovovertrædelse, som man vil forebygge. Toldstraffe have maaskee mere, end de fleste andre offentlige Straffe, en reent præventiv Character; men denne yttres sig ikke saa meget ved Tendents til det skyldige Individ's moralske Forbedring (thi det vil være vanskeligt, i alt Fald vare længe inden man kan faae Menigmand til at indsee Toldsvigs Bederskyggelighed), som den nærmest maa have til Formaal at afftrække baade ham og Andre ved det Formuestab, den Bancære eller den physiske Lidelse, som Straffen medfører. Det er dog fornemmelig Formuestab, hvormed Told-Straffelovgivningen bør søge at værges mod Indtrædernes Besvigelse, og formeentlig bør navnlig de corporlige Straffe i Reglen kun subsidiairt anvendes. — I at fastsætte Størrelsen af Formuestrafte for Toldsvig tilfuger Sagens Natur, at der ikke kan tages noget mere passende Hensyn end til Beløbet af den Toldafgift, som tilsigtedes besveget. Vilde man nemlig, uden saadant Hensyn, for enhver Toldsvig bestemme den Skyldiges absolute Formuesruin, da vilde dette for det Første ikke afgive nogen Regel for Straffens Afsoning, naar den Skyldige ingen Formue besad, og det vilde for det Andet kun foranledige, at Toldvæsenets Betjente vilde møde allermest Modstand, maaskee endog en væbnet og farlig, netop i de Tilfælde, hvor Ind-

smuglings=Gjenstanden, med Hensyn til dens Ubetydelighed, havde mindst Interesse for den Kongelige Kasse. Det her Anførte om uforholdsmæssige Formuesstraffe gjælder end mere om egentlige Livs- og Legemsstraffe, hvoraf de europæiske Toldadministrationer dog oftere have betjent sig mod Toldsvig. De første tjene kun til at gjøre Toldstrigen mere blodig, til at gjøre Toldopsynsbetjentenes Stilling mere farefuld, og som en Følge deraf til at forøge deres Lønninger, Pensioner samt Antal, altsaa Omkostningerne ved Toldoprævelse.

Confiskation af den Gjenstand, med hvilken Defraudationen var tilfattet, synes at ligge meget nær, og den har navnlig det, ved alt hvad der angaaer Toldvæsen meget store, praktiske Fortrin, at den sparer alle Vidtløftigheder, idet man, uden Vidneforsel, Retsforfølgning o. d., fort og godt holder sig til den anholdte Vare, og i alt Fald vælter Beviisbyrden fra Toldvæsenet over paa vedkommende Eier, der anfører undskyldende Omstændigheder for at frie sig. Dette gjælder ogsaa om Transportmidlernes Confiskation, saasom Bogne, Skibe, Baade m. v. — Men hvad navnlig Vares Confiskation angaaer, da kan heller ikke denne Straffemaade ansees som den ubetinget rigtige eller engang altid tilstræffelige. Den kan i mange Tilfælde være for haard, t. Ex. for blotte Forseelser imod en foreskrevet Controlsformalitet, hvor man sædvanlig kun pleier at dictere de saakaldte Ordensmulfter. Den kan i andre Tilfælde være for lav; t. Ex. vilde Vares simple Confiskation kun afgive meget liden Modvægt mod Indsmuglingen af en Vare, der som Tobak i England har en Told af 900 pCt. Thi eet indsmuglet Partie vilde da kunne betale 8 à 9 mislykkede Indsmuglinger af samme Slags. Almindelige Regler for, hvorledes Straffene for Toldsvig i alle Lande bør fastsættes, lade sig neppe give. De ovenfor udviklede Grundsætninger ville imidlertid vistnok kunne siges at udgjøre den Basis,

hvilken intet Toldstraffesystem i Længden staaer sig ved at fravige. De europæiske Forgivninger ere dog i denne Henseende gaaede meget forskjelliges Veie. Enkelte have for strenge Straffe mod Toldsvig, Andre for milde. Skulde nogen af disse Yderligheder tillægges Fortrinet, maatte det vel være den første, idetmindste saalænge Strengheden ikke gaaer over til at blive egentlig blodig. Dog fortjener det at bemærkes, at det vistnok kan antages lettere at komme til et passende Straffesystem fra et, som tilforn var for mildt, end fra det forhen altfor strenge. Umiddelbart ved Overgangen kan den sidste Forandring nemlig medføre Ulempe for Intraderne, medens der af hiin altid kun vil spores gavnlige Virkninger.

Hvis et forholdsmæssigt strengt Straffesystem mod Yderne d. e. imod den egentlige Snighandel, maa anses ønskeligt, baade for Toldintraderne og for den redelige Handel, da gjælder dette endmere, naar Taler er om Toldsvig, Underslæb og Uredelighed af Toldembedsmændene. Efter den Veilighed, som disse have til ulovlig Fordeel og til at skjule den, bør Straffene mulig endog fastsættes haardere for dem, end for andre uredelige Statstjenere; skjøndt det rigtignok heller ikke kan negtes, at hine have Fristelser og daglige Opfordringer til at søge ulovlig Fordeel, som de fleste andre Embedsmænd neppe kjende i den Grad, og som allerede i sig selv ere saa store, at Staten idetmindste ei bør forsøge dem ved en utilstræffelig Lønning. Ikke destomindre skulde jeg dog troe, at hvis noget Sted Indiciebevissets practiske Anvendelse skal kunne siges ønskelig, og hvis nogensinde den Mening fortjener at bringes i Udførelse, som enkelte Criminalister have næret, endog som almindelig Regel, at nemlig en arbitrair mindre Straf skulde substitueres i Forhold til Mistankens Grad, hvor ei fuldt Beviis om Forbrydelsen kunde tilveiebringes, da er det vistnok her, fordi det ligger i det Slags Forbrydelses Natur,

at fuldt juridisk Beviis sjelden vil kunne tilveiebringes, og fordi her er Talen ikke blot om en bestemt directe Formindskelse af Statens Intrader, men om indirecte Tab for den hele nationale Production, hvilke kunne blive langt betydeligere og næsten ere uberegnelige. Der kunde maaskee endog være Grund til at ansee disse Hensyn for saa overveiende, at Toldembedsmænd uden Skaansel burde affediges endog formedelst en blot mindre Duellighed eller Mangel paa Conduite. Men i saadanne Tilfælde, hvor Nedeligheden ei er mistænkt, der bør dog megen Forsigtighed iagttages, da man ellers let vilde udsætte sig for ikke at kunne faae Embederne besatte med paa- lidelige Personer, hvem den altfor usikre Stilling vilde affrække fra at søge det Slags Ansættelse. Dette er idetmindste en Betænknelighed, som det er ligemeget i Statskassens og i Handelsens sande Interesse ikke at lade upaaagtet.

Femte Afsnit.

Historiske Notitser om Toldoppebørselen i Europa og dens Udvikling til System.

Det er allerede i andet Capitel blevet bemærket, at Oldtidens Folkelag ingen egentlige Begreber havde om Nationaloeconomien som Videnskab eller engang om dens enkelte Sætningers Betydning. Det kan derfor heller ikke ventes, at de skulde have forstaaet efter nogen fast Plan at anvende Toldbeskatning, som vel er den vanskeligste practiske Anvendelse af Nationaloeconomien. — Athenienserne oppebar $\frac{1}{3}$ i Told af alle Varer, som indførtes fra det øvrige Grækenland. Romerne opkrævede, under Navn af portoria (vectigalia e portorio eller ex portu), isfæng Afgifter af Varer, som ud- og indførtes.

De beløb, ifølge Cicero, paa hans Tid 5 pCt. af Varernes Værdi, men forresten gaves ingen anden Maalestof for deres Størrelse end Magthavernes Lune. Paa de græsk-romerske Keiseres Tid vare de stegne til 12½ pCt. De berygtede romerske Toldforpagtninger stode i god Samklang med Oldtidens almindelige Udsugelses-System.

Efter Romerrigetets Fald varede det endnu en rum Tid, inden Feodalsystemet udviklede sig hos de erobrende Folkeslag. Men da dette først havde rodfæstet sig, og en vis Grad af Rolighed igjen i Europa indtraadte, saa at Landet dyrkedes og Stæder begyndte at opkomme, finder man dog en væsentlig Forskiel mellem disse Middelalderens og Oldtidens, navnlig Romernes Stæder. Rom selv og maaskee alle gamle Stæder, med Undtagelse af de phœniciske og Carthago, havde i deres Oprindelse været agerdyrkende; og de vedbleve længe at øse deres fornemste Kraft af Agerbruget. En saadan By, som, foruden sine egne agerdyrkende Beboere, oftest endnu havde talrige omboende Vasaller, var det ikke let at angribe og endnu vanskeligere at paalægge Skatter. Skeete dette sidste, saa var det som en Følge af en formelig Undertuelse, og den paalagte Skat affordredes da som en directe Afgift. I Middelalderens Feodalsystem derimod var det anderledes. Der havde de store Stæder i Reglen kun mindre betydelige Agermarker; de vare som oftest ei istand til at forsvare sig mod roveriske Anfald af deres Naboer, i alt Fald ei udenfor deres egne Mure. Det var da almindeligt, at de samtykkede i at betale visse directe eller indirecte Afgifter for den Beskyttelse, som en eller anden mægtig Borgherre gav dem mod andre mindre stærke; eller ogsaa, hvor de ingen saadan Hjælp kunde eller vilde tilkjøbe sig, at de da maatte finde sig i at svare Afgifter („Begegeld“) til enhver af de Mægtige, gennem hvis Oebet, eller forbi hvis Slotte deres Varer passerede. Saaledes maa

vistnok en stor Deel af Middelalderens, især Tydslands, Told- afgifters Oprindelse forklæres, nemlig som deels halvfrivillige, deels reent nødtvungne, aldeles ubestemte Procenter, for hvilke de Handlende frifjøbte deres Varer af de roveriste Riddere.

Senere da Monarcherne selv bleve mægtige nok til at kunne forsvare deres Borgerstand og Kjøbstæder mod Ridders- standens Udsugelser, fandt de dog, at ogsaa denne Beskyttelse nok var sin Løn værd, og at det altid afgav en flækkelig Ind- tægt for dem hvad der i stillingeviss oppebæres af Kjøb- stædernes Handel. De lode altsaa de gamle Toldpaalæg ved- blive, kun under en forandret Skikkelse, der idetmindste var saavidt forbedret, at de Handlende nogenlunde kunde beregne hvad de havde at betale og igjen at ligne paa deres Kunder. Men alligevel maa man forbauses over alle de Banskæligheder, Handelen i hiin Tid har havt at kæmpe med, og over de Re- sultater, den dog har været istand til at opnaae, især naar man tillige seer hen til, hvor omsindlig den nu tilbids er.

Den gamle feodale Toldopfrævning vedblev saaledes iflæng at beskaffe al Handel, baade Landets egen og den frem- mede, uden andet Hensyn end det finantzielle at indbringe saameget som muligt i Skatkammeret, endog længe efterat Feodalsystemet selv havde faaet sit første Stød, og efterat Borgerstanden havde hævet sig til Stemme i Landets Anliggen- der lige med Adel og Geistlighed. Man havde endnu under Henrik den IVde i Frankrig saa lidet Begreb om Tolds Virk- ning, at denne Konge oftere gav sine Maitresser og Yndlinge Tilladelse til at oppebære visse Skillinger af denne eller hiin Varefort, som til Landet ind- eller udfortes, anseende det for en uskadelig og lidet bekostelig Maade at vise kongelig Gav- mildhed paa.

Først ved den engelske Navigations-Act af 1651 eller rettere 1660 og det hele nye System, som i England kan

dateres fra denne af, viser sig en dybere Indsigt i Tolds og Forbuds Virkninger paa et Lands Søfart, Handel og Industrie. Foruden at sikkre England udelukkende Handelen med dets egne Colonier, forbød denne Act at udføre engelske Producter paa andre end engelske Skibe, og at indføre med fremmede Skibe Andet end eget Lands Frembringelser. — Den skyldes Cromwell og var af ham oprindelig stilet alene mod Holland (i hvilket Tiemed den ogsaa senere optoges igjen af Carl den 11den), da dette Land paa den Tid var i Besiddelse næsten af hele Europas Fragthandel og var Dplagsstedet for alle transatlantiske Producter. End ikke Cromwell kan imidlertid antages at have forudseet alle de Fordele, som den engelske Marine og Handel efter, om end ikke af denne Act har høstet, saameget mindre som de for en stor Deel skyldes tilfældige sammenstødende Omstændigheder og andre Magters Kortsynethed i ikke strax at gjøre Gjengæld, hvilket i de nyere Tider har tvunget England til at give en Deel efter i sin egoistiske Handelspolitik. Navigations-Acten tilligemed Colberts omtrent samtidige Forsøg paa at ophjælpe den franske Industrie ved lignende kunstige Midler hidrog imidlertid til at vække den Opmærksomhed i Europa for Adskillelsen mellem eget Lands og fremmede Frembringelser, hvoraf det mercantile System snart fremgik practisk uddannet, længe førend det havde modtaget nogen Udvikling eller Forsvar af Videnskaben. I Begyndelsen ravebe man vel om i Mørket og iagttog ingen andre Regler ved Toldpaalæg, end saavidt muligt at ramme de Fremmede fremfor Landets Egne. Det næste Skridt var at forbyde Kornudførsel i den Forudsætning, at Arbejdslønnen ved Kornets lavere Priis i Landet selv kunde blive saameget ringere og Industrien desto betydeligere; og inden man selv mærkede det, var man Skridt for Skridt snart kommet til at rodfæste det mercantile og forbydende System. De economis-

sternes Bestræbelser syntes vel en kort Tid at ville have en gavnlig Indflydelse til at befrie Handel og Industrie fra Regjeringernes uheldbringende directe Indblanding. Men Adam Smiths Gjendrivelser af deres System ledede kun til, at man indsaae deres Bildfarelser og, ved en underlig Misforstaaelse af Smiths egne rigtige Principer, tildeels vendte tilbage igjen til det mercantile System. Man har nu rensset det for en heel Deel Bildfarelser, man har navnlig mere og mere ophørt med at tilstaae Monopoler og Privilegier, affkaffet Compagnier, søgt at frigiye Næringsveiene o. s. v.; men det er alligevel i Grunden det mercantile System, skjøndt i en formildet og mindre prohibitiv Skikkelse, hvortil samtlige europæiske Toldforfatninger maae siges at beljende sig.

Jeg veed vel, at man (Ganilh) sætter en vis Elegants i at sige, at Rutiden har betroet Toldtariferne Omsorgen for den indenlandste Industries Beskyttelse imod den fremmede. Men der er i Grunden ingen anden Forskjel mellem vor Beskyttelsestold og de gamle Forbud m. v., end at hün er mindre plump og noiagtigere be- regnet end disse. Man vil hverken i den engelske, franske, preussiske, russiske eller noget andet Lands Tarif finde, at man i de Industriegrene, som man nu tilbogs vil fremfalde og beskytte i et Land, har nærmet sig mere det for ethvert Land Naturlige, end i vore Forsædres Dage.

England dyrker Silkeavlen ved Hjælp af Damp og fordyrer sine Consumentere det daglige Brød. Frankrig forarmer sine Colonier, for at kunne holde Liv i Kunkelroeslyderierne, og fordyrer Jern og Staal for sin hele Industrie, for at kunne have den Glæde at benytte Landets egne maadelige Jernminer. Preussen handler dog i den Henseende noget liberalere, og det er til det af denne Stat stiftede Toldforbund, at Handelsfrihedens Venner med nogen Fortrosthing

kunne hensee. Rusland derimod lader sine Jordstrækninger udyrke, fordi det hendirger Capitalerne paa alle mulige Maader til enhver Art af Industrie, passende eller ikke passende. — I det Hele vil der neppe kunne nævnes mere end 2 reelle Skridt, som der i nyere Tid ere gjorte fremad til Udviklingen af en større Handelsfrihed. Det ene var den mere frisindede Handelspolitik, som England i Aaret 1824 antog, forresten dertil nødsaget af den retorquerende Stilling, som de andre Stater siden Continentalsystemet havde antaget. Det andet var det alt berørte af Preussen 1833 stiftede Toldforbund mellem adskillige tydske Stater, hvorved de af disse gjensidigen mod hverandre trukne Toldlinier ophævedes. Det omfatter nu en Befolkning af over 26 Millioner og bestaaer af Staterne: Preussen, Kongeriget Sachsen, Baiern, Würtemberg, Baden, Hessen-Cassel, Hessen-Darmstadt, Nassau, Frankfurt, foruden Thüringerforeningen og nogle mindre Districter.

Vi ville oftere og udførligere komme til at berøre Forholdene i forskjellige fremmede Lande, ved i næste Capitel at undersøge Betydningen af Handelsfrihed og de almindelige Virkninger af Toldsystemerne. Toldens hele Væsen vil forhaabentlig derved blive tydeligere, og man vil saameget sikkere kunne fælde Dommen over den europæiske Toldpolitik.

Fjerde Capitel.

Om Handelsfrihed.

Første Afsnit.

Forbegreber.

Ordet Handel kan, som alt berørt, tages i en vidtløftigere og i en snevrere Betydning. Vidtløftigere eller uegentlig maa Handel forstaaes om enhver Værdiombytning, og i den Forstand bliver Enhver at betragte som Handlende, fordi der Ingen gives, som saa absolut er istand til at hjælpe sig med de Værdier, han selv producerer, at han aldrig skulde have Behov at bytte disse Værdier mod andre, som ikke ere frembragte af ham. I en mere indskrænket og den efter Sprogbrugen sædvanlige Forstand tages Handel om den Værdiombytning, som skeer ved Mellemkomst af en egen Klasse, nemlig de Handlende. Denne sidste Diemed er mere specielt: at hente de Producter, som frembringes et vist Sted, for at bringe dem til et andet (indenlandsk eller udenlandsk), hvad enten lignende Producter der kunne frembringes eller ikke. Den bliver herefter indenlandsk, udenlandsk eller Mellemhandel.

Den Raade, hvorpaa Handelen i denne Forstand er productiv, have vi seet i første Capitel. Dens heraf følgende Nytte og dens Bigtighed i det Hele ere for almindeligen anerkjendte til at behøve videre Udvikling. Løg sammenligner Handelen meget træffende med et Hjul, der bringer Nationaløkonomiens tvende Endepunkter, Production og Consumption, i nødvendig Børrelse. Derfor fortjener vistnok Handelen, hvorfra de enkelte Kjøbmænds Interesse imidlertid ofte er forskjellig,

al mulig Opmærksomhed og har det største Krav paa Regjeringernes Forsorg. Det er en Grundsætning, hvorom man i lang Tid har været enig. Det er kun om Midlerne, ved hvilke Handelen og den deraf betingede Industrie rigtigten kunne fremmes, at man har været og tildeels endnu er ueens.

Det vilde være Uret imod de europæiske Regjeringer ikke at anerkjende alle de Bestræbelser, de i saa Henseende have udviist; og hvis de til Fædrelandets Handels og Industries Opkomst have valgt det beskyttende Told- og Monopolssystem fremfor noget andet Middel, saa er heller ikke dette uden sine naturlige Grunde, der forklare, om end ikke retfærdiggjøre det formeentlig feilagtige Valg. Det er nemlig en almindelig Erfaringsætning, der stadfæstes af næsten ethvert Lands indre politiske Historie, at det falder en Regjering vanskeligere at ophjælpe en eller anden nyttig Erhvervsgreen i Landet ved negative Midler, ved at borttrykke de Hindringer, som locale og temporaire Marsager kunne lægge i Veien, overhovedet ved indirecte, kun lidet indgribende og langsomt, men sikkert virkende Foranstaltninger. Det forekommer i Almindelighed bedre at gribe voldsomt ind ved positive Bestemmelser. Disse ere lettere at affatte, de synes mere hensigtsmæssige, og den menneskelige Utaalmodighed efter at see Frugterne af sine Gjæringer finder ved dem mere Tilfredsstillelse; thi de bringe gjerne et hurtigere Resultat, være sig godt eller ondt. Dertil komme endnu, især i de constitutionelle Stater, de Industrielles og enkelte Handlendes noksom bekjendte heftige Forordringer og Demonstrationer for at opnaae Monopoler. Hvorhos man heller ikke bør glemme, at den betydelige Statsindtægt, som de høie Beskyttelses-Toldsatser ligesom ovenijobet afgive, altid kan være et mægtigt Motiv for Regjeringerne til med Fortjærlighed at meddele deres Beskyttelse ad den Vej. Man har seet Tingene saalænge fra dette Synspunkt og saaledes vant sig til at

betragte en heel Deel af Toldintraderne ei blot som en uskadelig, men endog som en gavnlig Statteopkrævning, at de fleste Stater i den Henseende ere lænkebundne af deres Finantsfers Tilstand. Men derfor er og bliver Handelsfriheden dog ligesuldt det ene Rigtige, og dens Idee evig Sandhed.

Handelsfrihed kan, ligesom Handel, tages i en vidtløftigere og i en snevrere Forstand. I hiin betyder den en aldeles uhindret Ombytning af Værdier, uden Hensyn til Personer, Tid, Land, Folk eller Frembringelsesmaade. I en mere indskrænket Betydning tages Ordet om Handelens Emancipation fra Toldsystemer. — Naar vi her skulle omhandle Handelsfrihed, da bliver det ligesaavel at forstaae om den vidtløftigere, som om den mere indskrænkede Handelsfrihed, men Argumentationen vil nærmest være rettet imod de os egentlig vedkommende Toldsystemer. Det er ogsaa dem, som meest trænge til at bekæmpes; thi Laug, Privilegier, Monopoler og samtlige industrielle Indskrænkninger og Baand paa Næringsfriheden finde baade i Theorien langt mindre Forsvar, og deres Ophævelse møder i Praxis i Almindelighed færre Vanskeligheder end Toldbestyttelserne.

Handelens Object angives af Murhard at være: „hvilket somhelst Gode eller Nydelsesmiddel, der er anvendeligt til Ombytning mod andre Goder eller Nydelsesmidler.“ Jeg troer, at man fortere, og i bedre Overensstemmelse med hvad i første Capitel er udviklet, kan sige, at Handelsobject er enhver Værdi; hvorhos det bliver en Selvfølge, at dette, forsaavidt Talen er om den egentlige Handel sensu strictiori, kun kan forstaaes om de materielle Værdier, thi de ulegemlige kunne vel ombyttes, altsaa være Gjenstand for en Handel i vidtløftigere Forstand, men aldrig for Handel i snevrere Betydning, som drives af en egen Klasse. Det er Handelen som saadan ligegyldigt hvilke Værdier den handler med, forudsat kun at de

ere virkelige ombyttelige Værdier. Den Handlende, som afsætter for 100,000 Rdlr. raa Uld med en Gevinst af 10,000 Rdlr., staaer sig affurat ligesaagodt ved denne Handel, som om han med ikke større Avance havde affat for 100,000 Rdlr. af alle Jordens meest forskjelligartede Frembringelser. Nationers Interesse er i denne Henseende ikke forskjellig fra de enkelte Handlendes. — Vi have seet i første Capitel, hvorledes Jægeren, som anvendte hele sin Tid paa at fælde Hjorte, ikke bestomindre var istand til, ved Tilrustning, for en Deel af sit Bildt at skaffe sig Fisk, Baaben, Huus o. s. v. Ved at forfølge Ideen videre fandt vi endog, at han stod sig bedre ved at vedblive alene at jage, som han engang godt forstod, og at han derved kunde faae mere Fisk, sit Huus bedre istandsat, flere og bedre Baaben, Klæder o. s. v., end om han havde været villig til at fiske, jaget, bygget, smedet og saaledes givet sig af med en heel Deel forskjellige Beskæftigelser, som mindre passede sig for hans Evner, Lyst og Leilighed. Vi saae, at hele Adam Smiths Theorie om Arbeidets Deling var herpaa baseret. Enhver kjender hvilke Resultater en hensigtsmæssig Fordeling af Arbeidet efter Evner, ydre og indre Forhold er istand til at frembringe og allerede har frembragt i industriel Henseende. Dette er fuldkommen uomtvisteligt og er aldrig blevet negtet, naar Forholdet mellem de enkelte Private toges alene i Betragtning. Men der er ingen Grund hvorfor det, som er Sandhed om 3, 4 og 10 Mennesker, samt om flere store Manufacturer, ikke ogsaa skulde være det, naar Talen er om Nationer. Man vilde finde det meget usornuftigt, om enhver Mand i en By vilde paa engang selv være Skrædder, Skomager, Slagter, Bager, Brygger o. s. v., skjøndt det svarede langt bedre Regning for ham at passe sin egen Dont. Ingen modsiges dette, og dog troer man, at det skulde forholde sig anderledes med en Nation, og at den skulde staae sig

bedre ved at frembringe alt Muligt selv, end ved at hente hos Naboerne det, som de producerede bedre og billigere. Hvad er ogsaa en Nation? Hvor begynder dette Begreb? Idag er hele Frankrig forenet til et Rige; men hvis Seine-Departementet imorgen blev affondret som en egen Stat, vilde det da ikke være grundfalsk at aflukke det med et Toldsystem rettet imod de andre Departementer, for at fremfalde Silke- og Vüinavl i det nye lille Rige og fritage det for at søge disse Gjenstande i det Fremmede?

Er det rigtigt, naar England ikke er istand til at frembringe Korn saa billigt som Polen, eller Silkevarer som Frankrig, at det dog ved en Indførselstold vil forhindre disse Producter fra at sælges billigere i England, end de der kunne frembringes? Er det mere fornuftigt, end om Jægeren vilde sige: jeg kunde rigtignok faae langt mere Blydt, Fisk, Klæder og Huusgeraad ved blot at gaae paa Jagt, som jeg nu engang forstaaer, og som passer sig for mine Evner, min Bopæls Belliggenhed o. s. v.; men jeg vil dog hellere tillige give mig af med at fiske, med at gjøre Baaben o. desl.; jeg faaer rigtignok mindre af disse Ting, og de koste mig mere Arbeide, men saa har jeg dog selv gjort dem, og jeg vinder for mig selv Arbeidslønnen af de Klæder og Huusgeraad, som jeg ellers maatte have kjøbt? Denne sidste Paastand, at han vinder selv en Arbeidsløn, som han ellers maatte have betalt de Andre, er ligefrem urigtig; thi han vilde have vundet en langt større Arbeidsløn ved udelukkende at have passet sin Jagt. Men dog har man oftere seet dette Raisonnement anvendt paa Nationer, som om deres Værdiproduction kunde være undergivet andre Regler, end al Production i Almindelighed.

Med Hensyn til den Mangfoldighed i Værdiproduceringen, som forekommer Systematikerne saa onskelig, skjøndt den er lige imod Adam Smiths simple Theorie om, hvorfor Arbeidets Deling

er saa nyttig, glemme man ikke hvad Murhard rigtigen bemærker, „at der endnu intet Land gaves, som havde Capital nok til at kunne bringe alle Bærdiproduceringens Grene til den høieste Grad af Udvikling, til ei alene at producere alle de raae Stoffer, som Jorden var istand til at frembringe, men ogsaa forarbejde disse paa det fuldkomneste, og tillige føre Handel dermed i de fjerneste Regioner. Enkelte Folkeslag,“ vedbliver han, „have af Naturen faaet Fortrin fremfor andre i visse Grene af Bærdiproduceringen; naar de anvende deres Flid og Capital herpaa i Særdeleshed, da ville de vistnok altid kunne frembringe dette Product i den største Mængde og paa den fuldkomneste Maade. Naar derfor visse Varer kunne faaes billigere fra Udlandet, end vi selv ere istand til at frembringe dem, da er det bedre, at vi købe disse af Fremmede med nogle af vore Flids Frembringelser i een eller anden Green af Bærdiproduceringen, som vi have besittet os paa, og hvori vi besidde Fortrin fremfor Udlandet, end at vi skulde bestræbe os for at forfærdige dem selv i vort eget Land *).“ — Jeg vil hertil endnu føie hvad J. B. Say siger: „Den høieste Grad af Kløgt bestaaer i at benytte Naturens Kræfter paa det Hensigtsmæssigste og den høieste Grad af Affindighed er det at ville kæmpe imod dem; thi det er at anvende Møie paa at ødelægge en Deel af de Kræfter, hvormed Naturens Hensigt var at komme os tilhjælp **).“

*) See Nathansons Oversættelse af Murhard: „Handelens Theorie og Politit.“ II. p. 58.

***) Economie Politique, 3die Udgave p. 168.

Andet Afsnit.

Om Goldsystemernes Indflydelse paa den arbejdende Klasses Stilling.

„Nationaloeconomiens Diemed,“ siger Murchard, „er at fremvirke almindelig Velstand; Folkevelstand hersker ifkun der, hvor det størst mulige Antal Borgere er saa lykkelig at besidde en tilstræffelig Mængde af de Gjenstande, der ere uundværlige til at tilfredsstille deres Fornødenheder, ifke der, hvor Mange vel drukne i Overflod, men Mængden smægter i Armod og Glendighed.“

Den arbejdende Klasse's Tilstand fortjener derfor den høieste Opmærksomhed. Alle Regjeringer have i saa Henseende ogsaa viist større eller mindre Omhu; og naar Erfaring endda lærer, at de store Mæsers Kaar næsten overalt ere flette, saa tyder dette formeentlig paa en Grundfeil i det hele kunstige Productions-System, som man har fulgt. Det vil blive tydeligere ved noget nærmere at undersøge Systemets umiddelbare Virkninger for den arbejdende Klasse, hvilke angaae deels Størrelsen af dens Arbejds løn, deels Prisen paa dens første Fornødenheder.

Hvad angaaer først Virkningen paa selve Arbejds lønens Størrelse, da have vi seet, og Erfaringen i hvilket som helst af de europæiske Lande stadfæster det daglig, at den unaturlige Stræben efter at bringe ethvert Land til at producere Alt, uden Hensyn til om de forskjellige Erhvervsgrene passe til dets eiendommelige Forhold, eller om Frembringelserne billigere kunne faaes fra det Fremmede, nødvendigviis virker til at nedtrykke Arbejds lønnen. Kan man kun ved Hjælp af større Capitals og Arbejds krafts Anvendelse frembringe hvad man har foresat

sig, saa nødes man, for at kunne rivalisere med det Land, for hvilket Erhvervgrenen oprindelig eller ved Forholdene er blevet eiendommelig, til at spare Productionsomkostninger paa den eneste Maade, som bliver tilovers, nemlig ved at formindste Arbejdslønnen. Under den almindelige Stræben efter at udholde Concurrencen, har derfor den feilagtige Anskuelse lidt efter lidt udviklet sig næsten til at blive et Symbol for Protections-Systemet, at jo lavere Arbejdslønnen er, desto lykkeligere er Landet, thi desto lettere vil det kunne overgaae andre Lande i Værdiproduceringen. — Naar derimod ethvert Land, ligesom den fornuftige Private, følger den i Sagens Natur grundede Regel iffun at give sig af med de Productions-grene, som passe sig efter dets eiendommelige Forhold, og hvortil Trangen efterhaanden gjør sig gjældende, saa vil det allerede paa Grund heraf altid nyde den samme Overlegenhed i Production og Sikkerhed paa Af sætning, som vi see at blive gamle private Handels- og industrielle Huse til Deel. Dette medfører atter, at ingen Frygt for ikke at kunne udholde Concurrencen tvinger Producenterne til at formindste Arbejdslønnen under det Paa sende.

Undersøges dernæst Virkningen af Toldsystemerne paa de første Fornødenheders Priis, saa finde vi Følgerne lige saa sørgelige for den arbejdende Klasse. Dens Løns sande Størrelse kan naturligviis ikke udmaales efter dens nominelle Beløb, men efter de Fornødenheds- og Nydelses-gjenstande, som derfor kunne kjøbes. Bestræbelsen for at ville fremtvinge enhver Erhvervgreen i Landet selv leder til at belægge alle de fremmede Frembringelser med Told, som ellers kunde kjøbes billigere, end de kunne produceres hjemme. Det er nu ingenlunde Tilfældet, at Beskyttelsestolden alene rammer Luxus eller deslige Gjenstande. Udførlige Landes Indførselstold paa Korn, Dvæg, Uld o. s. v. viser noksom, at Protections-Systemet ogsaa fordyrer den fattige Arbejders Fornødenheder; thi kunde han

ikke billigere faae disse Gjenstande fra Udlandet, behøvede naturligviis ingen Told at være lagt paa dem. Toldpaalæget betyder altsaa, at Arbeideren skal betale mere, end han ellers havde nodig; og dette gjælder mange Steder næsten om Alt, hvad han for sin Arbejdsløn vil kjøbe, lige fra de første Fornødenheds-Artikler indtil de faa Luxusgjenstande, som han kan overkomme. Ere de undslupne Bestyttelsestolden, fordi selv den stærkeste Productions-Syge ei kunde finde paa at ville fremtvinge deres Frembringelse i Landet selv, saa kan man være vis paa, at de frembyde en eller anden beqvem Side for finansiell Beskatning, og Resultatet bliver for Arbeideren det samme, hans Lønns virkelige Størrelse formindskes.

Den almindelige Fordyren af alle de Gjenstande, hvorpaa Told hviler, leder derhos til en anden Følge. Den medfører nemlig, at Arbejdslønnens nominelle Beløb vil stige, endsskjønt dette aldrig skeer i samme Forhold, som Prisen paa de første Fornødenheder. Derved bevirkes altsaa, at ogsaa de Erhvervsgrene, som meest passe sig for Landet, ifkun vanskeligen ville kunne udholde den Kamp med Udlandet, hvori de ellers let vilde kunne bestaae.

For fuldkommen at forstaae dette, behøver man blot at see hen til England*). Ved dets Kornbiller, hvorefter Indførselen af fremmed Korn først aldeles var forbuden og siden kun betingelsesviis blev tilladt, har dette Land saaledes fordyret sig de første Levnetsmidler i Forhold til de fleste andre Lande, at Arbejdslønnens Beløb der nødvendigviis er steget, uden at det just derfor er Tilfældet, at den engelske simple Arbejder altid lever bedre end andre Landes. Forsaavidt han altsaa med sin høiere Løn kun er istand til at kjøbe en lige Grad Velværen inod før, er Forøgelsen reent nominal for Arbeideren. Der-

*) Jfr. J. B. Say: Econ. polit. I. 17. p. 262 sqq. (3ine Edition).

imod bliver den reel og høist følelig for de Fabrifantere, som arbeide for Ulandet; thi de kunne kun udholde Concurrencen ved Hjælp af Landets store naturlige Hjælpekilder, navnlig Steenfulsgruberne, i Forbindelse med en historisk begrundet Overlegenhed i industriel Virksomhed.

Tredie Afsnit.

Om de forskjellige Midler, hvorved Regjeringerne have søgt at indvirke paa den indenlandske Production.

Vi have i Capitlet om den almindelige Toldvære seet, paa hvilken Maade Toldsystemerne foresatte sig at op hjælp og lede Industrien. Det vil ikke kunne negtes, at man derved griber voldsomt ind i den naturlige Udvikling af Værdiproducingen, og at man egentlig vælter en sikker Byrde over paa Consumenterne til Fordeel for enkelte Producenter, i det usikre Haab at fremkalde en indenrigst Production af Værdier, hvilke Staten, vel at mærke, kunde have tiltustet sig lettere og rigeligere ved at holde sig til sine eiendommelige Erhvervsgrene og bringe dem til Fuldkommenhed. Man glemmer herved stadigt, at Consumenter ere alle, at haardest rammes netop Consumenterne af den arbejdende Klasse, som Staten selv er meest interesseret ved ikke at tilføie Saar, og at derimod de begunstigebe Producenters Antal kun er ringe og Statens directe Fordele af deres Production endnu færre, samt endelig, at alle Omkostningerne ved Toldens Oppebørsel og Betryggelse mod Bes

svigelse i ethvert Tilfælde ere uigjensidelig tabte for det hele Land*).

Det Anførte vil forhaabentlig blive klarere ved nærmere at betragte Virkningerne af de Midler, hvorved Regjeringerne have søgt at indvirke paa den indenlandske Production, saasom Indførselsforbud og Told, Udførselsforbud og Told, Præmier, Handels- og Industrie-Monopoler.

1. Indførselsforbud og Indførselstold.

Betragter man disses almindelige Virkninger mere specielt i deres Forhold til de forskjellige Arter af indenlandske Frembringelser, da finder man først, at den høiere Priis, der formedelt en Indførselstold eller et Forbud kan bekommes for de raae Natur- eller Urfrembringelser, saasom Korn, Kjød, Uld, Huder, Skind, o. s. v.; rigtignok er istand til at bevirke, idetmindste med Hensyn til enkelte af dem, saasom Korn og Dvæg, at en større Mængde Capitaler og Arbeide henledes til deres Production, og at altsaa den hele aarlige Frembringelses-Masse af disse Gjenstande forøges. Lad os til Exempel antage, at et Land hidtil kun havde været istand til at frembringe de $\frac{1}{10}$ af dets eget aarlige Kornforbrug, men ved en Indførselstold paa fremmed Korn var blevet istand til at udvide sin Dyrkning saaledes, at ogsaa den manglende $\frac{1}{10}$ i Landet selv blev frembragt. Fordelen af selv at have produceret denne $\frac{1}{10}$ skulde da overgaae det Tab, som man har havt af

*) I sit Skrift: „Ueber die gegenwärtige Volkswirth in Deutschland“, Pag. 8, sammenligner v. Meist er sig dem meget træffende med Krigsomkostninger, der maae ansees forlods udredte og sædvanlig, i det mindste i de nyere Krige, reent tabte for begge Parter, hvilket Udsald Krigen forresten faaer. Hvis Toldkrigen er mindre blodig og ei saa voldsom ødelæggende som den almindelige Krig, saa er den paa den anden Side desto langvarigere.

at betale de $\frac{1}{10}$ saameget dyrere, som Tolden har foranlediget. Det er nemlig en Selvfølge, at Prisen paa alt indenlandsk Korn har maattet stige næsten saameget som Tolden beløber. Derover kunde Priisforøgelsen ikke stige, og Indførselstolden afgiver altsaa forsaavidt en Grændse, som ved Indførselsforbud derimod ikke eksisterer. Men er det ikke en ioinesfaldende Urime- lighed at fordyre den hele Forbrugsmasse af Korn, alene for at fremtvinge dens Frembringelse i Landet selv? Det kan derhos ingenlunde siges om dette Slags Frembringelser, hvad de mere moderate Systematisere ellers sædvanlig anføre til Und- skyldning for den kunstige Beskyttelse, at den nemlig kun skal være midlertidig, indtil den i Indlandet fremkaldte nye Erhverv- green er istand til at udholde Concurrencen med Ulandet. Thi man vil finde, at naar engang Urfrembringelserne have naaet en høi Priis i et Land, saa kan denne vel afværte efter de mere eller mindre frugtbare Aar, — og det er mærkeligt nok, at sliq Balleu netop er allermindest i de Lande, hvor den frie Handel med dem er tilladt, thi der vil de Handlendes egen Interessé bidrage til, at Markedet er saa vel forsynet, at en Misvæert i Landet selv eller i Nabolandene ei stærkt føles, — men de ville dog først seent og sandsynligviis aldrig igjen kunne nedbringes til det i Forhold til alle andre Markeder naturlige Priis. Der er nemlig en saa almindelig Trang til de raae Naturfrembringelser, navnlig de egentlige Fødemidler, at en større Mængde, Væthed eller Færdighed i deres Production sædvanlig kun er istand til at bewirke en meget forbigaaende Nedsættelse i deres Priis, efter hvilkken det er Characterist, skjøndt forresten let forklarligt, at næsten alle andre Gjenstandes Priis former sig, ligesom selve Menneskemængden udvider og ind- skrænker sig efter den Væthed eller Banskkelighed, som den har ved at finde Brod. Allerede af det her Anførte om Indskydel- sen af Urfrembringernes Fordyrelse til at forhøie den almin-

delige-Priis paa alle andre Ting, og navnlig til at forøge Arbeidslønnens nominelle Beløb, vil det kunne forstaaes, hvorfor en Told paa disse Producter maa have en saa fordærvelig Indflydelse paa hele Productionen i Almindelighed. Men dette bliver endnu tydeligere med Hensyn til de enkelte Industriegrene, der bearbejde det raae Materiale, som formedelst en Told eller et Forbud saaledes er blevet fordyret. De ville ikke kunne bestaae ved Siden af Ulandet, undtagen at deres færdige Fabrikater atter beskyttes imod de tilsvarende fremmede Importer ved en Toldsats, der staaer i Forhold til den, hvorved deres raae Materiale er blevet dem fordyret. Dette vil atter kunne drage til Følge for en anden Industriegreen, som maaskee beskæftigede sig med at forædle end mere den forstes Product o. s. f. Der bliver da ingen Ende paa Beskyttelserne, og Erfaringen frembyder i de forskjellige Lande Exempler paa de Forviklinger, som heraf opstaae, da ofte Told kan komme til at staae mod Told, saa at det bliver vanskeligt at finde Traaden i de kunstige Tarifslabyrinth, man har opført. Een Ting bliver altid indlysende, hvis Virkning er for fremtrædende til ikke skarpt at blive følt. Det er, at enhver ny Toldsats indeholder en ny Fordyrelse af en Gjenstand for Consumenterne, og jo større disses Antal er efter Gjenstandens Bestaaffenhed, desto mere vil Tilbagevirkningen føles igjennem Landets hele productive Virksomhed.

Undersøge vi dernæst Indførselstolds og Forbuds Virkninger specielt paa den anden Art af Frembringelser, nemlig de industrielle, herunder indbefattede saavel heelt som halvfærdige Fabrikater, da er det vist, at Tolden og endmere et egentligt Forbud altid bevirker en tilsvarende Fordyrelse i den vedkommende Gjenstands Priis. Men da de færreste industrielle Frembringelser finde saa udstrakt et Antal Consumenter, som Urfrembringelserne, saa er den fordærvelige Virkning af deres For-

dyrelse ikke af saa gennemgribende Indflydelse paa Nationens hele Production, som vi saae Tilfældet var med hines. Imidlertid Fordyrelsen er der dog stedse, og den lader sig ikke bortraffonnere. Man kan betegne den som det directe Tab, der flyder af Indskrænkninger i de industrielle Frembringelsers Indførselsfrihed. Det bliver desto større og har desto mere Indflydelse, ogsaa paa andre Industriegrene, jo flere Consumenter den med Told belagte Gjenstand egner sig for, og jo længere den er fjernet fra at være fuldfærdigt Fabrikat. Dette directe Tab ophører aldeles, naar den indenlandske Industriegreen er kommet saavidt, at den uden Beskyttelsesløb kan concurrere med Udlandets Priser. Det er dette Maal, hvorhen det hele Beskyttelsesystem stræber, og som dets Tilhængere foresatte sig ved enhver af dem paabuden Beskyttelsesløbsats. Men kan Gavnens af en saadan ny Industriegreen opveie det directe Tab, som fordeles over alle Consumenter, indtil den kan staae paa sine egne Fødder? Og hvis dette end antages, bliver det næste Spørgsmaal dog: kan den tillige opveie det ofte langt større og i ethvert Tilfælde langt uberegneligere indirecte Tab, som Valget af en upassende Industriegreens Indpødning er istand til at paaføre den hele indenlandske Production?

Enhver indseer, hvor vanskeligt det maa være for en Regjering at domme, om en given Industriegreen er passende for Landet eller ikke, endstjondt det ikke kan negtes, at Naturen selv synes at have afstuktet visse Grændser, saavel for de industrielle som for Urfrembringelserne. Ofte vil det endog kunne hændes, at selv hvor alle Betingelser for en Industriegreens Held synes at være tilstæde, der dog møder een eller anden uforudset Hindring, som bringer den hele Ophjælpsplan til at strande. Og man har da Grund til at lykønske det Folk, hvis Regjering er indsigtsfuld nok til at opgive den inde og

lade det blive ved det Nationen allerede paaførte directe Tab. Men som oftest have Regjeringerne i deslige Tilfælde viist en Haardnakketbed, som kun undskyldes af den gode Hensigt, der laa til Grund for den, idet de ikke have anerkjendt den fulde Betydning af de saaledes mødende Hindringer, men søgt at overvinde dem ved nye, directe og indirecte Opoffrelser. Af deres egne Privatkasser have Fyrsterne da ofte foreskudt betydelige Summer, der have deelt Skjebne med alle de andre Capitaler, som den vantrevne Erhvervsgreen har opslugt. Der gives i den Henseende næsten ingen Grændse. Havde man en samlet Oversigt over de Summer, som saaledes i den bedste Hensigt ere blevne udøst i de forskjellige Lande paa at op hjælpe alle Slags Industrier, man vilde forbauses over de Offre, Regjeringer og Folk have bragt, og over den Forblændelse, hvormed de have forfulgt Skyggebilleder. Man maa see hen til hvilket Land i Europa man vil, saa vil man finde Sandheden af det Anførte bekræftet; og der er neppe Noget saa ubekjendt med sit eget Fædrelands Historie, at han ikke i dets Aarbøger skulde kunne finde endog meget mærkelige Beviser derfor.

Men, kunde man maastee indvende, det er nu godt nok, at store Summer, og uden Resultat, ere blevne anvendte paa forskjellige indenlandste Industriegrenes Opkomst, men hvori bestaaer da egentlig den store Ulykke? Det forstaaer sig, Summerne ere jo tabte; men de ere blevne udredte i saa smaa Partier af Iberne, at disse ikke meget ville have mærket deres Afsvaen, de have dog skaffet en heel Deel Mennesker Arbeide og Livets Ophold, samt givet Anledning til stor Fortjeneste for enkelte Andre, altsaa været productive, og det var i alt Fald bedre, at de bleve saaledes anvendte, end at de skulde være blevne spiste op eller paa lignende Maade forbrugte. Deslige For-

svaresætninger høres ofte af Systematikerne. De ere ligesaa falske, som lette at besvare.

For det Første er nemlig ingen Sum ubetydelig, eller dens mere eller mindre hensigtsmæssige Anvendelse ligegyldig, om den end med Letthed og umærkeligen er opkrævet af Yderne. De Rige kunne maaskee med Retfærdighed paalægges endog usforholdsmæssig større Byrder, naar det gjælder om at afholde Statens egentlige Fornødenheder, men aldrig for dermed at opmuntre en Erhvervsreen, som forekommer onskelig for Landet. Ligesaa uretfærdig, samt derhos langt ubilligere bliver en Beskatning udelukkende i sidstnævnte Diemed, naar den tillige rammer de Uformuende. Den store Mængdes Fornødenheder staae i et saa nøie afpasset Forhold til dens Fortjeneste, at der af denne Intet kan tages, uden at de første, som efter deres Natur ei kunne formindstes, maae savne Tilfredsstillelse. Selv hvor den almindelige Velstand i et Land er saa stor, at det vilde være muligt at opkræve en forøget Stat af t. Ex. 4 p. pr. Hoved, uden at det synderlig mærkedes, er dog Nationens hele productive Capital altid formindsket netop saameget som samtlige Fjirskillinger beløbe. Det viser lidet Beskjendtskab til Productionens Phænomener i det Hele, og derhos liden Agtelse for en Nations materielle Kræfter at nævne nogen, endog den mindste Sum ubetydelig, fordi den opkræves af et heelt Folk. Man glemme aldrig, at hver slet anvendt Skilling af en oppebaaret Afgift er en spildt Draabe af Statslegemets Blod.

Det blev for det Andet anført, at dog nogen industriel Virksomhed var blevet fremkaldt, dog nogen Anledning til Arbejdsfortjeneste og Gevinst givet ved den slet beregnede Understøttelse. — Her er det ret egentlig, at vi møde Systematikerens frage Side, og at Grundfeilen ved hele deres Theorie ligger. Det er denne Glæde over, at dog Noget er blevet bestilt, dog

Noget er blevet arbejdet, dog Noget er blevet fortjent, som evindelig forblænder dem og forhindre dem fra at see, hvor lidet dette Noget er, og hvor stort det ved en anden Anvendelse af Arbejde og Capitaler kunde være blevet. Med andre Ord: de ville aldrig aabne Øinene for det indirecte Tab, som de ved deres fletforstaaede Protection have forvoldet den hele nationale Rigdom. Men er det da ikke indlysende, at naar jeg anvender 1000 Rdlr. paa det forgiæves Forsøg at faae Hvede til at groe paa en nogen Kridtflippe, saa er ikke blot selve denne Sum tabt (s: det directe Tab, som vi alt have omtalt), men hvis jeg kunde have havt 50 Rdlr. i Indtægt af denne Capital ved at anvende den paa at bryde Kridt af Klippen, saa er tillige disse 50 Rdlr. med Rente og Rentes Rente at føie til som det indirecte Tab? Dette simple Exempel finder Andendelse paa enhver nok saa kunstig, med Dpoffrelser forbundet Bestyttelse, som en Regjering skænker en Industriesgreen, der ikke passer efter de givne Forhold. Der vil nemlig altid gives en Capital og et Arbejde, som er blevet afdraget fra en mere frugtbringende Anbringelse. Det følger af Capitalernes og Arbejdets almindelige Tendents til at søge den naturligste Anvendelse, som, naar Alt overlades til sin egen Gang, og ingen fremmedartet Indflydelse indblander sig, altid tillige vil findes den meest indbringende.

Det er bedre, indvøndte Systematikerne for det Tredie, at Pengene dog ere blevne saaledes anvøndte, om endog paa en mindre passende Industriesgreen, end at de skulde være blevne spiste op eller paa lignende Maade fortærede. — Dertil kan først svares, at den nyere Tids Erfaringer i den Henseende ingenlunde gjøre det usandsynligt, at de smaa Summer, som Staten afpresser den Fattige i Told, af ham kunde været anlagte i Sparekasserne. Men dernæst, selv om han vilde have fortæret indtil den sidste Hvid af det Beløb, som han

har maattet yde til Fordeel for en beskyttet Industriegreen, tør det dog frit paastaaes, at det er onffeliger, at den Fattige anvender sin Arbejdsloen til at forøge sine faa Rydelsers Tal, end at han deraf afgiver Bidrag til ham uvedkommende og udenfor Statens egentlige Formaal liggende Diemed. I ethvert Fald mangler der al Retsgrund til af ham at fordre saadanne Dffre.

2. Udførselsforbud og Udførselstold.

Vi have undersøgt det første af de almindelige Beskyttelsesmidler, nemlig Indførselsforbud og Told, i dets dobbelte Virkninger paa Urfrembringelserne og paa de industrielle Frembringelser. Vi skulle nu omhandle det andet af de nævnte Midler, nemlig Udførselsforbud og Told. De behøve mindre udførlig Udvikling, thi i Resultatet ere deres skadelige Virkninger ikke forskellige fra Indførselsforbuds og Tolds, endskjøndt de yttre sig paa en anden Maade.

Det ligger i Beskyttelsesystemets Natur, at dets Udførselsforbud og Told ikke træffe de industrielle Frembringelser, idetmindste ikke de heelfærdige, men kun Urfrembringelserne, under hvilke vi paa dette Sted for Korsheds Skyld ville indbefatte det ubestemte Begreb halvfærdigt Materiale. Hensigten med en Udførselstold eller Forbud kan da være dobbelt, deels at sikkre Consumenterne en indenlandsk Frembringelse til billigere Priis, deels at fremkalde i Landet selv Forædlingen af et Product, som ellers vilde blive udført ufuldført.

I første Fald er der lagt en Byrde paa Producenterne lig den, som ved Indførselstold og Forbud lagdes paa Consumenterne. Man har herved søgt at bevirke en Nedsættelse i de første Foruødenheders Priis og derved tillige i Productionsomkostningerne, som skulde danne Modvægt imod den Forbyrdelse, der kunde være fremkaldt ved Indførselstold og Forbud. Det er

omtrent, har en bekendt Forfatter sagt, som om man vilde aarelade den venstre Arm, fordi man havde taget for meget Blod af den høire. Ved Indførselstolden rammede man Consumenterne, nu vil man til Gjengæld ramme Producenterne, og man glemmer, at de sidste ogsaa altid tillige ere Consumenter. — Det er fornemmelig Kornudførslen, som i denne Henseende har været og tildeels endnu er Gjenstand for Regjeringernes særdeles Opmærksomhed. Det er lykkedes saa godt, at Frankrig til Exempel *) i et Tidrum af 113 Aar, da fri Kornudførsel var forbudt, havde 65 Gange Dyrtid. At den lave Priis, for hvilken vi i tredje Capitel have seet, at den med Udførselstold eller Forbud belastede Gjenstand maa sælges, nødvendig forårsager en formindsket Production af denne, er en Selsfølge, og det stadfæstes til Overflod af Frankrigs Exempel i 1662, da Colbert forbød Kornudførslen og senere kun betingelsesviis indrømmede den, hvorefter den aarlige Productionsmasse af Korn faldt fra 40 til 30 Millioner sétiers, d. e. formindskedes 25 pCt. Saavel derved, som fordi private Speculantere opkjøbe og gemme store Partier i Haab om Prisernes Stigen, kan snart den tilstrækkelige Mængde Korn komme til at mangle, især naar man tillige har forbudt Indførslen, og hvad der i Begyndelsen var til Consumenternes siebliffelige Fordeel, idet det forskaffede dem lavere Priser, kan snart vende sig til deres Skade, ved at forårsage Dyrtid. Derved kunne rigtignok enkelte Producenter igjen vinde, men Landets Totalproduction er og bliver formindsket; og der er indtraadt en Uorden i alle Forhold, samt en Forrykkelse af deres naturlige Udvikling, som spores gjennem det hele Statslegeme, skjøndt alle Virkninger deraf vanskelig lade sig beregne. De fleste Landes Historie er fuld af Exempler paa Følgerne af deslige Bildfarelser.

*) See Leuchs p. 316.

Hvad derimod angaaer den anden Hensigt, som kunde ligge til Grund for Beskyttelses-Udførselsforbud eller Told, nemlig at fremfalde en Urfrembringelses Forædling i Landet selv, da er den blandt dem, for hvilke Systemet heftigst har kæmpet, og hvis Falskhed Regjeringerne nødigst ville indsee. Alt hvad i det Foregaaende er blevet anført og meget Mere, som Sagens Natur selv tilliger, om at ikke enhver Industrie-gren til enhver Tid passer paa et Lands Forhold, selv ikke om det raae Materiale der frembringes, om at intet Land har Arbeidskraft og Capitaler nok til enhver Forædling af sine Urfrembringelser, om at andre Lande, t. Ex. formedelst rige Steenfulsminer, billigere kunne foretage Forædlingen, om at fuldgyltig Erstatning for en desaaarsag opgivet Forædling kunde søges i en forøget Production af diske Urfrembringelser selv til Udførsel o. s. v., — Alt har som oftest været forgjæves. Intet Raisonnement har kunnet overvinde Modbydeligheden for Tanken om at skulle overlade Forædlingen af een eneste af sine raae Frembringelser til Fremmede.

3. Præmier.

Det tredie af Systemernes Midler var Præmier. Deres Natur og Virkning have vi seet i det tredie Capitel, ved at afhandle den almindelige Toldlære. De staae ved Siden af Indførselstold og Forbud med Hensyn til det directe og indirecte Tab, som de forvolde Nationen, naar de anvendes paa urigtigt Sted. Det ved dem foraaarsagede directe Tab er endog mere umiddelbart. Thi medens det directe Tab ved Beskyttelses-Indførselstolden bestod alene i den høiere Priis, hvorfor Consumenterne maatte kjøbe vedkommende Gjenstand, et Tab, som den Enkelte, saafremt Gjenstanden ei hørte til Livets allerførste Fornødenheder, idetmindste kunde unddrage sig for, ved Intet deraf at forbruge, saa bestaaer dette Tab ved Præmier

i en ligefrem Udbetaling af Statskassen. Præmier ramme altsaa baade Consumenter og Producenter og medføre kun Fordeel for de saa Producenter, hvem de tildeles. Selv om disse maa man sige, at de af Staten faae i den høiere Haand en Sum, hvortil de med den venstre have contribuereet eller skulle contribuere en Deel.

Saavidt Præmier staae i Forbindelse med det hele Beskyttelsesystem, dele de Skjebne med det og maae som det ubetinget forkastes. Men da Præmier kunne tænkes ogsaa uden saadan Forbindelse, som Dymuntringer for den indenlandske Industrie, selv i et Land, hvor fuldkommen Handelsfrihed herfter, saa skulle vi dog lidt nærmere undersøge, om de ikke ogsaa i et saadant Tilfælde ere skadelige, med andre Ord: om de ikke ubetinget maae forkastes, under hvilkensomhelst Stikkelse, og efter hvilke Grundsaetninger de end uddeles. Dette maa vistnok antages.

De gives nemlig enten for at fremkalde en Industriegreen, som ei hidtil har bestaaet, eller for at komme een tilhjælp, som ellers ikke vilde kunne trives. I første Fald møder al den Banskelighed, som enhver Regjering maa finde ved at bestemme, om en ny Industriegreen er passende for Landet, og om ikke en anden endnu mere kunde fortjene Dymuntring. I sidste Tilfælde bliver det selvsamme Spørgsmaal af saameget større Bægt, som den allerede bestaaende Industriegreens lidet blomstrende Tilstand synes at indeholde en factist Betræftelse af de Tvivl, man kunde have om dens Hensigtsmæssighed. I begge Tilfælde er det Offer, Staten bringer, sikkert og den Fordeel, som deraf kan høstes, meget problematist. Derfor indeholde Præmier, som i de færreste Tilfælde ville kunne uddeles til alle Producenterne af samme Klasse, altid en Besgunstiggelse for den Enkelte, et Slags Monopol, der med en tilsvarende Bægt kommer til at hvile paa alle den Favoriseredes Medbeilere. Erfaringen taler heller ikke for, at deslige

Industriepremier i Penge have udrettet Stort. Hift og her er vel maaskee een eller anden Industriegreen derved blevet fremfaldt, mert man vil altid finde, at den har levet og er død som Drivhuusplante *).

Heelt forskjellige herfra ere naturlig de saakaldte Drawbacks, som vi ligeledes i tredie Capitel have omhandlet. Vi saae, at af Alt vare de omtrent det meest Rimelige ved det hele Beskyttelsessystem. De kunne tænkes enten i Forbindelse med Indførselstold, som en Tilbagebetaling af denne (i den Forstand have vi her ikke mere med dem at gjøre, de staae og falde med Indførselstolden), eller i Forbindelse med de Consumtionsafgifter, som opkræves i de fleste Landes Indre, og som gjerne kunne tænkes bibeholdte, selv om man har ophævet Toldsystemerne. Den Drawback, som bestaaer i en Tilbagebetaling af en saadan Afgift, ved Udførslen af den dermed beskattede Gjenstand, bliver vel maaskee ofte kaldet en Præmie, men efter sin Natur er den det ikke, og om den kan derfor ikke gjælde hvad her er anført om Præmiernes ubetingede Skadelighed. Saadanne Consumtions-Godtgjørelser ere tverimod en fuldkommen Rejsfærtighed imod den indenslandske Production, hvorved den sættes istand til at udholde Concurrencen med det mindre beskattede Udland. De bør altsaa bibeholdes, saalænge Finantserne ei kunne undvære det hele Consumtionsafgifts-Væsen, og forsaavidt deres Udbetaling

*) Jfr. Nathansons Overfattelse af Murhard: „Handelens Theorie og Politit“, II. p. 161, 187—89 o. fl. St.

Leuchs anfører p. 233, at Danmark havde i Laan, Forsub og Gave udrebet forgiæves til Industriens Opkomst:	
fra 1730—74	800,000 Rdlr.
og fra 1796—1806	844,000 —

Summa 1,644,000 Rdlr.

Udmanufacturerne alene erholdt i 8 Aar over 2 Millioner.

ikke giver Anledning til flere Besvigelser og Tab for det Offentlige, end den Fordeel beløber, som disse Drawbacks indeholde for Producenterne.

4. Handels- og Industriemonopoler.

Handelsmonopoler kunne ikke siges at være beregnede paa den egentlige Industries kunstige Opmuntring, ei heller at være særdeles characteristiske for Beskyttelsesystemerne, saaledes som derimod Tilfældet var med alle Indførsels- og Udførselsindskrænkninger, samt Præmier. Imidlertid have de dog ofte af Systemet været benyttede, og de staae forøvrigt i god Samklang med dettes hele Idee, ved kunstige Midler at fremkalde eller opretholde en Erhvervsgren, som ellers ei vilde kunne bestaae.

Disse Handelsmonopoler kunne enten være forbundne med en heel Deel Privilegier, Pengepræmier o. d., med hvilke de da staae lige i Henseende til det directe og indirecte Tab, som de forvolde Nationalformuen, eller ogsaa de kunne ublandede bestaae blot i Retten til udelukkende at drive et vist Slags Handel. I dette Tilfælde maa jeg sige, saa besynderligt det end kan synes, at deres Uretfærdighed er næsten endnu større, end i det første. Naar de nemlig ere forbundne med Præmier, Privilegier og deslige directe eller indirecte Pengeunderstøttelser, saa dele de Skjebne med enhver sygelig Erhvervsgren, som Beskyttelsesystemet ellers ved Toldens Hjælp søger at holde Liv i. Det directe og indirecte Tab, som Præmierne og Privilegierne forvolde Staten, eksisterer naturligvis og kan ikke bortforklares; men selve Monopolet skader dog idetmindste Ingen, thi som forudsat vil Ingen kunne staae sig ved at drive den omspurgte Handel, uden at nyde lignende materiel Understøttelse af Staten. Hele Bebreidelsen træffer altsaa i saa Fald Præmierne og de andre Begunstigelser, hvor-

imod Monopolet selv staaer i Baggrunden som en ligegyldig Ting. Hvor derimod dette alene er givet, altsaa i saadanne Tilfælde, hvor det virkelig tjener til at forbeholde Enkelte en Handel, som kunde med Fordeel være drevet af Flere, der er det først, at Monopolet viser hele sin skadelige Character. Dette er ogsaa nu saa almindelig anerkjendt, at saavel Monopolen for det ene Lands samtlige Undersaatter i Forhold til andre Landes (t. Ex. ved Coloniehandelen), som især for enkelte Undersaatter i samme Land til Forurettelse for de andre (Handelscompagnier), efterhaanden mere og mere afskaffes. Selv i de Lande, hvor disse sidste endnu bibeholdes, t. Ex. i England og Holland, er det mere af politiske Grunde, og ikke fordi man jo anerkjender Rigtigheden af Handelsfrihedens Anvendelse i denne Henseende. Allerede af den Grund, at Ingen mere negter Handelsmonopolers Skadelighed, have vi kunnet spare os en noiere Drestelse af deres Væsen og Virkninger, samt af de Argumenter, som anføres for og imod dem. Men de høre desuden egentlig ikke hjemme i nærværende Skrift efter dets Plan; thi det sees let, at de kunne tænkes uden al Forbindelse med et Toldsystem, og kunne vedblive, selv efterat al Told er ophævet.

Det Samme kan i Grunden ogsaa siges om Industriesmonopolen. Jeg har alt anført i Begyndelsen af nærværende Capitel, at naar Talen her var om Handelsfrihed, maatte det forstaaes ubetinget baade om Toldfrihed og ethvert Slags Handelsfrihed, herunder ogsaa indbefattet Næringsfrihed. Noget egentlig Beviisførelse for denne sidste ligger det imidlertid udenfor min Plan at indlade mig paa. Laug, Corporationer og Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, falder det heller ikke mere noget fornuftigt Menneſte ind at forsvare i Principet, skjøndt de locale og temporaire Forhold endnu ikke i alle Lande have tilladt i Virkeligheden at ophæve dem og

emancipere den indenlandſke Haandværks- og Kunſtſid. Det er kun med Henſyn til det gamle Toldbeſtyttelses-System, at man ikke vil anerkjende Handelsfrihedens gavnlige Indflydelse og aabne Vinene for Sandhed. Det er derfor ogsaa kun imod Systemet, at vor Argumentation væſentlig behøvede at rettes; og hvis jeg endda ſluttelig har nævnet de Beſtyttelſes-tolden ſom ſaadan uvedkommende Handels- og Intuſtriemono-poler, har det kun været for Overſigtens Skyld, og for at give et ſamtet Billede af de directe Midler, hvorved Re-gjeringerne til forſkjellige Tider have ſøgt at indvirke paa deres Landes Production.

Fjerde Afsnit.

Om Beſtyttelses-Toldſystemernes Indflydelse paa den egentlige Handel.

Man finder i Almindelighed anført i de Bærker, ſom omhandle Materien om en almindelig Handelsfrihed, at den egentlige Induſtrie har lidt mere ved Toldſystemernes Forſorg, end Agerdyrkingen. Det er en af diſſe Sætninger, der gaae over fra det ene Bærk til det andet ſom en Troesartikel. Imidlertid er det dog nok tilladt noget at betvivle den. Det er vel ſandt, at der ved Reglementer lettere lader ſig udøve Indflydelse paa Induſtrien, iſær den egentlige Kunſtſid, end paa Agerdyrkingen, og at hiin ſaavel af denne Grund, ſom tillige formedelſt de iſineſaldende Reſultater, den er iſtand til at frembringe, fortrinlig har kunnet friſte Regjeringerne til paa den at øve deres Kunſt. Men dette tjener kun til at godtgjøre, at den Induſtrien tilføiede Skade har været mere umiddelbar, end den, Agerdyrkingen har lidt. Hvor ſtor

imidlertid Skaden, middelbar eller umiddelbar, kan have været, lige fra det mercantile Systems Fødsel indtil Dato, derover er det vistnok vanskeligt, om ikke aldeles umuligt, at gjøre nogen Beregning, saamegetmere som vi ere langt fra at kunne gjøre os nogen Forestilling om, hvorledes det vilde see ud med Agerdyrningens Tilstand i Europa, hvis Toldsystemerne ikke havde været. Det er endog muligt, at Handelsfrihedens ivrigste Forsvarere endnu langt undervurdere Systemernes Skadelighed i den nævnte Henseende. Der vil vist Ingen behøve at søge ret længe for at finde et Land, der tydelig bærer Præget af, at dets hele agricole Udvikling er blevet hæmmet ved de Doffre, som det har bragt en falsk Bestyttelsesmaade af den indenlandske Industrie.

Men hvis det saaledes maa antages for tvivlsomt, hvor der kan henvende de største Vebredelser til Systematikerne, enten Agerdyrningen eller Industrien, er der en Idie Erhvervsgreen, om hvis fortrinlige Grund til Klage fremfor alle Andre der aldeles ingen Strid kan være; og det er Handelen. Dens Plads i de menneskelige Sysslers Kreds, dens deraf opstaaende Forhold til Toldopkrævelsen er saaledes, at den stedse maa tage det første Stød af. Ethvert Slag, som rammer endog det yderste Led af den hele Productionskjæde, bibringes det gennem Handelen som en Veder; og det er umuligt andet, end at noget af Virkningen hvergang af denne maa blive følt. Allerede heraf vil man kunne forklare sig, hvorfor den egentlige Handel saa dybt er interesseret i en almindelig Emancipation fra Toldsystemerne, og hvorfor man fortrinnsviis har nævnet denne Frigjørelse „Handelsfrihed“, skjøndt derudi ogsaa er indbefattet Agerdyrnings- og Industrifrihed. — Til en bedre Oversigt skulle vi undersøge vort Spørgsmaal i dets Virkning paa de 3 forskjellige Slags Handel: den indenlandske, udenlandske og Transithandelen.

a. **Toldsystemernes Indflydelse paa den indenlandske Handel.** Det vil være uforfødent at omtale det Slags Toldafgifter, der hvile paa den indenlandske Handel som saadan, idet de ere lagte paa Vareførselen fra Provinds til Provinds paa samme Maade som almindelig Told ellers træffer Vareførselen mellem forskjellige Lande. En saadan indenrigst, i de ældre Tider hyppig og fra dem nedarvet Toldbestatnings Stadelighed og Ubillighed, er forlængst theoretisk anerkjendt, ligesom sliq Told ogsaa practisk lidt efter lidt er blevet ophævet i alle de Stater, hvor ikke særlige Grunde for Diebliffet have forhindret dens aldeles Afstæffelse. Jo mindre den Kreds af Land og Indbyggere er, som man ved et Toldsystem søger at affondre fra andre, desto fordærveligere er Systemet, thi desto mere Bold gjøres der paa Naturen, saavel med Hensyn til de raae som til de industrielle Frembringelser. Man kan forøvrigt vanskeligt forklare sig, hvorfor Regjeringerne have været saa beredvillige til at anerkjende alle Handelsfrihedens Grundsætninger i denne Henseende, i disses Anvendelse paa Handelen mellem de indenrigske Provindsler, og derimod viist Mistillid til dem og Uvillie for practisk at gennemføre dem, saasnart Talen var om Handelen mellem 2 forskjellige Lande. Og dog synes Sagens Natur at tilfige, at naar det var fornuftigt idag at oprette en Toldlinie mellem Frankrig og Preussen, fordi de ere forskjellige Stater og præsumeres gjensidigen at kunne staa sig ved ikke at omtuste deres Producter, men selv saavidt muligt at frembringe enhver sit Behov af alle Slags, saa kunde denne Grund ikke ophøre, om de imorgen bleve Provindsler af samme Rige. Imidlertid saalidet consequente Regjeringernes mere handelsliberale Grundsætninger om den indenlandske Handel maae siges at være i Forhold til de mercantile Ansuelser, som de endnu nære om den udenlandske, maa man dog være glad ved, at det er lykkedes Videnskaben idetmindste at gjøre Saa-

meget indlysende. Det maa ansees som dens første Triumph over gamle Forbuds og som et Forbud paa flere og større Seire i Fremtiden.

Foruden den directe Indskrænkning, som den indenlandske Handel har været og endnu enkelte Steder er udsat for ved indenrigske Toldlinier, der afslutte Provinds fra Provinds, lider den ikke mindre, skjøndt maaskee mere indirecte, ved alle de Følger, som ethvert Toldsystem, om end kun rettet mod den udenlandske Handel, altid medfører ogsaa for den indenrigske Samsærrelse.

Det er nemlig for det Første kun altfor hyppigt Tilfældet, at man, til større Sikkerhed for Indførselstoldens Erlæggelse, indfører en besværende Control ikke blot paa Landets Grændser, men ogsaa i dets Indre (den paa Tydsk saakaldte „Binnencontrol“). Den er mere eller mindre undskyldelig efter ethvert Lands forskjellige Bestaafenhed. Stater, saa vel afrundede som Frankrig, det tydske Toldforbund m. fl., kunne lettere undvære al indre Control, end t. Ex. et Land som Danmark, der bestaaer af mange smaa Der og affondrede Provinds. I Reglen finder man ogsaa Indrecontrolen i hine Lande affastaffet, idet den t. Ex. i Frankrig kun tilstædes i enkelte, i Sagens Natur hjemlede Tilfælde, saasom ved Vareførsølgelser fra Grændsen paa frisk Fod.

Det er characteristisk for Indrecontrollerne, at de ere meget hadefulde. Man finder sig dog nogenlunde i de Controlforanstaltninger, som udøves paa et Lands Grændser. Hele Europa er nu engang blevet saa vant til at betragte Toldafgifter enten som en hensigtsmæssig Skatteopkrævning eller idetmindste som nødvendige Dunder, at det mindre falder Noget ind at beklage sig over Controlforanstaltninger, Eftersyn o. desl. ved Ankomsten til et Land. Men aldeles utaaleligt og urimeligt forekommer det, naar Controlen forfølger

Varen gjennem hele dens Førsel i Landets Indre. Thi det er en dybt grundet Anskuelse, som man aldrig faaer Lægmand til at opgive, at hvad der er indenfor Landets Grændser maa være Toldvæsenet uvedkommende, og ingen Undersøgelse bør mere tilstådes, om Told deraf er svaret eller ikke. Lad Toldkrigen føres paa Grændserne, vil man bestandig høre Folk sige, men lad os, som have vel passeret dem, blot være i Ro. Hvor uendelig Gøene en modsat Orden medfører, derom har vist Enhver havt Leilighed til at overbevise sig; men den ufordeeltagte Indflydelse, som den indenrigste Samfærsel i Almindelighed heraf sporer, er dog Intet i Sammenligning med den Skade, som Indrecontrollerne directe tilføie den indenlandste Handel og derved tillige Industrien og Productionen i det Hele. Toldembedsmændenes Antal og samtlige Dyppørsels=Omkostninger foreges. For at afholde dem, maa der altsaa paa lægges Yderne saameget desto større Byrder. Productionen formindstes, og de materielle Betingelser for Handelen med den (sfr. det Følgende). Den Handlende taber desuden en kostbar Tid ved Jagttagelsen af de forskjellige Formaliteter, som kunne være forestrevne ved Vareforsendelser. Og selv disse Formaliteter kunne atter være forbundne med nødtvungne Udgifter for ham, enten directe (saasom Sportler), eller indirecte (saasom Commissionsgebyrer, flere Folks Løn, Multter for Formalitetsforseelser o. d.). I ethvert Fald har Indrecontrollen altid noget for den redelige Handlende saa Nedslaaende, efter hans Anskuelse endog saa Ydmygende og ligesom Drillende fra Toldvæsenets Side, at man ikke kan forundre sig over, om man end ikke vil billige den Mistillid, som næsten altid deraf opstaaer til det Lands Toldadministration, som ei har herfra kunnet emancipere den indre Samfærsel.

Men selv hvor denne Emancipation har fundet Sted, hvor den indenlandste Handel og Samqvem ikke paavirket af

nogen directe fremmedartet Indflydelse, kan det dog ikke negtes, at de jo i andre Henseender alligevel dybt føle Virkningen af Toldsystemerne. Det hører til noget af det meest Banfselige at tydeliggjøre sig dette hele Virkningsforhold, i hvilket Told og de Formaliteter, som ledsage dens Opkrævelse, spille samme Rolle, som en langsomt tærende Gift. — Som ofte her bemærket, formindskes Productionen saavel ved de umiddelbare Tab, Toldopkrævningen tilføier den nationale Formue, som ved den hele stjærve og unaturlige Retning, som Arbeide og Capitaler formedelst Beskyttelsessystemet gives. Men i samme Forhold som Productionen formindskes, maa nødvendigviis ogsaa Omsætningen i Landet af det Producerede, d. e. den indre Handel formindskes. Desuden eksisterer der et saadant Berelsforhold mellem den indenlandske og udenlandske Handel, at ingen af alle de Marsager, som bidrage til at gjøre denne blomstrende eller til at kue den, kunne blive uden Virkning paa hiin; og naar vi derfor i det Følgende skulle faae at see, hvormeget Toldsystemerne bidrage til at standse og formindste den udenlandske Handel, kan man deraf tillige gjøre sig en Forestilling om den indirecte nedtrykkende Virkning, som de i den Henseende udøve paa den indenlandske.

b. Toldsystemernes Virkning paa den udenlandske Handel. Den er i en vis Forstand aldeles directe, idet den Handlende ei kan foretage noget Skridt, uden at føle den lammende Indflydelse af en Toldafgift, som skal betales, og hvorfor han mere eller mindre maa staae i Forstød, eller af en Toldcontrol, som han maa rette sig efter, og som for ham medfører i ethvert Tilfælde Tidsspilde, i de fleste tillige en Deel Udgifter. Dertil kommer endnu tilfældige Tab, som hans egne eller hans Folks ofte let tilgivelige Feiltagelser kunne foranledige ved at paadrage ham Constatationsstraffe, Mulfter o. d., Summer, som vel ikke for den Enkelte

funne bringes i formelig Beregning, men som det er fuldkommen nationaloeconomist rigtigt at regne som et Tab for eller en Byrde paa Handelen i det Hele, der maa ansættes til saa stort et aarligt Beløb, som Pengestraffene i Gjennemsnit andrage. Vil man herved ikke tage i Betragtning de Pengestraffe, som isjendes for forsættelige Defraudationer, kan man imidlertid dog ikke undslaae sig for at tage Hensyn til de rene Formalitetsmulfter. I samme Grad, som deres Antal er stort i Forhold til Omfanget af et Lands Handel, i samme Grad er Handelen der besværet *).

Men selv om man ikke vil ansee de med Toldopkrævningen forbundne Besværligheder for saa betydelige, som de virkelig ere (Jfr. det Følgende om Mellemandhandelen), kan det dog ikke negtes, at Toldsystemerne ved deres Indflydelse paa Productionen i det Hele tillige indirecte virke haardt imod Handelen. Formindstelsen af den totale indenlandske Productions Klasse, som vi i det Foregaaende have seet er Følgen af enhver kunstig Industriebeskyttelse og af enhver Toldopkrævning, besvirker nemlig, deels at Landet har færre Producter at affætte til Udlandet, deels at det selvølgelig ogsaa kan kjøbe mindre af Udlandet. Beskyttelsessystemerne arbeide endog ligefrem derhen, aldeles Intet at behøve at kjøbe af de Fremmede. Følgen maatte snart blive, at man til dem heller Intet kunde affætte. Begge Tilfælde stride lige imod Handelens Interesse. Den handlende Klasses Gevinst ved den udenlandske Handel bestaaer

*) At de Pengestraffe, hvortil Toldsystemerne give Anledning, ingenlunde ere ubetydelige, det beviser t. Ex. Frankrig, hvor det af en ved l'Administration des Douanes bekendtgjort Beretning for 1836 sees, at de anholdte Barers Beløb alene udgjorde circa 800,000 Francs, medens Bærdien af samtlige Ind- og Udsørsler ei oversteg 120 Millioner; altsaa androge Toldstraffene i det Aar omtrent $\frac{1}{3}$ pCt. af den hele Handels Object.

i de Procenter, som den for sin Mellemvirkning oppebærer ved enhver indenlandst Frembringelses Afhændelse til Udlandet, og ved ethvert udenlandst Products Afhændelse i Indlandet. Jo mere Productionens samtlige Masse tager af, og jo færre Værdier der desformetelst frembydes til Salg i Udlandet, eller til Ombytning mod Udlandets Frembringelser, desto færre ere ogsaa de Gjenstande, af hvis Omfætning Handelen drager sin Fordeel. Desto mindre Anledning er der for den til Fortjeneste, desto mattere er den; og ved Berelvirkning rammer dens Mangel paa Liv atter Industrien og Productionen i det Hele.

c. Virkningen paa Transithandelen. Her gjælder i høieste Maade den Bemærkning, at Handelen er en zart noli me tangere Plante, der ingen fiendtlig Berøring taaler. Enkelte Lande have i deres Beliggenhed ligesom et naturligt Monopol paa et vist Slags Transithandel, saa at de ikke kunne forjage den, trods alle ubensigtsmæssige Foranstaltninger og Byrder, som lægges paa den. Men ophøre de naturlige Aarsager, som have bevirket sliq nødtvungen Retning for denne Handel, kan den ligesaavel gaae over til et andet Land eller Sted, og man kan være sikker paa, at den altid vil drages derhen, hvor den største Handelsfrihed er *).

Der er for Transithandelen, som for al Handel, 2 Slags Byrder: Control- eller Formalitets-Besværligheder og egentlige Afgifter (Transittold). De første ere, idetmindste naar de sidste ei ere meget uforholdsmæssige, de værste. Thi de medføre Tidsspilde for den Handlende, som er det, der ved dette Slags Handel vanskeligt kan taales. De medføre Ubehageligheder,

*) Den høie Transittold t. Ex., Holland i sin Tid havde paalagt, bevirkede, at Belgien tabte den tydske Transithandel, som traf sig ad Moselen til Frankrig. (Marie du Mesnil: "Nouveau Dictionnaire des Douanes" &c. Paris 1830, p. 613.

der af den Handlende sædvanlig ansees dobbelt store, fordi Controlformaliteterne ere forefrevne, for at sikkre en Afgift, nemlig Indførselstolden, som er det Slags Forretninger, hvorom her er Talen, aldeles uvedkommende. De medføre endelig ogsaa Udgifter, og det ofte meget betydelige, til Mæglere o. d., som skulle besørge det Fornødne med Hensyn til Toldklareningen.

Hvad angaaer de egentlige Afgifter, der under Navn af Transittold hviler paa Mellemhandelen i en stor Deel af Europa, da kunne de ansees som en Levning af Middelalderens barbariske Toldplyndringer. De ere reent finantzielle (sfr. tredje Capitel) og anerkjende som ledende Princip for deres Paaligning i Hovedsagen kun Jagttagelsen af den Forsigtighed, ved dem ikke reent at bortskræmme den Handel, hvorpaa de ere lagte. Saalænge Europa ikke har opgivet den Toldkrig, som Staterne nu gjensidig føre med hverandre, saalænge lader ogsaa Transittolden sig forsvare; thi det er altid under saadanne Forhold bedre at beskutte Fremmede, end Landets Egne. Men et Andet er, at selv her Handelsfrihedens Idee dog gjør sig middelbart gjældende som det i Grunden ene Rigtige og Fordeelagtige for Staten. Det er nemlig alt bemærket, at Transittolden og en ulemfældig Behandling mod Transithandelen i det Hele er istand til aldeles at forjage den fra et Land. Hvor ikke særegne locale Forhold gjør det umuligt, at Færslen gennem et Lands Territorium kan formindskes, tør Transittolden derfor kun være meget lav. Der udfordres altsaa en meget betydelig Vareførsel, for at Transittolden skal kunne indbringe noget Klæffeligt i Statens Kasse; hvorimod hele Landet, og derved Statskassen indirecte, vinder Anseeligt ved den For tjeneste, som Handlende, Søfarende, Vognmænd, Dagleiere o. s. v. kunne drage af en forøget Mellemhandel. Denne

Fordeel er endog saa betydelig, at man *) har beregnet, at Frankrig paa et Parti Kaffe, som paa sædvanlig Maade transiterede fra Havre de Grace til Basel, vandt uden Afgifts Oppebørsel 10 pCt. af Kaffens Værdi. Dette har bevæget adskillige Lande, saasom England og tildeels Frankrig **), til ikke at opkræve Transittold, og de have i det Hele herved fundet deres gode Regning.

Femte Afsnit.

Exempler af forskellige Landes Goldhistorie.

I det Foregaaende ere Argumenterne nærmest blevne hentede af Sagens Natur og kun leilighedsviis bestyrkede med et eller andet specielt mærkeligt Exempel af Virkeligheden.

Men det feiler ingenlunde paa ganske anderledes rige Data for Handelsfriheden i Europas commercielle og industrielle Historie, hvilke kunde have givet mangen gavnlig Erfaring, saafremt man havde taget mere Hensyn dertil og ikke ladet saamange nyttige Vink reent upaaagtede.

Da Du Paddy spurgte Leopold den Ilden, hvilke Virkninger han havde sporet af den uindskrænkede Handelsfrihed, som han midt under en Dyrtd (1764—66) indførte i Toscana, svarede denne kloge Fyrste: „Den har bragt saamegen

*) *Cl. Anthelme-Costaz*: "Histoire de l'Administration en France" &c. Paris 1832, 2det Bind p. 51, sfr. om Materien i det Hele p. 38.

***) Her eksisterer dog endnu en saafaldet droit de balance du commerce, der kommer paa omtrent $\frac{2}{10}$ pCt. (efter Yderens Vælg 51 Centimer pr. 100 Kilogr. eller 15 Centimer pr. 100 Francs Værdi). See det ovenfor citerede Sted af Marie du Mesnils Værl.

Befignelse over Landet, at Folket vilde stene den, som vilde prøve paa at gjenindsføre de gamle Handelslove. Jeg har læst Alt, hvad der er skrevet for og imod denne Gjenstand. Erfaring taler for Frihed. For sammes Indførelse oplevede Toscana 2 Misværtis-Aar; Staten maatte kjøbe Korn af Udlandet og opoffrede herpaa et hundrede Tusinde Daler. Desuagtet fandt Uroligheder Sted, og man sporede Hungerensnød. Efter Frihedens Indførelse havde Toscana i 3 Aar endnu stærkere Misvært, man kjøbte intet Korn, gjorde ingen Gjæld, der var ingen Forvirring i Staten, og Toscana vedblev at eksistere. Naar Handelsfrihed skal bringe Befignelse, maa den være uindskrænket. Denne lykkelige Frihed har høvet Cultur og Industrie i mit Land, Landmanden er blevet rig og Haandværksmanden velhavende. I det første Aar indtraf der vel Bannfeligheder; det er jo den Lød, som træffer Indførelsen af enhver ny Indretning. Friheden ligner et Varn, der lærer at gaae alene; det falder undertiden, men ethvert Fald giver det en ny Lærdom, og det bliver rasere ved hvert Skridt*.)

De samme gavnlige Virkninger sporede Brasilien, da det i 1816 tillod den frie Indførsel af alle Europas Producter. Den bragte dets egen Jord- og Handelsproduction til at stige i en forbausende Grad. Rhinbaiern var indtil 1830 fritaget for selv at erlægge Told, men omringet rundt om af fremmede Toldsystemer. Det havde altsaa ingensomhelst Beskyttelse for sin Industrie, imod hvilken endog Nabolandenes Toldsatser vare rettede; og det med en Befolkning af 510,000 Sjæle paa 103 Kvadratmile, hvoraf $\frac{2}{3}$ udgjøre udyrkede Skov- og Bjergegne. „Ikke desto mindre“, siger Murhard, „er dog denne Befolkning mere formuende og udmærker sig mere ved kraftigt Mod og virksom Flid, end alle øvrige sydtyske Stater

*) *Du Patty: Lettres sur Italie, I. p. 76.*

bag deres Toldstæder og Bomme." Holland har, saalænge dets Kornhandel var fri, aldrig sporet nogen Mangel paa Korn, men altid været rigelig forsynet, naar andre Lande trængte. I Sicilien er Kornudførselen for det Meste forbudt; der er Agerdyrkingen i den uøleste Forfatning, og et af Jordens frugtbareste Lande kæmper hvert Aar mod Dyrtdid og Mangel. Spanien har trods alle dets Udførselsforbud og høie Toldsatser aldrig kunnet fremtvinge betydelige Fabrikker. Det gaaer Danmark ikke bedre.

Da Rusland i Aaret 1811 indførte en ny Toldtarif, stige de forbudne udenlandske Producters Priis 30 til 50 pCt., og Landets Forsyning dermed gik aldeles tabt for den redelige Handel. Capitaler, som ellers vilde være blevne anvendte af de store Godseiere paa deres Mosers og utyrkede Jorders Dyrkning, bleve satte i industrielle Anlæg. Man fik hist og her nogle dyrt arbejdende Sufferraffinaderier og Fabrikker; men Totalsummen af Landets Production aftog, og Udførslen formindskedes betydeligt *). Hvis Landet endda har tiltaget og stadigt er i Fremgang, da er det, som Say siger om England, fordi Aarsagerne til Velstand der ere flere, end Aarsagerne til Afstagen. Det samme maa siges om Østerrig, hvis nylig udkomne nye Tarif, der ophæver de fleste indenrigske Toldlinier, dog endnu indeholder et fuldstændigt Beskyttelses-system, især hvad alle Manufacturvarer angaaer. Men dette Land har i sine Landes Rigdom, i sin store og sluttige Befolkning saa betydelige naturlige Resourcer og en saadan Trang til Capitalernes industrielle Anvendelse, at Regjeringen med alle sine Toldsatser dog ikke vil være istand til der at kue Handel og Industrie. Men man beregner ikke, hvilken høi Flugt disse vilde være istand til at tage, naar ingen Baand hvilede paa dem.

*) See Leuchs p. 266 sq.

I Frankrig begyndte allerede Napoleon at ville op-
 hjælpe, som det hedder, den indenlandste Industrie ved Hjælp
 af høie Toldsatser. Men Systemet kom dog først i fuldkommen
 Stand i Aarene 1816 og 1823. Næsten alle fremmede Varer
 bleve belagte med høi Indførselstold eller Forbud. Men hvad
 var Følgen? Mange Fabrikker opstode, og Indførslen fra det
 Fremmede aftog, men ogsaa Udførslen. I begge Tilfælde stækte
 kun Industriens Gevinst paa Handelens store Beføstning. Og
 nu selve denne Industrie, af hvilken Bestaenheden er den? Det
 kan ikke negtes, at den franske Kunstslid er steget, især siden
 1830, men er det kunstige Beskyttelsessystem Skyld deri? Troer
 Nogen, efter Alt hvad i det Foregaaende er anført, at det
 kan regnes dette tilgode, naar Frankrigs Arbeidskraft, Capital-
 rigdom, Beliggenhed, dets Indbyggeres industrielle Beqvæmhed,
 alle dets sociale og politiske Forhold ere saaledes, at man kunde
 aflukke dette Land som China, og det vilde endda være rigt og
 mægtigt? Men hvo tør driste sig til at sige, hvo tør endog
 blot danne sig en nogenlunde tydelig Tanke om, hvad dette
 Naturens Skjædebarn kunde være blevet til, naar det ikke havde
 kjendt Toldsystemer, naar det havde anvendt en Deel af den
 Frihed, hvoraf der i politisk Henseende er gjort saamegen Mis-
 brug, paa sine industrielle og fornemmelig paa sine commercielle
 Forhold? Det Land roser sig af at være Frihedens Hjem;
 og dog sidder der Mænd i dets Deputeredekammers Opposition,
 som kunde dable Regjeringen, fordi den i 1839 nedsatte Ind-
 førselstolden af de franske Coloniers Suffere, uagtet det var
 vitterligt umuligt, at disse Colonier og en af Landets vigtigste
 Handelsgrene kunde bestaae, saafremt Suffertolden forblev som
 den var. Men man frygtede for de indenlandste Kunstroe-
 syderier. De skulle ikke kunne bestaae, uden at Coloniesufferet
 (og vel at mærke ikke blot det fremmede, men ogsaa det franske
 Coloniesuffer) er belastet med en høi Told. Kunstroe-
 syderne

havde endog truet med ikke at ville betale deres Afgifter, saafremt Sufferfolden formindskedes, og man tilraadede Estergivnehed, ret som om hele Landets Bæ og Bæl var afhængigt af at kunne kjøbe et Pund indenlandsk Kunkelroesulfur 5 Sous dyrere end et Pund vestindisk. Den franske Konge har vist ved denne Leilighed som ostere, at han kjendte sit Lands sande Interesse, og at han var istand til at gennemføre sin derhen stræbende Villie, trods enhver Modstand.

Det er i det Hele taget ganske mærkeligt, at ingen Lande ere plagede mere med Bestyttelsessystemer og høie Toldsatser, end netop de saakaldte frie Stater, saasom England og Frankrig. Og hvad nytter al deres politiske Frihed dem, naar den ei engang er istand til at sikke dem Handels- og Næringsfrihed? Den sande Frihed er ikke positiv, den er negativ. Hvad Europa trænger til for Diebliffet er vistnok meget mindre politisk, end borgerlig Frihed, Frihed i Handel og Wandel. Den første franske Revolution opstod, fordi man levende, skjøndt uden klar Bevidsthed, følte Trangen til denne. De Mænd, der grebe Regjeringens løsladte Tøiler, misforstode maaskee Tidens Tegn. Den politiske Frihed laa klar og leffattelig for Enhver, Betydningen af en sand borgerlig Handels- og Wandel frihed kunde de derimod i den første Friheds Ruus ikke tydeliggjøre sig. De forbigik den tildeels og troede, at Alt var gjort, naar blot den politiske Frihed i Overmaal blev sikret. Det gaaer mange af den nyere Tids Frihedsvenner ikke stort bedre, de kunne ikke, eller ville ikke forstaae hvad Grundmangelen er i Europas sociale Forhold. Og dog ligger Sandheden saa nær, naar man blot vil holde sig til Sagens Natur. Man tage 100 Mennesker af alle Klasser for sig, man sig dem, at politisk Frihed bestaaer i Deelagtighed i Landets Regjering, men uden nogen Garantie mod Told- og Bestyttelsessystemer, at sand borgerlig Frihed

i Handel og Vandel bestaaer i Huusfred, Arbeidsfred, uhindret Ombyttings- og Handelsfrihed. Man spørge dem derefter: hvad ville I nu helst have, hvad troe I at trænge meest til, at I deelagtiggjøres i Regjeringens Anliggender, eller at Regjeringen ikke blander sig i Eders; og man vil høre 99 Munde stemme for den borgerlige Handels- og Vandelsfrihed.

Der gives et Land, som man aldrig kan undlade at omhandle, naar Talen er om Toldsystemernes Indflydelse paa den industrielle og commercielle Udvikling. Det er England. Denne Stat er en Gaade, ofte endog for dem, som i enkelte Retninger kjende den meget nøie. Man finder der de meest modstridende Elementer, de forskjelligste Resultater af tilsyneladende eensvirkende Grunde; Marsag og Virkning sammenblandes hundrede Gange. Det tjener verelviis til at bevise Fordelene af en fri og af en ikke altfor fri Forfatning, til at forsvare Conservationen af det Gamle og Indførelsen af hensigtsmæssige Reformer, til at forsvare det aristocratiske og det demokratiske Elements Indblanding i Regjeringen, til Beviis for og imod Statsgjæld, for og imod høie Skatter, for og imod høie Toldafgifter, for og imod Handelscompagnier og Monopoler, for og imod Handelsfriheden i det Hele. Det er fuldkommen begribeligt, at man har citeret og endnu daglig nævner dette Land som et Forsvar for Bestyttelsesystemet, saameget mere som det i Grunden er det eneste Argument, der har noget Skin af Værd ved sig. Man seer virkelig her en Stat, som er rig og mægtig og dog i Aarhundreder har baaret høie Toldafgifter, hvor nogle af de meest indbringende Industriegrene endog synes oprindeligen at skyldes Bestyttelsesystemet deres Tilværelse. Men er den store Mængde i dette saa rige og mægtige Land lykkelig? Har man betænkt, at der neppe er noget Land, der i dets physiske Resourcer, dets Beliggenhed, dets Regjeringsforfatning og dets Indbyggeres rolige,

stræbsomme og retsindige Character i den Grad forener mange Betingelser for at være beboet af en lykkelig Nation, og hvor dog, med Undtagelse af Skotland *), den store Masses Stilling er misligere? Er det naturligt og værdigt til Efterligning, at den Fattige ikke kan nyde en Vid Brød, uden at den directe eller indirecte er ham forbyret ved et Toldpaalæg? Kan man med Sandhed sige, at en Industriegreen skylder Bessyttelses-systemet sin Tilværelse, naar den besyttende Told tildeels blot opveier den dyrere Arbejds løn, som Kornbilleren har fremkaldt? Kan England siges at være Systemet Tak skyldigt, naar det ved Hjælp af sine Steenkulsgruber, ved sine Maskiner, ved tusinde Opfindelser udvikler til practiske Resultater en intellectuel og en producereude Kraft, som den rigeste Phantasie knap er istand til at fatte; og desuagtet, især i nyere Tid, har ondt ved at kunne udholde Concurrencen? Dette Misforhold, der ellers næsten kunde bringe til at tvivle om den guddommelige Retfærdighed imod Nationer, maa have en Grund i Mennes-

*) Denne Deel af det brittiske Rige har mindre følt Virkningerne af Bessyttelses-systemet og har i sit ypperlige Fattigvæsen (see herom Bailly: Finances du Royaume-Uni. Paris 1837) en Modvægt mod den Elendighed, som en forceret alsidig Production ellers udbreder over den arbejdende Klasse, ved eet Dieblit at kalde den til rigelig Fortjeneste og ligesom opfordre den til at formere sig, og derpaa, formedelst bestandig hyppigere paa hinanden følgende Crisis, at overlade den til den frygteligste Næringsløshed.

Jeg veed vel, at Mange ikke dele de her udtalte Ansuelser om England, og at den mægtige Aand, der rører sig i dette Land, har blandet dem, som især for nogle Aar tilbage have besøgt det, inden den franske Industries Concurrence er blevet saa farlig for den engelske, netop fordi den følger samme kunstige System. Men jeg veed ogsaa, at de største Forfattere, som have yttret sig paa Prent om denne Materie, derom have været enige; og jeg kan ikke negte, at jeg snarere har ladet mig overbevise af Auctoriteter som Adam Smith, Malthus, Sismondi, Ricardo, Say, Murhard, Leuchs o. m. fl., end af mundtlige Beretninger af Reisende.

skenes egne Handlinger; og uagtet det ingenlunde kan negtes, at enkelte af den engelske Regjerings Foranstaltninger til Industriens Fremme have været fortrinlige, at den i andre har vüist en Conseqventis, en Sikkerhed og en Klarhed, som saa andre Landes, maa dog Grunden til at dette Lands sociale Udvikling meget er blevet forfeilet, søges i den faste Bæbhængen ved Toldbeskyttelses-Systemet. Det er ogsaa indrømmet af alle dets største Nationaloconomer og Statsmænd, ligesom Smith af indtil Pitt og Rutiden. Hvis man endda finder saa Lidet udrettet for Handelsfriheden, saa er det ikke af Mangel paa Anerkjendelse af dens Rigtighed, men fordi man har været bunden af Statens Finantser og ikke kunnet finde Udveie til at forene disses siebliffelige Trang med Landets sande Interessse. England frembyder intet egentligt Exempel paa, hvad Handelsfrihed kan udrette, fordi det endnu ikke har kunnet emancipere Handelen aldeles. Imidlertid er dog Noget udført til dette Diemeds Opnaaelse, og om Virkningen heraf udtalte Statskammerkantsleren Robinson sig saaledes i Underhuset (den 23de Februar 1825): „Den første Aarsag til at vor Velstand er „steget, maa søges deri, at vi i forrige Aar have antaget en „mere frisindet og høimodig Handelspolitik, hvorved Landets „Beboere have faaet flere Midler til at forbruge udenlandste „Frembringelser. Og dette Resultat er ikke en tilfældig, forbi- „gaaende eller enkelt Følge af et eller andet Lands særegne „Stilling. Jeg tænker, vor Velstand blomstrer af ganske andre „Grunde, som Følge af et i den menneskelige Natur dybt be- „grundet Princip. Folkemængdens Tiltagen i Tidens Løb er „maaffee een af Aarsagerne hertil, men endnu væsentligere „virker hiint i den menneskelige Natur liggende Grundprincip „for Statssamfundet, der bringer den ene Nation i den næieste „Forbindelse med den anden, tvinger den ene til at ræffe den

„anden Haanden, samt frembringer uophorligt nye Fornøden-
 „heder i dette verdensdige Samsund, nye Nydelser for det
 „selftabelige Liv, nye Forhold mellem alle Folkeslag. Dette
 „Grundprincip har det algode Forsyn nedlagt hos os som en
 „Spire og et Middel til at befordre Menneskeslægstens Fuld-
 „kommenhed. Dette Grundprincip kan standses i sine held-
 „bringende Følger ved Krig, den evigvirkende Kraft kan ledes
 „paa Afveie, ja ganske svækkes ved misforstaaede Anstuelser,
 „vi selv vare jo bestemte til at afgive et advarende Exempel
 „paa, hvor skadeligt en mangelfuld Lovgivning i denne Hen-
 „seende kan virke. Men Principet selv er evigt, og dets Virk-
 „somhed stedse henvendt paa at udbrede sine Velsignelser over
 „hele Jorden. Derfor kan man med Rette paastaae, at forøget
 „Velstand, som grunder sig paa dette Princip, ikke er afhængig
 „af tilfældige Omstændigheder, men hviler paa et fast Grund-
 „lag.“

Seer man endelig hen til Preussen og det tydske
 Toldforbund, da har denne Forening bestaaet for kort en
 Tid til, at det er billigt at fælde nogen bestemt Dom om
 Indflydelsen af den Beskyttelse, som dens Tarif skjænter For-
 eningsstaternes Industrie; derimod er det vist, at den tydske
 Toldforening i sin Idee er Handelsfriheden gunstig. Thi den
 gaaer netop ud paa at ophæve den Mængde Controller mellem
 de forskjellige Stater, hvorpaa Tydslands Indre før var saa
 rigt, og som hæmmede al commercial og industriel Udvikling.
 I denne Henseende har Toldforeningen ogsaa allerede havt de
 gavnligste Følger. Den levende Samsærfel i den største Deel
 af Tydsland, som derved er fremkaldt, den Velstand og det
 productive Liv, som deraf er blevet Følgen, giver et smukt
 Billede paa hvad en almindelig Handelsfrihed i hele Europa
 vilde kunne udrette. Det er tilladt at glæde sig ved Haabet
 om, at den preussiske Toldforening lig en Sneelavine bestandig

skal vore og, ved steds at faae flere og flere nye Nabolande til Medlemmer, tilsidst skal saavidt udbrede sig over Europa, at man i hele denne Verdensdeel kun skal kunne tælle faa Toldlinier. Og er det først kommet dertil, ville Tidssomstændighederne muligt have forbedret sig saameget (de staaende Hæres Reduction, Statsgjældenes mindre Tynge formedelst Afbetaling og Rentefodens Nedsættelse), at de modstaaende Landes gjensidige Interesse kan foranledige en Overenskomst om Tolds aldeles Ophævelse.

Femte Capitel.

De practiske Resultater.

Slutning.

Efterat have i tredje Capitel udviklet Læren om Told og fremsat Reglerne for Toldsystemers hensigtsmæssige Ordning, har jeg i fjerde Capitel søgt at fremhæve Betydningen af en almindelig Handelsfrihed. Det saaes, hvor fiernet Europa endnu var fra den. Toldsystem staaer imod Toldsystem. Den ene mercantile Interesse søger at vinde Seiren over den anden. I den rastløse Stræben efter at producere selv Alt tilfidesætter man Naturens Orden, gjør aabenbare Brud paa den. Man glemmer, at de forskjellige Lande kun ere Dele af eet stort Verdenslegeme, og at de ikke mere kunne undvære hverandre, ikke med større Fornuft kunne affondre sig ved Toldlinier, end Hoved og Mave i det menneskelige Legeme. Hvorfor troer man, at Naturen selv ingen uoverstigelige Grændser har affuttet mellem de forskjellige Lande, eller endog mellem de forskjellige Verdensdele? Hvorfor er det blevet Kunsten muligt

ved hundrede findrige Døpfindelser at formindſke endog Virkingerne af den blotte Afſtand? Hvorfor priser man høit enhver derhen ſigtende Døpdagelse? Hvorfor belønner og opmuntret Regjeringerne den? Er det blot for ſenere ved et Toldſyſtem at tilintetgjøre, eller idetmindſte lamme alle diſſe Naturens og Kunſtens forenede Beſtræbelſer for at nærme Menneſtene og Landene til hverandre? Og hvorhen fører ogſaa Ideen, ſom ligger til Grund for Beſtyttelſeſyſtemet, naar man forfølger den i ſin fulde excluſive Conſequents? Efter Systematikernes Theorie om Fordelene af ſelv at frembringe Alt og ikke at trænge til Noget, bliver, ſom en bekiendt Forfatter træffende har bemærket, Idealet for en lykkelig Tilværelſe en Konge, der ſtaaer alene paa ſin D og dreier en Haandmølle, ved hvis Hjælp han producerer ſine ſamtlige Fornødenheder; thi han betaler aldeles ingen Arbejdsløn til Andre og er ikke afhængig af Noget.

Man er endnu langt fra i Europa at anerkjende Handelsfrihedens dybe theoretiske Sandhed og practiſke Rigtighed. Jo længere man i den Henſeende ſtaaer tilbage, deſto færre Skridt vil der naturligviis ſkee til Fordeel for denne Frihed. Men ſelv naar dens fulde Betydning engang ſtaaer klart for Regjeringerne, vil dog en almindelig Toldemancipation i de fleſte Lande kun langſomt og efterhaanden lade ſig udføre, paa Grund af de finantielle Vanſteligheder. Men Friheds-Principet bliver dog ikke mindre rigtigt; og Regjeringerne kunne allerede nu, naar de blot ville anerkjende dette, virke meget til Toldens partielle Afſkaffelse og til at forberede dens almindelige.

Dog bør heri megen Forſigtighed iagttages; thi det er en i Retfærdighed dybt grundet og ved mangfoldige Erfaringer ſom rigtig ſtadfæſtet Sætning, at man endog fra et ſlet Princip kun med Barsomhed tør gaae over til et godt. Denne Regel fortjener aldrig ſtorre Opmærksomhed, end ved Overgangen fra

et Toldbestyttelses-System til Handelsfrihed. Systemet fremkalder nemlig en Mængde Forhold, hvis Tilværelse er betinget af dettes, og som ikke uden store Tab for de Interesserede pludselig kunne savne den vante Bestyttelse. Det vilde saaledes være meget ubilligt og robe et Hastværk, hvortil der, efterat man i Aarhundreder havde fulgt Bestyttelsesystemet, var saameget mindre Grund, om man uden nogen Forberedelse vilde ophæve den Indførselstold eller det Indførselsforbud, der havde fremkaldt flere Fabrikker, som uden dem ikke kunde bestaae, og i hvilke altsaa Bedkommende ikke vilde have anlagt deres Capitaler, naar de ikke havde stølet paa, at Tolden eller Forbudet skulde vedblive. Man skylder idetmindste at give dem saamegen Tid, at de uden for meget Tab kunne drage deres Capitaler ud af en saadan Erhvervsgreen. Det vilde i mange af deslige Tilfælde ifkun være overeensstemmende med simpel Retfærdighed, om man først efter flere Aars Forløb og gradviis indførte Handelsfriheden, eller om man, hvor Omstændighederne maatte tale derfor, tillige tilstod en Stadesløsholdelse. Thi at Regeringen skifter Grundsætninger bør neppe komme dem til Skade, som havde god Anledning til at bygge paa disse Grundsættingers Vedbliven; og dette gjælder desto mere, jo længere Tid de alt have været fulgte.

Men naar den fornødne Rensfærdighed og Forsigtighed saaledes iagttages i Overgangsperioden, saa kan der kun tillægges den Indvending liden Betydning, der gjerne er Toldbestyttelses-Systemets Benneres sidste, at nemlig et enkelt Land dog ikke kan frigive sin Handel og Industrie, saa længe alle andre Lande i Europa følge modsatte Anskuelser. Det er vanskeligt at indsee, hvorfor eet Land ikke skulde kunne handle i sin velforstaaede Interesse, fordi alle andre handlede uflogt. Grundene, man herfor paabaeraaber sig, ere de sædvanlige, at den indenlandske Industrie vilde

gaae tilgrunde, at Landets Capitaler og Arbeide ikke alle vilde kunne finde productiv Anvendelse, at endelig det hele Land snart maatte forarmes, fordi det var aabent for alle fremmede Frembringelser, og kunde ikke faae sine egne igjen affatte til Ulandet. De første Raisonnementer ere ligefrem gjendrevne ved det Foregaaende; hvad det sidste angaaer, da er det ofte blevet tillagt for stor Betydning. Men troer man det muligt, at et Land, uden at faae sine egne Producter affatte, skulde kunne udholde i længere Tid at kjøbe af det Fremmede? Det vilde være en meget fordeelagtig Trafik paa engang at kunne beholde sine egne Frembringelser og dog at blive overvældet af de fremmede, naar den kun var mulig. Men Bærdier alene kunne kjøbe Bærdier (sfr. første Capitel); saalænge vore egne Bærdier strækte til at kjøbe Ulandets, kunne vi ingen Trang føle til selv at frembringe disse sidste. Faren for et fra Told emanciperet Land, i Forhold til alle andre af Told beskyttede Lande, kan altsaa alene bestaae i, at vi have en absolut Trang til visse af Ulandets Producter, som det formedelst Toldens Ophævelse ei længere kan svare Regning her at frembringe, og som vi dog ikke ere istand til at forstaae os fra Ulandet, fordi vore Producter, t. Ex. vort Korn o. desl., for hvilke vi skulde kunne kjøbe dem, ikke ville modtages i Betaling og heller ikke andetsteds kunne finde Affætning. Saadant et Tilfælde vilde vistnok være beklageligt, og det var unegtelig meget haardt, om Beskyttelsestoldens Ophævelse skulde kunne foranledige, at en Nation kunde komme til at gaae nogen, fordi den ikke kunde faae affat sin Overflødighed af Naafrembringelser, hvormed den vilde kjøbe Klæder af Ulandet. Men har man nogensinde, saalænge Verden har staaet, kunnet opvise eet eneste Exempel paa, at dette har været Tilfældet med en Nation, fordi den aabnede Landet for Ulandets Frembringelser? Hvorledes kan ogsaa Toldens Ophævelse standse den indenlandske Production af en Gjenstand, som man dog ei kan kjøbe af

Udlandet? Og kan man opvise eet eneste Toldsystem, som er istand til absolut at forebygge, at et Product til en Tid heller ingen Affætning kan finde endog i et Land, som man har stræbt at gjøre til et almindeligt Bærfsted for alle mulige Slags Industrier, passende eller ikke passende? — Overfylding med en vis Vare kan finde Sted saavel paa det indenlandste, som paa det udenlandste Marked. Den fremkaldes i mange Tilfælde netop ved en kunstig og forceret Industrie-Beskyttelse (sfr. det Foregaaende); men Toldsystemerne have aldrig bidraget og ville aldrig kunne bidrage det Alleringeste til at forebygge den. Evertimod dertil er kun eet Middel tjenligt, og det er Handelsfrihed, være sig hos samtlige Nationer i Forhold til hverandre indbyrdes, eller hos een Nation alene i Forhold til alle andre toldbundne.

Naar man efter en nøiagtig Prøvelse af Handelsfrihedens Væsen og Betydning kommer til det Resultat, at det hele Beskyttelsesystem med Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, er absolut forkasteligt og ingen anden Skaansel fortjener ved dets Affjæffelse, end den, hvorpaa der kan gjøres retmæssig Fordring af de forskjellige private Forhold, der stulde Systemet deres Oprindelse, saa gjælder dette, vel at mærke, kun om Beskyttelsesystemet som kunstigt System, især qua Toldsystem. Men det maa ingenlunde forstaaes, som om der aldrig kunde gives nogen Beskyttelse, hvormed det var hensigtsmæssigt, at en Regjering kom Landets Production tilhjælp. Systemets Beskræbelsler, saae vi, gif fornemmelig ud paa at fremkalde eller oplive visse Erhvervsgrene ved Hjælp af større eller mindre Byrder, som lagdes paa Consumenterne, og derved indirecte paa Productionen i det Hele. Dette Slags Beskyttelse er det, som ubetinget maa ansees at stride mod en rigtig indre Handelspolitik, hvad enten Beskyttelsen viser sig i et Toldsystem eller i Præmier, eller i Handels- og i Industriemonopoler. Kun de Opmuntringer, som ikke henhøre under Cathegorien: at tage

med den ene Haand og give med den anden, kunne siges at bestaae Proven og fortjene Anvendelse. Og saadanne gives der virkelig. Deels kan der nemlig tænkes en immateriel Beskyttelse fra Regjeringens Side, som ikke koster Landet noget, hverken directe eller indirecte Offer; deels hvor Beskyttelsen er materiel og desaaarsag kun mulig formedelst Bidrag af den nationale Indtægt eller Capital, kan dog selve Beskyttelsens Art og den Maade, hvorpaa den virker, være saa almindelig, saa lige komme samtlige Erhvervsgrene tilgode, at man ikke kan sige, at de enkelte af disse bære nogen Byrde til Fordeel for de andre. Som saadan fuldkommen retmæssig og tilraadelig Beskyttelse kan nævnes Omhuen for Underviisning og Oplysning i Almindelighed, samt for hensigtsmæssig Belæring i de forskellige Erhvervsgrene i Særdeleshed, mercantile Selfabrer, Industrie-Foreninger og Udstillinger, Vresopmuntringer, Aftjeb af nye almeengavnliche Opfindelser, Belønninger for saadanne m. v. Men fornemmelig er der dog trende Midler, ved hvilke en Regjering stedse er siffer paa hensigtsmæssigt at besordre Production og Bindstibeligbed i Landet. Disse ere: 1) en omhyggelig Retsspleie i Forbindelse med et velordnet Hypothekvæsen; 2) gode Communicationsmidler og endelig 3) Næringsfrihed eller fri og uhindret Afgang for Enhver til at kunne anvende sine Evner som ham bedst synes.

Hvor forøvrigt Talen er om en hensigtsmæssig Beskyttelse og Opmuntring for den indenlandske Production, maa det indrømmes, at en oplyst Regjering langt bedre, end de Private, vil være istand til at dømme om Tiden, Maaden og Udstrækningen for dens Anvendelse. Thi hiin befunder sig paa et ophoiet Standpunkt, fra hvilket det er lettere med et klart og af Fordomme uhildet Blik at overstue alle Forhold, end den Enkelte eller endog Samlinger af Private, paa hvis Om-

dømme Klasse=Land, forudfattede Meninger og fideordnede Hensyn næsten aldrig ville kunne undgaae at indflyde.

Det er et til Materien henhørende, ikke uinteressant Spørgsmaal, om en Stat, hvis Finantser befindes i den lykkelige Forfatning, at den kan foretage en betydelig Afgiftslettelse for de Statyvende, rigtigst bør bevirke denne ved at ophæve al Told, eller ved at ophæve de directe reelle Skatter Grundskat og Landskat. Det kunde maaskee synes en unyttig theoretisk Undersøgelse at beskæftige sig med dette Spørgsmaal, der rigtignok i næsten ingen af de gjældbetyngede europæiske Stater i mangfoldige Aar vil kunne komme til virkelig Udførelse. Imidlertid viser dog Norges Exempel, at Spørgsmaalet ikke er reent uden practisk Betydning, da dette Land virkelig i Aaret 1836 har seet sig istand til at foretage en saadan Afgiftslettelse. At man har anvendt denne paa de nævnte directe Skatter, har maaskee havt sin specielle Grund i Norges locale Forhold, navnlig i dets Landbrugs maadelige Forfatning, og bør, selv dette uanseet, Intet relevare med Hensyn til Spørgsmaalet i Almindelighed; thi man kan i Norge ligesaavel tage feil som paa andre Steder*). Man kan der endog mere ustraffet gjøre det; thi et Land, hvis Hjælpesliver i den Grad vare ubenyttede, at det ved Adskillelsen fra Danmark lignede en længe hvilende Algermark, kan begaae meget store nationaloconomiske Feilgreb og dog gaae en rask Udvikling imøde. Hvad Norge har befundet sig vel eller ikke vel ved at gjøre, kan derfor hverken afholde fra, formeentlig ei heller indflyde paa Spørgsmaalets almindelige Undersøgelse.

*) Den Maade, hvorpaa Folket er repræsenteret, synes ogsaa at maatte retfærdiggjøre en vis Mistillid til Upartistheden af Stortingets Beslutninger, saasnart Discussionen har angaaet Jordbrugernes Interesse.

Det er vel saa, at naar Tølen er om ved Paalæg at udbringe endnu mere af et allerede stærkt betyngtet Land, føles Byrden mindre, og de nye Opoffrerss Virkninger fordeles bedre ad den indirecte, end ad den directe Beskatningsvei. Det er fremdeles vist, at hvor et Land til en Tid har været overløstet saavel med Grundstat, som med Told, er det absolut rigtigt, naar Tidsomstændighederne atter tillade en Afgiftslettelse, at man da først befrier for en Deel af den directe Tynge. Grunden hertil er den mindre Elasticitet, om jeg saa maa udtrykke mig, hvormed Grundeierdomme ere istand til at modstaae de dem directe rammende Paalæg, end den, hvormed Productionen i Almindelighed bærer de indirecte. Men uagtet disse tvende Bemærkninger, skulde jeg troe Tilfældet forskjelligt, hvor der handles, ikke om en forholdsmæssig partiel Lettelse i Afgifterne, men om disses aldeles Undværlighed i en vis Retning.

De paa en Grundeierdom hvilende Skatter formindskes dens Værdi og den Priis, som ved Salg for den kan bekommes, med et saa stort Capitalbeløb, der efter den almindelige Rentefod kan antages at svare til de aarlige Skatter betragtede som Renter. Til Exempel en Bondegaard, som, forinden Skat blev paalagt, kjøbtes for 10,000 Rdlr., vilde, naar en Skat af 100 Rdlr. blev paalagt, og den almindelige Rentefod var 5 pCt., iffun blive betalt med 8000 Rdlr., forudsat (vel at mærke) at alle andre Omstændigheder forbleve uforandrede. Omvendt vilde en Bondegaard til 8000 Rdlr., som svarede 100 Rdlr. aarlig i Skat, kunne betales med 10,000 Rdlr., saafremt Skatten blev ophævet, og dog føde en Familie ligesaavel, som forhen, da den kun skulde forrente 8000 Rdlr. Heraf sees det, at naar Regjeringen ophæver Grundskatterne, saa er det nærmest alle daværende Grundbesiddere, som deraf nyde Fordeel. Deres Capital

forøges virkelig, og ei blot deres aarlige Gevinst. Det staaer ikke i Regjeringens Magt ved noget Lovbud at forhindre, at den Eiendom, som tidligere kun havde kostet 8000 Rdlr., formedelst de den paahvilende Skatter af 100 Rdlr., efter saa Aars Forløb vil blive solgt for 10,000 Rdlr. Allerede den første Kjøber vil ventelig ingen directe Fordeel mere spore af Skatte-Estergivelsen, undtagen forsaavidt han har kjøbt kort efter at denne er indtraadt; thi der vil altid medgaae nogen Tid, inden Eiendommenes Priis stiger til det fulde Capitalbeløb, som den efter Skattens Størrelse i Forhold til den almindelige Rentefod tilsidst maa naae. En egentlig vedvarende directe Fordeel finder kun de fideicommissariske Grundbesiddere; thi Fideicommissjets forøgede Værdi kommer ikke blot den samtidige Besidder, men ogsaa alle hans Eftermænd tilgode. Men paa den anden Side kan det dog heller ikke negtes, at den hele Stat høster vedvarende indirecte Gavn af Grundskatternes Ophævelse; og derfor bliver enhver Afgiftslettelse altid i og for sig ønskelig. Deels vil nemlig en stor Deel af de Summer, der tilforn som Skatter indfløde i Statskassen og deraf atter udbetaltes, for improductivt at anvendes, nu productivt blive anlagt. Deels vil den samme Eiendom, som før kun gav Anledning til en productiv Anvendelse af 8000 Rdlr., for Fremtiden kunne forrente 10,000. Man kan betragte de 100 Rdlr., hvilke nu ikke mere erlægges i Skatter, som en forøget Afgrøde, hvisaarfag der af Jorden kan svares saameget større Rente, hvilken høiere Rente atter repræsenterer en større Capital. Den nationale Formue er altsaa virkelig forøget med en saa stor Capital, som efter den almindelige Rentefod svarer til den ophævede Skatts aarlige Totalbeløb betragtet som Rente.

Seer man nu hen til den finantzielle Betydning af Toldes Ophævelse, da er ogsaa her den store Bruttosum, som Toldoppebørslen før aarligen berøvede den nationale Formue,

reddet fra improductiv Anvendelse og vundet for den reproductiv. Dgsaa her kan Nationalformuen ansees forøget med en Capital, der svarer til samtlige ophævede Toldafgisters aarlige Beløb betragtet som Rente. Men foruden denne almindelige gavnlige Virkning, som Tolds Ophævelse har tilfældes med al anden Skatte-Eftergivelse, har den endnu følgende Fortrin fremfor Grund- og Landstatternes Afstæffelse, som vist afgjørende maae tale imod at bibeholde Told, hvor den kan ophæves:

1. Fordelen af de ophævede Toldafgifter føles umiddelbart af Alle. Ingen enkelt Klasse af Samfundet er istand til at tilegne sig hele Nyttens af Afgiftslettelsen. Staten skjænker ingen Entelte Noget, men den almindelige Lettelse føles af Alle, lige fra den første Groschandler, som indforstrev den toldfrie Vare, indtil den sidste Consument. Virkningen af Toldfrihed er ligesaa mærkelig hundrede Aar efter, som paa den Tid, den først indtraadte. Toldens Ophævelse indeholder altsaa en almindelig og vedvarende Afgiftslettelse, medens Grundeidendommens Befrielse fra Skat kun indeholder en partiel og forbigaaende Lettelse, som vel er istand til vœiblikkelig at fremkalde en forøget Velstand og Production, men som dog i Tidens Længde taber i directe Virkning.

2. Hertil kommer endnu den forbausende Impuls, som en frigiven indre og ydre Samfærsel giver Productionen i det Hele, og Handel og Bindfælibelighed i Særdeleshed. Nogle kunstige Industriegrene, der kun som Drivhuusplanter have bestaaet ved Hjælp af Beskyttelsesystemet, ville vel reent standse; men desto frodigere ville de for Landet passende og eiendommelige stude i Veiret. Grundstatternes Ophævelse kan ingen Resultater opvise, som dermed kunne komme i Sammenligning.

3. Derhos ere Toldintraderne altid uvisse og afverke meget efter Conjuncturerne, ligesom de i Krigstid næsten aldeles kunne ophøre. Det er følgelig langt misligeret at basere

Statens Finantsvæsen ubeluffende paa dem, end paa de Grundsejendommene paahvilende Skatter, der sikkere kunne indkræves, det ene Aar som det andet, kun med liden Afverling.

4. Grund- og Landstat, som overhovedet enhver directe Afgift, opkræves med langt mindre Beføstning end Tolden. Da de første sædvanlig oppebæres for 2 à 3 pCt. af det Nettobeløb, som de indbringe i Statskassen, Tolden derimod sædvanlig kun for 10 à 20 pCt., ofte endog endnu dyrere, saa sees det, at for hvert 100 Rdlr., som Staten mister ved at ophæve al Told, lettes Yderne for en Byrde af 110 à 120 Rdlr. eller mere, hvorimod hvert 100 Rdlr. af de eftergivne directe Skatter kun bevirker en Afgiftslettelse af 102 à 103 Rdlr.

5. Endelig bør det ogsaa komme i Betragtning, at Opkrævelsen af Grundstatterne er forbunden med langt mindre Gøene og Ubegagelighed for Yderne, end Tolden giver Anledning til.

J Henhold til det saaledes Anførte troer jeg, det med Grund vil kunne antages, at et Land, hvis finantsielle Tilstand er saa heldig at tillade det, handler rigtigere ved at ophæve Told, end ved at lade den bestaae og eftergive aldeles Grundstat og Landstat.

Jeg har nu stræbt at udvikle de nationaloeconomiske Hovedsætninger, til hvilke Toldvidenskabens fornemmelig støtter sig, derefter den egentlige Toldlære og endelig Betydningen af en almindelig Handelsfrihed, ved hvis nøiagtige Drøftelse det ogsaa først bliver muligt at kaste et dybere Blik i Toldens Væsen og tilfulde at tydeliggjøre sig dens Virkninger paa Productionen i det Hele og paa de enkelte Erhvervsgrene i Særdeleshed. Dette var Gjenstanden for den første Deel af nær-

værende Skrift, hvilken jeg haaber vil findes at indeholde det Fornødne til at give det almindelige Billede af den Videnskab, til hvis Anvendelse i Danmark vi nu skulle gaae over, idet jeg i anden Deel skal forsøge at levere en critisk og systematisk ordnet Fremstilling af det danske Toldvæsen.

Anden Deel.

De almindelige Begrebers An- vendelse i Danmark

eller

Forsøg til en kritisk Fremstilling af det
danske Toldvæsen.

Anden Deel.

De almindelige Begrebers Anvendelse i Danmark.

Første Capitel.

Kort Fremstilling af den danske Toldhistorie.

For at lette Oversigten, har jeg troet at burde inddele dette Capitel i adskillige Perioder:

- 1) Fra de ældste Tider indtil 1651, da der først findes Spor i Lovgivningen til det mercantile System.
 - 2) Fra 1651 indtil 1672, da Grundloven for hele den senere Toldforfatning blev lagt ved Christian den Vtes Egt. af 1ste Mai 1672.
 - 3) Fra 1672 indtil 1732, da Christian den VItes Egt. og Toldbrulle af 29de Febr. 1732 udfom.
 - 4) Fra 1732 indtil 1762, da Frederik den Vtes Egt. af 17de Mai 1762 udfom.
 - 5) Fra 1762 indtil 1797, da Egn. af 1ste Febr. 1797 udfom, som er Grundloven for det nu bestaaende danske Toldvæsen.
-

Forste Periode.

Fra de ældste Tider indtil 1651.

Told er i Danmark en meget gammel Afgift, og der er neppe noget Land, hvor den som lovbestemt offentlig Tynge har været tidligere indført. Den har aldrig her været oppebaaret paa den røveriske og udsugende Maade, som oprindeligt var Tilfældet med den i Tydskland. Derimod er det vel muligt, at den danske Adels Fritagelse for at svare anden Told end Ornetold, hvilket vedvarede indtil Souverainiteten, har tildeels havt den historiske Grund, at det ansaaes upassende for den at erlægge en Afgift, som dens Fjemænd i Tydskland selv oppebar af Borgerstanden.

Ifølge Waldemar den II's Jordebog af 1231 oppebar Kongen allerede da Heste- og Salttold, som betegnedes med Ordet thelonium, der i Middelalderens Latin brugtes istedetfor vectigal om Told. Denne Afgift kaldes ogsaa telon eller tolmetum, og skal, ligesom det danske Tol eller Told, komme af det græske τελος (vectigal) og ὄμιοναι, jeg høber. Denne Etymologie angives af Langebek i Noterne til Waldemar den II's Jordebog; men den er neppe rigtig, i alt Fald er Undersøgelsen ei af stort Bærd. Sammensteds siges ogsaa, at Told allerede er blevet oppebaaret af Waldemars Bedstefader Knud Lavard, ja endog paa Harald Blaatands Tid. Men det kan meget gjerne være, at de Afgifter, hvortil herved sigtes, have været rene Consumtionsafgifter, med hvilke Told idelig sammenblandes indtil hen i det 17de Aarhundrede, da man begyndte herfra at adskille den saakaldte Zise eller Accise, som atter ikke maa forverles med den senere Tids Accise, der i Kjøbenhavn endnu bestaaer som Communalafgift, men en Tidlang ogsaa beregnedes den konge-

lige Rasse til Indtægt som et Slags additional Told. — De ældste Lovbestemmelser, man kjender om Told, indeholdes i Kjøbstadretter, Kjøbstadbevillinger o. d., t. Ex. i den Slesvigske fra Midten af det 12te Aarhundrede, i Eric Menveds Bevilling af 1319 for Kjøbenhavn o. fl. Tolden har sandsynligviis her oprindelig været en Communalafgift og har først senere udviklet sig til at blive en almindelig offentlig Afgift, der oppebæres i Forbindelse med Forbrugsafgifterne paa de indenlandske Consumtibilier og islæng affordredes, baade ved Indførslen til, og fornemmelig ved Udførslen fra Landet. Told omtales saaledes i Christopher den II's Haandsæstning af 1320, i Christopher af Baierns Kjøbenhavnste Stadsret af 1443, i Kong Hans's Haandsæstning af 1483 og flere Steder.

Først i Christian den II's verbøslige Lov har jeg funnet finde nogle udførligere Bestemmelser om egentlig Told. I 49de Capitel siges, at Ingen maa føre Korn af Riget. Det samme Forbud gives om Heste i Cap. 52; men dog tillod Cap. 135 og 136, at disse mod en vis Told i Forhold til Hestens Værdi kunde udføres, naar Fortoldningen skeete i Kjøbstæderne (Cap. 138), og afgiftsfrit, naar Rogen reed paa dem (Cap. 137). I 57de Cap. fastsættes Dødsstraf for dem, som ulovlig affordre Told. Det 130te Cap. indeholder „Taslen at jise efter“, paa hvilken findes adskillige virkelige Toldsatser midt iblandt en Deel rene Consumtionsafgifter, saasom for:

En Pibe Malmerste	}	1 rhinsk Gylden.
„ „ Miskante		
„ „ Mustateller		

En Ahne rhinsk Bün 1 Mark.

Et Fad Emst-Dl, Momme og Prysing 1 —

En Lunde Hamborger Dl osv. 1 —

Hvorefter 131te Cap. ganske almindelig tilføier, at naar andre

fremmede Drifkevarer komme, „da skulle de zises, som man kan tænke det er godt til, lige med hvad forestrevet staaer.“ Cap. 139 nævner derefter en anden „Tafel at tolde efter“, som sandsynligviis har indeholdt Udførselstarifen, hvilket jeg, skjøndt det ikke udtryffeligt siges, slutter deraf, at alle de deri anførte Gjenstande ere indenlandste Naafrembringelser; og den følgende Toldblovgivning viser, at det især var saadan Udførselsbestatning, som var Gjenstanden for den ældre Tids Told, ligesom det og var den, som foraarstagede de fleste Klager fra Ydernes Side.

Christian den III'des Receß af 1558 er det næste Actstykke, hvor jeg har kunnet finde noget om Told. Der siges i Art. 32, at Adelen maa stalde Ørne, Kongens og Kronens Told uforfrænket, det vil sige: Adelen maatte imod at svare Udførselstold sælge Ørne til Udlandet. Alle Uadelige var derimod baade Staldningen og Udførslen heraf forbudt. Ligeledes nævner Art. 64 et andet Udførselsforbud paa alt Slags Træved og Brænde, fordi Landets Egne klagede over Mangel paa Træ til Brændsel, Plouge, Huse osv.

Frederik den II'dens Haandfæstning gjentager i Art. 11 Bestemmelsen om Adelenes Ret til at stalde Ørne, Toldrettighederne uforfrænkede. I Art. 29 forpligter Kongen sig til ikke uden Raadets Samtykke at gjøre noget Forbud paa Udførslen af Ørn, Korn, Smør, Sild eller noget Andet. Men tillige siges, at han heller ikke maa hæve noget Forbud, som er gjort, uden med Raadets Samtykke. Det er altsaa egentlig Rigsraadets Samtykke, som Stipulationen gaaer ud paa, og ikke en almindelig Udførselsfrihed. Derimod er Toldfrihed garanteret Adelen ved Art. 12, som siger, at det skal staae den frit for at kjøbe og sælge med udlændiske Kjøbmænd, som hidtil været haver.

Frederik den II'dens Brev af 1561 indeholder i Cap. 69 en meget dunkel Bestemmelse Tolden vedkommende, der forøvrigt her kun er nævnt som Bisag. Der siges nemlig, „at udlændiske Skippere, saavel som indlændiske, maae have deres egen Skibspart toldfri udi de Skibe, som de selv have ladet besto eller bygge, uden eller inden Riget, dem selv og den menige Skibshandel til Bedste, og som de selv ville føre udi Kongelig Majestæts Lande og Strømme.“ Hvad Slags Told, eller om det overhovedet var nogen virkelig Told, hvorfor Frihed her er tilfagt Skippere for deres Part i Skibet, er det formedelt Mangel paa tilstræffelige Risper til den tidligere Lovgivning vanskeligt med Bestemthed at sige. Imidlertid lader Tillæget: „dog saa at ingen Fremmede skulle have der Part og Deel udi, uden samme Skipper alene“, slutte, at der har hvilet en Afgift paa saadanne Skibe, som føre i de danske Farvande for fremmede Rederes Regning, hvilken Afgift det har været Sorettens Hensigt paa det nævnte Sted at fritage Skipperens Quota-Andeel for, men ikke de fremmede Rederes.

Frederik den II'dens aabne Brev af 5te Juni 1562 indskærper for det Første Forbudet i Christian den III'des Recept af 1558, Art. 64 imod Udforselen af Brænde og Beed. Men dernæst indeholder det den høist mærkelige Bestemmelse, at Ingen maa udseile med sit Skib eller Vare, enten inden eller uden Landet, før han derpaa har taget Søbrev af Lehnsmanden, udi hvis Lehn det er, paa hvad Vare han har ladet, og hvor han vil anløbe. „Sammeledis“, tilføies der, „naar de igjen tilstæde kommandis vorder, skulle de være pligtige at føre med dem Beviisning, hvor de have været med deres Skib og Gods og lossat og ladet, og samme Beviisning indføre for Vor Lehnsmand, at han sig derefter kan vide at rette.“ Denne sidste Bestemmelse om de Beviisligheder, som ogsaa fra det Fremmede ankomnende, eller i alt Fald

(hvis man vil urgere „igjen tilstades kommende“) derfra hjemvendende Skibe skulde medbringe, er det eneste Spor, som jeg i den ældre danske Toldlovgivning har kunnet finde til de i andre Stater brugelige Manifeste. Imidlertid maa Forskriften enten aldrig være blevet overholdt, eller i alt Fald meget snart være gaaet i Forglemmelse. Thi hverken Christian den IVdes Ordre af 1632, eller Christian den Vtes Forordning af 1672, hvor dog det hele Toldvæsen nøiagtigen ordnes, indeholde Noget herom. Det er heller ikke saa uforklarligt, at en Bestemmelse som den omhandlede, der maatte være til megen Gøene, af sig selv kunde gaae af Brug, Noget, som i de Tider ikke sjelden var Tilfældet endog med vigtigere Lovbud, især naar de vare Lehnsmændene til Uleilighed (sfr. t. Ex. den Passus i Intimationen til Christian den IVdes Recept: „lader den største Part af Bore alvorlige Forordninger blive fortabte“). Forsaavidt derimod angaaer den Control, som var foreskrevet med Hensyn til udgaaende Skibe, og i det Hele for den indenrigske Fart, da gjenfindes den i den nyere Tids Toldbøder, kun med den Forskjel, at deres Udstedelse er gaaet over fra Lehnsmændene til de locale Embedsmænd. Naar dette er skeet, og om ifølge et udtrykkeligt Lovbud eller ved Praxis, derom har jeg ingen Oplysning kunnet finde.

Samme aabne Brev indeholder sluttelig det strenge Bud, at Enhver, som sælger eller udfører forbudne Varer af Riget, skal straffes med Confiskation af Gods og Skib, samt derhos som „uhørsom“ imod de kongelige Anordninger. Det er første Gang man støder paa denne Straf, men den vedvarer længe som den almindelige for al Defraudation, uden Gradation efter Størrelsen af Straffstyld.

Christian den IVdes aabne Brev af 30te Juni 1589 indeholder, foruden Indstjærpelsen af de siden Christian den IIIdes Tid gjældende Udførselsforbud, kun en Advarsel

imod at besøge ulovlige Havne. Men saavidt ved Fortolkning heraf kan udbringes, har man paa den Tid ikke havt Indførselsforbud og vel heller ingen anden Indførselstold end den, som var indbefattet i „Zifetaffelen.“ Thi naar Lovgiveren i dette Brev nævner som Misligheder, der fulgte med Seiladsen paa ulovlige Havne, hvilke han vilde affasse, at der indførtes „adskillige Kjøbmands-Vare, som til Forprang og Landkjøb forhandles mellem Bønderne: derover ikke alene borgerlig Næring og Handel betages, men ogsaa mange Vare, om hvilke Bortalmindelige Forbud er udgangen ikke at skulle af Riget udføres, alligevel udfibes“, da var der al mulig Anledning til tillige at nævne de Vareindsnigelser, som trods Forbudet og til Tab for den kongelige Kasse kunde finde Sted, saafremt ikke deslige Forbud ved Indførslen overhovedet vare ukjendte, og det hele Lovbud nærmest havde tilsigtet at beskytte Kjøbstædernes Næringsbrug, uden Hensyn til den indenlandske Production i Almindelighed.

Recessen af 1615 har kun compileret de ældre Bestemmelser og er meget kort med Hensyn til Told. I det Hele faaer man af de ældre Kilder ifkun et ufuldstændigt Billede af, hvorledes Toldforfatningen egentlig her har været, navnlig om dens Forhold til Consumtionsafgiften.

Christian den IVdes 3g. og Toldrulle af 3die Februar 1625, „hvorefter Smaatolden ubi Danmark, Norge og underliggende Lande og Der skal opberges“, giver først en samlet Udsigt over disse Forhold. „Smaatold“ kaldes den egentlige Told formodentlig i Modsætning til Sundtolden, som dengang vistnok har indbragt langt mere end hiin. 3gn. intimeres: „Efter som denne Tids selsomme og farlige Løb og Tilstand Os haver forarsaget om Bores Rigers og Landes Sikkerhed og Velstand med Bores Elskelige Danmarks Riges Raad at beraadslage, og Vi med deres Raad og Samtykke

naadigst for godt og raadsomt fundet og betænkt haver, Bore Niger og dets Grændser, næst Gud den Allnægtigstes naadige Betsignelse og Bistand, med Guarunion og anden Defension videre og bedre at forsikre, end hidtil skeet er, da have Vi osv. naadigst for godt befunden Smaatolden i nogle Poster at forhøje." Disse tilsyneladende noget dunkle Ord: „Sikkerhed, Guarunion og Defension“ blive fuldkommen forklarlige, naar man erindrer, at Kongen netop i samme Mars Begyndelse havde modtaget Balget som Kredsobersk for den nedersachsiske Kreds, og i det Hele taget alt i længere Tid havde været forberedt paa en activ Deeltagelse i Tredivaarstrigen, hvorfor Fæstningerne vare blevne istandsatte og forsynede med nye Defensioner og Garnisoner; ligesom og selv dette frareguet, den tydske Krig maatte fremkalde en saadan Trang til Danmarks Raafrembringelser, at man i disse uoplyste Tider let kunde frygte for, at Landets Egne skulde komme til at lide Mangel formedelsk en altfor stor Udførsel. I alt Fald maatte man finde Veiligheden særdeles gunstig til at anvende den gamle Finants-taktik at bringe Udlandet til at svare os Told. Toldrullens Diemed var altsaa væsentligt finantslikt, og om der end ved „Betsignelse“, som ligeledes nævnes i Motiverne, kan være tænkt paa den Beskyttelse, Indførselstarifens Toldsatser og Forbud indeholdt for de i Barndommen værende indenlandske Silke-væverier, saa er dette dog saa vagt og ubestemt angivet, at jeg troer, man med Grund kan paastaae, at det senere mercantile Systems Grundsætninger ere fremmede for den her omhandlede Lovgivning.

Forordningen begynder med at fritage Indlændinge for mellemrigsk Told, hvilken derimod Fremmede, der fore mellem Nigerne, skulde svare ligesaafuldt, som om Varen blev udført til Udlandet. For at kontrollere Varernes Ankomst til det af de Første angivne indenlandske Bestemmelsessted, foreskrives

specificerede Angivelser ved Ud- og Indgaaende, samt Revers for Varernes rigtige Udlosning. Fremmede svarede fremdeles „den tredie Penning“ (2: 33½ pCt.) høiere Udførselstold end Indfødt, og omtrent ligesaa Indførselstold. — I Anledning af Adelens Fritagelse for at svare Told foreskrives, at „hvis Biiin Enhver næstforleden Aar udfibet eller til Adelen solgt haver“, det kunde ham affortes i den Told, han for Importer i det paafølgende Aar skulde erlægge. De fornødne Beviisligheder fra Adelen maatte naturligviis produceres. Den hele Indretning minder om de senere Creditoplag, der fra denne simple Begyndelse have i Tidens Løb udviklet sig til deres nærværende Skikkelse. Befalingsmændene paalagdes det at „gjøre Tolderne Bistand.“ Forordningen stadfæster ogsaa med nogle Nedsættelser en alt tidligere bestaaende saakaldet Noerstold, et Slags Skibsafgift, der svarede pr. Læst og ikke stod i Forbindelse med den egentlige Told.

Med Hensyn til Tarifen, da vare ingen Manufacturvarer beskattede ved Udførslen, ingen ædendes Varer undtagen Specerier ved Indførslen. Saa var og fri for Indførselstold hvad den gemene Mand og Haandværksfolk meest have at bruge, saasom Silke, Bomuld, Hør, Hamp, Blaar, Spundengarn og Gjorn, Uld, Farve, Afte, Humle, Bark, Beeg, Tjære, byggede Skibe, Ammunition, Skibstømmer, Seildug, Kabeltoug og alle deslige Skibsredskab, Staal, Jern og alt Metal, Steentul, Muursteen, Cement, Klinker og Kalk, samt Salt. (Det sidste er især mærkeligt, da Salt ellers var saa almindelig beskattet i Europa). Toldsatserne vare derhos meget moderate; Indførselsatserne varierede fra 2 til 6 pCt., Udførselstolden var ogsaa lav. Bar Klarereren ikke tilfreds med Tolderens Burdering, kunde han lade denne beholde Gjenstanden for Kongens Regning.

Christian den IVdes Ordinants om Toldens Oppebørsel af 12te Januar 1632 udkom, fordi den alt paalagte Told ikke vilde forslaae til Grændsers, Fæstningers og anden Rigets Defension, hvorhos man var kommet til Erfaring om, at utilbørligen med Tolden paa de fleste Toldsteder omgiffes, hvorved Undersaatterne mærkeligens besværedes. I 18 Artikler forestrives derfor Regnskabs- og Opsynsvæsenet i det Hele, der, skjøndt temmelig kort beskrevet, dog minder i Udskilligt om den nuværende Toldforfatning. En Eedsformular for Embedsmændene er tilføiet; og strenge Straffe fastsatte saavel for deres Utroskab og Skjodesløshed, som for Toldsvig i Almindelighed. Art. 12 indeholder den mærkelige processuale Bestemmelse, at der paa enhver Confiskation skulde tages Dom, hvilket dog senere igjen blev forandret.

Flere Bestemmelser, Tolden i Danmark vedkommende, har jeg ikke kunnet finde fra Christian den IVdes Tid. Derimod vise de flere Lovbud om den norske Told ogsaa i den Retning Kongens fortrinlige Omsorg for dette Rige.

Anden Periode.

Fra 1651 til 1672.

Frederik den IIIdes Toldordinants af 14de Mai 1651 udkom, som dens Motiver angive, paa Grund af „det Afbræk og Underflæk, som Toldintraderne, samt det Ophold og den Hindring, som de Trafikerende lide i deres Commerce, formedelt Embedsmændenes slette Forvaltning.“ Ved et Patent af samme Dato blev hele Toldvæsenet sat under en Generaldirection, og en Generaltoldforvalter udnævnt. Derhos loves en ny Toldrulle (som ogsaa udkom samme Aar),

med modererede Satser, „helst paa de Varer, som ikke til Dverflod, men nødvendigen og til den gemene Mands Bedste behøves.“ I den her utalte Anskuelse om det Princip, hvorefter den nye Tarif skulde forfattes, ligger endnu intet Mercantilt. Diemebet var herefter væsentligt finantsielt. Det er en Folge af de forandrede Lidsomstændigheder og den nylig endte udmattende Krig i Tydskland, at her Intet meldes om Garnison og Defension, saaledes som i Christian den IVdes Toldforordninger. — Ordinantzen af 1651 indeholder først 10 Artikler med almindelige Bestemmelser og et Slags Instrux for Embedsmændene, der dog oftere henviser til den Ordre, „som Vor Generaltoldforvalter er givet“, men som jeg ikke har kunnet finde. Derefter kommer i en egen Afdeling en „Underretning for de Trafikerende“, som bestaaer af 34 Artikler, i hvilke de ældre Controlbestemmelser og Straffe fra Christian den IVdes Tid blot udførligere gjentages og tildeels skjærpes. Den Specification, som Skipperne ved Ankomsten skulde gjøre paa deres medhavende Varer, er i det Væsentlige den samme, som i 1672 blev uddannet ganske i dens nærværende Skikkelse. Straffen for de Varer, som forefindes i Skibet udenfor Angivelsen, var ikke saa mild, som den senere Lovgivning har fastsat den, men bestod i Confiskation af Varerne og dertil 10 Rigsdaler i Mulkt, som Skipperen skulde betale.

Den lovede Toldrulle af 13de August 1651 er høist mærkelig og danner Epoke i den danske Toldhistorie; thi den er det første Actstykke hos os, hvor man klart finder det mercantile Systems Grundsætninger utalte. Da den derhos er 10 Aar ældre, end Colberts Ministerium i Frankrig, indeholder den et meget vigtigt Beviis for, at denne Mand ingenlunde har skabt den Idee, der ligger til Grund for hans System, men kun opfattet den som et Foster af sin Tid, endstjøndt han derefter rigtignok langt consequentere har forfulgt den, og givet

den en større practiff Udvikling, end Tilfældet har været i de fleste andre Lande.

Som Motiv angiver Tolldrullen af 1651 at skulle forebygge Uvidenhed og nøiere bestemme Afgifterne. Men den udtaler derhos følgende reent mercantile Principer:

- 1) At moderere Indførselstolden paa de Materialier, som fra fremmede Steder indføres til Manufacturerens Brug.
- 2) Ligeledes Udførselstolden af de Manufacturerens Varer, som her i Riget allerede i Gang ere og gjort blive.
- 3) Derimod at forhøie Tolden paa saadanne fremmede Manufacturvarer, hvoraf lignende her produceres.
- 4) „Og omendstjoudt Vi vel havde Aarsag tillige med at forhøie alle andre fremmede Manufactureres Told, som her i Riget blive indførte, og her ligesaavel som paa andre Steder kunde gøres (!), som ikke Andet forarsager end Pengene af Riget bortgaaer (!), og Undersaatterne den Fortjeneste, som nu Fremmede nyde og Vi helst forundte Vore Egne, betages (!), — saa have Vi dog saadant ikke villet gjøre paa eengang, anseende at mange ikke ere af de Midler, at de Manufactur=Værker strax skulde kunne bekoste og anrette, medens det Os fremdeles, og eftersom Vi kan formærke Vore Undersaatters Flid og Bindstibeligbed til Manufactureres Stabiliering, forbeholden er, at Vi da de fremmede Manufacturerer kan forhøie og de hjemmegjorte derimod moderere.“

Provincstolden affstafedes, og Markedsreiser søgtes lettede ved Indførelsen af en passende Control. Tolden betaltes i to Afdelinger: til Kronen og til de saakaldte Commisfarier i Ska . — Forskjellen mellem Indlændiske og Fremmede ved Beregningen bibeholdtes. Indførsels- og Udførselstariferne ere ikke adskilte saaledes som i Christian den IVdes Tolldrulle af 1625. Ei heller ere Varerne ansatte i alphabetiff Orden.

Næsten alle Aaafrembringelser ere beskattede baade ved Indførslen og ved Udførslen. Satterne ere beregnede efter Stykketal, Maal og Bægt. For Manufacturvarer ere derimod Satterne procentviis ansatte, saasom:

	Ved Indførslen.		Ved Udførslen.	
	Indland.	Fremmede.	Indland.	Fremmede.
Væred og Pinned . . .	4 pCt.	7 pCt.	1½ pCt.	2½ pCt.
Rniplinger	45 —	60 —	1½ —	2½ —
Uldne Varer:				
grove	2 —	4 —	1½ —	3½ —
finere og } . . .	2 à 3 —	5 —	1 —	1½ —
Silkevarer				
Silke- og Atlasbaand, samt Possémentmager- arbejde	10 —	16 —	1 —	1½ —
Edelstene og Perler *)	45 —	60 —	" —	" —
Guld- og Sølvstykses Klæder	16 —	24 —	" —	" —
Guld og Sølv i Ar- bejde	3 —	4½ —	maa ei udføres **).	

Sluttelig opføres en Satz, for alle i Tarifen ikke benævnte Varer, af respective 2 og 3 pCt., baade ved Indførslen og ved Udførslen.

Toldrullen af 1ste September 1655, senere aftrykt i 1664 med alphabetisk Tarif, angik blot en Revision og bedre Ordning af den af 1651, men gjentager forøvrigt aldeles de ved denne udtalte Principer. Med Hensyn til

*) Betragtedes som Luxus kun tjenligt til at drage Penge af Landet.

***) En Folge af den mercantile Anskuelse, at Guld og Sølv skulde man holde tilbage i Landet paa enhver Maade.

Tariferingen, indeholder dog den af 1655 den væsentlige Forandring, at heller ikke Manufacturvarerne ere længere procentvís ansatte.

En Skibsmaalings-Instruction af 6te Octbr. 1655, det egentlige Toldvæsen uvebfommende, hører ogsaa til denne Periode.

Reskripterne af 15de og 21de August, samt 5te Octbr. 1661, som forbyde Kornes og Fedevarers Udførsel i Almindelighed og Dvægs, Hestes og Brændes fra Volland og Falster, høre ligeledes herhen og have, idemindste forsaavidt det almindelige Forbud angaaer, vistnok havt deres Grund i Dyrtid foranlediget ved den nylig tilendebagte svenske Krig. Et Reskript af 19de Juni 1662 hævede igjen Forbudet paa Fedevarers Udførsel, Reskriptet af 29de Marts 1663 derimod først det paa Korn. Man finder desuden i denne Periodes Slutning en Mængde Reskripter om specielle Toldsafters Paa-læg, Affkaffelse og Forhøielse, som alle bære det mercantile Præg, men som det er overflødigt videre at undersøge.

Credie Periode.

Fra 1672 til 1732.

Christian den Vtes Eg. af 1ste Mai 1672. Jeg har troet at burde begynde en ny Periode med dette Lovbud, ikke fordi det indeholder nogen afvigende Grundsætning, eller engang nogen væsentlig Tarif-Forandring ved Frederik den IIIdes Lovgivning, men fordi dets udførlige Ordning af Toldforfatningen har saameget tilfældes med hvad der endnu er gjældende, at denne Eg. kan ansees som Grundvolden for hele den senere Toldlovgivning.

Ligesom de sidste blandt de ældre Forordninger, indeholder ogsaa den af 1672 en dobbelt Afdeling, først et Slags Instrux for Embedsmændene, hvori dog nogle almindelige Bestemmelser Andre vedkommende, dernæst en saakaldet Underretning for den Trafikerende.

Instruxen indeholder 13 Artikler, hvori hele Regnskabsvæsenet m. v. foreskrives. Art. 1 byder, at Toldbøgerne skulle føres paa samme Maade, som nu er Tilfældet, og i rette Tid indsendes til Revision. Art. 2 bestemmer Toldbodtiden. Art. 3, at Angivelserne skulle skrives paa stemplet Papiir, en Bestemmelse som vedvarede indtil Hgn. af 1ste Febr. 1797 § 18. Art. 4 om Forfjellen mellem Indlændiske, samt privilegerede Nationers Undersaatter og de Uprivilegerede med Hensyn til Afgifternes Størrelse, samt om Toldfistens Beholdning, der hver Aften skulde stemme med Toldbogen. Art. 5 om eedsvorne, af Magistraten bestiftede Maalere og Veiere. Art. 6 beskriver Toldsedler ganske og aldeles, som de nu ere. Art. 7 om Norge. Art. 8 om Continuationstoldsedler, og Art. 9 om Efterregning, naar Feil befindes. Art. 10 om de Afgiftslettelser, som ere tilstaaede Defensions- og munterede (o: armerede) Skibe, samt Controllen hermed. Art. 11 om Maanedes-, General- og summariske Extracters Indsendelse, saa og om Forflaringer eller Extracter, som det kaldes, over Importer og Exporter, samt over udgaaende og indgaaende Skibe; Alt ligesom endnu iagttages. Art. 12 om lovlige og ulovlige Sportler til Embedsmændene; et Slags Taxt herfor; Straffe for Underslæb og slet Embedsførelse; Forum i alle Embedsager, endog til Bestillingernes, samt til Vres og Boeslods Forbrydelse, var Skatkammer-Collegiet, under hvilket det hele Toldvæsen f. rterede. Art. 13 om Confiskationsstraf for enhver Toldsvig; Confiskations-Regnskabs Anførelse bag i Toldbogen; Anholdelsesager kunde indstævnes for den almindelige Dommer,

skulde af ham gjæsteretsviis behandles, og Vidnerne med Flid examineres; fornøden Assistance skulde ydes af Amtmændene til Sagens Dplysning; endelig var Appel tilladt til Overdommeren og siden til Høiesteret.

Hvad dernæst angaaer „Underretningen for den Trafikerende“, da befaler Art. 1 (ifr. Egn. af 1ste Febr. 1797 § 145 sqq.), at Skipperne skulde anlægge ved Toltboden, saasnart Ankeret var i Grunden, gjøre specificeret Angivelse over Alt, hvad de indehavde, som derefter skulde opløses i det forordnede Pakhuus og der (dog uden at de senere foreskrevne Speciel-Angivelser omtales som nødvendige) aabnes, besigtiges, stykviis specificeres, til Bogs føres og fortoldes, strax og uden noget Ophold, ligemeget om Godsjet tilhørte Fremmede eller Udlændiske, Høie eller Lave og endog Kongen selv. „Tolderen“ (o: Regnskabsføreren) havde den ene Nøgle til det kongelige Pakhuus, „Toldbetjenten“ (o: Dpsynet) den anden. Efter Art. 3 og 4 skulde alt Styfgods, hvortil i Forordningen henføres Kramvarer, Droguerier, Specerier, Læder, Skind, Værrer og deslige, stemples og confisleres, naar det senere ustemplet befandtes. Hvorledes dette med dem alle har kunnet udføres, og hvorledes navnlig nogen Control kunde tænkes opnaaet ved et Vinfabs Stempling med Brændemærke, er lidt vanskeligt at forstaae. Det Urimelige ved en saadan Bestemmelse har vel ogsaa givet Anledning til, at den af sig selv lidt efter lidt er gaaet af Brug. Istedetfor de nu lov- befalede skriftlige Speciel-Angivelser paabyder Art. 6 den Control ved grove Varers Klarering, at de ved Udloosningen skulde tælles og eftersees af Tolderens Fuldmægtig og Toldbetjenten, og derpaa den, af den beskiftede Veier og Maaler i Forbindelse med Toldbetjenten optagne Vægt og Maal gives Tolderen bestrevent, for at denne derefter kunde annamme og oppeberge Tolden. Den Garantie mod mulige Collusioner mellem Yderne

og en eller anden af Opsynspersonalet, som vi i det Følgende skulle see, at man har søgt at forskaffe sig ved at fordre noiagtige Angivelser, opnaaedes paa hin Tid, ved at Regnskabsforerens Fuldmægtig overværede det første Estersyn og saaledes blev istand til at kjende Stykketal og Bestaffenhed af de Varer, hvis noiagtigere Eftermaaling og Efterveining den eedsvorne Veiers og Maalers Nærværelse gjorde det vanskeligt senere forsættelig at forryffe. Art. 12 foreskriver en med den nugældende overeensstemmende Control med Hensyn til Varer, som landvæerts ankomme til Rigets Grændser og ere destinerede til et Sted inde i Landet. Art. 13 bestemmer derimod, at Varer, som søvæerts ankomme, stedse skulde fortoldes ubi Søstæderne og kun kunde affendes paa Bogne til Landstæderne som frigjorte, ledsagede med Toldseddel. Besynderligt nok er denne vistnok hensigtsmæssige Bestemmelse ikke gaaet over i den nyere Lovgivning, og findes navnlig ikke udtryffeligt i Fgn. af 1ste Febr. 1797 (sfr. denne Deels femte Capitel om Forsendelsen af Transitgods). Art. 14 er meget mærkelig. Den begynder med at fastsætte Varernes Confiskation i Forbindelse med første Gang det enkelte Toldbeløb, anden Gang det dobbelte osv. i Mulkt for enhver Tolddefraudation, endog for den, som bestaaer i, at de „deres Gods ikke rigtig ansiger.“ Om derved skal forståes alene total Mangel paa Angivelse, eller, som Udtrykket „ikke rigtig“ synes at antyde, tillige den blot i Henseende til Dvalitet og Dvantiitet urigtige Angivelse, med andre Ord: om Fgn. af 1672 skal antages at have tilfattet det strenge Angivelses-System, hvorved den nærværende danske Toldlovgivning udmærker sig, er vel ikke aldeles klart af Ordene. Dog lader hele Artiklens Sammenhæng troe, at man paa den Tid har fordret noiagtig Angivelse over alt udgaaende Gods, „hvilkens Angivelse Toldbetjenten med Tolderens Fuldmægtig skal leveres til at inquirere efter“, samt for det i Art. 3 og 4

omhandlede stempelplichtige Styfgods, men derimod iffe med Hensyn til Styrtegods fra fremmed Sted, hvilket Art. 14 udtryffeligt siger kun „ohngesærlig skulde angives.“ I Continuation hermed bestemmer Art. 15, at Skib og Gods skulde forbrydes, samt Skipperen tiltales som „den sig Vor Rettighed uden Hjemmel haver tilegnet“, saafremt han „uden Toldens Afklarering og Toldseddels Annammelse“ bortseilede. Art. 19 indeholder Confiskationsstraf for ulovlig Rossen og Laden paa Strømmene; hvorhos ogsaa „det Skiberom (s: Skib efter Datidens Sprogbrug), hvorudi samme Gods befindes indlagt“, skulde forbrydes. Art. 21 har de samme Bestemmelser som Figu. af 1ste Febr. 1797 §§ 9 og 10. Art. 25 fastsætter som Betingelse, under hvilken det var tilladt at anholde og løsse et mistænkt Skib, at al Omkostning derved og 10 Rigsdaler for hver Dag, det varede, skulde forsiktes Skipperen og af ham oppehæres, saafremt intet Ulovligt forefandtes. I modsat Fald fik han selv bære Tabet. Art. 27 fastsætter Transittolden, dog uden at betjene sig af dette Udtryk, til 1 pCt., hvorfor dog blandt danske Kjøbstæder Kjøbenhavn alene var fritaget. Dplæggelstiden var indskrænket til eet Aar, ved hvis Udløb den fulde Indførselstold skulde erlægges. Det var Kjøbmanden uformeent at see til sine Vare i Tolderens Fuldmægtigs og Toldbetjentens Overværelse. Saa kunde han og deraf udtage til Affætning, imod hvergang at erlægge Told af det Udtagne, og uden at noget Afstrivnings-Minimum var foreffrevet med Hensyn til den Conto paa Debet og Credit, som i den Anledning paabødes at skulle føres „under sin sær Titul bag i Toldbogen, til stedse og idelig Efterretning.“ Slig særegen Titul skulde ifølge Art. 28 ogsaa anlægges for Regnskabet over Strandingsgods. Slutteligt anføres en Specification, som den kaldes, „over de Steder, hvor Told herefter skal opberges“, som vare Kjøbenhavn, Kjøge, Præste, Bordingborg,

Stege, Nestved, Skjelsfjor, Korsør, Kallundborg, Nykjøbing, Holbet, Frederiksfund, Næsfilde, Helsingør; Næstved, Nysted, Særkjøbing; Stubbekjøbing, Nykjøbing; Rudkjøbing, Nyborg, Svendborg, Faaborg, Alsens, Middelfart, Bogenfse, Odense, Kjørteminde; Kolding, Fredericia, Veile, Horsens, Aarhus, Randers, Ebeltoft, Greenaa, Mariager, Aalborg, Sæby, Stagen, Hjørring, Thisted, Ringkjøbing, Varde og Ribe.

Hvad den egentlige Toldrulle angaaer, da er den ikke alphabetisk affattet (skøndt et alphabetisk Register er tilføjet), men klassevis, saasom: levende og slagtet Dvæg; Fedevarer; Kornvarer og Brød; Viin, Øl og andre Driftevarer; Guld, Sølv og Silkevarer; Klæde, Kirsay, Bay; „Kuiselse“ og al anden Udvare; adskillige Kramvarer og Hsenkræmmeri; Vinnen Vare og Cattun; Droguisterie og Adskilligt osv. Men man maa heraf ingenlunde slutte, at Tarifen er generaliseret; tverimod den er aldeles specialiseret. — Hvad angaaer Satsernes procentvise Størrelse, da har det ikke været mig muligt at opdrive noget Materiale, hvoraf man kunde danne sig en nogenlunde bestemt Forestilling om Datidens Varepriser. Paa den anden Side kan Toldsatsernes blot numeriske Størrelse, uden Kjendskab til Prisen paa de respective Varer, heller ikke have nogen Interesse, og jeg forbigaaer desaaarsag at anføre Noget derom. Men af Satter som 10 Rdlr. 64 s. i Datidens Penge for en Alme heed Viin, og 6 Rdlr. 64 s. for et Dreho ved fransk Viin sees det dog, at Tolden, idetmindste paa disse rene Lurusgjenstande, ikke har været saa meget lav. En Tønde Yüneburger-Salt svarede 1 Rdlr. 64 s.; 25 Men fransk, engelsk og hollandsk Klæde svarede 5 Rdlr. 32 s., som just heller ikke var saa lidet osv. Derhos findes følgende Toldsatser procentvis anførte, nemlig *):

*) For Kortheds Skyld har jeg ubeladt den mellemrigste Told og heller intet Hensyn taget til Moderationerne for de saakaldte

	Beb Indførslen.	Beb Udførslen.
All anden fremmed Frugt end 16 til 18 forud specificerede Slags	20 pCt.	1 pCt.
Poppentoi	10 —	1 —
Speile	8 —	1 —
Hattefjer og Plumager	15 —	1 —
Edelstene, Klenodier eller Perler	5 —	" —
Armatur og Munition	20 —	" —
Porcellain og Steentoi	12 —	1 —
Flasker, Glas o. desl.	8 —	1 —
Tømmer, Stager, Baandstager	1½ —	12 —
Finske Trævarer	1½ —	" —
Ubenævnte Varer	8 —	8 —

Til den egentlige Fg. af 1672 er føiet en Bestemmelse om, hvormeget der skulde svares i Lastes, Winterleies, Havnes og Ringepenge.

Christian den Vtes Fg. af 12te Febr. 1683 siger vel i sine Motiver, at Kongen „af særdeles Omhu for Commerciens frie og ubehindrede Løb, og at Negotien hos Undersaatterne, til deres Opkomst og bestandige Velstand, som hos andre Nationer maatte tiltage“, har fundet for godt at eftersee og efter Tidernes Tilstand forandre den forrige Toldrulle og de om Toldvæsenet udgangne Forordninger. Men ikke desto mindre ere Forandringerne, hvad først selve Instruxen og Forordningen angaaer, meget faa og uvæsentlige. Dog kunne følgende additionelle Bestemmelser mærkes. — Tolderne maatte ikke tilståde eller modtage flere eller andre Angivelser,

Defensionskibe, ei heller til Forhoielsestolden for de Uprive legerede, da der ellers vilde, som i Toldrullen selv, blevet 9 Rubriker istedetfor 2.

end de Skipperne første Gang under deres Hænder havde indgivet (Ifr. Egn. 1ste Febr. 1797 §. 151). Kammer- og Commerce-Collegiet blev overste Appellations-Domstol i Confiskations-sager for Landet og tillige eneste Forum for Confiskations-sager i Kjøbenhavn, samt for Sager angaaende Toldbembedsmændenes Forretninger i hele Landet. Meget mærkeligt var det sandsynligviis mod Hamburg rettede Forbud, at ingen Varer, „hvem de og monne tilhøre“, maatte landvæerts indføres fra fremmede Steder. En Bestemmelse, der nok forresten stod i Forbindelse med, eller i alt Fald var i god Samklang med den, i den engelske Navigations-Acts Aand affattede Art. 27, hvorefter en Deel Varer, saasom Hør, Hamp, Fro, Bly, Tin, Jern, Staal, Beeg, Lære, Tommer, Bün og Salt, skulde svare firedobbelte Told, naar de ei directe, men fra anden Haand indforstrevs.

Hvad Toldrullen angaaer, da er den i sin Form nu blevet alphabetisk, men de Grundsætninger, hvorpaa den er bygget, ere de samme, som de, der gaae igjennem Rullen af 1672, kun at den af 1683 er langt mere streng mercantil. Satsen for ubenævnte Varer er forblevet den samme, ligesaa for en heel Deel af Luxus-Consumtibilierne, saasom Bün. Men Tarifen er nu fuld af Forbud. Saaledes ved Udførselen t. Ex. hviler Forbud paa uforarbejdet Guld og Sølv, Guld- og grov Sølvmynt, gammelt Kobber, Hesteføl, Hopper, Græsoren, Kjør, Faar, Alse, Potaste, Master, Egetommer, Baandstager, Hjultommer, en heel Deel Træsorter, Hamp, Blaar, Raahuder og Skind, Uld osv. Forbudne at indføres vare alle Slags Silketoi, Possementmagerarbejde, alt Slags Isenfram og forarbejdet Jern, Staal, Kobber, Messing og Blif, Duffetoi, tilberedte Huder, Skind, Læder og Corduan, nye og ubrugte Klæder, Hatte, Bay, Klæde (undtagen i 1 Mar, 1683, i Kbhavn), Kandestøberarbejde, de fleste andre Haandværksarbejder,

Byg, Rug, Malt, Havre, Boghvede, Meel, Gryn, tørret eller saltet Kjøb og Fisk, alle slags Hør, Hamp, Blaar, samt gemeent Lærred, som her kan forarbejdes.

Til at overholde alle disse Forbud var bestemt en Straf af den forbudne Vares Confiscation, dens firdobbelte Værdi og endelig 16 pCt. i Mulkst, Alt combineret og for første Gang ligesaavel som for sidste. Derhos var det enhver Fabrikant, som i Indlandet producerede en tilsvarende Vare, tilladt at lade inquirere om deslige Varer, som kunde være indsmuglede, og borttage dem, hvor de ustemplede fandtes, uden at lide Til-tale derfor i nogen Maade. — Det kunde man kalde en energisk Beskyttelse af den indenlandske Industrie; men det er overflødigt videre at criticere den.

Den derefter udkomne Fg. og Toldrulle af 27de Mai 1686 er i Grunden ikke Andet, lige indtil dens Intimation, end et Afstryk af den forrige af 1683; kun at alle Slags raffinerede Sufferer nu bleve aldeles forbudne, fra før betingelsesviis at have været tilladte Indførsel.

Consumtions-Fgn. af 13de October 1688 nævnes kun her, fordi den giver Credit paa den additionelle Consumtionsafgift, som, i Overeensstemmelse med hvad i andre Lande endnu ofte er brugeligt, foruden den egentlige Told skulde erlægges af Viin, Tobak og Salt, naar de affattes en détail, og i den Anledning foreskriver et heelt Controlsystem med Til- og Frastrivning i Dplaget, med dets Underfølgelse osv., som meget ligner de senere Creditoplag paa toldbare Varer. Saavidt nemlig som af denne Forordning kan skjønnes, maatte Tolden strax ved Indførselen erlægges af de nævnte Varer, hvorimod den Forbrugsafgift, som derhos af dem skulde svares, crediteredes Kjøbmanden under Jagttagelse af saadanne Controlbestemmelser, som vi i det Følgende, ved at omhandle

de nubestaaende Creditoplag, skulle faae Veilighed til nærmere at undersøge.

Christian den Vtes Forordning af 21de Marts 1691 er, hvad selve Forordningen angaaer, kun deri forskjellig fra den tidligere Lovgivning, at den mere strengt affondrer den dømmende Myndighed fra den udøvende, idet den i Confiskationsfager etablerer den samme Procesform, som i det Bæsentlige endnu følges. Hvad derimod angaaer Toldrullen eller Tarifen, da er for det Første Afgiftslettelsen for Defensions Skibe ophørt. Men særdeles mærkeligt er det derhos, at samtlige de tidligere Indførsels- og Udførselsforbud ere hævede, og at endog Toldforhøielsen for Varer, som ei directe ere hjemforstrevene, er nedsat til $\frac{1}{4}$, istedetfor at den før var det fir- dobbelte Beløb af den almindelige Told.

Denne Forordning blev 5 Gange indtil 1730 aftrykt aldeles ordlydende. Kun som Anhang tilføiedes en heel Deel af de mange senere Lovbud, som emanerede under Frederik den IVde og just ikke alle stode i god Samklang med Forordningen af 1691.

Blandt saadanne Lovbud kan mærkes Fgn. af 31te Decbr. 1700 om Toldpasseersedler. Consumtions-Forordningen af samme Dato indeholder i Anledning af den Told lignende Consumtionsafgift, som den lægger paa de saakaldte 4 Species, (Wiin, Brændeviin, Salt og Tobak) det første Exempel, som jeg har truffet, paa Drawback i den danske Toldhistorie, idet der nemlig tilstaaes 3 $\frac{1}{2}$ pr. Staalpund spundet Tobak ved Udførslen, medens der erlagdes 4 $\frac{1}{2}$ ved Indførslen af de raae Tobaksblade. Mærk fremdeles Fgn. 7de Mai 1701, hvorved Appellen forandrede fra Overdomstolene til Kammer-Collegiet med 6 Ugers Frist. Fgn. af 27de Jan. 1705 lægger en Beskyttelsestold af 20 $\frac{1}{2}$ pr. Riis paa Skrivpapiir, til Fordeel for de begyndende indenlandske Papiirfabriker; Pl.

af 16de Juli 1706 paabyder Straf af Barernes Confiskation og Bremerholm for Skippere, som i den mellemrigste Fart indehave Barer udenfor deres Toldsejdel, angivende, at de ere indtagne undervejs; Pl. af 2den Octbr. 1711 belægger atter den i 1709 frigivne Kornhandel med den gamle Told. I det Hele har jeg fundet ikke færre end 8 Reskripter fra Frederik den IVdes Tid alene om Kornhandlen, der værelviis løsgaves og indskrænktes. Desuden gives en Deel specielle Lovbud om Dvæghandlen, navnlig paa Grændsen mellem Jylland og Slesvig, hvilken Grændsetoldlinie forresten ved Pl. af 29de Octbr. 1727, for at forebygge Uvisshed, noiere blev bestemt.

Som berørt var Forordningen af 1691 af en langt mindre prohibitiv Character end den af 1672. Imidlertid tog det mercantile System snart igjen Overhaand, og fra 1715 til 1728 har jeg fundet ikke mindre end 8 à 10, deels Forbud, deels høie Toldpaalæg, hvormed man i Indlandet søgte at beskytte Sværdsegerne, en monopoliseret Tobaksfabriqveur, Skibsbyggeriet, Porcellain-Fabrikten, de jydste og slyenske Høleer- og Skjæreknive-Fabrikationer, et monopoliseret Svovltraffinaderie, Strædderne, den indenlandske Lærreds-, Cattun- og Dvæll-Fabrikation m. fl.

Efter at have gjort opmærksom paa det vigtige Reskript af 6te Marts 1720, hvorved Amtmændene indskærpes at have noisagtigt Opsyn med Toldbetjentene og Toldsvig, samt endog 4 til 6 Gange om Aaret at besøge Toldstederne m. m., saa er der i denne Periode neppe mere end to Gjenstande, som endnu behøve i Rothed at omhandles. — Den første er de dengang saa hyppige Told- og Confiskationsforpagtninger, om hvilke jeg foreløbigen maa bemærke, at det er vanskeligt at danne sig noget fuldstændigt Billede af dem, da man ofte kun af Lovgivningen seer, at Forpagnings-Contracten er

affluttet, men uden at Tiden tillige altid nævnes, da den er ubløbet, hvorhos ogsaa adskillige af disse Lovbud ere saa dunkelt affattede, at man ei med Bestemthed kan see, om det er en formelig Forpagtning eller blot en almindelig Overdragelse af den hele Toldbestyrelse, der har været tilsigtet. — Det aabne Brev af 22de Marts 1670 opbyder Tolden overalt i Danmark og Norge til Forpagtning. Men det lyffedes dog nok ikke at faae den totalt bortforpagtet. I Aaret 1683 bortforpagtedes Toldconsistationerne, men dette ophørte igjen og afstuffedes aldeles i 1690. Ved Egn. af 6te Aug. 1692 overdroges Tolden paa 4 Aar til en Kruse, hvem det i s. A. tillodes at udrede Krydsfartsøier, det første Spor, jeg har kunnet finde til Toldkrydsning under Kysterne. Fremdeles indeholde Egn. af 2den Octbr. 1700, Pl. af 2den Juli 1701, 8de Mai og 25de Septbr. 1706 Bekjendtgjørelser om deels almindelige deels specielle Toldforpagtninger, indgaaede med forskjellige Mænd, hvem det tilliges, hvad der forresten maatte anses en nødvendig Betingelse, at deres Oppebørsel skulde nyde samme Rettigheder og møde samme Beskyttelse og Understøttelse af de vedkommende Embedsmænd, som Kongens Oppebørsel havde været tilstaaet. Den sidste almindelige *) Overdragelse af Toldoppebørselen i Danmark, som jeg har kunnet finde, indeholdes i Placaten af 14de Mai 1714, hvorved en Kammerraad Mathias Veer fik Generalinspectionen over det hele Told- og Consumtionsvæsen paa samme Fod, som ved Egn. 14de April 1703 havde været forundt Pierre Poumeau og Povel Choppis.

*) I Aaret 1759 (s. Rentek. Skr. 21de April) omtales vel tilfældigen, at „Tolden er under Forpagtning“; men jeg har ingen Spor kunnet finde til, at dette har været Andet end en speciel Forpagtning af visse Toldintrader, uden nogen Indflydelse paa den almindelige Administration.

Uagtet en virkelig Toldforpagtning senere 2 Gange i 1706, som viist, har fundet Sted, synes det dog efter de citerede Lovbud af 1703 og 1714, at de nævnte 3 Mænd ikke have forpagtet Tolden, men kun havt Dvertilsynet med dens Oppeborset for kongelig Regning. De beskaffede alle Embedsmænd og havde, med Undtagelse af den straffende Myndighed, øverste udøvende Authoritet. Huusinqvitioner efter usfortolbede ustemplede Varer vare endog dem og deres Bestjente tilladte. Men de stode baade for disses og for egne Forseelser til Ansvar for de Deputerede i Finanserne og Tilforordnede udi Kammer-Collegio.

Sluttelig skal endnu blot nævnes den Kjøbenhavn, ved Pl. af 1ste Juni 1726, forundte udelukkende Dplagsret paa de 4 Species, som først ophævedes, idet Handelen dermed frigaves for hele Riget, ved Pl. af 30te Decbr. 1730. I Forbindelse hermed staaer den Kjøbenhavn ligeledes udelukkende forundte Dplagsret paa grove Varer, med Hensyn til hvilke der tilstaaes en Credit paa alle Rettigheder (nu baade Told og Consumption) og foreskrives en Control, som aldeles svarer til de nuværende Creditoplag. Dette skeete ved Pl. af 4de Juli 1726, og Aaret 1726 maa saaledes nævnes som det, hvori Toldcreditoplag hos os første Gang have været legalt omtalte. Til Beviis for, at de i denne Placat omhandlede Dplag ere at kalde virkelige Creditoplag, i Modsetning til de senere indførte og indtil Slutningen af Aarhundredet gjældende blot fictive Transitoplag, behøver kun at anføres den ene Bestemmelse i § 4, at efter Dvartals-Inquisitionerne skal Regning over Tolden tilstilles Dplagsghaveren for Alt, hvad der mangler i hans Beholdning, og som han ei med behørigt Beviis kan godtgjøre at være udfibet til det Fremmede, og hvis han da ei inden 4 Dage reder for sig, „skal der sættes Laas og Forsegling for den Kjøbmands Pakkiesler.“ Dette viser ydeligt, at Dplaget ellers var til den Handlendes frie Dispo-

sition, hvorimod alle de senere Lovbud indtil idetmindste 1768 udtrykkelig bestemme, at Dplaget kunde alene besøges og behandles i Toldvæsenets Dverværelse; og denne sidste Omstændighed er det just, som characteriserer det fictive Transitoplag.

Fjerde Periode.

Fra 1732 til 1762.

Christian den VItes Fg. af 29de Febr. 1732 er hverken i Henseende til Form eller Indhold saa forskjellig fra den foregaaende Lovgivning, at man af den Grund skulde begynde nogen ny Periode med den. Imidlertid er den, uagtet de ofte temmelig betydelige Modificationer, som specielle Lovbud havde tilføiet Forordningen af 1691, den første almindelige Toldordinants og Toldbrulle, som siden den Tid er udkommet; og den indeholder dog ogsaa adskillige Forandringer. Foruden den almindelige Intimation, som ligesiden Forordningen af 1683 Ord til andet havde været brugt i alle Toldlove, nemlig om „at fremme Commertiens frie og ubehindrede Løb“ o. s. v., angive Motiverne til Fgn. af 1732 dog derhos „at ville formilde og nedsætte Tolden i Almindelighed.“ Naar man undersøger Tarifen, kan man heller ikke negte, at dette jo er Tilfældet. Ubenævnte Vare bære til Exempel ikke længere 8 pCt., men kun 6 pCt. Der findes i det Hele ikke mange høie Toldsatser, og navnlig kun paa Luxus-Consumtibilierne, saasom hede Vine 16 Rbd. pr. 30 Viertel *), franske Vine 6 Rbd. 64 f., Brændeviin 16 Rbd.!, Biin- og Cidereddike 4 Rbd. 64 f.

*) Det er første Gang, at jeg i den danske Toldlovgivning har stødt paa dette Udtryk; ellers hed det altid Ahme, Fad, Drehoed osv.

Salt var stærkt beskattet, 16 Rbd. pr. Læst eller 12 Tdr. lüneburgsk; Klæde derimod kun ansat til 6 à 8 pCt.; Poppentoi 12 pCt.; Porcellain 12 pCt.; Skrivpapiir 20 fl. pr. Rüs; en Alen hvid Cattun 3 fl., trykket eller farvet ditto 20 fl.; Hollandsk Væred, 1 Stykke paa 25 Alen 1 Rbd.; Suffer raffineret og Candis 5 fl. pr. Pd., uraffineret 10 fl. pr. 100 Pd. osv.

Det, som er meest mærkeligt ved Toldlovgivningen af 1732, er dens energiske Straffebestemmelser. Saaledes bestemmes i den egentlige Forordnings § 3, som foreskriver Ordenen ved Klareringsen i Kjøbenhavn, at Skipper og Styrmand begge skulde underskrive den generale Angivelse og, saafremt Uoverensstemmelse mellem denne og Varerne befandtes, da bøde 20 pCt. af disses Værdi, uden Hensyn til om de selv eller en Anden var Eiermand; thi denne havde i ethvert Fald, foruden at Varerne bleve confiskerede, endnu den dobbelte Told og Consumption at bøde første Gang, og mistede anden Gang sit Borgerkab, være sig som Handlende eller Haandværksmand. Multier, som ei kunde betales, affonedes med Kroppen. I § 16 bestemmes, at naar et Skib bortseiler uden Toldklarering (sfr. Fgn. af 1ste Febr. 1797 § 271), da skal Skipperen straffes med Arbeide paa Bremerholm for Livstid, saafremt Skibet var ladet med uførtolbet Gods. Betjener en Skipper sig af vrangt Pas, forbryder han, efter § 19, Skib og Gods. For ulovlig Vossen og Laden (sfr. Fgn. af 1ste Febr. 1797 § 15) bestemte § 20 en Straf af 200 Rbd. eller, i Mangel af Betaling, Arbeide paa Livstid eller paa nogle Aar paa Bremerholm osv. — Iøvrigt er dette Lovbud indrettet ligesom de tidligere og bestaaer, hvad den egentlige danske Told angaaer, af de tre sædvanlige Dele: Instructionen, Underretningen eller, som den nu kaldes, Forordningen for de Trafikerende og Toldrullen, hvilken sidste

er alphabetisk indrettet, men endnu saagodtsom aldeles ikke generaliseret.

Instructionen gjentager kun og bestemmer næiere hvad de foregaaende Instruxer ligesiden 1672 have indeholdt om Underbestyrelsens almindelige Ordning. Dog er nu blandt Andet den Forandring truffet, at alle uprivilegerede Nationer svare en eensformig Forhøielsestold af 50 pCt., istedetfor at denne for variede for hver Baresort; hvøsaarsag heller intet Særligt mere om de Fremmedes Told, men kun „Tolden med indlændiske Skibe“ findes anført i Tarifen. Retsforfølgningen i Confiskationsager var endnu den samme, som i forrige Periode, idet den i 1701 indførte Appel til Kammer-Collegiet med 6 Ugers Frist bibeholdtes.

Den egentlige Forordning har i § 1 en Bestemmelse, som svarer til § 145 i Fgn. af 1ste Febr. 1797, men som er fuldkomnere, idet den ikke, som dette sidste Lovbud, forbigaaer at fastsætte Straf for den Skipper, som undlader uforsøvet mundtlig at melde sig; men bestemmer en Multt af 1 Rosenobel for første Dag, 2 for anden o. s. f.

Angivelses-Systemet vedblev usforandret; det synes at maatte sluttes af Fgn. af 1732, at nøiagtig Generalangivelse endnu ikke blev fordret uden med Hensyn til Styfgods. Ved Ordningen af Forholdene i Kjøbenhavn, som forresten ikke udsørlig omhandles, foreskrives i § 3 blandt Andet, at den specielle Angivelse paa de i Palhuset indfattede Varer skulde indgives inden een Maanedes Forløb, og at inden 2 Maaneder Godset enten skulde fortoldes eller igjen udføres. Den vidtløftige Stempling af alt Styfgods er endnu foreskrevet i § 4. Ved Fortoldningen efter Bærdi stod det Toldembedsmændene ifølge § 5 frit for, imod en Fjerdedeels Tillæg til Taxations-Prisen, at overtage enhver Vare, med hvis Burbering af Toldvæsenet vedkommende Klarerer ei fandt sig tilfreds. I § 14 gjentages For-

budet fra forrige Periode mod den landværts Indførsel af Varer fra fremmed Sted, dog at denne nu tillodes med de agende Poster, medens Forbudet tilforn havde været absolut. — Paragraph 25 giver Kjøbenhavn en i Henseende til Tid uindstrænket Dplagsret paa Vine, Brændeviin og Eddike; Salt; Seildug; alt Slags usforarbejdet Jern, Staal og Bly; fremmed Rug og Hvede; Drehoved-Staver og Klapholter; Garkobber, Beeg og Tjære; samt Tobaksblade, Alt med et lovbestemt Quantitets-Minimum. Den samme Dplagsret tilstodes Helsingør for alle de nævnte Varer, men kun paa eet Aar; Aalborg erholdt blot Dplagsret for Salt. Herved begyndte altsaa igjen de store Begunstigelser for Kjøbenhavn, som idetmindste for en Deel havde været ophævede ved den i det Foregaaende nævnte Pl. af 30te Decbr. 1730, og som vare ledsagede af flere mindre vigtige, ved hvilke vi ikke skulle opholde os.

I det Hele er Forordningen af 1732 hverken i Henseende til dens logiske Orden, til dens systematiske Sammenhæng eller til det fuldstændige Billede, den skulde give af Toldforholdene, saa god som man af en saa seent Tid kunde vente sig; ligesom ogsaa de Grundsætninger, hvorpaa den er bygget, hverken udmærke sig ved særdeles Billighed eller Consequens, skjøndt man ikke kan negte, at det havde været ønskeligt, om en Deel af dens Strengbed var gaaet over i Fgn. af 1ste Febr. 1797.

Af den senere Lovgivning i denne Periode forbigaaes de mange specielle Bestemmelser, hvorved Fabrikantene i Hertugdømmerne, Tid efter anden, tilstodes total eller partiel Afgiftsfrihed for deres Frembringelser, ved disses Indførsel til Danmark. Disse Begunstigelser vedblive at tilstaaes baade i denne og i den næste Periode. — Derimod fortjener at nævnes Pl. af 17de Novbr. 1739, som paabyder Fabrikations-Mærke paa indenlandske Fabrikater. — Af Commercesgn. 4de Aug. 1742 vedkommer os den Bestemmelse, at alle

Varer skulde tages fra første Haand, d. e. fra de beskændte næstliggende Handelsplads og Havne, hvor de falde, eller i modsat Fald vedblive, som i 1691 paabudet, at svare $\frac{1}{4}$ Deel Forhøielsestold; hvorhos uprivilegerede Skibe endnu maatte erlægge 50 pCt. i Tillæg. Bestemmelsen om den directe Hjemforstrivning vedblev indtil 1793. — Mærkelig er Pl. af 12te Novbr. 1742, det første Lovbud, hvor jeg har truffet Forbud imod og Straf for hemmelige eller fordulgte Luger. — Pl. af 13de Aug. 1745 fordrer Kammer = Collegiets Samtykke til Huis = Inquisitioner efter Varer, som „ei forud ved Indforselen vare opdagede“, d. e. som ikke forfulgtes paa frist Fod; men binder forresten ikke disse Undersøgelser til nogen videre Betingelse og skielner navnlig aldeles ikke mellem Handlende og til Handel Uberettigede. — Pl. 15de Juli 1754 indeholder den hensigtsmæssige Bestemmelse, at contrebande og usfortolbede Varer i Baade og andre smaae aabne Fartøier ikke maatte føres paa 1 Mil nær de danske Kyster under Straf af Confskation og hvad anden Straf Toldrullen og Fgrne fastsætte for dem, som slige Varer indsnige“ (sfr. det Foregaaende). Vi skulle faae at see i et følgende Capitel, at den nugældende Toldlovgivning meget savner et saadant Forbud.

Den ved Fgn. af 1732 forjættede større Handelsfrihed og Lettelse formindskedes meget snart. Toldforhøielser og Forbud, af hvilke sidste nok ingen findes i Forordningen selv, begyndte strax et Par Aar efter og vedbleve enkeltviis at paabydes.

Femte Periode.

Fra 1762 til 1797.

Med Kong Frederik den Vtes Fg. af 17de Mai 1762 begyndes et nyt Afsnit i den danske Toldlovgivnings

Historie, deels fordi de mange mercantile Forbud, der enkeltviis vare udfomne, uagtet de Toldmoderationer, som ved Forordningen af 1732 vare blevne tilsagte, først nu bleve samlede i eet eneste almindeligt Lovbud og bragte i System, deels fordi Fgn. af 1762, i at ordne Toldforfatningen i det Hele, første Gang forlader den gamle Inddeling, som alle de almindelige Toldanordninger ligesiden Frederik den III'des Tid stadig havde fulgt. — Fgn. af 1762 bærer, uagtet sin strenge mercantile Character, ganske den nyere Tids Præg. Endskjøndt den kun bestod i 6 Aar, da en lidet forskjellig Omarbeidelse af den udfom i 1768, troer jeg det dog hensigtsmæssigt udførligere at omhandle den, og derimod i større Korthed senere at berøre hvilke Forandringer deri gjordes 1768.

Forordningen af 1762 angiver i sine Motiver at have Commertiens og Manufacturerne's Lærø for Die og til den Ende at ville forbedre og sammendrage de ældre Toldbud, samt moderere Tolden paa nogle af de meest brugelige Varer. Den indeholder 26 Capitler. Fra den ældre Lovgivning er den Orden nedarvet, ikke at omhandle det Yberne nærmest Bekommende først, hvorimod Capitel I angaaer Toldbetjentenes Embeder og Pligter i Almindelighed og indeholder forøvrigt lidet Nyt eller Mærkeligt, undtagen den i Artikel 7 fastsatte Mulf for hver Time, en Toldofficiant uden lovligt Forsald opholdt en Skipper eller Handlende, samt Embedsforbrydelse, hvis Dpholdet varede een Dag til Ende. Det 2de Capitel angaaer Regnskabs- og Extract-Bøfene. Det 3die Brugen af stemplet Papiir, hvilket endnu fordres til Angivelser, men ikke til de derefter udfærdigede Toldsedler, dog at Halvparten af Beløbet for det til disse forhen brugelige stemplede Papiir blev erlagt. 4de Capitel handler om Striberpengene og Sportuleringen. 5te indeholder Fortegnelsen paa Toldstederne, ligesom det 6te Betingelserne for enkelte Districters og Ders Frihed for Told-

klarering. I det 7de Capitel findes samlede Bestemmelser om Hertugdømmernes Samfærjel med Kongeriget, hvis Resultat er, at hines raa Producter eller „deraf Forarbejdede“ kunde indgaae, ledsagede af Magistrats Attest, mod den i Tarifen opførte mellemrigske Told; hvorimod der med Manufactur- og Fabrikvarerne skulde forholdes efter de specielle Privilegiens Bydende, hvilke snart tilstod total, snart partiel Afgiftsfrihed. Mod Rückattest fra vedkommende Toldsted i Hertugdømmerne svarede heller ingen Udførselstold af hvad der fra Kongeriget dertil udførtes. Altona betragtedes derimod i Henseende til Tolden som fremmed. Det 8de Capitel angaaer hvad Jberne i Henseende til Meldinger, Angivelser m. v. havde at iagttage. Over Styfgods forlangtes nøiagtig Generalangivelse i Henseende til Dvantitet og Dvalitet. Styrtegods skulde derimod ohngefærlig angives „og siden efter dansk Maal fortolde.“ — Rejsende behandledes med al mulig Humanitet og bleve hverken affordrede skriftlige Angivelser eller Forsikringer, men fik simpeltthen deres Tøi undersøgt imod Afgifts-Erlæggelse af det Toldpligtige og Tilbagevisning eller Dplæggelse af det Contrebande. Det 9de Capitel handler om Beining og Maaling. Det 10de Capitel gjentager Bestemmelsen i Fgn. af 4de Aug. 1742, at alle Varer, med Undtagelse af dem til Industriens Brug, skulde directe eller fra første Haand indføres. Uprivilegerede Skibe skulde svare 50 pCt. i Forhøielsestold. I Art. 10 tilstaaes Kjøbenhavn omtrent $\frac{1}{4}$ Deel godtgjort af den erlagte Told og Consumption for hvad derfra søværis udførtes til Provindstoldstederne af Biin og Brændeviin, samt $\frac{1}{3}$ Deel i lignende Godtgjørelse for det saaledes udforte Salt. 11te Capitel angaaer Raste- og Havnepenge, der forresten sammenslilles som Synonymer, det de i den følgende Tid have ophørt at være, idet Havnepenge er blevet en Communalafgift. 12te Capitel om Rastens Brydelse.

Det 13de Capitel handler om „de ved Indgaaende til Udførsel angivende fremmede ufortoldede Varer“, det er efter den nyere Sprogbrug: om Transitoplag, hvilke Igen., overeensstemmende med hvad i mange fremmede Lande endnu følges, ikke ubetinget tilstaaer alle Toldsteder, men egentlig kun den favoriserede Hovedstad. Ved de andre Toldsteder skulde Varerne udgaae med samme Skib, med hvilket de vare indkomne, og den næstpaafølgende udgaaende Reise. Alligevel skulde de saaledes oplagte Varer, naar de ei forbleve uopløste i Skibet, svare samme 1 pCt. i Transittold eller, som det heed, „Recognition“, hvilken var stipuleret for Kjøbenhavns Dplag, hvorhos dette sidste endog først efter 2 à 3 Maaneders Forløb havde at betale Vafhuusleie. Det er iøvrigt første Gang, at jeg har truffet paa Transittold, nævnt som en egen fra den almindelige Udførselstold affondret Afgift. Artikel 8 bestemmer, at uafhængte Varer, som „over Aar og Dag“*) paa Dplagene havde hængeliggat, skulde sælges ved Auction. Men den indeholder Intet om, at Provenüet skulde tilfalde den kongelige Kasse eller beregnes Stedets Toldkasse til endelig Indtægt. Det 14de Capitel omhandler de ved Pl. af 4de Juli 1726 tilstaaede Dplag med Credit paa Rettighederne for visse udtryffeligt nævnte Varer, indkomne i danske Skibe og fra første Haand, som tilskreves efter et bestemt Quantitets-Minimum. Disse Dplag, som vel maae skjænes fra det Slags for alle Varer almindelige Transitoplag i kongeligt Vafhuus, som det 13de Capitel tilstaaer Kjøbenhavn, fik dog ikke samme Skikkelse som i 1726, men beholdt den dem i 1732 givne, idet de ikke vare formelige Creditoplag, men kun fictive Transitoplag. Afgifterne skulde erlægges strax, naar Varerne i Toldvæsenets Overværelse vare

*) I Igen. af 1ste Febr. 1797 § 63 er dette forandret til: „indtil Udgangen af det næste Aar, efter hvilket de ere indførte.“

blæve udtagne af Dplaget til Affætning i Landet. Restancerne kunde, ifølge Art. 15, efter tilfallet Regning forlanges indtræve af Fogeden „ved Udlæg, uden allerringeste Dphold, udi de Skyldiges eller vedkommende Sterv- eller Fallitboers redeſte Midler“.

Det 15de Capitels Bestemmelſer om Paſſeerſedler kaſter ikke noget videre Lys paa den nærværende Lovgivning. Det 16de om ſtrandede Varer heller ikke. 17de Capitel tillader Huusinqviſitioner efter contrebandede Varer paa Strandkanterne uden Politiets Medfølge, blot med Tilfaldſe af Vidner; derimod ſkulde Amtmandens Ordre foreviſes ved Inqviſitioner om Dplag af almindelige toldforſvegne Varer. Heller ikke i dette Tilfælde behøvedes Politie-Aſſiſtance, men kun Vidner. Udenfor Strandkanterne maatte Huusinqviſition kun anſtilles efter Kammerets Ordre. I 18de Capitel nævnes Conſiſtation ſom den almindelige Straf, ſelv for Urigtigheder med Paſſeerſedler, „omendog, det kunde beviſes, at Tolden af Varerne var bleven erlagt.“ Af contrebandede Varer ſkulde derhos, ifølge 19de Capitel, erlægges, foruden de enkelte Afgifters Beløb, endnu 20 pCt. af det Conſiſteredes Værdi. De fleſte af de iſjendte Mulktter og Pengestraffe beregnedes den kongelige Kaſſe til Indtægt (ſee i Modſætning hertil Igu. af 1ſte Febr. 1797 S 131). Det 20de Capitel bibeholder Appellen til Kammeret med 6 Ugers Friſt. Det 21de angaaer Extra-Paſte- og Rançonpenge, ſom ei vedkomme os; ligesaa det 22de om Skibemaalingen. Capitlerne 23, 24 og 25 angaae Norge. Det 26de og ſidſte Capitel omhandler Acciſen, ſom vel oprindelig og endnu dengang havde Tolds Character, men ſom nu er gaaet over til at blive en Communalafgift, og ſom vi derfor ikke ſkulde opholde os ved.

Hvad den Igu. af 1762 vedſeiede Tarif angaaer, da er dens ſystematiſke Character ſnart udfundet. Næſten alle de

Varer, hvis Toldansættelse kunde have Interesse, ere forbudne at ind- eller udføres, skjøndt der rigtignok findes den Synderlighed, at egne Sætser ere opførte for de contrebande Varer, som anholdes og sælges til Forblivelse i Landet. Jeg har i Alt fundet Indførselsforbud paa omtrent 50 Vareklasser, derunder indbefattede alle linne-, Bomulds-, uldne og Silke-manufacturarer, kort næsten paa Alt, hvad der fornuftig- eller ufornuftigvis kunde ventes fremdragt i Landet selv. Af Udførselsforbud gives 9 à 10 paa vigtige og store Klasser raa Producter. Ubenævnte Varer betalte $7\frac{1}{4}$ pCt. af Værdien.

Efter 1762 er der intet Toldbud, som fortjener at mærkes førend Egn. af 14de Mai 1768, hvorved Tolden og Consumtionsafgiften paa Salt forandrede til en personnel Afgift, hvilket iøvrigt atter undergik Forandring ved Egn. af 8de Octb. 1770, der satte Alt paa den gamle Fod.

Den almindelige Forordning og Tarif af 26de Novbr. 1768 siger i sin Intimation, at „da Commercen og Toldvæsenet er af den Natur og Bestaffenhed, at derudi efter forefaldende Omstændigheder ofte maa gjøres nogen Forandring“, saa har Kongen fundet sig foranlediget at udgive en ny Forordning og Tarif, hvor alle saadanne Forandringer ere anførte. Disse Forandringer ere forøvrigt, hverken hvad Forordningen eller Tarifen angaaer, betydelige. Ligesom Tarifen af 1762 havde forhøiet Toldsatserne for Luxusartikler, saaledes forhøier den af 1768 dem tillige for adskillige Fornødenhedsartikler, saasom Hor, Hamp og Humle. Man vedblev med Magt at ville fremtvinge al Slags Industrie i Landet og bevarede derfor den store Mængde Forbud fra 1762. Enkelte Manufacta tillodes Indførsel mod en Gjennemsnitstold af 24 à 25 pCt. Frit tillodes, med Undtagelse af Egetommer, trykte Sager, Typer, Landkort og Plantetræer, Intet at indgaae.

For ubenævnte Varer beholdtes Satsen 7½ pCt. ved Indførselen.

Hvad selve Forordningen angaaer, da er et nyt, denne Materie vedkommende Capitel om Consumtionen tilkommet; forøvrigt er Ordenen den samme som i den af 1762, ligesom mangfoldige Bestemmelser ere ordret optagne. Dog synes følgende Forandringer at fortjene Opmærksomhed. — I Cap. 10, Art. 10 udvides den ved Fgn. af 1762 omhandlede Begunstigelse for Kjøbenhavn til at faae $\frac{1}{4}$ af Tolden og Consumtionen godtgjort for den Biin og Brændeviin, som derfra søværtis udføres til Provindstoldstederne, saaledes at Godtgjørelsen nu beløber circa Halvparten af begge Afgifters Beløb og derhos udbetales for enhver beviislig Udførsel til Provindserne, uden at nogen Forskiel gjøres paa, om den steer landværtis eller søværtis. Men derhos tilstodes det dog Kjøbstæderne, hvad før var dem negtet, selv at indforfrive disse Varer, naar det kun steete fra første Haand.

Ved det 14de Capitel blev det Kjøbenhavn tilstaaede Dplag paa Biin, Brændeviin og Salt forandret til virkeligt Creditoplag, som, saavidt jeg har kunnet finde Spor til i Lovgivningen, ikke har været kjendt her siden 1726. Men dog var dette til Biin, Biin-Eddike og Brændeviin indskrænkede Creditoplag noget forskjelligt fra det nugældende almindelige, idet Fgn. af 1768 nemlig fordrede, at Vedkommende skulde stille Sikkerhed for Afgifterne, forinden de nævnte Varer mod eet Aars Credit paa Rettighederne udliveredes ham til fri Raadighed, hvorimod § 66 i Fgn. af 1797 tilstaaer enhver bosat og til Handel berettiget Borger i Toldstæderne sliq Dplagsret, uden videre Sikkerhedsstillelse, blot imod „at han holder sig den Orden efterrettelig, som for Dplaget er foreskrevet.“ Men forøvrigt var Creditoplaget af 1768 ligesaa fuldkomment som det nærværende, kun at det angif saaa saaa Ujenstande. Disse kunde

Kjøbmanden efter Godtbefindende affætte i Landet og derefter faae sin Told beregnet ved Kvartalets Udgang. Selv de Handlende, som ikke kunde stille den befalede Sikkerhed, fik dog de ved Indførselen erlagte Afgifter tilbagebetalte, naar Varerne udførtes til fremmede eller told- og consumtionsfrie Steder. For Salt var Creditoplaget ikke tilstaaet, som en Følge af den ovenfor nævnte Fg. af 14de Mai 1768. Foruden den stillede Sikkerhed havde Kongens Kasse for hvert enkelt krediteret Partie en prioriteret Panteret i samtlige paa Creditoplag tagne Varer. Bestemmelserne om Afgifternes Inddrivelse ved Fogeden uden Dom m. v. ere tillige ogsaa gaaede over fra Fgn. af 1762.

Det 15de Capitel indeholder en ny Begunstigelse for Hovedstaden, som det tillades landvæerts, uden de ellers befalede Passseersedler, at forsende til Kjøbstæderne i Sjælland indenlandste Manufactur- og Fabrikvarer, samt fremmede og frigjorte Varer, dog at disse sidste, saavidt befalet, skulde være forsynede med Stempling, og at deres Værdi, hvert Slags for sig, ei udgjorde over 50 Rdlr., ligesom ogsaa Vin og fremmed Brændevin i det Hele herfra var undtaget. Landets øvrige Toldsteder vare kun fritagne for Passseersedler ved Forsendelser til Landet. — I Slutningen af 19de Capitel tilstaaes Embedsmændene en noget større Andeel i de af deres Anholdelser foranledigede Mulktter, end der ved Fgn. af 1762 havde været indrømmet dem. Appellen med 6 Ugers Frist til Kammeret vedblev ifølge det 20de Capitel.

Blandt de Lovbud, som emanerede fra 1768—1797, kunne følgende mærkes. Fgn. af 6te Juni 1771 ophævede den Indskrænkning i Henseende til Tid, som havde været tilføiet Creditoplagene af 1768, og satte disse paa samme Fod, som ved Pln. af 1726 havde været foreskrevet; hvorhos Dplagsretten udvidedes ogsaa til de andre Kjøbstæder, under samme Betingelser og for samme Varer. Pl. af 18de Marts 1776

indeholder i 3 Paragrapher hvad der af de Sofarende med Hensyn til Toldfrydsvæsenet skulde iagttages. Den siden 1694 bestaaende Forhøielse i Tolden for Varer, som ikke indkom fra første Haand, blev ved Fg. af 17de Juni 1779 fordoblet for Importerne fra de fremmede Havne ved Østersøen.

Pl. af 20de Novbr. 1780 fritager for Transit-Recognitionen af de Varer, som udgaae med samme Skib og Keilighed, hvormed de indkom. Pl. af 30de Decbr. 1780 foreskriver en ny Indretning af Kjøbenhavns Toldbod-Pathuse og begunstiger navnlig denne By, ved at nedsætte Transittolden til det Halve for de Varer, som dertil i danske eller privilegerede Skibe indkom. Pl. af 5te Febr. 1781 indfører Toldtegn i Danmark. Pl. af 6te Aug. 1781 paabyder første Gang Udstedelsen af de i Fgn. af 1ste Febr. 1797 § 291 (jfr. Pl. af 22de Juli 1794) omhandlede private Følgesedler, til Medfølge ved landværts Forsendelse af frigiorte Varer. Pl. af 5te Septbr. 1782 er meget mærkelig, idet den udvider den Consumtionsvæsenets Embeds-Rapporter tillagte Beviiskraft og saa til Toldsager. Imidlertid havde dog den under Eeds-Tilbud afgivne Rapport ikke større Virkning, end at den Bestyldte maatte fralægge sig Sagen med Eed, saafremt Omstændighederne concurrerede til at bestyrke Rapporten.

Med Pl. af 31de Mai 1793 indførtes Creditoplag ganske i samme Skikkelse, som de tre Aar senere optoges i Forordningen af 1797, alene at Straffene for begaaede Misligheder vare noget forskjellige og mere i Harmonie med den ældre Lovgivning. I det Hele taget maa denne Placat ansees som en noget tidligere emaneret Deel af den nu bestaaende Lovgivning, og den skal derfor ikke her videre blive omtalt. Det samme gjælder om det under 30te Decbr. 1795 udgivne Sportels-Reglement, som ogsaa ganske eller tildeels findes optaget i Fgn. af 1797.

Foruden disse almindelige Lovbud findes endnu en Deel Reskripter, hørende til denne Periode (fra 1762—1797), af hvilke følgende kunne mærkes. Reskpt. af 7de Aug. 1771 (Sfr. 25de Novbr. 1786) indeholder en Cabinets-Ordre om Militaires Antagelse som Underbetjente. Ved Reskpt. af 11te Juli 1772 tilstodes Sæbefabrikanterne Toldfrihed for de raae Materialier til deres Oliemøller, i Lighed med hvad der var tilstaaet andre Fabrikanter; hvilket udtales som et almindeligt Princip. Reskpt. af 22de Juni 1785 omtaler første Gang en Institution, som dog var forskjellig fra den nu bestaaende Overcontrol, idet Overbestyrelsen over Jyllands Toldvæsen deelttes mellem to Mænd.

Derhos fortjener at bemærkes, at en Deel specielle Reskripter havde fra Tid til anden tilstaaet Embedsmændene visse Procenter af hvad Intraderne oversteg et for hvert Toldsted bestemt Annuum. Disse Procenter tilstaaes, saavidt jeg har kunnet finde, første Gang ved Circ. af 19de og 22de Apr. 1777 paa 3 Mar til en Prove, som et Middel til at bringe de kongelige Intrader til at stige, ved deri at interessere Embedsmændene. De bestemtes da til 20 pCt. og bevilgedes paa ny ved Circ. af 13de Mai 1780 for 2 Mar. De forhøiedes senere til 25 pCt. og undergik i det Hele mange Forandringer, indtil det for hvert Sted fastsatte Annuum hævedes ved kongl. Resol. af 16de Juni 1812, bekyndtgjort ved Circ. af 23de s. M., saaledes at visse Procenter tillagdes Embedsmændene paa ethvert Sted, hvilke beregnedes af samtlige Intrader og varicerede fra 5 Procent opad, sædvanlig dog 14, 15 til 16 pCt.

Jeg slutter denne historiske Oversigt med Aaret 1797, ikke fordi der jo vel kunde gøres en Deel historiske Bemærkninger ved Tidrummet fra 1797—1810, men fordi i Grunden hele den bestaaende Toldlovgivning maa antages begyndt med og blot videre udviklet i dette Tidrum, hvis Historie altsaa vilde

blive meget vanskelig at affondre fra den følgende Fremstilling af det nu gjældende Toldvæsen.

Andet Capitel.

Om den almindelige Character af Forordningen af 1te Februar 1797, dens Fortjenester og Mangler.

Ved allerhøieste Befaling af 2 Mai 1787 blev en Commission nedsat til at overveie Alt, hvad der i Henseende til Handelsystemet kunde være gavnligt at anordne. Commissionen indgav sin Betænkning under 19 Mai 1796; og de deri indeholdte Grundsætninger bleve under 3 Juni næstefter af Kongen sanctionerede som Basis, paa hvilken en ny almindelig Toldanordning skulde bygges. Forestillingen betræffende denne indgaves af det daværende Bestindist-Guineiske Rente- og Generaltoldkammer under 22 Novbr. 1796 og approberedes under 13 og 18 Januar 1797, hvorefter den nye Forordning, den 1 Febr. næstefter, blev forsynet med allerhøieste Underkrift.

Commissionen af 2 Mai 1787 begyndte sine Arbejder, mærkeligt nok, i samme Aar, som Pitt i England fremkom med et Lovforslag til Toldvæsenets bedre Ordning, der i Hovedsagen havde samme Formaal, som det kongelige Commissorium hos os. — Det hele danske Handels- og Toldsystem var paa den Tid intet mindre end heldigt. For det Første trykkes Handelen af de mange Forbud, hvoraf man talte 150 paa forskjellige Vareforter ved Indførselen og 12 ved Udførselen. De vare ikke engang de samme i hele Riget, men varierede i Provindserne og endog i Byerne i samme Provinds;

mange vare givne i en speciel Anledning, som senere var op-
 hørt, uden at man havde ophævet det deraf foranledigede For-
 bud; mange hvilede paa Gjenstande, som vare nødvendige Ma-
 terialier for den indenlandste Industrie; andre vare paalagte til
 Beskyttelse for en Industrie, som Erfaringen noksom havde
 lært aldrig her kunde trives (s. Ex. Silkemanufacturerne). Der-
 hos vare Forbudslovene selv saamange og krydsede hverandre
 saameget, at det ofte, endog for Generaltoldkammeret selv, havde
 været vanskeligt at afgjøre, om en Vare var forbuden eller ikke.
 For det andet var Handelen betyngtet med mangfoldige
 ueensartede, høie og heller ikke altid nøiagtigen,
 eller for hele Landet ligeligen bestemte Afgifter. —
 Hvilke Virkninger disse, i Forbindelse med Forbudene, maatte
 udøve paa Landets Handel og Productionen i det Hele, vil det
 i første Deel om Handelsfriheden Udviklede forhaabentlig bi-
 drage til at tydeliggjøre. Commissionen ytrer derom i sin Be-
 tænkning, at den „hverken af Theorie eller Erfaring har kun-
 net overbevise sig om, at Forbud og høi Told i den Grad
 almindelig gavne Productionen, som de trykke og fordreie Han-
 delen og de dermed forbundne Næringer.“ Den anfører som
 en 3die Art af Gøene, der ogsaa uberegneligt lammede Datidens
 Handel, de trykkende Toldbødformaliteter, som lidt
 efter lidt havde udviklet sig hos os, og om hvilke det være til-
 ladt at bemærke, at de i et Toldsystem betegne det Samme,
 som graa Haar hos Mennesket, dets Alderdom, for ikke at sige
 dets Forældelse, og dets Trang til Reorganisation.

Disse vare de Dunder, som Commissionens Arbejde og den
 nye Toldanordning skulde afhjælpe, eller rettere: disse vare
 Aarsagerne til alle de Dunder, hvis Virkninger man sporede og
 haabede for Fremtiden at kunne forebygge. Commissionen gif
 frem med megen Forsigtighed og Barsomhed. Først antoges
 meget rigtigt, at man ingen fast Basis kunde have for Bereg-

ningerne, saalænge ikke Landets Pengevæsen var bragt paa en fast Fod. Dette søgtes bevirket ved flere forberedende Lovbud, navnlig ved Speciesbankens Oprettelse i Maret 1791. Dernæst bevirkede Commissionen, efter Overeenskomst med Generaltoldkamret, adskillige vigtige Lovbud, der foreløbigt emanerede til en Prøve og vare bestemte til, efter den Erfaring, man havde opnaact om deres Virkninger, at udgjøre Dele af den senere almindelige Toldlovgivning. Saadanne Lovbud vare Fg. 6 Juni 1788 om Kornhandelen, Fg. 11 s. M. om Dvæghandelen, Fg. 31 Mai 1793 om Creditoplagene, Pl. 22 Juli 1794 om Følgesedler, Sportel-Reglmt. 30 Decbr. 1795 o. a. fl.

I.

Toldforordningens almindelige Character.

Efterat alle forberedende Arbejder vare fuldførte, fremsatte Commissionen i sin allerunderdanigste Forestilling de Grundsætninger, efter hvilke den nye Toldanordning formeentlig maatte udarbejdes. De vare saa principmæssig rigtige og passende efter Tidens Fordringer, at de ikke kunde Andet, end i Et og Alt finde allerhøieste Bifald. De optoges, tildeels endog ordret, i den Indledning, hvormed Fgn. 1 Febr. 1797 intimeres, og som sædvanlig findes trykt tilligemed denne. Fremstillede i deres rette Lys, give disse offentlig udtalte Grundsætninger selv den bedste Forestilling om den hele Lovgivnings Aand og almindelige Character. De ere i Hovedsagen følgende:

a. Saavidt muligt at ophæve de mange Indførsels- og Udførselsforbud, hvis Virkninger kortelig berøres i Intimationen. Fgn. § 1, litt. a—g indeholder ogsaa kun Indførselsforbud paa 8 Vareklasser, hvoraf nogle derhos vare blot temporaire, andre rene Politicforanstaltninger. Af § 2 sees, at der intet Udførselsforbud skulde existere.

Det fortjener derhos at bemærkes, at Commissionen udtrykkeligen i sin Forestilling havde antydnet, om ikke Handels fuldkomne Frigivelse i Grunden var det ene Rigtige, saafremt Finansernes Tilstand vilde tillade, at man fulgte dette Hamburgs, Livornos og andre Fristæders Exempel.

b. Den indenrigske og mellemrigske Handel søgtes saavidt muligt lettet for Afgifter og Gæne. Man havde allerede da ønsket fuldkommen at kunne frigive Samførelsen mellem Kongeriget og Hertugdømmerne; men Omstændighederne vare befundne saa hindrende, at man havde maattet lade sig nøie med en forberedende Tilnærmelse til dette Resultat.

c. De mange forskjellige Afgifter, som før bestode og erlagdes til forskjellige Personer, samt paa forskjellige Steder, sammendroges saavidt muligt til een Afgift; eller idetmindste ordnedes deres Oppebørsel saaledes, at Jberne kun paa eet Sted havde at erlægge dem alle.

d. Afgifterne bestemtes i et rigtigere Forhold til Handels Gang og Varernes Pris. De søgtes saa lavt fastsatte som muligt. Ved Tarifieringen var saaledes taget Hensyn til, om Varerne vare Nødvendigheds-, Bequemmeligheds- eller Luxusgjenstande; om de vare raae, halv-, eller heelfærdige; om Varer her forarbejdedes af lige Slags, af tilstrækkelig Godhed og i fornøden Mængde; om Varerne kunde let indsniges eller ikke.

Herefter havde Indførselstarifen følgende Satser.

I. Naae Producter:

a) Nødvendige for Productionen.

Guld og Sølv i Barrer	frit.
Naae Materialier for Industrien og Agerbruget, som ei her kunne have.	frie.
Naar de her kunne have, men ei udgjøre Object for Finantserne	2 pCt.

Naar de her høves og udgjøre Object for *Ginantserne*... 5 pCt.

β) Rødvædige for Consumptionen.

Fede- og Spisevarer*)..... 10 pCt.

Medicinalvarer..... 5 —

Farver..... 10 —

Spirituosa 10 —

Specerier, let indsnigelige..... 3 —

— vanskeligere at indsnige 5 —

Ris og fremmede Frugter..... 10 —

2. Hølvforædlede 5 à 10 pCt.

3. Heelforædlede.

a) Fabrik- og Manufacturvarer.

Finned-, Bomulds- og Uldmanufacturvarer..... 10 pCt.

Silkevarer (som let indsnigelige) 5 —

β) Haandværksvarer.

Som vanskeligt indsniges..... 24 pCt.

Som mindre vanskeligt indsniges..... 15 —

Som let indsniges 5 à 10 —

4. Ubenævnte Varer..... 8 pCt.

Tarifen var i det Hele ret passende generaliseret.

Udførselstarifen havde mange Sætser, hvoraf følgende ere de vigtigste:

Færdige Fabrikater frie.

Korn..... frit.

Lømmer og Træ 10 pCt.

Brænde 12 —

Potafte..... 10 —

Uld 5 —

Klude og Egebart 12 —

Huder og Skind..... 10 —

Fisk og Fedevarer, } 2 à 4 —

samt Driftevarer }

Desuden var der, saavel ved Udgaende, som ved Indgaende, beregnet et lidet Tillæg for det forhen brugelige Stempletpapir

*) Undtagen Korn, der skulde fortolkes efter Egn. 6 Juni 1788.

til Angivelserne, for „fri Vægt, Maaling og Ruderling,“ som det heed, samt for den tilstaaede Credit paa Dplagsvarer.

Transittolden var almindelig og ligelig for hele Landet fastsat til 1 pCt. — Videre at omhandle de nu ophævede Tarifer ansees usfordent.

e. Den fire Aar tidligere foreløbigen tilstaaede Creditoplagsret paa alle Varer, som vare vigtige Gjenstande for Udenrigshandelen, bekræftedes og gjaldt for alle Stæder, som kunde føre Søhandel. Ved disse Creditoplag, i Forbindelse med de derfra iøvrigt affondrede Transitoplag, vare alle de danske Kjøbstæder tilstaaede — som Fgn. siger — den væsentligste Deel af de Friheder, som have tilbragt enkelte europæiske Havne Navn af Frihavn.

f. Ved Siden af den aabnede Credit var dog tilfattet at betrygge Nøiagtighed i Afgifternes Erlæggelse.

g. Tillige har man søgt at undgaae unyttige Toldbodformaliteter og Controlforanstaltninger.

h. De mange edelige Udenrets=Forsikringer, som den ældre Toldlovgivning foreskrev, og som saaledes misbrugtes, at „Toldbod=Eder“ vare blevne synonyme i Sprogbrugen med falske Eder, affskaffedes. I deres Sted indførtes Forsikringer paa Tro og Love, „fordi — som Lovgiveren saa smukt siger — Eden bør være hellig i Borgerstabet, saasom Liv og Velfærd i mange Tilfælde derpaa beroe, og den af den Aarsag kun egentligst bør aflægges med Høitidelighed for Retten, og efter Dommerens Tilfjælle.“

i. Straffene, siges der, for Forseelser havde hidindtil i mange Tilfælde medført Velfærds Forliss, hvor Straf til Forbedring eller til Advarsel syntes at kunne fyldestgjøre Dømmet, hvorfor de ogsaa af Kongen sædvanligen vare blevne formildede, naar ei besynderlige Omstændigheder havde talt imod Formildelsen. Disse Straffe bleve nu bestemte, yttres der, i

et nøiagtigere Forhold; men Formiddelet vilde da heller ikke kunne ventes herefter.

k. Da det er lige upassende for kongelige Betjente at tiltrygle sig deres Embedsindkomster, og ubehageligt for ærefjære Borgere, at deres Gæmildhed kan faae Udseende af Egennytte eller svigagtig Hensigt, saa forbødes Betjentene al vilkaarlig eller anden Sportulering, end den lovbestedte, som efter Reglementet af 1795, der stadfæstedes uden Forandring, bestod i visse forholdsvis fastsatte Afgifter, som af Hverne indbetaltes i Forbindelse med de egentlige Toldafgifter, og derefter af vedkommende Regnskabsfører efter givne Regler fordeeltes blandt Embedsmændene.

l. Huusfreden vilde Lovgiveren have anseet saa helig, og Huusinquisioner, efter de fleste Forbuds Ophævelse, for saa uforholdne, at de kun tillodes paa de i Rgns. § 86 nævnte Steder og i de der omhandlede Tilfælde, samt forsaavidt Controllen med Creditoplagene udfrævede.

Vil man i Korthed udtrykke den almindelige Character af denne Forordning, hvis Hovedgrundsætninger her ere fremsatte saaledes, som den tildeels selv begynder med dem som et Slags Prospectus over hvad man af den kunde vente sig, da kan man vist passende anføre de Ord, Lovgiveren næsten har valgt til Toldforordningens Devise: „Frihed med Orden!“ — Dyb Agtelse for sand borgerlig Frihed og Orden gaaer igjennem hele Forordningen af 1 Februar 1797, der fra 1 April s. A. allerede traadte i Kraft. Det er dens Aand, som den i ingen af sine enkelte Bestemmelser fornægter. Men derfor kan dog baade den almindelige Disposition og Detaillens Udførelse i dette Lovbud have Fortjenester og Mangler, som det kan have Interesse særligt at undersøge. Hvorved dog bemærkes, at her kun vil blive taget Hensyn til dem, forsaavidt de angaae Toldvæsenet, og ikke det i Forordningen til-

lige omhandlede Consumtionsvæsen, som er nærværende Strift uvedkommende.

II.

Toldforordningens Fortjenester.

Man bør vistnok her først igjen udhæve den dybe Agtelse for borgerlig Frihed og Huusfred, der gaaer igjennem alle Forordningens Bestemmelser, men især udtaler sig i Forfristerne om Toldvæsenets Eftersyn (§§ne 83 og 86 m. fl.); samt det Hensyn, som den tager til den offentlige Mening, ved t. Ex. i § 1 ved hvert enkelt Forbud at nævne de Grunde, hvorfor det ikke kunde hæves. Jfr. ogsaa Raisonnementet i Begyndelsen af § 67, i § 76 o. fl. St.

Saa tør man ei heller tabe den Omhyggelighed af Sigte, hvormed man ved Forordningens Affattelse havde sørget for at gjøre den forstaaelig for Menigmand, for at han ei skulde paadrages Tidsspilde og Pengetab ved Feiltagelser eller ved, for at undgaae disse, at maatte henvende sig til Commissionairer, Mæglere og Procuratorer. Foreskillingen angav den Hensigt „at føre Yberne fra Tid til Tid og fra Sted til Sted“ ved Bestemmelsen af Alt, hvad de havde at iagttage, og man maa tilstaae, at dette i det Hele er vel lykkedes.

Tjenlig til at ophæve Tvivl og, hvad der maastee herved er Hovedsagen, næsten tvingende til fremtidig Conseqventis i Administrationen, er den Slutningsbestemmelse i Intimationen til Jgn. af 1797, (Jfr. Instrux 12 Decbr. 1797 § 9) at alle ældre Lovbud skulde være ophævede, forsaavidt de ikke udtrykkelig i Forordningen vare nævnte som gjældende. Denne Bestemmelse, som afviger fra den sædvanlige Forfrist i nye danske Hovedanordninger, at de ældre Lovbud kun ere hævede, forsaavidt de ere i Strid med det

nye, kunde maaskee ved første Betragtning synes uhensigtsmæssig, da den isolerer den nye Ordning af Forholdene fra den ældre, skjøndt det er vittterligt, at udtømmende Forskrifter for alle mødende Tilfælde ere umulige i ethvert nyt Lovarbejde. Men dette Hensyn var fuldkommen taget under Overveielse ved Discussionerne, som gik forud for Fgn. af 1797; og naar man endda i Forestillingen tillod sig at anbefale den nuværende Forholdsregel at ophæve alle ældre Lovbud, saa var det af den i et Fag som Toldvæsenet, hvor Energie og Conseqventis ere saa nødvendige, meget gode Grund, at man ansaae det bekvemmere for Inderne, naar de kunde henvises til eet eneste Lovbud som det ene gjældende, og tjenligere for Genheden i Administrationen, naar denne, hvergang et ulovbestemt Tilfælde mødte, var nødsaget til at henføre det under den nye Forordning, eller i alt Fald til at indgaae med en i dens Mand affattet Forestilling til Kongen, istedetfor at den ellers maaskee vilde have henviist til nogle af den tidligere Lovgivnings Detailbestemmelser, uagtet disse ved nærmere Overveielse kunde findes ikke at passe ind i det nye System. Forestillingen siger vel ikke udtrykkeligt, men det fortjener maaskee dog at tilføies som en Bemærkning, characteristisk for Lovgivningen i Modsætning til al anden civil Lovgivning, at den er af en reen positiv Natur, ei som de private Retsforhold udvikler sig i Folket selv, og at man derfor ved Indførelsen af ethvert nyt Toldsystem maatte ønske at kunne kaste Broen af efter sig og ved en bred Kluft være adskilt fra alle de ældre Lovbestemmelser. Ellers ville de bedste nye Forholdsregler oftest ikke være istand til at overvinde den lammende Indflydelse af en fordærvelig Vedhængen ved det Gamle.

Den gode naturlige Orden, med hvilken Fgn. af 1797 er affattet, og om hvilken Enhver kan overbevise sig, ved blot at flaae den op og see, hvorledes dens fem Hovedafdelinger

med deres Underafdelinger følge paa hinanden, fortjener ogsaa tilbørlig Paastjønneelse. *)

Den er derhos, i Forhold til sin omfattende Plan, meget fuldstændig. Efter næsten et halvt Aarhundredes Forløb har man intet Bæsentligt fundet at tilføie til dens Ordning af Toldvæsenet, og der gives endog enkelte Materier, hvor det var ønskeligt, om man kunde komme tilbage til Forordningens simple og naturlige Bestemmelser (jfr. det Følgende).

Det bør og regnes blandt dette Lovbuds Fortjenester, at det ved Tarifieringen har fulgt et for den Tid passende Generalisations-System, at det saavidt muligt har undgaaet den ældre Tids mere almindelige Tarations-Fortoldninger og derimod stræbt efter, hvor det lod sig gjøre, at sætte Satterne efter Qvantitet, fornemmelig efter Vægt.

Endelig gives der mangfoldige af de enkelte Bestemmelser i dette Lovbud, som baade i og for sig og i Forhold til den ældre Lovgivning ere af meget Værd. — Her- til kan henregnes Forbudet i § 84 imod at Embedsmændene interessere i nogen Handel eller borgerlig Næring, uden at Generaltoldkamret, efter forudgaaet Undersøgelse om saadant kan bestaae med Enhvers Embedspligter, dertil har givet Tilladelse. — Overeensstemmende med Sagens Natur foreskrives fremdeles i § 101, at Opsynsforretningerne uafbrudt skulle fortsættes ved Vossfen m. v., naar Yderne forlange det. — Strandede Varers Fritagelse i § 190 for at svare Transittold hører ogsaa herhen. — Ligeledes de liberale Bestemmelser om Vossfen og Laden udenfor Toldstederne i §§ne 176—179 og 272—274. — Ved §§ne 54 og 87 vare de gamle Forskrifter bibeholdt, hvorefter

*) Et Schema over Egn. af 1797, hvilket meget letter Overfisgen, findes i det alphabetiske Register til Schou's Udtog af Forordninger, 4de Udgave 1823 II. p. 172 sqq.

hverken det, som indgik til Brug for de kongelige Hofholdninger, iffe heller de kongelige Krigsskibe skulde være fristagne for det almindelige løvbefalede Eftersyn af Toldopsynet. — Ligeledes fortjene de i §§ne 55—75, samt 216—230 indeholdte Afsnit om Dplagene at nævnes som i det Hele taget meget vellykkede Udarbejdelser.

III.

Toldforordningens Mangler.

Medens det iffe kan negtes, at Iagn. 1 Febr. 1797 har mange og store Fortjenester, baade hvad dens almindelige Character og hvad dens enkelte Bestemmelser angaaer, saa bør man dog paa den anden Side heller iffe være blind for dens Mangler; og som saadanne troer jeg, efter de i nærværende Skrift udviklede Grundsætninger, at burde paapege følgende.

1. Told- og Consumtionsvæsenet, som hidtil hvert havde havt sin egen Bestyrelse og sine egne Love, bleve nu forenede som eensartede under een Administration og fælleds Love. — Det Nødvendige om Forforskjellen mellem disse 2 Afgifter er allerede blevet anført i første Deels 3die Cap., ved at bestemme Begrebet om Told, og vil maaskee ogsaa være tilstrækkeligt til at forklare, hvorfor de nyere nationaloconomiske Skribenter ere enige om Rigtigheden af at affondre Forbrugsafgifterne (deri undertiden endog indbefattet hvad der maa ansees som reen Forbrugstold) fra den almindelige Toldoppebørsel, baade i Henseende til Lovgivning og Administration. Saadan Afsondring er ogsaa foretaget i adskillige af de større Stater, f. Ex. Frankrig og England.*) Men det er iffe alene af denne Grund,

*) I England henlægdes i 1822 en Deel af Forbrugstoldafgifterne under Accisen; og Ganilh siger, at man deraf, ogsaa med Hensyn til en mindre kostbar Oppebørsel, har sporet gavnlige Virkninger.

at Told- og Consumtionsvæsenets Forening bliver udhævet som en formeentlig Mangel ved Egn. af 1797. Langt mere end af almindelige Raifonnementer om Afgifts-Dppebørselers Natur finder man sig dertil foranlediget, ved at tage Hensyn til de Følger, som sliq Forening har forplantet til Nutiden. Thi det kan neppe være Tvivl underkastet, at et af de allervæsentligste, ofte maaffee endog det afgjørende Argument, som man har anført imod Dphævelsen af den hos os endnu bestaaende indre Landtoldcontrol *), netop har været denne Toldens Forening med Kjøbstad-Consumtionen. Den har givet Anledning til den Indvending, at siden nu engang Consumtionens Dppebørsel udtrævede et Vortopfyu m. v. i Kjøbstæderne, kunde Gænen for Yderne ikke stort forsøges, og Toldintraderne derimod staffles en betydelig større Sikkerhed, naar denne Consumtionscontrol tillige udstraktes til toldbare Varers Forsendelse. Men det er indlysende, at der er en stor Forskjel paa det løse Efterfyn, som er tilstrækkeligt til at sikkre Consumtions-Dppebørselen imod Besvigelser, og paa den strenge Toldcontrol med Legitimations-Documenter, Undersøgelser af Varernes Dvereensstemmelse med disse i Henseende til Qvantitet og Qvalitet paa Afgangs- og Ankomststedet o. s. v. Ligesom ogsaa hiint Consumtionen alene vedkommende Opsyn, saa besværligt som det er, og saa ønskeligt som det kunde være at gjøre det overflødig, dog aldrig kommer Landtoldcontrolten nær i Henseende til lammende Indfyldelse paa hele den indre Kørsel og Samfærse.

2. Dernæst kan man vistnok bebreide Egn. af 1797, at den ikke strax selv frigav aldeles den landværts Samfærse mellem Kjøbstad og Kjøbstad. Det er vel sandt, at dens Bestemmelser i §§ne 290—297, om Følgesedler udstædte af Affen-

*) Jeg siger „Landtoldcontrol,“ fordi jeg anseer det som en Selsølg, at der ei kan være Spørgsmaal om at ville ophæve Controlten ved den sværts Samfærse mellem Provindserne.

deren, ikke ere saa strenge, som de senere Lovbud om formelige Toldpaasseeercedler (Pl. 27 Jan. 1816); men det maa heller ikke glemmes, at man 1797 havde en Anledning til at emancipere den indre Samfærrel, som maaskee ikke saasnart vil komme igjen. For det Første var nemlig Hensigten med det hele Lovarbejde en complet Reorganisation og Omdannelse af det hele Toldvæsen. Hertil kom for det Andet, at de Toldsatser, som vare traadte istedetfor den ældre Tids mange Forbud, nødvendigviis maatte betydeligt forsøge Toldintraderne og rigeligen dække den Indtægtsformindskelse, som Ophævelsen af den indre Control kunde lade befrygte. Derhos havde man udtryffeligt i Forestillingerne erklæret ikke at kunne gjøre nogen Beregning over de vordende Toldintrader, saa at man altsaa dengang ikke var indskrænket ved den Betingelse, under hvilken de senere Forandringer i den danske Toldlovgivning have været foretagne, nemlig at Finantserne under alle Omstændigheder sikkes det af dem opgivne Indtægts=Minimum. Frygten for at ophæve den indre Landtoldcontrol i 1797 maa derfor vistnok siges at være endnu mindre grundet, end den senere Tids (sfr. det Følgende).

3. Som en halv Foranstaltning bør det formentlig ansees, at Fgn. af 1797 ikke hævede de under c, d og g i § 1 nævnte Indførselsforbud paa Porcellain, farvet og malet Façance, samt trykte Sirtser, Cattuner og en Deel uldne Varer, hvilke Forbuds Vedbliven hverken contractmæssige Forpligtelser, ei heller andre særegne Omstændigheder retsfærdiggjorde, naar man ophævede 140 andre Forbud.

4. Rigeledes kan det ikke billiges, at man bibeholdt saa mange Udførselstoldsatser paa en Tid, da man ikke var bundet af Finantsernes Tilstand.

5. Under samme Cathegorie henhører Bestemmelsen i § 20, hvorefter man, istedetfor at samle alle Handelen og Skibs=

farten paahvilende Byrder i Tolden, lod Vastepenge bestaae som en særegen Afgift, lagt paa Fragtfarten.

6. Da man alligevel omregulerede det hele Afgifts- og Vænningsystem, havde det været ønskeligt om man, istedetfor det i § 26 (jfr. §§ne 387—390) omhandlede Sportelreglement, havde sat Embedsmændene paa de i Sagens Natur grundede faste Gager.

7. Rigtigheden af det i § 76 brugte Raisonnement, om at den tilstaaede Creditoplagsret skulde gjøre enhver Tilbagebetaling af den engang erlagte Told, altsaa ogsaa egentlige Industrie-Drawbacks overflødige, kan ikke indrømmes; og det bør saameget mere udhæves som en Mangel ved Fgn., da det havde passet langt bedre til det hele Protections-System, som den, skjøndt i formildet Form, dog endnu bibeholdt, om den ved Siden af Dplagene havde tilstaaet Toldgodtgjørelser i de Tilfælde, hvor enten den gienudførte Vare ei var creditoplagsberettiget, eller hvor den paa Dplags-Contoen tilskrevne Vare havde undergaaet en saadan Forædling her i Landet, at den, formedelst sin forandrede Stikfelse, ei efter de almindelige Regler igjen ved Udførslen kunde blive Contoen fraskrevet.

8. Men en langt væsentligere Mangel ved Fgn. af 1797 er dens mangelfulde Straffesystem, der, som et følgende Capitel skal vise, hverken er fuldstændigt eller consequent, og ei heller har den for en Toldstraffelovgivning ønskelige Strengbed. Den Grundsetning, som Fgn. udtaler i sin Indledning, og med hvilken den ligesom søger at undskylde sit slappe Straffesystem, at nemlig Formildelser heri ikke fremtidigene skulde kunne ventes, forekommer mig heller ikke rigtig. Thi om end Toldstraffene vare endnu mildere, vilde der dog kunne møde concrete Tilfælde, hvor man kunde finde deres Anvendelse saa ubillig, at man burde fravige dem. Energien ved en Straffelovgivning, bestemt til at værne om Oppebørselen af en Afgift som Told, bestaaer

nemlig ikke i, at man iflæng straffer enhver lille Forseelse, men deri, at man uden Skaansel rammer den virkelige Defraudant. Den danske Toldforvaltning siden 1797 beviser ogsaa noksom, at man har fundet det practisk uigjennemførligt aldrig at formilde de lovbestemte Straffe.

9. Foruden de saaledes udhævede Mangler ved adskillige af Egn. almindelige Bestemmelser, kan med Hensyn til Udarbejdelsen af dens Detail ogsaa mærkes, at deri findes Adskilligt, som ei med tilstrækkelig Sikkerhed er bestemt. Til Exempel giver § 13 (jfr. det Følgende) kun meget ufuldstændige Forfrister om den indenlandske Ryskfart. — I § 64 siges blot, at Beløbet af bortsolgt forligget Transitgods skal bezregnes Toldkassen paa Stedet til Indtægt, men det kan deraf ikke bestemt sees, om Eieren af det Bortsolgte aldrig senere skal kunne reclamere dette Beløb. — I § 106 in fine gives en mindre heldig Definition paa Medhjælper. — Bestemmelserne om og naar Execution uden Dom kan gøres (s. SSne 116—123 og (126—128) ere, som det Følgende skal vise, heller ikke meget tydelige. — I SSne 275 og 298 savnes en Bestemmelse om, hvorvidt Transitgods efter den nye Lovgivning skal kunne forsendes i Landets Indre med anden Leilighed end den kongelige Pakkpost; Noget, som den ældre Lovgivning ei tillod, da den, ganske enselte Tilfælde undtagne, fordrede alle Varers Fortoldning paa første Toldsted. — Som en almindelig Forbigaaelse, der dog maaskee var forsættelig, kan nævnes, at Egn. af 1797 ikke fastsætter Reglerne for Personernes Eftersyn, hvortil der dog (t. Ex. i § 204) havde været fuldkommen Anledning, medens den derimod noisagtig angiver Bestingelserne for Huusinqvifition. — Sluttelig synes det heller ikke meget heldigt, at Egn. ikke særskilt har fastsat Reglerne for den søværts indenrigske Samfærjel, men har omhandlet den under eet med Fremmedfarten (Hden og Indie Afdeling), hvor-

ved Afskilligt hiin vedkommende er blevet mindre bestemt, end man kunde ønske.

Efterat have paapeget Fortjenesterne og Manglerne ved Fgn. 1 Febr. 1797, er det kun simpel Retfærdighed som endeligt Resultat at anerkjende, at de første langt overgaae de sidste. Dette Lovbud er ikke blot et af den danske Lovgivnings bedste Arbejder, men tillige et af de skønneste Mindesmærker, som den europæiske Toldhistorie har at opvise; og det tør med Sikkerhed paaastaaes, at intet Land i Verden havde en fuldkommere Toldforfatning end Danmark, umiddelbart efterat Fgn. af 1797 var emaneret. Dette er vel mere, end man kan paaastaae med Hensyn til den nærværende Toldforfatning, men ligesom det forrige Capitel forbigik at omhandle den senere danske Toldlovgivnings Historie, saaledes vil heller ikke i dette blive forsøgt nogen Critik af dens Fortjenester og Mangler, hvilke jeg derimod efter bedste Overbeviisning skal stræbe at udhæve ved hvert enkelt Punkt i den følgende Fremstilling af det hos os bestaaende Toldvæsen. Med Undtagelse af enkelte i Krigsaarene udfomne Lovbud (t. Ex. Fgn. om forbuden Handel af 23 Mai 1812), hvilke atter ophævedes, da den specielle Anledning ophørte, som havde fremkaldt dem, kan man heller ikke sige, at Toldlovgivningen fra 1797—1838 just har gjort mange Forandringer ved Fgn. af 1797, endstjøndt der rigtignok blandt de saakaldte Tillægsplacater findes enkelte, som hiint Lovbuds Concipister neppe vilde have vedkjendt sig, t. Ex. Pl. 9 Juli 1821 om Angivelses-Systemet (jfr. det Følgende).

Fgn. af 1 Mai 1838, med dens Forarbejder baade i og udenfor Stændersforsamlingerne, danner Overgangen til en ny Epoke i vor Toldlovgivnings Historie. Men den ligger Diebliffet saa nær, der ere saamange Hensyn, som gjore dens

udførlige Critik i dette Skrift mindre passende, at man vist vil billige, at Forfatteren ikke indlader sig paa nogen egen Undersegelse i den Retning; men indskrænker sig til i det Følgende at fremstille dens Indhold som gjældende Lov, og blot leilighedsviis berører hvad der i een eller anden Henseende forekommer ham mindre hensigtsmæssigt. Forøvrigt vil det være bekendt, at den egentlig mere angaaer Toldafgiftssystemet, end selve Toldforfatningen.

Tredie Capitel.

Om det nugældende Toldafgifts-System, d. e. Toldsystemet i egentlig Forstand.

Ordet Toldsystem tages ofte i en almindelig Betydning, synonymt med Toldvæsen, om Totaliteten af Anordninger, som regulere det hele Toldafgiftssystem, Toldforfatningen og Toldforvaltningen i et Land. Rigtigere, i Særdeleshed naar det nævnes i Forbindelsen „Told- og Handelsystem“, forstaaes derimod Toldsystem blot om Indbegrebet af de Regler, som bestemme selve Toldafgifternes Forhold til Finansierne og til Productionens forskjellige Grene, med andre Ord: om Indbegrebet af de Data, hvoraf man kan drage en Slutning om Toldsatsernes Character, om det Diemed, der med dem, betragtede som et Heelt, er tilfattet, hvorvidt det maa antages reent finansielt, reent industrielt eller begge Dele tillige. I denne sidste Betydning er det, at Toldsystem i Capitlets Overskrift er blevet brugt, og at det danske Toldsystem her skal blive undersøgt.

Det er en Selsfølge, at man, for at kunne bestemme de enkelte Toldsafters Niemed og deraf drage en endelig Slutning om det hele System, som ligger til Grund for deres Normering, væsentlig maa tage Hensyn til de Talsstørrelser, som findes opførte i Tariferne, i Forbindelse med de enkelte almindelige Grundsætninger, som om disses Character i det Hele paa andre Steder kunne være udtalte. Da nu de gjældende danske Tarifer indeholdes i saa nyt et Lovbud som Fgn. 1 Mai 1838, med tilhørende Bestemmelser, kunde det maaskee synes mindre passende allerede paa dette Sted at omhandle vort Toldsystem, medens de følgende Capitler ville komme til at udvikle de langt ældre Bestemmelser, som regulere hele den øvrige Deel af vort Toldvæsen. Jeg har imidlertid troet, at det, uden Hensyn til de vedkommende Lovbestemmelser's Velde, var hensigtsmæssigt, efter at have fremstillet Grundtoldlovens almindelige Character, strax at gaae over til selve Toldsystemet qua System, og først senere at omhandle den Maade, hvorpaa det bringes i Udøvelse, det er: vort Controlsystem, Dplagsvæsenet, Straffene for Toldforseelser og endelig Ordningen af den danske Told-Embedsforfatning. Dette Capitels Indhold skulde efter dets Natur synes at maatte variere efter hver ny Tarif, som udkom. Men saasom der bestoværre ikke i mangfoldige Aar er Udfigt til, at Told hos os skulde kunne blive ophævet aldeles, og det ei heller er sandsynligt, at man snart vil nærme sig dette Resultat, saa tør det med temmelig Sikkerhed antages, at de kommende Tarifer, uagtet enkelte Satters mulige Forandring, for det Første ikke ville i deres almindelige Character meget adstille sig fra den af 1838, til hvis nærmere Undersøgelse vi nu skulle gaae over*).

*) Jeg maa om denne Materie i det Hele henvise til Roestilde

Der er tvende Hovedgrundsætninger, til hvilke det allerede blev befaleet den i Aaret 1831 nedsatte Tarifcommission at tage væsentligt Hensyn ved dens forberedende Arbejde, hvilke dernæst gaae igjennem det Stænderne i 1835 og 1836 forelagte Udkast til en Anordning angaaende Told- og Skibsafgifterne i Danmark, og som endnu, uagtet de af Stænderne foranledigede Modificationer, gjensindes i Fgn. og Tariferne af 1 Mai 1838, der endog dermed intimeres. Disse tvende Grundsætninger ere:

- 1) „At bringe Toldafgifterne i et passende Forhold til Handels, Industries og Fabrikflidens, samt Agerdyrningens Lærv.“
- 2) „Saavidt muligt at tilveiebringe Lighed mellem disse Afgifter i Kongeriget og i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, samt at aabne en fri Samfærse imellem disse Statens forskjellige Dele.“

Udviklingen af det forstnævnte af disse Niemed og af de almindelige eller specielle Sætninger, som dermed staae i Forbindelse, er Hovedformaalet for nærværende Capitel, hvis sidste Afsnit skal omhandle den under No. 2 fremsatte Grundsætning og disse, hvori Forskjellen mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldsystem i det Væsentlige tilforn bestod, og hvori den endnu bestaaer; ligesom et Tillæg til Capitlet skal berøre de det egentlige Toldsystem uvekkommende Skibsafgifter m. v.

Første Afsnit.

Om Toldsystemets almindelige Character.

Foruden det ovenfor citerede, af Lovgiveren selv angivne Hovedformaal, nemlig at bringe Toldafgifterne i et passende

Stændertidende for 1835—36, p. 2593 sqq. og Biberger Stændertidende for 1836, II. p. 1846—2038.

Forhold til den indenlandste Productions Tary, bør man endnu med Hensyn til den Maade, hvorpaa dette Niemed er søgt opnaaet, mærke sig adskillige almindelige Sætninger, som deels ere udtryffeligen udtalte af den fgl. Commissarius for Stænderforsamlingerne i 1835—36, og ere der blevne omdebatterede, deels ville kunne gjenfindes i den derpaa følgende Fg. og Tarif af 1 Mai 1838.

Saaledes er det til **Industriens Fremme** anseet tjenligt saavidt muligt at lette den de raae og halvfærdige Materialiers Indførsel, hvilke desaaarsag ere ansatte saa lavt, som andre Hensyn have villet tillade, forsaavidt de ikke ere reent toldfrie *). En Følge heraf har igjen været, at man har funnet undgaae meget høie Beskyttelsestoldsatser; ligesom man ved disses Ansættelse har taget Hensyn til, hvorvidt den analoge indenlandste Industriegreen var istand til at forsyne Landet med Varer af tilstræffelig Godhed, i tilstræffelig Mængde og til moderate Priser. Man har i det Hele antaget, at kun den industrielle Virksomhed havde Krav paa Beskyttelse, som var af saadan Betydenhed, at den for en væsentlig Deel kunde tilfredsstille Trangen til det paagjældende Fabrikat. Størrelsen af de i Overensstemmelse hermed normerede Beskyttelsestoldsatser er 12 pCt. som Minimum, og 20 pCt. som Maximum. Til en høiere Told end 20 pCt. findes kun 2 Fabrikationsgrenes Producter ansatte, nemlig stempelpligtige Manufacturvarer og Jernstøbegods, foruden raffinerede Sukkere, der indtil 1 Jan. 1842 endog ere forbudne at indføres fra det Fremmede **).

Udenfor de Tilfælde, hvor Industrien som nævnt antages at have Krav paa en høiere Beskyttelsestold, har man som

*) R. G. T. p. 2603.

**) R. G. T. p. 2603.

almindelig Regel antaget, at 10 pCt. af Varernes Værdi paa Productionsstederne, eller paa de større europæiske Markedspladse, kunde ansees som en passende **finantfiel Beskatning**, hvor ikke særlige Omstændigheder tilraadede en høiere eller lavere Toldansættelse *). Derhos har man iagttaget at bevirke de for Finantsernes Skyld nødvendigblevne Afgiftsforøgelse ved Paalæg fortrinlig paa de Artikler, hvoraf der stadig indføres store Qvantiteter til Forbrug, deels fordi kun disse ere istand til at indbringe noget Betydeligt, deels fordi Byrden af dem fordeles paa et stort Antal Consumenter, deels endelig fordi de sædvanlig indføres søværts, directe og i saa store Partier, at Defraudationer ved dem ere mindre hyppige **). I Reglen er det ogsaa kun Handelsvarer (i vidtlestigere Forstand), der ere anseete som Gjenstand for Toldbeskatning ***).

Med Hensyn til **Udførselstolden** har man anerkjendt det principmæssig rigtig, om den aldeles kunde ophæves. Man har derfor kun bibeholdt den af finantfiel Nødvendighed og saavidt muligt søgt at lægge den kun paa saadanne Varer, „som enten maae betragtes som væsentlige Materialier for indenlandsk Fabrikforædling og derhos ikke frembringes i tilstrækkelig Mængde for samme, eller hvis Beskatning afgiver saa betydelige Indtægter for Statskassen, som denne ikke kan affæe, medens de heller ikke kunne indvindes ved andre mindre trykkende Paalæg, og endelig saadanne, hvis Frembringelse er Bisag og derfor ikke forringes for en moderat Afgifts Skyld ****).“

Bed Indførsels- og Udførselstolden i Almindelighed maa erindres Bestemmelserne i Tegn. §§ 5 og 38 sidste Stykke,

*) R. G. T. p. 2595.

**) R. G. T. p. 2616.

***) R. G. T. p. 2624.

****) R. G. T. p. 2595.

hvorefter der af Varer, som ind- eller udføres i upriviligerede Nationers Skibe, 5 Commercelæster drægtige eller derover, ligesom af Salt, som indføres i svenske Skibe, erlægges 50 pCt. Forhøielsestold foruden den almindelige Told; herfra dog undtaget Varer i strandet upriviligeret Skib, eller som indføres directe fra Steder udenfor Europa. Denne Forhøielse har imidlertid ikke længere stor Betydning, siden de eneste Søstater, som endnu ere upriviligerede, ere: Mecklenburg, Lübeck, Hannover, Oldenburg og Kongeriget Sardinien med Undtagelse af Genua.

Baade ved Indførsels- og Udførselsafgifternes Erlæggelse har man søgt at tilveiebringe den Æenhed, der næsten altid har været savnet i det danske Toldsystem. Thi skjøndt tilsigtet ved Lgn. 1 Febr. 1797, ophørte den allerede i Maret 1802, da en Extra-Afgift paabødes, for at skaffe en extraordinair Indtægt til Bestridelse af Sø-Udrustningerne. Den lagdes paa alle søværis ind- og udførte Varer, uden Hensyn til om de desuden vare ansatte til Told eller ikke. Siden Lgn. 23 Juli 1811, som ophævede den for de toldpligtige Varer, har den kun hvilet paa de toldfrie Varer med en Byrde af 2½ pCt. af Varernes Værdi, ansat efter Transittolden *). Den modarbejdede altsaa ligesom den Begunstigelse, som ved Tilstaaelsen af Toldfrihed var tilsigtet; og for atter at bøde herpaa, blev Tid efter anden en Deel Undtagelser gjort (t. Ex. til Fordeel for Kornudførselen), idet adskillige Varer tilstodes Afgiftsfrihed. Derved fik man i det danske Toldsystem Forstjæl paa Toldfrihed og Afgiftsfrihed. Deslige kunstige Distinctioner fælde deres egen Dom. De hævdedes i Forhold til Yderne ved § 59 i Lgn. af 1838, men i Regnskabsvæsenet er der endnu Spor af Extra-Afgiften, hvilke man dog tør haabe med Tiden skulle ganske forsvinde.

*) R. S. T. p. 2602.

Bed Tarifieringen har man forøvrigt fulgt en Middel-
Generalisation, som dog har bestaaet for kort, til at det vilde være
passende om den at fælde nogen Dom. Imidlertid synes den
paa Papiret ret passende, især i Sammenligning med adskillige
andre Landes overdrevne Generaliseren. Man har, ligeledes
af principmæssige Grunde, anvendt en udstrakt Bægtfortold-
ning, der imidlertid i eet Punkt allerede har vist sig mindre heldig.
Man har nemlig i Slutningen af Tarifen p. 83*) indlagt en
Sats for „ubenævnte Varer“ til 3 p. pr. Pd., som Erfaring
snart har lært, at man hellere maatte ønske udtrykkelig ansat
til den Procentstørrelse 15 à 20 pCt., til hvilken den i de
fleste Tilfælde er antaget at ville beløbe sig. Thi saaledes som
den nu er, befindes denne Sats ofte mislig at anvende netop
i de Tilfælde, hvor man meest kunde trænge til den**). En
temmelig udstrakt lovbestemt Thara er blevet særskilt normeret
for Indførsels- og for Udførselsstarifen. Den støtter sig til
Oplysninger, meddeelte af Handelsstanden selv, i Forbindelse
med fleersidigen anstillede Undersøgelser ved den kjøbenhavnske
Toldbod***).

Ogsaa **Transithandelen**, som i de senere Aar kjendelig
var aftaget, især for Kjøbenhavns Bedkommende, har man i den
nye Fg. vist særdeles Opmærksomhed og tilstaaet den en Deel
Lettelser, hvorom nærmere nedenfor. Man maa imidlertid vist
nok beklage, at Tarifcommissionens Forslag og Udfastanordningens
Bestemmelse om fri Kornindførsel mødte saamegen Mod-

*) R. G. T. p. 2620—21.

**) Den nye norske Tarif af 1839, ved hvis Udarbeidelse der er taget
meget Hensyn til den danske af 1838, har ogsaa undgaaet den her
nævnte Inconveniens, ved at fastsætte Satsen for ubenævnte Varer
til 15 pCt.

***) Jfr. R. G. T. p. 2647—49.

stand i Stænderforsamlingerne*), at den ei blev optaget i selve Fgn. af 1838 (s. Tarifen p. 50). Thi derved har Danmark afftaaret sig fra en Mellemhandel, der efter Kyndiges Mening kunde blevet betydelig og fortjente saameget større Opmærksomhed, som Handelsconjuncturernes Udvikling i den nyere Tid gjør den næsten til den eneste naturlige for Kjøbenhavn; hvilken By, naar man ei selv stødte denne Handel fra sig, altid kunde være sikker paa at beholde den, formedelst sin bequemme Beliggenhed som Stapelplads for det østersøiske Korn, for hvis Affætning det er saa vigtigt, at det kan være samlet paa eet Sted i stor Mængde, og saa nær de atlantiske Havne som muligt. Jeg skal ikke videre opholde mig ved de Grunde, som af Stænderforsamlingerne bleve fremførte mod den frie Kornhandel. De synes som Alt, hvad der fremføres mod Handelsfrihed, hvor Finantsernes Tilstand tillader dens Indførelse, mere eller mindre ufyldstgjørende; især i et Kornland som Danmark, hvor den kongelige Tilforordnede i Stænderforsamlingerne beviste, at Landmanden, uagtet en fri Kornindsørsel, kunde være sikker paa høie Kornpriser, hvad enten her var Misvært, eller at formeget af vort eget Korn var blevet udført, eller at Udførslen som sædvanlig beløb 1 Million Edr. Korn. Det kunde maaffee synes, at Beskatningen af fremmede Kornvarers Indførsel let kunde omgaaes, og dens formeentlig skadelige Virkning derved ophæves, da det er tilladt at tage denne Vare paa Creditoplag, og det for Toldopsynet i de fleste Tilfælde vil være umuligt at skjæln det indenlandske Korn, der ved Udførslen angives som fremmed; ligesom ogsaa fgl. Resol. 20 Marts 1839 bemyndiger Generaltoldkamret, under een af det fastsættende Control, til at tilstaae Afstrivning i Creditoplags-Beholdningerne af fremmed Korn for et tilsvarende Quantum Meel og Brød,

*) R. S. T. p. 2805—17 og B. S. T. II. p. 1915—16.

som beviislig er udført og efter afgivet Anmeldelse tilvirket af Creditoplags = Korn. Men det maa hertil bemærkes, at dog mange netop af de store Handlende, paa hvis Virksomhed det i denne Retning fornemmeligt kommer an for Landet, ville undsee sig ved sliq svingagtig Dmgang; og at denne, selv om den blev almindeligere end man tør antage, dog aldrig vilde være tilstræffelig til at neutralisere Virkningen af Korntolden. Det er nemlig, saavidt jeg skjønner, just ikke selve den toldfrie Indførsel af fremmed Korn, som for Handelen maatte ansees af saa væsentlig Bigtighed; thi der vil dog til Forbrug i Landet selv aldrig blive indført store Partier deraf. Men Hovedsagen ved Commissionens Forslag forekom mig egentlig den additio- nelle Bestemmelse, at heller ingen Transittold skulde svares af det fremmede Korn, som en Følge af, at det vilde være umuligt at opkræve Transittold af en Vare, som frit kunde indgaae og ved Gjenudførselen saagodtsom aldrig kunde skjæles fra den tilsvarende indenlandske. Var Transittolden ikke, saaledes at Kornoplaget ikke havde anden Omkostning at bære end Pakhuusleie og Commissions = Gebyrer, da vilde dets Omfang i Kjøbenhavn vistnok være af en ganske anden Bestaaffenhed. Men der udfordres ikke lidet til at saa precair en Handel som Kornhandelen skal forlods til Staten kunne svare 3 à 6 p. pr. Td. Korn og dertil 6 pCt. i Sportler.

Endvidere fortjener at mærkes, at man ved Udarbejdelsen af det nye System ikke har troet at burde gjøre nogen Forandring ved det gamle **lovbestemte Sportel-Regulativ**. Det er optaget usorandret, kun at Afgiftsstorrelserne, hvor de ikke vare det, ere afrundede (s. Littr. E p. 90 i Fgn. af 1838)*).

Forordningen slutter med, at Generaltoldkammer- og Commerce = Collegiet hvert 3die Aar skal afgive Indberet-

*) R. S. T. p. 2658.

ning om, hvorvidt det paa Grund af forandrede Omstændigheder maatte ansees fornødent eller gavnligt at foretage Modificationer i Tariferne; ligesom at bemeldte Collegium, saafremt indtræffende Conjunctioner maatte gjøre det paatrængende nødvendigt, endog inden den anførte Tids Forløb, har at indkomme med Forslag til provisoriske Forandringer.

Andet Afsnit.

Om Toldsystemets Detail.

Efterat have angivet de almindelige Sætninger, paa hvilke Toldsystemet af 1838 er bygget, vil det formeentlig være passende noget at opholde sig ved Indførsels- og Udførselstariferne's Detail, hvorefter de nærmere Bestemmelser om Transithandelen skulle blive anførte*).

I. Med Hensyn til Indførselstarifen.

Det er almindelig Regel, at enhver Vare, som ikke udtryffeligt derfor er fritaget, svarer Indførselstold, enten efter den Rubrik i Tarifen, hvorunder den kan henføres, eller som ubenævnt Vare (p. 83). Dernæst kunne følgende Toldansættelser mærkes**):

*) Om Tariferne's saakaldte tekniske Anordning, der mindre vedkommer Systemet qua System, maa jeg henvide til R. S. T. p. 2635 sqq. og selve Forordningen og Tariferne af 1838, af hvilke det bedst vil kunne skjønnes, hvorledes hver Vare klassevis eller særskilt er ansat til Fortoldning.

***) See herom R. S. T. p. 2623 sqq., ffri. med Udkastancrdgn. af 1835 og Tarifen 1 Mai 1838, forsaavidt Forandringer i denne sidste ere foregaaede med Hensyn til adskillige Toldsatser.

a. **Maae Materialier til Forædling.**

Blandt disse er den største Deel afgiftsfri med Undtagelse af saadanne, som enten maae ansees qualificerede til Paalæg paa Grund af deres Concurrence med lignende indenlandske Materialier, f. Ex. Uld (ansat til 6 à 7 pCt.), uberedte Huder under 20 Pd. Stykket, ueglet Hør og Hamp (6 à 7 pCt.), Baandstager, Eichorierodder, raat Svovl (10 pCt.), eller som maatte ansættes til Told, fordi Forbruget af dem i deres forædlede Tilstand egnede sig til Afgiftsbevarelse. Hertil kunne henføres de finere og kostbarere Materialier: Indigo (12 pCt.), Cochenille (1 pCt.), Lac-dye, Saffran, Gummis og Harpirarterne (6 pCt.), Rødder, Urter, Bark og Træarter for Apothekere (6 pCt.), Skind for Bundermagere (8 pCt.), og fornemmelig Tobaksblade (12 pCt.), Talg (12 pCt.), Cacao (16 pCt.) og Steensalt (30 pCt.).

b. **Halvfærdige Materialier.**

Fra 3 til 8 pCt. ere ansatte alle saadanne, der maae betragtes som nødvendige for en ønskelig Industrie-Virksomhed her i Landet, eller ogsaa som fornødne Midler til den indenlandske Forædling af andre Varer. Dertil ere at henføre: Bomulds- (6 pCt.), Linned- (med Undtagelse af Traad, der i Tarifen af 1838 er ansat til circa 10 pCt.) og Uldgarn; Alun (3 pCt.), Folie til Speile (3 pCt.), Messingtraad (3 pCt.), Staal (5 pCt.), Digler af Blyant og Leer (6 pCt.), Terpentintin (6 à 8 pCt.), Bly i Ruller og Plader (8 pCt.).

Til en høiere Toldstørrelse ere fornemmelig saadanne halvfærdige Materialier ansatte, som enten træde i Concurrence med de lignende her i Landet tilvirkede, eller som ikke qualificere sig til nogen særegen Begunstigelse. Hertil kunne henregnes Rødder- (10 à 12 pCt.), Messing- (8 à 10 pCt.) og Zinkplader; Lin-, Naps-, Roc- og Bomolie (15 pCt.), de-

nist tilvirkede Syrer (10 à 12 pCt), Beenful og Beenpulver (begge til 20 pCt.).

c. Consumtibilier i vidtløftig Forstand (særdige Producter).

Toldfrie ere: Frø til Udsæd, Kartofler; Gjenstande, som have videnskabelig Interesse (Bøger, Land- og Søfort, Glober); Malerier, Kobberstykker, lithographerede Sager og deslige Kunstproducter; Naturalier, Medailler, Modeller, Statuer, Bøster, Basreliefs; Blomsterplanter, Svibler; levende vilde Dyr og Sangfugle. Ferst Kjød og Flesk kan ikke antages her at blive indført som Handelsgjenstand, og da en Afgift herpaa vilde kunne besvære Samsærslen imellem Hertugdømmernes sydligere Districter og Districterne udenfor Toldgrændsen, ere de ansatte til Toldfrihed, hvilket ogsaa gjælder om Torv, Halm og Hø, samt Brændeveed.

Til 3 à 4 pCt. som laveste Told ere saadanne Varer ansatte, der bruges som Redstaber i Fabrikvirksomheden eller som Emballage, nemlig Prespapiir, Messing- og Metalstreng, Fabrikhegler, blaat Sukkerpapiir og Bastmaatter (nedfat i Tarifen af 1838 til omtrent 2½ pCt.). Silke er derhos, for at undgaae Defraudation, ansat til ogsaa kun 4 pCt.

Til 5 pCt. er ansat Guld og Sølv i nyt Arbejde, især formedelst den Lethed, hvormed det kan indsmugles.

Til 6 à 8 pCt. ere saadanne Varer ansatte, hvis Anvendelse i det daglige Liv give dem Adgang til nogen Vættelse, saasom: Stang- og Baandjern, brændt Kalk, Medicinglas, lakerede Hatte for Søfolk, fínste Bødkerarbeide, Glastagpander (5½ pCt.), Slibestene, Soldemagerarbeide, Hvædstene, Steenful; eller saadanne, som anvendes i Industries og Fabrikvirksomheden, saasom: Skriftstøberarbeide, Sukkerforme, Blyant, Blyrør, skaarne Hvalfiskebeen, ublegget Rindetraad (9 pCt.),

Bøsssemagerarbeide (i Udkasttarifsen af 1835 ansat til 10 pCt.), Jernfram (ligeledes 1835 til 10 pCt.), Massiner anvendelige i Industries og Fabrikvæsenet, samt i Deconomien (1835 til 10 pCt.), Møllestene (ligeledes).

Til 10 pCt. ere alle saadanne Varer ansatte, for hvis høiere eller lavere Beskatning, end den almindelige normale, ingen særegne Grunde fandtes at tale. I Udkasttarifsen af 1835 var deres Antal 37, men deraf gik de 4 nysnævnte Artikler (nemlig Bøsssemagerarbeide, Jernfram, Massiner og Møllestene) i Tarifsen af 1838 over til en lavere Procentstørrelse. Derimod blev Tolden for Barattesbaand og Jern-dampskjelder, samt Skibsankere, Rjæder, Bandkasser og Ambolte fra Udkastets 12 pCt. nedsat i Tarifsen af 1838 til 10 pCt.; ligesom hvide Bomuldsmanufacturvarer fra 16 pCt. stige ned til denne Toldstørrelse. Blandt de 33 Artikler, som uforandrede ere gaaede over fra Udkastet med den her omhandlede Procentstørrelse, kunne følgende mærkes: Allehaande, Blyhvidt, friske og tørrede Frugter med Undtagelse af Blommer, Speilglas, Guldrækkerarbeide, Krølhaar, Haugeværter, Honning, Kalbe, Ballastjern, bleget og farvet Linnedtraad, grovere Malervarer, Synaale, Oliefager, Ryslæder, Tran, Lommeuhre.

Til 12 à 14 pCt. De vigtigste herhenhørende Vareklasser ere: Kaffe (12 pCt.), hvoraf der aarlig fortoldes circa 3 Millioner Pd.; Søm og Spiger; Skriv-, Nøds-, Tryk-, Carduus- og Pappapiir; Saalelæder; Seilbug; Rosiner og Corender; Tjære; Bomuldsbaand; Biin- og Cider-Eddike, Kommen; Mandler; tørrede Blommer, Svedster osv.; tørfaltet og tørret Fisk; saltet og røget Flest; saltet og røget Rjød; stort Hornqvæg; upoleret og poleret Kobber i Arbeide; Rørvæg; flere Krydderivarer. Saa og enkelte Haandværksarbeider, saasom: Handffemager-, Naalemager-, Bundtmager-, Nebflager-, Kobbersmeds og Pottemagerarbeide, samt musikalske Instrumenter.

Til 15 à 20 pCt. exclusive findes Varer ansatte deels af finantsielle Hensyn, saasom: Sulfere fra St. Croix (16 pCt.), Thee, Vinnevarer (16 à 19 pCt.), Silkevarer og Silkebaand, Steentoi, Sæbe, Blonder, Røgtobak, samt en Deel Forbrugsvarer, som ikke have egnet sig til lav Bessatning, skjøndt de ikke have indbragt meget. Deels er det Hensyn til den indenlandske Production, især Haandværksfiden, som har motiveret Ansættelsen til denne Toldstørrelse, hvortil Tinstøberarbeide, Gjortlerarbeide, Bødferarbeide, det grovere Borstenbinderarbeide, det grovere Pøsementmagerarbeide, Skomagerarbeide, Lys, garvede Huder og Skind o. a. m. findes henført.

Ved Satsen 20 pCt. maa man ligeledes adskille den finantsielle Bessatning af raat Sulfere, produceret paa fremmed Sted, af Humle, Binduesglas, Bouteiller, Snuustobak, Cigaretter og Ost — fra Beskyttelsestolden paa Billedsniderarbeide, enkelte Dele af Vogne og Fortepianoer. Disse ere saagodtsom de eneste Fabrikater, paa hvilke den høie Beskyttelsestold er gaaet over fra Udkastet af 1835, som talte en heel Deel flere. Desuden findes nogle Luxusvarer, paa Grund af deres Egenstabs som saadanne, henførte til denne Toldstørrelse, endsskjøndt de ere af ringe finantsiel Betydning, saasom: Østers, Chocolade, fyllte Frugter, Parfumerier o. d.

Til en høiere Told end 20 pCt. findes følgende Artikler ansatte, nemlig:

Paddy og Risengryn til	24 pCt.
Viin til	25 —
Steenstøbt og stempelpflichtige uldne og Bomulds- facturervarer *) til	30 —
Rom fra St. Croix til	35 —

*) Af Tarifcommissionens Majoritet foreslaaet til 43 pCt. (R. S. T. p. 2631.)

Rom fra fremmed Sted, fremmed Brændeviin og
 Punschextract til 40 pCt.
 Salt (Kjoffensalt), med Undtagelse af Steensalt og
 officinelle Salte, til 75 —
 Høiere Toldsats end 75 pCt. kender den danske
 Tarif ikke.

De Fortolkninger og Tillæg til den nye Tarif, som Tid
 efter anden allerede ere blevne nødvendige, have naturligtvis
 ingen Forandringer kunnet gjøre i selve Systemet. Jeg maa
 derom fornemmelig henvise til Circulairerne af 31 Decbr.
 1838, 30 Juli 1839 og 23 Jan. 1840.

Til Materien om Indførselstolden, af hvis Detail nu det
 Væsentlige er blevet fremstillet, henhører ogsaa den i Egn. 1 Mai
 1838 §§ne 48—50 omhandlede **Afgift af Skibe og Far-**
tsøier, som erhverves fra Udlandet. — Den paabødes først
 ved Egn. 20 Apr. 1796, bestemtes siden ved Egn. 13 Marts 1812
 til i Alt $12\frac{1}{2}$ pCt., og senest ved Pl. 28 Mai 1824 til $6\frac{1}{4}$ pCt.
 af Bærdien saavel af Skibe, der erhvervedes fra, som af dem,
 der solgtes til Udlandet. I sidste Henseende var denne Afgift
 dog ingen reen finantsiel Udførselstold, som det ved første Die-
 kast kunde synes; thi den erlagdes ikke af nye her byggede Skibe,
 som strax erhvervedes af Fremmede, inden de vare satte under
 dansk Flag, og hele denne Udførselsafgift havde overhovedet
 mere Characteren af en Foranstaltning sigtende til den danske
 Handelsmarines Conservation (1812), end af en Told. Ved
 § 51 i Egn. 1 Mai 1838 er den hævet, man tør haabe for
 aldrig mere at blive paabuden; thi den er meget byrdefuld.

Hvad derimod angaaer den endnu bestaaende Afgift, som
 skal erlægges af Skibe, der erhverves fra Udlandet, forinden

de maae sættes under dansk Flag og paabrændes Mærket „Dansk Eiendom“ efter Pl. 9 Novbr. 1803, da har den altid været og er endnu en reen Indførselstold. Den har deels en finansiel, deels den industrielle Character at beskytte det indenlandske Skibsbyggeri, eller rettere at gjøre det ret Skiel, ved at lade de fuldfærdige fremmede Skibe paa eengang erlægge samme Indførselstold, som den danske Skibsbygger stykkeviis har maattet betale for en Deel af de enkelte Materialier, som dertil udfordres og ikke her i Landet kunne faaes uden at svare Told. Denne Anskuelse af Fremmedafgiften af Skibe som en reen Indførselstold, der blot formedelst Bidtløstigheden af Reglerne for dens Opkrævelse maa antages ikke at være opført i den almindelige Tarif af 1838, men særligt tilføiet Fgn., bestyrkes deels af den kongelige Commissarii Yttringer i Stænderforsamlingerne *), deels af den Omstændighed, at man udtrykkelig har sat Skibe paa lige Fod med alle andre Varer ved ikke at tage Hensyn til, om det af Udlandet erhvervede Fartøi tidligere har været dansk og enten været her bygget eller alt engang har svaret Fremmedafgiften; thi Forordningens § 48 siger udtrykkelig, at denne ligesfuldt skal erlægges **).

I Udkastanordgn. af 1835 var Afgiften simpelthen bestemt til respective $12\frac{1}{2}$ og $6\frac{1}{2}$ pCt. af Kjøbesummen eller Tarationsværdien. Denne Toldsats er med Hensyn til Størrelsen gaaet over i Fgn. af 1838. Hvad derimod dens tekniske Anordning for de enkelte Tilfælde angaaer, i hvilken Henseende dette Lovbud er fraveget det Stænderne forelagte Udkast, da maa jeg derom henvise til §§ne 48, 49 og 50 i Fgn. selv; og skal blot tillade mig at gjøre opmærksom paa de i § 49 visse Erhverv-

*) R. G. L. p. 2612 sqq.

**) Jfr. det udførligere Raisonnement i den Anledning i R. G. L. p. 2642—43.

grene tilskaaede Begunstigelser, samt paa Betingelsen i § 50: „ved Auction,“ hvoraf følger, at for strandede Skibe, som bortfælges underhaanden, skal Afgiften, efter Generaltoldkamrets Fortolkning, beregnes efter §§ne 48 og 49.

II. Med Hensyn til Udførselstarifen.

Ligesom det ved Indførselstarifen af 1838 er en Regel, at alle Varer svare Told, som ikke udtrykkelig ere fritagne, saaledes er det ved Udførselstarifen omvendt Tilfældet, at Alt udgaaer frit, hvad der ikke navnlig til Told er opført (Fgn. § 39 init.).

Med Undtagelse af Artillerne Faar, Hornqvæg, Sviin og Uld, ved hvilke samtlige, især ved den sidste*), er sleet Redskættelse, findes Udførselstarifen af 1835 uforandret optaget i Fgn. af 1838 p. 87. — Den her anførte Udførselstarif indeholder, foruden de til Udførsel forbudne Klude, 19 Artikler, blandt hvilke de levende Kreaturer, Huder og Skind, Uld og Bor ene og alene ere beskattede, fordi de afgive en for Finantserne aldeles uundværlig Indtægt. Det Samme gjælder i en mindre Grad om Pennesjær og om Talg, som man vel ikke kunde vente at see udført i betydelig Mængde forædlet til Stearin eller forarbejdet til Lys, Sæbe m. v., og som altsaa af finantsielt Hensyn maa ansees paalagt Udførselstold. Men isvrigt er Udførselsbeskatningen ikke saa principstridig efter et Protections-Systems Natur; thi de andre Gjenstande ere alle saadanne, som enten selv kunne modtage een eller flere Grader af Forædling her i Landet og da udgaae toldfrit, eller ogsaa ere tjenlige som Hjælpemiddel (t. Ex. Bark) for en anden indenlandsk Industrie-gren. Fra dette industrielle Synspunkt betragtet gjør

*) Denne Artikel var i Udfæstet ansat til 3 Rbd. 12 §. pr. 100 Pbd., men blev efter Stændernes Forslag nedsat til det Halve, 1 Rbd. 54 §.

det Intet til Sagen, at gammelt Jern, Kobber, Messing og Tin, samt tildeels Glasfaar allerede en Gang kunne have erlagt Afgift til Staten ved deres Indførsel i en eller anden forædlet Skikkelse. Have de tabt denne og ere kun tjenlige til Omsmelting osv., da ere de for Systemet Materialier, ved hvis Forædling Landet vil kunne vinde, og som derfor beskattes ved deres Udførsel i uforarbejdet Stand. — Forøvrigt er ved Pl. 8 August 1839 allerede skeet en Forandring ved Satterne for Hornqvæg, som dog kun angaaer disses Gradation og ikke den procentvise Totalførrelse.

I Forbindelse med Udførselstolden maa nævnes den i Fgn. § 39 omhandlede Recognition af 1 pCt. af Værdien af islandske, grønlandske og færøiske Varer, naar de herfra udføres til fremmed Sted. Imidlertid bør den nok, uagtet Fgn. Udtryk „Udførselsafgift,“ snarere anses som et Slags Transittold, idet disse Varer hertil indgaae toldfrit, uagtet de nævnte Lande ellers i Toldsystemet betragtes lige med fremmede (Fgn. § 21, ifr. dog § 60).

III. Med Hensyn til Transittolden.

I vidtloftigere Forstand hører vel egentlig Dresunds- og Strømtolden med ind under den danske Transittold. Da imidlertid Sund- og Strømafgiften har sin egen, paa Tractater byggede Tarif og Love, sin egen Administration, der blot tilfældigen er henlagt i sidste Instants under Generaltoldkamret, da den i det Hele er at betragte som en aldeles uafhængig Statsindtægt, der kan staae og falde uden Hensyn til den almindelige Told, ligesom den ogsaa kun uegentlig kan siges at være et Vederlag for Benyttelse af det danske Territorium (hvilket er det Characteristiske ved Transittolden), saa vil denne Afgift

her ikke blive omhandlet, ligesom der da ei heller, med Undtagelse af dens Historie og Retsgrund *), er Noget ved den af almindelig Interesse.

Derimod fortjener det at bemærkes, at denne reent accidentelle Afgift for de af de danske Undersaattere, som paa deres Handelsvei passere Sundet og Belterne, nær kunde have faaet en hoist vigtig almindelig Indflydelse paa selve det danske Toldsystem, saafremt den Bestemmelse var blevet Lov, som indeholdtes i Udkastanordgn. af 1835 § 2, at nemlig en efter Sundtoldden beregnet additional Afgift skulde erlægges i Forbindelse med den almindelige Indførselstold, naar Sundet, Belterne eller den slesvig-holsteenske Kanal ikke vare passerede. Hvilket Tillæg til den almindelige Told skulde erlægges af saadanne Varer, saasom Biin, Suffer, Kaffe o. d., der indføres i store Dyantiteter, og hvis Priis influeres mærkeligt af Sundtoldden **). Uagtet denne Bestemmelse angav det tilsyneladende rigtige Diemed at tilvejebringe Lighed i Afgifterne paa de forskjelligte Steder i Riget, og uagtet den ingen Modsigelse mødte af den roeskibste Stænderforsamling, saa indeholdt den dog saamegen Ubillighed mod de norden for Sundet og Belterne beliggende Havne, til Fordeel navnlig for Kjobenhavn og Flensborg, at Lovgiveren vistnok maa ansees med fuldkommen Grund at have, ved dens Udeladelse i Fgn. af 1838, taget Hensyn til den jydste Stænderforsamlings energiske Protestation ***). Det havde nemlig været at befrygte, at den jydste Andeel af Transithandelen paa Norge og Sverrig reent vilde have truffet sig til Gothenborg, „hvor der — som temmelig træffende blev bemærket — ikke var Tale om Sundtold, uden naar Sundet var passeret.“

*) See herom Schlegels Statsret, 6te Cap., p. 282 sqq.

***) See nærmere R. S. L. p. 242—30 og 2598—99.

****) See B. S. L. II. p. 1862—63, ifrt. med 1864—67).

Den almindelige Regel for Transittoldens Er-
læggelse indeholdes i *Æg. 1 Mai 1838 § 21*. Den øster-
søiske Export- og Importhandels Bessaffenhed, i Forbindelse med de
i det Hele for Danmarks, især Kjøbenhavn, Mellemandel ugun-
stige Coniuncturer *), havde vel gjort det ønskeligt, som og af
Tarifcommissionen bemærket **), om Transithandelen aldeles
kunde have været frigivet. Imidlertid har man, siden Finant-
serne ikke reent kunde undvære Transittolden, dog søgt at regu-
lere den saaledes, at den ved Gjenudførsel fra Tran-
sitoplæg ikke svares, naar Sund-, Strøm- eller
Kanalold (i den slesvig-holsteenske Kanal) er erlagt eller
skal erlægges (*Ægns. § 22*). Om de i den Henseende foreskrevne
Controlbestemmelser, ligesom og om de Betingelser, under hvilke
Transithandelen er fritaget for at svare de Søarten ellers
paahvilende Last- og Fyrpenge (*Ægns. § 26*, ifrt. med
SSne 66, 67, 76 og 77), skal blive handlet i et følgende Capitel,
ved at udvise de om det danske Transitoplæg i det Hele gæl-
dende Bestemmelser. — Men det er paa sit Sted her at gjøre
opmærksom paa, at den danske Transithandel, ifølge de citerede
SS af *Ægn. af 1838*, er emanciperet fra ethvert andet
Baand end netop Transittolden, og at selv denne
ikke fordres for strandede Varer, som inden 6 Maanedes igjen
udføres (*Æg. 1 Febr. 1797 § 190*), ei heller for Varer,
som indkomme og udgaae igjen med samme Skib, om de end
have været opløstede (*Circ. 29 Juli 1826 og 31 Decbr. 1838*);
lige som det da ogsaa er en Selvfølge (*Ægn. af 1838 § 22*), at den
kun erlægges een Gang for hver Gjennemførsel, om ogsaa Va-
rerne under denne maatte flere Gange passere over eller op-
lægges i Landet. Derimod erlægges foruden selve Transittol-

*) *R. S. T. p. 2596—98.*

**) *R. S. T. p. 2645.*

den endnu 6 pCt. af dens Beløb i Sportler efter den Fgn. af 1838 under Litr. E. p. 90 vedførte Tarif.

Transittolden findes anført ved Siden af Indførselstolden, i Tarif Litr. A. Den udgjør omtrent 1 pCt. af hver Vareklasses Værdi, men er opført efter Bruttovægten af diise, beregnet efter den Netto, som Varerne i deres sædvanlige Emballage indeholde; istedetfor at Indførselstolden i de fleste Tilfælde er ansat efter Nettovægt. Årsagen hertil er, at man har villet spare Yderne Undersøgelser om Nettovægten, som især ved Landtransporten kunde afstedkomme megen Uleilighed. — Det vil, ved at gjennemgaae den combinerede Tarif for Indførsels- og Transittolden, skjønnes, at denne oftere findes anført, hvor fritagelse er tilstaaet for hün; og at omvendt Indførselstold undertiden opkræves, hvor Transiteringen er fri, f. Ex. ved Artillerne: Æsler, Beeg, Duun o. s. v.; men hyppigere dog, at hvor den ene Afgift ikke er paabuden, den anden heller ikke affordres. — Ligesom Indførselstarifen havde en Sats for ubenævnte Varer af 3 Rdlr. 12 Sk. pr. 100 Pd., saaledes er Transittolden for diise ansat til 24 Sk. pr. 100 Pd. Derhos maa vel mærkes den Bestemmelse i Slutningen af Tarifen p. 83, at det for Emballager, hvis Indhold er ubekjendt, og som søværts uaabnede udføres fra Transito-plaget, er tilladt at erlægge Transittolden efter Omfanget, dog at hvad der er under 1 Kubiffod beregnes som en heel. — Endeligen er den i Fgn. § 25 paabudne Afgift af 20 Sk. pr. Commercelæst eller pr. 100 Cubiffod, som indeholdes af den ved Udførselen af Fyr- og Gran-Trælast, (een Commercelæst eller derover ad Gangen) tilbagebetalte Indførselstold, at betragte som en reen Transittold, der kun erlægges under denne Form af den i Sen angivne Grund, at nemlig Tommer og Træ i Partier vanstelig kan tages paa Transito-plag.

Om Forskiellen mellem Transitoplag i kongeligt og i privat Pakhuus, samt om den for det første Slags anordnede Pakhuusleie, der beregnes, opkræves og føres til Regnskab som en offentlig Afgift, uden egentlig at være det, skal blive handlet paa sit Sted i det Følgende (5te Capitel).

I væsentlig Forbindelse med selve Toldsystemet qua System staaer det Spørgsmaal, hvilke Grundsætninger det anerkjender med Hensyn til **Drawbacks**. Jeg har allerede ved at omhandle Fgn. 1 Febr. 1797 nævnt dennes § 76 og søgt at vise det formeentlig Urigtige i det Raisonnement, at Creditoplag aldeles skulde gjøre Drawbacks overflødige i et Beskyttelsesystem. Denne Ss Bestemmelse, at den engang rettelig erlagte Indførselstold ikke betales tilbage, i Forbindelse med Circ. 18 April 1812, som fastsætter, at hvor Tilbagebetaling alligevel bevilges, indeholdes 5 pCt. af Beløbet, er imidlertid endnu gjældende Regel efter Fgn. af 1838, som derhos i § 80 (jfr. § 53) har udtrykkelig optaget det ældre Bud, at Sportlerne aldrig godtgjøres, naar den tilbagebetalte Told har været rettelig erlagt.

Af R. S. T. p. 2604 sees det, at Toldgodtgjørelser desuagtet, ifølge Tarifcommissionens Formening, ikke skulde være det danske Toldsystem fremmede, men at de efter deres Natur antoges at maatte støtte sig til særegne Undersøgelser om Forholdet mellem Materiale og Fabrikat, hvilke lode slutte, at de helst maatte reguleres ved specielle Resolutioner for de enkelte paagjældende Tilfælde. Ved Igl. Resol. 16 Januar 1839 er Generaltoldkamret ogsaa virkelig blevet bemyndiget, saalænge Fgn. 1 Mai 1838 uden Revision staaer ved Magt, til at tilstaae Godtgjørelse, efter specielt anstillede Undersøgelser, af den for Materialierne erlagte Indførselstold, naar indenlandske Fabrikater udføres til fremmede Steder. Det staaer herefter i

Generaloldkamrets Magt at give Drawbacks-Systemet al den Udstrækning, der ikke kan siges at være stridende mod Fgn. 1 Mai 1838. Men vusteligere havde det maaskee dog været, om samtlige Godtgjorelsetilfælde vare blevne forudbestemte i et almeen bekjendt Lovbud. Thi uagtet Tarifcommissionens Bemærkning om det Mislige i at regulere disse Forhold ved almindelige Regler, viser dog f. Ex. det franske Toldsystem, at dette heller ingenlunde maa ansees saa vanskeligt, i alt Fald for en Deel af de vigtigste fremmede Materialier, der her anvendes til Forædling, som man har villet ladet troe. Og det følger af Drawbacks Natur, deels som Palliativer mod den reent finantzielle Beskatning, deels som tjenlige til at løse Collisioner mellem tvende Beskyttelsetoldsafter indbyrdes, at de saavidt muligt bør være bestemte i et almindeligt og offentlig kundgjort Lovbud og ikke tilstaaes som specielle Begunstigelser, hvorpaa ingen fast industriel Beregning kan baseres. Fgn. af 1838 har i §§ne 53—57 under visse Betingelser tilstaaet Toldgodtgjorelser for de der nævnte Varer: stempelplygtige Manufacturvarer, raffinerede Sulfere og Sirup, Smør, samt Trælast af Fyr og Gran. Men disse ere de eneste lovbestemte Told-Drawbacks, som have.

Tredie Afsnit.

Om Undtagelserne fra Toldsystemet.

Der er nu behandlet hvad jeg troer vil være tilstrækkeligt til at give en nogenlunde ordnet Forestilling om det danske Toldsystem. Naar man imidlertid heraf vil gjøre en Slutning om Systemets Forhold til Finantserne og til Productionen i

det Hele, saa paatrænger sig en Betragtning, som i Danmark tilmed har en historisk Anledning. Det er, om Systemet, som det staaer paa Papiret, saaledes ogsaa gestalter sig i Virkeligheden. De skrevne Regler ere nemlig gode nok, men der er Noget, som er istand til at omstøde enhver Regel, og som navnlig i et Toldvæsen er yderst fordærveligt. Det er Undtagelserne, paa hvilke vi tilforn vare meget rige.

Hvad angaaer deslige Undtagelser fra Toldsystemet af 1838, med hvilke vi i dette Afsnit skulle beskæftige os, da maa det foreløbigen bemærkes, at den de finske Trævarer tilstaaede lovbestemte Moderation af den almindelige Told (Tarif p. 79) vel udgjør Undtagelse fra de Regler, som ellers med Hensyn til Trætoldeus Fastsættelse ere fulgte, men den har en politisk Grund i de bestaaende Tractater med Rusland. — Derimod kunne de Robbe og Hvalfiskefangsten, især i aaben Sø, tilstaaede Begunstigelser (Fgns. §§ 49, 66, d og Tarif D. 1) ikke ansees som egentlig Undtagelse, endstjøndt de ved Circ. 23 Jan. 1840 ere antagne at udstrække sig ogsaa til Toldfrihed for det fra Fangsten i aaben Sø hjembragte Udbytte, under nærmere Jagttagelse af det i Circulairret Forestvorne om de fornødne Beviislighederes Tilvebringelse ved Udskrift af Skibsjournalen og Logbogen. — Heller ikke den Toldfrihed, som efter Tarifen p. 43 tilkommer Skibsankere, opfiskede ved indenlandske Strande og i indenlandske Farvande (jfr. Pl. 14 Novbr. 1828), bør kaldes en Undtagelse fra Systemet. — Ligesaa lidet den strandede Varer indrømmede Moderation ved Toldens Erlæggelse (Fgns. § 190 og Fg. 1 Mai 1838 §§ 5 og 7), der ikke engang gjælder hvad Indførselstolden for stempelpflichtige Manufacturvarer angaaer. De vægtbare blandt disse kunne endog (§ 7 in fine), naar de ere vaade, komme til at erlægge høiere Told, end ubedærvede Varer. Heller ikke nyde havarerede

Varer den for strandede bedærvede lovbestemte Begunstigelse (Circ. 31 Decbr. 1838).

Bed derimod at undersøge de stedfindende Undtagelser fra Toldsystemet, som maae siges virkelige, er der formeentlig Anledning til at skjelne mellem de visse Personer og de visse Byer eller Landesdele tilstaaede Begunstigelser.

I. Om de visse Personer tilstaaede Begunstigelser.

Fgn. 1 Mai 1838 bestemmer i § 52, at den Toldfrihed og de Afgiftsnedsættelser, som ved Privilegier eller allerhøieste Resolutioner have „indtil videre“ været tilstaaede Fabrikanter eller Andre for de af dem indførte Varer, skulle ophøre. Denne Clausul skal være indført i alle Privilegier og Bevillinger, som ere udstædte siden 1826. Der ligger i den Bestemmelse, at de saaledes clausulerede Privilegier skulle ophøre, tillige indirecte et Tilfagn om, at lignende Moderationer og Undtagelser fra den almindelige Toldpligtighed for Fremtiden i Reglen ei skulle blive tilstaaede. Forsaavidt derimod Privilegierne ingen saadan Indskrænkning i Henseende til Tid indeholde, er det i den Passus af den citerede § antaget, at de maae vedblive, dog med den Modification, at Tolden skal erlægges efter de sædvanlige Regler, men erholdes ved Aarets Udgang tilbagebetalt efter ført Beviis for den begunstigede Vares Anvendelse efter Bestemmelsen, hvilket Beviis Fabrikanten i Aarets Løb bør sikkre sig under Fabricationen (Circ. 31 Decbr. 1838).

Man har herved troet at opnaae en forøget Controlsikkerhed, større Orden i Regnskaberne og en bedre Oversigt over Toldbegunstigernes materielle Betydning. Muligheden heraf kan, især forsaavidt det Sidste angaaer, heller ikke negtes. Men hvis Noget skulde formene, at dette er opnaaet uden videre Byrde for Privilegiehaverne, blot ved Hjælp af en for-

mel Modification, da maa det bemærkes, at dette er en Bistfarelse. Thi for det Første antages det (hvad der dog i og for sig er en tvivlsom Fortolkning), at Igns. § 52 sammenholdt med § 80 kun hjemler Tilbagebetaling af Tolden, men ei af Sportlerne (og den kjøbenhavnske Accise); hvorved altsaa Privilegiehaverne ved den nye Ordning af Forholdene ere paaførte et Tab af idetmindste 6 pCt. af den dem tilstaaede Begunstigelse. Dernæst nødsages de, ved Forudræggelsen af den dem senere tilbagebetalende Told, til at staae i et Forskud, som de før ikke behøvede, hvorved de tabe Renten af Tolden for det Tidsrum fra dens Erlæggelse indtil Aarets Udgang. Om disse Tab end i mange Tilfælde ikke ville være mærkelige for en Fabrikant, saa gives der dog ogsaa Tilfælde, i hvilke de kunne blive temmelig betydelige; og i ethvert Fald kan det ikke negtes, at Privilegiehaverne ved Igns. § 52 virkelig ere blevne deterioris conditionis.

Det er ikke ligefrem indlysende, hvorfor man lagde saamegen Vægt og begrundede en saa stærk Distinction paa en Clausul som den omhandlede „indtil videre“, hvilken man vel vidste, at de fleste Fabrikanter ei tillagde nogen væsentlig Betydning, og, hvad der er det afgjørende, som de havde fuldkommen Anledning til ikke at tillægge en saadan, efterat Clausulen i 14 Aar havde været reent ørfesløs. Netoggrunden til Privilegiernes pludselige Ophævelse bør, saavidt skjønnes, ikke søges i den tilfældige Tilstædeværelse i Bedkommendes Berislinger af en i lang Tid intetfigende Clausul, men i Nødvendigheden af deres Ophør for den hele Stats Vel og i selve Naturen af et Toldsystem, der medfører, at baade Systemet som det Principale, og Privilegiene som Pertinentier kunne være Forandringer undergivne i Tidernes Løb. Det vil vistnok findes mere overensstemmende med Billighed og bedre grundet i Sagens Natur, om man, uden Hensyn til hiin

Clausul, havde sat alle Privilegier og Begunstigelser paa lige Fod og tilstaaet dem en passende Termin, t. Ex. 3 eller 5 Aar, hvilken uden Inconsequents kunde variere for de forskjellige Fabricationsklasser, efter enhvers særlige Natur, men ved hvis successive Udløb samtlige Begunstigelser skulde ophøre. Man kunde formeentlig med saameget mindre Ubillighed have brugt denne Fremgangsmaade, som man dog ikke lod de uclausulerede Privilegier reent ufortrængede (jfr. det Foregaaende), og som man i Tiden formodentlig alligevel vil blive nødsaget til at see en Ende paa dem alle.

Det ovenfor Anførte, at den nye Forordnings hele Tendents og dens Bestemmelser i § 52 borge for, at nye Privilegier og Toldbegunstigelser ikke mere ville blive tilstaaede, kan imidlertid ikke ansees til Hinder for, at Generaltoldkamret har maattet beholde den det tidligere tilstaaede allerhøieste Bemyndigelse til at tilstaae toldfri Indførsel af saadanne nyopfundne, eller idetmindste hidtil her ukjendte Maskiner, som skjønes i industriel Henseende at være af særdeles Vigtighed. Den danske Fg. af 1838 indeholder rigtignok Intet derom; men det siges udtrykkeligt i den tydske Fgs. § 33, ligesom det og af N. S. L. p. 2604 sees, at Meningen har været, at sliig Bemyndigelse for Collegiet skulde vedblive at gjælde ogsaa i Kongeriget.

Tilladelsen til at indføre fremmed Lumpen mod den for uraffinerede Sulfere fra fremmed Sted fastsatte Told, naar de sønderslaaes og bestrøes med Beenful Fgns. § 1, jfr. Tarifen p. 73), endstjøndt raffinerede Sulfere ellers ikke her maae indføres fra det Fremmede, er ved den authentiske Fortolkning, som er bekjendtgjort ved Pl. 20 Juni 1839, antaget alene at burde komme de indenlandske Sulferraffinadeurer tilgode, idet det kun tillades disse at klarere Lumpen, under saadanne Control-

foranstaltninger, som af Toldvæsenet ansees fornødne til at sikre de indførte Lumpens Anvendelse til Omraffinering. Dette er en Begunstigelse, som, skjøndt lovbestemt, vistnok kan siges at være en virkelig Undtagelse fra Systemet, idet Raffinadeurerne herved blive istand til at skaffe sig deres Materiale imod en lavere Told, eftersom Lumpen er mere sukkerholdigt end Raasukker.

Overveiede Grunde have ogsaa talt for, ved fgl. Resol. 5 Febr. 1840, tildeels i Overensstemmelse med det tidligere Gjældende at tillade, at Dampskibe indtil videre tilbagebetales ved Aarets Udgang 11 p. pr. Td. af Indførselstolden for de i den indenlandske Fart forbrugte Steenful.

Saa er og vedblevet den de fremmede Diplomater tilstaaede indskrænkede Toldfrihed (franchise). Den reducerer sig her ifølge Reskript. 28 Aug. 1747, Resol. 26 Marts 1761 og Rglm. 20 April 1771, ifrt. med Resol. 22 Juli 1773 og 23 Septbr. f. A., til Følgende: 1) Alt Forarbeidet, hvad der kan henregnes til en Diplomats Garderobe, Equipage, Baisfelle o. d., indgaaer frit, naar han ved sin første Entrée og inden 6 Maaneder indfører det. 2) Alt Andet, Vine, Provisioner, senere forskrevne Effecter osv. indgaaer derimod kun frit, indtil Afgifterne deraf have naaet det Beløb, som hans Franchise udgjør, og som ved fgl. Resol. 3 Marts 1814 er fastsat for en Minister af første Rang til 2400 Rbdlr., af anden til 1600 Rbdlr. og for en Ministerresident eller Chargé d'Affaires til 800 Rbdlr., hvilket skal controlleres paa Toldboden. Derhos er det antaget, at en Chargé d'Affaires kan udtomme sin Franchise, endog efter Udløbet af hans Constitution, saafremt Barerne forud af ham vare bestilte fra Udlandet; samt at, naar han anden Gang fungerer som Chargé d'Affaires, kan han vel udtomme den resterende Deel af sin tidligere Franchise, men ei begynde nogen ny.

II. Om de visse Landesdele tilstaaede Begunstigelser.

Det Foregaaende har handlet om saadanne Privilegier, som vare tilstaaede Enkelte eller hele Klasser af Personer. Men det danske Toldsystem hjemler derhos en anden Art af Begunstigelser, som ikke ere tilstaaede Enkelte eller en vis Klasse Borgere, men hele Districter og Byer.

Hertil kunne først henføres Staden Altona's Privilegier. Denne By er, formedelst sin Bestemmelse at skulle concurrere med Hamborg, aldeles undtaget fra Kongerigets og Hertugdømmernes Toldsystem *) og skulde derfor egentlig svare alle Indførsels-, Udførsels- og Gjennemførselsafgifter som et fremmed Sted. Ikke desto mindre er den dog ved § 40 i Fgn. 1 Mai 1838 tilstaaet deels total Frihed for, deels Moderation i Udførselstolden af de danske Producter, som med Stadssecretairens Attest, inden 3 Maaneders Forløb efter Udførselen, godtgjøres at være indførte til Altona's eget Forbrug. — Derhos bestemmer Fgns. § 20, at de denne Byes Borgere tidligere tilstaaede særskilte Privilegier, som hjemle deels afgiftsfri Indførsel af deres Fabrikater til Danmark, deels Indførsel mod nedsatte Afgifter, skulde vedblive. — Naar man veed, at disse Privilegier ere mangfoldige og forskjelligartede, at den, enkelte af dem leilighedsvis tilføiede Clausul „indtil videre“ ingen Distinction antages (efter § 20) at kunne begrunde, endelig at denne Paragraph (sfr. Circ. 30 Juli 1839) ogsaa maa ansees anvendelig paa Wandsbeck, samt Landsbyerne Hohenfelde, Hamfelde og Rötel i Amtet Trittau, saa begribes det, baade at Begyndelsen af det citerede Lovbud, hvorefter den almindelige Regel skulde være, at Altona m. v. erlægger Indførsels-

*) Af Circ. 4 April 1797 sees imidlertid, at dette kun gjælder om Varer til og fra Altona, ei om de Altonaer=Stibe (sfr. og Fg. 1 Mai 1838, Tarif C og D Nr. 1).

told, forsaavidt ikke særlige Privilegier hienle Undtagelser, ikke har saameget at betyde, som det kunde synes, og at der vel kunde være Anledning, saavel for Kongeriget som for Hertugdømmernes Vedkommende, til at ønske de Altonaiske Forhold omregulere paa en efter Tidens Fordringer passende og for det øvrige Land mindre ubillig Maade. Altona og de andre toldfrie Steder vilde formeentlig ikke med Grund kunne beklage sig, om den danske Regjering, saaledes som den franske i sin Tid gjorde ved Marseille under lignende Forhold, forelagde dem Valget mellem: enten reent at opgive deres Toldfrihed og altsaa i Henseende til Afgifter og deres Fabrikaters Affætning til Indlandet at finde sig i at blive satte paa lige Fod med Hertugdømmerne, eller ogsaa at blive aldeles fremmede og give Afkald paa samtlige specielle Privilegier og Toldlettelser i Forhold til det øvrige Land. Marseille foretrak at svare Told lige med det hele Frankrig, for der at aabne sin Industrie en ubeskattet Affætning. Hvad Altona vilde gjøre, hvis Valget blev det givet, vides ikke; men selv Tilhængerne af det strengeste Bestyttelsessystem vilde ikke kunne negte, at naar en By fra sin Fødsel af har været saa stærk begunstiget som Altona, saa kunde Understøttelsen paa et heelt Lands Beføstning nu med Rimelighed ventes undværlig. For imidlertid at kunne udøve en mere betryggende Control, end den hidtilførte, med Opfyldelsen af den de Altonaiske Privilegier sædvanlig tilføiede Betingelse for Toldbegunstigelse ved Indførselen af deres Fabrikater, at de nemlig have været tilvirkede af indenlandske Materialier, saavidt disse kunne faaes; og for i det Hele at kunne erholde paa Sagkundskab mere støttede Oplysninger om de Altonaiske Fabrikforhold, er Generaloldkamret, ved fgl. Resol. 20 August 1839 blevet autoriseret til der at constituere en Fabrikcontrolleur, hvem en provisorisk Instrux under 11 Decbr. næstefter er blevet meddeelt.

Hyad dernæst Colonierne angaaer, da ere vel enkelte af deres Producter, f. Ex. Suffer, Rom og Urraf ansatte i Tarifen til en lavere Toldstørrelse, end de tilsvarende fra fremmede Steder; men disse Begunstigelser maae dog snarest ansees som et Slags Erstatning for de Coloniernes Handel for Møderlandets Skyld paalagte Indskrænkninger. Selve Bestemmelserne om Handelen paa Colonierne er dette Skrift uvedkommende. Jeg maa derom henvise til Fg. 7 Novbr. 1792 om Handelen paa Guinea, Fg. 16 Juni 1797 om Handelen paa Ostindien, om hvilken dog et nyt Lovbud, formedelst det asiatiske Compagnies Ophævelse, vil behøves, og Fgn. 9 April 1764 med tilhørende senere Bestemmelser om Handelen paa St. Thomas og St. Jean, ligesom Fgn. 6 Juni 1833 om Handelen paa St. Croix.

Den de islandiske, færøiske og grønlandiske Producter fra ældre Tid tilstaaede toldfrie Indførsel i Riget omtales vel ikke udtrykkeligt i Fgn. af 1838, hvortil der maaskee i § 39 havde været Anledning, men den maa dog antages at vedblive, da § 52 kun handler om de indenlandske Fabrikanter og andre Privilegiehavere, og da Bestemmelsen „indtil videre“ i Fgn. om den islandiske Handel af 28 Decbr. 1836 § 13 ikke kan antages at sigte til hiin Paragraph. — Den her omhandlede Toldfrihed er en reen Begunstigelse for Handelen paa disse Steder, der isøvrigt har sin Grund i deres særegne locale Forhold og i alt Fald kun er af liden Betydning med Hensyn til Toldsystemet i det Hele. — Der svares hverken ved Udførselen til Colonierne eller til Island, Grønland og Færøerne Udførselstold af de danske dertil ellers pligtige Producter. Og dog affrives Barer, som derhen udføres, i Transit og Creditoplagnene mod Transittolds Erlæggelse, som om de udgif til et fremmed Land (Fg. 1 Mai 1838 § 21, jfr. Circ. 31 Decbr. 1838, Fg. 9 April 1764 og 2 Juli 1781).

De Kjøbstaden Ribe ved Reskript 27 Mai 1829 tilstaaede Begunstigelser, — hvorved den med Hensyn til en Deel af de Varer, navnlig raffinerede Sukkere og stempelplichtige Manufacturvarer, som den indfører til eget Forbrug, og i det Hele med Hensyn til alle Varer, som den affætter til Hertugdømmerne, ligesom ogsaa med Hensyn til Udførselen af Klude er sat paa lige Fod med de slesvigiske Kjøbstæder, — kunne heller ikke ansees at gjøre Brud paa det hele Toldsystem; men maae snarere betragtes som en blot Modification af dette, nødvendig paa Grund af Stadens Beliggenhed, omringet af det Slesvigiske. Forøvrigt har man ved Reguleringen af disse Forhold maaskee noget fraveget det Naturlige; og det turde vel være tvivlsomt, om ikke de have Ret, som mene, at baade Ribe og Toldvæsenet i det Hele havde staaet sig bedre ved, at Byen reent var blevet undergivet de slesvigiske Toldlove. Den nærmere Udvikling heraf vilde føre os for vidt. Jeg maa om Detaillen henvise til det citerede Reskript af 1829, hvorefter ogsaa Brændeviinsbrændingen i Ribe er frigivet, men uden at Hertugdømmernes Brændeviin dog er fritaget for den almindelige Consumtionsafgifts Erlæggelse ved Indførselen dertil.

Det i de foregaaende Afsnit Anførte vil forhaabentlig indbeholde det Væsentlige af hvad der kan siges at constituere det danske Toldsystem. Jeg skal blot som Resultat tillade mig at udhæve følgende. — Den kongelige Commissarius har i den roeskildske Stændersforsamling 1835—36 *) paa følgende Maade omtalt det Stænderne forelagte Udkast: „De udlagte Størrelser (Toldsatserne) ville i det Hele taget findes lavere og tildeels betydeligt lavere, end i de fleste andre Lande, som staae under

*) R. S. T. p. 2626.

lignende commercielle og industrielle Forhold med Danmark, „saa at det af Commissionen udarbejdede Tarifs-Forflag vistnok kan henregnes til et af de liberaleste Toldsystemer i de europæiske Lande.“ Det er meget sagt, men neppe formeget. — Med Undtagelse af Kornhandelens ovenfor omhandlede Toldbeskatning, har vistnok Tariffcommissions Arbejde heller ikke tabt i Liberalitet ved de af Stænderne foranledigede Modificationer i selve Fgn. af 1838. Det vil bedst kunne skjønnes ved at gjennemgaae Debatterne denne Materie vedkommende i Stændertidenderne. Som mærkelige Exempler gjentælde man i sin Erindring: Nedsættelsen af Indførselstolden for stempelplichtige Manufacturvarer fra 43 til 30 pCt., af Udførselstolden for Uld fra 3 Rbd. 12 ß. til 1 Rbd. 54 ß., samt især den af den jydste Forsamling bevirkede Udeladelse af Bestemmelsen i Udkastanordningens § 2 om det Sundtolden æquivalerende Tillæg til Indførselstolden. Derhos fortjener følgende af den roestildste Toldcomité foreslagne og af den hele Forsamling eenstemmigen bifaldede Indstilling til Kongen stedse at ihukommes: *)

„Forsamlingen anseer et saadant System, der beskytter Industrien og Fabriksliben ved høie Toldsatser, for i Almindelighed at være hverken retfærdigt eller for hele Borgersamfundet gavnligt. Den troer imidlertid, at dette System, da det her i Landet i saa lang Tid har været indført og der har fæstet dybe Rødder, samt endnu, idetmindste for en Deel, vedligeholdes i mange andre Lande, ikke paa eengang og uden meget lang Forberedelse, men kun med Forsomhed bør forandres. Forsamlingen ønsker derfor allerunderdanigst, at Hans Majestæt allernaadigst vil i Fremtiden ved Toldsatsernes Regulering

*) R. S. T. p. 2696 og 97.

„hertil tage Hensyn, for at en saa fri Concurrence som muligt „efterhaanden kan vorde tilveiebragt.“

Lovgiveren har ikke i Fgn. af 1838 umiddelbart yttret sig over denne af Stænderforsamlingen udtalte Anskuelse. Imidlertid er det vist, at dette Lovbud indeholder et saa fuldstændigt og reent, skjøndt i Henseende til Toldsatsernes Størrelse moderat Beskyttelsessystem, som Finantsernes Tilstand har villet tillade, idet Hensyn til disse har foranlediget Afgift paa mangen en Gjensstands Ind- eller Udførsel, som efter Protections-Principerne egentlig burde være toldfri. Det danske Toldsystems Beskyttelse strækker sig til alle Hovedarter af Production, som derfor ere modtagelige: Agerdyrkingen har sine beskyttende Satser, Haandværksfliden sine, Fabrik- og Manufacturfliden, samt overhovedet den høiere Industrie sine. Handelen alene staaer betyngtet med Byrden af alle Indførsels- og Udførselspaalæg og dertil med en Transitbeskatning af $1\frac{3}{10}$ pCt.

Lovgiveren har som bemærket ikke yttret sig over Handelsfrihedens Indførelse hos os: intet Løfte er i den Henseende givet, men heller intet Haab er affkaaret. Seer man imidlertid hen til, hvor betydelige Toldintraderne ere, og derhos betænker vor Statsgjælds Størrelse, saa kunde det vel synes, som om Handelen's Frigivelse hos os var en Utopie, hvorved det ikke lønede Umagen videre at opholde sig. Men hertil maa dog bemærkes, at Finantsernes Tilstand nyligen*) har viist sig ikke at være saa slet, som man undertiden har villet skildre den; at Landets naturlige Resourcer ere saa mange og saa lidet benyttede, at en betydelig Formindskelse af Toldintraderne maa skee uden Ulempe vilde paa andre Maader kunne dækkes; og endelig at, selv forudsat Umuligheden af, at Staten kunde taale Formindskelse i Toldintraderne, er den blotte Anerkjendelse af

*) See Coll. Tidende No. 13, d. 17 Martis 1840.

det Onstelige i Toldens aldeles Ophævelse og af dens Bedblikken alene som finantziel Nødvendighed allerede meget opnaaet med Hensyn til Fremtiden. — At de andre europæiske Landes Bedhængen ved Protectionssystemet skulde gjøre det utiltraadeligt for Danmark at fravige dette, som under Stændernes Forhandlinger oftere er anført, maa vistnok, efter hvad i første Deel om Handelsfriheden i Almindelighed er udviklet, ansees for en mindre væsentlig Indvending, end den af den kongelige Commissarius fremsatte *), nemlig Manglen paa Næringsfrihed hos os, der bevirker, at det vilde medføre Uoverensstemmelse i Lovgivningens Principer, naar man paa den ene Side vilde aabne den udenlandske Production ubindret Udgang til Danmark, og paa den anden Side havde betaget den danske Industrie, især Haandværksskiden, Muligheden af at kunne udholde Concurrencen med Ulandet, endog i de Erhvervsgrene, som maatte ansees meest passende efter vore Forhold; naar ikke Laugsvæsen, Næringstvang og Kjøbstædernes saakaldte Rettigheder hæmmede den frie Udvikling af vor Arbeidskraft. Men hvad beviser dette vel andet, end at Næringsfrihed i Indlandet er endnu nødvendiggere end, og maa gaae forud for Handelens Frigivelse med Ulandet, og at navnlig med Hensyn til Danmark, saafremt Industrie-Bestyrelsens her stedfindende Forening med den øverste Toldadministration til eet Collegium maa ansees for lidet ønskelig, det vistnok er endnu mindre heldigt, at den vigtigste Deel af det hele Næringsvæsen er henlagt under Cancelliet, det Collegium, der efter sin Natur maa antages at repræsentere det stillestaaende Princip?

*) R. S. T. p. 2665, jfr. p. 2693.

Fjerde Afsnit.

Om Forskjellen mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldsystem.

Det vil være i Erindring fra Begyndelsen af Capitlet, at det andet af de Hovedformaal, som laae til Grund for Egn. 1 Mai 1838, var at tilveiebringe den størstmulige Lighed mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldsystem, samt at aabne en fri Samfærse mellem disse Statens forskjellige Dele.

Foruden at nemlig selve Toldvæsenets Organisation i Hertugdømmerne ikke lidet var forskjellig fra Kongerigets, ligesom og de førstnævntes Retsforhold hjemlede en Deel Exemptioner fra Toldpligtigheden, som dette ikke kjendte til, fandt **tilførn** endnu følgende Afvigelser Sted i Henseende til selve Toldafgiftssystemet *):

- 1) At Indførsels- og Udførselstolden for mange Varer ikke alene var ansat til forskjellige Størrelser, men ogsaa beregnedes efter forskjellige Afgiftsnormer (t. Ex. efter Vægt i Danmark, efter Værdi i Hertugdømmerne).
- 2) At Hertugdømmernes Manufactur- og Fabrikvarer, samt flere af de der forarbejdede Haandværksvarer vare ved Indførslen til Kongeriget undergivne halv Indførselstold, medens de lignende Frembringelser fra dette indgik afgiftsfrit til hine.
- 3) At raffinerede Sukkere, som fra de danske Raffinaderier afgiftsfrit kunde indføres til Hertugdømmerne, vare i Danmark ligesaavel forbudne at indføres fra Hertugdømmernes Raffinaderier, som fra fremmede Steder.
- 4) At flere af Hertugdømmernes Varer svarede en Told lignende Forhøielse af den Consumtionsafgift, som ellers

*) R. G. T. p. 2607 sq.

er den almindelige for visse indenlandske Producters Indførsel til danske Kjøbstæder.

- 5) At flere af Kongerigets Producter vare ansatte til Udførselstold, naar de henførtes til Hertugdømmerne.

Derhos fortjener det at bemærkes, skjøndt den egentlige Told uvedkommende, at Farten mellem Danmark og Hertugdømmerne var belagt med høiere Laste penge, end Farten mellem danske Steder, og at Laste pengene for Farten paa de forskjellige fremmede Steder vare ansatte til andre Størrelser end i Kongeriget, saaledes at den for nogle Reiser var høiere beskattet i Hertugdømmerne, for andre lavere.

Aldeles at udjævne disse Forskjelligheder og bringe Kongerigets og Hertugdømmernes Toldafgifter ganske paa samme Fod, har vel ikke været muligt formedelst de mange Hensyn, som der maatte tages til Tidsumstændighederne og de locale Forhold. Imidlertid er det dog lykkedes den danske og tydske Tarifcommissions forenede Bestræbelser at tilveiebringe saamegen Overeensstemmelse i Afgiftsnormerne og Afgiftstørrelserne, at selve Toldsystemet nu for disse Statens Dele i Grunden maa siges at være det samme, blot med Undtagelse af følgende mindre betydelige Forskjelligheder.

a. Med Hensyn til Indførselstoldtariferne, da ere fremmede raffinerede Sulfere og Sirup i 3 Aar fra 1 Jan. 1839 forbudne at indføres i Kongeriget, medens de derimod i Hertugdømmerne indgaae mod den i den tydske Tarif af 1 Mai 1838 pag. 72 bestemte Told. — Derhos have finansielle Grunde i Kongeriget og Hertugdømmerne, samt locale Forhold*) i de sidste ogsaa foranlediget forskjellige Toldsat-

*) Herom see R. S. T. p. 2608.—11 og Tidenderne for Forhandlingerne i Skjøehoe og Eleshvig.

ser paa adskillige Artikler, som nævnes i Anhanget til den danske Indførselstarif Pag. 85 og 86, og som iffun mod Differencetold's Erlæggelse kunne indgaae til det stærkere beskattede Kongerige (Fg. 1 Mai 1838 § 17). De vigtigste af disse ere Spirituosa, Viin, Kaffe og stempelplichtige Manufacturvarer, samt Lommer og Træ. — I de Tilfælde, hvor Tariferne stemme overeens indgaae fremmede i Hertugdømmernes fortoldede Varer med behørig Legitimation frit til Kongeriget, og omvendt (jfr. Fg. 1 Mai 1838 for Danmark § 17, for Hertugdømmernes § 8). Ligeledes indgaae naturligtvis de i Kongeriget høiere beskattede Varer toldfrit til Hertugdømmernes, men uden at faae Differencen af den høiere erlagte Told godtgjort ved Udførslen. (Fg. 1 Febr. 1797 § 76). — Hertugdømmernes raae Producter og de deraf tilberedte Varer indgaae frit (ligesom Kongerigets til Hertugdømmernes), med Undtagelse af Brændeviin, Ol og Eddike, som svare den for de danske Kjøbstæder anordnede Indførsels-Consumtion ogsaa ved Indførslen til Landet i Kongeriget, hvorhos det er en Selvfølge, at samtlige Hertugdømmernes Producter ved Indførslen til de danske Kjøbstæder ere de for disse gjældende almindelige Consumtions-Bestemmelser undergivne (Fgns. § 18.) De toldpligtige hertugelige Districters Kunstflids frembringelser indgaae frit mod behørig Legitimation, dog med Undtagelse af de i Hertugdømmernes Raffinaderier tilvirkede Sukkere og Sirup, som ved Indførselen til Kongeriget svare de i Fgns. § 19 bestemte Afgifter.

b. Med Hensyn til Udførselstariferne, da eristarer kun den Forskjel, at Klude indtil 1 Jan. 1842, for vore Papirfabrikers Skyld,*) ere forbudne at udføres af Dan-

*) Jfr. Debatterne i R. S. L. p. 2746 sqq. og B. S. L. II. p. 1880 sqq.

mark, saavel til fremmede Steder, som til Hertugdømmerne og Kjøbstaden Ribe (Rygns. § 37), hvorimod denne Artikel fra Hertugdømmerne udgaaer mod den i den tydske Tarif p. 79 bestemte Told; og at omvendt Kampstene, som fra Kongeriget udgaae frit, ere forbudne at udføres fra Hertugdømmerne undtagen som Ballast. Forøvrigt ere begge Udsørselsstarifer aldeles eens i Henseende til Toldsatsernes Antal og Størrelse.

c. Hvad Transittolden angaaer, da var den oprindelig i Udtafanordningerne bestemt at skulle være eens for alle Statens Dele *), idet den for hver enkelt Varesort, ligesom endnu i den danske Toldtarif, var opført ogsaa i den tydske Tarif med en egen til 1 pCt. beregnet Toldsats. Efterat have været forelagt Ständerne i Jæbhoe og Slesvig, er imidlertid Transit-Tarifen for Hertugdømmerne undergaaet en meget væsentlig Forandring. Dvereenstemmende med den tydske Tarif C. p. 80, saaledes som denne, endnu inden den traadte i Kraft, blev forandret i Henseende til Punkt 1, a ved fgl. Reskript 22 Decbr. 1838, erlægges nemlig Transittolden nu der med 16 Rbß. pr. 100 Pd. Brutto af alle Varer, undtagen de i No. 3 udtrykkelig fritagne.

T i l l æ g.

Om Skibsaafgifterne m. v.

Foruden Tolden, som nu er omhandlet, er der en Deel andre Afgifter paalagte den danske Handel, hvilke for det meste beregnes og oppebæres af de almindelige Toldopbeholdsbetjente. Blandt disse skulle vi ikke opholde os ved Bropenge, Havne-

*) R. S. T. p. 2608.

penge og deslige Communalafgifter (Sfr. Fg. 1 Febr. 1797 § 23), der ere at betragte i Forhold til Søhandelen omtrent som Bompengge o. desl. i Forhold til Landhandelen. Ligeaa lidet vedkomme os de af Toldkassererne oppebaarne Dvarantaine=Afgifter og de Recognitioner af 1 Rbdlr., som ifølge fgl. Resol. 21 August 1810 aarligen erlægges af concessionerede omløbende Kniplingshandlere ved det første Toldsted, som de ved hvert Aars Begyndelse passere. Til samme Cathegorie, som sidstnævnte Recognitioner, maae ogsaa henregnes de aarlige Kjendelser af respective 80 og 40 Rbdlr., som fremmede Handelsreisende skulle erlægge, ifølge Fg. 8 Juni 1839 § 4, ved det første Toldsted, hvortil de fra Udlandet ankomme, imod af det derværende Toldkammer at erholde det for eet Aar gjældende fornødne Afgangsbetviis til at drive Prøvehandel her i Riget.

Den kjøbenhavnste Accise af Varer, som fra ældre Tider erlægges i Forbindelse med, men dog beregnes særskilt fra den almindelige Told, og deles mellem Havnecommissionen og Staden, kan ikke siges at have en fra Told aldeles forskjellig Character. Den maa for en Deel (Sfr. Fgns. § 23) ansees som et Tillæg til den almindelige Told, hvilket vel ikke er betydeligt, men som dog begrunder en Mangel paa Eenhed i Afgiftserlæggelsen, som man med Tiden tør haabe afhjulpet. Accisen af Varer beregnes med $\frac{1}{4}$ af Transittolden, forsaavidt denne er fastsat for en Vare, ellers efter Fgn. 26 Novbr. 1768. Men desuden er der en Deel Tillægsbestemmelser, saa at Accisetarifen næsten kan siges at være usancemæssig.

Hvad angaaer de langt vigtigere, for hele Landet gjældende Skibsafgifter, navnlig Lastpenge og Fyrpenge, samt Skibsklareringsportler, da vedkomme de vel heller ikke den egentlige Told; men de staae dog i saa nær Forbindelse med denne i Henseende til Oppebørselsmaade og

Virksomheder, navnlig hvad Vastepenge betræffer, at jeg ikke har villet forbigaae her korteligen at omhandle dem som et Tillæg til det egentlige Toldsystem.

Det havde været ønskeligt, om de, idetmindste Vastepenge, aldeles havde kunnet været hævede, eller indbragne under den almindelige Told. Da imidlertid Vaste- og Fyrpenge efter et Middeltal af 10 Aar (1823—1833) have givet den betydelige og ubesvigelige Indtægt af 238,000 Rddlr., og da de ligeledes findes i de fleste andre europæiske Lande*), saa har Tarifscommissionen ikke dristet sig til at bringe deres Ophævelse i Forslag**). — Eftersom Transithandelen, som alt bemærket, derfor er fritaget, hvile disse Afgifter egentlig paa Import- og Exporthandelen, skjøndt det vel heller ikke kan negtes, at de Betingelser, hvorunder Vaste- og Fyrpengene godtgjøres Transithandelen, bevirke, at Byrden af dem dog ogsaa noget føles af denne***).

Som almindelige Regler, gjældende baade for Vastepenge og Fyrpenge, indeholder I. g. n. 1 Mai 1838 i §§ne 60—64 følgende Bestemmelser. Ifølge § 60 skielnes der ved Skibsafgifterne mellem den indenrigske og udenrigske Fart. For at Farten paa Altona skal kunne blive betragtet som indenrigs, maa Skibenes Afgang og Ankomst derfra bevises ved Magistrats-Attester (Circ. 30 Juli 1839). Det i § 61 citerede Bestyvnings-Reglement er emaneret under 29 Decbr. 1838. Saavel Bestemmelserne i denne §, som i de følgende, maae iøvrigt ansees grundede i Sagens Natur. Den Dampskibe i § 63 bevilgede Fritagelse for Skibsafgifter og

*) L. Ex. omtrent af samme Størrelse i Rusland, Preussen og Hamburg; høiere i England, Holland og Frankrig; noget lavere i Norge og Sverrig.

***) R. S. L. p. 2651.

***) R. S. L. p. 2894—95.

Sportler er at betragte som et Analogon til den Færgefarten fra gammel Tid af tilstaaede lignende Begunstigelse (ifr. Fgnb. § 66, c og § 76, e).

Hvad dernæst angaaer de for hver enkelt af Skibsafgifterne gjældende Bestemmelser, da maa med Hensyn til

Lastpenge

mærkes, at de ere at betragte som et Paalæg paa den for tjente Skibsfragt, som en fra ældre Tider nedarvet Præstation til Statskassen, der er paalagt Skibsrederne at svare lig en Næringsøst af Fragten, hvilken deres Skibe fortjene ved den Fart, de paabegynde eller fuldende her i Landet *). Deraf sees deres totale For skjellighed fra Told.

I den roestildste Stænderforsamling fremkom tvende Forslag til en forandret Regulering af Lastpenge, som imidlertid begge forkastedes **). Det ene gif ud paa, at alle Skibe skulde ved Indgaaende fritages for at svare Lastpenge, til ydermere og fuldstændigere Lettelse for Transithandelen, og at den derved foranledigede Formindskelse i Statens Indtægter af circa 55,000 Rbdlr. skulde dækkes ved et Tillæg af 3 pCt. paa Indførselstolden, hvorved man, formedelst en forhøiet Beskatning alene af $\frac{2}{10}$ pCt. af Varernes Værdi, tillige opnaaede, at den landværts Importhandel fra Hamburg og Lübeck blev ligesaa bebyrdet, som den directe søværts. Det andet Forslag gif ud paa, at Lastpengene skulde nedsættes for alle ind- og udgaaende Skibe til det Halve, og Finantserne dækkes ved et Tillæg af 4 pCt. til al Indførselstold. Som bemærket bleve begge disse Forslag af Forsamlingen forkastede, fornemmelig fordi det første Forslag ikke vilde være kommet den indenlandske

*) R. S. T. p. 2652.

***) R. S. T. p. 2900.

Handel og Exporthandelen tilgode, og fordi de begge vilde have forrykket Basis for Bestatningen, samt foranlediget en Forhøielse af Toldsatser, som man alt i og for sig fandt temmelig høie. — Derimod blev med en betydelig Majoritet et tredie Forslag antaget, som gif ud paa, at naar Toldintraderne i Tiden maatte give Overskud, dette da først og fremmest maatte anvendes til at nedsætte og tilsidst aldeles ophæve Laste- pengene, dog at Udførselstolden af Uld i denne Henseende maatte agtes lige berettiget med Laste-pengene til at erholde en saadan Nedsættelse.

De nugældende positive Bestemmelser om Laste- penge indeholdes i Forordningens §§ 65—67. — Den i Tarif C gjorte Forskiel i Laste-pengenes Størrelse for de kortere og længere Reiser maa ansees principmæssig rigtig, hvad enten man seer hen til det om Laste- penge givne Begreb som et Paalæg paa Skibsfragten, hvilken indsees at maatte rette sig nogenlunde efter Reisens Længde og Varighed, eller man seer hen til Varehandelen og betragter Laste- penge i deres indirecte Virkning som en Vare-Afgift; thi Paalæget maa da ansees at hvile paa den Difference i Priis, som eksisterer paa de tvende forskjellige Steder, hvorfra og hvorhen Varen føres. Jo nærmere Stederne ligge hinanden, desto mindre kan Priis- forskjellen være, thi desto mindre ere Transportomkostningerne m. v., og omvendt. For Sikkerheds Skyld i Afgiftsberegningen, have Beilængerne maattet være at betegne med visse Grændse- punkter. At disse Begrændsninger for de nærmest til hinanden stødende Strækninger nødvendigigen medføre nogen Ubillighed, at det t. Ex. maa synes haardt, at et Skib bestemt til London betaler 80 fl. pr. Commercelæst i Laste- penge, medens Reisen til Rotterdam kun koster 64 fl., er en Ufuldkommenhed, som en Tarif for Skibsafgifter maa dele med alle andre Tarifer.

Forøvrigt maa jeg om Afgiftens Beregning, der stæer efter det indladede eller udlosede Gods Bestuvning, henvise til Fgns. § 65. Saa kan og mærkes Tarifens Bestemmelse om, at de uprivilegerede Skibe, saa og svenske Skibe, forsaavidt de udlosse Salt, tilsvare de under No. 1—4 opførte Lastpenge med 50 pCt. Forhøielse; hvilken Bestemmelse ikke er knyttet, saaledes som Tilfældet er vüst at være med Forhøielsestolden efter §§ne 5 og 38, til den Betingelse, at Skibenes Drægtighed overstiger 5 Commercelæster. Erindres maa den i Tarifens No. 6 indeholdte Moderation af Lastpengene for det med Beeg, Potaste og Tjære bestuede Lasterum, samt de i § 66 tilstaaede aldeles Fritagelser for Lastpenge.

Fyravgiften.

Dennes Bæsen er meget simpelt. Den er intet Paalæg paa Fragtfortjænsten, men en Betaling for Fyret. Tidligere var ved Fastsettelsen af Fyrpengenes Størrelse taget Hensyn til Rejsens større eller mindre Længde. Dette ansaaes vistnok med Grund for mindre passende, og ved deres nærværende Regulering (Tarif Litr. D.) er alene gjort Forskjel paa den uden- og indenrigske Fart, hvilken sidste i de fleste søfarende Stater begunstiges fremfor hiin*). Fyrpengene erlægges for den indenrigske Fart, med hvilken Farten paa Altona, Jöland, Grönland og Færøerne, samt Fisteriet i aaben Sø er sat paa lige Fod, alene pr. Commercelæst af Skibets udmaalte Drægtighed, uden Hensyn til om det er ladet eller ballastet (Fgns. § 71). I den udenrigske Fart erlægges derimod, foruden den langt høiere Afgift efter Skibets Drægtighed, tillige Fyrpengene efter det indladede og udlosede Gods Bestuvning (§§ne 69 og 70). I det Hele maae noie mærkes samtlige i

*) Jfr. R. S. T. p. 2656 og 57.

§§ne 69—75 indeholdte Bestemmelser. Til Fgn. § 70 maa erindres Circ. 31 Decbr. 1838, hvorefter hiin Paragraphs 5te Linie udgaaer. I § 76 indeholdes Fritagelserne for Fyrpenge, blandt hvilke Litr. g har modtaget en nærmere Bestemmelse ved Circ. 30 Juli 1839, hvis Resultat i Grunden blot er det i Sagens Natur grundede, at det kun er for Indgaaende, at Havarissibe ere tilstaaede Frihed for Fyrpenge, men ikke for Udgaende tillige, med mindre de gienudføre den hele indbragte Ladning og ingen halv Commercelæst af andre Varer.

Hvad **Skibsklaringsprotokollerne** angaaer, da maa jeg om dem henvise til Fgn. 1 Mai 1838 §§ne 81—83 og Tarif E. II.

Fjerde Capitel.

Om de Yderne paahvilende formelle Byrder og Control-Pesværigheder, d. e. Toldcontrol-Systemet.

I Modsætning til de i foregaaende Capitel omhandlede egentlige Afgifter, der som en reel og materiel Byrde hvile paa Yderne, forstaaes ved de formelle Byrder alle de Formaliteter og lignende Forpligtelser, som i Forbindelse med selve Afgiftserlæggelsen, og til at sikkre den, ere paalagte Yderne at iagttage ved Varers Forsel til, fra og i Landet. Jeg har kaldet dem „formelle Byrder“, ikke fordi de jo indeholde en virkelig Byrde, der (som berørt i første Deel) ofte kan foranledige baade Pengetab og Tidsspilde for den Handlende;

men fordi det Formelle ved dem dog er det Characteristiske. Det vil forresten indsees, at naar Tolden af den Grund nævnedes en indirecte Afgift, at den ikke hviler alene paa den Klasse Borgere, af hvilken den sædvanlig udredes, men gjennem denne atter fordeles over det hele Selskab; saa kan man dog ikke paa samme Maade sige, at de med Tolderlæggelsen forbundne formelle Byrder kun ere indirecte Byrder, der ikke saagodt som ubelukkende falde Handelen til Last. Det Pengetab, som de foranledige for den Handlende, vil vel af ham undertiden kunne bringes i Beregning, i Forbindelse med den egentlige Told, ved Fastsættelsen af den Priis, til hvilken han kan sælge sine Varer. Men Gænen, Tidsspildet, Fortrædelighederne og Ærgrelserne, som ere uadskillige, skøndt i større eller mindre Grad, fra de her saakaldte formelle Byrder, vil han ikke kunne faae erstattede og ikke kunne totalt eller partielt fordele paa sine Kunder. De ere en for Handelshaandteringen eiendommelig blevet Ulempe, der imidlertid virker saa lammende og saa hæmmende paa al reel Handel, at Enhver, som fjender Noget til disse Forhold, vistnok ikke vil finde det formeget sagt, at samtlige Controlbesværligheder kun ere retfærdige, forsaavidt de ere uundgaaeligt nødvendige.

I nærværende Capitel skal jeg saa godt, som det staaer i min Magt, og saa vidtløftigt, som jeg efter Skriftets Plan troer passende, stræbe critisk at fremstille de almindelige Controlbestemmelser paa Landets Grændser og i dets Indre, hvormed man i Danmark har troet det nødvendigt at sikkre Tolddøppebørselen. Derimod vil den Control, som nærmest kun angaaer de Iderne gjennem Transit- og Creditoplagene tilstaaede Lettelser ved Afgiftsrelæggelsen, og som de selvfølgelig kunne unddrage sig for, ved ingen Brug at gjøre af Begunstigelsen, først blive omhandlet i det næste

Capitel om Dplagsvæsenet med hvad dertil hører. — Her skal altsaa blive undersøgt først den Control, som er paalagt med Hensyn til selve Personerne, med Rejsende som saadanne og deres Gods; dernæst Controlbestemmelserne for Vareførslen til og fra Riget, samt den hele søværts og landværts Indrecontrol, hvorunder ogsaa Stemplingsvæsenet og Materien om Huusinqvitioner. Et eget Afsnit om Vareførslen igjennem Landet vil derimod ei gjøres fornødent, da denne deels beqvemt kan afhandles i Forbindelse med de foranførte Gjenstande, deels vil blive berørt i det følgende Capitel's Afdeling om Transitoplag.

Første Afsnit.

Om Personernes Eftersyn og Behandlingen af Rejsendes Gods.

I. Om Personernes Eftersyn.

Det er i første Deels 3die Capitel blevet viist, at Sagens Natur synes at hjemle Nødvendigheden og desaarfag Tilladeligheden af at visiterer Personerne, saalænge Toldsystemet ei har været istand til reent at opgive Tolden af saadanne lidet volumineuse Varer, hvis Indsmugling paa Kroppen kunde give Anledning til betydeligt Tab for Statskassen. De fleste europæiske Toldsystemer have ogsaa maattet bibeholde Personernes Eftersyn, skjøndt under større eller mindre Indskrænkninger, og de finde navnlig betingelsesviis Sted i England. Kun er det en Selvfølge, at en saa hadesfuld Controlmaade saameget som muligt maa ønskes indskrænket og bundet til faste og lovbestemte Regler. Til de ønskelige Indskrænkninger tør maaskee reg-

nes, at denne Inquisition kun udøves paa Grændserne, ved Ankomsten til Riget og ikke i den indre Samfærsel. At den under alle Omstændigheder bør være bundet til lovbestemte Regler og kun anstilles under Jagttagelse af visse Former, ansees grundet deri, at den egentlig indeholder et Brud paa den væsentligste naturlige Rettighed, som overordnede Hensyn vel kunne fordre tilsidefat, men neppe nogensinde med saa paatrængende Hast, at det aldeles maa overlades vedkommende Toldofficiants Skjonsomhed at bestemme Formen, under hvilken, og Graden, hvori Retsstrænkelsen skal udøves.

Det er allerede i denne Deels andet Capitel blevet udhævet som en formeentlig Mangel ved Tsgn. 1 Febr. 1797, at den, forsætliggen eller af Forbigaaelse, ei har angivet Betingelserne og Formerne, under hvilke Personerne turde visiteres. Saaledes findes derom aldeles Intet i §§ne 82, 83, 86, 201 og 204, hvor der formeentlig dog havde været Anledning dertil. Endnu besynderligere er det, at Instrux 12 Decbr. 1797, for de danske Toldembedsmænd i Almindelighed, og 26 August s. A., for det kjøbenhavnske Toldvæsen i Særdeleshed, iagttager samme Tausshed.

Endstjøndt Instruxerne ikke vel kunde afgive Regler for hvad der i saa Henseende skulde paaligge Yderne, havde det formeentlig dog været baade passende og hjærkomment for selve de underordnede Embedsmænd, om førstnævnte Instruxions § 57 og sidstnævntes § 56, ved Siden af den almindelige Forstrift, at Estersynet burde „stee med Nsiagtighed, men tillige med Skjonsomhed og Høflighed“ (hvilket ikke er Andet end en Gjentagelse af Tsgns. §§ 82 og 83), havde noget nærmere angivet Betingelserne og Formerne, hvorunder Personer kunde visiteres. Thi de Grunde, som især paa hiint vanskelige Tidspunkt kunde tale undskyldende for, at Lovgiveren ikke selv vilde i en almindelig Forordning undergive Yderne en bestemt Personcontrol,

som Omstændighederne maaskee senere kunde gjøre mere eller mindre udbærlig, disse Grunde kunde neppe paa samme Maade paaberaabes af Collegiet, som efter allerhøieste Authorisation lod Instruxerne udgaae. Det synes, som om baade Yderne og selve de underordnede Embedsmænd kunde have et billigt Krav paa, at ikke Alt ubetinget blev overladt disses Conduite i et saa vanskeligt Forhold. Man kunde formeentlig uden Inconvenients have givet en provisorisk Instruction i saa Henseende og forandret den igjen efter Omstændighederne; sliq Behandling af Sagen vilde tilsidst have ledet til dens hensigtsmæssige Ordning. — Men ønskeligt havde det dog været, og ønskeligt er det vistnok endnu, om Lovgiveren selv fandt sig foranlediget til at udtale sig. Man har nu her og i andre Lande en Erfaring at bygge paa, som forhen maaskee manglede. Og om denne end lærer, at det hidtil er gaaet taaleligt i Danmark uden nogen Regel for Personers Eftersyn, og at Generaltoldkamret ikke med Rigegyldighed har overseet derved udviist Ufsjønksomhed eller Uhosflighed af dets Embedsmænd, saa er det dog paa den anden Side vist, at Børnet om Borgernes Rettigheder, og fremfor Alt om deres personlige Frihed, ikke uundvendig meget bør overlades et Collegiums større eller mindre Samvittighedsfuldhed, men saavidt muligt overdrages Domstolene; hvilket alene kan skee ved, at Tilstedesættelsen af disse Rettigheder, forsaavidt den overhovedet er nødvendig, knyttes til visse Betingelser, om hvis Tilstedeværelse Domstolene i ethvert Tilfælde kunne sfjønne.

Mig bekendt gives ingen almindelige, ældre eller nyere, collegiale Bestemmelser om, hvorledes med Personers Visitation skal forholdes *). Nogle specielle Resolu-

*) Albertus's i 1831 udtomne Samling af Anordninger og Befalinger, vedkommende Told- og Consumtionsvæsenet, indeholder heller ingen. Jeg tillader mig ved samme Leilighed at henvise til denne temmelig

tioner vilde jo vistnok kunne findes, men der kan sjældn tillægges disse nogen almindelig Fortolkningskraft, saaledes som Cancelliets Skrivelser. — Det Sædvanlige, som nu i Praxis finder Sted, er, at Personerne i den Landværts indre Samfærsel saagodt som aldrig visiteres for Toldens Skyld, skøndt vel undertiden med Hensyn til enkelte consumtionspligtige Gjenstande; men da oftest kun hvor stor Mistanke høves, og naar det er Sælgefoner o. d. Personer, som sjældn føle sig meget afficerede af Eftersynet. Noget hyppigere anvendes Personernes Visitation i den søværts indre Samfærsel, samt i det Hele paa Personer kommende fra fremmede og frie eller differencetoldpligtige Steder. Men Eftersynet har her strax en mindre slem Character, deels fordi det er mere nødvendigt end lignende Visitation i den indre landværts Samfærsel, deels fordi det som oftest i den søværts Samfærsel med Ind- og Udlandet, og vel tildeels ogsaa paa Landtoldgrændsen i det sydlige Jylland, vil kunne foretages af 2 Betjente i Forening, og i Overværelse af en overordnet Embedsmand, medens derimod Eftersynet i Kjøbstædernes Landporte i Reglen (med Undtagelse af Kjøbenhavn) kun udføres af simple, oftest blot af een Betjent, som vanskelig vil kunne tilfalde Overoplynet. Bestemmelsen i Instr. 12 Decbr. 1797 § 57, om at Reisendes Bøgne, som ankomme saaledes bepakkede, at Eftersyn ved eller i Portcontoirerne vanskeligt kan finde Sted, maae visiteres i Hjemmet, synes saamegetmere, uagtet Løsheden, som derom er iagttaget, at maatte gjælde om de Reisendes Personer.

Saavidt skjønnes, vilde Yderne være tilstrækkeligt sikrede mod Willkaarlighed, uden at dog Toldopsynet var betaget den

fuldstændige Compilation, der er den bedste, man har, og som især vilde vinde i Brugbarhed, hvis den blev forsynet med et bedre Sagregister.

fornødne Control, saafremt det var bestemt, at for hver frugtesløs Visitation kunde Bedkommende ad Rettens Bei fordrø en Skadeserstatning indenfor et lovbestemt Minimum og Maximum, som efter Dommerens Kjendelse skulde udredes af Told- eller Consumtionskassen paa Stedet, eller af de Embedsmænd, som havde anstillet Eftersynet, naturligviis under den Forudsætning, at de stedfundne Omstændigheder ikke af Retten fandtes at have givet saa grundet Anledning til den foretagne Visitation, at den reent frifandt fra Klagerens Søgemaal. Derhos kunde det være Jberne tilladt, om de vilde, at sikkre sig Beviset mod Toldvæsenet ved selv at tilkalde Vidner; ligesom det ved Visitationer paa Toldboerne altid, og paa andre Poster saavidt muligt, burde iagttages, at de kun stæete i Dverværelse og efter Ordre af en overordnet Toldembedsmænd. Men desforuden maatte det blive en Selvfølge, at man strengt straffede de Embedsmænd, som gjorde sig skyldige i Misbrug af deres Myndighed eller ikke udøvede den med tilstræffelig Høflighed og Skjønksomhed; og det uden Hensyn til, om Skadeserstatning var blevet tilkjendt Bedkommende eller ikke, efterdi denne var bundet til den Betingelse, at Intet ved Undersøgelsen var forefundet, medens derimod Straf for upassende Opførsel meget vel kunde tænkes anvendelig ogsaa der, hvor Visitationen ei havde været frugtesløs.

II. Om Behandlingen af Reisesendes Gods.

I Forbindelse med det Foregaaende, om den egentlige Personernes Visitation, turde det være passende at omhandle Behandlingen af Reisesendes Gods, da de særlige Regler, som dette i Modfætning til egentlige Handelsvarer kan være undergivet, maae antages nærmest at have deres Grund i Hensyn til de Reisesendes Personer, fra hvilke det ikke vel kunde stilles.

Men deraf følger igjen, at Reisendes Gods i Reglen ogsaa kun kan gjøre Fordring paa Behandling som saadant, naar den Reifende virkelig selv følger med det.

a. Hvad angaaer Behandlingen af Reifegods, som ankommer til Riget eller derfra udgaaer, da haveS derom ingen andre Lovbestemmelser, end de almindelige i *Fig. 1 Febr. 1797* §§ne 9 og 15 (om den søværts Ankomst) og § 16, samt §§ne 201 og 202 (om den landværts). Det skulde deraf synes', som om Reifegods aldeles var undergivet de almindelige Forstrifter for Varehandelen. Dette maa nu ogsaa antages, forsaavidt angaaer selve Ind- og Udførslen, der (overeensstemmende med § 15) i den søværts Samfærsel kun er tilladt ved de etablerede Toldsteder, og i den landværts kun ad de ordinaire Landeveie, forbi vedkommende Grændsetoldsteder (jfr. § 16).

Men med Hensyn til den egentlige Toldklarering eller Behandling til Tolds Erlæggelse, som finder SteD, efterat Godset først er ankommet ved et Toldsted, da har der dog udviklet sig den særlige Praxis, støttet paa specielle Collegii Resolutioner, at man, idetmindste i Kjøbenhavn*), forelægger den ankommende Fremmede Valget mellem enten at lade sine Effec-ter eftersee af Toldvæsenet, hvorved han undgaaer alt Ansvar (af de toldpligtige Varer bliver ham Told affordret, de faa til Indførsel forbudne blive tilbageviste eller oplagte for hans Regning paa Transit), eller at gjøre formelig skriftlig Angivelse paa hvad han medbringer, overeensstemmende med Reglerne for almindelig Klarering af Varer. Det hyppigere Tilfælde er vistnok, at den Reifende simpelthen overlader sit Gods til Told-

*) Egne Angivelses-Blanketter, som indeholde den fornødne Oplysning med Hensyn til Toldvæsenet og ere autoriserede af Generaltoldkamret, forelægges her de paa Toldboden ankommende Reifende.

væsenets Eftersyn, for hvilket han alligevel ikke er fritaget, om han endog gjør sin formelige Angivelse. Men den danske Praxis i det Hele er isvrigt grundet i Sagens Natur, der tilfiger paa den ene Side, at Rejsende bør expederes saa hurtigt og simpelt som muligt, men at man paa den anden Side heller ikke kan negte den, som foretrækker at gerere sig som Handlende, at gjøre den almindelige, for Varegods normerede Klarering. Denne Praxis kan ogsaa ansees bestyrket ved Analogien af den tilsvarende Bestemmelse i Tsgn. for Hertugdømmerne af 1 Mai 1838 § 80 (jfr. § 121), da der ingen Grund let kan tænkes, hvorfor Rejsendes Gods skulde behandles anderledes der, end i Kongeriget. Ligesaa kan ogsaa den Bestemmelse af den citerede § 121 i Hertugdømmernes Tsg. ansees her anvendelig, at Skippere ikke maae ilandsætte, ei heller ved Udgaende modtage Passagerers Gods, uden at det af Toldvæsenet eftersees.

Derimod synes en udtrykkelig Billiestilfjendegivelse af Lovgiveren nødvendig, for at man i Kongeriget skulde kunne anvende Slutningsbestemmelsen af den tydske Tsg. § 81, hvorefter de Rejsende, om de end have overladt deres Effecter til Toldvæsenets Eftersyn, straffes med Confiskation af saadanne Varer, „som de ved trufne Foranstaltninger have bestræbt sig for at dølge,“ (t. Ex. ved Indsæning i Foret paa Gangflæder, ved en Kuffert med hemmelige Indretninger, o. s. v.) Denne Straf er i og for sig vistnok hensigtsmæssig, skjøndt det vel i enkelte Tilfælde kan blive vanskeligt at bestemme hvad der skal forstaaes ved „trufne Foranstaltninger.“ Tilfældet er i Kongeriget aldeles ulovbestemt, thi de Straffebestemmelser, som man herpaa skulde kunne give Anvendelse (jfr. 6te Capitel), angaae alle en Vares Indsnigelse og Udsnigelse eller en ufuldstændig og urigtig Angivelse; hvorimod her netop forudsættes, at den Rejsende havde gjort Brug af den ham som saadan tilkommende Ret til slet ingen Angivelse

at gjøre, overladende det til Toldofficianterne at randsage hans Effecter, saameget de finde nødvendigt. Det vilde for Domstolene neppe afgive nogen Grund for at ansee den Reifende strafbar, at han efter Lovgivningen vilde være blevet det, naar han havde gjort den ellers sædvanlige Angivelse over sit medhavende Gods, uden deri at have omtalt de skjulte Effecter. Men der var vistnok Anledning til ogsaa at tage dette Tilfælde i Betragtning ved en almindelig Revision, hvortil vor Toldlovgivning i det Hele ikke vil kunne negtes at være trængende.

Bestemmelsen i Hertugdømmernes Toldforordnings § 82, at Smaating, som ikke ere Handelsgjenstande, og af hvilke Udførselstolden ikke overstiger 2 Rbdlr., ikke skulle confiskeres, men kun betale den tarifmæssige Told, endstjondt den Reifende har valgt at gjøre formelig Angivelse og deri udeladt dem, staaer det derimod fuldkommen i Generaltoldkamrets Magt, støttet til Sagens Natur og Lovbudet for Hertugdømmerne, at give Anvendelse i Kongeriget, siden den indeholder en Begunstigelse for Jberne *).

De anførte Bestemmelser kunde vel tildeels ogsaa anvendes paa Reifendes Gods som udgaaer af Landet; men da Udførselsforbud og Udførselstold kun er paabudet med Hensyn til Varer af et saadant Volumen, at Defraudationer dermed liden behøve at frygtes af Reifende, saa indskrænker Controllen med udgaaende Reifegods sig til et meget løseligt Eftersyn, og vel sjelden af Andet end Emballagens ydre Form.

Med Hensyn til selve Afgiftserlæggelsen af indgaaende Reifegods, da er det en Selsølg, at de dertil hørende aldeles nye og ubrugte Effecter maae spare

*) Saadant er ogsaa specielt fastsat for Kjøbenhavns Bedkommende.

Told, uden at det kommer i Betragtning, om de tillige kunne være tjenlige til Handel, om de ere bestemte til den Reisendes personlige Brug osv., eller ikke. — Af brugte Gangklæder og Effecter m. v. fordres der aldrig Told, just ikke ifølge noget egentligt Lovbud, men fordi det Modsatte vilde være altfor urimeligt. — Forefindes derimod de medbragte brugte Effecter i saadan Mængde eller af saadan Beskaffenhed, at de maae henregnes under Benævnelsen Flyttegods, da skulde deraf ifølge Circ. 31 Decbr. 1838 svares Told som af nye. Et senere Circ. 30 Juli 1839 bekendtgjorde, at herved ingen Forandring skulde ansees gjort i den hidtil fulgte Behandlingsmaade, at nemlig Indføreren, naar han afgiver Forsikkring paa Tro og Love om at have brugt det indførte Gods i Ulandet, og at det er bestemt til at bruges af ham her i Landet, kan, paa derom indgivet Ansøgning til Generaltoldkammeret, forvente toldfri Indførsel af samme. Dette gjælder om alt Flyttegods, uden Hensyn til om Eieren selv følger med eller ikke. — Ved Skjønnets om hvad der er nye Effecter, hvad brugte og hvad Flyttegods maa det isøvrigt væsentligen komme an paa den fra alle Toldbudsforretninger uadskillelige Conduite, for hvilken der neppe lader sig give nogen anden Regel end den, at det hverken kan eller bør være nogen Toldadministrations Mening, at ville betage de den underordnede Embedsmænd Myndigheden til med Skjønsmhed at udvise den. En Toldofficiant, som i saa Henseende vilde være for noieseende, eller en Toldadministration, som vilde paalægge ham at være det, vilde formeentligen begge tjene slet den kongelige Interessse. Thi formegen Strengthed i disse Forhold forbittrer kun Gemytterne, og af alle Tab, som en feilagtig Embedsførelse er istand til at paaføre Staten, er maastee næst egentlig Besvigelse intet større end det, at man giver Anledning til, at en høist fornøden Afgift erlægges med Uvillie, og at de med dens Opkrævelse besponned om Toldvæsen. II.

skjæftigede Embedsmænd mede forøgede Banffeligheder og Hin-
dringer.

Det er hidtil forudsat, at den til Riget ankommende Reifende simpelthen underkaster sig det ved Ankomsten hertil sædvanlige Efterfyn og betaler Told, forfaavidt hans Gods dertil egner sig. Men hvis han, for at undgaae Tidsspilde, et gjentaget Efterfyn m. v., ſkulde ønske, at nogen Kuffert eller Paffe uaabnet indgik til et andet indenrigſt Toldſted, hvorhen hans Beſtemmelse var, da tillader Tſgus. § 203 det mod Sikkerhedsſtillæſe, ſamt under Jagttagæſe af den der foreſtrevne Control med Forjegling og Løſe- eller Rückatteſt (o: Atteſt fra Beſtemmelſesſtedet til Afgangſtedet om Varens rigtige Ankomſt). Efter ſin Plads i Forordningen ſynes vel denne Beſtemmæſe nærmæſt at angaae den landværts ankommande Reifende. Men da der ingen ſærlig Grund gives, hvorfor denne med Henſyn til Reifens Fortſættæſe her i Landet ſkulde være undergivet anden Behandling, end den, ſom ankom ſøværts, ſaa' kan Forſkriften i § 203 og hvad dertil hører, ſom nu ſkal blive omhandlet, viſnok uden at feile anſees gjældende for alt hertil ankommet Reifegods; og det ſaameget mere, ſom Beſtemmelſerne i § 203 m. v. ellers kun vilde finde liden Anvendæſe, efterat Hertugdømmernes Toldforhold ſaameget have nærmæſt ſig Kongeriget. — Efter nogle additionelle Beſtemmelſer i et Par tidligere Collegii Circulæirer, har ſeneſt Circ. 10 Decbr. 1836, No. 3 i Anledning af § 203 faſtſat, at naar Reifende til Sikkerhed for det dem betroede forſeglede Gods have ſtillet Depositem ved Ankomsten til Riget, da bliver det deponerede Beløb at udbetale paa det Sted, hvorfra Emballagen enten udføres til fremmed Sted, eller hvor dens Indhold af Toldvæſenet underſøges og afgiftsberigtiges. Med Henſyn til Regiſtrabsvæſenet er derhos foreſtrevet, at Beløbet

føres uden Refusion til formelig Udgift i Regnskabet imod Dvittering paa det fra Grændsetoldstedet medhavende Depositionsbeviis, der forbliver som Bilag ved Regnskabet. Da tillige det modtagne Depositum paa Grændsetoldstedet er beregnet til Indtægt, saa behøves den i § 203 anordnede Rückattest ikke mere at tilveiebringes. For ikke at forrykke Basis for Beregningen af de ethvert af de paagjældende Toldsteder tillagte Procenter, af de kongelige Indtrader, har det samme Circulaire anordnet, at saadanne respective til Indtægt og Udgift førte Deposita ikke skulle medregnes eller fradrages i det Intrade-Beløb, hvoraf Procenterne beregnes.

Jagttager den Reifende ikke den ham, uagtet Rückattestens Afstæffelse, paahvilende Forpligtelse, at lade et Toldsted aftage de Segl eller Plomber, som paa Grændsen ere blevne paasatte hans Gods; og heller ikke kan, overeensstemmende med § 103 in fine, bevise, at Seglet eller Plomben uden nogen hans Forseelse er blevet brudt, da mister han for det Første det af ham deponerede Pengebeløb og udsætter sig desuden for anden Til-tale, saafremt hans Ansvar befindes større, end at det af Deposito kan dækkes.

Med Hensyn til Depositums Størrelse, da var det ved Circ. 11 Aug. 1798 bestemt til 20 Rbd. for hver Ruffert, som var den for Seglbrud paa en sliq Emballage bestemte Mulk, ifølge Tfgns. § 103. Nu fordres sædvanlig 40 Rbd. (= Maximum af Mulkten for Seglbrud paa en Paffe af mindre Omfang, efter Pl. 25 Juni 1818), ligesaavel for hver Ruffert, som for en Paffe. Jeg har herfor ingen positiv Hjemmel kunnet finde. Consequentest vilde det imidlertid vistnok være at fordre for hver Ruffert eller Paffe respective 80 Rbd. eller 40 Rbd. (iffr. Pl. 25 Juni 1818 ad § 103) og dertil 100 Gange Transittoldens Beløb, beregnet efter Emballerings

Cubikindhold (s. Pl. ad § 105). Men det blev maaskee for byrdefuldt for de Rejsende.

Alt det Anførte gjælder ogsaa om saadanne Rejsende, som ankomme med Pakkeposten. Derimod kan med Hensyn til Handelsreisendes Behandling i det Hele mærkes Fg. 8 Juni 1839 og navnlig om Behandlingen ved Ankomsten til Riget §§ne 4 og 6 initio samt § 10; jfr. Circ. 1 Febr. 1840, der indeholder de fornødne Instructioner for vedkommende Embedsmænd.

b. Hvad angaaer Behandlingen af Rejsendes Gods i den indre Samfærsel, da indeholder Lovgivningen, forsaavidt den søværts betræffer, derom ingen særlige Forordninger, men man kan med de fornødne Forandringer antage, at derom omtrent maa gjælde hvad der i Tfgns. § 204 er fastsat for den landværts. Undtagelse fra denne § skeer kun med Hensyn til saadanne Rejsendes Gods, som ankomme med Pakkeposterne. Da der nemlig i Reglen ikke tilstædes den med disse Rejsende Afgang til undervejs at aabne sin Kuffert m. v., saa er det Praxis, at hans Gods, skjøndt uforseglet, ikke eftersees i hver By, som Posten passerer, men kun i den sidste, i hvilken han astræder. Om selve Postgodsets Behandling, saavel ved Ankomsten til Riget, som under Førselen gjennem det, skal blive handlet paa sit Sted i det Følgende. Med Hensyn til det i § 204 befalede almindelige Eftersyn af enhver til Kjøbstæderne ankommende Vogn, hvilket Eftersyn og forudgaaende Anmeldelse ogsaa paahviler de Gaaende og Ridende, som føre Varer, maae mærkes Bestemmelseerne i Instrux 12 Decbr. 1797 § 57 (jfr. Instr. 26 Aug. s. A. § 56), hvorefter en Toldbetjent bør ledsage og først ved Afslæningen i Byen undersøge den Rejsendes Vogn, naar den ankommer saaledes bepakket, at Eftersynet ved eller i Portcontoirerne vanskeligen kan finde Sted. Denne Lettelse for de Rejsende bliver ofte

misforstaaet, som om enhver til en Kjøbstad Ankommende, naar Dpsynet vilde eftersee hans Gods, kunde forlange, at dette skulde skee ved Medfølge paa hans Bopæl. Forpligtelsen hertil paa hviler kun Dpsynet, forsaavidt det skjønner det øieblikkelige Eftersyn af saadan Banskfelighed, som Instructionerne forudsætte at være Betingelsen, under hvilken en Betjent tør forlade sin Post, og under hvilken man betroer ham til at foretage Undersøgelse paa et Sted, hvor mindre kan have Control med hans Embedspligts Dpsyldelse, end i et offentligt Portcontoir. Derhos er det en Selvfølge, at i de mindre Kjøbstæder og overhovedet i Tilfælde, hvor kun een Betjent udøver Dpsynet, der tør denne ikke forlade sin Post, og Medfølget kan altsaa ikke afgives, uden naar en anden Toldofficiant tilfældigviis kan tilkaldes.

Forsaavidt en Rejsende, være sig søværts eller landværts, medbringer andet Gods, end der kan regnes til hans Reisegods, da gjælder om dette de almindelige Controlforskrifter med Hensyn til Vareførsel i Landets Indre; idet navnlig hans Medfølge ingenlunde antages for tilstrækkelig til at legitimere en Vares Indførsel som fortoldet i de Tilfælde, hvor Lovgivningen fordrer Toldpasseersedler eller endog blot simple Følgesedler (hvorom nedenfor).

Om den særlige med Hensyn til Handelsreisende foreskrevne Control i Landets Indre maa jeg henvise til Fgn. 8 Juni 1839, navnlig fra § 6, anden Paasfus til § 10 incl.; ifr. Circ. 1 Febr. 1840. — Om Markedsreisende og Bissekrammere m. v. skal blive handlet i det følgende Capitel om de forskjellige Controller med Varer, thi det indsees, at ved disse Personer er Egenstaben som Rejsende kun Bisfag.

Slutteligen maa ved dette Afsnit i det Hele mærkes den særlige Behandlingsmaade af fremmede Diplomaters

Personer og Gods. Det følger af det, som i forrige Capitel blev anført om, at der kun var tilstaaet dem en betinget og til Gesandtskabscheferne indstrænket Toldfrihed, at de selv og deres Gods ingenlunde i Almindelighed ere fritagne for Toldvæsenets Eftersyn. Dette bør endog fuldstændigt udøves med Hensyn til enhver fremmed Diplomats Gods ved hans Ankomst fra Udlandet, landværtis eller søværtis, alene med Undtagelse af hvad han medbringer ved sin første Entrée (jfr. det Foregaaende). Men det bør altid skee med udmærket Høflighed og, naar forlanges, ubetinget kun i Gesandtenes Bopæl, samt ved en overordnet Toldofficiant, (jfr. Instrux 26 Aug. 1797 § 56: „en Portcontrolleur“). Ligeledes bør det aldrig udstrækkes til Bedkommendes egne Personer, men vel, hvis Mistanke haves, til Tjenesteyendets, baade det høiere og lavere. Ogsaa det Gods, som uden Diplomatenes eget Medfølge indkommer fra Udlandet, bør, naar forlanges, eftersees og berigtiges paa hans Bopæl. — Hvad angaaer fremmede Diplomaters Behandling i den indre Samfærsel, da ere de, strengt taget, heller ikke i denne fritagne for Eftersyn, saameget mindre som de ere konsumtionspligtige. Men det udenlandste Departement har dog for længere Tid tilbage yttret, at det var meest passende, om dette Eftersyn reent kunde undgaaes, især naar Ministeren eller hans Familie befandt sig i Bognen, ved Skjorselen fra Landsteder osv. Slig Visitation kan ogsaa meget vel undværes. Skulde Mistanke haves til nogen Ministers Lyende, da maatte vel 2 Bestjente saa hurtigt som muligt affendes fra Porten, gennem hvilken Ministeren var passeret, til hans Hôtel og der anmode ham om Tilladelse til at inquirere Bogn og Lyende. Skulde Børgning finde Sted, da vilde en stiltiende Bortgang og strax derom afgivet Embedsrapport kaste saamegen Mistanke paa Bedkommende om, at han var vidende om den med hans Equipage eller af hans Lyende foretagne Defraudation, at ingen

Diplomat kan antages at ville udsætte sig for den deraf følgende Compromission. Men Anholdelse og Inquisition ved Porten vil vistnok uden høiere Ordre i ethvert Tilfælde kunne fraraades. Disse Forhold ere iøvrigt ikke saa bestemt normerede, som man kunde ønske, og de i de fremmede Diplomaters Faveur gjorde halve Undtagelser sætte ofte det kjobenhavnske Told- og Consumptionssyn i Forlegenhed.

Andet Afsnit.

Om Controlbestemmelserne ved Varers Indførsel til Riget.

Første Afdeling.

Ved den søværts Indførsel.

Det er Toldsgn. 1 Febr. 1797, 2den Afdeling Lit. A, B og C, med andre Ord, den vigtigste Deel af vore Toldforklaringer og Toldbødformaliteter, som det her er paa sit Sted at omhandle. Jeg veed i Hovedsagen ingen bedre Orden at følge, end den af Lovgiveren selv i den citerede Afdeling iagttagne.

A. Om Skibe og Varer, forinden de ankomme til Toldstederne.

(Toldsgns. §§ 137—143)*).

§ 137 indeholdes den almindelige Bestemmelse, at „fra den Tid af, at Skib antrer under Rigets Ryster eller

*) Jfr. Albertus p. 66—68. De p. 67 anførte tvende Circulr. af 22 Septbr. 1821 og 2 Marts 1822 vedkomme ei den egentlige Told-

kommer dem saa nær, at Opsyn dermed fra Toldvæsenets Side kan have, er det saadant Opsyn undergivet, hvad enten det til indenrigske eller udenrigske Steder er bestemt." — Seer man hen til, at det i andre Lande, navnlig Frankrig og England, er fundet nødvendigt til Betyggelse imod Smugleri at fastsætte haarde Straffe for Fartøier under en vis Størrelse, som paa visse Maader nærme sig Kysterne, især som gaae til Ankers der med forbudne eller høit beskattede Varer, hvilket ogsaa, Strengheden uagtet, synes vel grundet i et Toldvæsens Natur, der maa stræbe at formindste Controllen i Landets Indre ved at forsøge den paa Grændserne, saa vil man neppe kunne finde Tsgns. Bestemmelse, at enhver Nærmelse til de danske Kyster blot har Toldvæsenets Opsyn til følge, fyldestgjørende. Herefter kan nemlig et Skib eller endog en Baad, ladet med de høiest beskattede toldbare eller forbudne Varer, straffri lægge sig for Anker lige ved Kysten og afvente det gunstige Dieblik til at kaste Varerne i Land. Det Hele hvad Fartøiet udsætter sig for, ved saaledes at gaae til Ankers, er Opsynets Undersøgelse, Forsøgling m. v., hvorom i det Følgende. Men saafremt Toldopsynet ikke er istand til at gribe Smuglerne i det Dieblik, de ulovligen løse (see § 15), eller paa anden Maade at føre Beviset for, at Toldsvig har fundet Sted, kan man efter den bestaaende Lovgivning aldeles Intet gøre dem. Hele Controllen med dem indskrænker sig da til Opsynets uafbrudte Opmærksomhed og Mellemkomst i rette Tid, hverken for tidligt eller for sildigt, naar Defraudanterne skulle kunne straffes.

Af Slutningen af § 137 sees forøvrigt, at ethvert Skib, som kommer de danske Kyster nær, er pligtigt at modtage

control, men kun Skibsafgøiternes Beregning, med Hensyn til hvilken de dog kunne mærkes.

Toldbetjentene ombord og give dem enhver Underretning om Skib og Ladning, ei blot naar Skibet ligger for Anker eller er bestemt til indenrigske Steder, men ogsaa naar Skibet er i Fart og angiver sig bestemt til Udlandet. — Efter § 138 er Toldvæsenet derhos, naar Skibet er bestemt til indenrigskt Sted, berettiget til at eftersee Lasten, at laase eller forsegle Skibet og forblive ombord under Indseilingen til Vossstedet. Fortolkningen af selve disse Bestemmelser for Seiladsen paa Danmark giver Anledning til adskillige Tvivl. Først maa imidlertid, med Hensyn til at Paragraphen nævner „til indenrigskt Sted“, mærkes, at der formeentlig Intet kan være til Hinder for, at Forseglingen, forsaavidt den, især af Krydstoldvæsenet, maatte findes nødvendig, ogsaa anvendes paa Fartøier, som angive sig til, og hvis Papirer lyde paa Udlandet, navnlig naar de alligevel ankre under dansk Ryst. Det maa beroe paa Opsynets Skjon, hvorvidt sliq Forsegling passende vil kunne anvendes. Som oftest vil Krydstoldvæsenet i disse Tilfælde indskrænke sig til at ledsage deslige mistænkelige Fartøier og ikke tabe dem af Syne, saalænge de ere under dansk Ryst.

Hvad dernæst angaaer Tilladelsen til „at eftersee Lasten, saavidt muligt, uden at bryde den“, da give disse Ord Anledning til det Spørgsmaal, om det er den almindelige Regel, at Lasten aldrig maa brydes, og at Eftersynet altsaa kun er tilladt, forsaavidt det er muligt, uden at Lasten bliver brudt; eller om den almindelige Regel er, at Skipperen i ethvert Fald bør undergive sin Last Toldvæsenets Eftersyn, og at dette blot er indskærpet saavidt muligt at undgaae Lastens Brydelse. Havde det sidste været Lovgiverens Mening, burde der intet Comma have været sat mellem „muligt“ og „uden.“ Da imidlertid dette findes, og da den første Fortolkning er den gunstigste for Iderne, samt da derhos Ind-

strænkningen af Eftersynet til de Tilfælde, hvor Lasten ikke behøver at brydes, heller ingen væsentlig Inconveniens medfører for Toldvæsenet, saa antager jeg hiin Fortolkning for tilraadeligst. Den bestyrkes ogsaa af § 96 i Fgn. 1 Mai 1838 for Hertugdømmerne, der aldeles bestemt siger: „saa fremt saadant kan skee uden Nabning af de mulig tilsluttede Ruger.“

Det ovennævnte Spørgsmaal, der, mig bekjendt, ei har været for, involverer imidlertid, saavidt skjønnes, Besvarelsen af et andet langt vigtigere, nemlig: hvorvidt Toldopsynet kan ansees berettiget til at fordre et Fartoi, være sig ved Indgaaende eller ved Udgaaende, løstet alene for Eftersynets Skyld, og om Erstatning kan søges af vedkommende Toldembedsmand for det Yderne herved muligen paaførte Tab, saafremt intet Lovstridigt forefindes? — Enhver Opsynsberjent maa vistnok ifølge Sagens Natur og Bestemmelserne i § 138 dertil ansees berettiget; men ogsaa kun paa sit eget Ans og Tilsvær. En positiv Lovbestemmelse herom mangler, endsskjøndt Toldrullerne 17 Mai 1762 og 26 Novbr. 1768 havde en saadan, idet de i 1ste Capitels § 20 fastsatte, at Toldembedsmanden skulde erstatte alle Omkostninger og desuden betale Skipperen 10 Rdlr. for hver Dags Ophold, saafremt de forefundne Urigtigheder ikke oversteg et vist Beløb. At ville slutte af denne Forskrifts Udeladelse i Fgn. af 1797 til at aldeles ingen Erstatning i paagjældende Tilfælde skulde kunne fordres, dertil synes ikke tilstræffelig Grund.

Om den Fremgangsmaade, som navnlig Krydstoldvæsenet iagttager ved Forsøglinger i Søen, skal blive handlet ved § 147, da den ei er meget forskjellig fra hvad der er foreskrevet for Skibes Forsøgling ved Toldstederne.

Med Hensyn til Indseilingen i Fjorde, hvor Toldopsyn

er ansat ved Indløbet, kan mærkes Tfgns. § 139, ifr. Pl. 16 Septbr. 1826.

B. Om Skibe og Varer ved Toldstederne.

(Toldfgns. §§ 144—175)*).

a. Den første Anmeldelse til Ekstersyn, m. v.

De Skibe, som indkomme til Toldstederne, skulle henlægge ved Toldboden, eller paa den almindelige Ankerplads (§ 144). Saa snart Ankeret er i Grunden, eller Skibet fastgjort, paaligger det Skipperen ufortøvet at forsoie sig til Toldboden og der at melde sig paa den i § 145 forestrevne Maade. Som i den historiske Udsigt (første Capitel) bemærket, var forhen en Mulkst fastsat, der nu mangler, for Undladelsen af sliq ufortøvet Anmeldelse. Straffen i § 150, der er paabuden for et ganske andet Tilfælde, kan vel ikke anvendes, idetmindste ikke førend at over 24 Timer ere forløbne uden Anmeldelse, efterat Ankeret er i Grunden; men den maatte blive arbitrair, forsaavidt man ikke vil indbømme, at den efter Toldopsynets nærværende Bestaafenhed aldeles kan undværes. Dette sidste synes det Rigtigste; thi det vilde være temmelig urimeligt at mulktare en Skipper, som aabentlyst antrer ved et Toldsted og saaledes fremfalder dets Opmærksomhed, blot fordi han undlader „ufortøvet“ at melde sig, medens vi saae ovenfor, at man aldeles Intet kan gjøre ham, naar han udenfor Toldstedet lægger sig for Anker ved den danske Kyst og afventer Leiligheden til at smugle.

I §§ne 146—149 forestrives det Opsyn, som Skib og Varer ere undergivne i den Mellemtid fra den første Melding, indtil den egentlige Klarering begynder. I Særdeleshed maae mærkes Bestemmelserne om Skibes Forsøgling i § 147, saa-

*) Albertus p. 68—88.

ledes som denne § i Henseende til Straffene er blevet skærpet og udvidet ved Pl. 25 Juni 1818 (om hvis Fortolkning see siette Capitel). I Forbindelse med disse Lovbud maa mærkes Instrux 12 Decbr. 1797 § 23 (jfr. § 22), hvor Formularen er anført til den Tilstaaelse, som Skipperen efter § 147 skal afgive, hvilken Formular forøvrigt rettest vil være at supplere efter Pln. af 1818 om løse Kammer, falske Bolte o. desl. Dette er ogsaa saaledes iagttaget paa de trykte Forseglings-Blanfetter, som bruges i Kjøbenhavn. Af Forestillingen til Egn. af 1797 sees det, at Hensigten med at affordre sliq skriftlig Tilstaaelse for, „at i Skibet ikke ere andre eller flere Gjemmer, hvor Varer kunne bevares, end de, som ere blevne anviste for Toldvæsenet“, var at affjære Tvivl om hvad der kunde ansees for hemmeligt Gjemme og fortiet Indgang, samt at tilveiebringe et fuldstændigt Beviis mod Skipperen. Følgen heraf maa ogsaa være, at naar en Skipper vægrer sig ved at underskrive den her omhandlede Tilstaaelse, saa har Toldkamret at negte ham Udlosning, og begynder han denne alligevel, da bliver han at straffe efter § 149, sammenholdt med § 15. Instruxens § 23 indeholder desuden, at der af Dopsynet paa Tilstaaelsen (det saakaldte Forseglingsrevers) skal anføres hvormange Segl der ere paasatte og paa hvilke Steder, ligesom ogsaa detaillerede Forskrifter gives om de Forsigtighedsregler, som skulle iagttages, for at gjøre Forseglingen paalidelig (jfr. Circ. 25 Novbr. 1820). Mærkes maa endvidere Slutningsbestemmelsen af bemeldte § 23, hvoraf det sees, at Toldopsynet er berettiget, og i Tilfælde af Mistanke forpligtet til desforuden at holde Nattevagt paa Skibet, hvilket enhver Skipper allerede ifølge § 137 maatte ansees forpligtet at underkaste sig. Circ. 10 Decbr. 1836, No. 5 bestemmer overensstemmende med Sagens Natur, at den Inquisition efter skjulte Indgange, Gjemmer osv., som følger

efter Forseglingreversets Underskrift, kun maa foretages i Dørværelse af Skipperen selv, Styrmanden eller i begges Fraværelse af bedste Mand. For den anbragte Forsegling staaer Vedkommende til Ansvar efter Tfgns. §§ 102—5, jfrte. med Pl. 25 Juni 1818 a. h.

Det Væsentlige af hvad her er anført om Forseglinger ved Toldstederne finder ogsaa Anvendelse ved Krydstoldvæsenets Forseglinger i Søen, kun at dette, istedetfor at negte den til Reversets Underskrift ubevægelige Skipper Udløsning, har at ledsage ham *) til hans indenrigste Bestemmelsessted (med Afgang som sædvanlig for den medfølgende Besjant til mod Betaling at erholde sin Koft ombord); og at det underskrevne Forseglingrevers af vedkommende Krydstoldofficiant tilstilles det Toldsted, hvorhen det forseglede Skib er bestemt, ledsaget af et andet ligeledes af Skipperen underskrevet Revers, som indeholder hans Tilstaaelse om de indehavende Varer. Det ovennævnte Circ. af 1836 har under No. 4 indskærpet Opsynet ved Toldstederne noie at forviise sig om, at de paa et saaledes af Krydstoldvæsenet forseglet Skib anbragte Segl stemme fuldkommen overeens med det Aftryk, som findes paa Forseglingreverset **).

b Skipperens Generalangivelse.

I Kongeriget kjender man endnu Intet til de i Hertugugdømmernes Jg. 1 Mai 1838 § 88 sq. omhandlede Manifeste, som der ere paabudne, overeensstemmende med hvad man i andre Lande har fundet hensigtsmæssigt. Manifeste

*) Straf kan i Kongeriget ikke paalægges en saadan modvillig Skipper, saaledes som derimod Tilfaldet er i Hertugdømmerne (jfr. Jg. f. S. 1 Mai 1838 §§ne 96, 119 og i alt Jald § 282).

***) Man søger at hindre Forfalskning ved at variere Seglene ved Hjælp af indstude løse Nummere o. d. l.

ere Forklaringer over den indehavende Ladning, hvilke Skippere i den udenrigske Fart ere pligtige at medbringe fra Afgangstedet, bekræftede med Consulens eller Stedets Dyrigheds Attest om deres Overensstemmelse med de foreviste og med Product forsynede Connossementer og Varefortegnelser. Om deres nærmere Indhold kan sees Hertugdømmernes Fg. af 1838 §§ne 90—92, samt Formularen Litr. K. IV. Deres Diemed er i den udenrigske Fart det samme, som i den indenrigske er tilsigtet med Toldsedler (hvorom senere). De maae ansees hensigtsmæssige, deels formedelt den forøgede Control, som herved opnaaes; men deels og fornemmeligen dog, fordi deres Tilstædeværelse i behørig Form tillader betydeligt at formilde de strenge Toldforklaringer ved Indgaaende. Det er i Almindelighed lettere for Varernes Afsender paa Afgangstedet at forsyne Skipperen med noiaagtig Fortegnelse over det Indlade, end det er for Modtageren paa Ankomststedet derover at gjøre en bestemt Angivelse. Derhos kunne Manifeste meget formindste Stridværet og derved forkorte Expeditionstiden ved Indklareringen; ligesom de ogsaa have den som en Fordeel i den almindelige Deel udhævede Egenkab, at de blive mere og mere hyppige i de forssjellige europæiske Lande, saa at man giennem dem forudseer Muligheden af at kunne realisere den Idee at skaffe Søhandelen eensformige Toldklaringsformer i alle civiliserede Stater. Imidlertid ere Manifeste endnu ikke paabudne *) i Danmark, skjøndt det er rimeligt, at man inden ikke alfor lang Tid vil optage en Foranstaltning, som, hensigtsmæssigen gennemført, vil kunne afgive en ikke ubetydelig Lettelse for de Handlende, navnlig i Kjøbenhavn.

*) Pl. 9 Juli 1821 ad §§ne 150, 151 og 158 siger vel, at en Skipper ubægerligen skal fremvise sine Papirer (deriblandt nævnes ogsaa Manifest, hvis han har det) for Toldvæsenet, naar paafordres; men det er intet Sted gjort ham til Pligt at medbringe Manifest, og derpaa er det netop, at det kommer an.

For Tiden er det Skipperens Generalangivelse, hvormed den egentlige Klarering begynder, for hvilken den udgjør Basis, idet den indeholder den almindelige Forklaring over Stib og Gods. Af den Nøiagtighed, hvormed den fordres afgivet, navnlig af den Grad af Bestemthed, hvormed Qualiteten og Qvantiteten af det indehavende Gods skal oplyses, kan man i Almindelighed domme om Strengheden af et Lands Toldforklaringer og Toldbødformaliteter i det Hele.

Det maa da først mærkes, at Generalangivelse slet ikke kan affordres en Skipper, som indkommer blot for Modvind, for at høre Ordre o. desl., men uden at løsse (Jfr. Jg. 1 Mai 1838 §Sne 75 og 83: „uden at klarere“). Findes det fornødent, kan Skibet imidlertid forsegles (Jfr. det Foregaaende). Derimod er det en formeentlig fuldkommen i Sagens Natur og Lovgivningens Ord grundet, af Generaltoldkamret bekræftet Fortolkning af Tfgns. § 150 (om hvilken § ret strax), at man kan fordre Generalangivelse over den hele Ladning, saasnart en Skipper deraf agter at løsse det Mindste, om han end med Resten angiver sig bestemt til et andet indenlandst eller fremmed Sted. Det sidst Anførte gjælder dog vel at mærke ikke for Kjøbenhavn og Helsingør, hvor det paa Grund af de særegne locale Forhold er antaget, af de forbiiseilende Skibe kun at fordre Angivelse for hvad de løsse.

Naar da Generalangivelse skal gjøres, paahviler det Skipperen, i det Seneste inden 24 Timer efterat den mundtlige Anmeldelse efter § 145 er steet, under den i § 150 fastsatte Mulkt, at melde sig paa Toldboden og til vedkommende Embedsmand*) enten selv at afgive sin skriftlige Generalangivelse over

*) Ved Provindstoldstederne er det Toldkassereren, i Kjøbenhavn udenlandske Toldskriver.

Skib og Ladning, eller indlevere de Documenter, efter hvilke (eller efter mundtlige Forklaringer) han ifølge § 152 kan lade den forfatte af Regnskabsbetjenten, der er pligtig paa Embedsvegne og uden Bederlag at gjøre det; hvorpaa Skipperen blot underskriver Angivelsen. Det maa ogsaa staae enhver, idetmindste udenlandsk, Skipper frit for at lade en Mægler paa sine Vegne udstæde og underskrive Generalangivelsen (R. D. 28 Juli 1798, jfr. 10 April 1832).

Med Hensyn til de i § 153 nævnte forskjellige Skibspapirer, som Skipperen skal medhave, men som ei vedkomme det egentlige Toldvæsen, maa jeg, hvad Strøm- og Kanaltoldpasset angaaer, henvise til de detaillerede Bestemmelser i Fg. 15 Juni 1792 §§ne 54, 56 og 57, Pl. 1 April 1829 og Circ. 14 Aug. 1819. Productionen af dette Pas interesserede oprindeligen kun det Offentlige, nu kan Passet, paa Grund af Fg. 1 Mai 1833 § 22, ogsaa være til Fordeel for den Handlende selv. — Kan en Skipper ikke, ifølge Slutningen af § 153, godtgjøre hvor han hjemmehører, da bør der formeentlig dog ikke negtes ham Fosning, men Varerne blive at ansee som indkomne med uprivilegeret Skib, indtil det Modsatte godtgjøres.

Der staaer ved dette Moment endnu alene den vigtige Underfølgelse tilbage, om hvorledes Generalangivelserne efter den bestaaende Lovgivning skulle være beskafne, med hvilken Grad af Nøiagtighed de fordræs afgivne, for at Toldvæsenet skal kunne modtage dem og tillade Klareringen at begynde.

Der siges i Tfgns. § 150, at Angivelsen bør være „nøiagtig og bestemt“ (See den Tfgn. vedføiede Formular I, A.); hvorhos § 154 tilføier som almindelig Regel*),

*) Ved R. D. 21 Febr. 1821 og 23 Febr. 1822 er dog Kbhvns. Toldinspection blevet bemyndiget indtil videre til at modtage Efteran-

at Efterangivelse ei modtages; en Bestemmelse, der tildeels sigter til at forebygge Collusioner af Opsynet. — Som Modification af § 150 bør ansees den i § 151 givne Tillaelse til at angive „ongefærligen“ saadanne Varer fra fremmed Sted, som i Facturerne ere anførte efter fremmed Maal eller Vægt.

Disse Bestemmelser vare vistnok meget moderate, som Alt hvad Tsgn. af 1797 har paabudet. De indeholdt Intet, hvorved Skipperen directe eller indirecte afsødtes en nøiagtigere Generalangivelse, end det var ham muligt uden Fare at gjøre. — Men det varede ikke længe, førend Revisionen vidste at gjøre Fordelene gjældende ved den Control, som et skjærpet Toldforklarings-System kunde afgive mod Collusioner af selve Toldopsyns-Personalet, især det underordnede. Naar nemlig en Skipper var forceret til at gjøre en bestemt Generalangivelse i et Dieblif, hvor han endnu ikke kunde vide, hvilken Opsynsbetjent der vilde blive ansat til at kontrollere Udløsningens Overensstemmelse med hans Angivelse, saa nyttede det ham ikke længere, om endog den Betjent, som blev ansat, virkeligen var en af ham bestuffet. Nedenfor skal noget nærmere Rigtigheden af dette Raisonnement blive omhandlet; men det er Ideen, som maa antages at ligge til Grund for det strenge Angivelses-System, der hos os Tid efter anden har udviklet sig, saavidt jeg skønner, i ligefrem Strid med eet af Diemedene for Toldlovgivningen af 1797, der gif ud paa at affstafte de unyttige Toldbodformaliteter. — Pl. 27 Jan. 1800 bestemte allerede til Tsgns. § 151, at Kornvarer fra fremmed Sted ei længere maatte angives i fremmed Maal eller ongefærlig, men bestemt efter dansk Tøndemaal, dog med 8 pCts. Spillerum forinden

givelse af svenske Stippere og Baatsførere, inden de indlægge igjennem Bommen, og imod at gjøre Paategning derom paa Løsserullen.

Overmaalet bevirkede Straf. Pl. 28 Febr. 1817 gjorde den almindelige Forandring ved Tfgns. § 151, at „ongesærligen“ forandredes til: „bestemt Størrelse efter fremmed Maal og Bægt“ (jfr. Placatens Ord). — Pl. 25 Juni 1818 bestemmer, nærmest vel med Hensyn til de specielle Angivelser efter § 166 (hyvorum senere), men dog ogsaa i Anledning af det foregaaende Lovbud, at „omtrentlig Angivelse for Fremtiden kun skulde tilståedes, hvor det af de medhavende Documenter eller af Omstændighederne skjønnedes, at Skipperen ei var istand til med Visshed at angive sin Ladning i en saadan Størrelse, der med nogen Bestemthed lod sig reducere til dansk Maal eller Bægt.“

Men Pl. 9 Juli 1821 er den gjældende Hovedlovgivning i denne Materie. Den er især for de kjøbenhavnske Handlende af saadan Bigtighed, fordi den først sætter Bestemmelsen i § 158 (om naar der maatte løses „udenfor Toldboden og den derved værende Plads og Pakhuus“) i Forbindelse med selve Angivelsernes Bestaaffenhed efter §§ne 150 og 151. I Kjøbenhavn er det nemlig ved adskillige Ladninger forbundet med særdeles Omkostninger at skulle løse ved selve Toldboden istedetfor ved Pakhusene oppe i Byen. En Bestemmelse, som gjør Lossepladsen afhængig af Angivelsens Nøiagtighed, tvinger altsaa Bedkommende, for at undgaae Bekostninger og Tids-spilde, til at gjøre en bestemtere Angivelse, end man ellers efter de almindelige Regler vilde have kunnet forlange. Placaten begynder med at udtale som almindelig Regel, at Generalangivelsen kun skal indeholde den foreløbige Anmeldelse af hele Ladningens Indhold; men Tillæget: „under de Bestemmelser, som herefter ansføres,“ modificerer meget denne Regel. Thi disse „Bestemmelser,“ der ere særligt fastsatte for de i Placaten under Nr. 1 og 2 legalt definerede Styrtegods- og Stykgods=Ladninger, gaae ud paa,

at de første skulle angives i „en bestemt Størrelse“ efter dansk Maal og Vægt, eller, forsaavidt Skipperen ei hertil seer sig istand, da efter det fremmede Maal, hvorpaa hans Ladningspapirer lyde. Om selve Indholdet af Stykgods affordres Skipperen ingen anden Oplysning, end han har kunnet forskaaffe sig ved Indladningen eller af sit Manifest, Connossementer eller andre Befragtnings-Documenter, hvilke han, naar paaafordres, uvægerligen skal fremvise (hvis han har dem). Men det løse Stykketal og Emballagernes Mængde, Slags, Mærker og Benævnelser bør angives med den Nøiagtighed, som under Nr. 2 er bestrevet, og som, navnlig hvad Trælastladninger angaaer, strækker sig indtil „Antallet af hver Sort, hvori Ladningen bestaaer, saasom Bjeller, Sparrer, Pahlholter, Rægter, Planter eller Brædder.“ Placaten tilføier rigtignok, at naar Skipperen „ei seer sig istand til at opgive slige KjenDEMærker paa Godsset, da skal han dog opgive dem saa nøiagtigen, som hans medhavende Manifest, Fragt-Connossement eller Indladnings-Optegnelse sætter ham istand til.“ Men da der umiddelbart efter siges, at Godsset i saa Fald ikke maa løses andetsteds end paa Toldboden og i det kongelige Pakhuus, saa indtræder — trods den tilsyneladende Moderation — dog den alt berørte indirecte Tvang for Skipperne til, idetmindste i Kjøbenhavn, at angive saa at sige over deres Kræfter, d. e. ud over den Kundskab, som de qua Skibsførere behøve at have om deres Ladnings Indhold.

Vi skulle senere, i Forbindelse med de analoge Bestemmelser i samme Placat med Hensyn til de specielle Angivelser, atter vende tilbage til denne Materie.

c. Om de Momenter i Toldklareringen, som nærmest slutte sig til Generalangivelsen.

Herunder har jeg indbefattet de 3 Punkter c, d og e af Toldforordningens 2den Afdeling B., hvilke handle respective om

Skibsafgifternes Erlæggelse, Udløsningen og urigtige Generalangivelser.

Med Hensyn til Skibsafgifternes Erlæggelse maa jeg henvise til §§ne 155 og 156, hvorved blot bemærkes, at Slutningen af dette Capitel vil komme til at afhandle det Fornødne om Skibsmaalingen.

Reglerne for Udløsningen indeholdes i Tfgns. §§ 157—160, samt i Instr. 12 Decbr. 1797, §§ne 18, 21, a, 22, 41 og 42 og Instr. for Kbhvn. af 26 Aug. s. A., §§ne 17, 26 og især, med Hensyn til den for Hovedstaden saa Characteristiske Losning i Havnedistricterne oppe i Byen, i §§ne 41, 49—54. Ifr. Circ. 29 Septbr. 1827, der indskærper den nøiagtige Overholdelse af Pl. 25 Juni 1818 og 9 Juli 1821, idet enkelte Toldsteder havde lempet disse Lovbud efter Søfartens Interesse ved at modtage omtrentlig Angivelse eller Angivelse med Bægt, Maal og Stykketal in blanco, hvilke da senere efter Undersøgelsen udfyldtes.

Det blev bemærket, at Generalangivelsen udgjorde Basis for den hele Toldklarering. Den er det Document, til hvilket Toldvæsenets første Netskrav og Skipperens Straffean svar støtte sig. Den ældre Lovgivning har derhos tillagt den, og den nyere i høi Grad udviklet en anden Betydning hos den, hvilken, forsaavidt den paalægger Klarererne en foreget Controlbyrde, egentlig burde være disse uvedkommende, nemlig Controlten, som gennem Generalangivelsen kan udøves mod en Opsynsbetjent, hvis Redelighed staaer paa svage Fødder*). Dette er alt i det Foregaaende blevet antydet, og man vil i alle Forskrifterne

*) Mere tør man vist ikke sige, thi er en Betjent complet uredelig, gives der mange Maader, hvorpaa han, med nogen Klogskab og Skjendskab til Anordningerne, kan besvige Intraderne. Imidlertid er den fuldstændige overlagte Malversation vel sjeldnere end halve Cellusioner.

om Generalangivelsens Protocollationstid, Attestation m. v. finde Anskuelsen om dens dobbelte Betydning bekræftet. Om den udførligere Detail maa jeg henvisse til de angivne Lovbestemmelser, der dog maaskee først tilfulde ville kunne forstaaes, naar man engang i Birkeligheden har overværet en sliq Expedition. I Hovedsagen gaaer det til paa følgende Maade.

Saa snart Generalangivelsen er underskrevet af Skipperen, skal den, inden nogensomhelst Segls Aftagelse, Inquisition eller Udlosning maa begynde, snarest muligt nøiagtigen indføres og gives Nummer af Kassereeren eller vedkommende Toldskriver i den saakaldte indgaaende Toldbog, som er en af Generaltoldkamret autoriseret, gjennemdraget og pagineret Protocol, hvor ingen Udskeltelser, ingen Radering, ingen Bladudrivning er tilladt. Den bliver indført paa en Tid, da Angiveren og Regnskabsføreren ere uvidende om, hvilken Dpfsynsbesjant der vil blive ansat ved Udlosningen; og engang indført, kan ingen Forandringer ved den undgaae Collegiets Revisions Opmærksomhed. Der kan end ifte af en colluderende Regnskabsfører lades Plads til den in blanco, saaledes at en efter Omstændighederne modificeret Angivelse senere kunde indføres. Thi foruden at det paahviler Toldinspecteuren at paasee, at betimelig Indførsel skeer i Toldbogen, skal desuden umiddelbart efter denne Indførsel en ligelydende saakaldet Pösserulle eller Pösseseddel affattes af Regnskabsføreren, forsynes med Generalangivelsens Nummer og leveres til Overopsynet (Toldinspecteuren), for af dette tilligemed Generalangivelsen at viseres. Derefter leveres Generalangivelsen tilbage til Kassereeren (eller vedkommende Toldskriver), medens derimod Pösserullen bliver hos Dpfsynet, og af Inspecteuren (Havnecontrolleuren) gives Paa-tegning om, hvilken Toldbesjant der skal varetage Udlosningen, ved hvilken Pösserullen tjener til Rettesnor. — Pösserullens endelige Attestation om Overeensstemmelse med det Udlossede be-

roer atter paa Indholdet af de af Kasserer og Inspecteur autoriserede, underskrevne, gjenmemdragne og med Toldsegl forsynede saakaldte Losseark eller Losseoptegnelser, som den ved den umiddelbare Oplosnings-Actus ansatte Betjent fører med Blæk, eller i særdeles ondt Veir med det vanskeligere end Blyant udslettelige Rødfridt, over hvert Stykke Gods, Emballage m. v. af en Stykgods-Ladning, og hver Tønde m. v. af en Styrtegods-Ladning, som ilandbringes *).

Om nu end Kassereren vilde colludere med en Skipper og tillade ham Rettelser efter Udøsningen i Generalangivelsen, saa skulde de samme Forandringer ogsaa foregaae med Losserullen og med Lossearket, hvilket ikke godt kunde lade sig udføre uden ved Collusion af det hele Opsyns-personale, som havde havt med Udøsningen at bestille; og slike combinerede Bedragerier af Klarerer, Regnskabsfører og Opsyn i Forening kunne deels vanskeligen tænkes, deels aldrig blive uopdagede under en nogenlunde energisk Administration. Af en enkelt Opsynsbetjent vil det af det Foregaaende skjønnes, at man heller ikke har at frygte det Slags Besvigelser, som kunde kaldes i Formerne. Man kan reent tillufte Vinene for en Opøsning af uangivet Gods, det er vist, skjøndt dette, endog ved de større Toldsteder, vistnok sjeldnere bliver uopdaget, naar det har været af nogen Betydning, formedelt andre Handlendes Skinsyge og de ved enhver Opøsning tilstædeværende Arbejdsfolk, som snart faae nogen Indsigt i Toldforretningerne. Men det vil, uden samtidig Collusion mellem Regnskabsføreren og Opsynet, være umuligt for det sidste, ligesaa vel som for den første, at kunne for Revisionen give Noget Udseende af at være angivet, som ikke var det.

*) Jfr., foruden Instruxens § 22, Coll. Skriv. af 25 Septbr. 1824. (Albertus p. 76).

Saa snart Controllen gennem Papirerne er behørigen blevet forberedt, og Opsynsforretningerne derefter forbeholdt af Toldinspecturen eller den, der handler som saadan, kan Udloosningen begynde paa det Sted, hvor Overopsynet efter § 158 har tilladt den. Naar den herefter skal begynde og hvorlænge fortsættes ad Gangen, beroer paa vedkommende klarer selv, under Jagttagelse af Tegn. § 101 og Pl. 30 Jan. 1805 for Kbhvn., der, sjøndt nærmest angaaende § 100 (om Contoirtiden for Regnskabsførerne), dog ogsaa gives Anvendelse paa selve Opsynsforretningerne. Naar Udloosningen standser, kommer § 159 til Anvendelse. I Praxis holdes sædvanlig Middag af de med Udloosningen beskæftigede Arbejdsfolk, i hvilken Mellemtid ogsaa Opsynspersonalet kan søge Hvile, efterat have iagttaget § 159. Men det følger ligefrem af § 101 i Modsetning til § 100, og deri er heller ingen Forandring gjort ved Pl. 30 Jan. 1805, at, naar Vedkommende ikke ville standse Udloosningen om Middagen, kan Toldopsynet ei for dets Skyld fordre Saadant. Dnffes Løsningen derimod fortsat udover den fastsatte Tid om Aftenen, indtil hvilken Opsynet er pligtigt at være tilstæde, da bør dette saavidt muligt ikke negtes, og bliver vist ogsaa sjelden negtet; men det er da i sig selv billigt, at den Handlende giver en passende Erstatning for det forøgede Arbejde, som det dog under ingen Omstændigheder maatte tillades en Betjent selv umiddelbart at oppebære, men som efter en lovbestemt Takt bør indbetales til den almindelige Regnskabsfører, for af ham at tilstilles Vedkommende. Forsaavidt dette ikke allerede iagttages, tør man vente det foranketiget af Generaltoldkamret.

Udloosningen begynder med det uforseglede Godses Nydning af Dækket. Derpaa eller, hvis Dækslastens Bestaaenheit har tilladt det, strax eftersees Forseglingen (sfr. det Foregaaende), hvilket Eftersyn, efter Circ. 10

Decbr. 1836, Nr. 5, altid bør stee i Overværelse af Skipperen, Styrmanden eller bedste Mand. — Befindes Forseglingen rigtig, og ei heller nogen fortiet Indgang, hemmelige Gjemmer eller slikt opdages, gives derom Attest paa Forseglings-Reverset. I modsat Fald har Opsynet at forholde sig i Henseende til Affattelse af Rapport, Paastands Nedlæggelse m. v. saaledes, som i 6te Capitel skal blive udviklet. Men Udlosningen standser ikke, med mindre at Inquisitionsbetjentene, hvoraf dog den ene ordentligviis bør være en overordnet, finde det nødvendigt at tilkalde det øverste Opsyn, som snarest muligt bør stee, eller at Skipperen ønsker en Synsforretning, hvilken det da er hans egen Sag at foranledige optaget. Det Anførte gjælder ogsaa, skjøndt mindre, med Hensyn til det Eftersyn, som skal finde Sted, hvergang en Forsegling paa Grund af standset Udlosning har fundet Sted. Efter Seglens Aftagelse fuldføres Udlosningen overeensstemmende med hvad i det Foregaaende er bemærket om Losseark's Forelse, Lossetiden, Afbrydelser, Forsegling m. v. (see ogsaa Tsgns. § 160 og Pl. 16 Septbr. 1826 ad §§ne 58 og 160). Derhos kan Slutningsbestemmelsen i § 157 om Liggedage mærkes og jevnføres med Tgn. 4 Aug. 1742 § 8 og 28 Septbr. 1778, der dog ere Tolvvaaset uvedkommende. Naar Udlosningen er tilende bragt, er det egentlig først, at Inquisition efter skulte Gjemmer og Indgange til den tomme Last ret kunne anstilles; og dermed forholdes da paa samme Maade, som ved den forudgaaende Inquisition. — Med Skibsprovisioner, der som saadanne skulle angives, men uden derfor at behøve at fortoldes, forholdes efter Tsgns. §§ 79 og 174, ifr. Instr. 12 Decbr. 1797, § 29, Pl. 30 Decbr. og Circ. 4 April s. A. *).

*) Kan eftersees hos Albertus p. 40–41, hvorved dog kan bemærkes, at den p. 41 anførte Decision af 1828 neppe er rigtig.

Slutningen paa det hele Moment af Toldklareringen, som begynder med Generalangivelsen, og som kunde kaldes Klare- ringens første Deel, er Opsynets endelige Attest om, at Skibets Indhold har været overensstemmende med den efter Generalangivelsen udfærdigede Løsserulle. Paategning herom gives baade Løsserullen i Dver- eensstemmelse med Løsseoptegnelserne *), og udenfor Kjø- benhavn Generalangivelsen i Dverensstemmelse med begge. Alle 3 Documenter følge Regnskaberne til Revision. — Stem- mer Ladningens virkelige Indhold ikke overens med Angivelsen, da gives Attest for den Deel, som findes rigtig, og med Hensyn til Urigtighederne og den derfor ifaldne Straf forholder Opsynet saaledes, som i 6te Capitel skal blive udviklet. Dog kan mærkes, at Korn-, Salt- og Steen- fulsladninger, samt Styrtegodsladninger af Bark ere tilstaaede et upaaanket Dvermaal af 8 pCt., ligesom Brænde et af 4 pCt. Dog at Dvermaalet naturligtvis svarer enkelt Told og, i Tilfælde at det overstiges, medtages ved Mulkfberegningen (Pl. 27 Jan. 1800, 25 Juni 1818 og 9 Juli 1821). — Selve Straffebestemmelserne i Tsgns. §§ 161 og 162, ifr. Pl. 9 Juli 1821 ad § 162, litr. a—c, ville mere passende finde deres Plads i et eget følgende Capitel (det 6te).

Dog maa Pl. 9 Juli 1821 ad § 162, litr. d her sær- ligt omhandles med Hensyn til det ikke uvigtige Spørgsmaal, hvortil den giver Anledning. — Sædvanligen ville nemlig Urig- tighederne bestaae i, at forlibet er angivet, og de citerede Straffebestemmelser af Tsgn. forudsætte ogsaa, at enten uangi-

*) Forsaavidt Løsscartet har været ført af en Underbetjent, underskriver denne alene og staaer alene til Ansvar for Rigtigheden; men Dver- opsynet attesterer for hans Competence. Instrux 12 Decbr. 1797, § 53, Instrux 26 Aug. f. A., § 51.

vet Gods ilandsniges, eller at andre eller flere Varer forefindes, end Angivelsen lod paa. Man havde ved Egn. af 1797 vist nok ikke tænkt sig Muligheden af, at en Handlende forsættelig skulde lade sin Skipper angive formeget; et Tilfælde, som ogsaa vanskeligt kunde indtræde, da Forstrifterne i dette Lovbud om Noiagtighed i Angivelsen vare saa moderate, at en Klarerer neppe kunde finde sig directe eller indirecte forceret til at gjøre en noiagtigere Angivelse, end der efter Omstændighederne var ham mulig, altsaa heller ikke bragt til den Yderlighed at maatte angive formeget, for at være sikker paa at undgaae Straf for at have angivet forlidet. Efterat imidlertid Pl. 9 Juli 1821, som vi have seet, betydelig har skjærpet Angivelsespligten, er det begribeligt, at Saadant kan hændes, og at Tilfælde ville kunne møde, hvor Toldvæsenet skjøner af selve Skibspapirerne eller af Skibets Størrelse, at en Angivelse er endog meget betydeligt for høi. Hvad enten nu Grunden til et saadant Misforhold maa søges i en vidtrevnen Uengstelighed for at angive forlidet, eller i en, saavidt skjønes, meget tilgivelig Ryst hos den Handlende til at gjøre Toldvæsenets ham overspændt forekommende Fordringer latterlige, maae dog Tilfælde som de omhandlede vistnok ansees fremkaldte ved en Ufuldkommenhed i den Lovgivning, som de sigte til at omgaae. Men saalænge denne bestaaer, bliver Spørgsmaalet blot for det enkelte Toldsted, hvem Myndigheden er betaget til selv efter Billighed at ordne disse Forhold: hvorledes har Toldvæsenet i et slikt Fald at forholde sig? — Tilfældet er vistnok rettest at ansee som ulovbestemt. Det citerede litr. d af Pl. 9 Juli 1821 ad § 162 indeholder nemlig vel, at naar ved Udloosningen forefindes „færre Stykker Gods end angivet, da bøder Skipperen Intet, saafremt Skibet har været taget under stadigt specielt Opsyn fra Angivelsens Udstedelse indtil Losningens Tilendebringelse; i modsat Fald er han ifalden en Mulkt fra 10 til 100

Rbdfr. rede Sølv efter Collegiets Kjendelse." Men hele Indholdet af denne Passus og dens Forbindelse med det i Litr. c. omhandlede Tilfælde, at flere Collier af samme Slags og Mærker forefandttes end angivet, berettiger vistnok til nærmest at ansee den som givet i Modfætning til hiin Bestemmelse i litr. c.; hvoraf Følgen bliver, at Udtrykket „færre Stykker“, der ogsaa i Placaten findes med udhævet Tryk, maa urgeres. Jeg troer saaledes denne Forskrift fuldkommen anvendelig, hvor Talen er om færre forefundne Stykker Biinsade, Dr. hoveber, Bundter, Kasser, Kister, Kurve, Baller o. d., som ret egentlig kunne kaldes „Stykker“ Gods; men derimod t. Ex. ikke paa de under Punkt d. i det foregaaende Afsnit af Placaten anførte Trælastladninger, der vistnok kun uegentlig fortjene at henføres til Behandling som Stykgods-Ladninger. Ei heller skjønes den omhandlede Straffebestemmelse anvendelig paa de Tilfælde, hvor egentligt Stykgods vel findes overeensstemmende med Angivelsen hvad Antallet angaaer, men derimod af ringere Størrelse med Hensyn til Indholdet, t. Ex. naar Noget er angivet som hele Piber, men kun befindes at være halve eller Drhoveber osv. Rigesaalidet vil Mulkten af 10—100 Rbdfr. nogen- sinde kunne dicteres, naar en Styrtogods-ladning (og om det Slags, samt om Trælastladninger vil Dvæstionen oftest opstaae) ved den endelige Udlosning befindes om endog nok saa betydeligt mindre end angivet. Straf vilde Domstolene overhovedet neppe anvende i deslige Tilfælde; og det indsees, at en Skipper paa Grund heraf kunde, ved en overdreven hoi Angivelse, stedse eludere den hele strenge Angivelses-Control, samt endog aabne sig et vidt Spillerum til at benytte en bestuffen Opsynsbetjents Collusion, saafremt ikke Toldvæsenet havde et andet Middel til sin Disposition, der idetmindste afgiver en betydelig Modvægt mod de større Elusioner af dette

Slags, men som vi strax skulle faae at see, dog ikke er tilstrækkeligt til at afværge de mindre vitterlige.

Det følger nemlig nødvendigt af Forretningernes Mængde, især ved et større Toldsted, at ikke alle ankomnende Varer kunne nøiagtigen udmaales, efterveies, estertælles og eftersees. Paa den anden Side skulle saavel de generale som de specielle Angivelser være forsynede med Opsynets Attest om deres Rigtighed, forinden de af Regnskabsføreren kunne lægges til Grund for Afgiftsberegningen. Heraf flyder, at Opsynet, for ikke at forarsage de Handlende et uforsvarligt Ophold, i mangfoldige Tilfælde maa attestere efter et meget løst Skøn. Denne Attest uden forudgaaet speciel Undersøgelse kan man nu anvende som Tvangsmiddel mod en outreret Angivelse, ved at give den Paa-tegningen „rigtig befunden“; hvorved den Handlende nødsages til at betale Tolden efter Angivelsens Indhold, uden Hensyn til hvad han virkelig har bekommet af Varer. Man paaberaaber sig for denne Fremgangsmaade den sidste Paaus af Pl. 9 Juli 1821 ad § 166; men der behøves aldeles ingen positiv Hjemmel herfor, thi en Klareret vil aldrig med Grund kunne beklage sig over, at man har troet ham paa hans Ord. Dette er nu ligefrem vist, naar Tolen er om en Attestation uden forudgaaet Undersøgelse, og uden at specielt Opsyn har været ansat ved Udbøsningen. — Mere tvivlsomt er det, om Opsynet er berettiget til at attestere som rigtig en Angivelse, naar det virkelig ved en speciel Undersøgelse har forviiset sig om, at den var for høi. Det maa, ifølge det citerede Sted af Pln. af 1821, rigtignok antages, at Toldvæsenet dertil er uberettiget. Men det kan ikke negtes, at det havde været langt consequentere efter det hele strenge Angivelses-System, som bemeldte Placat begrunder, om den udtrykkelig havde fastsat, at enhver Angivelses Indhold altid blev det Minimum, som skulde lægges til Grund for Afgiftsberegningen. Thi tør

en Regnskabsfører nogenfinde tage imod en Opsyns-Attest for, at Mindre foresandtes end angivet, saa vil det ogsaa være muligt ved Collusion at faae en i Grunden rigtig Angivelse attesteret som for hoi, medens man paa den anden Side, formedelst Angivelsens virkelige Noiagtighed, kunde være aldeles sikker for Straf, hvis en anden og rebellig Betjent skulde blive ansat ved Udbøsningen istedetfor den uredelige, med hvem Aftalen var truffet. At en paa Mindre end Angivelsen lydende Attest nogenfinde ansees modtagelig som Grundvold for Afgiftsberegningen, er vistnok en Inconseqventis ved det nugældende Controlsystem; men det maa forekomme glædeligt for Enhver, som misbilliger de altfor strenge Fordringer om Angivelses Noiagtighed; thi det er altid et Tegn til, at et System ei længe vil holde sig, naar det ikke consequent bliver gennemført.

For Dampskibe følges en noget afvigende Klareringsmaade ved Kjøbenhavns Toldkammer, grundet paa det Særegne ved Dampskibsfarten. Disse Skibe gjøre nemlig vel Generalangivelse, de indenlandske, som indehave Kjøbmandsgods, for hele Ladningen, de fremmede, ligesom andre forbiseilende Skibe, for hvad de løsse. Men der finder det Særegne Sted, at Løsningen skeer for Angivelsen, fordi Tiden ikke tillader dennes Affattelse forinden. For de Dampskibe, hvis Hovedstation er Kjøbenhavn, og hvor hele Ladningen der løsses, afgiver Skipperen paa Forseglingens-Reverset eller Forseglingens-Blanketten under sin Haand en Specification over Ladningen, et Slags interimistisk Generalangivelse, der maa tillægges samme Virkning i Henseende til Straf, naar flere Varer foresindes, end Specificationen indeholder, som en egentlig Generalangivelse. Disse Skibe ere ogsaa Inquisition underkastede efter Udbøsningen. — Det vil indsees, at Dampskibenes Klareringsmaade gjør det lettere for dem at bedraudere, og da derhos indenlandske Dampskibe ogsaa

nyde Begunstigelse i Henseende til Tolden af deres Kulforbrug (iffr. 3die Capitel), saa har fgl. Resol. 31 Marts 1830 paalagt disse sidste et extraordinairt Straffeanfvar i Henseende til det Gods, som derfra ilandsniges og ikke medbringes af Passagererne i deres Collys. (Om selve Straffen see 6te Capitel).

d. Om de specielle Angivelser og Varernes endelige Klarering.

Af § 160, sammenholdt med Pl. 16 Septbr. 1826, saaes det, at den Udlosning, som finder Sted efter Generalangivelsen, endnu ingenlunde gjør Eierne raadige over Varerne, hvilke uden foregaaende Undersogelse kun maae oplægges i det kongelige Pakhuus. — Generalangivelsen gjøres af Skipperen eller lyder idetmindste paa hans Navn. Men det behøver ved den ikke at være afgjort, hvorledes med Varerne videre skal forholdes. Vil derimod Varernes Eiere eller Commissionairer, det være Skipperen selv eller Andre, være dem raadige, siger § 163, da skulle de melde sig paa Toldboden og selv gjøre eller lade forfatte og underskrive deres specielle Angivelse, hver for sin Andeel (iffr. § 165). Det staaer forresten ifølge § 164 Enhver frit for strax efter Generalangivelsen at gjøre sin specielle, der føres til Bogs, paategnes af Opsynet osv., paa samme Maade som den generale. Til en bedre Oversigt har jeg troet at maatte henføre det denne Deel af Klareringen Bedkommende under forskjellige Nummere.

1. Hvad først angaaer den Nøiagtighed, med hvilken de specielle Angivelser kunne fordres afgivne, da sees det af § 166, at endog disse var det efter Tsgn. tilladt at afgive „ongefærligen“, saafremt den Angivende derom selv var i Uvisshed, uden at det havde anden Følge for ham, end at han var undergivet den „fornødne Foranstaltning til Opsigt og Undersogning.“ Men ved disse Tsgns. lemfæl-

dige Bestemmelser om Angivelsespligten maae igjen nævnes de ovennævnte Tillægsplacater af 27 Jan. 1800, 28 Febr. 1817 og 25 Juni 1818, især dog Pl. 9 Juli 1821 ad § 166, hvilken sidste jeg maa bede nøie at mærke. Der skjelnes her- efter, ligesom ved de generale Angivelser, mellem Styrtegods- og Styfgods-Ladninger. Med Hensyn til Styrtegods, da ere de specielle Angivelser alene deri forssjellige fra den generale, saavidt af Placatens mindre klare Udtryk kan forstaaes, at hine foruden den nøiagtige Angivelse i fremmed Maal eller Vægt, som var de Skippere tilladt, der ei saae sig istand til at angive i dansk Maal, tillige skulle anføre hvad saadant udgjør i dansk Maal eller Vægt. Naar den Handlende over- hovedet nøiagtigt kender Indholdet af Varen efter fremmed Maal og Vægt, kan det ikke genere ham stort tillige at tilføie en Reduction til dansk Maal eller Vægt. Men hvilken forøget Control man herved har troet at opnaae, er ikke let at indsee, da man, som det synes, ligesaavel maatte kunne straffe urigtig Angivelse efter almindelig bekjendte fremmede Maal og Vægt- størrelser, som efter danske. De samme Bestemmelser gjentages med Hensyn til de specielle Angivelser for Styfgods, hvilke skulle være i høieste Grad nøiagtige i Henseende til selve Varernes tarifmæssige Slags og Dvantitet (ifr. Pln.), medens det derimod ved Generalangivelsen var tilstræffeligt, at Embal- lagens ydre Form, Bestaaffenhed og Kjendemærker bestemt op- gaves, idet Dpsynet ingen anden Dplysning kunde fordre om Godssets Indhold end den, som Skipperens Papirer indeholdt, hvis han havde saadanne.

Saaledes ere Reglerne efter Pln. af 1821, saavidt det ved Fortolkning har været mig muligt at udbringe. Men navnlig i Kjøbenhavn er den mindre tydelige Adskillelse mellem den Nøiagtighed, som udfordres ved de generale, og den, som udfordres ved de specielle Angivelser, blevet noget ubestemt op-

fattet, saaledes at man der sædvanlig negter enhver Styfgods-
 Ladning Losning udenfor Toldboden, saafremt Generalangivel-
 sen ikke, foruden Emballagernes Stykketal, Bestaffenhed, Stør-
 relse og Kjendemærker, tillige indeholder af hvad Slags den
 deri befindelige Vare er. Dette er i Grunden et Tillæg til
 Placatens Forfrifter ad Tfgns. §§ 150, 151 og 158; men
 som fuldtvel kan forklares af den ved de specielle Angivel-
 ser for Styfgods-Ladninger tilføiede Bestemmelse, at de ikke maae
 opløses udenfor Toldboden, medmindre Varesnes Slags og
 Qvantitet aldeles bestemt paa den forestkrevne Maade er op-
 givet. Thi naar engang Opsynet, overeensstemmende med
 Placatens Begyndelse, havde tilladt Losning i Havnedistricterne,
 fordi Generalangivelsen havde den befalede Nøiagtighed i Hen-
 seende til Emballagernes ydre Slags, Størrelse og Kjende-
 mærker, saa turde det blive noget vanskeligt igjen at negte
 den maafee alt stedfundne Losning, fordi de senere ind-
 givne specielle Angivelser ei vare nøiagtige nok. Skal der alt-
 saa kunne bringes Overeensstemmelse ind imellem to, som det
 synes, modstridende Bestemmelser i samme Placat, med andre
 Ord: skal den sidste af disse Bestemmelser ikke blive aldeles
 uanvendelig og have Udseende af ved en Feiltagelse at have
 indsnæget sig, saa er vistnok den eneste Udvei den, som det
 kjøbenhavnske Toldopsyn følger, nemlig at overføre Noget af
 Placatens Bestemmelser om de specielle Angivelser paa de gene-
 rale. Dette medfører heller ingen forøget formel Byrde for
 Skipperne eller de Handlende, efterat Pl. 16 Septbr 1826,
 ved sin Bestemmelse ad §Sne 58 og 160 i Tfgn., har bevir-
 ket, at ingen Udlosning udenfor Toldboden kan finde Sted,
 forinden de specielle Angivelser ere indgivne. Thi det følger
 heraf, at naar en Skipper alligevel ikke kan begynde at løse,
 uagtet Opsynet har tilladt ham at gaae op i Havnedistricterne,
 med mindre de saa nøiagtige specielle Angivelser ogsaa ere ind-

givne, saa kan det ikke forarsage ham, eller rettere den Handlende paa hans Begne, nogen videre Gæne at gjøre Generalangivelsen lidt nøiagtigere, end egentlig efter Pln. af 1821 behøvedes for at udvirke ham Tilladelse til at gaae op i Havnene. — Løsning i Havnene, der nok kun i Kjøbenhavn gjør nogen betydelig Forskjel for den Handlende, finder foreøvrigt sjelden Sted med andre fremmede Styfgodsladninger, end saadanne, som ankomme fra transatlantiske Steder. Imidlertid gjøres dog undertiden Undtagelse til Fordeel ogsaa for andre Styfgodsladninger, og vistnok oftere uden at en streng Opfyldelse af Pln. af 1821 er mulig. Havariskibes Løsning i Havnene udgjør en almindelig Undtagelse.

Mærkes maa Pl. 2 Novbr. 1822 og 16 Septbr. 1826 ad § 166, hvorefter der renonceres paa det fremmede Maals Reduction til danst i Angivelserne over Styrtegodsladninger, saafremt Ijerne betale 4 pCt. af Indførselstolden til Deling mellem de Betjente, som i den Anledning have været specielt ansatte ved Udløsningen. Ogsaa denne Forstrift synes mindre heldig. Thi det kan neppe bestaae med rigtige Principer, at en Handlende skal betale specielt, fordi han ei er istand til at give Toldvæsenet noiere Dplysning om sine Varer, end den, han selv behøver, og som hans Facturer indeholde.

Ved de specielle Angivelser, ligesom ved de generale, ligger i Grunden hele Tvangen i Bestemmelsen om den nødtvungne Løsning paa Toldboden. Naar Varerne engang der ere opløste i det kongelige Pakhuus, frembyder deres Klarering ingen videre Vanskelighed. Den, som ikke kan eller ikke tør gjøre en aldeles bestemt Angivelse (sfr. Bestemmelsen i Pln. af 1821, om hvorledes Manufactur- og Fabrikvarer skulle angives, med Henførsel til deres tarifmæssige Benævnelser), kan lade sine Varer eftersee af Toldvæsenet, hvilket idetmindste i Kjøbenhavn skeer ved en foreløbig speciel Angivelse

til Eftersyn, eller Undersøgelse af Varerne i Opsynets Overværelse; hvorefter først den egentlige specielle Angivelse gjøres, som lægges til Grund for Fortoldningen. Denne Fremgangsmaade, som sædvanlig iagttages baade af Handlende og Ikke-handlende ved Klareringen af Dampskibs- og Postgods, samt i det Hele ved Berigtigelsen af Manufactur- og Fabrikvarer, medfører ingen anden Inconvenienc, end at den tager længere Tid op, især for Toldvæsenet, og derved indirecte forde paa deres Tour ventende Ydere.

2. Hvad angaaer Hensigten, hvori Klarererne afgive deres specielle Angivelser, da kunne Varerne efter § 167 angives til Udførsel, til Creditoplag eller til Fortoldning. Man kunde tilføie: til Transitoplag, hvorpaa de imidlertid allerede ifølge § 160 præsumeres at ligge, inden speciel Angivelse over dem er afgivet, men paa hvilket de dog ogsaa efter udtrykkelig speciel Angivelse kunne blive henlagte for en bestemt Mand's Regning, være sig i hans eget eller i kongeligt Pathuus (jfr. herom næste Capitel). Fremdeles kunde man ved § 167 tilføie: til Gjennemførsel eller videre Førsel her i Landet. Herom see ogsaa næste Capitel, hvor Angivelserne til Udførsel og til Creditoplag ligeledes ville finde deres Plads.

Om Varer, der angives til Fortoldning, er det derimod paa sit Sted her at handle. Formen for det Slags Angivelser kan sees af den Tsgn. vedsoiede Formular No. II. Instrux 12 Decbr. 1797, §§ne 21, 32 og 41, samt Instrux 26 Aug. s. A., §§ne 17, 25 og 36 indskærpe, at enhver Angivelse strax skal indføres og gives Nummer i Toldbogen, samt gives Foreviisnings-Paategning af Overopsynet, forinden det er tilladt at foretage Eftersynet af Varerne, hvilket skeer overensstemmende med Tsgns. §§ 170 og 171 og Instrux 12 Decbr. 1797, §§ne 32 og 53, samt Instrux 26 August

f. A., §§ne 49, 51 og 68. Eftersynet antages, ifølge specielle Collegii Resolutioner, stedse at burde skee af tvende Betjente, som i Forening attestere med deres Navns Underskrift paa den specielle Angivelse*).

Eftersynet gaaer efter § 170 (jfr. § 27) ikke blot ud paa at forviise sig om Varernes Slags, men ogsaa om deres Værdi, og om deres Dvantage, eller om begge tillige. Jeg maa med Hensyn til hvad der i den Henseende er at iagttage ved Afgifternes Beregning, henvise til det derom handlende fjerde Afsnit, litr. a, b og c af Tfgns. første Afdeling (§§ne 27—36).

Hvad Tarationen angaaer, som omhandles i §§ne 28 og 29, da finder Fortoldninger efter Værdi nu ifølge Fgn. 1 Mai 1838 sjældnere Sted, undtagen med Hensyn til strandede Varer og nogle af de stempelplichtige, om hvilke der i det følgende af dette Værk skal blive handlet. Den kunstige Beregning efter § 28 synes mindre practisk; og det turde vel være tvivlsomt, hvorvidt den nu bør følges, da det af Stændersforhandlingerne**), som gif forud for Fgn. 1 Mai 1838, sees, at den Værdi, som i Almindelighed er lagt til Grund

*) Det er bekendt, at man især af dem, som klarere Smaating, — der imidlertid nok ikke vel kunne være anden Behandling undergivne, end store Varepartier, — oftere hører Klager over den Tid og Uleilighed, som det koster ved Kjøbenhavns Toldbod at blive expederet efter de specielle Angivelser, fornemmelig til Fortoldning og til Creditoplag, idet man maa løbe frem og tilbage mellem de forskjellige, hinanden gjensidigen controllerende Embedsmænd. Der udfordres megen practisk Sagskundskab til at kunne dømme om denne forøvrigt mindre vigtige Deel af de kjøbenhavnske Toldbodformaliteter. Jeg drister mig derfor ikke til nogen Yttring desangaaende. Men er en Simplification af Controllen mulig, føre Tidsumstændighederne og den almindeligere Interesse for Toldansiggender det nødvendigen med sig, at den vil indtræde.

**) R. G. T. p. 2595.

for de deri optagne Afgiftsberegninger, er Varernes Priis ikke her, men saaledes som den gjælder paa Productionsstedet eller de større europæiske Markeder. Imidlertid er Spørgsmaalet kun af liden Interesse, da der med Hensyn til de fornemste Værdifortoldninger ere fastsatte særegne Regler for Værdiens Udfindelse.

Om den for vaade Varer forestkrevne Ruding og Gradning kan sees §§ne 30 og 31 (jfr. Pl. 17 Mai 1810 og Circ. 4 Mai og 28 Septbr. 1799 om Detaillen). Ruding er den Handling, hvorved Toldvæsenet, ved Hjælp af et dertil autoriseret Instrument (Rudestof), i al Nøiagtighed og dog med temmelig Sikkerhed kan bestemme Pottemaalet af et Fougstage flydende Varer. Gradning er den Handling, at Toldvæsenet ved Hjælp af et Alcoholometer, i Forbindelse med et Thermometer, bestemmer Gradstyrken af Spirituosa. De til Ruding og Gradning fornødne Instrumenter, ligesom i Reglen Maale-Instrumenter og Vægter leveres af Toldvæsenet (jfr. Instrux 12 Decbr. 1797 § 21, d og 26 Aug. s. A. § 20, f.).

Om Veining og Maaling tale Tfgns. §§ 32—36, som noie maae mærkes, især § 36 om Tvist mellem Toldvæsenet og Yberne angaaende den optagne Vægtis og Maals Nøiagtighed.

Men derhos vil det specielt med Hensyn til Vægtfortoldningerne, der nu hos os ere saa almindelige, erindres hvad der i første Deel blev anført om Fordelene ved dem. Man vil, ved at gjenemgaae Tarifen af 1838, finde det vedtaget som Regel til Simplification ved Afgiftsbestemmelserne, at alle veiende Varer ere ansatte enten efter 100 Pbd. eller 1 Pbd., og hvor Afgiften er normeret pr. 100 Pbd., der falder den dog med hele eller halve Skillingen pr. Pbd. *) — Veiningen

*) R. C. T. p. 2620.

i den saakaldte „grove“ og „fine“ Bægts Localer i Kjøbenhavn besørget nu ikke længere af en saadan særegen Veiermester, som omhandles i Instrux 26 Aug. 1797 § 38, men udføres, ligesom ved de øvrige Toldsteder, overensstemmende med Tfgns. § 32, af de almindelige Toldembedsmænd.

Ved Siden af Bægtfortoldningen maae her, ligesom i den almindelige Deel af dette Skrift, noie mærkes Bestemmelserne om Thara. Oprindelig indeholdtes Reglerne for denne i Tfgns. § 363 (jfr. især med Pl. 5 Septbr. 1820). Nu er Tfg. 1 Mai 1838, §§ne 43—47 (jfr. Tariferne og navnlig p. 83—84) gjældende Lov, i Forbindelse med de senere collegiale Forfkrifter i Circ. 31 Decbr. 1838 og 30 Juli 1839. Det Almindelige om disse Bestemmelser, der nærmest vedkomme Afgiftssystemet, er anført i det foregaaende Capitel. Jeg har ved Tfgn. af 1838, §§ne 43—47, der noie maae confereres, blot at gjøre opmærksom paa, at det efter § 44 anden Passus er en frivillig Sag for de Handlende, ved Varers Fortoldning, om de ville lade sig noie med den lovbestemte Thara eller forlange speciel Undersøgelse af Nettovægten, hvilken sidste dog kun maa tages tilfølgende, forsaavidt den fundne Thara med $\frac{1}{2}$ eller 20 pCt. overstiger den lovbestemte. Derimod er det ved Varer, som tages paa Creditoplag, en Evangsforpligtelse for de Handlende at acquiescere ved den lovbestemte Thara, som kun maa fraviges af Toldopsynet selv, naar det, paa Grund af den i § 44, første Passus nævnte, eller formeddelt andre særdeles Omstændigheder, finder Anledning til speciel Undersøgelse. Denne Bestemmelse med Hensyn til Creditoplagsvarer er grundet deri, at det skulde være uoverkommeligt for Toldopsynet specielt at undersøge Tharen ved alle Emballager, der udføres af Creditoplag, saameget mere som Frastrivnings-Minimet er mindre, end det for Tilstrivningen fastsatte. Men maa Frastrivningen nødvendigvis som oftest tilstaaes uden

Undersøgelse af Nettovægten, blot med Fradrag af den lovbestemte Thara, saa bliver det, naar ikke samme nødtvungne Thara altid tillige gjælder ved Tilskrivningen, muligt for en Handlende at lucrere paa Statskassens og andre Yberes Beføstning. Har han nemlig t. Ex. faaet 300 Pd. Brutto Kaffe i Sætte tilskrevet, efter en speciel udfundet Thara af 4 pCt., som 288 Pd. Netto, da vil han, naar han udfører dette samme Partie, kunne faae det affkrevet som 291 Pd. Netto, saafremt der kun beregnes ham den for Kaffe i Værredsfætte lovbestemte Thara af 3 pCt. Dette Raisonnement finder imidlertid ingen Anvendelse paa saadanne Varer (t. Ex. Manufacturvarer), som aldrig til- eller fra skrives uden speciel Undersøgelse, fordi Toldopsynet kun ved en saadan kan forvisse om deres Bessaffenhed. — I det Hele synes det, baade ved Creditoplag, og navnlig hvad Fortoldninger angaaer, at Lovgivningen om en lovbestemt Thara, som en Begunstigelse for de Handlende i Almindelighed, nødvendig bør gaae over til at blive en Tvangssag for de Enkelte. Troer en enkelt Handlende sig brøstholden ved den lovbestemte Thara, og seer Toldopsynet sig istand til at kunne overkomme den fornødne Undersøgelse af Varernes Nettovægt, uden utilbørligen at opholde Andres Klarering, saa vil der neppe kunne anføres fyldestgjørende Grunde for, at det skulde stride mod den hele Handelsstands samlede Interesse at tillade sliq speciel Undersøgelse. Mod den kongelige Kasses Tarv kan det heller ikke med Rette siges at være. Thi om end nogle saa Afgiftsbesvigelser deraf kunde flyde, saa maae disse dog paa ingen Maade ansees absolut forebyggede ved en lovbestemt Thara; og dette Punkt hører netop til dem, hvor fornøgen Stringents af Toldvæsenet vækker mere Misnoie og Uvillie hos den menige Handlende, end den hele Gjenstand, hvorom Striden dreier sig, i Almindelighed er værd for Intraderne.

Den anden af de i Tfgns. §§ 32—36 omhandlede Gjenstande var Maaling, derunder dog iffe indbefattet Skibsmaalning (hvorum senere). Derimod hører herhen det egentlige Lønde = Indholds = og Aalen = Længdemaal, om hvilke jeg intet Særligt veed at tilføie til Tfgns. Bestemmelser, *) samt Cubik = Indholdsmaalet, som optages ved Hjælp af en almindelig Tommestof, efter simpel Cubikberegning, med Jagttagelse af de specielle Forfrister angaaende vandkantet Tommer og Brædder i Circ. 31 Decbr. 1838, ad „Tommer og Træ“. — Med Hensyn til Fortoldningen af det p. 77—78 i Tarifen 1 Mai 1838 opførte Tommer og Træ, da har det citerede Circ. af 1838 paalagt at optage Længdemaalene paa Tommer og Træ i halve Fod, Bredden og Tykkelsen i Dvartommer. Derved ere de Handlende indirecte nødsagede til at angive nøiagtigere for Toldens Skyld, end de i daglig Handel og Bandel selv maale sig imellem, hvilket sædvanlig skeer efter hele Fod og halve Tommer. Circulairet tilkjendegiver sig nærmest blot som en Instruction for Toldembedsmændene. At sliq Instruction tillige medfører en forøget Banstselighed for den Handlende ved at angive rigtigt, vil neppe være tilstræffeligt for ham til at kunne bringe sin Klage under Domstolens Paakjendelse, end iffe da, naar den derved opstaaede strengere Angivelsespligt har foranlediget, at han har paadraget sig Straffean svar for urigtig Angivelse. Men formeentlig indeholdes heri et yderligere Bidrag til Dplysning om vore Toldbodformaliteter **). — Bestemmelserne i Fgn. 1 Mai 1838, p. 77—78 om, naar Trælast altid skulde fortoldes efter Læstedrægtighed (lit. a),

*) Om Forholdet mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Maal og Bægt kan dog sevnføres Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 43.

***) Saavidt jeg har kunnet erfare, skulle Circulairets Bestemmelser ogsaa møde uoverstigelige practiske Banstseligheder, idetmindste i Kjøbenhavn.

naar altid efter Cubikmaal (litr. c, jfr. dog Slutningsætningen), og naar Balget af disse Beregningsmaader for Tolden var overladt de Handlende (litr. b.), ere ved Circ. 30 Juli 1839 gjengivne den Betydning, som synes deres naturligste, og som ved Circ. 31 Decbr. 1838 kunde antages berøvet dem, idet Ordet „tilstædes“ i 2den Linie fra nedem p. 77 herefter maatte forstaaes som en Befaling for de Handlende.

Den i Tsgns. § 37 omhandlede, Toldvæsenet egentlig uvedkommende, nødtvungne Bragung hævedes ved Pl. 30 April 1828. I den Anledning kunne dog mærkes de Toldvæsenet paalagte Pligter med Hensyn til Varer, som kunne være skadelige for den offentlige Sundhed. (See Pl. 29 Martz 1814 § 1 (jfr. dog Fg. 28 Decbr. 1836 § 23: „Politimesteren“) og Fg. 4 Decbr. 1672, Pl. 1 April 1796 og 27 Septbr. 1814). Jfr. om Krudt Fg. 18 April 1744 § 12, Pl. 6 Novbr. 1782 m. fl.

3. Det paaligger ifølge Sagens Natur de Klarerende selv at bære alle Omkostninger, som ere forbundne med Varernes Losning, Emballagernes Nabning, Udpakningen efter Toldvæsenets Undersøgelse osv. Da imidlertid Benyttelsen af enhver Klarerers egne Folk kunde give Anledning til megen Forstyrrelse, Uorden og vel endog Afgiftsbesvigelse, samt let tillige kunde komme i Collision med Instrux 12 Decbr. 1797, § 27 og 26 Aug. f. A., § 31, hvorefter ingen Uvedkommende maa tilstædes Afgang til Pakhusene, hvor Varer henligge, saa er der overalt ansatte eller antagne nogle faste saakaldte Arbeidsfolk eller Toldbodsjouere*), som det er en Tvangssag for de Handlende at benytte paa Toldboden, og som erholde deres Betaling efter en fast Tært, der i Kjøbenhavn

*) See Instrux 26 Aug. 1797 § 30, som viser, at de i Kjøbenhavn foreslaaes af Pakhusforvalteren til Antagelse ved Toldinspektionen.

endog har modtaget allerhøieste Approbation ved kgl. Resol. 15 Mai 1799. I de kjøbenhavnske Havnedistricter gives ikke faste Arbejdsfolk; men de Handlende maae selv forskaffe sig saadanne.

4. Med Hensyn til Varernes Ublevering, hvormed den hele Klarering ender, kunne mærkes Tfgns. §§ 172 og 173, samt Instrux 12 Decbr. 1797, §§ne 26 og 32, ifr. Instrux 26 Aug. s. A., §§ne 29 og 36, om den Legitimation til Varerne, som fordres af vedkommende Eier, og om den Affskrivning i Toldbogen og Pakhuusbogen, som af Opsynet skal paasees. Samtlige disse Bestemmelser ere af sig selv indlysende og ville derhos i det følgende Capitel blive berørte ved Materien om Transitoplag. Tfgns. § 174 angaaer egentlig blot Consumtionsvæsenet. Dog kan i den Anledning mærkes, at Consumtionsafgiften af søværts indkommende indenlandske eller udenlandske toldfrie, men consumtionsbare Varer beregnes og føres til Indtægt under Told, samt at der af den, ifølge Tarif E i Fg. 1 Mai 1838, ogsaa svares 6 pCt. i Sportler, medens den landværts Consumption derfor er fritaget.

5. Hvad der blev anført om for høie Generalangivelser og om Midlerne derimod gjælder ogsaa om for høie specielle Angivelser. Om Straffene for urigtige (i Henseende til Dvalitet og Dvantitet for lave) specielle Angivelser maa jeg henvise til 6te Capitel.

Jeg har nu omhandlet den væsentlige Deel af den danske Toldforklarings-Materie (de saakaldte Toldbødbormaliteter), saavidt nemlig angaaer søværts til Toldstederne indkommende Varer. Jeg skal blot sluttelig, i Forbindelse med hvad allerede tidligere paa sine Steder er blevet anført, tillade mig nogle almindelige Bemærkninger om vort Angivelses-System i det Hele, endstjøndt vi ogsaa i det Følgende ville komme til at støde paa Angivelser,

t. Ex. baade ved den landværts Indførsel og i Almindelighed ved Udførslen af Varer. Men deels er derved ikke meget Særligt at bemærke, deels er det fornemmelig kun ved søværts Indgaaende, at Toldforklaringer kunne komme til at besvære Handelen ved den Nøiagtighed, hvormed de fordres afgivne.

Den nøiere Drøftelse af de enkelte denne Materie vedkommende Forhold, som i det Foregaaende er blevet forsøgt, synes da, forsaavidt den ikke er gaaet ud fra reent feilagtige Anskuelser, at maatte bekræfte Rigtigheden af det af alle Handlende, samt ogsaa af de fleste practiske Toldembedsmænd antagne Resultat, at vort Angivelses-Væsen, saaledes som det især siden 1821 har udviklet sig, baade er meget bebyrdende for Handelen, og dog elusorisk med Hensyn til den Betyggelse, det skulde afgive for Toldintraderne.

Det kunde maaskee findes inconseqvent saaledes at udtale sig mod dette System paa Grund af dets Strengthed, og dog i samme Skrift at ytre Ønsket om en større Strengthed i andre Dele af Toldlovgivningen, t. Ex. med Hensyn til Rystbevogtningen og Straffene for Toldsvig. Men ved en nøiere Prøvelse haaber jeg, at man deri intet Uovereensstemmende vil see. — Ved enhver Strengthed, enhver Controlbestemmelse, som for Toldvæsenets Skyld sættes i Udøvelse imod Yderne, maa nemlig noie lægges Mærke til, hvad der kommer til at lide derunder. Nu er det indlysende, at strenge Forbud imod paa en vis Maade at nærme sig Rysterne, og navnlig at strenge Straffe for Toldsvig *) i Reglen ikke kunne falde Andre end uredelige Ydere til Last; medens derimod Byrden af et

*) Straffene for blot formelle Overtrædelser, t. Ex. de saakaldte Ordensmulfter, har det aldrig været eller kunnet være min Mening at ønske strengere, end de allerede ere (jfr. 6te Capitel.)

strengt Toldforklarings-System uden Forskiel hviler paa den hele Handel og i Særdeleshed støder den reelle Handlende, som er sig sin rebelige Hensigt bevidst; uden dog at affsjære den svigagtige Muligheden af at kunne defraudere.

Det er i første Deels 3die Capitel blevet bemærket, at overbrevne Fordringer i Henseende til Nøiagtigheden af Ybernes Toldangivelser i Almindelighed kunde ansees som et ufuldkomment Middel, hvorved Administrationen søgte at bøde paa Mangelen af Paalidelighed, især hos dens underordnede Embedsmænd. Jeg drifter mig ikke til at afgjøre, hvorvidt denne Bemærkning tør gives fuldkommen Anvendelse paa Danmark. Men det Foransførte turde dog maastee tilstræffeligt godtgjøre, at Handelsstandens Klager over vore Toldbødformaliteter ikke ere aldeles ugrundede. Det bliver altid vist, at enhver additio- nел Controlforpligtelse, der paalægges Yberne, foruden den simple, som Sagens Natur alene tilsiges, nemlig uden Skjul at frembyde deres Varer til Eftersyn og Afgiftserlæggelse, maa betragtes som et Onde og en Ufuldkommenhed i Admini- strationen, hvilken alene finder sin Undstyldning i den Banskelighed, man har ved at undvære den. At maastee hele Europa mere eller mindre har maattet tye til Toldbødformaliteter, beviser ingenlunde disses Værd eller absolute Uundværlighed, men kan i det Høieste kun tjene til Bekræftelse paa, at alle administrative Foranstaltninger lide af Ufuldkommenheder, og at navnlig Told- administrationerne i de fleste Lande høre til de Grene af Stats- styrelsen, som Fremtiden synes at spaae en langt friere Udvik- ling, end der endnu lader sig paaapege eller beregne.

De Grunde, som kunne have talt for Nødvendigheden af succesfve at fravige Tfgns., saavidt jeg skjønner, naturlige og simple Bestemmelser om Angi- velsers Nøiagtighed, og som vel maae søges især i Underbetsjentenes ringe Lønning og i disse Personers tildeels i Forbindelse dermed staaende Corruption, samt maastee i

Mangel paa Nidhærhed og Embedsiver hos de overordnede Opsynsbetjente, — synes meget at have tabt deres Kraft, saaledes som Forholdene nu ere. Den danske Toldembedsstand har i moralsk og intellectuel Henseende betydeligen forbedret sig; og skjøndt det er umuligt Andet, end at Uredelige og Upaalidelige endnu maae findes blandt en talrig og ingenlunde vel lønnet Klasse af Statsstjenere, saa vilde det dog paa den anden Side være en Uretfærdighed ikke at anerkjende, at endog de ringeste Underbetjente meget ofte af andre Hensyn end Egennytte og Frygt for Straf lade sig bevæge til tro Tjeneste. Det er at misforstaae sin Tid, naar man ikke vil erkjende og benytte dette Moment til at gennemføre en Rettelse for den danske Handel, hvortil den i lang Tid, og maaskee aldrig mere end i dette Dieblif, har været trængende. — Det er i Særdeleshed i Kjøbenhavn, at de nsiagtige Angivelser genere den store Handel. Men seer man hen til, hvorledes Toldembedsstanden her er beskaffen, hvorledes Toldinspektionen er en Auctoritet sammensat af flere Medlemmer, hvorledes det under den nærmest staaende Overopsyn udøves af en Klasse saa paalidelige Embedsmænd som Havnecontroleurerne, saa kunde det vistnok forekomme Mange paa engang baade besynderligt og sørgeligt, at man ikke tør overlade disse Embedsmænd Skjønnen om, hvilke Angivelser de kunne antage, og under hvilke Betingelser de ville tillade Løsning i Havnedistricterne.

Man kan vel, støttet til almindelige Principer, med nogenlunde Sikkerhed bedømme, hvorvidt en etableret Control fyldestgjør disse eller ikke; men der hører saamegen practisk Sagkundskab og Modenhed, der udfordres saamange og saa omfattende Undersøgelser for at kunne bestemme, hvorledes den mindre heldige Control skal kunne forbedres, rettes eller aldeles undværes, at jeg ikke drifter mig til herom at yttre nogen bestemt Meening. Imidlertid er

det forekommet mig, at de Toldbødformaliteter, som Tfgn. af 1797, med Tilsidefættelse af alle senere Bestemmelser, hjemlede, kunde paa engang afgive tilstræffelig Betryggelse for den fgl. Kasse og dog ikke berettige de Handlende til Klage, idet §§ne 151 og 166 vilde indeholde Bemyndigelse for Dveropsynet til efter Skjønne at antage omtrentlige Angivelser. Og naar de executive Embedsmænd selv have Myndighed til at ordne disse Forhold efter den concrete Banstællighed, som de frembyde, kan man være sikker paa, at Handelen i Reglen vil blive behandlet med Lempe. Thi de, som daglig leve og røre sig mellem de Handlende, ville deels meest beslutte sig paa at undgaae Conflicter med disse, deels ville de have den sundeste og meest practiske Forestilling om den Skaansel og Haandsrækning, som Handelen baade fortjener og behøver, saalænge det er igjennem den, at en væsentlig Deel af Skattebyrden skal ramme det hele Folk.

C. Om Bøsning udenfor Toldstederne.

(Toldfgns. §§ 176—179)*).

Jeg har til de i Dverkriften citerede §§ af Tfgn. blot at bemærke, at Forkrifterne, som vedkomme den indenrigske søværts Samfærsel, til hvilken vel Farten fra Hertugdømmerne nu rettest maa henføres, skulle blive berørte i et følgende Afsnit af dette Capitel, da her blot er Talen om Skibe og Varer, som indkomme fra det Fremmede.

Tfgns. § 10 indeholder den almindelige Regel for, hvilke enkelte Varer der udenfor ethvert Toldsted, uden Hensyn til dets locale Bestaaffenhed, maae løses, imod at Skibet først anløber det og gjør sin Angivelse m. v. efter Sns Slutning. Dpsynet besørges da efter § 176, a.

*) Albertus p. 88—89.

Tfgns. § 177 omhandler derimod det herfra forskellige Tilfælde, at alle Barer, formedelst enkelte Toldsteders særegne Localitet, maae løses udenfor dem, uden at Skibet først behøver at anløbe og melde sig ved selve Toldstedet, forresten under Jagttagelse af Forstrifterne i §Sne 178 og 179. — Saaledes gives der baade i Sjælland og i Jylland en Deel isolerede Løsepladse, hørende under et bestemt Toldsted, men forsynede med et eget Dpsyn; t. Ex. Karrebekskminde (under Nestved), Løkken (Hjørring), Nymindegab (Ringkjøbing), Klitmøller (Thisted) o. fl. St. Til de her ansatte Dpsynsbetjente gives naturligtvis ikke Diæter efter Tfgns. § 390 (jfr. Pl. 28 Novbr. 1812). Hvorimod disse, under Sns Betingelser, blive at betale for Løsning efter § 10. — Om hvad Toldvæsenet har at iagttage ved Strandinger kan sees Tfgns. §§ 181—191 og Jg. 28 Decbr. 1836, §Sne 2 og 22.

Anden Afdeling.

Ved den landværts Indførsel.

Kongerigets eneste Landgrændse er mellem Jylland og Slesvig, norden for hvilken et eget Grændsetolddistrict er bestemt ved Jg. 12 Decbr. 1838 § 1. Da nu Hertugdømmernes Toldsystem saameget har nærmet sig Kongerigets (jfr. foregaaende Capitel), kunde det synes, at der egentlig ikke her kunde blive Tale om Barers landværts Indførsel fra det Fremmede. Det er ogsaa Hensyn til den nærværende store Overensstemmelse mellem Toldsystemerne i de nævnte Statens Dele, som har foranlediget, at den søværts Samfærsel fra Hertugdømmerne i dette Skrift vil blive omhandlet i Forbindelse med den søværts indenrigste Samfærsel i Almindelighed. Men ligesom imidlertid Hertugdømmerne, i alt Fald tildeels, maae betragtes som Fremmedland, forsaavidt Af-

giftsforfjellen ved de differencetoldpligtige Varer angaaer; saaledes maa det navnlig med Hensyn til den landværts Samsfærse med Jylland vel erindres, at den, end ikke for de til samme Told ansatte Varer, kan ansees som aldeles indenrigst. Hele Jylland staaer nemlig, formedelst Grændsebevogtningen, i Forhold til Hertugdømmerne som et Toldsted, hvoraf ingen norden for Kongeaen beliggende Deel, uden at iagttage de for Samsfærse mellem Toldsteder (iffr. det Følgende) foreskrevne Controlbestemmelser, kan benyttes som Opland af de nærliggende slesvigiske Kjøbstæder; medens derimod omvendt de jydske Stæder, fordi der sønden for Toldlinien intet slesvigst Grændsetolddistrict findes rettet imod Kongeriget, kunne ucontrollerede affætte til de slesvigiske Landboere, saalænge Varerne kun ikke berøre selve Toldstederne. — Disse Bemærkninger forudstiftede, troer jeg uden Inconvenients at kunne omhandle baade den landværts og den søværts Samsfærse med Hertugdømmerne i Forbindelse med den indenrigst; hvilket ogsaa af den Grund forhaabentlig vil findes passende, at der ved Udviklingen af hün vilde møde mange Udtryk (t. Ex. „Toldseddel“), hvis Begreb først fuldstændigen kunde gives ved at omhandle denne.

Tfgns. §§ 192—200, om den landværts Indførsel med Pakkeposterne, og §§ne 201—203, om den landværts Indførsel med anden Leilighed, kunne ifølge det Foransførte ikke siges at være aldeles ude af Kraft. Hvad den videre Forsendelse af Pakkepostgods her i Landet imidlertid angaaer, da vil den mere passende finde sin Plads i det følgende Capitel, ved at omhandle Forsendelsen af Transitgods i Almindelighed. Dog kan det erindres, at den Angivelse, som nævnes i §§ne 192 og 193, og som afgives af de kongelige Pakkepostførere, er nærmest at ansee som en Generalangivelse. Udenfor dette Tilfælde fordrer vor Toldlovgivning ikke General-

angivelser for den landvæerts Færjel, og den kjender ikke Noget til saadanne Fragt- og Adressobreve, som omhandles i Tg. for Hrtgdrne. af 1 Mai 1838 § 57, hvilke kunne betragtes som et Slags Manifest for Landtransporter.

Tredie Afsnit.

Om Controlbestemmelserne ved Varers Udsørsel af Riget.

Denne Materie omhandles i Tfgns. 3die Afdeling, litr. A. B. og C., hvis Orden i det Væsentlige vil blive fulgt, undtagen at her, ligesom ved Varers Indsørsel, den indenlandste Samfærjel er affondret, for at blive fremstillet i sin Heelhed i et eget Afsnit.

Første Afdeling.

Om den søvæerts Udsørsel.

A. Om den søvæerts Udsørsel fra et Toldsted.

(Toldfgns. §§ 230—271)*).

a. Om den mundelige Anmeldelse og de specielle Indladningsangivelser.

Ligesom den indgaaende Toldklarering, saaledes begynder ogsaa den udgaaende med en mundtlig Anmeldelse af Skipperen om, at han vil indtage Varer i sit Skib til Ud-gaaende (see Tfgns. §§ 230 og 231). Forsømmelse heraf maatte vel paadrage Vedkommende Mulkt efter Tfgns. § 15.

*) Albertus p. 110—124.

Efter at den mundtlige Anmeldelse er fæet, og det fornødne Opsyn med Indladningen foranstaltet, begynde igjen de egentlige skriftlige Toldforklaringer, der her, ligesom ved Indgaaende, have den dobbelte Hensigt at tjene til Control mod Yderne og mod Toldvæsenets egne Betjente. Men det maa vel erindres, at Alt, hvad i det Foregaaende er bemærket om den Byrde for Handelen, som var uadstillelig fra et strengt Toldforklarings-System, her saagodt som ikke kommer til Anvendelse. Thi det vil meget sjelden kunne hændes, at nøiagtige Forklaringer over hvad de indlade skulde genere de Handlende; og det er deres specielle Angivelser, der tjene til Basis for hele den udgaaende Toldklarering, ligesom Skippersnes generale Angivelse udgjorde denne Basis ved Indgaaende. Skipperens Generalangivelse ved Udgaaende er derimod en simpel Recapitulation af de specielle Angivelser, og dens Afgivelse kan aldrig komme til at besvære ham. Dette er ligefrem grundet i Forholdets Natur og sees desuden af § 251.

Forrifterne om de specielle Angivelser^{*)} Indlevering, Protocollation, Nummerering, Foreviisninge-Paategning, Attestation m. v. ere ligefrem forstaaelige af Tfgns. §§ 232—234 og 257, Instr. 12 Decbr. 1797, §§ne 18, 41, 42 og 53, samt Instr. 26 Aug. s. A., §§ne 17, 24, 26, 42, 43 og 51, i Forbindelse med hvad ovenfor blev udviklet om de lignende Bestemmelser for de indgaaende Angivelser. Mærkes maa dog specielt Circ. 29 Septbr. 1827, som indskærper den til Controllens Fuldstændighed nødvendige Protocollation af de specielle Indladnings-Angivelser, forinden Generalangivelsen gjøres; ligesom ogsaa enhver Angivelse skal være dateret samme Dag, som den indleveres til Protocollation; de attesterede Angivelser

*) Om deres Form see Formular III. ad Jg. 1 Febr. 1797.

maa derhos ikke afgives til Affenderen eller Skipperen, men directe af Dvsynsbetjenten til vedkommende Contoir, og samme Dag.

Med Hensyn til Gjenstanden for de specielle Indladnings=Angivelser, da kunne de angaae Credit=oplags= og Transitoplags=Varer (som hvilke jeg maa henvise respective til Tfgns. §§ 235—241 og 242—246, samt til det følgende Capitel), dernæst fremmede fortolbde, eller toldfrie og indenlandske Varer.

Det sees af §§ne 217 og 218 in fine (jfr. Pl. 31 Marts 1802) og forstaaer sig af sig selv, at de sidste trende Slags Varer ikke fordres undersøgte med den Grad af Noiagtighed, som de ufortolbde Varer, der indlades, undtagen forsaavidt de ere saadanne, paa hvilke der hviler Udforselstold (jfr. § 248), eller for hvilke Toldgodtgjørelse (Jg. 1 Mai 1838 §§ne 53—57) eller Consumtionsgodtgjørelse (see § 248, jfr. §§ne 268, 289 m. fl.) kan forlanges. Marsagen, hvorfor man overhovedet fordrer Angivelse over saadanne Varer, paa hvilke ingen Udførselsafgifter hæfte, for hvilke ingen Afskrivning i Dvsylagene og ingen Godtgjørelse kan forlanges, maa vistnok ikke mere søges i den derved opnaaede fuldstændige Control med enhver Ladning i dens Totalitet, end i den Interesse, som Staten har ved at sikkre sig paalidelige Udførselstabeller.

Angivelser paa Varer, hvorfor Consumtionen kræves godtgjort, eller for hvilke Drawback ifølge Jg. 1 Mai 1838, §§ne 53—57 er tilstaaet, skulle, saaledes som i det følgende ogsaa med Hensyn til Creditoplagsvarer vil blive berørt, indgives in duplo. Secunda=Angivelsen forbliver som Bilag ved Regnskabet, men Prima=Angivelsen leveres tilbage, efterat være forsynet med Dvsynets Attest om Indladning; hvorpaa Vedkommende ved dens Præsensation kan erholde det ham Tilkommende udbetalt. Kan man ikke faae Consumtionsgodtgjørelses=Varer

indlæde samme Dag, som Angivelsen lyder paa, da skal derom gjøres den fornødne Anmeldelse til Toldvæsenet, inden Toldbodtidens Slutning (Pl. 31 Marts 1802 ad § 268); hvilket vel, paa Straffen for Undblælsen nær (s. 6te Capitel), ogsaa maa gjælde om de ovennævnte Drawbacks-Barer. — Tfgns. § 249, angaaende hvilke specielle Indladnings-Angivelser der kunne modtages af en Skipper selv, vedkommer nærmest vort Næringspolitie.

Jeg veed forøvrigt Intet at tilføie til Tfgn. paa dette Sted, uden Instr. 10 Febr. 1816, der indstærper overeensstemmende med Sagens Natur, at Barer af samme Bestaffenhed som de indenlandske, hvorpaa Udforselsstod hviler, ikke kunne angives som fremmede og frigjorte og paa den Maade undrages Afgiftserlæggelsen, men blive at behandle som indenlandske, „naar de ikke udføres fra Transit eller Creditoplag, og forsaavidt ikke for enkelte Slags, saasom isandske, grønlandske og færøiske, er anderledes bestemt.“

b. Om Skipperens Generalangivelse og Toldsedlen eller Toldpasset.

Efterat Indladningen er tilendebragt, hedder det i § 251, melder Skipperen sig paa Toldboden og gjør sin udgaaende Generalangivelse *) over Skib og Ladning, hvorhos de specielle Angivelser m. v. fremlægges. — Om Generalangivelsens Affattelse, Underskrift, Protocollation m. v. er intet Særligt at erindre foruden hvad Tfgns. §§ 252, 253 og 257, samt Instr. 12 Decbr. 1797 § 43 indeholde; jfr. Circ. 29 Septbr. 1827, som til Lettelse ved Regnskabsføringen, d. e. tillige til hurtigere Expedition for Skipperen, fritager for at protocollere de udgaaende Generalangivelser in extenso, idet en summariff Anførsel med Henviisning til de specielle Angivelseres Nummere ansees tilstræffelig.

*) Om dens Form see Formular IV. ad Fg. 1 Febr. 1797.

Den Orden, som iagttages i Havnedistricterne i Kjøbenhavn, efterat Indladningen efter de specielle Angivelser er fuldført, er dog noget forskjellig fra den ellers almindelige. Skipperen gjør nemlig, efter Instr. 26 Aug. §§ne 41—46, her ingen Generalangivelse i almindelig Forstand, hvori han er den Talende; men vedkommende Havnecontoir forfatter efter de specielle Angivelsers Indhold en Generalfortegnelse over Alt, hvad i Skibet under det Contoirs District er indladet. Efterat have „tegnet under sin Haand Tilstaaelse om at have de deri specificerede og ikke flere Varer,“ seiler Skipperen med denne Generalfortegnelse ud til Toldboden, hvor den „tjener ham til Generalangivelse i det udgaende Toldcontoir“ (Instr. § 44). Jfr. § 45, om Indladning i flere Havnedistricter, og § 46 om Ordenen ved Regnskabet.

Paa dette Tidspunkt i Toldklareringen er det paalagt Toldvæsenet at paasee, at Skipperen er forsynet med adskillige Documenter, som omhandles i Tfgns. § 254, ligesom lignende Forpligtelse paahviler det i Henseende til hvad Anordningerne foreskrive om Indrollerings- og Quarantaine-Væsenet, Journaler og Logbøger *). Dog kan til § 251 mærkes Circ. 20 Febr. 1819, som viser, at Skibene ikke i Anledning af Norden i Skibspapirerne maae opholdes, men alene Indberetning derom gjøres til Collegiet.

Naar da herefter Afgifterne for Udgaende af Skib og Ladning (jfr. Tillæget til foregaaende Capitel) ere betalte, meddeles Skipperen den i § 253 in fine omhandlede Toldseddel, ogsaa kaldet med det her, hvor Talen alene er om Farten paa Udlandet, mere passende Navn Toldpas, i hvilket det ved Circ. 29 Septbr. 1810 er almindelig indskjærpet, at de

*) Det fornødvæ herom findes i Jgrene. 8 Jan. 1802, 8 Febr. 1805, 19 Martz 1817 og 10 Jan. 1840.

udførte Varers Qvantiteter skulle anføres saavel med Bogstaver som med Tal; Noget, som for den udenlandste Fart dog er mindre vigtigt. Toldpasset har for Skipperen ingen nødvendig Interesse, uden med Hensyn til vort Krydstoldvæsen og Sunds eller Kanalklareringen. Imidlertid kunde dog en Skipper ogsaa gjøre Brug deraf som et Slags Manifest e. d. ved sin Indklarering paa et fremmed Sted; og det er med Hensyn hertil, at fgl. Resol. 25 Aug. 1819 *) tillader, naar Vedkommende ønske det, at affatte Toldexpeditioner til fremmede Steder i almindelige Udtryk uden Ansørsel af de specielle udførte Varepartier. Denne Tilladelse, som meget kan lette vor Snighandel paa fremmede Lande, maa vistnok ansees for fuldkommen folkeretlig, saalænge den europæiske Toldkrig vedvarer, og tillige for politisk, sa afremt vort Toldvæsens Bestaaenhed og de øvrige Forhold lade slutte, at vi herved vinde Mere, end der kan tabes ved den Snighandel, som vedkommende fremmede Stater igjen kunne begunstige imod os. — For at imidlertid ikke Snigvaabenet skal kunne vendes mod os selv, er det ved Circ. 21 Septbr. 1819 og 21 Juli 1827 foreskrevet, at Skipperen skal medgives et andet og neiagtigt Toldpas („Beviis“), som han er pligtig at forevise ved Sunds, Strøms og Kanalpassagen, samt derefter at oppebevare til Forevisning for Krydstoldvæsenet, idetmindste saalænge som han er i dansk Farvande.

Om Continuationsangivelser og Continuations-toldpas kan sees § 255 (jfr. Instr. 12 Decbr. 1797 § 45). Hverken nyt Pas eller Paategning paa det gamle kan ansees nødvendig for de Varer, som med Overopsynets Tilladelse udføres til et allerede udflareret eller forbiisende Skib (R. D. 31 Octbr. og 22 Decbr. 1801). — I Forbindelse hermed kan

*) Albertus p. 118.

mærkes Tfgns. § 258 om et Skib, som udfylder sin Ladning ved et andet Toldsted. Jfr. Circ. 26 Mai 1818 og Jg. 1 Mai 1838, §§ne 70 og 71.

c. Om Toldopsynet under og efter, samt om Forseelser ved Indladningen.

Jeg maa om det Opsyn, som Skib og Varer ere undergivne, henvide til Tfgns. §§ 260—262 og til hvad der i det Foregaaende overhovedet er bemærket om Forsegling *), Udløsning for Toldvæsenets Skyld m. v.

Om Straffene for Forseelser ved Indladningen (see Tfgns. §§ 264—271) skal blive handlet i 6te Capitel.

B. Om den søværts Udforsel fra Ladesteder udenfor Toldstederne.

(Toldfgns. §§ 272—274) **).

See herom foruden de i Dverstriften citerede Lovbestemmelser endnu § 11, første Versus. — Der gjøres her ingen Forskiel mellem Indladning paa hvilket som helst Sted og Indladningen ved de faste Ladepladse udenfor Toldstederne, saaledes som derimod ved Løsning var Tilfældet; men det paalægges Bedkommende som almindelig Forpligtelse, forinden Indladningen begynder, derom at melde sig ved Toldstedet (§ 11), og naar Indladningen er fuldført, da atter at begive sig til Toldstedet og der gjøre Generalangivelse m. v. efter § 273. Men Skibet bliver bestandig roligt liggende paa sin Ladeplad og behøver hverken før eller efter at føres til Toldstedet, undtagen i det i Slutningen af § 11 nævnte Tilfælde, at det indkommer ballastet fra fremmed Sted. — Med Hensyn til Diætpenge efter § 390 indtræder derimod samme Forskiel for Yderne

*) Om Skibes Forsegling i den indenrigste Fart see det Følgende.

**) Albertus p. 121.

mellem Laden paa en ubestemt Ladeplass og paa de bestemte, med særligt Opsyn forsynede, skiondt ogsaa udenfor Toldsted beliggende Ladeplasser, som ved Løsning efter § 10 og § 177 blev udhævet. — Forstriften i § 273 om Generalangivelsens Afgivelse paa selve Toldstedet forvolder iøvrigt undertiden Klager af de Handlende over, at det gunstige Afseilings-Dieblif formeddelt dens Opsydselse kan gaae tabt. Men om Muligheden heraf end ikke kan negtes, maae dog disse Klager mere tilregnes ugunstige locale Forhold, end ansees grundede i Mangel ved Toldlovgivningen, der uden et betydeligt forøget Embeds-Personale neppe i denne Henseende kan være anderledes affattet.

Anden Afdeling.

Om den landværts Udførsel.

Med Hensyn til Udførselen af Varer har den jydste Pandtoldgrænse imod Hertugdømmerne endnu mindre at betyde, end ved Vare=Indførselen (sfr. det Foregaaende), da det af Dg. 1 Mai 1838, §§ne 37 og 41 sees, at alle indenlandske Varer, med Undtagelse af Klude, udgaae frit til Hertugdømmerne, uden at der svares Difference-Udførselstold for enkelte Varer.

Lfgns. §§ 275—283, hvoraf det Væsentligste først kan omhandles i Forbindelse med Materien om Transit- og Creditoplag i næste Capitel, ville saaledes meget lidet komme til Anvendelse. Dog kan § 282 mærkes med Hensyn til Indleveringen af Gods, som med Posteposten skal forsendes ud af Landet.

Fjerde Afsnit.

Om Indrecontrollen.

Dette Afsnit vil komme til at omfatte den hele Control, som paahviler Iderne baade ved den landværts og ved den søværts Samfærsel i og mellem Landets forskjellige Proviuder, ligesom ogsaa den extraordinaire Control, der under visse Betingelser udøves med Varer, uden Hensyn til om de transporteres eller ikke. — Jeg nødes i sidstnævnte Henseende til at omhandle Afdelingerne om visse Varers Stempling og den dermed i Forbindelse staaende Huusinqvitation, forinden selve Controlstemmelferne for den søværts og landværts Samfærsel udvikles, fordi mange Forskrifter denne vedkommende først ville kunne forstaaes, naar Stemplingens Væsen, — imod hvad der maastee ellers maatte ansees for den naturlige Orden, — er tilstrækkelig blevet oplyst; og Huusinqvitations-Materien vil formeentlig atter ikke vel kunne adskilles fra Stemplingen.

Første Afdeling.

Om visse Varers Stempling.

Forsaaavidt der ved en vis Klasse af Stemplinger maa forstaaes den Handling, at Toldvæsenet, til Beviis for en Vares rigtige Fortoldning, paatrykker, paahæfter eller paa hvilkenformhelst Maade forsyner den med et Mærke, som skal følge Varen indtil dens Forbrug, saa kunde det maastee synes, at denne Materie meest passende burde være omhandlet i det foregaaende Afsnit, i Forbindelse med de specielle Angivelser til Fortoldning, hvor Ruding, Gradering, Veining, Maa-ling m. v. fandt deres Plads. Men det maa hertil for det

Første bemærkes, at selve den Hensigt, som ligger til Grund for Stempling, forudsætter en Indrecontrol; thi det er kun formedelt en saadan, at der overhovedet kan blive Spørgsmaal, om en Vare, som har passeret Toldgrændsen, er fortoldet eller ikke. Existerede sliq efterfølgende Control ikke, kunde Stemplingen i det Høieste kun faae Betydning som Betingelse for, at en Drawbaek ved visse Varers Udførsel kunde erholdes. Men ligesom en heel kostbar Stemplingscontrol alene for dette specielle Diemeds Skyld vistnok intet Sted findes indrettet eller burde indrettes, saaledes har Stemplingen navnlig efter den danske Toldlovgivning en langt vigtigere Betydning. — Dernæst maa jeg som anden Grund, hvorfor jeg har henført Stemplings-Materien under dette Afsnit, gjøre opmærksom paa, at denne Control hos os ei blot indskrænker sig til visse fremmede fortoldede Varer, men omfatter ogsaa de tilsvarende indenlandste; hvorhos der gives en særlig, dog ikke af Toldofficerterne meddeelt Stempling for en heel Klasse af indenlandste Fabrikater (raffinerede Sukkere), som indtil 1812 ere forbudne at indføres. — Det fortjener ogsaa at bemærkes, som alt ovenfor berørt, at Huusinqvitioner i deres nærværende Skikkelse staae i saa noie Forbindelse med Stemplingsvæsenet, at de bør afhandles umiddelbart efter dette; men Huusinqvitioner, indsees det, vilde det være aldeles upassende ikke at henføre under Controllen i Landets Indre.

Det blev bemærket, at selve Stemplingen af en fremmed Vare ved dens Fortoldning tyder paa en Control-Udøvelse i det Indre. Det Samme kan ogsaa siges om de indenlandste Varers Stempling. Men dermed er disse 2 Slags Stemplingers Væsen ikke oplyst. — Hvad angaaer først fremmede Varers Stempling, da er dennes nærmest for Dagen liggende Diemed at afgive en forøget Sikkerhed for, at Tolden af de stempelplichtige Varer betales. Stemplingen anvendes

derfor kun paa saadanne Varer, der ere heit *) beskattede og lette at indsmugle. Er den høie Toldafgift en recent finansiel, saa er det Statskassen alene; er den tillige eller ganske industriel, saa er det baade Statskassen og de beskyttede indenlandske Producenter, hvem Stemplingen fra dette Synspunkt af kommer tilgode. Men den kan tillige ansees som en Støtte for den rebelige Handlende, der maaskee uden sliq forøget Controlforanstaltning ikke vilde kunne concurrere med svigefulde Medhandlende. Imidlertid bør dog Stemplingen i saa Henseende ingenlunde ansees for saa stor en Fordeel for Handelen, at den desaaarsag skulde fortjene formeligen at henføres under de Rettelser for Yderne, hvorom næste Capitel skal handle; og en ophører overhovedet at være ønskelig for Handelen, saasnart den kan skjønnes undværlig formedelst de paagældende Varers lavere Toldansættelse eller Toldopsynets bedre Ordning.

Stemplingen **) af de med stempelpflichtige fremmede analoge, indenlandske Varer er kun at ansee som et Supplement til Controlten med hine og kommer de Samme tilgode. — De indenlandske raffinerede Sukkers Forsyning med autoriseret Raffinaderiemærke er Statskassen directe uvedkommende, saalænge Indførselsforbudet vedvarer. Derimod kommer den de indenlandske Raffinadeurer og, om man vil, deres Handelskunder directe tilgode; ligesom og indirecte Staten, baade med Hensyn til dens Toldintrader, forsaavidt Raffinaderiernes Held giver Anledning til, at mere raat Sukker fortoldes, og med Hensyn til dens almindelige Interesse ved en indenlandsk Productionsgrensens Frodighed ***).

*) Efter §g. 1 Mai 1828 dog nu kun 30 pCt. (sfr. foregaaende Capitel).

**) Den maa imidlertid vel skelnes fra indenlandske Fabrikaters blot private Forsyning med Fabrikationsmærke.

***) Sfr. første Deels tredje Capitel, p. 79—80.

A. Om de stempelygtige fremmede Bomulds- og uldne Manufacturvarer *).

Ifølge Lfgns. § 1, g vare fremmede trykte Sirtser og Cattuner, samt i Almindelighed uldne Manufacturvarer forbudne til Indførsel. Dette Forbud vedblev og forøgedes under Krigen med flere andre. Imidlertid havde Defraudationerne i den Anledning saaledes tiltaget, at man ved Fg. 23 Mai 1812 nødsagedes til skjærpede Forholdsregler mod forbuden Handel. Ifølge denne Fgs. § 4 etableredes i alle Kjøbstæder og privilegerede Handelspladse Commissioner, som skulde føre „speciel Control med de paa Stedet værende, til Handel bestemte Forraad af Vareforter, som ikke maatte indføres, samt forsyne alle derunder indbefattede Manufactur-Menvarer, Schavler, Tørklæder, Kniplinger, Tøller, Bomuldsstrømper, Huer og Tøier indrettede til Klæder, saavel af indenlandsk som af fremmed Oprindelse, med Stempling.“ Denne Stempling angik, som af den citerede § sees, saavel de fremmede, uden Told indsmuglede eller confiskerede og fortoldeede Varer, som de tilsvarende indenlandske, alene med Undtagelse af Stuver under en vis Størrelse og Huusflids-Frembringelser. Det er det første Spor til Stempling, som jeg har kunnet finde i den nyere Toldlovgivning; men det vil være i Erindring fra første Capitel, at Stempling, endog af Emballager med flydende Varer, ingenlunde var noget ukjendt Controlmiddel i den ældre Toldhistorie. Under 2 Septbr. 1812 udvidedes Stempelygtigheden til glatte Silketøier og Silkebaand; og ved Pl. 23 Octbr. f. A. bemyndigedes de anordnede saakaldte Varecontrol-Commissioner til Brugen af et Tegm med det fgl. Navneskifte, ved Forevisning af hvilket Tegm der skulde vises dem at den Agtelse og Lydighed, som skyldes Dyrigheden. — Men alle disse Bestem-

*) Albertus p. 221—235.

møller havde, som emanerede under Krigen, ikke ret Barighedens Præg; og det saac heelt besynderligt ud, at en Deel af de Stempling undergivne Varer kun kunde indføres, efterat være confisterede *).

Det var egentlig først Fg. 2 April 1814, som under visse Betingelser tillod de nu saakaldte stempelpflichtige Bomulds- og uldne Manufacturvarers Indførsel i Riget mod en lovbestemt Afgiftserlæggelse. Fgn. gif ud paa, at de i I. 1, A nævnte Bomulds- og uldne Manufacturvarer for Fremtiden skulde være tilladte Indførsel i Danmark, men alene over Kjøbenhavn. Ifølge Fgn. § 6 var det derhos ikke længer Varecontrol-Commissionen, som skulde besørge Stemplingen, men derimod Tolldvaesenet selv. Derfor ophørte ogsaa hiin Commissions Functioner (Circ. 12 April 1814). Af Circ. 7 Novbr. 1820 sees det, at det kjøbenhavnske Stemplingscontoir (Varecontrol) betjente sig deels af Bignetter (paabudne i Maret 1816), deels af Pak- og Farvestempler.

Med Fg. 16 Marts 1831 § 1 (Jfr. Pl. 12 Octbr. s. A.) henførtes nogle flere Varer til stempelpflichtige, men især var § 2 mærkelig, hvorved Fortoldnings- og Stemplingsret tillagdes, foruden Kjøbenhavn, endvidere Naksø, Odense, Aalborg, Aarhus, Fredericia og Ringkjøbing. Men Hovedstadens Stempling beholdt dog det Fortrin alene at kunne bevise stempelpflichtige Varers Fortoldning over det hele Land, hvorimod Provindsstemplingen kun gjaldt for det enhver af de nævnte Byer, hvori den var foretaget, tildeelte District. Hele denne Forandring indeholdt vel et Skridt fremad til en friere Udøvelse af en høist tvungen og generende Control, men

*) Paa den Maade kunde man dog altid tiltvinge sig Varernes Indførsel med en høj Afgift, hvoraf det Meste kom Anholderne og den ringeste Deel den kgl. Kasse tilgode.

den viste sig dog kun at være en halv Forholdsregel. Jeg har aldrig hørt, og der kan vel neppe anføres nogen fyldestgjørende Grund, hvorfor man ikke i 1831 udvidede Fortoldnings- og Stemplingsretten saaledes, som ret strax skal blive vist at være skeet ved Jg. 1 Mai 1838; og der kan med Hensyn til dette Lovbud maafee være ligesaamegen Anledning til at spørge, hvorfor det ikke har gjort denne udvidede Fortoldningsret saa almindelig for alle Toldsteder, som Sagens Natur og Tidens Trang nødvendigviis vil medføre, at den om kort eller lang Tid maa blive *).

De nugældende Bestemmelser om fremmede Varers Stempeling indeholdes i Jg. 1 Mai 1838 med tilhørende Instructioner af 15 Decbr. 1838 og Circ. 31 Decbr 1838, ifr. 23 Jan. 1840. Reglerne blive herefter følgende.

a. Hvilke fremmede Varer der ere stempelpligtige, og hvor de kunne stemples.

Jg. 1 Mai 1838 § 2, sammenholdt med Tarifen p. 25—27 og 79—81, viser hvilke Bomulds- og uldne Manufacturvarer der ikke ere stempelpligtige, og hvilke der ere det, samt skulle fortoldes efter Vægt (vægtbare) eller efter Vurdering (tarationsbare). — Da Ansvaret for det en Klarerer muligen ved senere Anholdelse m. v. paaførte Tab, i Anledning af hans tarationsbare Vares urigtige Antagelse til Vægtfortoldning, paahviler de Embedsmænd, som udføre Stempelingen, saa har Instrux 15 Decbr. 1838, til Underretning for Provindstoldstederne, givet en Fortegnelse over hvilke Varer der

*) Jfr. dog hvad herimod er anført i R. S. T. p. 2713 sqq.; hvilke Modgrundes Vægt imidlertid kun kan anerkjendes, forsaavidt man ikke vil tiltroe den øverste Toldadministration tilstrækkelig Energie til at holde Embedsmændene ved de mindre Toldsteder til en alvorlig Embeds-Dyrkelse.

blive at fortolde efter Værdi. — Syede Klæder, hedder det i Tarifen p. 48, skulle fortoldes som det Hovedmateriale, hvoraf de ere forarbejdede, med Forhøielse af 50 pCt. for Arbeidet. Dette finder nu fuldkommen Anvendelse paa de vægtbare Varer; derimod ikke saavel paa de tarationsbare, da man ved Værdi-Ansættelsen kunde tage Hensyn til den ved Forarbejdningen maaskee endog mere end 50 pCt. forøgede Værdi. Naar derfor Circ. 31 Decbr. 1838 siger, at Eftersætningen til det citerede Sted („naar Materialet ei er stempelpligtigt“) reent skal udgaae, maa denne Rettelste vistnok forstaaes saaledes: „naar Materialet ei er tarationsbart stempelpligtigt.“

De vægtbare stempelpligtige Varer kunne ifølge Fgn. § 3, første Punktum fortoldes ved alle Toldsteder, men ikke ved de blotte Consumtionssteder (Circ. 31 Decbr. 1838). De tarationsbare stempelpligtige Varers Fortoldning er derimod indskrænket til de i Fgn. § 3, andet Punktum udtryffeligt nævnte Toldsteder, blandt hvilke man især maa undre sig over ikke at finde en Handelsplads som Stege, der ifølge Fg. 23 Mai 1812 § 35 allerede var iblandt de Kjøbstæder, som fortrinnsviis ansaaes kvalificerede til Oplæggelse af de dengang forbudne Varer, og hvis Handel siden den Tid kun har tiltaget; saa og Ribe, der driver en betydelig Manufacturhandel paa Jylland, og hvis Kjøbmænd vistnok oftere kunne sole sig fristede til at indsmugle de tarationsbare *) Varer over Grændsen, fordi de ikke kunne differentietoldberigtige dem i Byen selv, og fordi det ikke kan betale sig, alene for Af-

*) Byens Privilegier (jfr. foregaaende Capitel) tillade nemlig Afætning af disse Varer sønden for Kongeaen mod fiesvig-holstecnsk Told; men ved Indførslen til Jylland skulle de svare Differentietold og forsynes med dansk Stempling, hvilket, forsaavidt de vægtbare Varer angaaer, steer i Ribe.

giftserlæggelsens Skyld, at føre dem til Kolding eller Ringkøbing.

Jovrigt bestemmer Fgn. § 12, at enhver Stempling i befalet Form, hvad enten den er foretaget i Kjøbenhavn eller ved de dertil berettigede Provindstoldsteder er gyldig for det hele Land, saa at altsaa den tidligere Indskrænkning af Gyldigheden til et vist District er bortfaldet.

b. Om Stempling:ns Udførelse.

1. De vægtbare Varers Stempling udføres i Kjøbenhavn af en egen Stemplingsforvalter med en Assistent og flere Underordnede („Kongelig Varecontrol i Kjøbenhavn“). I Provindserne besørges disse Varers Stempling af Toldinspecteuren *) og Kassereeren, i Forening med det fornødne Antal Underbetjente. — Den hele Fremgangsmaade med disse, og overhovedet med stempelplichtige Varers Angivelse til Fortoldning eller til Specification, med deres Undersøgelse, Protocolation, Forsyning med Bignet og Stempel osv. beskrives, hvad Provindstoldstederne angaaer, udførligt i Instrux 15 Decbr. 1838, til hvilken jeg maa henvise om Detaillen. Det Fornødne med Hensyn til Kjøbenhavn indeholdes i Circ. 31 Decbr. 1838.

Stemplingen bestaaer ved Provindstoldstederne i et Bignet, paaslyet med et Sting, over hvilket er paatrykt et særegt Laksstempel. Bignetterne for denne Klasse ere 2 Slags, nemlig: Bignetter for de egentlige vægtbare Varer, og Omstemplings-Bignetter til Stuper. Først (i hele Aaret 1839) anvendtes særegne Bignetter til fremmede Strømper, men ved Circ. 23 Jan. 1840 er det tilladt ogsaa i Provindserne at

*) I hans Forsald af en Overbetjent eller af den saakaldte tilhaandegaaende Betjent, hvor ingen Overbetjent er besiddet.

stemple disse med Sværtestempel. — Om samtlige Bignetters Indretning med Plads til Lobenummer, Toldstedts-Nummer, Aarstals-Tegn, Vægtansførsel m. v. maa jeg henvise til de citerede Circulairstemmelses. — For Kjøbenhavn er intet Særligt herved at bemærke, uden at Bignetterne der ere af en anden Farve.

2. Hvad angaaer Vurderingen af de taxationsbare Varer, der gaaer forud for deres Stempling, ligesom Veining gaaer foran de vægtbares, da skeer Taxationen i Kjøbenhavn paa en besynderlig Maade, nemlig gjennem de saakaldte Toldbods = Taxationsauctioner. Efter hvad der under Stænderforhandlingerne*) er blevet oplyst om deres Hensigtsmæssighed til at udfinde Varernes Værdi og om de saa Omkostninger (1/2 pCt.), som de medføre, maae de muligens anses for at være med Føie bibeholdt, siden den kjøbenhavnske Handelsstand nu ogsaa engang er vant til dem. Men det kan ikke negtes, at oprindelig synes det meget at have Sagens Natur imod sig, at en Klarerer ikke kan faae sine Varer taxerede til Fortoldning, uden at han for det Første skal vente til den nu hveranden Uge gjenskommende Taxationsauction indtræder, og dernæst paa denne skal byde paa sine egne Varer, som han maa skee nødsaget til at betale en overdreven høi Told for, saafremt han ikke vil see en Anden høste Fordelen af den Smag, hvormed han i Udlandet har udsøgt eller bestilt sine Modvarer. At Misligheder heraf mindre hyppigt opstaae, end man egentlig skulde vente, beviser ikke Andet, end at der gives en vis Godmodighed og Retfærdighed mellem de danske Handlende, som bevirker, at den Ene nødigen vil være den Anden i Veien ved hans Toldbods-Klareringer (hvorfor ogsaa Stemplingsforvalteren i Kjøbenhavn er autoriseret til at opbyde og for lgl. Regning at lade sig tilslaae saadanne Varer, paa hvilke antagelige Bud

*) Jfr. R. S. T. p. 2713 og 2720.

ei gjøres). Men det Modsatte kan dog hændes og er hændet; og det bliver i ethvert Tilfælde underligt, hvorledes man er faldet paa den kunstige Foranstaltning at tvinge en Mand til Forauktionering af hans Vare alene for Toldens Skyld*). Dette finder dobbelt Anvendelse, hvor Tolen ikke er om et Partie Handelsvarer, men om enkelte Stykker tarationsbare Varer, som en Familie indfører eller medbringer til personligt Brug. Thi ogsaa disse skulde egentlig forauktioneres, og den Fritagelse herfor, som aldrig negtes, maa dog søges hos selve Collegiet og kan ikke meddeles af Toldinspektionen, uagtet Tolen ei er om Tolds Eftergivelse, men kun om dens Beregning efter Opsynets Værdi-Ansættelse istedetfor efter Auctions-Taration.

Udenfor Kjøbenhavn stæer Burderingen af de saakaldte Tarations-Commissioner, bestaaende af Toldinspektoren, Byfogden og en Varesyndig udenfor Toldvæsenet**). Til Vejledning, men ikke uden undtagelsesviis til ufravigelig Efterlevelse, er der tilstillet enhver Commission et Varesfort grundet paa Resultaterne af Hovedstadens Tarationsauktioner. Opstaaer der Tvivl om, hvorledes en Varesfort, af hvilken der ikke findes Prove i Kortet, skal behandles, gjøres Forespørgsel til Generaltoldkamret; men Varen bliver dog at stemple og udlevere mod Revers eller Sifferhed for Tolden (Instrux 15 Decbr. 1838). Varesfortet omreguleres jævnlig efter Tidens Forbringinger. Dets Hensigt er at bevirke den saa nødvendige Lighed i Afgiftsberæggelsen. Enhver Klarerer, som er utilfreds med den pro-

*) Jfr. R. S. L. p. 2676—77 om det der gjorte allerunderdanigste Forslag til Tarationsauktionernes Ophør, imod at de originale Facturer kunde forlanges udleverede og Toldvæsenet være berettiget til at overtage Varerne imod et Tillæg af 5 pCt.

***) De tvende sidstnævnte ere herfor til lige Deling tillagte 4 pCt. af de taxerede Varers Brutto-Toldbeløb, hvilket imidlertid er Klarererne uvedkommende.

vindfielle Taxation, kan begjære sine Varer omvurderede i Kjøbenhavn gjennem Taxationsauktionerne. Transportomkostningerne bæres i saa Fald af ham selv, hvis Varerne blive taxerede til samme eller høiere Værdi, end af Commissionen ansat; i modsat Fald udredes de af Toldkassen.

Selve Stemplingen af de tarationsbare Varer beskrives i en anden Instrux af samme Dato som den ovennævnte af 15 Decbr. 1838 for vægtbare Varer. Begge angaae kun Provindstoldstederne, men de nødvendige Oplysninger for Provindserne om den kjøbenhavnske Stempling indeholdes i Circ. 31 Decbr. s. A. — Saavel i Kjøbenhavn som i Provindserne bestaaer Stemplingen ogsaa for de tarationsbare Varer i paasjede Bignetter med Pafstempel. Om Bignetternes nærmere Indretning, der forøvrigt omtrent er den samme som ved de vægtbare Varer, maa jeg henvise til det citerede Circulaire m. v. De ere af forskjellig Farve for Kjøbenhavn og for Provindserne, men bestaae begge Steder af 3 Sorter, nemlig første*) og anden Klasse tarationsbare Varers og de sædvanlige Omstempnings-Bignetter, der ere de samme som de, der anvendes til Omstempning af vægtbare Stuver. Controllen med selve Stempplingens Udførere er strengt etableret ved de nævnte Instruxer og Circulairstemmelses af 1838. Om Alt maa gjøres neiagtig Tilførsel i Stempplings-Protocollerne, hvori saavidt muligt indhæftes Prøver af det Stemplede. For de tilsendte Bignetter maa aflægges Regnskab.

Det hedder rigtignok om samtlige de her omhandlede Varer, at de ere stempelpflichtige; men dette maa dog ikke forståes absolut. Vil en Klarerer af een eller anden Grund ikke have sine dertil kvalificerede Varer stemplede, t. Ex. fordi

*) Til Varer af en Værdi af over 6 Rbdlr. pr. Stykke.

det er syede Klæder, Stykker, som strax skulle sættes i Brug, og som han ønsker hurtigen at faae uleverede, da kan han heller ikke dertil tvinges. Men hans Bægning ved at lade stemple skeer paa hans eget Ansvar for det Tilfælde, at hans Varer maastee senere antræffes ved den Kansagning efter og Control med Førslen af ustemplede stempelplichtige Varer, hvorom i det Følgende skal blive handlet, men som naturligviis ei udstrækker sig til syede Klæder, ei heller til tilskaarne eller paa anden Maade kjendeligen i Brug tagne Varer.

c. Om Virkningen af Stempling og dens Mangel, samt om Afhjælpningen af den sidst:

Virkningen af Stemplingen er naturligviis, at den dermed forsynede Vare overalt, hvor derom kunde blive Spørgsmaal, af Toldvæsenet anerkjendes som fortoldet. Dens Mangel bevirker ligesaa naturligt, at Varen ansees som ufortoldet i alle de Tilfælde, hvor Lovgivningen hjemler Toldvæsenet Ret til at forvisse sig om Varers rigtige Fortoldning i Almindelighed (ved Vareforslen) og om de stempelplichtige Varers i Særdeleshed (ved Huusinqvissioner). Da derhos Manglen af det lovbestemte Fortoldnings-Præg bærer Vidnesbyrd om, eller idetmindste af Lovgiveren med Rette kan tillægges en Præsumptions Kraft for, at den paagjældende Vare har været indfneget her, saa har Opdagelsen af manglende Stempling den sædvanlige Straf tilfølge, som efter vor Toldlovgivning gjælder for Vares Indsnigelser, nemlig Confiskation af Varen (Jfr. 6te Capitel).

Manglen af Stempling klæber saaledes ved Varen, uden at det ved nogen eensidig Handling af den Paagjældende staaer i hans Magt at afhjælpe den, saalænge den ei tages i Brug.

Da nu dette Middel ikke altid er tjenligt, saa vil det kunne hændes, at ikke blot en redelig Mand, som er kommen i Besiddelse af en ustemplet stempelplichtig Vare, — være sig at den aldrig har været stemplet, eller at Stemplingen er afrevet o. d., — men ogsaa Defraudanten, som selv har indsmuglet Varen, kan ønske senere at lade den stemple og i den Anledning henvender sig til Toldvæsenet. Spørgsmaalet bliver da: er Toldvæsenet i slikt Fald berettiget til at anholde Varen som ustemplet og confiskere den, eller er det pligtigt at modtage Varen til Stempling mod Erlæggelse af den sædvanlige Told? Forsaaavidt da den ustemplede Vare frembydes ved Afgangene til Toldstederne, være sig landværts eller søværts, blot paa en saadan Maade, at der ingen absolut Umulighed er for, at Indførselen jo oprindelig kunde have været bona fide, — forsaavidt maa det utvivlsomt antages, at Varen ikke kan confiskeres, men kun bør afgiftsberigtiges og stemples. — Det Samme maatte vel ogsaa gjælde, naar det med nogen Sandsynlighed lod sig godtgjøre, at den saaledes frembudte Vare allerede havde været forsynet med Stempel og ved Uforsigtighed var blevet dette berøvet, eller ogsaa at det enkelte frembudte Stykke blandt et heelt fortolet Partie var blevet forglemt at stemple. Men mere tvivlsomt er Spørgsmaalet, naar det af Omstændighederne er vitterligt, eller der formedelsk Consequentsens Skyld ikke kan præsumeres Andet, end at den ustemplede Vare oprindelig har været indsnegnet, om af den, som senere frembyder den til Fortoldning, eller af en Anden, vil formeentlig Intet gjøre til Sagen. Et saadant Tilfælde omhandler Canc. Skr. 27 Mai 1820, der gaaer ud paa, at Skifterettens Anmeldelse af ustemplede stempelplichtige Varer i et Fallitbo ikke kan redde disse fra Confiskation, „da de dog allerede forud vare indsnegne, og Eieren eller hans Bo altsaa var i Besiddelse af Varer, hvormed ingen Handel

maatte drives.“ Creditorerne skulde heller ikke ved slige Confiskationer kunne lide, da de ikke vilde have været bedre farnø, hvis Toldvæsenet selv tidligere var kommet til Kundskab om, at Voet var i Besiddelse af slige Varer.

For denne Cancelliets Mening kan rigtignok, naar man vil være fuldkommen consequent, ogsaa anføres, at da *Æg.* 1 Mai 1838 i § 5 saa bestemt udtaler, at Varer, som indkomme med uprivilegerede Nationers Skibe skulle svare Forhøielsestold, forudsætter dette, at man ved enhver Varefortøldning nøiagtigen kan vide hvorfra og hvorledes Varen er indkommen. Dette er imidlertid umuligt ved de her omhandlede Fortøldninger, om jeg saa maa sige, a posteriori, hvor en Vare kan komme bag paa Toldvæsenet, uden at dette har nogen Forviðning om, hvorledes Varen er indkommen til Landet; og deri kunde da søges et almindeligt Beviis imod slige Fortøldningers Tilladelighed, med mindre Vedkommende altid blev paalagt tillige at svare Forhøielsestold. Men ikke desto mindre har dog Cancelliets For-
mening saameget imod sig formedelst dens Strengbed, og det synes saa upolitisk for den *ægl.* Kasse, ved en høi beskattet Gjenstand som de stempelpligtige Manufacturvarer, at ville afskjære Yderne enhver Anger og Dpretelse af Forsømmelser, — at Toldvæsenet i sin practiske Udøvelse neppe bør tage hiin Canc. Skriv. tilfølg. — Slig lempeligere Behandling mod Yderne finder ogsaa en Bestyrkelse i Analogien af en *Coll.* Skr. 18de Juli 1815, der, saavidt jeg skønner, med megen Grund har antaget, at stempelpligtige Manufacturvarer, som ved Udførselen af Landet fandtes ustemplede, ei kunde confiskeres, men skulde svare Transittold.

Paa dette Sted kan mærkes *Æg.* 2 April 1814 § 11, om Stemplingens Aftagelse ved stemplede Varers Udførsel til det Fremmede (*sfr.* *Æg.* 1 Mai 1838 § 53 og Instrux 15 Decbr. s. 2.).

B. Om stempelpligtige indenlandſke Manufacturvarer.

Bed Fg. 23 Mai 1812 § 13 blev det beſtemt, at alle indenlandſke Manufacturer og Fabrikker ſkulde forſyne deres Fabrikater med et eget authoriseret Mærke, der iſølge Beſkjendtgjørelſe 30 Juni ſ. A. varierede paa 5 forſkjellige Maader: Plombe, Farveſtempel, Laſſeſegl, paabrændt Stempel og indbrændt eller indarbejdet Mærke. I Forbindelſe hermed beſtemte den citerede §, at ingen indenlandſke Fabrikker af ſamme Slags ſom de ſtempelpligtige fremmede maatte ſom Handelsvare udgaae fra en Fabrik, forinden de vare forſynede med Stempling, hvilken vel maa ſkielnes fra den blotte Forſyning med Fabrikmærke, ſom blev anbragt af Fabrikanten ſelv. — Diſſe Beſtemmelſer maae, uagtet Fgn. 23 Mai 1812 ellers er traadt ud af Kraft, dog endnu anſees gjældende iſølge Fg. 2 April 1814, §§ne 6 og 7 (ſr. Fg. 1 Mai 1838 § 15).

For at faae ſine Fabrikker forſynede med Toldſtempling, ſkal den indenlandſke Fabrikant, iſølge Circ. 12 April 1814, Fg. 1 Mai 1838 § 15 og Circ. 31 Decbr. ſ. A., til vedkommende Toldſteds Hovedcontoir eller til Stemplingscontouret i Kjøbenhavn indleverer dem, forſynede med Fabrikmærke og ledsagede af hans Atteſt paa Tro og Love om deres Dvantiſet i Vægt, Maal eller Stykketal, og om at de virkeligene ere af Fabrikens Arbejde. Hvorefter Stemplingen foretages ved Provindſtoldſtederne ſaaledes, ſom nærmere beſkrives i de citerede Lovbeſtemmelſer. Den beſtaaer der i Sværteſtempel for indenlandſke Bomuldsſtrømper; hvorimod alle andre indenlandſke ſtempelpligtige Manufacturvarer forſynes med det for dem alle fælleds Bignet. Til dette Slags Stemplinger bruges det almindelige Toldſeſgl. I Kjøbenhavn bruges ikke Bignetſtempling paa de indenlandſke ſtempelpligtige Varer, men

derimod 3 Slags Sværtstempler og, hvor disse ei kunne anbringes, de samme Laksstempler No. 1—12, som paastrykkes Bignetterne paa fremmede Varer.

Derhos kan mærkes Circ. 30 Juli 1839 ad § 15, som indskærper, at indenlands trykkede og farvede Cattuner, Tørklæder m. v. skulle frembydes til Stempling i uapretteret Stand; i modsat Fald indberettes til Collegiet. Jfr. R. D. 23 Novbr. 1811, om at hvide Cattuner, som angives til Trykning, skulle stemples først forinden Udleveringen og senere, naar de præsenteres som trykkede, atter stemples og affrives. — Indenlandste Huusflids-Frembringelser kunne stemples under samme Bilskaar, som egentlige Fabrikvarer (s. Circ. af 1839). Dog maa med Hensyn til Bomuldstøiers Tilvirkning iagttages hvad der er foreskrevet enkelte Steder, at nemlig Bæverne (især Landsbybæverne), for at erholde dem stemplede som indenlandste, skulle lade Snore paa en vis Maade forsyne med Toldsegl; hvilke Snore derefter blive indvævede i Stykket og give det Krav paa Stempling som indenlandst. (Jfr. C. Sfr. 21 Febr. 1832 til Svendborg, 5 Juni s. A. til Varde og Nyborg, 30 Juni s. A. til Ålbens, Bogense, Kjørteminde osv., 28 Octbr. 1837 for Kjøbenhavns Tolddistrict).

Vi have nu omhandlet Stemplingsvæsenet, saavidt angaaer den egentlige af Toldvæsenet meddeelte Stempling paa visse fremmede og indenlandste Manufacturvarer.

Det vil ikke kunne negtes, at de derom gjældende Bestemmelser ere noget complicerede, og at denne hele Control ikke udøves paa en Maade, der ligger letfattelig for Enhver, uden at dog dens Mangel paa Simpelt ved synes at indeholde nogen mærkelig forøget Sikkerhed for den fgl. Raase. Naar man medregner de 2 Sorter Bignetter, hvormed der i Hertugdøm-

merne stemples, for at lette Samfærslen med Kongeriget (jfr. det følgende), saa har nemlig Toldstemplingen her i Alt 11 forskjellige Slags Bignetter, foruden 134 danske Laksstempler *) og idemindste 68 Farve eller Svartestempler**).

Forsaaavidt det blot er Toldvæsenets egne Betjente, som finde Vanskelighed, især i Begyndelsen, ved at sætte sig ind i denne Materie, kunde det synes mindre vigtigt, at man ved Variering af Bignetterne, og overhovedet ved Anbringelsen af Bignetter istedetfor simpel Laks og Farvestempling, har søgt at sikkre sig imod Forsælsninger, som dog herved, saavidt stjønes, kun lidet kunne ansees forebyggede. Men denne, som enhver Complication af en Control, er dog ikke uden Indflydelse paa Yderne, deels fordi den, som udfordrende en større Anvendelse af Tid og Opmærksomhed fra Toldofficianternes Side, ogsaa medfører Tidsspilde for de Klarerende, deels fordi Feiltagelserne og som en Følge deraf Anholdelserne m. v. maae blive hyppigere, deels endelig fordi Bignetterne ere vanskelige at bevare under Transporten end Stempler; hvilken sidste Betragtning især sandt Anvendelse, inden det ved Circ. 23 Jan. 1840 ad § 3 blev tilladt ogsaa ved Provinds-toldstederne at stemple fremmede Bomuldsstrømper med Svartestempel.

Foruden hvad der, som ovenfor antydet, maaskee ikke aldeles uden Grund kunde indvendes imod selve Udøvelsen

*) Nemlig 61 særegne Laksstempler paa fremmede Varers Bignetter, ligesaamange sædvanlige Toldsegl paa de indenlandske Varers og endeligen 12 særegne Laksstempler for Kjøbenhavn.

***) Nemlig 7 for Kjøbenhavn, og for de øvrige Toldsteder 61 særegne, ved Circ. 23 Jan. 1840 meddeelte, Svartestempler til fremmede Strømper; foruden de ældre Svartestempler til indenlandske Strømper, hvoraf de Toldsteder allerede vare i Besiddelse, ved hvilke der findes Strømpefabriker.

af Toldstemplingen hos os, skal jeg endnu blot tillade mig nogle almindelige Bemærkninger om, hvorvidt dette Controlmiddel overhovedet kan ansees nødvendigt eller hensigtsmæssigt efter vore nærværende Told- og Handelsforhold.

Efter hvad der under Stænderforhandlingerne blev oplyst *), udgjorde samtlige Omkostninger ved Manufacturvarers Stemp-
ling i Kjøbenhavn $3\frac{1}{2}$ pCt., Tarations-Gebyrerne ved Provinds-
toldstederne derimod alene $8\frac{1}{2}$ pCt. af disse Varers Brutto-
Toldbeløb. Der er herefter Grund til at antage, at samtlige
Stemplings-Omkostninger for hele Danmark neppe ville overstige
5 à 6 pCt., da de særlige Tarations-Procenter i Provindserne
nu kun udgjøre 4 pCt., og da de extraordinaire Udgifter ved
det Materielle, til nye Bignetters og Stemplers Anskaffelse m. v.,
kunne ansees som forbigaaende. Dette gjør imidlertid ikke Stort
til Sagen. Kun at det vel erindres, at enhver Formindstelse
af de stempelpligtige Manufacturvarers Netto-Toldbeløb i For-
hold til deres Brutto-Toldbeløb tjener til at aggrave Betyd-
ningen af den Indvendning mod hele Stemplingscontrolen, som
aldrig lader sig bortraffonnere, at den nemlig er ikke lidet bebyr-
dende og hadefuldt for den menige Yder. Dette fortjener i
Danmark endog fortrinsviis at komme i Betragtning, fordi
Afstfaffelsen af Manufacturvarers Stemp-
ling hos os vilde have
tilfølge, at saa misligt et Controlmiddel som Huusinqvitioner
saagodtsom aldeles kunde bortfalde (jfr. det Følgende), og
fordi den derhos vilde være at betragte som det første og
meget virksomme Stridt til den landværts Indrecontrols fuld-
komne Ophævelse. Det er derfor vistnok ikke utidigt at udtale
de Tvivl, man kunde nære, baade om Udstrækningen af Stemp-
lingens Nytte hos os, og om dens Nødvendighed.

*) R. G. T. p. 2721.

Seer man nemlig hen til, at Toldsaften for stempelpligtige Manufacturvarer ved Fgn. 1 Mai 1838 blev nedsat fra 42½ pCt. til 30 pCt., at der ifølge den kongelige Tilforordnedes eget Opgivende desformedelst kunde ventes en Intrade=Formindsfelse *) af 50,000 Rbdlr., og at ikke destomindre Brutto=Toldbeløbet af disse Varer, ifølge paalidelige officielle Tabeller, har været 46,244 Rbdlr. og Nettobeløbet endog 51,759 Rbdlr. større i 1839 end i 1838, saa synes deraf at kunne udbrages interessante Resultater. — Da det nemlig paa ingen Maade kan antages, at selve Landets Forbrug af en Gjenstand som de stempelpligtige Manufacturvarer skulde i eet Aarløb i den Grad kunne være tiltaget, formedelst lidt over en Hjerdepart's Formindsfelse af en Toldsaft paa knap 43 pCt. **); og da det ligesaameget strider mod denne Varehandels Natur at supponere, at saa betydelige Dplag af den, at de her kunde gjøre Udslag, skulde have været unddragne Fortoldning i 1838, for at afvente den indtrædende lemfældigere Bessatning i 1839 ***); saa bliver der ingen anden Grund tilbage, som kan forklare det Phænomen, at en Vare pludselig giver over 100,000 Rbdlr. eller omtrent 39 pCt. mere, end man havde ventet, uden den, at Snighandelen med den meget maa være aftaget. — Det Første, hvad der kan udledes af de ovennævnte Talstørrelser, er da det, at der i 1838 endnu er blevet Betydeligt indsmuglet af de stempelpligtige Manufacturvarer, altsaa at Stemplingscontrollen ingenlunde har været saa virksom mod Snighandelen, som man har forestilt sig, d. e. at dens Nytte overhovedet ikke fortjener meget at urgeres.

*) R. G. T. p. 2960.

***) Det vilde endog neppe kunne antages muligt i saa kort Tid med den store Mængdes egentlige Consumtibilier: Korn, Brændevin, Sukker og Tobak.

****) T. Gr. Klædevarer.

Overveier man dernæst, at den berørte Nedsættelse fra 42% til 30 pCt., i Forbindelse med Udstrækningen af Fortoldningsretten til flere Toldsteder, har været istand til i den Grad at hæmme Smugleriet, at Statskassen ikke alene ikke har havt det forventede Tab, men endog en Gevinst af circa 50,000 Rbdlr., saa synes det rimeligt, — i alt Fald et Forsøg paa nogle Aar værd, — at Intraderne fremdeles ville kunne taale en Nedsættelse i den heromhandlede Toldsats til 25 pCt. Og det kan vistnok med Sikkerhed ventes, at en Told af endog kun 20 pCt. vilde, om den end ikke afgav samme Intrade-Beløb, idetmindste heller ikke foraarsage Finanserne større Tab end de 50,000 Rbdlr., som man ved Fgn. 1 Mai 1838 havde gjort Regning paa at undvære, fordi baade Forbruget af disse Varer vilde tiltage og deres Indsmugling saagodtsom aldeles standse.

Men kunde først Tolden af de stempelplichtige Manufacturvarer nedsættes i Danmark til 20 pCt., — og den Mulighed synes efter det Foranførte ikke at ligge saameget fjern, — saa turde det være consequent deraf at udbrage følgende Resultater:

- 1) At den hele Steмпlingscontrol, som allerede med en Toldsats af 30 pCt. forekommer mindre nyttig og nødvendig, formeentlig vilde blive aldeles overflødig.
- 2) At med den Huusinqvisitioner og, i ikke altfor seen Følge derpaa, den landværts Indrecontrol kunde ophøre.
- 3) At et væsentligt og, man tør maaskee sige, næsten afgjørende Stridt derved var gjort til at tilveiebringe den saa onstelige Overcensstemmelse mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldvæsen.

Hvilken Indflydelse det Foranførte vilde have paa hele den danske Handel og Samsærjel, og hvilken hæderlig Plads Danmark derved vilde erhverve sig i den europæiske Toldhistorie, medens de fleste andre Lande sukke under Forbud og høie Toldsatser paa disse Varer, derom behøves ingen Udvikling efter

hvad der er anført i første Deel af dette Skrift. Er det der lyffedes mig at kaste noget Lys paa Virkningerne af en forceret Industrie-Beskyttelse, saa vil heller ikke den Indvending her møde, at vore indenlandske Klædemanufacturere m. v. ved saadant Nedsættelse af Tolden kunde gaae tilgrunde. Selv de, som ikke have kunnet tilegne sig Ideen om Handelsfrihed i dens fulde Udstrækning, maae dog indrømme, at de indenlandske Manufacturerer *), som efter saamange Aars Begunstigelse ei kunne arbejde under en Beskyttelsestold af 20 pCt., ingen Beskyttelse fortjene. I ethvert Fald kan deres partielle Interesse kun lidet komme i Betragtning, i Sammenligning med samtlige Consumers og den hele Handels store Fordringer.

C. Om de indenlands raffinerede Sulfere Forsyning med Raffinaderiestempel (Spillekort).

Raffinerede Sulfere vare allerede ved Fgn. 1 Febr. 1797 § 1, a forbudne til Indførsel her i Riget. Dette Forbud bekræftedes ved Fgn. 23 Mai 1812, hvis Bestemmelse om alle indenlandske Fabrikaters Forsyning med Fabrikmærke ogsaa angik de raffinerede Sulfere. Dette Mærke, som ved Bekjendtgjørelse af 30 Juni 1812 blev forestrevet at skulle være indarbejdet eller indbrændt, blev ved Circ. 19 Octbr. 1816 allerede tillagt en ganske anden Betydning, end Mærkerne paa andre indenlandske Fabrikater.

Bed det anførte Circulaire blev det nemlig tilkjendegivet, at raffinerede Sulfere, der ikke vare forsynede med det befalede Mærke, fra Toldvæsenets Side skulde behandles som fremmede; altsaa efter Omstændighederne anholdes eller oplægges til Ud-

*) Jfr. det officielle Dpgivende N. S. T. p. 2676, vel sammenholdt med p. 2689—90.

førfel. — Circ. 22 Febr. 1817, Pl. 2 Novbr. 1822 ad § 290 (jfr. Circ. 5 Novbr. s. N.) og Raadstue Pl. 14 Mai 1823, — om hvilke Bestemmelser nærmere i en følgende Afdeling, — bekræfte alle Anskuelsen om Raffinaderiemærkernes absolute Nødvendighed baade paa selve Suffertoppene og paa Candisfisterne. Men især er dog her Circ. 10 Juni 1826 mærkeligt, som foreskriver, at alle privilegerede Raffinaderier i Danmark skulle mærke deres Toppuffere med et dem tilsendt Stempel, hvori det kongelige Navnechiffre er anbragt, og derunder sætte deres eget selvvalgte Mærke, hvilke begge indtrykkes i Toppenes Bund. Stempel og Mærke (jfr. Circ. 28 Aug. 1830) skulle ogsaa anbringes paa de Kasser, hvori Candisuffer forsendes, idet de afstrykkes paa Papiir, som fastklæbes over Kanten af Kasserne, saaledes at Kassen ikke kan aabnes uden at beskadige Stemplet. Heri er ingen Forandring gjort ved Fgn. 1 Mai 1838 (jfr. § 15.).

Der har saaledes her i Tidens Løb, — fuldkommen forskjellig fra de simple Fabrikmærker, — udviklet sig en Mellemart af Stempling, som, uden at være foretaget af Toldsvæsenet, dog i det Følgende vil sees at være tillagt samme Virkning med Hensyn til at legitimere Førslen af de paagældende Varer, som den, der tilkommer Stemplerne paa de stempelpligtige Manufacturvarer. Da den kongelige Kasse i Reglen *) ingen Told oppebærer af fremmede raffinerede Suffer (jfr. Fgn. 1 Mai 1833 § 19 med Hensyn til Hertugdømmernes), saa er det Raffinadeurerne selv, som meest tabe ved Skjodesløshed med og Førfalskning af deres Mærker. Da det imidlertid ikke kan negtes, at een uredelig Raffinadeur er istand til at forvolde alle de andre betydelig Skade, og da Brugen af

*) Fremmede raffinerede Suffer, som confisteres, tillades dog, ifølge fgl. Resol. 18 Octbr. 1815, folgte til Forblivelse i Landet imod en Told af 10 pCt. af Værdien.

talste Raffinaderiemærker ogsaa indirecte kan paaføre den kongelige Kasse Tab, saa synes det mindre passende, at en heel Control gjennem Toldvæsenet er baseret paa slige privat meddeelte Stempler. Kommer dertil den Vanskelighed, som Controllens practiske Udførelse finder, navnlig hvad Forsendelsen af Candistister angaaer, saa tør man vistnok med Grund haabe denne hele Stempling afføret, om end fremmede raffinerede Sufferer ikke fra 1 Jan. 1842 af skulde blive tilstaaede den forjættede Indførsel. Idetmindste synes det, som om den danske Handelsstand kunde have billigt Krav paa ikke længere at skulle bære Byrden af denne Control, der er forekrevet i Faveur af en enkelt, lidet talrig Klasse Borgere, mod hvem det allerede kunde ansees for en tilstrækkelig Begunstigelse, at Forbruget af raffineret Suffer for deres Skyld er fordyret for alle Consu-
menter.

Forøvrigt skulle de indenlandste Raffinadeurer, saavidt vi des, være veltilfredse med Resultaterne af den forøgede Opmærksomhed, som Toldvæsenet i den senere Tid er blevet indskærpet med Hensyn til raffinerede Sufferes Forsendelse i Landet.

Spillekort vare allerede ved Kg. 1 Febr. 1797 § 1, e forbudne at indføres fra det Fremmede. Forbudet er gjen-
taget i Kg. 2 April 1814 og 1 Mai 1838 § 1. Den de indenlands fabrikerede Spillekort meddeelte Stempling svarer til-
deels til Raffinaderie-Stemplingen, men er Toldvæsenet endnu mindre vedkommende, skøndt det paaligger dets Embedsmænd at anholde ustemplede Spillekort ogsaa i den indenrigste Sam-
færsel (jfr. Pl. 10 April 1839). — Ifølge Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 19 ere selv Hertugdømmernes Spillekort, omendog stemplede, forbudne at indføres i Kongeriget.

Anden Afdeling.

Om Huusinqvitioner.

I første Deels 3die Capitel *) er det Almindelige blevet omhandlet om Huusinqvitioner, hvortil jeg tillader mig at henvise her, fordi det vistnok ikke er af Uvigtighed ved denne Materie at holde fast ved det, som ifølge Sagens Natur maa antages for det i og for sig Rigtige, uden at lade sig blænde af de Fordele, som Toldvæsenet tilsyneladende ofte kan finde ved at gjøre en mindre nødvendig Brug af det meest hadefulde af alle Controlmidler.

Det blev i denne Deels 2det Capitel udhævet som et Fortrin ved Tfgn. 1 Febr. 1797, at dens § 86, foruden den contractmæssige Dplagsinqvition, for Toldvæsenets Skyld kun tillader Huusinqvitioner i Paskoder og Paskuse udenfor Toldstederne; i Paskuse ved Toldstederne, naar og saalænge Vøsning og Vadning ved samme foregaaer; samt endelig i Huse i Almindelighed, naar ulovligen løsfede eller forsvegne Varer forfølges paa frisk Fod.

Saaledes vedblev Forholdet at være indtil Stemplingsvæsenet begyndte. Det ligger, som bemærket, i dettes Natur, at det forudsætter en Indrecontrol. Men man kan ikke sige, at Stemplingen paa samme Maade gjør Huusinqvitioner nødvendige. Disse ere et væsentligt Controlmiddel i Forbindelse med Stempling og som Supplement til denne, men Stemplingen kan meget vel være nyttig dem foruden, naar forresten Forholdene ere af en saadan Natur, at Nyttens for Toldvæsenet kan antages at overgaae Gænen for Iderne. Derimod skulle vi faae at see, at Huusinqvitioner saagodtsom blive aldeles overflødige, naar Stempelplichtigheden ophører. — Det var Tfgn. 23 Mai 1812 § 17, som først indførte en formelig Huus-

*) See p. 129—131.

inquisition, der, foruden at være tilstaaet Varecontrol-Commissionerne, tillodes Toldvæsenet i Forening med Politiet, baade i Kjøbstæderne og paa Landet.

Det er ganske mærkeligt, at man efter Fredens Gjenvindelse fandt Anledning til at andrage paa en endnu strengere (idetmindste mere formløs) Huusinqvisation, end den, som de extraordinære Krigsomstændigheder havde gjort fornøden. Ved Fg. 2 April 1814 § 14 blev der nemlig tillagt Toldvæsenet Ret til uden Politiets Medfølge at anstille Huusinqvisation hos de Handelsberettigede. (Der siges ikke: „i Kjøbstæderne“, og § 14 maatte derfor ogsaa antages gjældende for Høerne og de concessionerede Handlende paa Landet, saameget mere som disses Handelsberettigelse er grundet i en speciel Begunstigelse). Ved Pl. 5 Septbr. 1820 udvidebød denne formløse Inqvisations-Ret endog til at gjælde imod Skippere og Skibsfolk, ligeledes uden noget udtryffeligt Tillæg om, at de skulde boe i Kjøbstæder. Fgns. § 15 foreskrev derimod, at hos Ikke-handelsberettigede i og udenfor Kjøbstæderne maatte Huusinqvitationen kun skee under Medfølge af Politiet og efter Generaltoldkamrets eller Overøvrighedens Ordre. Inqvitationer kunde, ifølge denne Paragraph, i Kjøbstæderne alene anstilles efter Hovedgjenstanden for al Huusinqvitation, nemlig stempepligtige Manufacturvarer; men paa Landet baade efter disse og efter forbudne Handelsoplag i det Hele. I sidstnævnte Henseende var Huusinqvitationerne ligesaameget i Politiets (Næringspolitiets) Interesse som i Toldvæsenets.

Saaledes var det Lov her, naturligtviis med en Deel specielle Fortolkninger, om hvilke nedensfor skal blive handlet, saavidt de endnu komme i Betragtning, indtil Pln. 27 Decbr. 1837 udkom, efter dertil givet Anledning af den jydsk Stændersforsamling *). Placatens Hensigt skulde efter dens Motiver,

*) Jfr. B. S. T. 1836, I, 184 sqq.; II, 180 sqq.

foruden i det Hele at forestrive visse Former for Fremgangsmaaden ved Huusinqvitioner (see SSne 4 og 5), dog nærmest være at gjøre Politiets Medfølgelse nødvendigt ogsaa ved det Slags Inqvitioner, som ommeldes i Fg. 2 April 1814 § 14 og Pl. 5 Septbr. 1820. Placaten har affaaret al videre Fortolkning, med Hensyn til om Fg. 2 April 1814 § 14 tillige angif Handelsberettigede paa Landet eller ikke, idet nemlig hiins § 1 udtrykkelig viser, at Fgns. § 14 kun fandt Anvendelse enten i Kjøbenhavn eller i Kjøbstæderne. — Den almindelige Regel for Huusinqvitioner for Toldvæsenets Skyld bliver da nu, at Politiet skal medhaves, saavel ved Undersøgelse hos Handelsberettigede, Skippere og Søfolk i Kjøbstæderne, som hos Iffehandelsberettigede der og paa Landet; men at Generaltoldkamrets eller Oversørighedens Ordre tillige kun udfordres for at foretage de sidste. Imidlertid giver vor Huusinqvitions-Lovgivning dog Anledning til adskillige Toldvæsenet vedkommende Tvivl, der forteligen her skulle blive berørte.

1. Det første Spørgsmaal er da, om Huusinqvition nu uden Politiets Medfølgelse kan foretages hos Handelsberettigede blandt de saakaldte Kjøbstædafbyggere? — Ved Kjøbstædafbyggere forstaaes saadanne, som hve paa Kjøbstædgrund, men udenfor Portene. Deres Retsforhold ere i det Hele særegne, navnlig hvad Told- og Consumtionsvæsenet angaaer *). Med Hensyn til dem blandt disse Afbyggere, som ere eller komme i Besiddelse af Rettighed til at drive Kjøbmandshandel, har fgl. Resol. 19 April 1826 gjort en Deel Bestemmelser til Sifferhed for Toldintraderne. Resolutionen er bekjendtgjort ved Circ. 19 Septbr. og Raad-

*) Endeel Bestemmelser derom findes samlede hos Albertus p. 375—77.

fine-Pl. 15 Novbr. f. N. *). Ifølge dens 2det Punkt „staaer det Toldvæsenet frit for, ved sævnlige Inquisitioner paa forberedte Steder udenfor Kjøbstæderne at undersøge, om der uden behørig Passseersceddel Hayes fremmede Varer sammesteds.“ Uagtet nu disse Udtryk henviser til Inquisitionen ei blot efter ustemplede stempelpligtige Varer, men ogsaa efter ulovlige Vareoplag (if. Ig. 2 April 1814 § 15), saa var det dog klart saavel af deres Indhold, som af den Analogie, der kunde drages af Bestemmelserne om Huusinqvitioner hos de egentlige Kjøbstædhandlende, at Politiets Medfølge, inden Pln. af 1837 udkom, ei behøvedes ved det Slags Inquisitioner. Mere tvivlsomt er det, hvorvidt slikt Medfølge nu kan ansees fornødent, da det synes at være en almindelig Tendens hos Pln. 27 Decbr. 1837, at den vil affaffe de formløse og desformetst let vilkaarlige Inquisitioner af Toldvæsenet alene. Imidlertid har dog Canc. Skr. 4 Juni 1839 antaget, at Huusinqvitioner hos de i Resol. 19 April 1826 ommeldte Handelsberettigede endnu kunde foretages uden Politiets Medfølge, fordi Handelsberettigelsen kunde ansees som en Begunstigelse, der var tilstaaet paa Vilkaar, at Vedkommende undertastede sig Resolutionens Controlbestemmelser, af hvilke der tilstilles ham en Gjenpart, hvorfor han giver sin skriftlige Tilstaaelse til Opbevaring i Toldstedets Archiv.

2. Men dermed er det andet Spørgsmaal ikke afgjort, om nemlig Huusinqvitation uden Politiets Medfølge kan foretages hos Handelsberettigede uden paa Landet, saasom Hofere, Landfræmmere og deslige concessionerede Handlende, hvem Bevilling, ifølge Resol. 4 Juli 1800, § 5, er meddeelt af Cancelliet? Det kunde synes, at da denne Handelsberettigelse indeholder en endnu større Be-

*) Findes hos Schou, hvorfor den ei anføres her in extenso.

gunstige end Kjøbstædabyggeres, saa maatte den formløse Inquisition saameget mere hos hine kunne anstilles. Da imidlertid Resol. 19 April 1826 ifølge sit Indhold kun angaaer Afbyggerne, og da der vel ogsaa kunde tænkes en særlig Grund for Lovgiveren til at undergive disse særdeles haarde Controlbestemmelser, nemlig den større Lethed, hvormed de, som stode saa nær op til Kjøbstæderne, kunne indsmugle Varer der, saa synes det rigtigst, hvad der i Tvivls-Tilfælde altid er det Tilraadeligste, ikke at anstille Huusinqvifition paa de nævnte Steder uden Politiets Medfølge.

3. Et tredie Spørgsmaal om Nødvendigheden af Politiets Medfølge opstaaer i Aulekning af den Underretning, som Canc. Circ. 14 Octbr. 1820 befaler Auctionsdirecteurerne i Kjøbstæderne at give Toldvæsenet, saa ofte Auction over Varer holdes, uden at trykte Cataloger udgives, ved enten at sende Toldinspecteuren en skreven Fortegnelse over Varerne, eller ogsaa indbyde ham til forud at komme paa Auctionsstedet og eftersee, om ustemplede stempelpflichtige Varer der forefindes. En lignende Bestemmelse indeholdes for Kjøbenhavn i Pl. 31 Decbr. 1822, kun at Localiteten har gjort fornødent, at det der ved fgl. Resolution maatte paalægges selve Requirenterne af Vares eller Løssoreauctioner 4 Dage forinden Auctionen at afgive 2 Exemplarer af Cataloget til Toldinspectionen.

Spørgsmaalet bliver da, hvorvidt man tør ansee de ovennævnte Anmeldelser eller Opfordringer for stikende at indeholde et saadant Samtykke i Inquisitionen, som Canc. Skr. 17 Jan. 1826 har antaget gjorde Politiets Medfølge overflødig; eller om man overhovedet kan paastaae, at Toldvæsenets paa sliq. Anneldelse, Opfordring eller Catalogs Indsendelse følgende Eftersyn paa Auctionsstedet ikke skulde kunne tillægges Character af en virkelig Huusinqvifition. — Hvad nu

angaaer det første af disse Argumenter med Nødvendigheden af Politiets Medfølge, at nemlig et stiltiende Samtykke i Huusinqvitionen kunde præsumeres indeholdt i de lovbefalede Anmeldelser m. v., da synes det, uden Lovgiverens udtryffelige Billiestillkjendegivelse derom, allerede noget stærkt at tillægge den Auctionsrequirenterne i Kjøbenhavn ved Pl. 31 Decbr. 1822 paalagte simple Forpligtelse en saa udstrakt Betydning, at den skulde ansees lige med et positivt Samtykke i at undergive sig en formløs Huusinqvition. Men selv om dette med Hensyn til Kjøbenhavn blev antaget, fordi Forpligtelsen til at indsende Cataloger her paahviler selve Requirenterne, og er paalagt dem ifølge en kongelig Resolution, vilde det formeentlig dog være aldeles upassende med Hensyn til de andre Kjøbstæder at ulede et lignende Resultat af Cancelliets ovennævnte Circ. 14 Octbr. 1820. Thi ligesom det overhovedet ikke stod i Cancelliets eller noget Collegiums Magt uden speciel allerhøieste Authorisation at paalægge selve Inderne (Requirenterne) sliq Forpligtelse, og endnu mindre deraf at ulede præsumerede Samtykker, saaledes er det ogsaa kun Cancelliets Embedsmænd, nemlig Auctionsdirecteurerne, hvem Circulairets Befaling angaaer, og selv disse paalægges det iffun da at gjøre Anmeldelse o. d. for Toldvæsenet, naar trykte Cataloger ikke udgives. Men en Auctionsdirecteurs udtryffelige Indbydelse eller præsumerede Samtykke vil aldrig kunne ansees for rette Bedkommendes.

Med Hensyn til det andet Argument, som muligt kunde paaberaabes imod Nødvendigheden af Politiets Medfølge, at nemlig Toldvæsenets Eftersyn i de her omhandlede Tilfælde ikke kunde ansees som en virkelig Huusinqvition, da maa hertil bemærkes, at forsaavidt Toldvæsenet indskrænker sig til det blot factiske Eftersyn af Værer, som forinden Auctionen ere offentlig udstillede til Hver-

mands Besigtigelse, saa gjør det ikke Andet, end hvad der er Alle og Enhver tilladt, og dets Besøg paa Auctionsstedet kan med fuldkommen Grund siges ikke at være nogen Huusinqvifition. Men forsaavidt sliq offentlig Udstilling ikke har fundet Sted, og Toldvæsenet kun i dets Egenstaaelse som saadant har kunnet forlange og opnaae Afgang til at eftersee Varerne, da bliver dets Besøg en Huusinqvifition; og dette gjælder ikke mindre, naar Toldvæsenet paa et for Alle aabent Auctionssted finder Anledning til at gjøre Anholdelse. Der gives nemlig mangfoldige Tilfælde, hvor den blotte Efterforskning om ustemplede stempelpligtige Varer ingenlunde er tilstrækkelig til at betegne Toldvæsenets Besøg som en Huusinqvifition, men hvor der først kan blive Tale om en saadan eller egentlig om de for den forestrevne Former, saafremt Toldvæsenet finder Anledning til at gjøre Paastand om de opdagede Varers Anholdelse. Dette gjælder t. Ex. om alle saadanne Tilfælde, hvor en Toldofficiant ved sin tilfældige Nærværelse paa et eller andet Sted, navnlig i en Handlendes Boutik, støder paa ustemplede stempelpligtige Varer. Vilde man i sliq Fald fritage ham for at tilkalde Politiet, forinden han anholder Varerne, saa kom man i aabenbar Strid med Pln. af 1837. Der er formeentlig en fuldkommen Marsagernes Righed for at antage det Samme med Hensyn til Inqvifitioner i Auctionsboer. — Nødvendigheden af at tilkalde Politiet frembyder heller ingen Inconvenients for Toldvæsenet. Har det nemlig endog blandt offentligen udstillede Varer opdaget ustemplede stempelpligtige og frygter for, at de skulle blive borttagne, forinden Politiet kan blive hentet, saa staaer det Vedkommende, ifølge Pl. 27 Decbr. 1837 § 3, frit for at stille Bøgt ved Varerne; og det er i denne Henseende enhver Borgers Pligt at yde Toldvæsenet fornøden Assistance (Esgus. § 136). Det maa saaledes vistnok antages, at Politiets Medfølgelse i det omhandlede Tilfælde er fornødent.

4. En Canc. Sfr. 3 April 1821 har antaget, at Tolbvæsenet ledsaget af Politiet kan foretage Huusinqvifition hos en Handlende og aabne hans Bærelser og Gjemmer, om han endog er bortreist, „da en Handlende ellers, ved at negte sig hjemme eller ved at reise bort, naar han mærkede, at sfig Undersøgelse hos ham skulde foretages, kunde forhindre samme.

5. Canc. Sfr. 30 Juli 1825 har antaget Politiets Medfølge nødvendig, omendog den Bygning, i hvilken man vilde inquirere, var ulaaset og ubeboet. Deri indeholdes formeentlig et vigtigt Bidrag til Oplysning om den Idée, som maa antages at ligge til Grund for den lovbefalede Nødvendighed af Politiets Medfølge, at dette nemlig ikke blot skal værne om Huusfreden og siffre mod dens unødvendige Krænkelse (thi ved en ulaaset og ubeboet Bygning kan der formeentlig ei være Tale om Huusfred eller om dens Krænkelse); men at det tillige i de Tilfælde, hvor Bedkommende ei selv kunne varetage deres Lary, skal ansees som deres naturlige Beskytter og Repræsentant, hvis Tilstædeværelse er en Garantie for, at Alt saaledes er factiff forefundet og tilgaaet, som Tolbvæsenet i dets Rapport har paaberaabt. Følgen af ikke at have medtaget Politiet ved Inqvifitionen af en ulaaset, ubeboet Bygning, og af ikke at have hentet det, forinden man confiskerede ustemplede stempelpligtige Varer i et Auctionsbo, maatte da vistnok herefter blive, at Tolbvæsenets Rapport desangaaende, uden andet Beviis, ei kunde komme i Betragtning imod Bedkommendes Benægtelse af at Varerne, dengang Tolbvæsenet fandt dem, havde været ustemplede (sfr. 6te Capitel om hvilken Beviiskraft, der ellers tilkommer Tolbvæsenets Rapporter).

6. Høist mærkeligt er Cancelliets Responsum 17 Jan. 1826 om, hvilken Virkning der maatte tillægges en Anholdelse, effectueret under en i sin Form, for-

medelst Mangel af Politiets Medfølge, illegal Huusinqvifition. Det er da antaget, at den kongelige Kasse ei bør tabe formedelst vedkommende Embedsmænds Forsømmelse af de forefrevne Former, altsaa at Anholdelsen bliver at stadfæste; men tillige at Toldvæsenets Betjente ikke kunne erholde den dem ellers tillagte Andeel af Conſtations-Provenuet (hvorum i det følgende), ligesom at de ogsaa tabe Kravet paa den særdeles Bessjermelse, som Anordningerne (jfr. 6te og 7de Capitel) tillige Toldbetjente under Udøvelsen af deres i lovlig Form udførte Forretninger. Hvorhos det altid bliver en Selvfølge, at vedkommende Betjente af Generaltoldkamret for sig Forsømmelse kunne blive dragne til Ansvar.

7. Hidtil er ved Inqvifitioner efter ustemplede stempelpligtige Varer nærmest kun tænkt paa fremmede Manufacturvarer af dette Slags. Det følger imidlertid af selve de indenlandske tilsvarende Varers Stempeling, at den hele Control, som er forefrevet for hine, ogsaa maa omfatte disse. Dette, som fuldkommen er grundet i hele Stempelingscontrollen med Manufacturvarer, bestyrkes ogsaa ved Egn. 2 April 1814, som bestandigt siger ganske almindeligt: „ustemplede Varer“, uden at tilføie Noget om, at de tillige skulde være fremmede. I § 15 siges endog først: „efter ustemplede Varer“, og umiddelbart derefter: „samt efter forbudne Dplag af fremmede Varer“ (jfr. og § 17). Det Samme gjælder om Pl. 27 Decbr. 1837, der deels Intet i saa Henseende har villet forandre ved den bestaaende Lovgivning, deels ligeledes bruger det almindelige Udtryk „ustemplede stempelpligtige.“

8. Mere tvivlsomt kunde derimod Spørgsmaalet synes, hvilken Anvendelse Reglerne om Huusundersøgelser kunne gives paa raffinerede Sukkere? At de ikke udelukkende for deres Skyld kunne anstilles, synes nu ligefrem vist; thi skjøndt Egn. 2 April 1811 i §§ne 14, 15

og 17 ganske almindeligt siger: „ustempledeVarer“, er det dog af hele dens Sammenhæng, og navnlig af Udtrykket i § 10: „de under § 1, A nævnte Varer“ klart, at den kun omhandler stempelplichtige fremmede og indenlandske saakaldte Manufacturvarer. Men formeentlig ville ikke engang raffinerede Sulfere kunne anholdes paa Grund af manglende eller utydeligt Raffinaderiestempel, naar de tilfældigviis antræffes under en almindelig Huusinqvifition, anstillet efter Pln. af 1837. Den hele Control med Sulferees Raffinaderiestempling er nemlig kun beregnet paa at skulle udøves under selve Vareforsler. Dette sees klart af Pl. 2 Novbr. 1822 ad §§ne 290—297 og det i den Anledning udgivne Circ. 5 Novbr. f. A. Det har ogsaa fuldkommen Sagens Natur for sig, siden Huusinqvifitioner og de derunder foretagne Anholdelser have noget saa Hadefuldt, at Lovbestemmelserne om dem aldeles ingen udvidende Fortolkning taale, navnlig ikke hvor den hele Control, som in casu, kun er baseret paa Tilstedeværelsen af et Stempel, som det er anbetroet Privates egen Forsorg at anbringe, og hvor den derhos kun meget indirecte kommer det Offentlige tilgode. Aldeles afgjørende synes fgl. Resol. 18 Octbr. 1815 at tale for denne Fortolkning. Thi denne Resolution tillader, at anholdte fremmede raffinerede Sulfere maae sælges til Forblivelse her i Landet imod en Afgift af 10 pCt.; men uden med eet eneste Ord at omtale, at der skulde meddeles dem noget Stempel eller Vidnesbyrd om deres Fortoldning. Deraf følger ligefrem, at Lovgiveren har anerkjendt Tilladeligheden af, at ustemplede raffinerede Sulfere findes oplagte paa de handelsberettigede Steder, og at der alene ved deres Forsendelse skulde kunne blive Spørgsmaal om deres Stempling.

At imidlertid dette Resultat ingen Forandring kan gjøre ved den almindelige Regel, at saavel Sulfere som enhver anden

Handelsvare er confiskabel, naar deraf antræffes forbudne Dylag paa ikkehandelsberettigede Steder paa Landet, er formeentlig ligefrem indlysende. Jfr. Jgn. 2 April 1814, §§ne 13, 15 og 16 og Pl. 27 Decbr. 1837 § 1.

Ustemplede Spillekort, efter hvilke der heller ingen særlig Huusinqvifition kan anstilles, af Toldvæsenet kunne imidlertid utvivlsomt anholdes og berørte Straf efter Pl. 10 April 1839, naar de antræffes tilfældigviis under en almindelig Huusinqvifition, anstillet efter Pl. 27 Decbr. 1837.

9. Paa dette Sted kunne mærkes de særlige Bestemmelser om Huusinqvifition i Grændseforordningen 12 Decbr. 1838 § 14, af hvilke især Grændsetoldvæsenets som det synes specielle Authorisation til at anstille Huusundersøgelse efter Barer, der forfølges paa frist Fod, endog, om det behøves, uden Politiets Tilkalddelse, synes ved en argumentatio e contrario at indeholde Lovgiverens almindelige Anskuelse om, at udenfor Grændsetoldbistrictet maatte Forfølgningen af en Vare paa frist Fod aldrig uden Politiets Medfølge strække sig til en Inqvifition i det Huus, hvor Baren blev indført, naar man der negtede Toldvæsenet Adgang. Tfgns § 86, som taler om det Slags Forfølgninger, tier om Formerne; men efter Pln. af 1837 § 3 kan Toldvæsenet i slige Tilfælde neppe være berettiget til mere end at stille Vågt ved Huset, indtil Politiet kan komme. Jeg erkjender fuldkommen de Inconvenienter, som denne Fortolkning kan medføre for Toldvæsenet; men man betænke hvad en modsat Regel kunde give Anledning til, saa ubestemte og ubestemmelige som Forfølgninger paa frist Fod altid ere.

Ved Circ. 22 Febr. 1817 er Toldopsynet i det Hele indskærpet den fornødne Skjonsomhed i Henseende til, naar Huus-

inquisitioner skulle anstilles, nemlig kun naar Formodning havees om Urigtighed. Dette maa formeentlig ligesaavel gjælde nu, endstjøndt Opsynets Skjon i Reglen kun kan komme til at angaae, naar Huusinqvifition skal requireres. Thi ogsaa hermed bør Toldopsynet være meget forsigtigt, især i de Tilfælde, hvor det ei behøver at indhente Collegiets eller Dverovrighedens Ordre.

Om Angivere af forbudne Vareoplag, deres Andeel i Confiskations-Provenüet m. v. see Fg. 2 April 1814 §§ne 16—49. Imidlertid vil det nok sjeldnere hændes, at Noget indlæder sig paa at være Angiver i den heromhandlede Forstand. I Almindelighed vil Angivelsen blot bestaae i en reen privat Meddelelse til Toldvæsenet, som da selv bærer Ansvar, eller rettere, da et saadant aldeles ikke gives, naar blot Formerne efter Pl. 27 Decbr. 1837 ere iagttagne, fritager Angiveren for alt Ansvar, ved selv at requirere Inquisitionen, og efter Dverenskomst affinder sig med Angiveren ved en vilkaarlig Betaling af Confiskations-Provenüet. Om Toldvæsenets egen Andeel i dette Provenüe, i det Hele om anholdte Varers og Mulkters Fordeling skal blive handlet paa sit Sted i 6te Capitel. Dog kan her mærkes, at Bestemmelsen i Fg. 2 April 1814 § 18 (om Politiets Andeel i Confiskations-Beløbet) er hævet ved Pl. 5 Septbr. 1820, jfr. Pl. 27 Decbr. 1837 § 6.

Circ. 23 April 1833 har antaget, at naar der ved Inquisitioner efter uløslig Brændevinsbrænden paa Landet (anstillede efter Fg. 2 Aug. 1786) opdages forbudne Vareoplag, uden at Toldopsynet af Collegiet eller af Dverovrigheden har havt Ordre til om disse at anstille Undersøgelse, saa confiskeres vel Varerne, men Netto-Provenüet tilfalder Amts-Fattigkassen.

Jeg har nu omhandlet Huusinqvifitionerne. De saaes at angaae de els ustemplede stempelplichtige Manufacturvarer, de els

i Almindelighed forbudne Dplag af alle Slags fremmede Varer. Men ligesom de overhovedet maae antages at skylde Stemplingscontrollen deres Tilværelse som et Supplement til denne, idet før dens Indførelse Huusinqvitioner efter Dplag af fremmede Varer kun vare tilladte paa de enkelte i Tfgns. § 86 udtryffeligt nævnte Steder og under de der fastsatte Betingelser, saaledes er ogsaa dette Controlmiddels Anvendelighed imod Dplag af andre Varer end de stempelpligtige endnu kun af underordnet Interesse for Toldvæsenet. De ulovlige Handelsoplæg paa Landet, især i det Indre, ere nemlig meget ofte sammensatte af fortoldede Varer; og forsaavidt finder altsaa Næringspolitiet alene directe Interesse ved deres Opdagelse og Confiskation. — Hvis man altsaa med Hensyn til de stempelpligtige Varer kunde komme til det Resultat, at Huusinqvitioner aldeles kunde undværes, undtagen ved Forfølgninger paa frist Fod, saa vilde der formeentlig, hvad de ulovlige Dplag af andre Varer angaaer, derfor aldeles Intet kunne være til Hinder. Men selv som Supplement til Stemplingscontrollen turde Huusinqvitioner være mindre nødvendige, efterat Toldsatsen for dem saameget er nedsat.

Tredie Afdeling.

Om Controllen med Vareforsler imellem Rigets Provindsler og i dens Indre.

A. I den søværts Samfærsel.

Jeg har, ved at omhandle den søværts Ind- og Udførsel af Varer, forbigaaet de særlige Forskrifter, som ere gjældende for den søværts Samfærsel mellem Rigets Provindsler eller fra Sted til andet i samme Provinds, uagtet Toldforordningen under Eet afhandler hele den søværts Ind- og Udførsels-Materie, baade i Forhold til Indlandet og i Forhold til Udlandet. Jeg

ansaae det nemlig for rigtigere at samle under et eget Afsnit som det nærværende alle de Bestemmelser, som vedkomme vor indre Control, være sig ved den søværts eller ved den landværts Samsærsel. Hvad den søværts Samsærsel angaaer, som skal være Gjenstanden for denne Underafdeling, troer jeg, at deraf vil kunne gives et fuldstændigt Billede, naar den rubriceres paa følgende Maade: a) Den søværts Samsærsel uden at anløbe Toldstederne. b) Bestemmelserne for den søværts Samsærsel mellem Toldstederne ved Udgaende. c) Ved Indgaende. — Derhos kan til denne Materie i det Hele mærkes Pl. 1 Septbr. 1819 (ifr. Fg. for Hertugdømmerne 1 Mai 1838 § 15), hvorefter den indenlandske Fragtfart med Fartøier af 15 Commercelæster og derunder er forbeholdt Kongens Undersaatter i Danmark og i Hertugdømmerne.

a. Om den søværts Samsærsel uden at anløbe Toldstederne.

Hvad angaaer den Løsning og Ladning udenfor Toldstederne, som blot adskiller sig ved, at den ikke foregaaer ved det egentlige Toldsted, men dog **under Opsyn fra dette**, være sig af dertil særlig udsendte Betjente (Lfgns. § 176, b), eller af fast ansatte Betjente paa de i Lfgns. § 177 omhandlede extraordinaire Løsse- og Ladepladse, da veed jeg intet Særligt at bemærke ved det, som derom er anført i det Foregaaende med Hensyn til den udenlandske Samsærsel, undtagen at det vel maa bemærkes, at § 176, b tillader indenlandske Skibe at henlægge paa deres Løsse- og Ladepladse udenfor Toldstederne, uden at selve Skibet behøver at anløbe Toldstedet, hvilket derimod i § 176, a var befalet for den udenlandske Fart, med hvilken Farten til og fra Hertugdømmerne dengang var stillet lige; men som nu, ogsaa hvad dette Punkt angaaer, vistnok rettest bør henføres under § 176, b, uagtet den positive Lovgivning derom tier. — Med Hensyn til hvilke Varer der altid kunne

forlanges løssede og ladebe udenfor Toldstederne, uden alt Hensyn til Localiteten, sees det af § 13 initio, at der for den indenlandske Samfærsel ikke gjælder Andet, end for den udenlandske Fart.

Derimod indeholder det Følgende af samme § 13, der forresten ikke er meget klart eller skarpt affattet, ganske særegne Bestemmelser med Hensyn til saadan Vosning og Ladning, som i den indenlandske Samfærsel (Kyst- og D-Communicationen) maa være tilladt, **uden at melde sig ved Toldstederne** (sig selv eller sit Fartoi) **og uden derfra at være undergivet Opsyn.** Tilfældet indsees at kunne være dobbelt, enten at man kun ved Indgaaende eller kun ved Udgaaende anløber et Toldsted (altsaa Samfærsel mellem Kyst eller D og Toldsted, og omvendt), eller at man hverken ved Indgaaende ei heller ved Udgaaende anløber et Toldsted (Samfærsel mellem Kyst og Kyst, eller D og D).

1. Hvad nu angaaer det første af disse Tilfælde, nemlig Samfærselen mellem Kyst *) og Toldsted eller Toldsted og Kyst, hvor hele Undtagelsen fra de almindelige Regler bestaaer i Forbigaaelsen af eet Toldsted eller rettere eet Toldopsyn, da indeholder Ufgns. § 13 derom, at det i slikt Fald skal være tilladt i smaa Baade fra Kysten at hembrenge til Toldstedet de hos Beboerne selv faldende Land- og Søproducter, og til Kysten at hembrenge fra Kjøbstaden de indenlandske eller fremmede fortoldebe Varer, som de behøve, uden at de enten i første Tilfælde ved Udgaaende eller i sidste ved Tilbagekomsten behøve efter Ufgns. § 176, b at melde sig ved nærmeste, d. e. det Toldsted, under hvilket Kysten hører. — Selve den almindelige Regel er tydelig nok, men de enkelte

*) For Kortheds Skyld ubelades „D“; men Farten paa disse er hvergang tillige meent, naar „Kyst“ nævnes.

Spørgsmaal, hvortil den giver Anledning, turde der være Grund til at ønske afgjorte ved additionelle Lovbud, da Ubestemthed i Behandlingen af en efter Landets locale Beskaffenhed saa vigtig Green af Samsærslen som Rystfarten hverken kan være behagelig for Iderne eller ønskelig for Toldopsynet, der ofte kan være nødsaget til at handle med mindre Energie, fordi det ingen klar Forestilling har om hvad Lovgivningen hjemler det Ret til at fordrø.

For det Første siger nemlig § 13: „smaa Vaade“ *). Men hvad er smaa Vaade? En R. D. af 3 Febr. 1798 har fortolket det som Vaade under 1 Læst. I den senere Tid er man, nu især støttet til Eg. 1 Mai 1838 § 66, a og § 76, d, gaaet over til at antage Tfgns. § 38 som Norm, hvorefter 2 Commercelæsters umaalte Vaade bleve Maximum for „smaa Vaade.“ Denne Fortolkning kan vel have Noget for sig, og den er desuden i Idernes Interesse.

Hvad angaaer de hos Rystbeboerne „selv faldende Land- og Søproducter“, som det er tilladt, uden Anmeldelse forinden Indladningen, at føre til Toldsted, da kan denne Bestemmelse give Anledning til megen Besvigelse af Udførselstolden og til Elusion af Udførselsforbudet paa Klude, saalænge det ikke er lovbestemt, at Tilladelsen alene skal forstaaes om saadanne indenlandske Producter, hvorpaa der ingen Udførselstold eller Forbud hviler. En Indstrænkning i en den indenlandske Samsærsl tilstaaet Lettelse, der, saa ønskelig som den kan synes, formeentlig dog ikke lader sig gjøre ved en simpel collegial Fortolkning, saameget mindre som Udførselstold

*) De i Tractat 2 Novbr. 1826 stipulerede Bestemmelser med Hensyn til svenske Vaade angaae kun Afgiftserlæggelsen; men sætte paa ingen Maade den dansk-svenske Vaadfart paa lige Fod med den indenlandske.

ogsaa var paalagt ved selve Toldforordningen, saa at der altsaa havde været fuldkommen Grund for Lovgiveren til i § 13 at gjøre en Undtagelse, i alt Fald med Hensyn til de vigtigere af de ved Udførslen beskattede Varer, saafremt ikke netop det Modsatte havde været hans Mening. Men det kan ikke negtes, at megen Inconveniens heraf kan opstaae, især for Krydstoldvæsenet; thi om det endog antræffer en Baad paa henved 2 Commerceløster, tæt stuvet med raae Huder og Skind og uden mindste Legitimation, men som angiver sig bestemt til og virkelig ikke kan negtes at være opholdt paa Veien fra N. N. danske Kyst til N. N. danske Toldsted, vil det formeentlig dog ikke være istand til herfor at kunne paastaae mindste Straf*); thi Huder og Skind, Uld og Størstedelen af de i vor Udførselstarif opførte Gjenstande lige indtil Klude ville ikke kunne negtes at være hos D= og Kystbeboere „selv faldende Landproducter.“ Naar altsaa Bedkommende blot ikke under muligen optagne Forhøre tilstaae og forøvrigt sørge for, at ingen særlige Beviisligheder om deres svigagtige Hensigt kunne tilveiebringes, da vil de i dette Tilfælde formeentlig aldrig kunne paadrage sig Ansvar efter Tsgns. § 15 (sfr. sjette Capitel).

Med Hensyn til de „indenlandske eller fremmede fortoldede Varer“, som det er tilladt fra Kjøbstad at hjembringe til Kysten eller Der, uden derom ved Tilbagekomsten at gjøre Anmeldelse paa nærmeste Toldsted, da opstaaer deraf ingen særlige Vanskeligheder, eftersom det i Slutningen af § 13 er foreskrevet, at de udgaaende Baade i sliche Tilfælde skulle melde sig ved Toldcontoirerne og derfra forsynes med Passseerscedler (som nu især blive af Vigtighed med Hensyn til Kryds-

*) At derimod Krydstoldvæsenet, forsaavidt det finder det nødvendigt, maa være berettiget til at give Medfølgere eller forsegle, er en Selvfølge (sfr. Tsgns. §§ 136 og 138).

toldvæsenet); hvorhos de medtagne Varepartier ei maae være større, end fastsat ved Pl. 5 Septbr. 1820. — I Kjøbenhavn erpederes Vaade fra det nordre Stranddistrict i det indenlandske Toldcontoir (Circ. 31 Marts 1797); Vaade fra det søndre Stranddistrict erpederes derimod for Indgaaende i Vesterports Consumptionscontoir og i Børsens Havnecontoir, samt for Ud-gaaende tillige i det indenlandske Toldcontoir. (Sfr. nærmere R. D. 13 April 1824 og 28 Octbr. 1837).

2. Det andet Tilfælde, som vi ved denne Materie skulde omhandle, har Samfærselelen mellem Kyst og D gjen-sidigen, uden at noget Toldsted anløbes, d. e. uden at der overhovedet bliver Forskiel paa Indgaaende og Ud-gaaende. Dette maa man nok desværre sige er ulovbestemt, ligesom der efter over 40 Aars Forløb ikke engang i saa Henseende har kunnet danne sig en fast, samt ogsaa i Forhold til Ijerne bin-dende Praxis. Tfgns. § 13 siger rigtignok mod Slutningen: „forsaaavidt de i saadan deres indenrigs Fart gaae ind til eller ud fra Kjøbstæderne,“ hvoraf synes at følge, at de fore-gaaende (her nyligen omhandlede) Bestemmelser ikke ubelukkende skulde være betingede af, at et Toldsted enten ved Indgaaende eller Ud-gaaende var anløbet, saa at det altsaa kunde blive lige-saa overeensstemmende med § 13 at føre indenlandske Produc-ter mellem D og D eller Kyst og Kyst, som mellem saadanne Steder og et Toldsted. Det kommer mig endog for, at alle D og Kystbeboere kunne have billig Fordring paa en saadan Fortolkning, da Ordet „forsaaavidt“ neppe vil kunne tillægges nogen anden Betydning end i deres Faveur. Imidlertid er dog Tfgns. § 13 ikke saa klar her, som man kunde ønske; og den ovennævnte Fortolkning bliver især tvivlsom, saafremt man vil forstaae den derpaa følgende § 14 (om den de inden-fjords Kystbeboere tilstaaede ubetingede Løse- og Ladefrihed

med indenlandske Varer) i Modsetning til § 13; hvorfor der imidlertid ingen Nødvendighed synes at tale.

Indenlandske Land- og Soproducter af det Slags, som omhandles i § 13, antager jeg altsaa maae kunne føres med smaa Baade mellem Kyster og Der, uden nogen Anmeldelse for de vedkommende Toldsteder, og uden at Krydstoldvæsenet i den Anledning kan være berettiget til at paaståe Straf. — Med Hensyn til Forselen af fremmede Varer i Almindelighed, samt af indenlandske Manufactur- og Fabrikvarer o. d. mellem de nævnte Steder, da synes dens Lovlighed, baade ifølge § 13 og Pl. 5 Septbr. 1820, aldeles bestemt at være bundet til de deromhandlede Passseersellers Medfølgelse og formelle Nøiagtighed. Deres Mangel ved Varernes Løsning paa Kysten maa altsaa bevirke Straf efter § 15, men jeg maa herved atter gjøre opmærksom paa den formeentlige Ufuldkommenhed ved vor Lovgivning, som blev udhævet ved at omhandle Tfgns. § 137, at nemlig ifølge denne § et Fartoi ladet med ulegitimerede toldbare eller contrebande Varer kan gaae til Anfers, hvor det vil under Kysten, uden at man derfor kan gjøre det noget, saalænge det ei har løstet eller ladet.

Det Foregaaende fandt, ifølge Tfgns. utryffelige Bestemmelse i § 9, ingen Anvendelse paa Samfærsele med Hertugdømmerne, der i saa Henseende var stillet paa lige Fod med den udenlandske. Spørgsmaalet bliver imidlertid nu, hvilken Indflydelse den ved Fgrne. af 1838 bevirkede Tilnærmelse mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldvæsen skal kunne tillægges paa bemeldte § 9, der ikke formeligen er ophævet. Man havde med Nøielighed kunnet haabe at finde Noget derom i Tfgn. for Kongeriget af 1 Mai 1838, hvis andet Afsnit (litr. B) imidlertid Intet i saa Henseende afgjør. Af Tfgns. Tausshed med Hensyn til Samfærsele udenfor Toldstederne kan

og tør dog ikke sluttes, at det hvad denne angik skulde ganske have sit Forblivende ved Tsgns. Bestemmelser. Thi det vilde være at standse paa Halvveien, naar man ikke, saavidt nogens lunde ved Fortolkning muligt, vilde søge at lette ogsaa denne Deel af en Samfærjel, for hvilken især Hertugdømmerne have bragt ikke ubetydelige Offre.

Det maa da med Hensyn til Hertugdømmernes Land- og Søproducter, som ere af den Bestaffenhed, der nævnes i Tsgns. § 13, ogsaa antages, at denne § paa dem er anvendelig (sfr. Tg. 1 Mai 1838 § 19), og at de altsaa maae kunne henføres med samme Frihed, som de tilsvarende danske Frembringelser, baade til Toldsteder og til Kyster og Der i Kongeriget, uden at medhave nogen Legitimation fra det vedkommende hertugelige Toldsted, hvorunder Afstibningsstedet hører. Ligeledes maa det ansees tilladeligt, at der til de danske Der og Kyster uden Anmeldelse paa nærmeste Toldsted hjemføres alle Slags Varer med saadanne Passseersedler fra et hertugeligt Toldsted, som foreskrives i § 13 og Pl. 5 Septbr. 1820 for lignende Tilfælde i Danmark. (Sfr. Tg. f. H. 1 Mai 1838 § 131 om Samfærjelen mellem Fastlandet og Derne paa den slesvigiske Bøstyst). Dog bliver en nødvendig Undtagelse herfra at gjøre med Hensyn til saadanne Varer, som ere ansatte til høiere Told i Kongeriget end i Hertugdømmerne, eller hvis Indførsel hertil aldeles er forbuden; thi de sidste ville naturligviis heller aldrig kunne indføres til Forbrug paa de danske Kyster og Der, og de første maae forinden bringes til nærmeste Toldsted og der differencetoldberigtiges. Det er en stor Gøne for Grændsedistricterne, hvor danske Der maafee af Naturen selv kunne være henviste til udeløffende Trafik med Hertugdømmernes Kjøbstæder, men det er en nødvendig Følge af den endnu bestaaende Forskjel mellem de to

Randesdeles Toldafgiftsystem, og formeentlig indeholdes deri en ny Dpfordring til snarest muligt at see denne ophævet.

b. Om hvad der i den søværts Samførsel mellem Toldstederne er at iagttage ved Udgaende.

Jeg har troet det hensigtsmæssigt at omhandle det Særlige ved den søværts Samførsel mellem Toldstederne først ved Udgaende fra disse og senere ved Indgaende.

1. Hvad først de specielle Angivelser angaaer, da maa, foruden det Almindelige, som om dem ved Udflarering til fremmed Sted er anført, og foruden det, som særligt skal blive omhandlet ved Transit og Creditoplag, endnu Følgende mærkes. — Forsaavidt de angaae de raae indenlandske Landproducter, da gjælder Tegn. § 248, anden Passus (jfr. § 247), naar ingen Udførselsafgift hæfter paa dem og ingen Consumption af dem forlanges godtgjort. Er derimod dette eller hiint Tilfældet, da maa Indladningen m. v. nøiagtigen paasees efter § 248, første Passus; thi uagtet Skibet gaaer til indenlandsk Sted, hvorfra Beviis for Varernes rigtige Ankomst kan erholdes (jfr. det Følgende), saa kan der dog tænkes Besvigelse imod den kongelige Kasse, baade naar flere udførselstoldpligtige Varer indlades, end der angives, idet Overskudet kan afgives i Søen til en fremmed Skipper, og naar færre Varer indskibes, end der ere angivne til Consumptionsgodtgjørelse, idet at det Manglende paa samme Maade kan indtages, inden Skibet ankommer til sit indenlandske Bestemmelsested, hvilket gjælder, naar den consumptionspligtige Vare er Brændeviin, Ol eller Eddise; men ved andre Varer, for hvilke Consumptionen godtgjøres uden Rückattest, behøves ikke engang sliq Indladning i Søen, medmindre man vil benytte den til mod simpel Consumption Erlæggelse at indføre analoge fremmede Varer, paa hvilke der hviler en høiere Indførselstold. Dette er ogsaa Grunden, hvorfor Opmærksomhed

er indskærpet Opsynet, ved SSne 247 og 270, endog med Hensyn til fremmede frigjorte og saadanne indenlandfke Varer, som vanskelig kunne skjæles fra udenlandfke; thi er det lykkedes en Defraudant at faae sin altfor høie Angivelse paa deslige Varer attesteret som rigtig, da kan den med ham conniverende Skipper underveis, som ovenfor beffrevet, indtage det Manglende og saaledes faae dette, til Tab for Toldintraderne, indpractiseret som fortoldet eller indenlandf paa det danske Toldsted, hvorhen han er bestemt. Dette er en Defraudationsmaade, som især ved de større Toldsteder paa en travl Dag, hvor Opsynet ikke altid kan overkomme den yderste Opmærksomhed *) med de indenlandfke Indladninger, vistnok lader sig anvende, uden at Skibenes almindelige Forsøgling (hvorom ret strax nedenfor) herimod afgiver et saa practisk brugbart Betryggelsesmiddel, som det kunde synes.

2. Det er ved Vareforsendelsen i den indenlandfke Samfærsel ikke altid tilstrækkeligt, saaledes som i den udenlandfke, at der over Varerne blot indgives nøisagtige specielle Angivelser. Det er nemlig ifølge Fg. 1 Mai 1838, SSne 8 og 9, i Forbindelse med de vidtloftige Circulairebestemmelser til disse SS, nødvendigt, at den Handelende **udenfor Kjøbenhavn**, saafremt han som fortoldede vil affende Varer af de i Fgns. § 8, 2den Passus specificerede Slags („Baand, Bobinet“ osv.), tillige angiver Fortoldningsnummer (eller, forsaavidt Fortoldningen er ældre end 1 Aar, da Beholdnings-Angivelsens Nummer (jfr. det Følgende), eller, hvis Varen er tidligere indført til Afgangstedet som berigtiget, da Indførselsnummer) og Datum,

*) Et Circ. 12 Jan. 1822 indskærper Nøiagtighed i de specielle Angivelsers Indhold og ved det derpaa følgende Eftersyn, navnlig af Manufacturvarer.

under hvilke hans Vare er blevet tilført Regnskabsbøgerne, fordi nøiagtig Anførsel herom skal skee i Toldsedlen *) eller, forsaavidt formelig Klarering ikke altid gives smaa Vaade, i den disse meddeelte Toldpassseerseddel. I modsat Fald kunne Varerne ikke som frigjorte indgaae til Bestemmelsesstedet. (Circ. 31 Decbr. 1838, jfr. Pl. 27 Jan. 1816). Fattes derfor Angivelsen den fornødne Oplysning herom, da maae Varerne ei som fortoldede tilføres Toldsedlen, og deres Udførsel ikke engang attesteres af Opsynet. For hvert Fortoldnings-, Beholdnings- eller Indførsels-Nummer, som tilføres Toldsedlen, erhobder Toldkassereren 4 rbf. Sølv (Fgns. § 10 og Circ. 31 Decbr. 1838); hvilket, i Forbindelse med den hele Control, er en ad-ditional Byrde alene paa Provindstoldstedernes Handlende, da **Kjøbenhavn** ifølge Fgns. §§ 8 og 9, jfr. fgl. Resol. 8 Octbr. 1812, herfor er fritaget.

Der siges i § 9, anden Passus, at den Handlende i Provindstoldstederne, som ved Aarets Udgang har Varer i Behold, hvilke han ønsker senere at kunne forsende som fortoldede, skal gjøre formelig Angivelse over disse, hvis Rigtighed bliver at undersøge og attestere (i Forbindelse med de i det følgende Capitel omhandlede Creditoplagsinquisitioner, og under den sædvanlige Straf for urigtig Angivelse, ifølge Circ. 31 Decbr. 1838). — En heel vittloftig Bogføring er i den Anledning paabuden ved Circ. 31 Decbr. 1838, idet hver Handlende i en egen Protocol skal gives sin Con-to, hvorpaa hans Beholdning af fortoldede Varer af de i § 8, 2den Passus nævnte Slags skal opføres tilligemed alle senere

*) Det kan i Almindelighed erindres, at en Toldseddel er for Stib og Ladning hvad en Toldpassseerseddel er for det enkelte Varepartie, især i den landværis Samsærsel, hvorefter senere. Begge ere et Slags Pas (Varepas, passavant).

i Mærets Løb berigtigede Varer af samme Slags. Om Con-
toernes Indretning, aarlige Afslutning, Indsendelse til Revision
m. v. maa jeg henvise til det citerede Circulaire.

3. Ved de øvrige Momenter af den udgaaende
Toldklarering er intet Særligt at mærke med Hensyn
til den indenlandste Samsærsel, forinden Tælen bliver om
Toldsedlens Udstedelse. Foruden hvad der allerede er
anført om, at den skal indeholde Fortoldnings-, Beholdnings-
eller Indførselsnummer og Datum for visse Slags frem-
mede frigjorte Varer, som forsendes fra andet Toldsted end
Kjøbenhavn, er ved Circ. 31 Decbr. 1838 befalet, at naar
Varerne ere fremmede stemplede, skal i Forbindelse med deres
Slags, Dvantage eller Værdi ogsaa Bignettets Løbenummer
og Stemplingsstedet deri anføres; hvorhos dog Stuver af Klæ-
devarer og af andre Menvarer paa respective 10 og 20 løbende
Aen kunne forsendes ustemplede, naar Toldsedlen indeholder
det Fornødne om deres Slags, Aenmaal, Vægt eller Værdi
(Jg. 1 Mai 1838 § 12, jfr. Pl. 17 Septbr. 1839). De
indenlandste stemplede Varer anføres blot i Toldsedlen efter Art
og Aenmaal eller Stykketal (Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 15).
— Derhos kan til Materien i Almindelighed bemærkes Circ. 21
Septbr. 1819, som indskærper Regnskabsførerne særdeles Op-
mærksomhed med, at Toldsedlerne udfærdiges aldeles overeens-
stemmende med de attesterede Indladnings-Angivelser, da de
herfor staae Vedkommende til Ansvar. Derimod er Opsynet
ved Circ. 31 Decbr. 1838 fritaget for den Attest, som tidligere
var paalagt Afgangsstedet, om at de i Toldsedlen som frigjorte
opførte Varer skjønedes at være af de under det angivne
Nummer fortoldede. See Tfgns. § 255 om den Paategning,
som der navnlig i den indenlandste Fart skal gjøres paa He-
vedtoldsedlen om, hvormange Continuationstoldsedler der
ere udstædte. Jfr. § 258 om Ladning ved flere Toldsteder.

Med Hensyn til Udklaringer til Hertugdømmerne, da er det ikke Andet at mærke, end at Toldsejlerne blot behøve at indeholde, at Varerne ere fremmede og frigjorte; hvorhos det er en Selvfølge, at Stemplerne ei længere aftages de stempelpligtige indenlandske og fremmede Varer. (Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 9).

4. Med Toldsejlers Udstædelse ender egentlig den udgaaende Klarering, men forinden den udleveres Skipperen, iagttages, eller rettere, er allerede umiddelbart efter Generalangivelsens Underskrift iagttaget den Forsigtighed i visse Tilfælde at forsegle Skibet. Toldopsynet maa vel strengt taget (jfr. Lfgns. §§ 260—262) være berettiget til at anvende denne Forsegling ogsaa paa Skibe i den udenlandske Fart, naar det af een eller anden Grund skjønnes nødvendigt, t. Ex. for at ikke Transitgods eller Godtgjørelses Varer strax skulle igjen ilandkastes, endskjøndt Skipperen ikke kan ansees pligtig at bevare Seglene længere, end i det Heieste medens han er under de danske Kyter. Men i Særdeleshed har man forsøgt at give Skibenes Forsegling i den indenlandske Samfærsel en særdeles Betydning, som almindeligt Betryggelsesmiddel imod den ovenfor berørte Defraudationsmaade med at indlade paa en travl Dag færre frigjorte Varer, end angivne og opførte paa Toldsejlen, og derefter indtage de manglende undervejs (jfr. Lfgns § 270). Til Forebyggelse heraf blev det ved R. D. af 20 Marts 1832 befalet, at Skibe i indenlandsk Fart med fremmede og frigjorte Varer af nogen Betydning skulde fra Kjøbenhavn afgaae under Toldforsegling. Saavidt jeg har kunnet erfare, skal imidlertid denne Bestemmelse i sin practiske Udøvelse møde uoverstigelige Vanskeligheder, dels fordi Skippernes Forpligtelse til at underkaste sig sliq Forsegling vistnok maa siges at være tvivlsom, dels fordi, selv om ingen Tvivl næres om Toldvæsenets Ret i saa Henseende, det dog altid fra Bil-

lighedens Side bliver meget haardt, at en Skipper, som herfra afgaer med ikke fuld Ladning, formedelst Pastens Forsegling ei skal kunne benytte sit ledige Kasterum til at medtage Paasagerer. Derfor skal det og i Kjøbenhavn være antaget ikkun at forsegle de Skibe, som her blot løsse en Deel af den fra fremmed Sted indbragte Ladning og afgaae med Resten til et andet indenlandst Sted; samt de Skibe, som til Henførsel i Indlandet indlade Transitgods af ubekjendt Indhold (jfr. følgende Capitel), hvor dog Balget mellem denne Forsegling eller Godsets Toldplombering overlades Skipperne, der, med Undtagelse af Farten paa Helsingør, almindeligviis vælge det Sidste. — Dgsaa ved Provindstoldstederne anvendes den almindelige Skibs-Forsegling sjeldnere, thi, med Undtagelse af enkelte af Krydstoldvæsenet i Søen bordede Fartøier, indkomme i Reglen kun de fra Helsingør med Transitgods ladede hertil forseglede, samt de Skibe (især fra Hertugdømmerne), som have ladet ved Udhavne.

Foraaaviddt Skibs-Forseglingen herefter anvendes, maa Skipperen, saavel i den udenlandske som iden indenlandske Fart, give sin Tilstaaelse om Forseglingen paa Toldsedlen. Derved forpligtes han til i hün at bevare de paafatte Segl, saalange han er under dansk Kyst, i denne indtil Ankomsten paa sit indenlandske Bestemmelsessted. Straffen for Misligholdelse heraf er den sædvanlige efter Tsgns. §§ 103 og 104, jfrte. med Pl. 25 Juni 1818 (s. 6te Capitel). — Skulde en Skipper vægre sig ved at give Tilstaaelse paa Toldsedlen om Forseglingen, bør han dog ikke opholdes; men da han efter Kongerigets Lovgivning ikke kan straffes for slig Vægring, og ei heller fra Toldstedet kan gives saadant Medfølge, som det, hvoraf Krydstoldvæsenet (jfr. det Foregaaende) betjener sig som Tvangsmiddel mod en Skipper, der negter at underskrive det ham forelagte Forseglings-Revers, saa kan nok

Skipperens Bægning i det her omhandlede Tilfælde neppe tillægges anden Virkning, end at Toldstedet derom, samt om Grunden, hvis han har angivet nogen, har at gjøre Paategning paa Toldsedlen; hvorefter dennes Indhold om de paafatte Segls Mængde m. v. maa afgive fuldt Beviis imod Skipperen, saafremt senere nogen Mislighed ved Seglenes Tilstand opdages. Denne hele Materie savner paafaldende positiv Lovbestemmelse. Toldvæsenet har i Grunden, foruden Sagens Natur, ikke andet at støtte sig til, end Tfgns. § 138, ifr. § 137.

5. Det kunde synes, at hele den her omhandlede Control, og at navnlig Udførselstolden og Lovgivningens i foregaaende Capitel omtalte Forskjel mellem Skibsafgifter i den fremmede og i den indenlandske Fart meget let kunde omgaaes, eftersom en Skipper kunde angive sig til et indenlandsk Sted og dog seile til Udlandet. Men herimod havees et virksomt Middel i de saakaldte Losnings-, Losse- eller Rückattester, som ere et Slags Dwittering eller Beviis for, at Skib og (for saavidt det er Transitgods eller udførselstoldpligtige eller til Udførsel forbudne Varer eller Godtgjørelses-Varer) ogsaa Ladningen er ankommet til det indenlandske Toldsted i saadan Stand, som Toldsedlen ommelder. Af Tfgns. § 300 sees, at det oprindeligt paalaa Udfiberen eller Affsenderen at tilveiebringe sliq Attest, for hvis Tilstædefommelse Toldstedet da maatte være berettiget at fordrø Borgen; men ved denne § blev det paalagt Toldstederne som Pligt indbyrdes maanedlig at tilstille hverandre saadanne Attester, undtagen i de i §§ne 302 og 303 nævnte Tilfælde, hvortil endnu kan foies § 78, a (ifr. Pl. 2 Novbr. 1822), idetmindste hvis Bedkommende ønsker sig Consumtionsgodtgjørelsen udbetalt, forinden Rückattesten ved Maanedens Udgang ex officio er blevet tilstillet Afgangs-Toldstedet under Eet for Skib og hele Ladningen. — Rückattesterne, sees det, blive udstædte ved Indgaaende, men da de dog ret egentlig kunne

anses som Supplement til den for Udgaende forefrevne Control, har jeg troet det rigtigst at omhandle dem paa dette Sted, hvilket ogsaa er overeensstemmende med den Orden, som Toldforordningen af 1797 selv følger. Jeg maa i det Hele herom henvise til dens §§ 298—303, hvortil dog er Udskilligt at bemærke*), haade paa dette Sted, og naar vi i det Følgende komme til at omhandle dem ved den landværts Samfærsel.

Først kan mærkes Pl. 25 Juni 1818, der forforkter den i Tfgns. § 301 tilstaaede Frist af 6 Maaneder, inden Rückattestens endelige Tilveiebringelse, paa den i Macaten forefrevne Maade, til 3 Maaneder; hvilket er den samme Termin, inden hvilken efter Pl. 2 Novbr. 1822 Rückattest skal være tilveiebragt og Consumtionsgodtgjørelsen krævet for udført Brændeviin, Ol og Eddike (Tfgns. § 78, a). — Ved Circ. 4 Novbr. 1797 er med Hensyn til Skibsafgifterne befalet, at Rückattest skal gives for Fartøier, som angives at gaac ballastede fra Toldsted til Toldsted. — Et andet Circ. 28 Aug. 1798 foreskriver, hvorledes Rückattester skulle meddeles mellem Toldstederne indbyrdes, saaledes at, om endog hele Ladningen ei løses paa det første Ankomststed, skal dog fra dette meddeles Attest for det Løsfede til Afgangstedet, hvorefter hiint atter erholder Attest fra andet Ankomststed o. s. f. — Circ. 21 Septbr. 1819 foreskriver en Formular, efter hvilken det ankommende uberigtigede Transitgods's Stykketal, Mængde og Slags paa Rückattesten nøiagtigen skal opføres. Tilveiebringes ikke Rückattesten i den lovbefalede Orden og inden den lovbestemte Tids Udløb, da drages Bedkommende til Ansvar efter Toldforordningens § 301.

*) Jfr. Albertus p. 137—142.

Sikkerhedsstillelse har Toldstedet efter § 300 ikke kunnet fordré af indenrigs bosatte Affendere og Udsfibere; derimod kan og bør Caution eller Depositum af de besvigelige Told- og Skibsafgifters fulde Beløb fordrés af en udenlandsk Skipper, som med et Fartoi af over 15 Commercelæsters Drægtighed (jfr. Pl. 1 Septbr. 1819) angiver sig til indenlandsk Sted, være sig at han medfører udforselstoldpligtige Varer eller ikke. — Det foregaaende gjælder ogsaa for Farten fra Hertugdømmerne med den Forssjel, at Terminen til Rückattestens Tilveiebringelse kun er 2 Maaneder, og at Toldvæsenet der er berettiget til at fordré Caution ogsaa af Indlændinge (jfr. Fgn. f. S. 1 Mai 1838 § 51). Dette er en af de flere Uovereensstemmelser mellem Kongerigets og Hertugdømmernes nye Toldlovgivning, hvortil der i de locale Forhold ikke synes at være saamegen Grund, at de kunne anses forsættlige. Det er beklageligt, at der ved en Omformning, hvorved den størstmulige Eenhed var tilssigtet og offentlig forjættet, har kunnet indsnige sig saadanne Inconsequentier. *)

6. Med Hensyn til Færgefartsoier er det antaget, at de iffun ere frie for Anmeldelse for Toldvæsenet, være sig ved Udgaende eller ved Indgaende, naar de alene overføre Rejsende med deres Gods i deres Færgedistrict; derimod ikke, naar Kreaturer og Handelsvarer indtages, da de ere sædvanlig Toldexpedition undergivne (jfr. Fgn. f. S. 1 Mai 1838 § 71; f. R. §§ne 66, c, 76, c og 83). — Om Dampskibes

*) Det er ikke min Hensigt i nærværende Skrift at forsøge nogen fuldstændig Sammenligning mellem Kongerigets og Hertugdømmernes Toldforfatning, hvilken sidste jeg kun leilighedsviis har berørt, forsaavidt den vedkom hiin. Imidlertid er jeg vis paa, at et kritisk Arbejde i den Retning, om Noget vilde paatage sig det, baade kunde blive interessant og tillige maaskee ikke uden gavnlig Indflydelse med Hensyn til den saameget ønskelige Eenhed i Behandlingen af de danske og de hertugelige Toldforhold.

Klareringsmaade i den indenrigske Samsærsel blev det Fornødne bemærket ved at omhandle hele deres Expeditionsmåade under *Æt i 2det Afsnit, I, B, c* (p. 141—42).

c. Om hvad der i den søværts Samsærsel mellem Toldstederne er at iagttage ved Indgaaende.

1. Det er først med Hensyn til Generalangivelsens Bestaffenhed, at der ved Indgaaende bliver Forskiel paa den forhen omhandlede udenlandske og paa den indenlandske Fart. I denne sidste bestaaer Skipperens Generalangivelse sædvanlig blot i en Paategning paa Toldsedlen om, at han indehaver de deri omhandlede Varer, og om at han desforuden enten ikke har andre eller, hvis han har saadanne, da hvilke, samt om at han agter deraf at løse n. n. Varer osv. — Udenfor Kjøbenhavn udstædes sædvanlig hverken Løsserulle, ei heller bruges Løssoptegnelser i den indenlandske Fart; en Praxis, som er understøttet af Coll. Str. 8 Juni 1830 *). — I Kjøbenhavn bruges derimod, ifølge mig meddeelte Oplysninger, en særlig Fremgangsmaade med Hensyn til Løsningen i Havnedistricterne af Skibe fra indenrigsk Sted og Hertugdømmerne, idet man her, støttet til R. D. 31 Marts 1797, baade afviger fra hvad der i den Henseende er gjældende ved andre Toldsteder, og tillige fra det bogstavelige Indhold af Lfgns. §§ 150 og 163, samt 174. — Den medhavende Toldseddel tjener, forsynet med Skipperens Paategning, ligesom ved Provindstoldstederne, til Generalangivelse. Efter den udfærdiger Toldcontoiret en Løsserulle, som følger Skibet til Løssstedet i Havnen, for paa sædvanlig Maade (jfr. det Foregaaende om den udenrigske Fart) at tjene som Grundvold for Løsningen.

*) Jindes hos Albertus p. 77.

Den derved ansatte Toldbetjent forfatter herefter en ligelydende saakaldet Vossseextract, hvorpaa blot anføres de specielle Attester, som ere fornødne til Afgifternes Beregning af Varerne, samt Udfaldet af Skibets Inquisition, om nogen Urigtighed med Skib eller Ladning er opdaget. Disse Vossseextracter have altsaa egentlig en ganske anden Tendents, end Vossseoptegnelserne i den udenrigske Fart, og skulle ogsaa være undværlige. De forblive som Bilag ved Havnecontoirets Skipperbog, medens derimod Vossserullen, paa hvilken Havnecontroleuren anfører alle Vossseoptegnelsens specielle Attester, afgives til Toldcontoiret, hvor den tjener istedetfor de i Tfgns. §§ 163 og 174 nævnte specielle Angivelser.

2. Mærkes kan paa dette Sted Tfgn. 4 Aug. 1742, §Sne 6 og 8, samt 28 Septbr. 1775 om de saakaldte Piggedage, i Henseende til hvilke de indenlandste Skipper ere begunstigede fremfor de udenlandste (jfr. dog Abd. Act til Tr. mellem Danmark og Rusland 14 Octbr. 1831 § 4, om 21 Piggedage for Trævarer fra Nystad, Raumo og Bjørneborg i Finland).

3. Med Hensyn til de specielle Angivelser kan Tfgns. § 171 mærkes, hvorefter særæts indkommende consumptionsbare Varer, om de endog ere indenlandste (Tfgn. 1 Mai 1838 § 6), skulle angives paa samme Maade som Varer til Fortoldning (jfr. Sen). Forøvrigt iagttages det vel i Praxis ikke saa nøie at fordre specielle Angivelser for alt i den indenlandste Samfærsel særæts ankommende Gods. Ofte blive indenlandste Varer simpelthen udleverede efter et løst Eftersyn om Emballagens Overensstemmelse med Toldsedlen, og især hvis Lasten har været forseglet fra Afgangstedet, tillades Løsning (i Havnedistricterne i Kjøbenhavn) uden nogetsembest Ovsyn og uden at specielle Angivelser fordres (jfr. ovenfor). En Praxis, som ogsaa finder Bestyrkelse i Tfgns. § 167, der ei nævner Angivelser over det Slags Varer, skjøndt den hele Af-

deling ogsaa handler om den indenlandſke Samfærſel. — Erindres maa, at det ved Pl. 9 Juli 1821 ad § 166 tilſtaaede upaatalte Dvermaal af 8 pCt. for Korn-, Salt-, Steenkuls- og Barkladninger, ſom komme fra fremmed Sted, ei gjælder for den indenlandſke Fart; hvilket derimod er Tilfældet med det Brændeladninger tilſtaaede Dvermaal af 4 pCt. — Naturligviis kan det heller ikke antages anvendeligt paa den indenlandſke Fart hvad Pl. 16 Septbr. 1826 til § 166 og Pl. 2 Novbr. 1822 har beſtemt, om at Styrtegods-Ladninger kunne angives i fremmed Maal mod 4 pCt. til Dpſynet. — Den ſamme Placats-Bestemmelse ad § 151 sq., at Varer producerede i og kommende fra Hertugdømmerne, naar de angives i danſk Vægt, kunne have en upaatalt Dvervægt af 4 pCt., maa derimod anſees endnu gjældende, da Toldsforandringen i Hertugdømmerne ei har angaaet diſe Provindſers Vægt.

4. Dernæſt ſkal omhandles den beſynderlige Beſtemmelse i § 259, hvis Lovgrund ikke er let at forſtaa, da det i Sammenligning med ſaamange andre Søarten paaſlagte Controlforpligtelſer ikke kunde anſees for nogen ſtor Gøene for en Skipper altid at ſtulle have ſin Toldseddel noiagtigen affattet. I ethvert Fald ſtaaer Begunſtigelſen neppe i Forhold til de Lov og de Miſligheder, hvortil den giver Anledning. Dens Plads ſynes ogsaa mere paffende at have været i Tſigns. indgaaende Afdeling. — Det forſte Spørgsmaal, ſom opſtaaer i Anledning af § 259, er, hvorledes den tilſyneladende Collision mellem denne § og § 264 ſkal kunne løſes. Saa fremt ikke den hele Control ved Udgaende ſtal falde ſammen, maa ſidſtnævnte anſees ſom den ufravigelige Regel, ſaa at altſaa § 259 under ingen Omſtændigheder kan paaberaabes paa Afgangsſtedet. Overhovedet maa Sens Udtryk: „kjendeligen ſſjønnes at være indenrigſke“, viſtnok særdeles urgeres, ſaaledes at ingen Vare i dette Tilfælde antages for indenlandſk, uden

at den deraf aldeles bestemt bærer Præget, altsaa ikke hvor den ligesaagodt kunde være udenlandsk. Dette maa t. Er. navnlig antages med Hensyn til Korn, da det sikkert kunde betale sig i Seen af et andet Skib at indtage $\frac{1}{10}$ af sin Ladning i estersøisk Hvede. — Det næste Spørgsmaal opstaaer i Anledning af, at Circ. 3 Febr. 1824 har befalet, at Tfgns. § 259 ei skulde ansees anvendelig paa Varer, som Skibe kommende fra Hertugdømmerne medbragte udenfor Toldstedlen. Efter Ig. 1 Mai 1838 § 18 synes der imidlertid nu ingen Grund til at negte Tfgns. § 259 Anvendelse ogsaa paa Hertugdømmernes raae Producter og de deraf tilberedte Varer; hvorimod dette ifølge § 19 i Ig. af 1838 ikke gjælder om disse Provindsers Manufactur-, Fabrik- og Haandværksvarer, der uden den i Sn lovbestemte Legimation (Toldsedler og Fabrikationsmærke, samt Stempling med et eget Bignet, Circ. 31 Decbr. 1838 og 23 Jan. 1840) ikke tør antages for indenlandske.

5. I de næstforegaaende Nummere handlede om de indenlandske Varer, som medbragtes i den indenrigske Samfærsel, være sig fra Kongeriget eller fra Hertugdømmerne. I dette Nummer skal omhandles de fremmede Varer, som saaledes indehaves. — Hvad da først det ufortoldede Gods angaaer, som ankommer, være sig fra Transit eller Creditoplag, da er derom intet Særligt at mærke, hvad enten det paa Ankomsthedet fortoldes, eller tages paa nyt Transit eller Creditoplag; thi Behandlingen bliver bestandig, som om det indkom fra fremmed Sted (sfr. og næste Capitel). — Med Hensyn derimod til den indenlandske Cotransport af fremmede og frigjorte Varer, da er derfor foreskrevet en egen Control, der alt ved Udgaende blev berørt. Det er nemlig, som viist, ikke altid nok, at saadanne Varer som frigjorte findes tilførte den medhavende Toldstedel, med mindre

Afftilsningsstedet er Kjøbenhavn. Kommer Skibet ei fra Kjøbenhavn, skal Toldsedlen, hvis Varerne ere af de i Fg. 1 Mai 1838 § 8, 2den Passus specificerede Slags, tillige indeholde Varernes Fortoldnings-, Beholdnings- eller Indførsels-Nummer og Datum paa Afgangsstedet (jfr. det Foregaaende). Ankomme Varer af de i Fgn. § 8, 2den Passus specificerede Slags, uden at der i Toldsedlen eller i Toldpassseersedlen findes sliig Anførsel, eller indeholde de nævnte Documenter ved andre Varer iffe den fornødne tarismæssige Oplysning om deres Vægt, Maal m. v., da behandles Varerne paa Ankomststedet som ufortoldede (ifølge Pl. 27 Jan. 1816 og Circ. 31 Decbr. 1838). Affenderen beholder naturligviis sin Regres til vedkommende Regnskabsfører paa Afgangsstedet, hvem Forsælse falder til Last. — Skulde en Toldpassseerseddél og saameget mere en Toldseddel (jfr. Circ. 22 Septbr. 1821 *) være saa forældet, at den gav Anledning til at antage, at den iffe henhørte til det indførte Varepartie, da skal derom, overeensstemmende med Fgn. § 212 og Circ. 31 Decbr. 1838, indberettes til Generaltoldkamret. — I Henseende til stempelpligtige fremmede Varer gjælder vel iffe hvad der om Fortoldnings-Nummer og Datum blev anført med Hensyn til de i Fgn. af 1838 § 8, anden Passus specificerede Varer. Derimod maa med Hensyn til dem mærkes Fgn. § 12, hvorefter Toldsetlerne skulle indeholde deres Slags, Qvantitet eller Værdi, Bignettets Løbenummer og Stemplingsstedet. Pl. 17 Septbr. 1839 fastsætter Storrelsen af de Støver, som, ifølge samme §, kunne forsendes ustemplede, men forresten med sædvanlig Legitimation, til respective 10 og 20 løbende Alen. Mærkes maa Fgn. § 13 med Hensyn til stempelpligtige Varer, som ved deres Ankomst iffe ere ledsagede af eller iffe

*) Albertus p. 67.

hemme overeens med Toldsedlen (Ejgn. § 212), eller som befindes ustemplede eller forsynede med maculeret Bignetstemp-
ling (Confistation). Stemme Nummerne i Bignetet og Tals-
stemplet ikke, eller anden mistænkelig Urigtighed forefindes, an-
holdes Varerne, Dplysning indhentes fra vedkommende Stemp-
lings- eller Fortoldningssted, og Sagen indberettes til Collegiet
(Circ. 31 Decbr. 1838). — Med Hensyn til indenlandske
stempelpligtige Manufacturvarer gjælder det Samme,
som for fremmede lignende er foreskrevet (Jfr. Circ. 31 Decbr.
1838 ad § 15).

6. Med Hensyn til fremmede stempelpligtige og
ikke stempelpligtige Varers Forsendelse fra Hert-
tugdømmerne maa mærkes Ejn. af 1838, §§ne 16 og 17,
samt de her dog mindre mærkelige Circulairstemmelse af
31 Decbr. 1838, 30 Juli 1839 og 23 Jan. 1840, efter
hvilke stempelpligtige Varer, foruden at være ledsagede med
Toldseddel, skulle være forsynede med det særskilte for Hertug-
dømmerne bestemte Bignet til fremmede, til Forsendelse til
Danmark bestemte Varer af det Slags. Ved Ankomsten hertil
forsynes de med dansk Stempeling. — Med Hensyn til Altona
og de øvrige toldfrie Steder i Hertugdømmerne (Jfr. foregaaende
Capitel) maa henpyses til Ejn. § 20, hvortil blot kan mærkes,
at ifølge Circ. 31 Decbr. 1838 skulle de „særskilte Privilegier“
udtrykkelig være citerede i den Varerne ledsagende Toldpassseers-
seddel eller Dyrighedsattest. Altonaer=Cichorie, som indføres
berigtiget fra Hertugdømmerne, svarer den for denne Vare
her fastsatte Told efter Fradrag af de 64 ß . pr. 100 Pb ., som
ere erlagte i Hertugdømmerne. — Om de Attester, som med-
deles for Skibes Indladning og Udlosning i Altona, kan efter-
ses Circ. 26 Aug. 1822 *).

*) Albertus p. 15—16.

7. Sluttelig maa jeg blot som indirecte henhørende til denne Materie nævne Circ. 28 Febr. 1837, der giver udførlige Forrifter om, hvorledes der skal forholdes, naar Over eller Undervægt forefindes efter de vestindiske Toldsedler. Jeg har nævnt dette Circulaire (hvis detaillerede Udvikling vilde føre os forvidt) ved den indenrigske Samfærsel, endskjondt Farten paa Colonierne ellers i Meget er at ansee som fremmed, fordi det vestindiske Toldopsyns Varepas, uden Hensyn til Afgiftserlæggelsen, syntes mig at have ganske samme Character, som de almindelige indenlandste. Og saa de i Circ. 23 Jan. 1840 ad § 4 og 66, d indeholdte Bestemmelser med Hensyn til Behandlingen af de paa Robbe og Hvalfiskefangst udgaaende Skibe og den i samme hjembragte Fangst, navnlig i Henseende til hvilke Bevüisligheder der udfordres for at erholde de denne Erhvervsgreen tilstaaede Afgiftslettelser, synes ifølge deres iøvrigt mindre vigtige Indhold (om hvilket see Circulairet) at maatte finde deres Plads i Materien om den indenlandste Samfærsel, da netop Begunstigelserne, in specie Toldfriheden for Fangsten, støtte sig til den Fiction, at Fiskeri i aaben Sø ansees som indenrigsk Erhverv.

B. Om Controlen med den landværts indenrigske Samfærsel.

a. Mellem Kjøbstad og Kjøbstad.

Bestemmelserne i Tfgns. §§ 192—200 om Varer, som landværts indføres med Pakkeposterne, angaa nærmest Controlen med disse Poster under deres Passage gjennem Landet; hvilket især gjælder nu, da Hertugdømmernes Toldforfatning saameget har nærmet sig den danske. Men hele denne Control, som egentlig kun er etableret mellem Toldvæsenets og Postvæsenets egne Betjente, er Ijerne omtrent uvedkommende, og

i Forhold til dens liden Vigtighed er den behandlet med en særegen Fuldstændighed, saavel i de nævnte §§ som i §§ne 275—82, jfr. §§ne 204, 214 og Instrur 12 Decbr. 1797 § 30. Ved Siden af disse Lovbestemmelser, til hvilke det er tilstræffeligt at henpise, er endnu emaneret en Deel Circulairer*), ved hvis Detail vi heller ikke skulle opholde os, men som ere følgende: 17 Juni 1797, 3 Novbr. 1798, 22 Decbr. 1701, 9 Marts 1822 og 9 Septbr. 1836. — Hvad derimod angaaer den almindelige Vareforsel mellem Kjøbstad og Kjøbstad, da ere Tfgns. §§ 204—15 og 284—97, skjøndt ikke alle vedkommende os her, endnu Hovedlovgivningen i denne Materie.

1. Om den almindelige Pligt, efter Tfgns § 204 (jfr. Instrurernes § 57 og 56, samt Pl. 24 Decbr. 1805), at anmelde enhver Vareforsel og endog en tom Bogn for de ved Kjøbstædernes Porte ansatte Told- og Consumtionsbetjente, er allerede talt i det Foregaaende. Det gjør i den Henseende ingen Forskiel, om det er et Toldsted („Kjøbstad“ sensu strictiori, ifølge Tfgn.) eller et blot Consumtionssted, hvor ingen Toldoppebørsel og i Reglen heller ingen Toldklarering finder Sted; thi Indretoldcontrolen udøves ved begge (jfr. blandt fl. St. Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 9). Pl. 25 Juni 1818 ad §§ne 170 og 209 siger vel, at Fortoldning af Varer kun er tilladt paa Toldstederne; men Tfgns. §. 209 maa dog forudsætte, at Toldafgifter ogsaa kunne blive erlagte paa de blotte Consumtionssteder, da consumtionsbare Varer aldrig affendes under den i Sn omhandlede Toldforsegling. Dette er ogsaa saaledes forklaret i Circ. 16 Septbr. 1820, hvoraf sees, at Gods i enkelte Tilfælde maa aabnes og undersøges paa Consumtionsstederne, imod at derfra

*) See Albertus p. 97—100.

gives Rückattest til Grændsetoldstedet (Circ. 23 Decbr. 1820), og imod at Sifferhed stilles, indtil Afgiften paa nærmeste Toldsted kan blive erlagt efter Godsrets fra Consumtionsstedet opgivne Bestaaffenhed.

Saaavel i Toldvæsenets som i Consumtionsvæsenets Interesse paalægges Tfgns. § 205 Kjøbstæderne som en Forpligtelse selv at holde deres Indhegninger m. v. i forsvarlig Stand. Canc. Skr. 26 Novbr. 1816 og 20 Octbr. 1821 have endog antaget, at det paaligger Communerne at istandsætte Byens Porte og andre Afslutter for de dertil førende offentlige Afgange; hvilket derimod ikke kan gjælde om Forandringer, nye Portes Opførelse o. d., som foretages alene for Told- og Consumtionsvæsenets Skyld (Canc. Skr. 17 Decbr. 1822)*. — Til ydermere Betyggelse mod Vareindsnielser har Pl. 30 Juli 1828 (sfr. Pl. 12 Octbr. 1831) foreskrevet, at der omkring Byerne, Kjøbenhavn undtagen, skulle affattes i en passende Afstand de saakaldte Told- og Consumtionslinier, som saavidt muligt skulle være dannede af naturlige Skjel, og i Districtet indenfor hvilke ingen afgiftspligtige, være sig told- eller consumtionsbare, Varer maae føres paa andre Veie end dem, som directe føre til Byernes offentlige, med Opsyn forsynede Afgange, medmindre anordningsmæssig Passersceddel (sfr. det Følgende) medfølger. Derved er Opsynets Opmærksomhed i Indrelandscontrollen ei længere indskrænket til umiddelbart at skulle attrapere en Vare i selve det Dieblif, da den indsniges i Byen.

*) Ved Landsøver-, samt Hof- og Stadsrets Dom 21 Juni 1819 blev Rigtigheden stadfæstet af, at en Bygning var af Generaltoldkamret foranstaltet luffet paa Grund af dens Beliggenhed, som medførte, at Varers Indførsel fra Havnen gjennem den til Byen vaanskelig kunde forebygges. (Nyt Juridisk Archiv 30, p. 173).

2. Tsgns. §§ 206, 207 og 213—15 angaae alene Consumtionsvæsenet. I Forbindelse hermed kunne mærkes §§ne 284—289 (Jfr. Conf. Fg. 22 Novbr. 1837 og Circ. 12 Decbr. f. A.), som tilligemed § 204 indeholde Alt, hvad der er at mærke om den landværts Førsel mellem Kjøbstad og Kjøbstad af indenlandske raae Producter og de deraf nærmest tilvirkede Varer, som ikke kunne henføres til Manufactur- og Fabrikvarer og ei heller til Haandværksvarer af en finere Bestaaffenhed, end at de kjendeligen kunne skjønnes at være indenlandske. Det er vel intet Sted udtrykkelig til- ladt, at saadanne Varer maae passere mellem Kjøbstad og Kjøbstad, uden at være ledsagede af Legitimations- Document; tværtimod skulde man endog af Tsgns. §§ 290 („Alle andre Va- rer“) og 291, sammenholdte med §§ne 284—89, snarere slutte, at et saadant var nødvendigt for andre Varer end netop de indenlandske consumtionspligtige*). Men den frie Samfer- sel har i dette Tilfælde afgjørende Sagens Natur for sig; thi da intet Toldvæsen tør forlange Legitimation for usormalet Korn, Uld o. d. Gjenstande (endskjøndt de ikke ere consum- tionspligtige), naar de anmeldes til Indførsel i Byerne fra Landet og kjendeligen skjønnes indenlandske; og da det heller ikke let kunde falde noget Toldopsyn ind i lignende Tilfælde at fordrø Beviis for Landsby-Haandværksvarers indenlandske Tilvirkning, naar denne

*) Endog for de consumtionspligtige Varer kan det være rigtig ved Indførslen til Kjøbstad at fordrø saadant Legitimations-Document, som nedenfor skal blive omhandlet, naar de kjendeligen skjønnes at være udenlandske (t. Ex. Læder formedels et paatrykt fremmed Fabrikmærke). Bilde man være streng consequent, kunde der, hvis en saadan Vare var angivet som indenlandsk, altsaa til blot Con- sumtions Erlæggelse, endog være Anledning til at paastaae, foruden den tarifmæssige Told, tillige den sædvanlige Straf for urigtig An- givelse (Jfr. 6te Capitel), som da vilde blive en Mulkt af 5 Gange Differencen mellem Consumtionsafgiften og Tolden.

var aldeles notorisk, saa vilde det være i høi Grad inconsequent at ansee Førfelsen af deslige Gjenstande mellem Kjøbstad og Kjøbstad for trængende til Legitimations-Documents. — Hvad der gjælder om de nysnævnte indenlandske Producter maa ogsaa, ifølge Sagens Natur, ansees gjældende om saadanne fremmede, paa hvilke der ingen Told hviler, hvilket ikke mindre finder Anvendelse paa de ved Udførslen recognitionspligtige islandske, grønlandske og færøiske Varer. Praxis skal rigtignok i sidstnævnte Henseende være noget ubestemt og undertiden have fordret Toldpasseerseddel og Kludattest; men denne Praxis, om den end flere Steder skulde have indsnæget sig, er formeentlig aldeles urigtig, da den baade har Sagens Natur imod sig og de tydelige Ord i Tfgns. § 290, smhldt. med § 291 sq., jfr. § 299 („Løsning“) i Modsetning til § 300 („Affendere og Udstibere“).

3. Anderledes bliver derimod Tilfældet, naar Tølen er om Forsendelsen af fremmede fortoldede*) eller frigjorte Varer. Det er disse, som den hele indre Landcontrol ret egentlig angaaer, og de Forskrifter, der ere givne med Hensyn til adskillige Varers Legitimation som indenlandske, ere kun at betragte som Supplement til Controllden med fremmede Varer.

Pf det Foregaaende vil det være klart hvad der forstaaes ved en Toldpasseeerseddel. Det Characteristiske ved dette Varepas, om man saaledes tør udtrykke sig, er, at det er udstædt af Toldvæsenet, endstjøndt det, ligesom med Toldsejler**) saacs at være Tilfældet, støtter sig til en forudgaaende

*) Hvad Forsendelsen af ufortoldede Varer (Transitgods) angaaer, da vil derom blive handlet i følgende Capitel.

***) Ligesom Toldpasseeerseddel kaldtes Varepas, saaledes kunde Toldsejdel kaldes Skibs- og Varepas (Toldpas).

Angivelse af vedkommende Affender (fr. Circ. 31 Decbr. 1838). Toldpasfeersedler skulle forresten udfærdiges paa Hovedcontoiret og underskrives af Inspecteuren og Kasseren, samt forsynes med Toldstedets Sejl. De kunne angaae baade ufortoldet Gods*) (hvilket det efter Tfgn. af 1797 var deres oprindelige og eneste Bestemmelse at skulle ledsage i den landværts Samfærsel) og i visse Tilfælde fremmed frigjort Gods, saa og i Almindelighed Hertugdømmernes Manufactur-, Fabrik- og Haandværksvarer. — En Følgeseddel er ogsaa et Slags Varepas, men deri forskjellig fra en Toldpasfeerseddel, at den er udstædt af vedkommende Affender. Deri stemme begge overeens, at de ved Vares Udførsel af Byen skulle forevises Portopsynet og af dette gives Paategning om Udførsels Rigtighed. Af Følgesedler udstædes 2 Exemplarer: en Prima- og en Secunda-Følgeseddel (s. Tfgns. § 291), til Anvendelse efter § 292. De følgende Bestemmelser i §§ne 293—297 kunne derhos mærkes, til Oplysning om disse private Legitimations-Documenters almindelige, af sig selv forstaaelige Betydning.

Men dermed er ikke afgjort, i hvilke Tilfælde Toldpasfeersedler udfordres, og i hvilke simple Følgesedler ere tilstrækkelige til at legitimere en Vares toldfrie Indførsel i Kjøbstad. Af Tfgns. § 291 sees, at Følgesedler vare tilstrækkelige ved alle Førseler af fremmede og frigjorte Varer fra Kjøbstad til Kjøbstad landværts, samt ogsaa fra Kjøbstad til Markeder søværts med Vaade, som ei vare bestemte til et andet Toldsted. Denne sidste Passus synes just ikke meget godt at stemme med Slutningen af § 13

*) I saa Fald hedder det i Toldpasfeersedlen: „Hvoraf Intet er betalt“; og der tilføies den: „Passerer med Attest“ (d: de forhen omhandlede Rückattester). Ufortoldet Gods, med Undtagelse af Creditoplagsvarer, som udføres fra Kjøbenhavn (fr. det følgende Capitel), skal altid forsendes med Toldpasfeerseddel.

(jfr. det Foregaaende); med mindre man vil urgere „Marfeder.“ Forøvrigt er Spørgsmaalet nu uden practisk Interesse, da Tfgns. Bestemmelser i denne Materie ere blevne betydeligen modificerede ved den senere Lovgivning, navnlig først Fg. 14 Octbr. 1808, 3 § 2, dernæst Pl. 27 Jan. 1816 (jfr. Instruxen 10 Febr. s. A.) og endelig Fg. 1 Mai 1838, §§ne 8—15 (jfr. Circ. 31 Decbr. 1838).

Den almindelige Regel er da herefter for **Provindstoldstederne**, at alle landværts affendte frigjorte Varer, stemplede stempelplichtige Manufacturvarer herunder indbefattede (Fg. 1 Mai 1838 § 12, jfr. 17 Septbr. 1839 og Circ. 23 Jan. 1840), kun behøve at være ledsagede af Følgesedler med saadan nærmere Betegnelse af Varerne, som sidstnævnte Fgs. § 8, 3die Passus foreskriver. En Undtagelse herfra gjør alene de i samme §, 2den Passus specificerede Varer: „Baand“ osv., hvilke skulle være forsynede med Toldpassseersedler af saadant Indhold, som i § 9, første og anden Passus med tilhørende Circulairstemmelser er befalet, og som i det Foregaaende blev omtalt med Hensyn til Toldsejlerne i den søværts Samfærse mellem Toldstederne. De Passseersedler, som medgives i Anledning af Tfgns. § 13, in fine (jfr. ligeledes det Foregaaende), ere ganske af samme Bestaaffenhed som Toldpassseersedlerne i den landværts Samfærse. See fremdeles Fgn. af 1838 § 10 og Circ. 31 Decbr. 1838 ad §§ne 8—10 med Hensyn til den ogsaa tidligere berorte Betaling til Kasseren for hvert anført Nummer af Regnskabsbøgerne. Ifølge § 9, 3die Passus finder det Foregaaende ingen Anvendelse paa den landværts Forsendelse af frigjorte Varer fra **Kjøbenhavn**, for hvilken de hidtil gjældende Bestemmelser skulde vedblive, hvorefter Følgesedler altid ere tilstrækkelige (jfr. Rgl. Resol. 8 Octbr. 1812).

Ogsaa for Provindsstæderne etableres en Undtagelse fra Nødvendigheden af de i § 8, 2den Paragraph specificerede Varers Legitimation med Toldpassseersceddel, idet § 11 tillader, at naar de under Et affendte og i samme Følgesceddel anførte Varers samlede Toldbeløb ikke overstiger 5 Rbdlr., saa behøver den landværts Forsendelse under ingen Omstændigheder at være legitimeret med Toldpassseersceddel. Denne Bestemmelse, der i sin Idee skyldes Stænderforsamlingen i Viborg, synes mindre heldig, hvorledes man saa end forstaaer den. Vil man give den en saa indskrænket Fortolkning, at „under Et affendte Varer“ ei blot skal betyde, at der fra samme Affender ikke tør findes flere Varer end til et Toldbeløb af 5 Rbdlr., men at dette skal gælde om den hele samlede Varetransport, uden Hensyn til at hver enkelt Affenders Andeel deri ei overstiger 5 Rbdlr. Maximum, saa synes de Provinds-handlende med Grund herimod at kunne indvende, at den hele § 11 bliver dem ikke alene til ingen Nytte, men, forsaavidt de ville risikere at betjene sig af den, endog kan paadrage dem Tab formedelst de dem aldeles utilregnelige Anholdelser, hvortil den kan give Anledning, idet den ene Kjøbmand aldrig vilde kunne være siffer paa, endog ved det mindste Varepartie, som han medgav en Fragtmand, om ikke en anden medgav ham et saa stort, at begges samlede Toldbeløb oversteg 5 Rbdlr. Paa den anden Side synes Toldvæsenet ogsaa med nogen Grund at kunne indvende, at det hele Indrecontrol-System rystes ved de Elusioner, som fremfalder af en modfat Fortolkning i de Handlendes Faveur, naar nemlig Maximum efter § 11 tillades beregnet for hver Affenders Bedkommende. Hvilken Mening der forøvrigt bør antages er ikke ligefrem at afgjøre, da Sen ikke er affattet i Udtryk, der tilstæde nogen streng Ordfortolkning. Imidlertid synes dog den af de Handlende paastaede Fortolkning

at være den rigtige, da den modsatte vilde foranledige, at de Ord i § 11: „og i samme Følgeseddel anførte“ tabte al Betydning. Hertugdømmernes Egt. 1 Mai 1838, §§ne 10, 11 og 12 ere for afvigende til at nogen bestemt Lovanalogie fra dem kan drages; og derfor bør det formeentlig mindre komme i Betragtning, at dette Lovbuds § 10, No. 4 og § 12, første Passus synes at understøtte Toldvæsenets strengere Fortolkning af den danske Egt. § 11. Spørgsmaalet egner sig forøvrigt, saavidt stjønnes, ikke til at komme under Domstolens Paafjendelse, fordi ingen Anholdelse kan gøres paa Grund af manglende Toldpassseerseddel, idet der blot fordres Told af Varen (jfr. nedenfor No. 6). Desaaarsag maae de Handlende finde sig i den Fortolkning, som det maatte forekomme Generaltoldkamret rigtigt at indlægge i Egt. § 11. Det er ved Circ. 31 Decbr. 1838 paalagt Opsynet ikke at attestere en Følgeseddel ved Udførselen, saafremt de efter § 8, 2den Passus paagjældende Varers Toldbeløb kjendeligen stjønnes at overstige 5 Rbdlr., men forøvrigt finder den noiagtige Efterregning først Sted paa Ankomststedet, ligesom Toldvæsenet formeentlig maa være uberettiget til at negte Udførselsattest, fordi Toldbeløbet af en heel Varetransport overgaaer 5 Rbdlr., saalænge kun hver af de dertil hørende Følgesedler ikke lyder paa flere Varer end tilladt. Hvilket blandt Andet følger deraf, at det ikke kan være Vedkommende formeent underveis at adskille Vareløset og fore det stykkevis til samme eller flere Byer.

4. Hvad angaaer de indenlandske Manufactur-, Fabrik- og overhovedet saadanne Varer, som ikke uden Legitimation ville blive antagne til Indførsel i Byerne som indenlandske, da indeholder Egt. af 1838 derom ikke Andet end den førte Bemærkning i § 15: at det i Henseende til stempepligtige Varer af indenlandsk Forarbeidning skal have sit Forblivende ved de derom udgivne Bestemmelser; hvil-

ket i Circ. 31 Decbr. s. A. er forklaret saaledes, at de indenlandste stemplede Manufacturvarer ligesom de fremmede skulle være ledsagede af Følgesedler. De Passseersedler, hvormed indenlandste raffinerede Suffere, ifølge Pl. 2 Novbr. 1822 ad §§ne 290 og 297, skulle være ledsagede, maae forstaaes at være simple Følgesedler, forsaavidt det er Raffinaderierne selv, der affende Sufferne (jfr. Raadstue Pl. 14 Mai 1823). Derimod maa man slutte af den ved Circ. 5 Novbr. 1822 *) forestrevede Control med 2 Contoer for alle Handlende, hvori raffinerede Suffere skulle tilskrives ved Indførselen i Byen og affrives ved Udførselen (omtrent som i de ved Circ. 31 Decbr. 1838 forestrevede Beholdnings-Contoer for fremmede frigjorte Varer), — at Handlende i de Byer udenfor Kjøbenhavn, hvor Raffinaderier ei findes, ifkun med Toldpassseersedler kunne forsende raffinerede Suffere til andre Kjøbstæder. — Om andre indenlandste Fabrikaters Forsendelse gives mig bekendt ingen almindelige Lovbud, men forsaavidt deres Bessaffenhed overhovedet gjør nogen Legitimation fornøden, maa en simpel Følgeseddel fra Affenderen (være sig Fabrikant eller Handlende), i Forbindelse med Tilstedeværelsen af de ved Bessendtgjørelsen 30 Juni 1812 paabudne Fabrikationsmærker, være tilstræffelig.

5. Med Hensyn til Vareforsendelser fra **Portugdommerne**)**, da indeholdes de derom gjældende Bestemmelser i Fg. 1 Mai 1838, §§ne 16 til 19, som allerede i det Fore-

*) Albertus p. 219.

***) Svad Kjøbstaden Ribe angaaer, da er den, om ogsaa tidligere bemærket, ved Reskript 27 Mai 1829 blevet en særegen Mellemting mellem dansk og slesvigsk Toldvesen, Ved Detailleringen heraf og de ofte forvirkede Spørgsmaal, som derved opstaae, skal jeg ikke opholde mig, saameget mindre som disse tildeels maae afgjøres ved Fortolkning af de almindelige og sævne særlige Lovbestemmelser. Imidlertid kan det dog erindres, at Ribe som

gaaende ere blevne omhandlede med Hensyn til den søværts Samfærsel. Imidlertid skal jeg dog paa dette Sted tillade mig en Bemærkning ved § 18, hvortil der ved den søværts Samfærsel var mindre Anledning, fordi i denne de raae Landsproducter ligesaavel som alle andre tilføres Toldstedlen. Men i den landværts Samfærsel sees det derimod at blive af større Bigtighed, at bemeldte § 18, sammenholdt med § 19, maa antages af tilstæde ulegitimeret toldfri Indførsel til Kongeriget af alle Hertugdømmernes raae Producter og de deraf tilberedte Varer; hvilket endog maa gjælde om Brændeviin, Ol og Eddike, kun at disse erlægge den sædvanlige Consumptionsafgift, som i Danmark hviler paa Productionen af disse Gjenstande. Dette er en Bestemmelse, som i og for sig vistnok er baade rigtig og naturlig, efter de nuværende gjensidige Toldforhold. Destomere maa det forundre at finde i § 7 af Hertugdømmernes Fg. 1 Mai 1838, at alle Kongerigets Producter, altsaa ogsaa de raae, d. e. de mindste Quantiteter Korn, Kjød, Smør, Æg o. d., kun indgaae toldfrit til Hertugdømmerne, naar de ere ledsagede af Toldpassseersceddel. Jeg har allerede i det Foregaaende udtalt mig med Hensyn til deslige Uovereenstemmelser, hvilke i dette Tilfælde endog ere saameget uheldigere, som de findes i Lovbud, der under een Dato ere emanerede fra een og samme Administration.

6. Der staaer nu tilbage at omhandle Følgerne af, at Varer ankomme til Kjøbstæderne uden behørigen at være legitimerede paa den ovenfor omhandlede Maade. Foreløbigen maa bemærkes, at naar Va-

danst Toldsted ogsaa maa antages at have bevaret sin Ret til, i Lighed med andre danske Kjøbstæder, at kunne forsende frigjorte Varer (undtagen tarationsbare stempelpligtige Manufacturvarer, som ei der kunne fortolbes) under sædvanlige Betingelser, samt sine egne og de danske Beboeres Fabrikater i Omegnen med Følgesceddel til Jylland.

rerne forsøges indsnegne ad Snigveie eller gjennem Portene, eller der anmeldes urigtigen, da komme Tsgns. §§ 210 og 211, sammenholdte med Pl. 30 Juli 1828 til Anvendelse. Men om disse Straffe skal særlig blive handlet i 6te Capitel. Her have vi egentlig kun at gjøre med de Tilfælde, hvor Barerne ved Ankomsten behørigen anmeldes, men befindes at laborere af een eller anden Mangel i Henseende til den fornødne Legitimation. Forsaauidt ingen anden Mislighed forefindes, end at den medfølgende Følgeseddel eller Toldpassseerseddel synes noget forældet, da skal derom gjøres Indberetning til Generaltoldkamret (Tsgns. § 212 og Circ. 31 Decbr. 1838), hvilket undersøger Sagen og fastsætter en Mulkt efter Omstændighederne. Denne Mulkt blev rigtignok ved Circ. 23 Decbr. 1820 fastsat for alle Tilfælde, hvor ingen svigagtig Hensigt kunde formodes, til 1 Rbdtr., som uden Indberetning til Collegiet strax kunde affordres og af tilfaldt vedkommende Betjent. Men dette Circulaire antages traadt ud af Kraft, formedelst den Vilkaarlighed og Connivents, hvortil det kunde give Anledning; endskjøndt Mulkten gjerne af Collegiet fastsættes til samme Størrelse. Circ. 23 April 1833, 1ste Post har befalet, at naar Varer anholdes formedelst Uoverensstemmelse med eller Mangler ved de samme ledsagende Toldpassseersedler, da skal i den Anledning til Sagens hurtigere Tilendbringelse directe corresponderes med Afgangsstedet, forinden Indberetning stæer til Collegiet. Den almindelige Følge af, at fremmede Varer slet ikke ere ledsagede af noget Legitimations-Document, eller kun af Følgeseddel, hvor Toldpassseerseddel er befalet, eller af en Toldpassseerseddel eller Følgeseddel, som ei er i befalet Orden, er blot (ifølge deels de udtrykkelige Bestemmelser, deels Analogien af Instr. 10 Febr. 1816, 1ste Post og Circ. 31 Decbr. 1838 ad §§ne 8—10, 4de sidste Passus og ad § 11), at Va-

rerne ansees som ufortoldede, naturligviis under Forudsætning af, at de forresten ere rigtigen angivne. At Generaloldkamret kan finde sig foranlediget til at nedsætte Straffen fra fuld Indførselstold til en Ordensmulkt af 1 eller 5 Rddlr. osv., bliver en Raadessag og gjør ingen Forandring i den almindelige Regel. — Med Hensyn til stempelpflichtige Manufacturvarer maae særligt mærkes de ved den søværts Samsærsel omhandlede Bestemmelser i Fgn. 1 Mai 1838 § 13 (sfr. Pl. 17 Septbr. 1839) med tilhørende Circulaire, hvoraf fremgaaer, at de ustemplede eller med maculeret Bignet forsynede stempelpflichtige Varer anholdes ei blot til Tolds Erlægelse, men til Confiskation, om de endog ere ledsagede af Følgeseddel. Om de derimod kunne confiskeres, naar de, uden at deres Indførsel paa den Maade søges dækket, strax ved Ankomsten angives til Fortoldning som ustemplede, er et Spørgsmaal, som er tilstrækkelig blevet afhandlet i det Foregaaende og der viist at maatte besvares benegtende (sfr. 4de Afsnit, I, A, c). Ifølge Pl. 2 Novbr. 1822 ad § 290 skulde raffinerede Sukker, som ankomme uden Passerseddel, confiskeres; men ifølge Circ. 5 Novbr. s. A. skal dog først Indberetning skee til Collegiet. Manglen af Raffinaderiemærke, siges det vel iffe udtrykkelig medfører Confiskation, men det er antaget og ligger indirecte i Pln. af 1822 og hele Lovgivningen herom. Skjønnes Sukkerne kjendeligen at være indenlandske, tillades de sædvanlig udlæverede imod 12½ pCt. af Værdien (sfl. Resol. 6 Febr. 1828). — Hertugdømmernes Manufactur-, Fabrik- og Haandværksvarer behandles i Mangel af behørig Legitimation som fremmede. Deres raffinerede Sukker, der, skjøndt anførte i Toldpassersedlerne som indenlands tilvirkede, ei befindes forsynede med Stempel og Mærke i besalet Orden, anholdes, og Indberetning skeer til Collegiet (Circ. 31 Decbr. 1838 og 30 Juli 1839).

7. Med Hensyn til hvorledes der forholdes, naar der ved Udførselen af en Kjøbstad findes Uovereensstemmelse mellem Følgesedlerne og Varerne, kan mærkes Tsgns. § 297, saaledes som den er blevet modificeret ved Pl. 17 Jan. 1801 og 16 Septbr. 1826. Ifr. Circ. 31 Decbr. 1838 om at Udførsels-Attest bør negtes paa en Følgeseddel, som ei indeholder tarifmæssig Betegnelse af Varen, eller som kjendeligen angaaer et saa stort Partie af visse Varer (§ 8, 2den Passus), at Toldpassseerseddel er fornøden. Der skulde egentlig ikke ved Udførselen kunne blive Spørgsmaal om Uovereensstemmelse mellem Toldpassseersedler og de paalydende Varer, formedelst den Control, som er foreskrevet i Circ. 11 Jan. 1820, idet Varerne derefter, forinden de emballeredes, skulde undersøges i Tjenerens Huus og ledsages af en Betjent til Udførselen, eller og tages under Bevaring eller Forsøgling saalænge. Men dette Circulaire, om det end for nogle Varer, t. Ex. Manufacturvarer, kan være hensigtsmæssigt, har nok aldrig fundet almindelig Anvendelse. Forsaavidt altsaa Uovereensstemmelse skulde findes mellem en Toldpassseerseddel og de paalydende Varer ved Udførselen, naar disse ei have været undersøgte efter Circulairet, da maae vistnok Bestemmelserne i den ovennævnte Placat af 1826 om Følgesedler her indtræde ogsaa med Hensyn til Toldpassseersedler. Om Fortolkningen af selve Straffebestemmelserne i Placaten af 16 Septbr. 1826 maa jeg forresten henvise til det følgende 6te Capitel. — Circ. 20 Septbr. 1828 giver nogle nærmere af sig selv forstaaelige Bestemmelser om Dpshnets Attestation baade ved Ind- og Udførselen af enhver By, som en Vare passerer, naar dens Bei, efter Tsgns. § 295, 2den Passus, falder igjennem flere Kjøbstæder.

8. Sluttelig skal ved denne Materie blive berørt de særlige Forrifter, som gælde ved Forsendelsen af og Reiser med Markedsvarer. Tgn. 1 Mai 1838 § 14 siger derom, at

det skal have sit Forblivende ved det Bestaaende, der fornemmeligen er reguleret ved Praxis og specielle Collegii Resolutioner. Ved Detaillen heraf skulle vi imidlertid ikke opholde os; men det Almindelige indeholdes i Fgn. 13 Febr. 1775 § 1 in fine, ifrt. med Fgn. § 291 sq. og Circ. 13 Decbr. 1806, samt Instrux 10 Febr. 1816, Nr. 7 og Fgn. 12 Decbr. 1838 § 7, c. Disse indeholde ikke noget Afgjørende med Hensyn til det Spørgsmaal, som her er Hovedsagen, om nemlig Markedsvarer altid skulle have Toldpasseerseddel, eller om de overeensstemmende med Fgn. 1 Mai 1838 ogsaa kunne forsendes med Følgeseddel. Imidlertid er det, formeentlig med Foie, antaget i en Coll. Str. 5 Jan. 1839 til Nestved, at de første altid ere nødvendige, da Ordene i Fgn. 13 Febr. 1775, § 1 in fine ere derfor. Ifr. dog Instrux 10 Febr. 1816, Nr. 7 („Toldpasseerseddel eller Følgeseddel“). I ethvert Fald ville Markedsvarer formeentlig fra Kjøbenhavn altid kunne forsendes med Følgeseddel. — Af Fgn. 12 Decbr. 1838 § 7, c sees det derhos, at selv i de andre Kjøbstæder Varernes Plombering ikke ubetinget er nødvendig, men den vil som hensigtsmæssig dog ofte blive anvendt.

b. Om Controlen ved den landværts Samsærsel mellem Kjøbstad og Land, og i det Hele med Varer paa Landet.

1. Hvad angaaer først Vareførselen fra Kjøbstæderne til Landet, da behøver den i Almindelighed ikke nogen Legitimation (Fgn. § 290). Den Følgeseddel, hvormed Varer, for hvilke Consumptionen forlanges godtgjort, skulle være ledsagede ved Udførselen af Byen, ifølge §§ne 284—87, gjør ingen Undtagelse herfra; thi den skal ikke følge Varerne ud af Byen (§ 287), men tjener, efterat være givet Udførsels-Paa-tegning, blot til Beviis for, at det paalydende Partie Varer er udført, og for at den, som har underskrevet Følgesedlen, er

alene berettiget til at fordre Godtgjørelsen. Derimod gives der to virkelige Undtagelser fra Reglen i § 290, hvoraf den ene strax nævnes i den følgende § 291, nemlig med Hensyn til Varer, som forsendes til Markeder ude paa Landet (jfr. nedenfor Lovbuden om Kobberførere og Kniplingshandlere). Den anden Undtagelse gjør Pl. 2 Novbr. 1822, som bestemmer, at raffinerede Sukkere, som i Partier af over 25 Pr. forsendes til Landet, skulle under Straf af Confiskation være ledsagede med behørige Passersedler (Følgesedler).

2. Vareførselen fra Landet til Kjøbstæderne fordrer samme Legitimations-Documenter som Indførslen fra Kjøbstad til Kjøbstad, og disse skulle altid være udstædte fra et andet Told- eller Consumtionssted; hvilket, forsaavidt Toldpassersedler angaaer, gjælder, om dette end ikke tillige har Kjøbstads-Act (Pl. 20 Septbr. 1810 m. fl.). Denne Regel er saa streng, at end ikke Handelsberettigede udenfor Byerne kunne forsende Varer som frigjorte til noget Told- eller Consumtionssted (Circ. 19 Septbr. 1826, d, Rdst. Pl. 15 Novbr. s. A., jfr. Circ. 31 Decbr. 1838 ad § 10). Der gives formeentlig kun een Klasse af Undtagelser herfra, idet nemlig paa Landet boende Fabrikanter o. d. ved udstædte Følgesedler maae kunne legitimere deres med Fabrikationsmærke forsynede Fabrikaters Indførsel til Kjøbstæderne som indenlandfste (jfr. dog det Foregaaende om Snor-Controllen for Bomulds- toisfabrikanter); hvilket imidlertid, som vi have seet, ikke engang gjælder om Hertugdømmernes Manufactur-, Fabrik- og Haandværksvarer, hvis indenlandfste Tilvirkning ved Indførselen til Danmark, hvorhen de landvæerts ifkun kunne komme over et Toldsted (Jg. 12 Decbr. 1838 § 2), altid skal være legitimeret med Toldpasserseddel (Jg. 1 Mai 1838 § 19).

3 Anledning af disse almindelige Regler for Vareførselen mellem Kjøbstad og Land, samt mellem Land og Kjøbstad i det

egentlige Danmark opstaaer imidlertid et ikke uvigtigt Spørgsmaal, der, saavidt skjønes, ikke ligefrem lader sig afgjøre ved de forhaandenværende positive Lovbestemmelser. Det er nemlig, om en Kjøbstædhandlende, som, t. Ex. til en Herregaard i Nærheden, udsender Varer af de ikke i Fg. 1 Mai 1838 § 8, 2den Passus specificerede Slags og, uagtet det ifølge Fgn. § 290 er overflødigt, paa disse medgiver Følgeseddel, om han ved Hjælp af denne Følgeseddel er istand til at legitimere de uaffatte Varers toldfrie Tilbageførsel i Kjøbstaden? — Aarsagen, hvorfor man kunde ville negte dette, og hvorfor man overhovedet kunde ville forbyde den posthavende Betjent ved Udførselen at attestere sli­ g Følgeseddel, som ei lod paa en anden navngiven Kjøbstad, sees let at være, deels at sli­ g Følgeseddel, efterat de paalydende Varer vare affatte, kunde bruges til at dække Indførslen af et paa Kysterne ilandsmuglet lignende Varepartie, deels at den hele Trafik kun tjente til at begunstige saadan ulovlig Omloben paa Landet med Varer, som Fgn. af 13 Febr. 1775 forbyder. Men det maa hertil bemærkes, at hvad den sidste Indvending angaaer, da gjør en Følgeseddels Medfølgelse i den Henseende hverken fra eller til, thi dens Tilstædeværelse er alligevel ikke tilstrækkelig til at dække den ulovlige Handel, og denne selv er desuden mindre stødende mod Told­ end mod Politieanordningerne. Hvad den første Indvending angaaer, da er den ogsaa noget illusorisk; thi har den Handelslende virkelig udført af Byen et saadant Partie Varer, som det, hvis Udførsel af den posthavende Betjent er attesteret, da kan det formeentlig være den kongelige Kasse aldeles uden Forskiel, om han affætter disse Varer paa Landet og bruger Følgesedlen til nogen Tid efter at legitimere et lignende ilandsmuglet Partis Indførsel i Kjøbstaden, eller om han omvendt affætter dette ude paa Landet, hvor det engang findes, og virkelig fører de samme Varer tilbage igjen med Følgesedlen, som dermed vare

udførte. Har Betjenten conniveret og attestet for Barer, som ei bleve udførte, bliver Resultatet det samme; thi enhver Toldstuebedsmand veed, at der ikke hører større Uredelighed til at lade Barer ulegitimerede indpasse, end til at attestere en ikke stedfunden Udførsel; og det er uden Forskjel for Toldintraderne, om Betjenten hjælper den Handlende paa sidstnævnte Maade eller ved at luffe Dinene for en ulegitimeret Vareindførsel. — Jeg kan saaledes hverken finde nogen Fare for Toldintraderne ved at tilstaae, ei heller nogen Betyggelse for dem ved at negte Tilladeligheden af sliq Trafik, der endog synes at finde en Bestyrkelse i hvad der gjælder om Markedspassseersedler til Landet. I det Hele vilde det være underligt, at en Følgeseddel, som kan dække Indførselen i en anden Kjøbstad, ikke skulde kunne dække Tilbageførselen til Affendingsstedet. Den høieste Restriction, som her synes tilraadelig, skulde da være, at det i sliqe Tilfælde stedse paalagdes at løse formelige Toldpassseersedler.

3. Der staaer nu tilbage at omhandle Controllen med Barer ude paa Landet, hvorvidt Toldvæsenets Rettigheder i den Henseende strække sig. Det bliver da først Fgn. 12 Decbr. 1838 om Grændsetolddistrictet mellem Jylland og Slesvig, som maa nævnes. Dette Lovbud er affattet med saamegen Udførlighed, og de enkelte Spørgsmaal, hvortil det giver Anledning, ere af saa underordnet Interesse med Hensyn til det hele øvrige Land, at vi ikke behøve derved at opholde os. Dog maae nolagtigen eftersees de exceptionelle Bestemmelser i §§ne 7 og 13—15.

Dernæst ere de danske Kyster, ligesom de fra Søsiden ere bevogtede af større *) og mindre Krydsfartøier, ogsaa fra Land- siden ikke blottede for Toldopsyn fra de nærliggende Toldsteder

*) Den egentlige Krydstogt varer dog i Reglen kun saalænge som Skibsarten ei er standset om Vintren.

(iffr. 7de Capitel). Der er ingen almindelig Lovbestemmelse, som, i Righed med hvad der er fastsat for Landtoldgrændsen ved den ovennævnte Fg. af 12 Decbr. 1838, foreskriver et Grændsedistrict langs Kysterne af hele det danske Rige, i hvilket Baresførelsen skulde være særdeles Indskrænkninger undergivet. Nytten af et saadant Kysttolddistrict er almindelig anerkjendt i andre Lande som et af de bedste Midler mod Smugleri og især som virksommere end den hadefulde Control i Landets Indre, for hvilken hiint ogsaa har det Fortrin, at den Gæne, det medfører, rammer langt Færre og navnlig ikke saameget den egentlige Handel. Unskeligheden af Kysttolddistricters Oprettelse i Danmark, t. Ex. i en Afstand af 1 Mil fra sædvanlig Båndhøide, efter vedkommende Amtmands Resolution i Tvivlstilfælde, er fornemmelig betinget af hvad der nedenfor skal blive fremsat om Ophævelsen af vor nubestaaende indre Toldcontrol. — Saaledes som Forholdene for Diebliffet ere, kan Toldopsynet paa Kysterne ikke udøve nogen strengere Control, end som Sagens Natur i Forbindelse med enkelte Lovbestemmelser tilliger (Ifgns. §§ 9—15 og 86, sammenholdte med Fg. 2 April 1814 § 15 og Pl. 27 Decbr. 1837). Toldbetjentene maae da herefter være berettigede til at forfølge Barer paa frist Fod, d. e. ifølge collegial Fortolkning af 7 April 1812: naar Anholderen seer Jlandsnigelsen og følger Barerne til Anholdelsesstedet. Hvorvidt derimod Toldopsynet, uden at være ledsaget af Politiet, kan følge Barerne ind i et Huus og der anholde dem, naar Afdgangen til Huset negtes det, altsaa anstille en saadan Huusinqvifition efter Barer forfulgte paa frist Fod, som i Grændseforordningen af 1838, § 14 tillades, „derfom det behøves,“ er et Spørgsmaal. Der synes vel en fuldkommen Aarsagernes Righed for, at denne Bestemmelse ogsaa kunde ansees anvendelig paa Kystforfølgninger, saamegetmere som disse i Reglen angaae fremmede uforsoldede Barer, medens derimod Forfølgningerne i det sydfte

Grændsetolddistrict nærmest maae ansees at angaae blot difference-toldpligtige eller consumtionspligtige (Brændeviin). Imidlertid bør dog ingen udvidende Fortolkning af et aldeles specielt Lovbud antages i en Materie som Huusinqvitioner. — Til Rystcontrol-len høre ogsaa Bestemmelserne i Lfgns. §§ 181—191, ifr. Fg. 28 Decbr. 1836, §§ne 2, 3 og 22, om hvad der fra Toldvæsenets Side skal iagttages med Hensyn til strandede Skibe og Varer (ifr. andet Afsnit, I, C. p. 158).

Endelig maa jeg i Forbindelse med Landgrændsetolddistrictet og Rystbevogtningen gjøre opmærksom paa de ved Pl. 30 Juli 1828 forestkrevne og forhen omtalte Districter omkring Kjøbstæderne, hvis Størrelse iffe ved nogen almindelig Regel er nærmere bestemt, end at den udvendige Linie skal være afftuffet i en „passende Afstand fra Byerne,“ uden at det gjør nogen Forskiel, om ogsaa Landjorder derved inddrages under den forelobige Control.

Udenfor disse 3 Tilfælde gives ingen almindelige Indskrænkninger for Vareforslen paa Landet, hverken med Hensyn til de Veie, ad hvilke Transporterne skulle skee, ei heller med Hensyn til den Qvantitet af Varer, som der maae føres. Det er kun Dplag af fremmede Varer i saadan Mængde, at de kunne være tjenlige til Handel, hvilke Fg. 2 April 1814 § 13 forbyder, og efter hvilke der ifølge § 15 og Pl. 27 Decbr. 1837 kan anstilles Huusinqvition. Men Varer, som ei saaledes ere oplagte, og ei heller ere ustemplede stempelpligtige Manufacturvarer *) eller raffinerede Sulfere i Partier af over 25 Pund

*) Endog om de ustemplede stempelpligtige Manufacturvarer, som transporteres og angives bestemte til at føres til et Toldsted, for der at afgiftsberigtiges og stemples, er det tvivlsomt, om de kunne anholdes (ifr. hvad ovenfor p. 180—1 blev udviklet om de her saakaldte Fortoldninger a posteriori). Dog skalde jeg troe, at Domstolene paa Grund af den der citerede Canc. Skr. 27 Mai 1820

(Pl. 2 Novbr. 1822 ad §§ne 290 og 297), kunne passere uden Legitimation overalt paa Landet, ad hvilke Veie eller Iffeveie det skal være, udenfor Grændsetolddistrictet og Kjøbstædernes Told- og Consumtionslinier. Dog er det en Selvfølge, at forsaavidt Varer paa frist Fod forfølges fra disse 2 Slags Districter eller ogsaa af Rystoldopsynet, maae de kunne anholdes og, hvis de mangle Legitimations-Documenter, confiskeres. Ere de derimod forsynede med Passersedler, da komme de sædvanlige Regler om Undersøgelsen af disses Form, Ælde m. v. til Anvendelse. Deslige Forfølgninger paa frist Fod maa den ene Toldembedsmand ifølge Sagens Natur ansees berettiget til at anstille i den andens Tolddistrict, idetmindste indtil det vedkommende Toldopsyn selv kan tilkaldes. Dog er dette tvivlsomt med Hensyn til Forfølgninger fra den jydsk Toldgrænse ind i Slesvig.

Forfølges Varer ikke saaledes paa frist Fod, men antræffes t. Ex. tilfældigviis i et Par Miils Afstand fra Kjøbstad, da kan ingen Toldembedsmand ansees berettiget til videre end at ledsage Varerne til deres Bestemmelsessted; og han kan da anholde dem, saasuart de søge indenfor Told- og Consumtionslinien at nærme sig en By ad ulovlige Veie, eller ogsaa saasnart udførselstoldpligtige Varer begynde uanmeldte at indlades. Men forinden kan hverken nogen Paastand gjøres om Straf, ei heller Passerseddel fordres, eller Varerne anholdes og un-

wilbe være tilbøielige til at stadfæste Anholdelser i de her omhandlede Tilfælde. Men det kan formeentlig ikke siges at være grundet i den egentlige Lovgivning. Thi denne forudsætter stedse, at de ustemplede stempepligtige Varer enten anholdes i Stæderne, eller ved Huusinqvitioner paa Landet; og i begge Tilfælde maatte der siges at være en bestemt Præsumption for, at Tolden var forsvæget eller var tilfigtet at besviges, hvilken derimod mangler, naar Varerne transporteres paa Landet udenfor Grændsedistrictet og angives bestemte til et Toldsted.

derføges, uden paa vedkommende Embedsmands eget Ans og Tilsvær, for hvilket han udsætter sig, saafremt ingen ustemplede stempelpflichtige Manufacturvarer (jfr. ovenfor) eller raffinerede Sulfere over 25 Pbd. uden Pasfeerseddel findes.

Hertugdømmernes Fg. 1 Mai 1838, §§ne 69 og 70 tilstæde vel i saa Henseende en noget mere udstrakt Visitationsret, idet navnlig enhver Fragtmand derefter er pligtig at forevise sin Toldrepetition. Men vor Toldlovgivning mangler aldeles saadanne Bestemmelser om Fragtbreve i den landværts Samferjel, som for hine Provindser ere foreskrevne i §§ne 57 sq.; og da det intet Sted hos os er bestemt, at Pasfeersedler skulle medhaves ved Vareforsler paa Landet (undtagen i Pl. 2 Novbr. 1822 ad § 290), saa lader der sig neppe udlede andet Resultat end det ovenfor fremsatte. Dette maa nu upaatvilelig gjælde med Hensyn til de større Varepartier af saadan Natur, at det ikke kan komme til at henhøre under Fgn. 13 Febr. 1775 *) (om ulovlig Biseframhandel paa Landet, jfr. Pl. 27 Novbr. 1839), og 26 Novbr. 1768 (om Kobberførere), samt Resol. 6 Juli 1780 og 21 Aug. 1810 **) (om de concessionerede tønderse Kniplingshandlere). Jeg skal ikke videre opholde mig ved disse Lovbud, der nærmest vedkomme Næringspolitiet, endskjøndt jeg her tillader mig at henvise til dem for medelst de Forpligtelser, som i den Anledning ogsaa paaahvile Toldvæsenet, navnlig Regnskabsbetjentene.

Jeg har nu omhandlet hele den danske Indretolcontrol, dette Ord taget i sin vidtløftigste Forstand. Dens Foranstalt-

*) Albertus p. 464 sqq.

**) Albertus p. 366.

ninger saaes i det Væsentlige at være knyttede til den Betingelse, at Varerne transporteredes fra Sted til andet, være sig søværts eller landværts. Undtagelse herfra, d. e. en endnu strengere Control, var alene etableret med Hensyn til ustemplede stempelpligtige Manufacturvarer over det hele Land og Handelsoplag af alle Slags fremmede Varer paa Landet, hvilke begge ogsaa kunde anholdes paa blivende Sted. Selve Vareforslerne saaes det i Reglen kun controlleredes ved Afgangene til Kjøbstæderne; ligesom i det Hele Sikkerhed for Intræderne mere søgtes opnaaet ved en idelig gjentaget og formel Control-Udøvelse i det Indre, end ved en energisk og sammenhængende Kystbevogtning.

Allerede i sin ydre Fremtræden vil den danske Indrecontrol, ligesom Controllen med Varers Indførsel til Riget, vistnok oftere synes at være mere tirrende og trættende for den redelige Handlende, end egentlig hinderlig for den uredelige. Men der hører en dybere Undersøgelse til at motivere Dommen over et heelt System, skjøndt jeg alligevel maa tilstaae, ad den theoretiske Bei og ved Sammenligning med andre Lande, iffe at kunne komme til anden Overbeviisning, end at den indre Landtoldcontrol hos os vilde kunne undværes.

Først maa dog erindres, hvad ogsaa forhen er blevet bemærket, at der neppe lader sig noget Væsentligt indvende imod de Formaliteter, som ere foreffrevne for den indre søværts Samfærsel mellem de danske Toldsteder. Nogle Simplificationer skulle vel efter Sagkyndiges Mening kunne indføres i Forretningsgangen, og derved nogen Tid spares for Yderne. Men en mærkelig Forskiel for disse synes iffe at kunne indtræde, saafremt iffe al Control med den indentrigste Søfart skulde ophøre; og det, indsees det let, vilde være umuligt, da vore Have iffe ere luffede. Hvad allsaa her skal blive nærmere prøvet er blot vor landværts, d. e. den egentlige Indretoldcontrol i

enhver Provinds; og det maa ogsaa bemærkes, at det kun er denne, som forekommer saa hadesfuld. — Jeg troer man vil sikkrest kunne gjøre den sit Skjel, naar man undersøger Betydningen og Nyttten af enhver enkelt af dens Dele.

Hvad da først angaaer Betydningen og Nyttten af hele Stemplingsvæsenet, da har jeg i det Foregaaende stræbt at vise, at de i Grunden turde være mere Skin end Virkelighed, at det sande og virksomme Middel til at hæmme Indsmuglingen af de nu saakaldte stempelpligtige Varer, og til deraf at skaffe Finantserne en endog uforholdsmæssigen forsøgt Indtægt, syntes at maatte søges i Toldens Nedsættelse og ikke i Varernes Stempling. — Vi have senere seet, hvorledes Stemplingen benyttedes i den indre Control. Men det maa i Anledning af Stemplingens Væsen som et Controlmiddel, der alene kan anvendes i den indre Samfærsel, bemærkes, at ligesom det i det Hele efter Danmarks geographiske Befæffenhed ikke er let at forklare sig de Grunde, som forhen have kunnet tale for at forlægge Controllen fra Kysterne til det Indre, saaledes synes det ogsaa, som om man ved Ordningen af den hele Control med Forsendelser og Dplag af ustemplede stempelpligtige Varer maaffee noget mindre har taget Hensyn til disse Varers særlige Natur, end der egentlig kunde være Anledning til. Det er nemlig vist, at naar Tølen er om Artikler som Thee, Kaffe, Suffer, Tobak, Brændeviin og saameget mere om de volumineusere Varer, da maa den Control ansees for tilstræffelig betryggende, som nærmest og egentlig er rettet imod Handelen, fordi disse Varer i Reglen ikke indsmugles i smaae Partier til Huusholdningsbrug, undtagen af Landgrændseboerne. Den store Masse Consumenter kjøber sine siebliffelige Fornødenheder af disse Artikler hos de Handlende. Selv de Familier, som have Raad til at forsyne sig forud, og som derfor vel uden Handelsstandens Medvirkning kunde afvente

en beqvem Leilighed til at faae deres Provisioner indsmuglede, indlade sig dog sjelden herpaa. En Control, som tvinger Handelen til Fortoldning, være sig ved at vanskeliggjøre selve Indsmuglingen eller den senere Affætning i Landet, maa altsaa, forsaavidt de ovennævnte Varer angaaer, vistnok ansees fyldestgjørende. Varer derimod som de stempelplichtige, der henhøre til Klædningsdragten og, idetmindste den større Deel af dem, ikke indfsjøbes i ganske smaa Quantiteter til hver Dags eller Uges Fornødenhed, men fordrer et større Udlæg paa een gang, hvorved Toldens Beløb saameget mere føles, saadanne Varer er det almindeligere, at man forsyner sig med directe fra de fremmede og differencetoldpligtige Handelspladse og pr. Commission lader indsmugle, efterhaanden som man trænger til dem. Ved disse Varer synes det altsaa ikke nok, at Controlen saagodtsom alene er rettet imod de Handlende og de store Varepartier, men den bør, for at kunne siges fuldstændig, ligesaa meget være rettet imod Inderne i Almindelighed, samt imod det øieblikkelige Forbrug af første Erhverver. Den i saa Henseende fornødne Modvægt afgiver nu Stemplingen formeentligen ingenlunde, da dette Controlmiddel kun tjener til at hindre den ufortoldede Vares videre Transport og Affætning i det Indre af et Land som Danmark, der bestaaer saa at sige af Grændser. Men Stemplingen forhindrer ikke i mindste Maade Indsmuglingen og den umiddelbare Ibrugtagelse af Varen paa selve Indsmuglingsstedet. Herimod synes en god Ryst- og Grændsebevogtning og saa nedsatte Toldsatser, som Finantfernes Lary vil tillade, at være de ene rigtige og virksomme Midler.

Med Stemplingen kunde, som tidligere bemærket, alle Huusinquisitioner for Toldvæsenets Skyld bortfalde, undtagen i alt Fald paa frist Fod. Jeg siger „for Toldvæsenets Skyld“; thi dette har ikke saamegen Interesse ved Inquisitionerne efter

ulovlige Handelsoplag paa Vandet, at de for dets Skyld skulde vedblive, naar forresten Told-Huusundersøgelser affskaffedes. Finder Næringspolitiet sig foranlediget til for sit Vedkommende at lade dem vedblive, da bliver det os uvedkommende; og det fortjener derhos at bemærkes, at man engang er saa vant til vorelvis at strides med Politiet og at betragte det som sin naturlige Beskytter, at dets Inquisitioner altid forekomme, især Landalmuen, hvorom her fornemmeligen blev Talen, mindre modbydelige end Toldvæsenets, der nu engang ere blevne belagte med et historisk Had.

Det er altsaa blot den Control vi have at undersøge, som udøves med Vareforslerne, og som atter staaer og falder med Nytten af Følgesedler og Toldpassseersedler. — Hvad angaaer først Følgesedler, da er den Mening for hyppigen antaget, til at der ikke skulde være nogen Sandhed deri, at det baade er en elusorisk og illusorisk Control, som bestaaer i, at n. n. Kjøbmand med sin Underskrift bevidner, at han forsender n. n. Varer som fortolbede til n. n. By, og at Udførslen af disse Varer fra Afsendingsstedet, hvori egentlig det hele Coercitiv skulde ligge, attesteres ofte paa en isoleret Post af een af de samme Underbetjente, hvem man, endskjøndt langt større Control der kan have med ham, ei tør betroe til at paasee et Skibs Losning uden i Forbindelse med en compliceret Papircontrol, og som i alt Fald sjelden har den Tid eller Varekundskab, der udfordres til at kunne fuldstændigen forviise sig om Rigtigheden af hvad han attesterer.

Seer man dernæst hen til Toldpassseersedlerne, da ligger hele Evangsmidlet ved dem egentlig blot deri, at den Handlende, som trænger til dem, skal have saadanne Fortolnings-, Beholdnings- eller Indførsels-Nummere til sin Disposition, som de forudsætte. Og hvilken Handlende var i den Henseende nogenstunde i Forlegenhed? For hvad der affættes i

Byen og til Dplandet behøves ingen Passseerseddel; han selv eller hans Venner ville altsaa, idetmindste i de større Byer, altid have Overflod af „Nummere“, naar ikke særegne Con-juncturer indtræde, hvortil f. Ex. kan henregnes, at et særdeles flet localt Toldopsyn pludseligen afløses af et meget godt. Dette er ogsaa Noget, som er alle Handlende og Toldembedsmænd fuldkommen bekendt. Den hele Nødvendighed, som Toldpas-seersedlerne medføre, vil som oftest reducere sig til, at naar en Byes Handlende kunde tænkes at indsmugle de $\frac{1}{10}$ af deres Varer, som de afsætte i Byen og til Dplandet, nødsagedes de dog under alle Omstændigheder til at fortolde den $\frac{1}{10}$, som de maafee forsende som frigjort til andre Kjøbstæder. Og dette Resultat er vistnok ikke saa betydeligt, at det jo ogsaa uden Toldpassseersedler kunde ventes opnaaet.

Hertil kommer endnu den Ulighed, som finder Sted mellem Kjøbenhavn og de andre Byer. Det er vel sandt, at Hoved-stadens Ret til at forsende alle Varer med Følgeseddel ikke er tilstaaet dens Handlende som en Begunstigelse, men af Nød-vendighed, fordi Nummercontrollen og Toldpassseersedlers Ud-stædelse her vilde være uoverkommelig. Smidlertid kan det dog ikke negtes, at denne Fritagelse for megen Uleilighed og Tids-spilde, samt derhos for Udgiften af 4 Rbß. pr. Nummer indeholder en virkelig factisk Begunstigelse, der vilde være dobbelt stor, saafremt Toldpassseersedlerne kunde tillægges en større Be-tydning. Men saa ufuldkomment Tvangsmidlet end er, med hvilken Rettsgrund har man anvendt det mod de Proviinds-handlende, naar Kjøbenhavns Exempel beviste Undværligheden af denne hele Control? Synes det ikke meget mere, at Told-passeersedlers Undværlighed og Utilstræffelighed, i Forbindelse med deres Egenkab ikke overalt at være anvendelige, altsaa medførende Ulighed i Wilkaarene for Borgere af samme Klasse, indeholde afgjørende nationaloeconomiske Argumenter imod nogen-

finde at have indført og nu imod længere at bibeholde dette hele Controlmiddel *)?

Paa Grund af det Foransførte tør maaskee den Formening finde noget Medhold, at vor hele Indrecontrol med den landværts Samfærse, samt at Stemplingsvæsenet og Huusinqvitioner uden mærkeligt Tab for Intraderne aldeles kunde ophøre. Dette turde vel kunne antages, endog uden Dpretelse af formelige Kysttolddistricter, naar blot Kysttoldvæsenet vedbliver energisk at uddannes i Forbindelse med de alt brugelige Kystpatrouilleringer, hvortil der fra Toldstederne kunde afgives saamange flere Besjente, som der formedelst Indrecontrollens Dphør vilde blive undværlige i selve Kjøbstæderne. Portopsyn m. v. vilde rigtig nok endnu vedblive i Landportene for Consumtionsafgiftens Skyld. Men der er vistnok ingen meget fjern Mulighed for, at ogsaa Indførsels-Consumtionen aldeles vil kunne opgives og fordeles paa Brændeviins- og Dproductionen, samt Formalingen til Brød. Men selv om dette ikke ansees udførligt, behøver dog Indretoldcontrollens Dphævelse formeentlig ikke at vente paa Consumtionsafgiftens Forandring. Der er alt tidligere i dette Skrift blevet gjort opmærksom paa den Forskiel, som der var mellem Toldcontrollen og Consumtionscontrollen. At man muligt ikke noksom vil anerkjende den, turde, som ogsaa forhen bemærket, være en af de værste Følger af disse to heterogene Afgifters Forening under een Administration.

*) Stænderforsamlingerne have (1835—36) vel ikke vøvet formeligt at bringe dets Afkaffelse i Forslag; men det var ogsaa første Gang, at der i Danmark offentlig blev discuteret om Told, og der var vel heller ikke mange Deputerede, som forud havde havt Leilighed til berom at danne sig en selvstændig Mening.

T i l l æ g.

Om Skibsmaalingen.

Ligesom Skibsafgifterne bleve omhandlede som et Tillæg til foregaaende Capitel, saaledes skal ogsaa her korteligen det Fornødne blive fremsat om Skibsmaalingen*), hvis Nødvendighed (Tsgns. § 38) gjør den til en formel Byrde for Iberne, der fornemmelig kan ansees paalagt for Skibsafgifternes Skyld. Uagtet den citerede § af Tsgn. synes at forudsætte Dpnaelsen af en Maalestof for Skibsafgifternes Erlæggelse som det eneste Motiv for Skibsmaalingens almindelige Nødvendighed for alle Skibe, saa har denne dog især i nyere Tid faaet en fleersidig Betydning. Foruden at det nemlig altid har maattet interessere det Offentlige at kjende Størrelsen af Statens Handelsmarine, hvorfor ingen sikkere Maalestof kan gives end de indenlandske Skibes udmaalte Væstedrægtighed, er Skibsmaalingen ogsaa ved Tg. 1 Mai 1838, §§ne 48 og 49 blevet Basis for Beregningen af Fremmedafgiften af Skibe (sfr. forrige Capitel). Dernæst kan Væstedrægtigheden, som vi have seet, ogsaa komme i Betragtning ved Fortoldningen af Trælastladninger (Tg. 1 Mai 1838 p. 77—78).

Men at afgive Normen for Skibsafgifternes Dpkrævelse i det rigtige Forhold er dog endnu Hovedsiemedet med Skibsmaalingen. Hvor disse Afgifter ikke erlægges af Skibets fulde udmaalte Drægtighed, men efter Godssets Væstebestuvning (sfr. Tillægget til foregaaende Capitel), knytter dog selv i dette Tilfælde Maalestoffet for Varequantiteternes Beregning sig til Skibs-

*) Hvad Skibsmaaling, Væstedrægtighed, Commercialafgifter o. d. vil sige, tør forudsættes bekendt.

maalingens Begreb om Commercelæst (i. Fg. 1 Mai 1838 § 61 og Bestuvnings-Reglement 29 Decbr. 1838).

Skibsmaalingen er forøvrigt af altfor sidsørdnet en Vigtighed med Hensyn til Tolden, til at dens Basen og Udførelse stulke behøve videre her at udvisses. Den besørages vel udenfor Kjøbenhavn af de almindelige Toldembedsmænd (i Hovedstaden derimod af en særegen Skibsmaaler, der tillige danner et Slags høiere Instant's for Skibsmaalingen i Almindelighed); men det er en fuldkommen heterogen og ikke lidet besværlig Forretning, hvorfor der imidlertid er tillagt Vedkommende Sportler (agl. Resol. 22 Marts 1808, Fg. 1 Mai 1838 § 84 og Tarif E, III). Skibsmaalingen udføres nu efter en ved Pl. 7 Juni 1838 bekendtgjort Instruction, jfr. Circ. 30 Marts 1839. Forøvrigt maa jeg om Skibsmaalingen henvise til Tfgns. §§ 38—47, jfr. Instrur 12 Decbr. 1797, §§ne 25 og 33, Pl. 9 Novbr. 1803 m. fl. *).

Femte Capitel.

Om de Yderne tilstaaede Lettelser ved Afgifts-
erlæggelsen (Oplagsvæsenet).

Første Afsnit.

Om Transitoplag.

I den første Deel, 3die Capitel er det Almindelige blevet udvisslet om Transitoplagets Natur og den dobbelte Idee, som

*) See Albertus p. 286—294.

derfor maatte antages at ligge til Grund, nemlig deels at befrie fremmede indførte Varer, der herfra skulde gjenudføres til det Fremmede, for at erlægge den fulde Indførselstold, som her var paabudet for Consumet af disse Gjenstande, deels at fritage de Handlende for at staae i Forstød med Toldafgifterne af Varepartier, som paa engang maatte hjemforfrives, uagtet de først succesfive kunde affættes i Landet og altsaa ei paa engang behøvede at komme i Circulation. Tegn. af 1797 vedkender sig i § 55 ei ligefrem denne Anskuelse af Transitoplæggets Natur, idet denne § vel siger: „for at fremme Handelen med fremmede Varer til fremmede Steder, og for at de Handlende kunne undgaae at staae i Forstød med Afgifter af Varer, som de endnu ikke have affat“; men denne sidste Passus synes efter Forbindelsen nærmest at angaae Creditoplagene. Ikke desto mindre har det danske Transitoplag i sine practiske Virkninger virkelig den berørte dobbelte Character.

Det kunde maaskee synes, at efter den Udvikling, som det følgende Afsnit skal vise, at der i Danmark er givet Creditoplag, maatte Transitoplag som en særlig Institution her være overflødig. Det kan heller ikke negtes, at det jo oftere, især forhen da Paghussleien for Transitgods i det kongelige Paghuss var meget lav, har været Tilfældet, at Transitoplaget er blevet benyttet for en Vare, som ligesaagodt kunde have været taget paa Creditoplag. Ligesom imidlertid allerede Sagens Natur tilfiger, at det vilde være besynderligt at ophæve en almindelig mindre Begunstigelse, fordi den i mange Tilfælde kunde blive overflødig formedelst en speciel større, saaledes gives der ogsaa adskillige Bestemmelser i den herhen hørende Lovgivning, som medføre, at Transitoplag baade nødvendigviis maae bibeholdes, og at de tillige erholde en høist vigtig Betydning ved Siden af og som Supplement til Creditoplagene.

1. Saaledes er det i Tfgns. §§ 56 og 160 udtalt som almindelig Regel, at alt Gods, der opløses uden at dets Bestemmelse nærmere er tilkjendegivet, ansees som oplagt paa Transit. Transitoplags Afstæffelse vilde altsaa medføre, at Intet, af bekendt eller ubekendt Indhold, nogensinde kunde begynde at løses, hvis Eier eller Bestemmelse, som saa hyppigen er Tilfældet i Handelen, endnu var ubekendt.

2. Collys af ubekendt Indhold vilde uden Transitoplag aldrig paa anden Maade kunne transitere over Danmark, end directe med Pakkeposterne eller søværts uden at opløses; thi de kunde naturligviis ikke tages paa Creditoplag.

3. Sely blandt de Varer, hvis Indhold er bekendt, gives der mange, som ikke kunne tages paa Creditoplag, t. Ex. de stempelpligtige Manufacturvarer m. fl. (jfr. Tarifen af 1838).

4. Ikke alle Statens Borgere, end ikke alle Handlende have Creditoplagsret (jfr. det følgende Afsnit).

5. Men i Særdeleshed medfører Tgn. 1 Mai 1838 § 22, hvis Begunstigelse udtryffeligt er bundet til den Betingelse: „fra Transitoplaget udførte Varer“, at dette Oplag ved Siden af Creditoplag er blevet af væsentlig Bigtighed, endog saa for de creditoplagsberettigede Handlende og for de creditoplagsberettigede Varer.

6. Ligesaa medfører Bestemmelsen i samme Forordnings § 5, hvorefter Forhøielsestolden strax skal erlægges, naar de paagjældende Varer tages paa Creditoplag, uden senere at blive betalt tilbage (Tfgns. § 76), naar Varerne derfra gjenudføres, at det for disse Varer kan være af Bigtighed at kunne benytte Transitoplag, saameget mere som Forhøielsen kun angaaer Indførselstolden og ikke Transittolden.

Det danske Toldvæsen vedkjender sig ogsaa den i første Deel omhandlede Forskiel mellem reelt og fingeret Transitoplag,

som her kaldes Dplag i kongeligt (eller Toldbodens) og Dplag i privat Pakhuus. Hiint er det Almindelige, Dplagstagelsen i privat Pakhuus derimod Undtagelsen, hvilken for visse Varer maa betragtes som en betingelsesviis (jfr. det Følgende) indrømmet Lettelse, for andre Varer derimod, der formedelt deres Bestaafenhed ei kunne modtages paa Transitoplæg i de kongelige Pakhuse (Efgns. § 57), tillige som en Nødvendighed, saafremt de overhovedet skulle kunne nyde Godt af Transitoplægelsen.

Toldforordningen siger udtrykkelig i den legale Definition, som den i § 57 giver paa Transitoplæg: „Varer fra fremmede Steder.“ Det følger heraf, hvad der da ogsaa ligger i selve Ordet Transit, at deilige Dplag kun gjaldt med Hensyn til Tolden, altsaa ikke med Hensyn til Consumtionsafgiften, uden forsaavidt det var fremmede toldfrie Varer, der skulde erlægge denne, hvilke ligefrem vare indbefattede i de citerede Ord af § 56, saa og i § 55's almindelige Udtryk „Afgifter.“ Den senere Lovgivning har i den Hensende ikke fraveget Toldforordningens Anskuelse om Transitoplæg; og det kan, efter Hertugdømmernes daværende Toldforhold, end ikke ansees for nogen Undtagelse, at en Pl. 30 Juli 1828 tillod, at disses Kornbrændeviin maatte tages paa Transitoplæg, imod ved Udførselen til fremmed Sted at svare i Afgift 40 Rbß. r. S. pr. 100 Potter istedetfor Transitafgift, og ved Anmeldelse til Forblivelse i Landet at erlægge den anordnede Consumtion. Det er vistnok tvivlsomt, hvorvidt denne Placat skal ansees hævet ved Egn. 1 Mai 1838. Imidlertid maa det dog nok antages, da Betingelsen, under hvilken Transitoplægretten var tilstaaet Hertugdømmernes Brændeviin, nemlig Erlægelsen af de 40 Rbß. istedetfor Transitafgift, ikke mere efter Efgns. §§ 18 og 21 vil kunne fordres, og da det vilde være besynderligt, at Begunstigelsen skulde vedblive, naar dens Be-

tingelse ei længere kunde fordres opfyldt. Vil man imidlertid ansee Begunstigelsen for Hertugdømmernes Kornbrændeviin vedblevet, da synes der ogsaa megen Billighed at tale for, at det danske Kornbrændeviin blev tilstaaet lignende Lettelse, idet nemlig Rückattestens Indhold om Dplagstagelsen paa Ankomststedet maatte være tilstrækkeligt til paa Affendingsstedet at erholde Consumtionen godtgjort, ligesaafuldt som om Udførslen var skeet til fremmed Sted. Et Skridt videre, skøndt meget nærliggende, var det at udbetale Consumtionsgodtgjørelse for det indenlandske Brændeviin, som paa selve Productionsstedet indlagdes paa Transitoplæg. Vi komme herved til det ikke uinteressante Spørgsmaal, der rigtignok nærmest kan synes at vedkomme Consumtionsvæsenet, men som jeg dog ikke har troet at kunne forbigaae, nemlig om Transitoplaget ikke maatte kunne benyttes med Hensyn til indenlandsk Brændeviin, Ol og Eddike, hvis Production ellers fordrer et betydeligt Forskud af Afgifter, udbredte til den fgl. Kasse. Jeg veed ikke, om Dvæstionen nogensinde i Virkeligheden har været reist; og jeg veed ligesaa lidt hvilken Beslutning Generaltoldkammer- og Commerce-Collegiet i saa Henseende vilde tage, om den blev reist, og hvilke concrete Vanskeligheder der da muligt maatte kunne motivere et Afslag. Men jeg har idetmindste ingen fyldestgjørende Grund kunnet tænke mig, hvorfor ikke en sliq Begunstigelse skulde kunne tilstaaes ved en Udvidelse af Transitoplaget, som neppe kan være dets Natur imod. Andre Lande kjende deslige Dplag alene for Consumtionsafgiftens Skyld *); og hvad man her skulde kunne

*) Dette er t. Ex. Tilfældet med Byen Paris, der med Hensyn til sine Consumtionsafgifter har 5 saakaldte entrepôts réels, nemlig 1) for Spirituosa, 2) for Olier, 3) for Trækul, 4) for Salt, 5) for Ost, roget Kjøb, Humle, Bor og Spermacet. (See J. B.

paaberaabe sig mod en lignende Vættelse maatte vel være enten Hensyn til Finantserne eller Umuligheden for vedkommende Embedsmænd af at overkomme det forøgede Arbeide, som kunde opstaae ved Til- og Frastrivningen i Dplagene.

Hvad angaaer først Finantserne, da kan den hele Traffik være dem aldeles ligegyldig. Deres Indtægter af Told- og Consumtionsafgifterne ere ikke og kunne ikke være i den Grad tagne i noiagtigt Overflag, at det for dem skulde kunne gjøre nogen mærkelig Forffjel, at der det første Par Maaneder, efterat sliig Begunstigelse var tilstaaet, blev udbetalt nogle flere Consumtionsgodtgjørelser end sædvanligt. Senere indsees det let, at det gamle Forhold aldeles maatte blive reetableret*). Kun blev det en Selvefølge, at Pakhuusleien af sliig oplagt consumtionsbart Gods maatte fastsættes i et saadant Forhold, at Staten idetmindste blev skadesløs. — Hvad angaaer den anden Indvendning, der maaffee kunde gjøres, at vedkommende Toldembedsmænd ei kunde overkomme det forøgede Arbeide med Til- og Frastrivningen, da maa det bemærkes, at Begunstigelsen sandsynligviis vilde blive meest benyttet om Vintzen under Skibsfartens Standsnung, paa en Tid, da de fleste Toldbodforretninger hvile, og da navnlig i de større Byer som Kjøbenhavn (hvis Brændeviinsbrændere heraf kunde drage megen Fordeel) de med Transitgodset nærmest beskæftigede Pakhuusembedsmænd have Mindre at bestille. Men selv om det til det forøgede Arbeides Bestridelse skulde findes fornødent, vilde vedkommende Dplagstagere meget vel kunne staae sig ved at betale en moderat

Allouard: „Traité complet des droits d'entrée et d'octroi de Paris, ou Nouveau Manuel des employés de cette partie.“ Paris 1834). Hos os vilde vistnok Dplagsretten, som berørt, alene behøves for Brændeviin, M og Eddike.

*) Jfr. hvad i første Deels tredje Capitel p. 108 blev anført med Hensyn til Følgen af Toldafgifters Creditering.

Afgift for Oplagstagselsen foruden den egentlige Pakhuusleie; og man kunde jo derhos til ydermere Indstrækning fastsætte et vist Til- og Frastrivnings-Minimum, hvorved Hensigten med Begunstigelsen alligevel fuldtvel vilde kunne opnaaes, siden det kun er de større Afgiftsbeløb, ved hvilke Forstudet kommer i Betragtning for Producenten.

De specielle Regler for det nugældende danske Transitoplag troer jeg hensigtsmæssigen vilde kunne afhandles i følgende 3 Afdelinger: 1) Om Oplagstagselsen. 2) Om Varerne paa Transitoplag. 3) Om Frastrivningen fra Transitoplag, samt om Transitgodsets Forsendelse indenrigs.

a. Om Oplagstagselsen.

Af Lfgns. § 56, som giver et Slags Definition paa Transitoplag, sees hvorledes Varer her overhovedet komme paa Transitoplag, nemlig enten ifølge udtryffeligt derpaa lydende Angivelse, eller ifølge den legale Præsumption for, at alt ankommende Gods, hvis Bestemmelse ei anderledes er angivet, skal ansees oplagt paa Transit. Dette sidste gjælder ligesaa vel om det landværts ankommende Gods (Lfgns. §§ 195 og 209), som om det søværts (Lfgns. § 160). Særligt forstaaer det sig af sig selv, at hiin legale Præsumption om Oplagstagselsen, hvisølge en Vare-Emballage henligger saa at sige for sin egen Regning, indtil Vedkommende ved Connossementer, Adressebreve e. d. godtgjør sin Ret til at disponere over den, maa kunne afløses af en virkelig Angivelse til Transitoplag, hvorved den, som dertil har beviist sin Ret, faaer Varen tilskrevet for sin Regning, være sig paa Transitoplaget i fongelig eller i privat Pakhuus, efter de derom gjældende Regler.

Ifølge § 60 maae Varer tages paa Transitoplag for

Enhver, Fremmed eller Indenlandst, Handlende eller Iffe-handlende. — Efgns. § 57 giver Reglen for hvilke Varer der maae tages paa Transitoplag, som ere alle, undtagen Krudt og andre deslige ildfængende Varer, hvortil endnu ifølge Efg. 1 Mai 1838 § 25 bliver at hense Tømmer og Træ i Partier. Den sidstnævnte Vare, følger det af Efgns. Udtryk, kan ikke heller tages paa privat Transitoplag. Det samme gjælder om Krudt i Kjøbenhavn, hvor det oplægges paa Batteriet Trefrosner eller i Sæetatens Krudttaarn, hvorfra vedkommende Kanoener ikke tør udløvere det uden Toldvæsenets Beviis for Afgiftsberigtigelsen. Havnecontroleuren i Toldbodens Havnecontoit forer Regnskabet derover. Udenfor Kjøbenhavn kan det, forsaavidt ikke særlige Forrifter fra Politiets Side stride derimod, formeentligen Intet være til Hinder for, at Krudt tages paa privat Transitoplag i samme Dvantiteter, som det er tilladt at have det fortoldet henliggende i Byerne.

Efgns. § 58, sammenholdt med Pl. 16 Septbr. 1826, bestemmer naar privat Pakhuus tør benyttes, ligesom den foregaaende § 57 antoges at indeholde et Tilfælde, i hvilket det skulde benyttes, saafremt der overhovedet kunde være Tale om Transitoplag for det Slags Varer. Efter Efgn. skulde det synes, at alle andre Varer kun maatte tages paa privat Transitoplag, naar der ikke var Plads i det kongelige Pakhuus. Men ligesom denne Regel, idetmindste i de Byer som Kjøbenhavn, hvor Løsning tillades i særskilte, fra Toldboden affondrede Havnedistricter, neppe har fundet bogstavelig Anvendelse, saaledes kan det ogsaa synes, som om Pl. 16 Septbr. 1826 forudsætter det muligt, at Transitgods kunde indtages i privat Pakhuus, endstjondt der var Plads i det kongelige, idet Placaten fordrer Godsens foregaaende Undersøgelse, forinden Dplæggelsen i privat Pakhuus, og kun i Mangel heraf befaler Dplæggelse i Toldvæsenets Pakhuus, uden at tilføie nogen Betingelse om, at

der i dette var Plads. Men dette betyder ikke stort, da det af Pl. 23 Febr. 1815 ad § 58 sees, at Toldvæsenet altid let kan skaffe Plads i det kongelige Pakhuus ved deraf at udvise saadant Gods, som tør tages paa privat Dplag, hvortil man er berettiget. I det Hele var det vistnok det Rigtige som almindelig Regel at antage, at Dplæggelse i privat Pakhuus kun er tilladt, naar Plads mangler eller skjønnes at ville komme til at mangle i Toldvæsenets Pakhuus til den daglige løbende Brug, om man saa tør sige, som deraf gjøres efter Tfgns. § 160. Dette stemmede baade bedst med Transitoplagets Natur og med den udtryffelige Forfrift i § 58. — Men i Praxis ordne disse Forhold sig bedst uden for megen Strengthed.

b. Om Varerne paa Transitoplag.

1. De Varer, som oplægges paa Transit i privat Pakhuus, skulle sættes under Toldvæsenets Vaas og Lukke (Tfgns. § 58 in fine), for hvilke Bedkommende som sædvanligt bliver ansvarlig efter Tfgns. §§ 102—105, ifrte. med Pl. 25 Juni 1818. Den Skade, som Varerne komme til, være sig formedelst en ydre eller indre virkende Årsag, bærer Bedkommende naturligtvis selv, og han har end ikke noget Retsskrav paa fritagelse for at erlægge de skyldige Afgifter, være sig at Varen er blevet bedærvet eller reent gaaet tabt. Er Varen blot bedærvet, kan Eieren slippe med at svare Transittolden, naar han gjenudfører Varen; men er den materielt tilintetgjort, synes den strenge Ret derimod at fordre, at han endog maatte erlægge Indførselstold. Imidlertid er dog dette noget tvivlsomt, og i ethvert Fald vilde vistnok Eftergivelse af denne Afgift kunde opnaaes ad den supplicerende Bei, saafremt ingen Mistanke havde om Mislighed fra Dplagshaverens Side. Fritagelse for at svare Transittold af en paa Transitoplag ved ulykkelig Hændelse, Udlæfning o. d. forgaaet

Bare synes der, selv som Raadesag, ikke at være tilstrækkelig Anledning til. Thi man tør ikke tabe denne Afgifts oprindelige Idee af Sigte (jfr. 1ste Deels 3die Capitel), at den nemlig er en Betaling for Benyttelsen af det danske Territorium, i hvilken Henseende endog Fordringen er saa streng, at den blotte Omladen fra Skib til Skib paa Rheden er blevet antaget tilstrækkelig til at begrunde Transittolds Erlæggelse; og dog har Baren i det sidstnævnte Tilfælde nydt mindre Godt af vort Territorium, end ved at have henligget paa Dplag, maaffee en rum Tid forinden dens Undergang.

For Afgifternes Erlæggelse af Transitgods i privat Pakhuus har den egl. Raase, som det synes, fuld Sikkerhed, saalænge Barerne ei forgaae, da det er betinget i Tfgns. § 58, at de skulle sættes under Toldvæsenets Raas og Segl, og det altsaa maa blive vedkommende opsynsførende Embedsmænds Sag at paae paa, at ingen Barer udleveres, uden at have erlagt de skyldige Afgifter *).

2. Med Hensyn til Transitgods i Toldvæsenets Pakhuus bestemmer Tfgns. § 59, at vedkommende Besjente derfor blive ansvarlige som for betroet Gods (Lovens 5—8—14). Jfr. Instrux 12 Decbr. 1797 § 28 og 26 Aug. s. A. § 32, hvorefter alt Gods, som udløses til Pakhuset uden strax at klareres, maa af Toldopsynet besørges saaledes henlagt,

*) Dog maa det i den Henseende bemærkes, at Havnecontrolleurerne i Kbhvn., hrem Opsynet med det i de private Pakhuse henliggende Transitgods er betroet, oftere komme i Forlegenhed. Thi da Tfgn. ikke udtrykkeligt bestemmer, at dertil skal bruges affondrede Pakhuse, bliver Følgen, at disse Embedsmænds Overvarelse, hvergang Transit- eller andet Gods skal udtages af Pakhusene, forlanges saa hyppigen, at de formedelt andre Forretninger ikke altid skulle kunne overkomme det, og derfor oftere skulle see sig nødsagede til for eger. Risiko at overlade de Handlende Røglerne til Pakhusene, endstjondt ogsaa Transitgods der uafsluttet henligget.

at ethvert Stykke strax kan forevises. Under aaben Himmel maa Intet henligge, naar og saalænge der er Plads i Pakhuset *). — Det fulgte allerede af Udtryffene i § 59, men er til Overflod bekræftet ved Canc. Skr. 30 April 1825, at Embedsmændenes Ansvar for Transitgods i kongeligt Pakhuus ikke udstrækker sig til det Bedyr, som Varernes eller Emballagernes egen Natur medfører, ei heller til den Skade, som ved ulyffelig Hændelse rammer Godset. Forøvrigt vil i sligt Tilfælde det Ovenanførte om Toldafgifternes Estergivelse saameget mere gjælde. — Hvilke Betjente der ere ansvarlige for Transitgodset, sees af Instrux 12 Decbr. 1797 § 26 og 26 Aug. s. A. § 29. Det er Toldinspecteuren eller, forsaavidt en særlig Pakhuusforvalter, som Tilfældet ved de større Toldsteder, er ansat, da denne. Derimod er Ansvaret efter § 59 de egentlige Regnskabsbetjente uvedkommende.

3. Ifølge Tfgns. § 61 maatte ingen Dmpakning eller Dmdeling foretages med Varer, som henligge paa Transitoplag. Transitgodsets Behandling strakte sig ikke længere end til de ydre Emballager, thi Udførselen skulde stedse stee i samme Kasser, Fade, Dmsvøbninger o. d., i hvilke det var indkommet. — Dette maa nu ansees som den almindelige Regel, hvorefter Yderne kunne vide at rette sig, nemlig at de ingen Fordring kunne gjøre paa at ville omdele deres Transitgods, naar Toldopsynet negter dem det. — Dette er imidlertid ved Pl. 30 Decbr. 1797 og 23 Febr. 1815 ad § 61

*) I Kjøbenhavn opstaaer imidlertid ofte Ulempe med Hensyn til Løsning af usfortolbede Varer i Havnedistricterne, hvor Igl. Pakhuse ikke have. Thi da det opløste Gods ei tør henligge under aaben Himmel (saameget mindre paa Gaden), saa nødsages vedkommende Havnecontrolleurer ikke sjelden til at udlevere det, uden at den befalede Orden med forudgaaede specielle Angivelser altid kan iagttages. Derved udsættes disse Embedsmænd for et betydeligt Ansvar og den Igl. Kasse for indirecte Tab.

nøiere bestemt for Kjøbenhavns Bedkommende, saaledes at de Handlende der, efter indgivet skriftlig Begjæring til Toldkamret og mod bestemt i Forveien gjort Angivelse over Væfens Indhold, kunne omdele det til Creditoplag ei berettigede Gods og udføre mindre Dele deraf til fremmede frie Steder. Det er Trafiken med de forbiiseilende Skibe, som for Kjøbenhavn er af ikke liden Vigtighed, der maa antages at have fremkaldt disse særlige Lovbestemmelser og foranlediget deres Udvidelse til Helsingør ved specielle Collegii-Resolutioner.

Hvor ikke sliq speciel Ordning af Forholdene finder Sted, der seer man dog af Instrux 12 Decbr. 1797 § 31 (jfr. 26 Aug. s. A. § 35), at Omdeling m. v. af Transitgods ikke er absolut forbuden, men at den er mere afhængig af Toldopsynets Skjøn og Veilighed. Naar den tillades, er det ligesom paa de ovennævnte Steder indstærpet, at Behandlingen af Godset stedse bør skee i en overordnet Embedsmands Dørværelse (Toldinspecteur, Havnecontroller, Dverbetjent), hvor en særlig Pakhuusforvalter findes, tillige i hans.

4. Ifølge Tfgns. § 62 berøer det paa Bedkommende selv, hvorlænge han vil benytte Transitoplaget for sine Varer, kun at han herfor naturligtviis (jfr. første Deel) maa give et Bederlag, som bærer Navn af Pakhuusleie, og er aldeles uafhængigt af de senere erlæggende Toldafgifter, idet det kun kan ansees som en simpel Betaling for Benyttelsen af Toldvæsenets Pakhuustrum og for den med Ansvar forbundne Omsorg, som der er udviist for Varen. Efterat være undergaaet forskjellige Forandringer (t. Ex. ved Fg. 28 Mai 1825 § 2), er Pakhuusleien nu endelig bestemt ved Fg. 1 Mai 1838, §§ne 34—36 (jfr. Circ. 31 Decbr. s. A.).

Det er da først en Selvsølge, at ingen Pakhuusleie til Kongens Kasse erlægges af Transitgods oplagt i privat Pak-

huus (Fg. 1 Mai 1838 § 34, jfr. Circ. 31 Decbr. f. A.). Det sees ligeledes af § 34 i Fgn. af 1838, at Pakhuusleie i Reglen først bliver beregnet ved Varens Afgang fra Transitoplaget; hvorfor denne Materie muligt kunde synes at henhøre under næste Afdeling. Men Pakhuusleien kan dog ikke fornegte sin Character at være en Betaling for Varernes Henliggen paa Transitoplag, og den omhandles derfor rigtigst her, ligesom der ogsaa gives et Tilfælde, i hvilket denne Afgift skal erlægges, skjøndt Varerne vedblive at henligge paa Transit, nemlig ved Udgangen af det næste Aar efter det, i hvilket de ere indførte (Fgns. § 63 in fine, Fg. 1 Mai 1838 § 36.).— Om Pakhuusleiens Størrelse og Beregning skal jeg blot tillade mig at henvise til Fgns. Bestemmelser, af hvilke det følger, at ingen Pakhuusleie bliver at erlægge for de første 21 Dage, fra den 22de Dag derimod begynder Beregningen efter § 35 (jfr. Circ. 31 Decbr. 1838). Samme Circulaire indskærper ogsaa, hvad der formeentlig forstaaer sig af sig selv, at ingen Sportler kunne beregnes af Pakhuusleien (see ogsaa Tarif E i Fgn. af 1838), hvilket derimod ikke er Tilfældet med de Toldstedet tillagte almindelige, Iderne uvedkommende Procenter.

5. Melder Ingen sig om Varen inden Udgangen af næste Aar efter det, i hvilket den er indkommet, da bliver Fgns. § 64 anvendelig (jfr. Fg. 1 Mai 1838 § 36). Denne §§ Bestemmelser om det saakaldte „overliggede Gods“ Bortfælgelse m. v. frembyde ingen videre Bausfælgelighed, undtagen med Hensyn til dens Slutning: „Beløbet beregnes Toldkassen paa Stedet til Indtægt.“ Det synes nemlig, som om heri ligger en bestemt Præskription af Vedkommendes hele Krav paa det bortsolgte Gods. At han ingen Fordring kan have paa det alt bortsolgte Gods eller paa dets Restitution in natura, naar han melder sig efter den lovbestemte Fristis Udløb, det er nu ligefrem vist. Spørgsmaalet bliver blot, om han

maatte kunne fordre sig dette udbetalt, hvis han, skøndt efter Fristens Udløb, meldte sig, inden Forauktioneringen havde fundet Sted; og om han efter Forauktioneringen maatte kunne fordre sig Provenuet udbetalt, saalænge ikke Lovens sædvanlige Præskriptionsfrist af 20 Aar var forløbet. Spørgsmaalet er reent juridisk og vil kunne blive undergivet Domstolens Aa- kjendelse, for hvilke det i saa Fald vistnok kunde blive et Argument imod den strengeste Fortolkning af Tfgns. § 64, at de dertil svarende Instrurer 12 Decbr. 1797 § 37, f og 26 Aug. f. A. § 37, ifrt. med § 20, c, tydeligen vise, at Beregningen til Indtægt ikke skulde ansees paa samme Maade som af de kongelige Intrader i Almindelighed, men at det saaledes til Indtægt førte Beløb blot skulde forblive in deposito, indtil Udtælling beordredes af Collegiet, til hvilket Indberetning skulde skee om slikt overligget Gods.

c. Om Frastrivningen fra Transitoplag, samt om Transitgodsets Forsendelse indenrigs.

Den første Bestemmelse, som her kommer i Betragtning, er Tfgns. § 60 (ifrt. § 243 og Instrur 12 Decbr. 1797 § 32, samt 26 Aug. f. A. § 36), hvorefter det, foruden den fornødne Legitimation med Connossement, Adressebrev o. d. for at man er berettiget til at disponere over Godset, endvidere synes som om Enhver ikke maatte være istand til at klarere Transitgods, være sig til Indførsel eller til Udførsel, idet der fordres, at Angivelsen derover skal være gjort „for en indenlandsk Handelsborger eller anden bekjendt vederhæftig Mand.“ Hvad Hensigten er med denne Bestemmelse er ikke let at indsee, da Toldkassen ikke har den nødvendig for de skyldige Afgifters Skyld, siden Varen ikke bør udbetales, forinden disse ere erlagte. Den kan formeentlig derfor kun finde An-

vendelse, hvor de producerede Legitimations-Documenter ikke ere af saadan Bestaafenhed, at de aldeles utvivlsomt kunne sikkre Toldvæsenet mod Efterkrav af Gen, som senere kunde ville godtgjøre sig berettiget til det alt udliveredede Gods. Deri at ville søge en Toldvæsenet paalagt Control med, at ingen til Handel Uberettiget indklarerede Varepartier tjenlige til Handel, synes uden tilstrækkelig Grund, og vilde navnlig i de større Byer være en aldeles elusorisk Bestemmelse. (Jfr. Canc. Str. 22 Decbr. 1829, 3die Punkt) *).

Angivelserne, hvorefter Transitgods forlanges affkrevet, kunne enten være til Gjenudførsel, til Fortoldning, eller til videre Forsendelse i Landet.

1. Hvad angaaer Angivelserne over Transitgods til Gjenudførsel til det Fremmede, da maa jeg derom henvise til Tfgns. §§ 168, 242—246 (om den søværts Udførsel) og 275—282 (om den landværts). — Ved den landværts Udførsel maa vel erindres § 275, hvorefter Transitgods kun kan udsendes med den agende Post (Jfr. §§ne 281 og 302, samt det Foregaaende om Rückattester). Circ. 5 Juli 1823 indskræpper Jagttagelsen af Tfgns § 278.

Med Hensyn til den søværts Udførsel maa derhos, foruden hvad i det foregaaende Capitel i Almindelighed blev anført om Opsynets Control dermed, endvidere vel mærkes Tfgns. §§ 256 og 261, samt Circ. 29 Septbr. 1827, hvorefter Emballager af ubekjendt Indhold, som fra Transitoplagerne angives til søværts Udførsel, skulle toldforsegles eller plomberes, saaledes som ved Tfgns. § 278 er foreskrevet for den landværts Forsendelse. I Toldsedlen eller i den særlige Specification, som medgives en Skipper, der til lettere Smugling i det

*) See Albertus p. 17.

Fremmede har faaet sin Toldseddel affattet i almindelige Udtryk (ifr. det Foregaaende), gjøres fuldstændig Anførsel om Embal- lagernes Slags, Mængde, Mærker, Maal og Vægt, samt om hvormange Toldsegl de ere forsynede med. Skipperne ere her- for, som for enhver Toldforsegling, ansvarlige, saalænge de ere under Rigets Kyster; om hvilken Forpligtelse der forresten skal gjøres udtrykkelig Anførsel paa Toldsedlen eller Specificatio- nen. Derhos blev Toldopsynet indskærpet Bestemmelserne i Tfgns. §§ 243, 256 og 261, samt paalagt at iagttage, at slikt Transitgods saavidt muligt henføres paa saadanne Steder i Fartøierne, at Afgangen dertil ikke vanskeliggjøres og Skibs- føreren, naar paafordres, er istand til at forevise det for Kryds- toldvæsenet.

Det er ved Gjenudforslen til fremmed Sted, at der bliver Tale om Transittolds Erlæggelse, overensstemmende med Reglerne i Tgn. 1 Mai 1838 § 23 (ifr. § 22: „iffun een Gang for hver Gjennemførsel“). I denne Deels 3die Capitel blev berørt de 3 Undtagelsestilfælde, i hvilke ingen Transittold skulde erlægges, nemlig af Varer, som indkomme og udgaae igjen med samme Skib, samme Reise, om de end have været oplosede (Circ. 29 Juli 1826 og 31 Decbr. 1838), og af strandede Varer, som inden 6 Maaneder gjenudføres og, vel at mærke, ikke tages paa formeligt Dplag, thi fra den Tid af ere de pligtige at svare Transittold (ifr. Tfgns. § 190); endelig erlægges ifølge Tgn. 1 Mai 1838 § 22 ingen Tran- sittold af „saadanne fra Transitoplaget *) udførte Varer, som ved deres Førsel gjennem Drefundet, Belterne eller Kanalen have erlagt eller skulle erlægge den sammesteds anordnede Af- gift.“ Beviset for at en Vare, som angives til Udførsel af

*) Om denne Betingelse, „fra Transitoplaget udførte Varer“, skal blive handlet paa sit Sted i det følgende ved Creditoplagene.

Transitoplaget, har erlagt Sunds eller Kanaltold, har Toldvæsenet i dets egne Regnskabsbøger, af hvilke Saadant med Bestemthed kan sees. Angives en Vare at skulle erlægge Sunds eller Kanaltold, da er Toldvæsenet berettiget til at fordre Sikkerhed for at Transittolden skal blive betalt, saafremt der ikke fra det paagjældende Sunds, Strøms eller Kanaltoldsted inden 6 Uger fra Affskibningen meddeles Attest for, at det paagjældende Stib paa den forehavende Reise virkelig er passeret Sundet, Belterne eller Kanalen. Da Varer, som udføres til Island, Grønland og Færøerne eller Colonierne, ifølge Fgn. 9 April 1764 og 2 Juli 1781, ere frie for Sunds eller Strømtold, bliver Transittold altid af dem at erlægge (Circ. 31 Decbr. 1838).

For at erholde de Transithandelen ved Fg. 1 Mai 1838, §§ne 26, 66, 67, 76 og 77 tilstaaede Begunstigelser i Henseende til Laste og Fyrpenge, om hvilke ogsaa i det næstforegaaende Capitel er blevet handlet, behøves ingen videre Former at iagttages ved Udsørselen af Transitoplag, end at derover afgives Prima og Secunda-Angivelser, paa hvilke Varernes Bestuvning anføres af Opsynet. For Godtgjørelsen quitteres senere paa Prima-Sedlen, der bliver Udgiftsbilag ved Regnskabet. Emballaget af ubekjendt Indhold ansættes til Bestuvning efter Reglementet 29 Decbr. 1838. Laste og Fyrpenge godtgjøres kun, naar de paa samme Udsørselsangivelse anførte Collyer bestuve 1 Commercelæst, og derhos hver enkelt Varesfort eller de under eet Nummer indførte Varer af det samlede Partie ikke udgjør mindre end $\frac{1}{16}$ Læst*) (Circ. 31 Decbr. 1838).

*) Bestuvnings-Reglementet paabyder nemlig Decimal-Regnings Anvendelse ved Varernes Ansættelse til Bestuvning, saaledes at Hundredebelenes Antal under 5 ei tages i Betragtning, men hvor de ere 5 eller derover, forøges Tiendebelenes Tal med 1. Dette med-

2. Det andet Slags Angivelser, efter hvilke Fra-
skrivning stæer i Transitoplagene, er til Fortoldning. Det
ligger i Forholdets Natur og den hele Fiction, paa hvilken
Transitoplag er bygget, at Varer kunne ansees som først an-
komne til Landet i det Dieblif, de fra Transitoplag angives til
Forbrug i Landet. Desaarfag er intet Særligt om det Slags
Angivelser at mærke foruden hvad der i det foregaaende Capi-
tel om Angivelser i Almindelighed er bleven anført.

3. Hvad angaaer derimod det 3die Slags An-
givelser, hvorefter Transitgods udføres af Dplaget til
videre Forsendelse her i Landet, da er ved denne For-
sendelse Udskilligt at bemærke. — Med Hensyn til den søværts
maa, foruden Tfgns. §§ 242—46, endnu specielt udhæves
Befalingen i Circ. 21 Septbr. 1819, der til ydermere Siffer-
hed for Berigtigelsen af det Transitgods, som med Toldsedler af-
gaaer til indenlandsc Steder, indskærper, at der i Rüdatte-
sterne skal tilfoies Stykketallet af saadant Gods, eller, naar det
ikke er emballeret, dets Mængde og Slags. Befindes Transit-
oplagsvarer i dette Tilfælde at mangle paa Indførselsstedet, be-
rigtiges de ved det Toldsted, hvorfra de udgaae. Paa Ankomst-
stedet kunne Varerne tages paa nyt Transitoplag eller, forsaar

fører imidlertid, at den ved Tg. I Mai, 1838, §§ne 67 og 77 fastsatte
Betingelse for Last- og Fyrpengets Godtgjørelse, at nemlig hver
enkelt Varefort ikke udgjør mindre end $\frac{1}{4}$ (d. e. 0.25) Last, er blevet
forhøiet til $\frac{2}{10}$ (d. e. 0.30); hvoraf Følgen bliver, at Gods, som
befindes at bestuue netop $\frac{2}{10}$ Last, kunde efter Tgn. af 1838 for-
dre Godtgjørelse, men bliver den negtet efter Bestuunings-Reg-
lementet og Circ. 31 Decbr. 1838, fordi det idetmindste skulde be-
stuue $\frac{2}{10}$. Imidlertid er denne i Virkeligheden lidet betyvende Mo-
dification anseet grundet i den Nødvendighed, at idetmindste Bereg-
ningsmaaden blev saa simpel som mulig ved en ellers temmelig
compliceret Læsteberegning.

vidt de dertil ere berettigede, paa Creditoplag, eller angives til Fortoldning, Alt efter de almindelige Regler.

Med Hensyn til den landværts Forsendelse af Transitgods i Landet, da kommer, forsaavidt Forsendelsen stcer med de kongelige Pafkeposter, for en Deel de oftere nævnte §§ 192—200 og 275—282 af Tsgn. til Anvendelse, idet Posterne paa deres Reise gjennem Landet affatte og modtage Transitgods efter de der givne Regler. Disse frembyde nu ingen Banffelighed. — Men Spørgsmaalet bliver: skal saadan Forsendelse med Pafkeposten ansees som den ene tilladelige for Transitgods, som landværts gaaer fra Kjøbstad til Kjøbstad indenrigs, eller kan det ogsaa være tilladt at benytte anden Leilighed? — Saameget end Portoen for Postgods er nedsat, indsees det dog, at Transporten med privat Leilighed i mangfoldige Tilfælde maa kunne have billigere. Derfor er Spørgsmaalet af practiff Interesse.

For Dplagsvarer, som tillands udføres af Riget og fortres affkrevne, er det i Tsgns. § 275 udtryffeligg befalet, at de skulle forsendes med Pafkeposterne. Det Samme er intet Sted foreskrevet med Hensyn til Forsendelsen indenrigs; men det Modsatte er heller intet Sted udtryffeligen tilladt. Det er vanskeligt at bestemme, hvilken Slutning man i saa Henseende bør drage af Lovgivningens Tausked. Paa den ene Side synes det, som om der ingen særlig Grund var, hvorfor Transitgods udaf Landet mere, end i Landet, stedse skulde landværts forsendes med Pafkeposterne, undtagen naar Affsendingsstedet tillige var det sidste Toldsted i Landet, til hvilket derfor ingen Rückatteff kunde blive meddeelt. Men paa den anden Side kan herimod vistnok med Grund erindres, at naar Lovgiveren vilde have, at det Samme skulde gælde om Transitgodsets Forsendelse i Landet som udaf det, var det besynderligt at give en særlig Bestemmelse for det sidste

Tilfælde alene, skjøndt samme § påseende kunde have udvidet Reglen ogsaa til det første. — Ligesaalidet synes der Noget med Bestemthed at kunne udledes af Tfgns. § 209. Idet den siger: „Afgifterne erlægges“, og da de consumptionsbare Varer aldrig forsendes under Toldforsegling, synes denne § rigtignok at forudsætte, at ufortoldede Varer kunne ankomme i den landværts Samfærsel med anden Veilighed end Pакkeposterne. Men herved kunde mulig være tænkt alene paa saadanne Kufferter og Pakker, som ankomme forseglede eller plombe-rede ifølge den foregaaende § 203 i samme Afdeling, endskjøndt § 209 synes for almindelig til at sigte blot til et saa specielt Tilfælde, der alene er antaget at angaae Rejsende. — Seer man hen til den ældre Lovgivning, da finder man i Tfgn. 17 Mai 1762, Cap. 13 § 6 udtalt som almindelig Regel, at alle Varer, som her indbragtes, skulde fortoldes ved første Toldsted; ufortoldede at forsendes videre blev dem kun tilladt imod Caution og paa Bilkaar, at „deslige Varer ved det Toldsted, hvor de først ankomme, skulde eftersees, antegnes og specificeres.“ Altsaa skulde Indholdet kjendes, men det gjordes da heller ikke til Betingelse, at Forsendelsen skulde stee med Pакkeposterne. Den samme Bestemmelse er gjentaget i Tfg. 26 Novbr. 1768. Men det er ikke let at afgjøre, om Tfgn. af 1797 skal anses at have vedkjendt sig disse Grundsætninger om Transitgods-Forsendelsen indenrigs, eller om den har forkaftet dem ved ikke at optage dem, skjøndt den optog den ovenpaa disse følgende specielle Tilladelse for Rejsende, som findes i § 203. — Det er vist ikke muligt under saamegen Uvisshed at komme til andet Resultat, end at disse Forhold maae ordnes efter som Sagens Natur og Tfgns. almindelige Character tilfiger, i hvilken Henseende § 298 ogsaa giver fuldtommen Frihed, idet den ganske almindelig omtaler ufortoldet Godses Forsendelse indenrigs, uden at nævne landværts eller søværts. Jfr. og § 300:

„Affenderne eller Udfiberne,“ og længere nede: „Affendere og Udfibere;“ af hvilke Udtryk det første („Affendere“) i Modsetning til det sidste („Udfibere“) synes at tyde paa den landværts Forsendelse. — Der synes da Grund til at negte Transitgods af ubekjendt Indhold landværts Forsendelse med anden Veilighed end Pakkeposterne, fordi det Modsatte kunde give Anledning til megen Besvigelse og ulovlig Omgang, uden just at yde nogen Rettelse, som efter Danmarks geographiske Forhold kunde ansees særdeles nødvendig. Transitgods af bekjendt Indhold, som tilmed efter Omstændighederne kan paa betryggende Maade forsegles eller plomberes (Efgns. § 209), synes der derimod aldeles ingen Grund til at negte landværts Forsendelse med hvilken som helst Veilighed, uagtet det ikke er af det Slags, som er creditoplagsberettiget (jfr. Efgns. § 226). Praxis skal imidlertid have uddannet sig anderledes, idet man fra Kjøbenhavn ikke tilstæder Transitgods af ubekjendt Indhold landværts Forsendelse uden med Pakkeposterne, og derimod ved de andre Toldsteder ubetinget tillader dette, baade mellem Provindstoldstederne indbyrdes og til Kjøbenhavn (jfr. Fg. 12 Decbr. 1838 § 10). Denne Praxis er formeentlig urigtig, hvad man saa end vil antage om Transitgodsets landværts Forsendelse i det Hele; thi den er inconseqvent, idet der, saavidt skjennes, Intet er i Kjøbenhavns locale Forhold, som i denne Henseende kan begrunde nogen Undtagelse fra hvad der gjælder for hele det øvrige Land.

Undet Af snit.

Om Creditoplag.

Det Almindelige om dette Oplags Natur er blevet fremstillet i første Deels 3die Capitel. Creditoplages historiske Ud-

villing i Danmark indtil 1797 vil erindres fra denne Deels 1ste Capitel; ligesom deres Forstjellighed fra Transitoplæg af alt Foregaaende forhaabentlig vil være klar.

Ejgn. angiver i § 55 Creditoplægets væsentligste Hensigt, „at de Handlende kunne undgaae at staae i Forfud med Afgifter af Varer, som de endnu ikke have affat.“ I § 65 gives den legale Definition paa Creditoplæg. Af §§ne 68 og 69 sees derhos, at en med Transittolden lige, additionel Afgift skulde strax erlægges, forinden Dplægtagelsen af Varer, indkomme med fremmed privilegeret Skib, da der før Ejn. af 31 Mai 1793 § 4 kun havde været tilstaaet Dplæg for Varer, som directe indkom med indenlandsk Skib (jfr. første Capitel). Denne Afgift hævedes først ved Ejn. 28 Mai 1825 § 3. Derimod skulle Varer, som indkomme med uprivilegeret Skib, og Salt i svenske Skibe endnu ifølge Ejn. 1 Mai 1838 § 5 erlægge Forhoielsestold ved Dplægtagelsen, saaledes at alene den tarifmæssige Indførselstold crediteres (jfr. dog de to sædvanlige Undtagelser i Sns sidste Passus). — Efter Krigens Slutning blev Creditoplæg sat paa samme Fod som før dens Udbrud, kun at de derpaa indgaaende Varer skulde endeligen berigtiges inden 6te Dvartals Udgang (Ejn. 2 April 1814 § 20). All Indskrænkning

Henseende til Tid hævedes imidlertid ved Pl. 28 Juli 1815. — Det er en stor Concession, som den danske Toldlovgivning saaledes har tilstaaet sine Ydere, maaskee endog større end nødvendig eller engang i Principet tilraadelig (jfr. første Deel, 3die Capitel); men hvorpaa Handelsstanden nu engang har vundet et Slags Hævd.

Ifølge en R. D. 19 Mai 1798 kunde Varer ogsaa tages paa Creditoplæg for Differencetolden, idet de anførtes paa en særlig Conto i Dplægboogen. Dette skal imidlertid, saavidt jeg har kunnet erfare, ikke længere bruges for de saa Varer,

som endnu ere differentetoldpligtige, og som heller ikke alle kunne tages paa sædvanligt Creditoplag.

Til en bedre Oversigt skulle de specielle Bestemmelser, som vedkomme vort nugældende Creditoplagsvæsen, ligesom ved Transitoplaget, blive afhandlede under særlige Rubriker.

a. Om Creditoplagstagselsen.

Tfigns. § 66 indeholder Reglen for, hvo der er berettiget til at tage paa Creditoplag, som er „enhver bosat og til Handel berettiget Borger i de Søstæder, hvor fremmede Varer maae losses og fortoldes.“ Hertil maa dog for Kjøbenhavns Vedkommende mærkes Pl. 6 Novbr. 1821, hvorefter det i denne By kun ere Grossererne og de til at handle en gros berettigede Medlemmer af de forskellige Handelslaug, som ere creditoplagsberettigede. Betingelserne for Rettighedens Udøvelse ere i Provindserne blot, at Vedkommende er berettiget til at handle med de Varer, som han vil tage paa Dplag, og at han holder sig den Orden efterrettelig, som for Dplaget er foreskrevet. I Kjøbenhavn er derhos specielt betinget, at ordentlige Handelsbøger skulle føres (jfr. Fg. 1 Juni 1832), og at Pathuse skulle have, „der tilstæde en ordentlig Sortering og Undersøgelse af Varerne“ (jfr. dog ogsaa for Provindstoldstederne § 220, a).

Da ikke alle Varer efter deres Natur (jfr. første Deel, 3die Capitel) passe til Dplagstagselse, og da Orden i Regnskabsføringen m. v. fordrer, at de kun i visse Qvantiteter bør tilgaae og fragaae, saa har Tfigns. § 67 og senest Fg. 1 Mai 1838 § 27 bestemt baade hvilke Varer der kunne tages paa Creditoplag, og tillige disses Til- og Fraffrivnings=Minima. Varerne kunne (Tfigns. § 73) indkomme paa Creditoplag enten directe fra det Fremmede (§ 169), eller fra Transitoplag (§ 71), eller endelig fra et andet Creditoplag i samme eller i en anden By

(§ 72). Dplagstagselsen skeer i ethvert Fald under Sagttagelse af de almindelige Forrifter om noiagtige Angivelser m. v. (Ifr. §§ne 73 og 169). — Med Hensyn til Thara-Beregningen ved Dplagstagselsen maa jeg henvise til Jg. 1 Mai 1838, §§ne 43—47, og hvad derom i det Foregaaende blev bemærket i Anledning af den nødtvungne Thara.

b. Om Varerne paa Creditoplag.

Som berørt er ingen Tid foreskrevet for Barernes Henliggen paa Creditoplag, saalænge den tilbørlige Orden iagttages fra Dplagshaverens Side; Afgifterne vedblive at hæfte paa Barerne, medens de henligge paa Dplag (Efgns. § 70). Forgaae de ved Ulykkestilsælde, er det for Dplagshaverens Regning, og han kan i den Anledning ikke engang gjøre Fordring paa Fritagelse for Afgiftsberlæggelse (Ifr. Analogien af §§ne 224—227).

Den almindelige Orden, som skal iagttages med Dplagene, foreskrives i § 73, hvis Punkter hver for sig skulle blive omhandlede nedenfor. — Til Sikkerhed for de crediterede Afgifter fordrer den kgl. Kasse ingen Sikkerhedsstillelse eller Borgen, men har alene i Efgns. § 75, No. 1 og 2 beholdt sig første Prioritet i samtlige Dplagshaverens Dplagsvarer, samt en privilegeret Fordring i hans øvrige Effecter. Derhos paalægger s. S's No. 5 den insolvente Dplagshaver criminelt Ansvar som svigagtig Fallent; ligesom ogsaa den særdeles Inquisitionszwang, han efter No. 3 er underkastet, og den Skifteretterne og vedkommende Toldembedsmænd i No. 4 indskærpede Forpligtelse begge sigte til at erstatte den absolute Sikkerhed, som den kgl. Kasse har maattet give Afkald paa, for ikke at betage det hele Creditoplagsvæsen dets største Nytte for de Handlende. Det særdeles Eftersyn, som en Dplagshaver efter § 75, 3 er udsat for, kan han fritage sig for, naar

han stiller „antagelig Borgen eller anden Sikkerhed for Dplagsafgifternes rigtige Erlæggelse“. Det er Toldinspecteur og Kassierer i Forening, som ved Provindstoldstederne skjonne om Cautionens Antagelighed m. v., thi de staae begge herfor til Ansvar (Instrux 12 Decbr. 1797 §§ne 35 og 37, a). I Kjøbenhavn er det samtlige Toldinspecteurer, hvem dette Skjon er overladt (Instrux 26 Aug. 1797 § 22).

Foruden den endog daglige Control, som det ifølge § 75, No. 3 er Dpsynet tilladt at føre med de betroede Dplagsbeholdninger, er det en Selvfølge, at der maae være visse Terminer bestemte, til hvilke Dplags haveren skal gjøre Rede og Rigtighed for de ham crediterede Afgifter. Disse Terminer ere fastsatte til hvert Dvartals Udgang, da de saakaldte Dvartalsafregninger og Dplagsinquisitioner finde Sted (Jfr. Tfgns. § 73 og §§ne 216—229). Tfgns. Bestemmelser ere i den Henseende saa fuldstændige og klare, at de ingen videre Udvikling behøve.

Hvad de forskjellige Afgangsmaader angaaer, da skulle de hver for sig nedenfor blive afhandlede. — Paa dette Sted kan dog mærkes Instrux 12 Decbr. 1797, § 21, b, hvorefter Toldinspecteurerne i Provindserne saavidt muligt bør besøge Dvartalsinquisitionerne, især i Begyndelsen af hvert Aar, da denne Inquisition, formedelst andre hvilende Toldbetsforretninger, noiagtigst kan og bør anstilles. I ethvert Fald bør det være en Overbetjent eller den saakaldte tilhaandegaende Betjent, som i Inspecturens Forfald udfører denne Forretning, der altid udtræver en Deel Varefundskab. — Saa maa og her erindres Bestemmelsen i Circ. 31 Decbr. 1838, til § 9 (Jfr. det Foregaaende), hvorefter Rigtigheden af de angivne Varebeholdninger af fortoldede Varer af det Slags, som nævnes i Jg. 1 Mai 1838, § 8, 2den Paragraf, skal undersøges og attesteres ved ethvert Aars Begyndelse, i Forbindelse med de

sædvanlige Dplagsinquisitioner, og under den almindelige Straf for urigtig Angivelse.

I Kjøbenhavn foretages Dplagsinquisitionerne af 1 eller 2 Havnecontrolleurer med det fornødne Antal Underbetjente (R. D. 31 Juli 1821). Toldinspecteurerne ere ingenlunde absolut fritagne for Opsynet med Creditoplagene. Det er den af dem, hvem Dplagene ere anviste, udtryffeligt paalagt ved Instrux 26 Aug. 1797 § 21 af og til at bivaane een og anden Dvartalsinquisition, især i Begyndelsen af ethvert Aar. Den længere Tid, som medgaaer med i Hovedstaden at eftersee samtlige Dplag, sædvanlig en 3 à 4 Uger, gjør, at Tfgns. § 221 der i Reglen ingen Anvendelse finder, ligesom vel ogsaa sjelden ved Provindstoldstederne, idetmindste de større. Dog maa det, ogsaa for Kjøbenhavns Bedkommende, vel erindres, at naar den i § 221 forbudne Vareforsel vitterligen opdages under selve Inquisitionen, bliver ogsaa Straffen anvendelig.

c. Om Afgangen fra Creditoplag og Creditoplagsrettens Ophør.

Om Frastrivningen i Creditoplaget kan i Almindelighed mærkes Tfgns. § 73.

1. Det første Slags Afgang er ved Dplagsvareernes Udførsel til fremmede og frie Steder, om hvilken det vel maa bemærkes, at den altid har en Afgiftserlæggelse tilfølgende, nemlig af Transittolden, forsaavidt ikke en betinget Undtagelse derfra vil antages hjemlet i Tfg. 1 Mai 1838 § 22 in fine, hvorom nedenfor, og naturligtviis forsaavidt vedkommende Vare ikke ellers udtryffeligt er fritaget for Transittold (s. Tgrisen af 1838). Frastrivningen kan ikke skee i mindre Quantiteter, end de i Tarifen lovbestemte (Tfg. 1 Mai 1838, § 27; ifr. dog § 33 med Hensyn til Colonierne, Island, Grønland og Færøerne). Om de lovbestemte Afstrivningsfor-

hold, som ere fastsatte for Brændeviin, Eddike og Wiin med samt Boutcellerne, for Talg, for fabriteret Tobak, for her af fremmed Hamp forfærdiget Tougværk, for Seil og Sælle under lignende Omstændigheder, skal jeg blot henvise til Fig. 1 Mai 1838, §§ne 28—32, til hvilke Circ. 30 Juli 1839 endnu har føiet et bestemt Affskrivningsforhold for de Staver, som anvendes til Tønder, hvori saltet Kjød og Fless udføres, dog kun for Staver til hele Tønder, og saaledes, at der for hver Tønde regnes 16 Staver og 8 Bundstykker, samt at Frafskrivningen ikke skeer for et mindre Quantum Staver, end det for Staver bestemte Dplagsquantum. De øvrige Circulairebestemmelser ere tildeels blotte Instructionsposter, som forstaae sig af sig selv. Men det maa vel bemærkes, at de her berørte særegne Affskrivninger ingenslunde ere eksempelviis anførte, men som Undtagelser fra den almindelige Regel, at Affskrivning kun finder Sted for Varer af samme generiske Bestaffenhed som de, der indførtes paa Dplaget. — Det siges vel ikke udtrykkeligt i Fgn. §§ 28—32, men det følger af § 21, at der skal erlægges Transittold af den Brændeviin, Tobak, Seildug m. v., som affskrives, forsaavidt de ei herfor ere fritagne i Tarifen (saasom Talg og Hamp).

Det er forøvrigt en formeentlig med Fgn. Hensigt fuldkommen overeensstemmende og rigtig Fortolkning, hvoraf heller ingen Mislighed kan flyde, at tilstæde Affskrivningen i de ovennævnte Tilfælde, omendog Udførselen ikke skeer umiddelbart til fremmed Sted, men Varerne blot overføres paa Transitoplag. Transittolden erlægges i saa Fald først ved selve Udførslen fra Landet. — Ogsaa for Creditoplagsvarer i Almindelighed skjøner jeg ikke rettere, end at sliq Overførsel paa Transitoplag og deraf følgende afgiftsfri Affskrivning i Creditoplagsbeholdningen, som aldeles uskadelig for den kongelige Kasse, maatte kunne

tillades, omendstjondt Lovgivningen ei udtryffeligg handler derom. Men dette skal dog i Praxis ei være antaget.

Der er et Spørgsmaal, som det vil være paa sit Sted her at undersøge, nemlig hvorvidt Creditoplagsvarer ved deres Udførsel til det Fremmede kunne ansees udeluffede fra den Fritagelse for at svare Transittold, som ved Fg. 1 Mai 1838 § 22 tilstaaes „saadanne fra Transitoplaget udforte Varer“, som have erlagt eller skulle erlægge Sunds, Strøms eller Kanaltold (jfr. det Foregaaende). Den citerede § siger udtryffeligg: „fra Transitoplaget udforte.“ I Ordene selv synes at ligge en Udeluffelse af de Varer, som udføres fra Creditoplagene. Dette er ogsaa fuldkommen forklarlig, forsaavidt Friheden for Transittold fordres paa Grund af, at Sunds, Strøms eller Kanaltold har været erlagt; thi det vil i saa Fald komme an paa Varernes virkelige Identitet og ei blot paa deres generiske Dvereenstemmelse med det Partie, til hvis Indførselsnummer der henvises. Men Beviset for Identiteten sees det kun kan havees gjennem Transitoplaget. Forsaavidt derimod Fritagelse for Transittold attraaes paa Grund af, at Sunds, Strøms eller Kanaltolden skal erlægges, da bliver det mere vanskeligg at forklare sig, hvorfor Lovgiveren stulde have villet knytte Begunstigelsen til den Betingelse, at Varerne udfortes fra Transitoplag. Det kommer nemlig i saa Henseende alene an paa, at der ved Hjælp af Kluckattester og Sifferhedsstillelser (jfr. Circ. 31 Decbr. 1838) havees tilstræffeligg Bished for, at Sundet, Belterne eller Kanalen virkeligg som angivet passerer; hvilket i alle Maader ligesaafuldt kan opnaaes, naar Varerne udgaae fra Creditoplag, som naar de udgaae fra Transitoplag. At nogen særligg Begunstigelse stulde være tilsigtet for det sidste Slags Dplag, for at bringe de Handlende til for deres Transithandel mere at benytte det end Creditoplag, kan ikke antages; thi det hele Tillæg „fra Transi-

oplaget" kundgør sig nærmest som en blot formel Controlforskrift; og det vilde, hvis det havde nogen anden Hensigt, heller neppe være blevet optaget i Fgn. 1 Mai 1838, uden at have været forelagt de raadgivende Stænderforsamlinger, som saa udførligt have afgivet Betænkning over dette Lovbuds øvrige Bestemmelser. Paa den anden Side er Indskrænkningen af Begunstigelsen efter § 22 til Transitoplagsvarer saa mærkelig for Transithandelen, at man paa enhver Maade bør søge at komme til Oplysning om dens Lovgrund. Seer man hen til det Stænderforsamlingerne 1835—36 forelagte Udkast til Fgn. 1 Mai 1838 *), da finder man i hiints § 12, som svarer til dennes § 22, ingensomhelst Forstjæl gjort i Henseende til, om Varerne udføres fra Credit- eller fra Transitoplag. Aarsagen, hvorfor Udkastet endog i saadanne Tilfælde, hvor det kom an paa, at Sundtolben m. v. var erlagt, kunde forbigaae at fastsætte den nødvendige Betingelse, at Varerne udføres fra Transitoplag, kunde maaskee søges i Udkastets § 2, hvorefter et forholdsmæssigt Tillæg til den almindelige Indførselstold skulde erlægges ved Fortoldningen og Creditoplags-tagelsen af visse Varer, naar Sundet, Belterne eller Kanalen ei vare passerede (jfr. tredje Capitel); thi derved vilde alle disse Varer stedse kunne betragtes, som om de havde passeret de nævnte Steder. Naar man imidlertid derpaa, at Udkastets nævnte Forslag om Tillægsafgiften ikke blev optaget i selve Fgn. af 1838, vil støtte nogen Argumentation for Nødvendigheden af en Forandring i Udkastets § 12, forinden denne § som Lov optoges i Fgn. 1 Mai 1838 § 22, da synes dertil dog at være mindre Grund. Thi Tillægsafgiften var kun beregnet for visse Varer (jfr. det Foregaaende); for de andre Varer vilde altsaa netop det Samme være kommet til at gjælde efter

*) See R. S. I. p. 2432—33.

Udkastets § 12, som nu vilde gjælde for alle Varer, saafremt man tænkte sig Betingelsen i Fg. 1 Mai 1838 § 22 („fra Transitoplaget udførte“) ubeladt. Derhos indbefattede Udkastets § 12 egentlig ikke Transittoldens Estergivelse for saadanne Varer, som havde erlagt Tillægsafgiften efter § 2; men den talte, ligesom Fgn. § 22, blot om de Varer, „som ved deres Førsel gennem Drefundet, Belterne eller Kanalen have erlagt eller skulle erlægge den sammesteds anordnede Afgift.“ Det kunde herefter blevet tvivlsomt, hvorvidt Tillægsafgiftens Erlæggelse efter § 2 kunde give samme Krav paa Frihed for Transittold, som den egentlige Sund-, Strøm- eller Kanalolds. I ethvert Fald synes det indlysende, at der idetmindste med Hensyn til de med Tillægsafgiften ikke bebyrdede Varer kunde have været samme Anledning for Udkastet til at fordre deres Identitet godtgjort gennem Transitoplagene, som der for selve Fgn. af 1838 var til at gøre denne Fordring med Hensyn til alle Varer. — Fgn. § 22 er altsaa ikke let at forklare sig; den tor vist neppe forståes bogstavelig, saaledes at ogsaa de Varer, som skulle erlægge Sund-, Strøm- eller Kanalolds, kun erholde Frihed for Transittold, naar de udføres fra Transitoplag. Det er formeentlig aldeles overeensstemmende med de Stænderforsamlingerne forelagte Anskuelser om, hvorledes Transithandelen ved Lovbudet af 1838 vilde blive stillet, i dette Tilfælde noget at fravige Lovgivningens Ord og desto mere at følge dens Aand ved at antage, at Betingelsen „fra Transitoplaget udførte“ alene refererer sig til den første Passus „have erlagt“, og ikke til den anden „skulle erlægge.“ Skulde sliq uauthoriseret Fortolkning blive anseet altfor dristig, maa en authentisk viisnok siges saameget mere ønskelig; thi den strenge Ordfortolkning af Fg. 1 Mai 1838 § 22 vil, saavidt jeg skjønner, ikke kunne negtes at være i en af Lovgiveren

neppe tilsigtet Strid med det Stænderforsamlingerne forelagte Udfast.

Med Hensyn til de Formaliteter, som skulle iagttages, for at erholde Afskrivning i Creditoplaget for Varer, som søværts udføres, kunne Tfgns. §§ 235—241, samt 256, 261 (jfr. det Foregaaende) og 265—67 mærkes. Disse Bestemmelser forstaae sig af sig selv. Jeg skal, foruden hvad om Creditoplagsrettens Dphør nedenfor skal blive omhandlet, blot dertil endnu bede bemærket Circ. 14 Marts 1818 *), der bestemmer, at „naar for sidigt fremlagte Prima-Passeersedler (jfr. Tfgns. §§ 217, a og 239) tillades affrevne i Creditoplaget, affortes 5 pCt. i Lighed med Bestemmelsen i Circ. 18 April 1812 for erlagte Toldafgifter, som bevilges tilbagebetalte.“ Derhos maa vel erindres Pl. 31 Marts 1802 til §Sne 235 og 236, men især til §Sne 238 og 265, hvorefter Creditoplagsvarer, som angives til Udførsel, skulle indlades samme Dag, som Dplagssedlen lyder paa. Indlades der ikke, eller kan der ikke fuldledes samme Dag, skal Dplagshaveren anmelde det i vedkommende Havnecontoir eller Hovedcontoir og låde Dplagssedlen udslette eller overføre til en anden Dag, under Straf af Varernes Indførselsafgift i Mulk. Om denne, saavel som om de øvrige Straffebestemmelser Creditoplagene vedkommende, skal blive handlet i næste Capitel. — I Henseende til den landværts Udførsel af Creditoplagsvarer maa jeg henvisse til Tfgns. §§ 275—282, af hvilke det vil sees, at der for ufortolbede Creditoplagsvarer i den Henseende gjælder det Samme, som om Transitoplagsvarer, at de landværts ikke kunne forsendes udaf Landet med anden Leilighed end de agende Pøster (jfr. det Foregaaende).

*) Albertus p. 322.

2. Det andet Slags Afskrivning, som en Dplagsghaver kan faae i sin Creditoplagsbeholdning, er for Varer, som han deraf overfører paa en Andens Creditoplag, være sig i samme eller i en anden By. — Forsaavidt denne Overførsel skeer i den befalede Orden, saa at Afskrivning i den Enes og Tilskrivning i den Andens Dplagsbeholdning virkelig kan finde Sted, har den ingen Afgiftserlæggelse tilfølgende (Efgns. §§ 72 og 217, b). Og det er visstelig en større Lettelse for de Handlende, end de egentlig med Billighed kunde gjøre Fordring paa, at deslige Omsætninger skee aldeles gratis, uagtet de ikke ubetydeligt kunne forøge Arbejdet med en i Handelsens eensidige Interesse indrettet Regnskabsføring. Der er ingen anden Indskrænkning i saa Henseende paabuden, end at de tarifmæssige Til- og Fraafskrivnings=Ovantiteter ogsaa her skulle tages tilfølgende (Efgns. § 27). Hertil kan mærkes Pl. 25 Juni 1818 til §§ne 73, 235 og 240, hvilkens ogsaa vedkommer det foregaaende Nummer. Dens Bestemmelser forstaae sig af sig selv og sigte nærmest kun til at sikkre den indre Orden i Creditoplagsregnskaberne. Kun forekommer den fulde Indførselstold et noget strengt Tvangsmiddel, eller rettere en noget haard Ordensmulkt, idet Varerne, naar de ei i rette Tid transporteres forinden Udførslen til fremmed Sted, skulle betragtes som forblevne her i Landet (sfr. næste Capitel). Forøvrigt er intet Videre at mærke om Transporterne fra eet Creditoplag til et andet i samme By.

Forsaavidt derimod Overførslen skeer til Creditoplag i en anden By, da er denne naturligviis forbunden med en Udførsel fra det ene Toldsted og en Indførsel paa det andet, om hvilke noget nærmere skal blive handlet. — Med Hensyn til den søværts Udførsel m. v. kunne blot Efgns. §§ 72, 224, 225, 210 og 302 mærkes, som, i Forbindelse med alt foregaaende baade i dette Capitel og i det 4de, ville give den for-

nødne Oplysning. — Hvad den landværtis Forsendelse af Creditoplagsvarer angaaer, da vilde det egentlig være consequent at betragte den som undergivet de samme Regler, som Forsendelsen af Transitgods af bekjendt Indhold, der altid skeer med Toldpasseeerseddel. Thi ufortolbede Creditoplagsvarer (engang fortolbede kan der naturligviis ikke længere være Spørgsmaal om) ere i Grunden ikke andet end Transitgods af bekjendt Indhold. Ved Provindstoldstederne iagttages det ogsaa, at Creditoplagsvarer i det heromhandlede Tilfælde forsendes med Toldpasseeerseddel, for hvis Udstedelse imidlertid ingen Betaling er tillagt Kasfereren. I Kjøbenhavn har derimod, paa Grund af de locale Forhold og de med Toldpasseeersedlers Røsning forbundne Banfæligheder, den Praxis udviklet sig, uden noget mig bekjendt egentligt Lovbud, at Creditoplagsvarer landværtis forsendes til de andre Toldsteder med de almindelige her brugelige Følgesedler for fortolbede Varer. Alene med den Forskjel, at Affenderen udstæder 3 Exemplarer af hver Følgeseddel. Prima faaer han selv tilbage forsynet med Udforselspaategning, og den tjener ham i Forbindelse med Rückattesten efter § 224 (Jfr. § 302) til at faae Afkrøvning i sin Beholdning ved Qvartalsafregningen. Secunda følger Baren paa sædvanlig Maade. Tertia forbliver i vedkommende Portcontoir til Bilag ved Regnskabet. — Det gjør ingen Forandring i den her beskrevne Orden med ufortolbede Creditoplagsvareris landværtis Forsendelse, at de, i Stedetfor paa Ankomststedet at tilskrives et Creditoplag, der fortoldes (Tfgns. § 226).

3. Det 3die Slags Afgang i Creditoplagsbeholdningerne er af de Varer, som Oplagsghaveren fortolder, være sig at han selv har afsat dem imellem Qvartalsafregningerne (§ 217, c) eller affendt dem fortolbede til andre Stæder (Tfgns. § 290), eller at han angiver Saadant at være passeret i Mellemtiden fra Qvartalsangivelsens Indgivelse ind-

til Inquisitionens Foretagelse (§ 220, c). I de tvende første Tilfælde, som for Toldvæsenet ere uden Forskiel, erlægger han Indførselstolden ved første stedfindende Dvartalsafregning, overeensstemmende med Tfgns. § 229. I det sidste Tilfælde har Dplagshaveren Henstand med Afgiftserlæggelsen indtil det nu løbende Dvartals Slutning (Tfgns. § 220, c). Han er desformeditst istand til, ved en fuldkommen lovlig Elusion, at skaffe sig en forlænget Credit paa Afgifterne af 3 Maaneder; thi Toldvæsenet har intet andet Retsmiddel imod en Dplagshaver, som i sin egentlige Dvartalsangivelse melder Intet at have affat til Kortoldning, og som derimod i sin senere Forklaring til Inquisitionsbetjentene angiver i Mellemtiden at have affat nok saameget, end det ovenfor omhandlede almindelige efter Tfgns. § 75, 3. Men dette ere vedkommende Embedsmænd ogsaa baade berettigede og forpligtede til siebliffeligen at anvende, naar Mistanke Hayes om, at Besvigelse kan være tilsigtet. — Den almindelige Regel er, at Alt, hvad en Dplagshaver af de ham betroede Varer ei kan paavise som Beholdning eller godtgjøre at have udført, eller at have overført til Andres Creditoplag, det maa han fortolde (jfr. dog § 225 in fine), under Straf efter § 227, jfrt. med Pl. 31 Marts 1802, for altfor stor angivet Beholdning.

4. Jeg skal blot endnu tilføie nogle Bemærkninger om Creditoplagets Ophør, der vel maa skielnes fra Creditoplagsrettens Forbrydelse. — Creditoplaget ophører, naar Vedkommende frivilligen eller nødtvungen ophører med sin Handel (Tfgns. § 66, Pl. 6 Novbr. 1821), og naar han i Kjøbenhavn ei længere fører sine Handelsbøger paa anordnet Maade efter Tfg. 1 Juni 1832 (Pl. 6 Novbr. 1821), eller naar Paghuse ne m. v. ikke ere saaledes indrettede, at Varerne efter § 220, a kunne bekvemmeligen sorteres, oversees og eftersees af Toltopsynet, ligeledes naar dette efter § 75, 3 ikke

skjønner den kongelige Kasse dækket ved den forefundne Dplagsbeholdning og derfor finder sig foranlediget til at tage denne under Vaas m. v., indtil Sikkerhed for de skyldige Afgifter stilles; Lfgns. §§ 228 og 229 (om Udeblivelse med Dvartalsangivelserne og senere med de skyldige Afgifter) indeholde Intet om Creditoplagsrettens Forbrydelse, men Toldvæsenet maa formeentlig være berettiget, naar de der omhandlede Tilfælde indtræde, til at negte vedkommende Dplags haver at tage flere Varer paa Creditoplag og efter Omstændighederne til, i Analogie af § 75, 3, at lægge de ham alt betroede under Beslag. I alle disse Tilfælde ophører blot Udvøvelsen af Creditoplagsretten, men ikke selve Rettigheden. Creditoplaget indtræder paa ny, saasnart Vedkommende igjen holder sig den Drøden efterrettelig, hvis Mangel hjemlede Toldvæsenet Ret til at negte ham Dplag, som det iøvrigt naturligviis beroer paa ham selv, om han vil gjøre Brug af eller ikke.

Aldeles forskjellig herfra er Creditoplagsrettens Forbrydelse efter Lfgns. §§ 236, 266 og Lfg. 1 Mai 1838 § 29 m. v., hvorom skal blive handlet i næste Capitel.

Jeg har nu omhandlet de danske Transitz og Creditoplag, af hvilke de sidstnævnte efter vor Lovgivning sees at have modtaget en særdeles Udviifling til Fordeel for de Handlende. Denne Omstændighed, i Forbindelse med Lovgiverens i Lfgns. §§ 55 og 76 udtalte Anskuelse om Betydningen og Virkningen af disse Dplag, gjør, at det forøvrigt som almindelig Regel hos os maa anerkjendes, at den forfaldne Told ikke krediteres, d. e. med et mere technisk Udtryk, at den simple Credit paa Rettighederne, uden de for Creditoplaget foreskrevne Former, Sikkerhedsmidler og Straffansvar, her i Reglen ikke gives. At specielle kongelige og Collegii Resolutioner kunne tilstaae Saa-

dant, er en Selvsølge. Men det ligger udenfor de underordnede Embedsmænds Myndighed. Gjøre de det alligevel, saa skeer det for det Første paa deres eget Ans og Tilsvær; men det kan for det Andet egentlig ikke engang under denne Betingelse være nogen Embedsmand tilladt at creditere Toldafgifterne, idetmindste ikke de Opsynsførende, som ingen Embedscaution have stillet (see Tfgns. §§ 171, 172 og 173 in fine, jfr. Instrur 12 Decbr. 1797 § 37: „Det paaligger Regnskabsføreren at oppebære og strax at beregne til Indtægt“ osv.).

Dette maa nu vistnok ansees som den almindelige Regel, hvilken enhver Toldembedsmand vil staae sig bedst ved ikke at fravige, uden paa Grund af særlige Omstændigheder, saameget mere som det af Canc. Str. 28 Decbr. 1824 er bekræftet, at skyldige Toldafgifter, for hvilke der er forsømt at tage Sikkerhed, ikke kunne inddrives ved Execution som andre resterende lgl. Skatter og Afgifter; men der kan kun tilkomme dem den i § 75, 2 tilstaaede Fortrins-Ret. Imidlertid indsees det, at Reglen om ikke at creditere i det virkelige Forremingsliv mangfoldigen kan blive modificeret. — Det kunde endog synes, at Instrur 12 Decbr. 1797, §§ne 35 og 37, a, som paalægger Inspecteur og Kassierer i Forening, og Instrur 26 Aug. s. A. § 22, som paalægger de kjøbenhavnske Toldinspecteurer udelukkende „at bedømme de Cautioner og Sikkerheder, som tilbydes for crediterede Dplags eller andre Rettigheder, og afgjøre, om de kunne antages eller ei“, — at disse Instructioner indeholdt en almindelig Bemyndigelse for de nævnte Embedsmænd til at creditere de kongelige Toldrettigheder, idetmindste for Provindsembedsmændene, om hvilke det i de citerede §§ udtrykkelig tilføies: „siden de begge herfor staae til Ansvar.“ (Et Tillæg, hvis Udeladelse, forsætlig eller ikke forsætlig, i den kjøbenhavnske Instruction forresten muligt maa tillægges den Betydning, at denne Byes Toldinspection ikkun kan drages til Ansvar for

egentlig Svig eller Forsømmelse, hvorimod Provindsmedlemmændene vistnok ubetinget staae til Ansvar, forsaavidt ikke reent ulykkelig Hændelse berøver den kongelige Kasse det Sifferhedsmiddel, som de havde antaget). — Men de anførte §§ af Instructionerne bør dog ikke forstaaes, som om de i saa Henseende indeholdt en almindelig Bemyndigelse for disse Embedsmænd, hvorved de vilde komme i Strid med de saa bestemte Udtryk i Ufgns. §§ 171 og 172, ligesom det ogsaa vilde stride mod Sagens Natur, at den kongelige Kasse istedet for rede Penge skulde have udestaaende, om end nok saa siffre Fordringer, Cautioner m. v. Instructionerne maae antages at henholde sig til saadanne Tilfælde, hvor enten Lovgivningen i Almindelighed eller specielle Resolutioner i Særdeleshed tillade en vis Credit paa Afgifterne, naturligviis under Forudsætning af, at deslige exceptionelle høiere Ordre ikke tillige indeholde det Fornødne om, hvilke Sifferhedsmidler der skulde fordres eller ikke fordres. Som Exempler, hvor Instructionernes Bestemmelse saaledes kan komme til Anvendelse, kunne foruden tildeels Ufgns. § 75, 3 endvidere mærkes §§ne 79 (jfr. Instrux 12 Decbr. 1797 § 29), 156, 173 og 174; saa og § 122.

Herhen høre egentlig ogsaa Lovgivningens Forrifter om Børlers Modtagelse i Betaling for Tolden.*) De maae nu ved Toldstederne udenfor Kjøbenhavn kun antages, naar de ere truffne paa denne By, lyde paa Rigsbankpenge rede Solv og paa ikke længere end 14 Dages Sigt. See Ug. 8 Septbr. 1813, jgl. Resol. 18 Aug. 1819, Circ. 11 Septbr. 1813, 31 Aug. 1819, 6 Novbr. 1824 m. fl.

Credit paa Rettighederne, men just ikke formeligt Credits oplag er Generaltoldkamret ved jgl. Resol. 1 Mai 1838 ble-

*) See Albertus p. 30 og 312.

vet autoriseret *) til at tilstaae Sukkerraffinadeurerne, dog ikke i længere Tid end 5 Qvartaler, for de af dem indførte fremmede Sukkere, saalænge de ere istand til at paavise disse i uraffineret Tilstand. — De Handelsberettigede blandt Raffinadeurerne kunne derhos have uraffinerede Sukkere fra de danske Besiddelser i Bestindien paa formeligt Creditoplag (Sg. 1 Mai 1838, p. 73).

Sjette Capitel.

Om Toldstraffelovgivningen og Toldvæsenets Fremgangsmaade i Sager angaaende Toldforseelser.

Første Afsnit.

Om Toldstraffelovgivningen.

I første Deels 3die Capitel, 4de Afsnit ere de almindelige Bemærkninger bleve fremsatte, hvilke jeg troede kunde gjøres om det Characteristiske ved en Toldstraffelovgivning. Jeg tillader mig altsaa at henvise dertil.

Naar Talen er om et egentligt Straffesystem i den Forstand, at der i et eget Lovbud eller i et særskilt Afsnit i et al-

*) Jfr. R. G. L. p. 2943 og Tarif for Hertugdømmerne af 1 Mai 1838 p. 72, 2den Note.

mindeligt Lovbud skulde findes samlede de Grundsætninger, efter hvilke en vis Klasse af Lovovertrædelser skulle behandles, saa maa man vistnok sige, at den danske Toldlovgivning intet egentligt Straffesystem har, saaledes som derimod Tilfældet er med Hertugdømmerne (Jfr. Jg. for Hertugdømmerne 1 Mai 1838, XIII, §§ne 229—284). Men dette er naturligviis ikke til Hinder for, at jo et vist indre Sammenhæng kan gives mellem den danske Toldlovgivnings forskellige Straffe, ligesom der ogsaa i Grundloven af 1797 findes adskillige §§, der maae siges at være Basis for hele den senere Straffelovgivning om denne Materie. Dette er saaledes Tilfældet med Tfgns. §§ 106—112, der, som samlede i en egen Afdeling („Om contrebandede Handel, samt Told- og Consumtionsvæg m. v.“), selv tilkjendegive deres almindelige Character, fremdeles §§ne 15, 161, 162, 175, 210 og 211, samt 264—271. Imidlertid vilde en simpel Henviisning til disse §§s Indhold eller hver enkelt's Fortolkning neppe findes fyldestgørende til at give et nogenlunde anskueligt Billede af den danske Toldstraffelovgivning; saameget mindre som den almindelige Grundsætning, der udtales i Tfgns. § 107, anden Paasus, ikke giver Oplysning om Straffene i det Hele, men kun om Lovgiverens Anskuelse med Hensyn til egentlige Vare-Indsnigelse og Udsnigelse. I de foregaaende Capitler har jeg i Reglen forbigaaet Drøftelsen af de enhver Materie vedkommende Straffebud og derom tilladt mig at henvise til dette Capitel, med Undtagelse af nogle faa aldeles specielle Tilfælde, som jeg troede vilde alene kunne have Interesse, naar de bleve omhandlede i Forbindelse med den enkelte Gjenstand, de angik. Jeg skal derfor her stræbe at gengive den straffende Deel af Toldlovgivningen, saaledes som jeg selv har opfattet den; man maa fornemmelig ved denne saagodtsof reent juridiske Gjenstand beklage, at jeg heller ikke

har kunnet finde Nogens tidligere Bearbejdelse at støtte mig til.

A. Om Toldforseelser i Almindelighed.

1. De forudsætte, som enhver Lovovertrædelse, den rets-
 stridige Foretagelse eller Undladelse af en udbortes Handling.
 Retstridigheden bestaaer her i Tilfidesættelsen af en positiv Lov,
 hvis Bestemmelse er directe eller indirecte at værne om de kon-
 gelige Toldintrader og sikkre deres Oppebørsel. — Directe
 Toldforseelser kunde man herefter kalde dem, som enten gaae
 ud paa uden Anmeldelse for Toldopsynet at krænke et Udførsels-
 eller Indførselsforbud (den saakaldte „contrebande Handel,“ Tfgns.
 § 106), eller som paa samme Maade søge at besvige en Toldafgift
 (egentlig „Toldsvig“*), eller endelig som, uden aldeles at
 unddrage en Vareførsel fra Toldopsynets Opmærksomhed, stræbe
 at besvige Intraderne eller omgaae et Forbud ved en i Hen-
 seende til Dvalitet eller Dvantitet urigtig Angivelse. — Indi-
 recte Toldforseelser blive de, som, uden at krænke et Forbud
 eller at besvige en Toldafgift, bestaae enten i Undbladelsen af
 en vis til Intradernes Sikkerhed lovbefalet Ordens Jagttagelse
 (s. Tfgns. § 150), eller i den positive Overtrædelse af en
 saadan Orden (t. Ex. den efter § 15 ulovlige Vossen og Ra-
 den af toldfrie Varer), eller i Krænkelsen af den juridiske Hel-
 lighed, som Toldlovgivningen har maattet tillægge visse Gjen-
 stande (t. Ex. Toldvæsenets Raas og Segl), eller visse Perso-
 ner (dets Embedsmænd). — Det er begribeligt, at i sidst-

*) Derimod giver den danske Toldlovgivning ingen Anledning til at
 udbæve den væbnede contrebande Handel eller Toldsvig
 som en særegen Art af Toldovertrædelse, saaledes som Tilfældet
 er i adskillige andre Lande, endssjøndt det er en Selvfølge, at Told-
 svig, som er ledsaget med Vold, straffes haardere (sfr. Fg. 12 Decbr.
 1838 § 23 og det følgende om Straffes Cumulation).

nærønte Henseende de indirecte Toldforseelser have Berøringspunkter med den almindelige criminelle Lovgivning og kunne blive af en saadan Natur, at de egentlig ikke længer kunne kaldes blotte Toldforseelser, men maae ansees som almindelige borgerlige Forbrydelser, med hvilke dog atter Toldens Besvigelse kan staae i Causal=Forbindelse.

Ogsaa Underslæb, Uredelighed og Connivents af selve Toldembedsmændene kan, skjøndt særlige Straffebestemmelser derom indeholdes i Lfqn., ikke altid kaldes blotte Toldforseelser. Da Straffene herfor derhos væsentlig bidrage til at oplyse om disse Embedsmænds Stilling og Retsforhold, har jeg troet passende at kunne omtale dem i det følgende, om denne Materie i det Hele handlende Capitel.

2. Med Hensyn til Personerne, som udføre Toldforseelser, da kunne de være Hovedmænd eller Medhjælpere. — En Hovedmand betegnes i Lfqn. § 106 som den, der selv foretager contrebande Handel samt Toldsvig, eller iværksætter den ved Andres Hjælp. Det er antaget,*) at Forsætligheden af den begaaede Mislighed ikke behøver at overbevises Bedkommende, men det er nok, at ikke særdeles Omstændigheder tale for hans Svigløshed. Ligesom ogsaa Lfqn. § 109 agter den lige med Hovedmand, for hvem contrebande eller forsvøgne Varer findes, naar han ikke kan eller ikke vil beviisligen opgive Eieren. Heller ikke antages Paastub om Fuldmægtiges eller Lyendes Forseelser. Enhver staaer til Ansvar, for hvem han bruger (§ 110). Men kunde Een godtgjøre, at han ikke havde „brugt“ en Person; men at denne uden hans Vidende og Billie havde fravendt ham en Vare og dermed begaaet Toldsvig, saa maatte Eieren ogsaa uden Strafs Erklæggelse kunne vin-

*) Kbhvns. Gjøstrets Dom 28 Marts 1812 (N. Jur. Archiv, VIII p. 52).

dicere sin Vare fra Toldvæsenet. Ordene i § 110 ere ikke derimod, thi der siges kun, at „Vaaskud“ ikke antages. Den ovennævnte Dom taler derfor, ligesom ogsaa Sagens Natur (jfr. Jg. 12 Decbr. 1838 § 19 in fine).

Som Medhjælpere characteriseres i Tfgns. § 106, 2den Passus de, der lade sig bruge til at foretage eller udføre contrebandede Handel samt Toldsvig for Andre. Fra det administrative Synspunkt maa det vistnok forekomme snffelig at have en omfattende Definition paa Medhjælpere, og forsaavidt maa Gdsfegn. 12 Decbr. 1838 § 21 siges at give en langt heldigere Betegnelse af dette Begreb (jfr. dette Lovbud), end Tfgn. — Der er absolut talt Intet til Hinder for, at Medhjælpere kunde tænkes ved de fleste Toldforsæelser, idetmindste ved dem, der bestaae i en positiv Overtrædelse af Toldlovgivningen. Men dog er der efter Tfgns. §§ 106, 108 og 141 (jfr. og Gdsfegn. §§ 21 og 22) kun Anledning til at tale om Medhjælpere ved egentlige Vare-Indsnigelser eller Udsnigelser, altsaa ikke ved de blot urigtige Angivelser, ei heller ved de ovenfor berorte indirecte Toldforsæelser, med Undtagelse af voldelig Udfærd imod Toldbembedsmænd. Efter Tfgns. § 111 er igjen den blotte Undladelse af i visse Tilfælde at komme Toldvæsenet til hjælp tilstræffeligg til at blive anseet som Medhjælper. Hvorimod § 112 betingelsesviis fritager adskillige Personer for at ansees som saadanne, endstjøndt den af dem udviste Virksomhed egentlig var af en Bestaaffenhed, hvorfor de efter den almindelige Regel maatte agtes for Medhjælpere (jfr. Gdsfegn. § 21). Til yderligere Oplysning om dette Begreb kan og mærkes Rigsbenaavns Gjæsterets Dom 11 Novbr. 1811 *), der har antaget, at en Person, som ei havde kunnet bevise sin Eiendomsret til nogle anholdte Varer, hvilke han reclamerede som Eier,

*) R. Jur. Arch. VIII, p. 22.

ei kunde ansees som Medhjælper med Hensyn til den med Værerne foretagne Toldsvig, endstjondt det var sandsynligt, at han kun efter Aftale med de egentlige Defraudanter gererede sig som Eier.

3. Med Hensyn til Straffskyldens Ophør behøver det neppe at bemærkes, at der ei mere bliver Tale om en Straf, efterat den er fuldbyrdet. Derimod har den Skyldiges Død ikke til Virkning, at Straffen bortfalder for en af ham begaaet Toldforseelse, saafremt Straffen efter sin Bestaaffenhed kan gjøres gjældende imod hans Bo *). Ei heller kjender vor Toldlovgivning nogen saadan Bestemmelse, som den vistnok hensigtsmæssige, der indeholdes i Fg. f. Hrtgdrne. 1 Mai 1838 § 283, hvorefter en Toldcontravention ansees præskriberet, naar 3 Aar ere forløbne, efterat den er begaaet, uden at nogen Undersøgelse forinden er paabegyndt. I Kongeriget kan i den Henseende ikke gjælde Andet, end hvad der antages om vor Straffelovgivning i det Hele, at den nemlig i Almindelighed ikke hjemler Præsription af de offentlige Lovovertrædelser **).

Medens nu den blotte Tid, som er forløbet, siden en Toldforseelse blev begaaet, ikke er tilstrækkelig til at begrunde en Ret for Vedkommende til at paastaae sig fritaget for Ansvar, bliver det derimod et Spørgsmaal, om Straffskylden kan ophøre formeddelt senere Handlingers Foretagelse, der sigter til at ophæve Virkningerne af den begaaede Toldforseelse. Lovgivningen indeholder intet Almindeligt herom. I Grdsefns. § 23 findes et specielt Exempel paa, at Medhjælperne kunne ophæve deres Straffskyld ved paa den derafvante Maade at komme Toldvæsenet tilhjælp. Men heraf tør neppe udledes Noget, der skulde gjælde om alle Slags Toldforseelser, og den lovbestemte

*) Jfr. Utsings Krim. R. I, p. 187—88 (2den Udgave).

**) See Utsings Krim. R. I, p. 189.

Straffrihed, som tilstaaes i denne §, kan vel ikke engang begrunde nogen Ret for Medhjælpere udenfor Grdsfegns. Virkefreds. Der lader sig i det Hele vistnok ikke give nogen anden Regel, end at det ved enhver særlig Art af Toldforseelse maa beroe paa dens egen og de til at ophæve dens Virkninger sigtende Handlingers Bestaaffenhed, om disse kunne have Straffskyldens Ophor tilfølge. — Sees da hen til Indsnigelse eller Udsnigelse af forbudne Varer, da vil vistnok Straffskylden herfor kunne siges at ophøre ved Varernes respective Gjenudførsel eller Gjenindførsel, naar den stæer frivillig. Ligesaa vil formeentlig Straffskylden for Indsnigelsen eller Udsnigelsen af toldbare Varer kunne hæves enten paa samme Maade, som anførtes ved Forbud, eller ved at frembyde den indsnegne Vare bagefter til Fortoldning*). Derimod synes det mere tvivlsomt, hvorvidt man kunde ophæve sin Straffskyld ved at tilbyde at betale Indførsels- eller Udførselstolden af en forhen forsvegen Vare, naar denne ei mere var tilstæde. Jeg skulde imidlertid, i Mangel af Lovgiverens Bestemmelse om det Modsatte, troe det grundet i en Toldlovgivnings Natur, at man her uden videre Underfølgelse eller Forfølgning tog imod den tilbudte Told, uagtet ingen Besigtigelse af selve Varen kunde finde Sted. Imidlertid maatte det vel ansees en Selvfølge, at sliq Toldoppebørsel ikke kunde blive til Hinder for, at Bedkommende jo kunde drages til Ansvar som for urigtig Angivelse, saafremt det senere oplystes, at hans Toldsvig havde været betydeligere, end af ham selv angivet. Med Hensyn til det 3die Slags directe Toldovertrædelser, som bestaae i blot urigtige Angivelser, da er det om disse ligefrem vist, at en forudgaaende urigtig Angivelse ikke hæves ved en paafølgende rigtig Ufr. Tfgns. § 154, Pl.

*) Jfr. 4de Capitel p. 180—1, om hvorvidt manglende Stempling kunde afhjælpes.

9 Juli 1821 ad § 162, e og 4de Capitel). Dette synes imod Sagens Natur, men maa ansees grundet i hele vor kunstige Control med nøiagtige skriftlige Angivelser. — Hvad angaaer de indirecte Toldforseelser, da ophører vel Straffen at paadrages fra det Tidspunkt af, da man foretager den lovbe- falede Handling, som Straffen skulde fremtvinge; men Foreta- gelsen kan naturligviis ikke ophæve den alt paadragne Straffskyld for den tidligere Undladelse. Heller ikke den positive Handlen imod en vis Orden eller Krænkelsen af en, visse Gjenstande og Personer tillagt, juridisk Hellighed ville ved senere Handlinger kunne bevirkes straffrie. Jfr. Lfgns. § 103 („samt at“), der viser, at endog Anstalten til at Intet har kunnet forvandskes ved et Seglbrud ikkun kommer i Betragtning, forsaavidt Brudet skeete af Forseelse, altsaa ikke hvor det var forsætligt.

Det er fremdeles en Selvfølge, at ikke blot Kongen, men ogsaa Generaltoldkamret, enten ifølge dets almindelige Magt- fylde, eller efter dertil erhvervet allerhøieste Bemyndigelse for en vis Klasse af Tilfælde, kan estergive Straffen. Forsaavidt Straffskylden ophæves ved Kongens egen umiddelbare Billiestil- kjendegivelse, vil Saadant have Characteren af en reen Be- naadning, og denne vil vel navnlig ogsaa blive anvendt i saadanne Tilfælde, hvor en rum Tids Forløb kunde tale for Billigheden af at ansee en Straf præstribet. Collegiets Be- naadninger derimod, — foruden at de, uagtet Formen af deres Meddelelse, i Almindelighed mindre bør ansees som Naadesfa- ger, end som en administrativ Afgjørelsesmaade af Sager, der ikke vel egne sig til Behandling efter den strenge Ret, — kunne derhos have Bihensigter, som vel oftere kunne sigte netop til fuldstændigere Dplysning af den Toldovertrædelse, med Hensyn til hvilken Benaadningen synes at estergive en Deel af den paa- dragne Straffskyld. Dette gjælder navnlig om det Slags Fritagel- ser for at blive tiltalt som Medhjælper, hvilke Collegiet ikke sje-

den med Held kan anvende, for at kunne bruge Medhjælpernes Vidnesbyrd mod Hovedmanden. Ophævelse af Medhjælpernes Straffskyld i saadanne Tilfælde har Cancelliet nemlig i Skriv. 8 Novbr. 1831 tillagt den Virkning, at Medhjælperne ikke kunde unddrage sig fra at aflægge Vidne-Eed, skjøndt saadant Vidnesbyrd, uden sliq Renunciation af Generaltoldkamret, ei kunde ansees hjemlet i den almindelige Lovgivning, idet Fg. 30 Juni 1723, som handlede derom, maatte ansees hævet ved Fg. 1 Febr. 1797 (jfr. Canc. Skr. 26 Mai 1831).

Eftergivelse af Straf paa egen Haand er Toldembedsmændene udtryffeligen forbudet ved Tsgns. § 82, hvilket viistnok ogsaa maa gjælde med Hensyn til dem, der i Medfør af § 136 (jfr. følgende Capitel) gerere sig som Toldbetjente, uden at det kan gjøre nogen Forandring, at Provenüet af Straffen (jfr. det Følgende) muligt ganske tilfaldt Opdageren af Forseelsen. Ifølge sine almindelige Udtryk og vel ogsaa ifølge Sagens Natur (jfr. Pl. 4 Jan. 1800) maa § 82 fremdeles være til Hinder for, at Embedsmænd kunne eftergive Straffen for Fornærmelser og Modstand imod dem selv, under eller i Anledning af deres Forretninger.

B. Om Toldstraffene i Almindelighed.

De Straffemidler, hvoraf Lovgiveren betjener sig til at sikkre Efterlevelsen af de Love, hvis Bestemmelse er directe eller indirecte at værne om Toldintraderne, ere deels negative fra Toldvæsenets Side og bestaae snart i Regtelsen af at anerkjende en Bares Fortoldning (saasom paa Grund af formelle Feil ved Passerscedlerne i den indenrigste Samfærsel, i hvilket Tilfælde Erlæggelsen af Indførselstolden virker som en Mulkt), snart i Ophøret eller Regtelsen af visse Begunstigelser og Lettelser, som ellers af Toldvæsenet kunne være indrømmede; deels ere Straffene positive Under, som tilfoies den, der har gjort sig skyldig

i Toldforseelser, hvad enten Dndet bestaaer i corporlig Straf eller i Formuestab. — Imidlertid er denne Distinction mellem negative og positive Straffe ikke af nogen Bigtighed i Forhold til Ijerne, for hvem de negative Straffe ofte kunne indeholde et langt mere føleligt Dnde, end de positive.

Jeg troer der er mere Anledning til at hensee til vore Toldstraffes ydre Beskaffenhed og efter denne at skjelne mellem:

- 1) Confiskationsstraffe, som atter kunne angaae enten Varerne, med hvilke Toldsvigen forsøges (Tfgns. § 107), eller undtagelsesviis Transportmidlerne (s. Ordsefgns. §§ 19 og 27: „Baade“).
- 2) Pengebøder eller Mulkter, som kunne være deels absolut bestemte (Pl. 24 Decbr. 1805 til Tfgns. § 204), deels relativ bestemte efter Defraudations-Objectets Størrelse (Tfgns. §§ 15, 150, 162 og 175 m. fl.), deels endelig vilkaarlige, enten aldeles (Tfgns. § 212, Fgn. 1 Mai 1838 § 13), eller indenfor et lovbestemt Maximum og Minimum (Pl. 25 Juni 1818 til § 103 m. fl.).
- 3) Forbrydelse af Borgerskab, af Creditoplagsret, af Fabrikations-Privilegier og Afgangen til andre Fordele, som af Toldvæsenet kunne være indrømmede (Tfgns. §§ 107, 236 og 266 m. fl.).
- 4) Friheds- og i det Hele corporlige Straffe *) findes i Reglen ikke fastsatte for egentlige Toldforseelser, men kun for Tilfælde, hvor enten Bold er udøvet imod Toldembedsmændene (Tfgns. §§ 93—94, ifrte med Fgn. 4 Octbr. 1833, §§ne 16 og 17), eller hvor dog en saadan, paa Grund af særdeles Omstændigheder og de locale Forhold, havde været at befrygte (Ordsefgns. § 23,

*) Hæftelsen paa Personen efter Tfgns. § 128 er kun til Sikkerhed og ingen Straf.

næstsidste Passus). Endelig finde de og undtagelsesviis Sted for blotte verbale Injurier imod Embedsmændene (Ordsefns. § 24).

Endskjøndt det som almindelig Regel maa antages, at vor Toldlovgivning ikke hjemler Straffe paa Kroppen for endog den groveste Toldsvig eller contrabande Handel, følger det dog af de almindelige Bestemmelser om offentlige Pengebøders subsidiaire Affsoning (Efgns. § 126 og Egn. 16 Novbr. 1836), at de Mulkter, som ikke kunne indbrives hos den Skyldige, af ham kunne blive affnede med Fængsel paa Band og Brød eller paa simpel Fængelst efter sædvanlig Dmngang.

Vi komme dernæst til Begrebet om Straffes Substitution, som vor Toldlovgivning hjemler i adskillige Tilfælde, t. Ex. ved Confiskationsstraffe i Almindelighed, idet Efgns. § 122 aabner Udgang for Enhver, hvis Varer ere blevne confiskerede, til at erholde dem uleverede, naar de ei ere contrabande, imod at betale eller stille Borgen for deres Værdi, hvorved i Grunden Confiskationsstraffen substitueres af en Pengebøde. Det Samme gjælder naturligviis endmere, hvor den confiskable Vare slet ikke er tilstædekommet. Er Confiskations-Objectet end ikke bekjendt, har Lovgiveren enten substitueret en lovbestemt Beregningsmaade for at udfinde dets Værdi (Pl. 25 Juni 1818 til § 105, Pl. 9 Juli 1821 til § 162, b) eller overladt Straffesubstitutionen til Generaltoldkamrets Bestemmelse, enten ubetinget (Efgns. § 301 in fine), eller indenfor visse Grændser (Ordsefns. § 22). — Derimod kan det ikke henføres til Straffesubstitution, at Skibe o. desl. kunne komme til at hæfte for visse Mulkter, især saadanne, som angaae deres egen ulovlige Indretning (Efgns. § 147, smhldt med Pl. 25 Juni 1818); eller for visse forbudne Handlinger, som derfra ere foretagne (Efgns. § 15).

Straffene skjærpes i Gjentagelses-Tilfælde for Hovedmænd, der befindes skyldige i de Indsnigelser og Udsnigelser, som have Confiskation tilfølgende (Efgns. § 107). For blotte urigtige Angivelser finder derimod ingen Skjærpelse Sted. I Reglen er heller ingen saadan lovbestemt for de indirecte Toldforseelser (jfr. dog Ordsefgns. §§ 18 og 19); men det er en Selvfølge, at baade Domstolene og især Generaltoldkamret i Fastsættelsen af en ikke lovbestemt Multis Størrelse ville tage væsentligt Hensyn til Forseelsens Gjentagelse.

Efgn. indeholder selv Exempler paa Straffes Cumulation for to Toldforseelser, hvoraf den ene sædvanlig vil være directe, den anden indirecte (see Efgns. §§ 15 og § 105). Dette maa efter Criminalrettens almindelige Regler altid tages tilfølgende, forsaavidt ikke Straffenes egen Bestaafenhed i enkelte Tilfælde skulde gjøre deres Cumulation umulig, hvilket dog efter Toldstraffenes Natur vanskeligt lader sig tænke. Det Anførte gjælder ligesaameget, om de flere Toldforseelser ere begaaede i samme eller i forskjellige Handlinger. Straffecumulationen maa endog kunne finde Sted, naar de sammenstodende Forseelser fortære under forskjellige Authoriteter (jfr. Efgns. § 15 med Pl. om Rystpolitiet 28 Febr. 1817, § 9).

C. Undersøgelse af Toldlovgivningens vigtigste enkelte Straffebestemmelser.

At give en aldeles fuldstændig Samling af alle de danske Toldstraffebestemmelser vilde hverken være til nogen væsentlig Nytte, ei heller vilde det blive let at indstaae for, at ingen vare blevne udeladte. Jeg har antaget det tilstrækkeligt blot at omhandle Straffebudene i Efgn. af 1797 med de til ethvert hørende senere Tillæg eller Forandringer; hvilket jeg haaber saameget mere vil findes fyldestgjørende, som de enkelte Straffe-

bestemmelser, hvilke derved kunne blive forbigaaede, ville være meget faa og i alt Fald neppe Andet, end mere eller mindre directe Anvendelser af den egentlige Lovgivning. I Circularerne t. Ex. findes oftere Instruction om, at denne eller hiin almindelige Straf skal anvendes paa Tilfælde, hvor dette maa antages at forstaae sig af sig selv, for at den collegiale Circularbestemmelse, ifølge en saa positiv Straffelovgivnings Natur, kan ansees bindende i Forhold til Yderne.

Der turde da være Grund til at skjelne mellem almindelige Straffebestemmelser, som kunne blive anvendelige paa Enhver, uden at de ere betingede af hans Stilling, eller af at nogen Uttelse eller Begunstigelse fra Toldvæsenets Side er ham indrømmet, og særegne, hvis Anvendelse forudsætter særdeles personlige Forhold, eller Misbrug af visse Begunstigelser, eller Forseelse mod den i Anledning af disse foreskrevne Orden. Det er da fornemmelig Straffene for Forseelser i Henseende til den for Transit- og Creditoplagene foreskrevne Orden, som her ville blive at henseende under de særegne.

I. Almindelige Straffebestemmelser.

Disse ville formeentlig passende kunne afhandles under 3 Rubriker: a) Straffene for de directe Toldforseelser i den søværts; b) i den landværts Samsærsel; og c) for de vigtigste indirecte Toldforseelser.

Men det maa først i Almindelighed bemærkes med Hensyn til de directe Toldforseelser, at overalt hvor en Indsnigelse eller Udsnigelse af Varer har fundet Sted, som drager Confiskation efter sig, der vil ogsaa kunne blive Talen om Straf for Hovedmænd og, saavidt disse findes, tillige for Medhjælpere. — Straffen for Hovedmænd indeholdes da, som alt berørt, i Tfgns. § 107. Jeg maa bede dens Bestemmelser, saavel med Hensyn til første Gang begaaet Toldsvig og contrebandede Han-

del, som for Gjentagelses-Tilfælde, vel erindrede. Det er isøvrigt (Cont. Circ. 9 Septbr. 1837) antaget, at Mulkterne og den øvrige Straf for Gjentagelse ikke kan anvendes, hvor Indsmuglingen eller Udsnuglingen ikke positivt er bevist at være foretaget af den, for hvem Anholdelsen bevirkes, altsaa t. Ex. ikke ved de Bares-Anholdelser, som foretages under en Huusinqvission. I Forbindelse med Tsgns. § 107 kan og mærkes Instr. 12 Decbr. 1797 § 40, om hvis første Deel vi nærmere skulle komme til at handle nedenfor, men hvis 2den og 3die Pæsus her maae erindres. Da nemlig Barer efter den danske Toldstraffelovgivning ikke forbrydes til Fordeel for Fiskus, uagtet det hedder, at de „confiskeres“ (Tsgns. § 136), saa udtaler Slutningen af bemeldte § 40 i Instrn. det som et almindeligt Princip, at en Bares Anholdelse, være sig til Confiskation eller til Mulkts Erlæggelse, ikke fritager den for ligesuldt at svare Indførselstold, hvis den skal forblive her i Landet, eller, forsaavidt Tolen var om en Udsnigelse, da Udførselstold, naar Baren senere udføres. Dog kan hertil bemærkes den fgl. Resol. 17 Marts 1830, som tillader, at Indførselstolden af confiskerede Barer maa nedsættes til 10 pCt., naar den beløber mere end denne Størrelse; en Bestemmelse, som dog er givet alene til Fordeel for Anholderne, og altsaa kun indirecte kan komme Kjøberne tilgode. — Ligesaa maa ved Barers Confiskation i Almindelighed bemærkes, at Straffen ikke udstrækker sig til deres Emballager, uden forsaavidt disse ere specielt apterede til det enkelte Varepartie, der anholdes, saasom Tobakskurve, Maatter, Værreths- og Bordugsomsflag m. v. Derimod følge t. Ex. Værefurve, Meelsække o. d. kun Baren under dens Transport til Ankomsthedet, hvor Toldvæsenet tager den i Bevaring (Cont. Circ. 14 Febr. 1829). — Det er intet Sted foreskrevet som almindelig Regel, at Betkommende, for hvem Barer anholdes udenfor Toldstederne, skulle være pligtige til selv at

hensere de for dem anholdte Varer til disse, eller hvor de ellers af Toldvæsenet kunne tages i Varetaget. Grdsfegns. § 17 synes endog som speciel Undtagelse at begrunde det Modsatte for det øvrige Land, og Bægringen ved at transportere de anholdte Varer vil formeentlig derfor ikke kunne regnes til en strafbar Hindring eller Modstand mod Toldbetjentene.

Straffen for Medhjælpere, der, forsaavidt egentlige Toldforsæelser angaaer, som berørt, kun kommer til Anvendelse ved Vare-Indsnigelses eller Udsnigelses, indeholdes i Tfgns. § 108. Jeg skal dertil blot bemærke, at de særdeles Straffe, hvortil der i denne § henvises, angaaer meest det os her uvedkommende Maleværksvæsen (jfr. dog den særegne kvalificerede Medhjælperstraf i § 141 for Lodser). — Det er et ikke uinteressant Spørgsmaal, skjøndt det maaskee i Danmark sjeldnere vil opstaae i Virkeligheden, nemlig hvorledes de skulle ansees, som uden personlig at deeltage eller specielt for deres Regning at lade udføre en Smugling, have mod en vis Præmie asjureret dens Udfald for Andre (Toldsvigs=Assurance=Selstaber). Som Hovedmænd kunne de ikke ansees efter det Begreb, som Tfgn. giver derom. Heller ikke passer dennes Definition af Medhjælperen paa dem. Snarere synes Grdsfegns. Characteristik af Medhjælperen i § 21 („letter en forehavende eller iværksat Overtrædelse,“) at kunne indbefatte Toldsvigs=Assicurandører. Men dette er dog ikke saa sikkert, ligesom heller ikke Sagens Natur saa absolut kan siges at begrunde denne Handlingss Strafbarhed, at man efter den nærværende Lovgivning kan vente den afstraffet. Skulde hyppigere Tilfælde af det Slags møde, vilde vistnok en Lovbestemmelse derom være ønskelig.

a. Straffe for directe Toldforsæelser i den søværts Samsærsel.

1. Hvad angaaer først den egentlige contrebandede Handel og Toldsvig, da kan denne skee ved ulovlig Løsken eller

Vaden uden nogensomhelst Anmeldelse for Toldopsynet, i hvilket Tilfælde de indsnegne eller udsnegne Varer utvivlsomt ere Confiskation undergivne, i Forbindelse med Multten efter Tfgns. § 15. Om Indsnigelsen eller Udsnigelsen forresten er foregaaet ved Toldstederne eller udenfor disse, er ligegyldigt; Tfgns. § 15 indbefatter begge Tilfælde, (jfr. og med Hensyn til Udførslen § 264). — Alle udførselstoldpligtige Varer, som findes uangivne indladede, forfalde i det Hele til Confiskation, uden at just ulovlig Vaden efter § 15 behøver at være forbunden dermed (Tfgns. § 264). — Ligeledes ere alle Varer Confiskation undergivne, som uangivne ilandsniges under selve Løsningen (Tfgns. § 161).

Mere tvivlsomt er det, om det Tilfælde kan ansees som en egentlig Toldsvig, altsaa Varerne belægges med Confiskation, at t. Ex. i Kjøbenhavn en Vaad forlanger at lægge igjennem Toldboddommen og, uden at angive sine toldpligtige*) Varer, søger at indsnige disse. Her har rigtignok fundet en Anmeldelse af Transporten Sted for Opsynet, og da Varerne, som forudsat, endnu ikke ere ilandsnagne, henhører Tilfældet ei ligefrem under § 161, men den tilsigtede Besvigelse synes dog aabenbar, altsaa Confiskation efter Tfgns. 107 anvendelig, saafremt Vaaden ikke havde gjort en saadan Angivelse over andre indehavende Varer, at den opdagede Urigtighed kunde henføres under urigtig Angivelse efter § 162, hvorom nedensfor. Lovgivningen handler vel ikke udtrykkeligt om dette Tilfælde, idet den kun specielt fastsætter Straf for aldeles uanmeldte Løsninger og for urigtige Angivelser, men ikke nævner de mellemliggende Tilfælde, undtagen det specielle i § 161, at Varer ilandsniges under Udløsningen. Jeg troer imidlertid, at

*) Contrebande Varer confiskeres altid, hvor de uangivne forefindes (jfr. §162).

man her ikke kan komme i Forlegenhed med, hvilken Straf der skal anvendes, naar man blot holder fast ved Reglen i § 107, at „naar virkelig Handling vidner om forsætlig Forseelse, forbrydes Varerne“. En Regel, som maa træde i Kraft i ethvert Defraudationstilfælde, om hvilket Lovgiveren ikke specielt har tilkjendegivet sin Villie. Spørgsmaalet har, saavidt jeg har kunnet erfare, endnu ikke været forelagt Domstolene, endsskjønt ikke altid samme Paastand desangaaende er blevet nedlagt af Embedsmændene. Det har maaskee sin Grund i, at det er sjældent, at en Straf paatales, som Vedkommende føler ikke at være ubillig efter den af ham tilsigtede Besvigelse.

2. Vi komme dernæst til de fra den egentlige Toldsvig forskjellige urigtige Angivelser, for hvilke Straffene imidlertid særligen maae omhandles ved Indførslen og ved Udførslen.

α. Hvad angaaer Straffene for urigtige Angivelser ved søvarts Indgaaende, da bestemmer Tfgns. § 162 disse med Hensyn til Generalangivelser. Jeg maa til denne § blot bede erindret, at Stibs- og Communalafgifterne, samt Sportlerne ikke tages med ved Mulkberegningen, og at der ved „contrebandede“ Varer ikke kan forståes andre, end de nu forbudne (jfr. Instrux f. tar. B. 15 Decbr. 1838 § 12); for de forhen forbudne Varer, saasom de stempelplichtige, endog de taxationebare, som maatte foresindes ved Toldsteder, der ei have Ret til deres Fortoldning, kan altsaa kun paastaaes Straf efter Slutningen af Sn. Endsskjønt nu § 162 ikke foraarsager videre Tvivl, er dog Straffen af 5fold Afgift eller halv Værdi, ifølge Sns Udtryk, saa generaliseret, at den neppe altid kan kaldes hensigtsmæssig. Den synes (jfr. § 107) nærmest fastsat for de hyppige blandede Tilfælde, hvor det ikke er muligt at afgjøre, om en urigtig Angivelse har sin Grund i Svig eller i Feiltagelse og Uagtsomhed. Men ikke destomindre omfatte Sns Ord dog utvivlsomt ogsaa Tilfælde, hvor Omstændighederne

øiensynligt vidne om forsættlig intenderet Toldsvig, t. Er. naar toldpligtige Varer findes skjulte i Hønschuse ombord, i Skibsstøier og paa lignende Steder, som dog ikke kunne henføres til skjulte Skibsgjemmer (Pl. 25 Juni 1818 til § 147), hvisaarfsag Varerne heller ikke kunne confisceres, men kun behandles med den lemfældige Straf efter Slutningen af § 162. Derhos kan til denne § mærkes Straffebestemmelserne i Pl. 9 Juli 1821, ved hvilke Intet er at erindre, undtagen at Mulkten efter litr. a formeentlig maa blive den halve Værdi af de forefundne høiere beskattede Varer, saafremt denne udgjør mindre end 5 Gange Forskjellen mellem Tolden af disse og af de angivne lavere beskattede Varer. Ordene i Pln. berettiger vel ikke ligefrem til en saadan Sammenligning, men det følger af den almindelige Regel for Mulktberegning i § 162, til hvilken Tillægspln. maa antages at henholde sig.

For urigtige specielle Angivelser ved søværts Indgaaende fastsættes Straffen i Tfgns. § 175, ifrt. med Pl. 9 Juli 1821. — De anførte Bestemmelser synes ingen ny Banstfelijkheid at frembyde, da de henholde sig til § 162, endstjændt det rigtignok strax ikke er let at forstaae, hvorfor Pln. af 1821 paa det nævnte Sted siger om Alenvarer: „flere eller andre“, og ved de øvrige Manufactur- og Fabrikvarer blot: „andre Slags“, uagtet det maa ansees utvivlsomt, efter hele den øvrige Toldlovgivning, at § 175 ogsaa er anvendelig paa det Tilfælde, at der af Ikkealenvarer forefindes „flere“ end angivet. — Bemeldte Passus af Pln. medfører derhos en anden mere practisk Banstfelijkheid. Der siges nemlig: „da bødes af disse efter Tfgns. § 175.“ Heraf, i Modsætning til f. Pl. ad § 162, første Punkt („da bødes Forskjellen i Told 5 Gange“), kunde maaskee drages den Slutning, at naar der ved Undersøgelser af Manufactur- og Fabrikvarer fandtes Varer ansatte til høiere Told, end de specielle Angivelser lode paa, skulde

Mulften ikke beregnes med det dobbelte Beløb af den blotte Forskiel mellem Tolden, som Tilfældet var ved de urigtige Generalangivelser, men med det dobbelte Beløb af selve den fulde Indførselstold af de foresundne høiere beskattede Varer. Hvorvidt imidlertid Domstolene ville antage denne strengere Fortolkningsmaade, er et Spørgsmaal, som jeg rigtignok troer maa besvares benegtende, endstjøndt der maaskee kunde synes Mange Anledning til at ønske haardere Straf for urigtige specielle Angivelser over de nævnte Varer, end for urigtige Generalangivelser og specielle Angivelser i Almindelighed.

Men der kan desforuden ved de specielle Undersøgelser, navnlig af Manufactur- og Fabrikvarer, møde særegne Tilfælde, om hvis Behandling Lovgivningen tier. Sæt f. Ex., at en Balle Manufacturvarer angives at indeholde Sirtsjer, men at deri tillige findes Blonder. Har blot det mindste Partie Blonder været angivet, skulde Resten, om end nok saa omhyggeligen skjult i Sirts, allerede efter Ordene i § 175 ikke kunne confisceres, men kun svare Indførselstolden 5 Gange i Mulft. Det Samme vil vist af Domstolene blive antaget, omdog aldeles ingen Blonder havde været angivne, paa Grund af Udtrykket „andre“ i Pln. af 1821 til § 175, da man unegteligen kan sige, at Blonder ere „andre Stykker“ Menvarer end Sirts. Det er formeentlig en Mangel ved denne Deel af Lovgivningen, at den forhindrer Anvendelse af Confiscationsstraf paa saadanne Tilfælde, hvor Sagens Natur utvivlsomt syntes at fordre den (Ifr. § 107).

I Forbindelse med Straffene for Toldforsøelser ved søvarts Indgaaende kan og mærkes Straffen for Besvigelse af Fremmedafgiften af Skibe, som erhverves fra Udlandet, ved Hjælp af urigtige eller pro forma Kjøbebreve og Adkomstbreve (s. Fg. 1 Mai 1838 § 49, b).

β. Hovedstraffen for urigtig Angivelse ved søværts Udførsel indeholdes i Tfgns. § 264, anden Passus, om hvilken §§ Forhold til § 259 blev handlet i fjerde Capitel. Der opstaaer, hvad Straffebestemmelsen i § 264 angaaer, blot endnu det Spørgsmaal, hvorledes de 5folde Afgifter af den fortiede eller urigtig angivne Deel skulle beregnes, naar de udførselstoldpligtige Varer ere af det Slags, for hvilke Consumtionsgodtgjørelse er tilstaaet, t. Ex. Huder og Skind. Multten kunde nemlig da enten blive 5 Gange den Udførselstolds Beløb, som var tilstøttet besveget, eller blot 5 Gange den Forskiel, som udkom, efterat Consumtionsgodtgjørelsen var draget fra Udførselstolden; thi det er en Selvfølge (jfr. fjerde Capitel), at Vedkommende maatte renoncere paa hiin, naar han vilde undgaae at erlægge denne. Den sidste Fortolkning, som derhos er den mildeste, har, saavidt skjønnes, afgjørende Udtrykkene i § 264 for sig, især naar dette Lovbud sammenlignes med §§ne 162, 175 og de andre, hvor der tales om 5dobbelte Afgifter. Thi medens der i disse blot siges: „Udførselsafgifterne 5dobbelte“, indskrænker derimod § 264 sig ei til alene i Modsatning hertil at sige: „Udførselsafgifterne 5dobbelte“, men betjener sig af det aldeles forskjellige Udtryk: „de Afgifter, som kunde besviges, 5dobbelte.“ Nu er det indlysende, at de Afgifter, som i de omhandlede Tilfælde kunde besviges, det Tab, som Kongens Kasse kunde lide, ikke kan blive høiere end Udførselstolden med Fradrag af den Consumtionsgodtgjørelse, som Staten sparer*). Det indsees ikke, hvortil en modsat Fortolk-

*) Det er desaaarsag formeentlig en Selvfølge, at naar det hele Partie, med hvilket Defraudationen tilstøttedes, ei er saa stort, at Consumtionsgodtgjørelses-Minimet (nemlig 2 Rbdlr. i Kjøbenhavn og 48 ø. i de andre Byer) derfor kunde erholdes, kan heller intet Afdrag for denne gives, men Multten maa i saa Fald blive at beregne med 5 Gange den fulde Udførselstold.

ning kan støtte sig, skjøndt den undertiden har været antaget; thi for Domstolene vil det neppe afgive noget Argument, at man fra det administrative Standpunkt kunde ønske Straffen i det Hele strengere for det Slags Toldovertrædelser, der ifølge deres Natur ei let kunne ansees for ufrivillige Feil og ikke, som ofte derimod ved Indgaaende, ere fremkaldte ved en for streng Angivelses-Forpligtelse.

Ogsaa Tfgns. §§ 270 og 271 vil det være paa sit Sted her at nævne. Straffen efter den første af disse §§ kan synes haard, naar man ikke tager Lovgrunden i Betragtning, om hvilken ingen videre Udvikling behøves efter hvad derom i fjerde Capitel blev anført, især ved Materien om Skibes Forsegling i den indenrigske Fart.

Slutteligen kan mærkes den, selve Tolden uvedkommende, men dog herhen, som angaaende en directe Besvigelse af Skibsafgifterne, hørende Bestemmelse i Instrux 10 Febr. 1816, No. 10 og Circ. 15 Marts 1823, hvorefter høieste Rastepenge (Fyrpenge ere nu eens for al udenrigst Fart) skulle beregnes af Skibe, der angives til indenlandst, men gaae til fremmed Sted, og som ikke inden 3 Maaneder fra Udklæringensdagen have anmeldt den forandrede Reise og erlagt de differerende Afgifter.

b. Straffene for directe Toldforseelser i den landværts Samsærsel.

Det kan vistnok med Grund synes underligt, at Lovgivningens Bestemmelser give Anledning til at gjøre en Adskillelse, som den ved Dverfkrifterne betegnede, mellem Straffene for den søværts og for den landværts Samsærsel. Og endnu mere besynderligt turde det forekomme, at Forskjellen ikke bestaaer i, at mildere Straffe ere fastsatte for Toldovertrædelserne i den

landværts Samsfærsel, hvortil der efter Danmarks geographiske Forhold, som medføre, at Forseelserne næsten udelukkende ville finde Sted ved den egentlige indre Vareførsel, muligt kunde have været Grund, især hvis Straffene for den søværts Samsfærsel havde haft den for disse ønskelige Strengthed; men tværtimod bestaaer i, at tildeels strengere Straffe i den Henseende værne om de kongelige Toldintrader fra Landsiden end fra Søsiden. Denne Synderlighed har vistnok, som nedenfor ved den nærmere Fortolkning af §§ne 210 og 211 vil blive tydeligere, sin Aarsag i Tsgns. Forening af Told- og Consumtionsvæsenet. Imidlertid kunde dog eet Raisonnement af almindelig Lovgivningspolitik anføres for at belægge Defraudationer ved den landværts Indførsel til Kjøbstæderne haardere end ved den søværts, idet nemlig hiin (med Undtagelse af enkelte Tilfælde paa den jydsk Landtoldgrændse) altid forudsætter Varernes tidligere Indsmugling paa Landets Kyster, saa at man altsaa ved en Anholdelse i Landportene maatte præsumeres at have paa engang at straffe en dobbelt Defraudations-Handling, nemlig først den oprindelige Indsmugling paa Landets Kyster, og dernæst det gjentagne driftige, om en fortsat Trods mod Lovene vidnende Forsøg paa at indpractisere Varerne i selve en Kjøbstad, medens man derimod ved de søværts Defraudationer kun havde een Smugling at straffe. Men Tsgns. Indhold berettiger aldeles ikke til at antage, at dette Raisonnement har ledet dens Concipister, og den Betydning, man kunde ville tillægge det, svækkes formeentlig aldeles ved den practiske Betragtning, at de landværts Straffe i Danmark i Reglen kun ville ramme en indre Samsfærsel, som man helst maa'te ønske aldeles frigivet, og imod hvis Vareførseler det er unaturligt at værges sig mere end imod den søværts Førsels, som er den, mod hvilken vor Toldrig ret egentlig bør føres. Jeg antager saaledes, at hvis man ikke vilde følge lige strenge Straffe for den landværts

og for den soværts Samfærjel, var det idetmindste hiin, som havde Krav paa en større Mildhed.

Med Hensyn til den landværts Samfærjel i det Hele vil det erindres fra det 4de Capitel, at vor Toldlovgivning i Almindelighed hverken kjender nogen særlig Control eller egne Straffe for Vareførslen ude paa Landet, idet Toldopsynets Virksomhed i den Henseende er indskrænket til Huusinqvitioner efter visse Varer og under visse Betingelser, til Forfølgelser paa frist Fod, være sig fra en Kjøbstads Told- og Consumptionslinie af, eller fra Kysterne og Grændsetolddistrictet, samt til raffinerede Sufferes Anholdelse i Quantiteter af over 25 Pund uden Pasfeerseddél (sfr. Pl. 2 Novbr. 1822) og endelig til Paagribelse af ulovlig Omloben med Varer efter Fgn. 13 Febr. 1775. Straffen i samtlige disse Tilfælde, vil det ligeledes erindres, er simpelthen Varernes Confiskation.

De Straffebestemmelser, med hvilke vi her skulle beskæftige os, ville saaledes blot angaae Udførslen fra og Indførslen til Kjøbstæderne, samt Ind- og Udførslen over den jydské Toldgrændse, en Distinction, hvortil Kongerigets geographiske Forhold give Anledning.

1. Hvad angaaer den landværts Udførsel fra Kjøbstæderne, som naturligtviis (med Undtagelse af Kolding paa Toldgrændsen) bliver reent indenrigsk, da kan derom mærkes de ogsaa forhen (4de Capitel) med Hensyn til Controllen berørte Lovsteder ad Fgn's. § 297, nemlig Pl. 17 Jan. 1801 og fornemmelig Pl. 16 Sep:br. 1826, hvorefter der for de ikke forefundne eller til Afgifternes Besvigelse urigtigen angivne Varer skal bødes Indførselsafgiften 5 Gange, eller og Varernes halve Værdi, hvilken Deel sig mindst beløber, saafremt der i de Tilfælde, hvor Følgeseddél ved Udførselen af Byen forevises til Opsynets Attestation, enten ingen Varer findes, eller færre, eller andre Varer end angivne, i hvilket Fald Misbrug med

den erhvoldte Følgeseddel kan foregaae. Denne Passus i Vln. 16 Septbr. 1826 giver Anledning til adskillige Tvivl. — For det Første vil det erindres fra 4de Capitel, at Udtrykket „Følgeseddel“ ei kan antages at udelukke Toldpassseersedler. Straffen for Uovercensstemmelse mellem Varer og Passseerseddel maa saameget mere gjælde, naar Sedlen er en Toldpassseerseddel. — Dernæst siges der: „den Indførselsafgift, som for de ... til Afgifternes Besvigelse urigtigen angivne Varer er ansat, 5 Gange“. Det synes saaledes at ligge i Ordene selv, at det ikke blot er Differencen mellem de foresundne „andre“ og de angivne Varers Told, men selve Indførselsafgiften af de angivne Varer, hvis 5 dobbelte Beløb (eller Varernes halve Værdi) skal erlægges i Mulkt. Imidlertid helder Praxis, skjøndt heller ikke i denne Henseende siffer, dog nok til den mildere Fortolkning, idet man, for at undgaae Underkjendelser, i det Hele er mere tilbøielig til overalt at følge den Regel: „kun de Afgifter, som kunde besviges, 5 dobbelt“, end Lovgivningens Udtryk i de enkelte Tilfælde hjemler. Hvis Straffene derved ikke sjelden blive mildere, end de egentlig burde, opnaaer man dog paa den anden Side en større Eenhed og Kethed i Straffebehandlingen. — Endelig opstaaer der endnu et Spørgsmaal i Anledning af dette samme Ord „andre“, som er det sidste af de 3 Alternativer: „enten ingen, færre eller andre Varer, end de, der ere angivne“. Dette Udtryk omfatter nemlig baade det Tilfælde, at lavere beskattede Varer foresindes, og det, at til høiere Told ansatte Varer end angivet opdages ved Udførslen. Paa det første af disse Tilfælde maa Placaten ifølge sit udtryffeligen udtalte Motiv (at forebygge de Misbrug, som med den erhvoldte Følgeseddel kan foregaae) ligesvem ansees anvendelig, da en Passseerseddel, som havde faaet Udførselsattest fra en Kjøbstad for Varer, som vare ansatte til en høiere Told end de virkelig udførte, kunde bruges til at indpractisere saadanne Varer fra

Kysten til en anden Kjøbstad. Derimod synes Placaten ikke saa ligefrem anvendelig paa det andet Tilfælde, hvor de foresfundne Varer ere høiere beskattede end de angivne. Forsaavidt nemlig Passseerseddlen er en Følgeseddle, kan med den aldeles intet Misbrug stee til Tab for den kongelige Kasse, om den end erholdt Udførselsattest for urigtige Varer. Og der kan heller ingen anden Grund end Feiltagelse tænkes, hvorfor en Handlende, som ligegodt og uden alt Beviis for tidligere Fortoldning kan udstæde Følgeseddle for begge Slags, skulde have skrevet t. Ex. Hamp, naar han udførte Hor. Det skulde da være, naar Følgeseddlen angif det Slags, i Fgn. 1 Mai 1838 § 8, 2den Passus nævnte Varer, som i Provindserne skulde have Toldpassseerseddle, naar Toldbeløbet efter § 11 overstiger 5 Rbdlr.; thi det kunde da tænkes, at en Handlende, for at blive under dette Beløb, angav en lavere beskattet Vare paa Følgeseddlen, end han virkelig udførte. Men det maa hertil vel erindres, at om det end var lykkedes ham at erholde Udførselsattesten, vilde dog Følgeseddlen aldrig kunne bruges til at legitimere den høiere beskattede Vares Indførsel paa Ankomststedet. Ligesom det ogsaa forstaaer sig af sig selv, at hvis han ved en Trafik som den omhandlede havde skrevet paa Følgeseddlen nok saa lavt beskattede Varer, og der foresandtes ustemplede stempepligtige, vilde disse efter de almindelige Regler blive at confiskere, uden alt Hensyn til Pln. af 1:26. — Ved en Toldpassseerseddle kunde derimod Uovereensstemmelsen hidrøre fra det forresten sjældne Tilfælde, at en Handlende ikke havde Fortoldnings-, Beholdnings- eller Indførselsnummere til sin Raadighed for de lavere beskattede Varer, som han agtede at forsende, men kun for nogle med høiere Told belagte, som han desaaarsag angav for at erholde en Toldpassseerseddle til at dække hines Indførsel paa et andet Sted. Foruden at imidlertid et saadant

Tilfælde saagodtsom vil være upractisk, kunde det, om det indtraf, heller intet videre Tab medføre for den kongelige Kasse. Overhovedet vil det vistnok være rettest, hvad enten de høiere beskattede Varer ved Udførslen forefindes ved en Følgeseddel eller ved en Toldpasseeerseddel, blot at negte Udførselsattest, hvorved den tilsigtede Legitimation af Forsendelsen bortfalder. Skulde en Udførselsattest være givet, idet Uoverensstemmelsen var undgaaet Ophsynets Opmærksomhed, vilde Følgen blot blive, at Varerne paa Ankomststedet bleve foreløbigen anholdte, og Tilfældet overensstemmende med Tfgns. § 212 indberettet til Collegiet, der neppe kunde finde sig foranlediget til at dictere høiere Mulkt end 1 Rbdlr. Denne Behandling af Sagen stemmer formeentlig baade med et saadant Tilfældes Natur, samt med Tfgns. § 297 og kan heller ingenlunde siges at komme i Strid med de almindelige Udtryk i Pln. af 1826, der trænge til en Fortolkning overensstemmende med det af Lovgiveren selv udtalte Motiv: at forebygge Misbrug, men ikke at straffe reent ufsadelige Feiltagelser.

Bed de Urigtigheder, som forresten kunne opstaae, være sig ved Udførslen eller ved Indførslen, i Anledning af den hele indre Control med Følgesedler og Toldpasseeersedler, (hvor Grændsen ofte er umulig at træffe mellem hvad der skal ansees for directe og hvad for indirecte Toldforseelser) behøve vi ikke at opholde os, da det Fornødne derom er afhandlet i 4de Capitel. Den almindelige Følge, erindres det, var, at Varerne behandlede som ufortoldede.

2. Vi komme dernæst til at omhandle Straffebestemmelserne for den landværts Indførsel til Kjøbstæderne. — Det maa da først bemærkes, at hvad angaaer Klareringen paa Toldboden eller paa Told- og Consumtionens-Hovedcontoiret (i det kongelige Pakhuus) af landværts ankommet uberigtiget Gods, da gjælder med Hensyn til de Urigtigheder, som derved

funne forefindes, ligefrem hvad i det Foregaaende, om Straffene for den søværts Samfærjel, blev bemærket i Anledning af Tfgns. § 175 med Tillæg. Det følger af §§ne 195 og 209, jfr. 4de og 5te Capitel. — Derimod bliver særligt at omhandle Straffene for de Toldovertrædelser, som opdages ved selve den landværts Indførsel eller Indsnigelse af Varer gjennem eller udenom Portene og de offentlige Afgange til Kjøbstæderne (jfr. Tfgns. §§ 204 og 205).

Det er Tfgns. §§ 210 og 211, med hvilke vi her skulle beskæftige os (om § 212 er det Fornødne allerede blevet handlet baade her og i de foregaaende Capitler). Man har opfattet Lovlo om disse §§s Anvendelighed paa andre end consumtionsbare Varer, idet man nemlig vel kunde forklare sig, hvorfor Lovgiveren kunde finde det passende at fastsætte haardere Straf end 3fold Afgift for Besvigelsen af saa lav en Afgift som Kjøbstædeconsumtionen, (endsskjønt en tilsvarende Grad af Overtrædelse i den søværts, meest toldbare Varer angaaende Samfærjel kun straffedes med sliq Mulkt), medens man derimod med Hensyn til de toldbare Varer ikke kunde finde nogen Anledning til for dem at have andre Straffe i den landværts, end i den søværts Samfærjel. Men foruden at §§nes egne Udtryk ere ganske almindelige, er det formeentlig af deres Forbindelse med den foregaaende 209de og efterfølgende 212te § aldeles klart, at de ogsaa angaae toldbare og til Indførsel i Landet forbudne Varer (stadfæstes af Circ. 23 Septbr. 1837).

α. Den første Parfus af § 210 omhandler den groveste Toldsvig, nemlig Indsnigelsen over Indbegninger, gjennem Baglaager og deslige ulovlige Afgange (§ 205). Straffen herfor er Varernes Confiskation og derhos deres Værdi i Mulkt (ifølge Pl. 30 Juli 1828 ad § 210). Cancelliet har i Striv. 7 Juni 1831 antaget, at denne Mulkt ei kunde hæfte paa en Baad, som uden Eierens Vidende og Billie var blevet

misbrugt til Indsmugling ad ulovlige Veie *). Hvis ei positivt Vidnebeviis for det Modsatte tilveiebringes, maa Vedkommendes Foregivende om sin Uvidenhed antages, især naar han er villig til i saa Henseende at beedige sin Erklæring. (Zfr. i Modsatning hertil Fg. 12 Decbr. 1838 § 19: „Eieren bevise“).

β. Den anden Passus af § 210 angaaer den simple med blot Confiskationsstraf belagte Toldsvig, at Varer uden behørigen (§ 204) at anmeldes føres gjennem Portene selv, lige med hvilke naturligviis andre med Opsyn besatte lovlige Afgange til Byen maae ansees (§ 205). Det er dette Tilfælde, som synes aldeles at svare til det ved den søværts Samfærstel omhandlede, at Varer, t. Ex. gjennem Toltbodbommen i Kjøbenhavn, indføres i Baade uden at anmeldes. Slutningen af § 210 („uden at de behørigen anmeldes“) gjælder nemlig ifølge Indholdet ligesaavel, naar Gjennemførslen aldeles ikke anmeldes (t. Ex. af en gaaende Person, der søger at liste sig gjennem Porten med Varer), som naar vel Transporten anmeldes (t. Ex. en tom eller intet Afgiftspligtigt indehavende Bogn), altsaa Opsynets Opmærksomhed i en vis Grad fremkaldes, men uden at dette særdeles opfordres til Undersøgelse, idet ingen afgiftspligtige Varer angives. At § 210, 2den Passus her maa være anvendelig paa de uanmeldte told- eller consumptionsbare Varer, som opdages, er formcenslig aldeles utvivlsomt. Mere viist er det, om samme § kan ansees at omfatte det Tilfælde, naar der vel er anmeldt afgiftspligtige Varer, men der foruden disse forefindes flere eller andre skjulte, t. Ex. indsvøbte i andre Varer, i Tørveløs, i Bogn-

*) At Indsmugling fra Landsiden ikke kan behandles efter Reglerne for den søværts Samfærstel, fordi den iværksættes ved Hjælp af en Baad, over en Indsø eller Aa, er en Selvsølge, hvad enten Byen forresten er beliggende midt inde i Landet eller ved Kysten.

sæder, i hemmelige Gjemmer o. d. Sagens Natur synes unegteligen her at fordre Confiskation, og Ordene i § 210 kunne heller ikke siges at være derimod, da man vistnok med fuldkommen Grund kan sige, at Varerne her ikke „behørigen“ ere anmeldte. Det bliver blot noget tvivlsomt, fordi den næstpaafølgende § 211 indeholder en mindre Straf (nemlig efter Lfgns. § 175) for Anmeldelser i Portene „af andet Slags eller i mindre Mængde, end ved Estersynet befindes,“ og under disse Ord kunde maaskee ogsaa skulde afgiftspligtige Varer henstydes (de forbudne fremmede, t. Ex. ustemplede Sulfere, confiskeres altid). Men selve Indholdet af bemeldte § 211 synes mig ved en nøiere Prøvelse afgjørende at tale for ikke at antage den her berørte, imod Sagens Natur stridende, mildere Fortolkning. I Forbindelse med den foregaaende Passus i § 210 („Forsøger nogen paa at føre Varer igjennem Portene selv, uden at de behørigen anmeldes osv.“), siger nemlig § 211: „Anmeldes de i Portene af andet Slags eller i mindre Mængde“ osv. Naar disse 2 Sætninger sammenlignes, under een af hvilke det omhandlede Tilfælde, at skulde afgiftspligtige Varer forefindes, absolut maa henhøre, saa vil det vistnok findes i høi Grad unaturligt at sige, at disse Varer ere „behørigen“ anmeldte, og at de referere sig til de virkeligen angivne blot som Varer „af andet Slags eller i mindre Mængde.“ Imod denne sidste og for den strengere Fortolkning af §§ne 210 og 211 taler ogsaa Instrux 12 Decbr. 1797 § 40, forsaavidt dens ingenlunde heldige Forklaring kan siges at oplyse Noget. Det hedder nemlig: „I Confiskationstilfælde maa agtes paa a) om Varernes Indsnigelse er forsøgt uden behørig Anmeldelse og altsaa forsætlig Forseelse dermed begaaet“ (Confiskation m. v.), „eller b) om Varerne have været undergivne Betjentenes Opsyn og altsaa alene kunne ansees som urigtig angivne,“ (Told Afgift eller 50 pCt.). Det Hele er en lidet betydende Omstrivning

af §§ne 210 og 211, men skal den overhovedet tillægges noget Bærd, saa synes de her udhævede Ord afgjørende for det ovennævnte Resultat, idet nemlig § 210 stedse skulde være anvendelig, hvor Omstændighederne beviste, „at forsættelig Forseelse dermed var begaaet.“ (Jfr. ogsaa Tfgns. § 107).

γ. Tfgns. § 211 passer derimod fuldkommen paa saadanne Tilfælde, at Hamp f. Ex. angives og der forefindes Hør, at uheglet Hør angives og der forefindes heglet, eller at 100 Pbd. Kaffe angives og der forefindes 200 Pbd. osv. Men det synes meget urimeligt at ville forstaae denne S's Udtryk, der, som viist, kunne have en anden naturlig og god Betydning, saa vidtløftigt, at de tillige skulde omfatte vitterligen skjulte og fordulgte Barer. Derimod antager jeg ikke § 210, 2den Værdi, men kun § 211 anvendelig, naar Barer, om end af nok saa heterogen Bestaafenhed i Sammenligning med de angivne, forefindes aabenlyst henliggende, det vil sige uden kjendeligen at være skjulte eller unddragne Opsynets Opmærksomhed ved en almindelig Undersøgelse af det andet paa Vognen befindelige Gods. Det erkjendes fuldkommen, at denne Distinction mellem skjult og ikke skjult Gods ofte kan blive meget vanskelig at gjøre; men ligesom sliq Vanskelighed nødvendigviis indtræder etsteds, fordi der dog altid maa drages en Grændse mellem § 210 („uden behørigen at anmeldes“) og § 211 („af andet Slags“), saaledes er den heller ikke større, end i saamange andre Tilfælde, hvor Straffene for Toldforseelser ere bundne til factiske Betingelser, hvis Tilstædeværelse i Anholdelses-Diebliffet senere kan blive endnu sværere at constatere, end i det her berørte, t. Ex. hvor Talen er om Anvendelse af Pl. 24 Decbr. 1805 til § 204, eller af Straffen efter Tfgns. § 150 o. m. a. (jfr. følgende Afsnit om Tjeneste-Rapporternes Troværdighed). — Praxis er ikke aldeles bestemt for den her fremsatte Fortolkning af §§ne 210 og 211, og jeg har navnlig ingen Høiesterets-

eller Overrets=Præjudicater derom kunnet finde; men ligesom den oftere (altid tør ikke paastaaes) af Generaltoldkamret er blevet antaget *), saaledes har den vistnok saameget for sig, at den tør ventes stadfæstet af Domstolene, om paagjældende Tilfælde kom under deres Paakjendelse.

3. Efterat have undersøgt Straffebestemmelserne for Toldforsæelser ved den landværts Udførsel fra og Indførsel til Kjøbstæderne, skulde omhandles hvad der i den Henseende gjælder ved Toldgrændsen mellem Jylland og Slesvig. Jeg tillader mig derom at henvise til den 4de Afdeling (§§ne 18 til 27) i Tgn. 12 Decbr. 1838. Deels ere disse Straffebestemmelser udførligere og, saavidt skjønnes, nøiagtigere afpassede efter de forskjellige mødende Tilfælde, end nogen anden Deel af vor Toldstraffelovgivning; deels have de ikke bestaaet saalænge, at mange virkelige Tvivl i Praxis have kunnet opstaae om deres Anvendelse; deels endelig ere de med Hensyn til deres Birketreds saa specielle, at det ligger udenfor nærværende Skrifts Plan udførligt at omhandle dem. Hvis jeg i det Forregaaende hyppigen har citeret dem, hvorved forhaabentlig det almindelige Billede deraf vil være givet, saa er det, fordi det forekom mig, at deri var Udskilligt (t. Ex. i §§ne 21 til 26), som ikke havde en saa særlig Grund i Grændseforholdene, at det jo kunde ansees deels allerede nu at afgive nogen Lovanslogie for Landgrændsen uvedkommende Tilfælde, deels navnlig at være Forbud paa Aanden i de nye Straffebestemmelser, hvilke Tingenes Gang upaatvivleligen vil medføre, at vor Toldlovgivning maa blive forøget med ved en almindelig Revision, hvortil den vistnok i det Hele vil erkjendes at trænge.

*) See den hos Albertus p. 105 citerede C. Str. til Nykjøbing paa Morsøe 28 April 1821.

c. Straffene for de vigtigste indirecte Toldforseelser.

Herhen hører først Mulkten efter Tfgns. § 15, om hvis Confiskationsstraf, naar toldbare eller forbudne Varer losses eller lades, alt er handlet; men Mulkten for selve den ulovlige Lossen og Laden angaaer blot en indirecte Toldforseelse, idet den kommer til Anvendelse, hvad enten toldbare eller forbudne Varer losses eller lades eller ikke, og gientages for hver ulovlig Lossen eller Laden, endog paa samme Reise (Pl. 31 Marts 1802).

Som indirecte angaaende Toldintraderne, men forresten nærmest sigtende til at sikkre Skibsafgifterne kan mærkes Mulkten efter Tfgns. § 42 for Forsømmelse af at anmeldte Forandring med et Skib, hvorved dets Drægtighed forhoies 1 Væst eller derover. I Forbindelse hermed er Circ. 18 Juli 1829 ikke uvigtigt, som foreskriver, at naar Forsalskning af de indbrændte Mærker opdages, skal Fartøiet requireres lagt under Beslag, Skipperen arresteret, og Sagen indberettes. For Afbenyttelsen af et urigtigt Maalebrev, lydende paa en mindre Drægtighed, bødes efter Tfgns. § 42, siger Circulairet, og desuden det 5folde Beløb af alle de kongelige Afgifter, være sig Told-, Vast- eller Fyrpenge, som kunde besviges. Denne Straf maa ogsaa være anvendelig paa fremmede Skipperer, som producere danske understukne Maalebreve. (Sfr. Canc. Skr. 30 Novbr. 1826).

Tfgns. § 90 siger først almindeligt, at Ingen maa fornærme Betjente i Ord eller Gjerning, eller lægge dem Hindringer i Veien, eller øve Vold imod dem, naar de udføre deres Embedsforretninger. De særlige Straffe for de enkelte Arter af Forseelser imod Toldembedsmændene fastsættes derefter i de følgende §§. Man hører i det daglige Liv ofte den Formening yttret, at det kongelige Toldtegn, hvormed enhver Toldembedsmand, som kan komme i Conflict med Yderne,

er forsynet, altid skal være foreviist, for at Injurier o. d. skulle kunne ansees anderledes, naar de ere udøvede imod Toldembedsmænd end mod Private i Almindelighed. Denne Anskuelse er feilagtig. Det følger nemlig saavel af Sagens Natur som af Udtrykket „saameget mindre“ i Tfgns. § 95, at hvor det paa Grund af Omstændighederne maa præsumeres, at den Tiltalte har kjendt, eller ikke har havt Anledning til at antage Andet, end at Vedkommende handlede som Toldembedsmand, der maae ogsaa Tfgns. §§ 90—94 være anvendelige paa den utilberlige Dpførsel, som er udviist imod denne. — Om verbale Injurier imod Betjente under eller i Anledning af deres Embedsforretninger handles i § 91, hvis Straf betydeligen er skjærpet i Grændsetolddistrictet (s. Fg. 12 Decbr. 1838 § 21). — I § 92 bestemmes en Mulkt af 20—100 Rdlr. for Hindringer, Modstand og Trudsel „med Bold eller paa anden Maade.“ Dette sidste Udtryk er saa almindeligt, at det vel kan forstaaes ogsaa om det Slags Trudsel, som maaskee ikke er saa sjelden, at en Creditor søger at indvirke paa en gjældbunden Toldbetjents Embedsførelse ved at true ham med Dpførelse, Indførelse, Gjældsængsel o. d. At hiin kan lade denne efter lovlig Omgang (s. Tfgns. § 99, Pl. 27 Febr. 1782 og Fg. 10 Decbr. 1790) arrestere, er vist; men Trudselen dermed under eller i Anledning af en Embedshandling maa ligesaa sikkert være strafbar efter § 92. — Ogsaa de første Udtryk af bemeldte § ere saa omfattende, at det muligt kan være rigtigt at anvende dem paa en negativ Hindring eller Modstand, t. Ex. hvor Undladelsen af Anmeldelse i en Port efter § 204 ei blot bestaaer i, at man er kjørt igjennem uden at indhente eller oppebie Toldopsynets Tilladelse til at passere, for hvilket Tilfælde Mulkten af 1 Rdlr. til Stedets Fattige (Pl. 21 Decbr. 1805) nærmest maa ansees fastsat; men hvor man har fortsat sin Vej, uagtet Toldbetjenten med Ord eller Gjerning søgte at forebygge

det. Denne Fortolkning, der ikke medfører nogen ubillig Streng-
 hed, bestyrkes ogsaa ved § 112 („eller søge at undløbe dem“),
 hvor Undløben er sammenstillet med egentlig Modstand; men
 især taler afgjørende for den Analogien af § 137 in fine („al
 fornøden Hjælp — meddele de Underretninger, som forlanges“).
 Ifr. dog Ordsejns. §§ 23 og 25, som gjøre Forskjel paa
 Straffene for negativ og positiv Hindring; men dette kunde
 maaffee forklares af den meget strengere Straf, som Grændse-
 forholdene have gjort nødvendig for den sidste, hvorimod der
 ved en ubestemt Mulkt fra 20—100 Rbdlr. synes mindre Be-
 tænkelse ved at ansee den anvendelig paa begge Slags Hin-
 dringer, naturligviis med tilbørligt Hensyn, ved Fastsættelsen af
 Mulkten, til ethvert Tilfældes Beskaffenhed. — Straffene for de
 reelle Injurier og Legemsbeskadigelser m. v. imod Betjente,
 som omhandles i §§ne 93 og 94, indeholdes nu i Fg. 4 Octbr.
 1833, §§ne 16 og 17 (s. d. Fgs. § 31 og Ordsejns. § 26).

Om Brud paa Toldvæsenets Laas og Segl (Ifr.
 4de Capitel) maa jeg henvise til Fgns. §§ 102—105, ifrte.
 med Pl. 25 Junii 1818. Dog kan mærkes, at Canc. Skr.
 24 Juni 1826 har erklæret, at det neppe med Sikkerhed kunde
 antages, at Bøder af det i § 103 omhandlede Slags hæfte
 paa Skibet, da denne § udtrykkelig lægger Ansvaret paa den,
 hvem Laasen eller Seglet har været anbetroet, og da § 110
 ikke indbefatter dette Tilfælde. Skibet kan altsaa saameget min-
 dre hæfte for saadanne Mulfter, som udtrykkeligen blot ere paa-
 lagte Skipperen (Fgns. § 150), ei heller for Hindringer og
 Modstand m. v. imod Betjente (§ 137). Derimod maa det
 vistnok hæfte for Mulfter efter § 15, da disse netop referere
 sig til Fartsiet og dets Storrelse; dog med den Indskrænkning i
 Henseende til Tid, som Cancelliet har antaget med Hensyn til
 Mulfter efter Pl. 25 Juni 1818 ad § 147 (s. det Føl-
 gende).

I Forbindelse med Tfgns. § 147 om skjulte Indgange, Gjemmer o. d. i Skibe kan mærkes Bestemmelsen i Pl. 25 Juni 1818, at der skal bødes 20 Rbdlr. r. S. for hver Cubiffod af de uanmeldte Gjemmer, „forfaavidt de befindes tomme eller bestuvede med toldfrie Varer. Forefindes derimod i saadanne Gjemmer contrebände eller toldpligtige Varer, da forfalde de til Confiskation.“ Det er antageligt*), at Mulkten efter første Passus ikke i Almindelighed kan cumuleres med Confiskationsstraffen efter anden Passus, men at sidstnævnte, maa ansees at udelukke hiin. Da man ikke tør tilskrive en mangelfuld Redaction det Misforhold, som deraf kan opstaae, idet man kan blive haardere straffet for ikke at have benyttet et Gjemme, end hvis det var bestuvet med toldbart eller forbudet Gods, maa vel Lovgrunden søges deri, at Lovgiveren har ved Mulkten villet substituere en streng Straf istedetfor den almindelige Confiskation, i saadanne Tilfælde, hvor Defraudations-Objectet ei var bekjendt, hvilket imidlertid ikke behøvetes, naar man havde en bestemt Maalestof for den tilsigtede Besvigelse. Imidlertid har dog Kammeradvocaten formeent, at Mulkten muligen kunde anvendes forholdsmæssigen ved Siden af Confiskationsstraffen, naar Gjemmet deels var bestuvet med contrebände eller toldbare Varer, deels tomt eller bestuvet med toldfrie Varer. Domstolene har dette Spørgsmaal, mig bekjendt, ikke været forelagt. — Canc. Str. 20 Jan. 1827 har antaget om det sidstnævnte Slags Mulkter, at de kunne hæfte paa Skibet, dog med Indstrænkning til den Reise, hvorunder Forfeelsen er begaaet, saaledes at Skibet er frigjort for sliG Hæftelse, naar det er udklareret. I en anden Canc. Str. 8 Marts 1831 er imod Kammeradvocatens Formening antaget, at en

*) See Cont. Circ. 13 Novbr. 1838 med en Betænkning af Kammeradvocaten.

Skipper ikke kunde frie sig for den her omhandlede Straf ved at aflægge Eed paa at have været uvidende om den hemmelige Indgang eller det skjulte Gjemme.

Om Straffene for de i §§ne 204 (sfr. Pl. 24 Decbr. 1805) og 205 indeholdte indirecte Toldforsæelser behøver ei videre at handles.

Endelig kan her Tfgns. næstsidste § 394 mærkes. Den indeholder Straffen for den Handlende, Søfarende eller Anden, som giver ulovlige Skriverpenge eller Sportel til nogen Told- eller Consumtionsembedsmand. Dog forudsættes naturligvis, at Bedkommende har gjort Saadant i svigagtig Hensigt, og Straf vilde t. Ex. neppe af Domstolene blive paalagt den Handlende*), som blot kunde antages at have villet vise Embedsmænd, med hvem han i Aarets Løb havde havt mange Forretninger, det almindelige Tegn paa Belvillie, hvilket især nogle Aar tilbage hyppigen bestod i Nytaars-Presenter o. d. Tfgns. § 394 maa i denne Henseende vistnok forståes i Overeensstemmelse med Fg. 23 Octbr. 1700 („til Kongens Skade eller Præjudits“). — Et andet Spørgsmaal er derimod, om den høiere Mulk (4 Gange det ulovligen Givnes Beløb), der i § 394 er fastsat i Sammenligning med bemeldte Forordning (dobbelte saameget, som Skjenken eller Gaven var værd), kan antages for Told- og Consumtionsvæsenets Bedkommende at have ophævet det Tillæg til Mulkten, som Fgn. af 1700 indeholder, idet der siges: men endog blive anset som den, der ei med Ærlighed og Redelighed omgaaes og være uværdig til noget Embede videre at betjene.“ Med Hensyn til Handlende, Søfarende og saadanne Personer, som ingen Embedsstilling have eller attraae, maa vistnok den mindre Infamie, som ved

*) Hvervidt Straf kan paalægges Embedsmændene i Tilfælde som det omhandlede, vil blive undersøgt i næste Capitel.

Ægn. af 1700 var lagt paa dem for ulovlig Skenk og Gave, antages remplaceret ved den forbyiede Mulkt efter Ægns. § 394; men hvad Embedsmænd og dem, som kunne ventes at ville blive det, angaaer, da kunde der maaskee være nogen Rimelighed for ikke at ansee Ægn. af 1700 reent traadt ud af Kraft i disse Forhold, uanset at det almindelige Udtryk „eller anden“ i § 394 synes at udelukke Distinctionen mellem Handlende, samt Sofarende og Andre. — Ægns. § 395 henholder nærmest under de særegne Straffebestemmelser.

II. Særegne Straffebestemmelser.

Til disse vilde ligefrem henhøre de Straffe, som ere fastsatte for Told- og Consumtionsembedsmænds Deeltagthed i Toldsvig, Uredelighed m. v., saafremt jeg ikke som bemærket havde foretruffet derom at handle i næste Capitel. — Derimod vil det være passende her at berøre adskillige Straffebestemmelser for andre Embedsmænd eller lignende Personer, for hvem deres særdeles Forhold til Toldvæsenet medfører en særegen Straf, naar de indlade sig paa Toldovertrædelser. Man kan da først i Anledning af Ægns. § 87 mærke sig Ægn. 29 Mai 1702, der ifølge bemeldte §'s Henviisning til „fra gammel Tid af“ maa antages fremdeles at gjælde, og hvorefter de kongelige Skibscommandeurer, være sig af Orlogss eller andre Skibe, som vægre sig ved at lade Toldbetjentene inquirere de kongelige Skibe eller gjøre Betjentene nogen Forhindring i saadan deres lovlige Forretninger, skulle efter Sagens Beskaffenhed tiltales til Charges Fortabelse eller Pengestraf (sfr. Ægns. § 92). — Ægns. § 141 indeholder en qualificeret Medhjælperstraf for Lodser, som ere behjælpelige med eller deeltage i Varers ulovlige Ind- eller Udsnigelse. For deres Virksomhed som Hovedmænd i Toldsvig er ingen

særegen Straf fastsat, maaskee fordi de ved saadan Virksomhed ikke skulle ansees at have gereret sig som Lodsfer. Men der kunde dog muligt være Anledning til stedse at betragte en Lods som Medhjælper, selv om ingen anden Hovedmand kunde opdages, altsaa til at paalægge ham foruden Constatationsstraffen endvidere $\frac{1}{3}$ af Varens Værdi i Mulkt, og anden Gang desuden at demme ham fra hans Tjeneste. — Det Samme maatte vel gjælde om Tsgns. § 200, som bestemmer et lignende Straffens ansvar for Postmestre og Postførere, der hjælpe til eller deltage i Toldsvig. — Endelig kan her mærkes Tsgns. § 395, hvis særegne Slutningsbestemmelse, uagtet Udtrykket: „eller anden Befuldmægtiget,“ vistnok ikke tør gives Anvendelse paa almindelige utroe Handelsbetjente, hvem Principalen sender ud paa Toldboden for at klarere sine Varer, og som derfor fører ham et større Beløb til Udgift i Skriverpenge og Sportler, end af vedkommende Embedsmænd er modtaget. Men det kan formentlig kun forstaaes om de beskittede Mæglere og deres Folk, eller i det Høieste tillige om saadanne almindeligen brugte Commissionsaire, hvoraf der t. Ex. ved Kjøbenhavns Toldbod findes enkelte, som besørge en stor Deel af Klareringsforretningerne for samtlige Handlende, uden dog dertil at have eller behøve offentlig Authorisation.

Foruden de i det Foregaaende omhandlede særegne Straffebestemmelser for visse Klasser af Embedsmænd, gives mig bekiendt ingen, der hjemle større Strengbed imod Told- og Consumtionsvæsenet uvedkommende Embedsmænd, som gjøre sig skyldige i Toldsvig, end imod enhver anden Defraudant, endskiøndt der ved Fastsettelsen af de ubestemte Mulfter vistnok bør tages Hensyn ogsaa til Vedkommendes Embedsstilling. Lovgiveren har muligt i den Henseende intet Særligt villet fastsætte for Besvigelse af Told- og Consumtionsintrudererne fremfor af alle andre kongelige Dppeborseler. Der maa altsaa i den

Henseende gjælde det Almindelige; men Toldvæsenets Betjente bør ikke undlade at indberette, hvor Gang en Embedsmand er blevet truffet i nogen mærkelig Toldsvig, for om der muligt kunde findes Anledning til videre Sfridts Foretagelse gjennem den ham overordnede Auctoritet. Tfgns. §§ 96 og 107 kunde navnlig synes at have havt Anledning til at berøre denne Gjcnstand, men uagtet den i saa Henseende iagttagne Laushed og sidstnævnte S's Udtryk: „Borgerstab — forbrudt,“ skulde jeg dog troe, at Bevillingens Forbrydelse maatte kunne paa- staaes over en Embedsmand, der 4de Gang som Hovedmand gjorde sig skyldig i Told- eller Consumtionssvig. Thi det vilde være besynderligt, om en Embedsmand, som t. Ex. tillige havde taget Borgerstab, skulde for Afgiftsbesvigeller kunne miste dette, men derimod ansees god nok til at vedblive at være Embeds- mand, endssjøndt der i Borgerstabets Forbrydelse, siden det ikke er indskrænket til de Handlende eller Næringsdrivende alene, vist nok ogsaa maa søges en Anerkjendelse af, at Bedkommende har gjort sig uværdig til at være Borger.

Det er ved Circ. 11 Octbr. 1836 bekendtgjort, at de saakaldte Sættekipperes Bevillinger clausuleres saaledes, „at de efter Omstændighederne forbrydes ved beviist Overtræ- delse af Toldanordningerne til Toldindtægternes Besvigelse;“ hvilke Ord, deres Almindelighed uagtet, ikke kunne antages at ville blive anvendte undtagen paa de egentlige Ind- eller Ud- snigeller, for hvilke Varer forbrydes (Tfgns. § 107).

Ligeledes kan her og erindres den i 4de Capitel omhand- lede fgl. Resol. 31 Marts 1830, hvorved et særdeles Straffe- ansvar er paalagt de indenlandske Dampskibe, idet de skulle hæfte for de Multier, der blive at tilsvare for uangivne told- pligtige eller contrebandede Varer, der maatte forefindes i Skibene, og for saadanne Varers Indsnigelse, som beviislig derfra er

bevirket og ei er foretaget af Passagerer i deres Collys. Mulkten, for hvilke Dampstibene saaledes skulle hæfte, er fastsat til første Gang $\frac{1}{4}$, anden Gang $\frac{1}{2}$, tredje og følgende Gange den fulde Værdi af det Anholdte.

Ifær inden Fgn. af 1 Mai 1838 § 52 udfom, kjendte den danske Toldlovgivning en Mængde Forsikringer paa Tro og Love, som deels afgaves ved Indførslen deels ved Udførslen af forskjellige Varer og Fabrikater. Endstjøndt de vel, hvad Vare-Indførslen angaaer, kunne ventes for Fremtiden at ville blive mindre hyppige, existere de dog endnu og afgives deels af de Fabrikater, hvis Toldfrihed efter Fgn. af 1838 § 52 er vedblevet, eller som den senere maatte blive tilstaaet; deels af Sufferaffinadeurerne, som selv eller ved Andre udføre raffinerede Sulfere og Sirup, for hvilke de, overensstemmende med samme Fgn. §§ 54 og 55, forlange den lovbestemte Godtgjørelse; deels endelig af Creditoplagshavere, hvorom senere. — Straffen for den, som ved at ind- eller udsnige Varer handler imod en af ham paa Tro og Love given Forsikring, er ved Fgn. § 107, sidste Versus fastsat til Confiskation af Varerne eller deres Værdi og Forbrydelse af Bevillingen eller Afgangen til de Fordele, som under deslige Forsikringer fra Toldvæsenets Side vare tilstaaede. Bestaaer Overtrædelsen iffe i en saadan egentlig Vare-Udsnigelse eller Udsnigelse, som omhandles i § 107, men hvor der dog, de kongelige „Rettigheder til Fornærmelse,“ er handlet imod en Forsikring paa Tro og Love, bliver det ifølge § 53 alene Bevillingen, som forbrødes.

Endelig udgjøre Lovbudene om Misbrug og Forseelser i Anledning af de gennem Dplagene tilstaaede Rettelser en Hovedart af særegne Straffebestemmelser. — Fgn. §§ 256 og 301 indeholde dem, som angaaer Forseelser med Transitgods. Den første af disse §§ maa ansees anvendelig, emendog Varerne ei ere blevne indsmuglede eller

engang vare bestemte til Jndsmugling. Den blotte formelle Overtrædelse af den befalede Orden med strax at udføre Transitgodset til det utklarerede Skib er tilstrækkelig til at begrunde Confiskation, endsskjøndt Moderation i denne Straf ad Naadens Bei maatte kunne erholdes, saafremt Bedkommendes bona fides tilstrækkelig kunde oplyses.

For Misbrug og Overtrædelser af den med Creditoplagsvarer befalede Orden indeholder Toldlovgivningen flere forskellige Straffe. De gaae deels blot ud paa at sikkre denne Ordens Jagttagelse, deels paa at revse egentlige Misbrug af den og tilsigtede Besvigelser. — Som Creditoplags-Ordens straffe kunne for det Første ansees Tvangsmulfterne efter §§ne 228 og 229. Den første af disse §§ er ved R. D. 28 April 1798 fortolket saaledes, at Ordene: „og saa fremdeles“ ikke skulde betegne en Stigen i geometrisk Proportion (1—2—4—8 osv.), men en med den fordobblede Mulkt vorende arithmetisk Række (1—3—5—7 osv.). Ved Landsover- samt Hof og Stadsrets Dom 16 Juli 1832 blev antaget, at Mulkten efter § 229 ophører at løbe fra den Tid, da betryggende Sikkerhed stilles for Afgiftens Betaling*). Ogsaa § 227 kan, saaledes som dens Straffebestemmelse er bleven nedsat ved Pl. 31 Marts 1802, kun ansees at indeholde en Ordensmulkt. Der skal imidlertid undertiden være opstaaet Tvivl om Placatens Udtryk („Ved § 227 nedfattes Straffen til de paabudne Afgifters halve Beløb“) skulde forstaaes saaledes, at Mulkten blev halv Jndforselsafgift eller Halvparten af den i § 227 som Straf paalagte dobbelte Afgift. Den første Fortolkning, der tillige er den mildeste, er øiensynligt den rigtige, da den i Placaten brugte Udtryksmaade vilde være meget ufuldkommen, naar dermed skulde være tilsigtet at betegne, at Tsgns.

*) Jur. Tidsskrift XXVIII, p. 279.

Straf i § 227 blot skulde nedsættes til det Halve. — Fremdeles er den i samme Placat til § 265 bestemte Mulkt af enkelt Indførselstold at anses som en blot Ordensstraf, hvilken der imidlertid mangler Lovgiverens Bestemmelse for at kunne anvende for forsømt Anmeldelse af ikke paa den angivne Dag at kunne fuldføre Indladningen af de Varer, for hvilke Toldgodtgjørelse er tilstaaet ved Fg. 1 Mai 1838, §§ne 53—57. — Ogsaa Pl. 25 Juni 1818 ad §§ne 73, 235 og 240 virker som Ordensstraf.

Virkelige Creditoplagsvigs-Straffe ere derimod de, som indeholdes i Tfgns. §§ 221, 256 og 265. Det maa i Anledning af sidstnævnte § bemærkes, hvad der ogsaa maa gjælde om de tvende andre, at nemlig en R. D. 18 Novbr. 1800, saavidt skjønnes med god Foie, har antaget, at den forhøiede Straf for Gjentagelse efter Tfgns. §107 ei her er anvendelig. Der er isyrligt formeentlig ikke tilstrækkelig Grund til at urgere Ordene: „andre eller flere Dplagsvarer“ saaledes, som man dog undertiden har villet, idet man kun har troet Sen anvendelig, naar ogsaa de forefundne urigtige Varer vare Creditoplagsvarer, hvorimod den følgende § 266 skulde gjælde, naar Bedkommende ei havde Varer som de forefundne paa Dplag. Men Skjelnemærket mellem § 265 og den første Passus („tilbageholdte fra Indladning“) af § 266 tør neppe søges i, om de forefundne Varer ere Creditoplagsvarer eller ikke, men maa sættes i sidstnævntes Udtryk „paa underfundig Maade“, saa at Gjenstande uden Værdi eller idetmindste uden toldbar Værdi ere indladede istedetfor de til Udførsel angivne Dplagsvarer, t. Ex. som Sn nævner, Vand for Biin, Melk for Spiritus osv. — Den modsatte strenge Ordfortolkning af § 265 stemmer heller ikke meget med den udvidende Fortolkning i Instrur 15 Decbr. 1838 No. 15 (f. vægtb. B.), der, uagtet hiin § udtryffeligt kun gjælder for Creditoplagene, dog har antaget

dens Straf anvendelig paa urigtige Angivelser over de vægtbare stempelpflichtige Varer, for hvilke Tolden fordres godtgjort ved Udførslen, efter *Æg. 1 Mai 1838 § 53*. Hvorvidt imidlertid Domstolene i modende Tilfælde ville paalægge sliq Straf eller kun den almindelige Mulkt af 5 Gange de Afgifters Beløb, som tilsigtedes besveget, turde vel være tvivlsomt, da det ikke kan negtes, at Creditoplaget er en langt større Begunstigelse, end den, som er tilstaaet ved *Ægn. af 1838 § 53*, og det desaaarsag kunde være misligt at udvide de særegne Straffe for hiint til andre Tilfælde.

De betydeligste Straffe henhørende til Creditoplag ere de særegne, som indeholdes i *Ægns. §§ 75, No. 5 **), 236 og 266, hvorefter selve Creditoplagsretten forbrydes. — Hvad den sidste af disse §§ angaaer, da kan Straffebestemmelsen til Slutningen vistnok kun komme til Anvendelse, naar de til Udførsel angivne Varer aldeles ikke have været udførte, men ere blevene ilandsnøgne, endnu inden Skibet er affeilet. Thi har dette først tiltraadt sin Rejse til Udlandet, hæfter Characteren af Creditoplagsvare ikke længere ved Godsset, men dets senere Indsmugling maa betragtes som Vare=Indsnigelse i Almindelighed. Denne Fortolkning bestyrkes ogsaa af en *R. D. 21 Juli 1798*.

Det kunde tænkes, at en Handlende fordrede Afstrivning for en Creditoplagsvare (t. Ex. Blaar), og at der ved Udførslen fandtes i dens Sted en udførselstoldpligtig Vare (t. Ex. Uld). Spørgsmaalet bliver da, hvorledes denne dobbelte Toldsvig, baade med Hensyn til Indførselstolden af Blaar og med Hensyn til Udførselstolden af Uld, skal kunne straffes. Den svigagtige Fremgangsmaade staaer vistnok her i Underfundighed

*) I Overensstemmelse med denne § (sfr. *Ægn. 28 Octbr. 1702 og 18 Novbr. 1757*) bødte Landsøver-, samt Hof- og Stadsretsdom 10 Decbr. 1805 den Tiltalte til at bøde sine 3 Mark og arbejde i Fængningen sin Livstid (*Jur. Arch. VII, p. 128*).

idetmindste lige med den, hvorfor § 266 fastsætter Creditoplagsrettens Forbrydelse, foruden de fra Indladning tilbageholdte Barers (her Blaarens) Confiskation. Men denne Straf maatte derhos formeentlig kunne cumuleres med Straffen efter § 264, første Pasfus, saa at altsaa den hele Straf blev: Creditoplagsrettens Forbrydelse, Uldens Confiskation, samt Blaarens Værdi i Mulkt. I detmindste maatte Blaarens Værdi (efter § 265) kunne cumuleres i Straf med den 5folde Udsørselstold af Ulden (efter § 264, 2den Pasfus); men dette vilde være en Mildhed mod en høist svigagtig Handlemaade, hvortil Lovgivningen ingen Anledning synes at give.

I det Hele har Creditoplagsrettens Forbrydelse for saadan eller endnu værre Toldsvig end den, som betegnes i § 266, saameget Sagens Natur for sig, at det vistnok ikke i Almindelighed kunde siges onskeligt eller retfærdigt imod den redelige Handel, om denne Straf blev nedsat, end ikke da, naar det af Omstændighederne maatte være vitterligt, at den vilde have Standsningen af Bedkommendes hele Bedrift tilfølge.

Forbrydelse af Creditoplagsretten eller idetmindste af Afgangen til den Begunstigelse at faae fremmed Talg affrevet, som udføres i Lys til fremmede og frie Steder, maatte vel (ifølge Tfgns. § 107) være Straffen for den, hvem Misbrug af Tgn. 1 Mai 1838 § 29 overbevistes.

Tvangsmulfterne efter Tfgns. §§ 156 og 174 blive sluttelig at mærke som Straffebestemmelser grundede i særegne Begunstigelser.

Andet Afsnit.

Om Toldvæsenets Fremgangsmaade i Sager angaaende Toldforseelser.

Man kan ved dette Afsnit formeentlig passende adskille 1) Paastandens Nedlæggelse, samt Sagens fuldstændige factiske Dphsning. 2) Sagens Paatale. 3) Straffens Fuldbyrkelse og Proveniüets Deling.

I. Om Paastandens Nedlæggelse, samt Sagens fuldstændige factiske Dphsning.

Det følger af den hele centraliserende Retning, som Toldadministrationen her har taget, og kan vel ogsaa tildeels ansees grundet i Tfgns. § 82 („ikke paa egen Haand eftergive“), ifrt. med Instrux 12 Decbr., §§ne 9, 16, 54 og især 71, samt 26 Aug., §§ne 8, 14 og 72, at ingen over- eller underordnet Toldembedsmand tør tillade sig at lade en Forseelse imod Toldanordningerne gaae upaataalt hen, om den end kun gjennem Rygtet er kommet til hans Kundskab, og om han end maatte finde de den ledsagende Omstændigheder nok saa undskyldende. Imidlertid maa der, med Hensyn til hvad de locale Embedsmænd i saa Henseende have at iagttage, gjøres Forskiel paa, om man har bestemte Varer eller Personer at holde sig til for den begaaede Urigtighed eller ikke.

a. Naar man har bestemte Varer eller Personer at holde sig til. Enhver Embedsmand, som opdager en Urigtighed, bør i dette Tilfælde strax derom skrive sin noisagtige, i Henhold til hans Embedsseed afgivne Rapport, hvori alle de factiske Omstændigheder, saaledes som han, om

forlanges, trøster sig til at bekræfte med Lovens Eed, fuldstændigen og tydeligen bør fremstilles, i Forbindelse med bestemt tarifmæssig Betegnelse af Anholdelses-Objectet og Angivelse af det Anholdtes Værdi; hvorhos den, for hvem Urigtigheden opdages, saavidt han er bekendt, bør nævnes; og endeligen den eller de Lovbestemmelser paaberaabes, som ansees overtraadte, samt den Straf paastaas, som man efter Lovgivningen eller tidligere Collegii Resolutioner troer anvendelig.

Er den Person, for hvem en Urigtighed opdages, uden at der er anholdt Varer, som ere tilstrækkelige til at udrede det eventuelle Strafbeløb, fremmed eller uvederhæftig og kan ikke stille Borgen, da maa han ifølge Tsgns. § 128 hæftes paa Personen.

Foruden at Varernes Værdi kommer væsentlig i Betragtning ved Fastsettelsen af selve Straffen og ved den Paastand, som i den Anledning skal nedlægges, er dens Udfindelse ogsaa af den Grund vigtig, at Tsgns. § 122 tillader Eieren af anholdte Varer at faae dem udleverede, forsaavidt de ei ere contrebandede, „imod at han stiller Borgen for den Værdi, som de ved Taration efter gangbar Markeds Priis ansættes til, samt for Afgifter og Procesomkostninger, ifald Sagen gaaer til Retten“. Dette maa ansees som en Ret for Bedkommende, ligesom det er en Ret for Toldvæsenet, endog ved Bødesager, at dække sig ved at tilbageholde den fornødne Quantitet af Varer, indtil sliq Borgen er stillet (Pl. 2 Novbr. 1822 ad § 162). Det er Inspecteur og Kassierer i Forening i Provintserne, og Toldinspektionen i Kjøbenhavn, som bedømme og paa sædvanlig Maade staae til Ansvar for den Borgen eller anden Sikkerhed, som antages (Instrux 12 Decbr., §§ne 35 og 37, a; 26 Aug., § 22).

Hvad angaaer Udfindelsen af Værdien, da skal den re skee for hver enkelt Post eller Baresort, hvormed Urigtighed forefindes, hvilket især bliver af Bigtighed, naar den eventuelle

Straf udfindes ved en Sammenligning mellem hvad der udgjør Mindst, halv Værdi eller 5fold Afgift (j. Circ. 24 Febr. 1816). — Det er ligeledes antaget, at Værdiansættelsen skeer af tvende andre Betjente end den eller dem, som have bevirket Anholdelsen. — Derimod tør Bestemmelsen i Circ. 23 Decbr. 1820, at naar den Paagjældende ei er tilfreds med Toldvæsenets Taration, skal Transittoldens 50folde Beløb ansees lige med halv Værdi, neppe forstaaes anderledes end som en Anviisning for Embedsmændene til en Tarationsmaade, der undertiden kan spare Bidsløftigheder, og navnlig som en Authorisation for dem til at lade sig nøie med den Værdiansættelse, som derved kunde udfomme, uagtet de maatte skjonne den for lav; men Circulairret kan aldrig blive bindende i Forhold til Eieren af det Anholdte, naar han paastaer „den gangbare Markedspræis“ (§ 122) for sin Regning fastsat af uvillige Mænd. Thi om man end vil antage et saadant Skjon udelukket ved Tfgns. § 28, naar Talen blot er om en Værdiansættelse til Told (hvortil der forresten i denne og den næste §§ Ord ingen bestemt Hjemmel synes at være, ligesom heller ikke Modsætningen til § 36 behøver at betyde Andet, end at Omkostningerne ved en Omvurdering altid maatte bæres af Yderne), saa er der formeentlig dog en Forskiel, naar Talen er om Udfindelsen af en Værdi, der skal lægges til Grund for et Straffean svar. Det kan, saavidt skjonnes, heller ikke have været Collegiets Mening at ville opstille en bindende Præsumtion om en saadan Værdi, naar der gives en almindelig, ligefrem og ingen Misligheder medførende Maade, hvorpaa den i Virkeligheden kan udfindes.

Rapporterne afgives af den, som opdager Urigtigheden, altsaa i Reglen af Opsynsbetjentene. Dis ses Forretninger kunne naturligviis ofte ikke tillade dem strax at gjøre deres Rapport, som de efter Instruxerne (resp. § 71 og 72) egen

lig skulde; men Rapporterne bør dog skrives saasnart som muligt og tillige med muligste Korthed, for at ikke Skriveriet skal afdrage vedkommende Embedsmænd fra de Opsynsforretninger, som for dem ere Hovedsagen. Det er allerede tidsspildende nok, at Rapporterne skulle affattes *in duplo*, idet den saakaldte Originalrapport er bestemt til Indsendelse til Collegiet, efter Omstændighederne (jfr. nedenfor) strax eller ved Maanedens Udgang. Den afleveres til den Ende, forsaavidt den er affattet af underordnede Embedsmænd, til ethvert Steds Toldinspektion, som efter Generaltoldkamrets Foranstaltning giver sin Paategning om den paastaede Strafs Lovmedholdelighed. Forinden Generalrapporten indsendes, skal den imidlertid af Regnskabsføreren være forsynet med Attest om, at Dupplicatrapporten af ham er modtaget (Circ. 15 Marts 1823).

Med Hensyn til Indberetningen til Collegiet, da er det (ifølge Circ. 10 Febr. 1798, 12 Jan. 1822 og 18 April 1829) kun Anholdelser af „særdeles Betydenhed“, eller hvormed der møde „saadanne Omstændigheder, som gjøre det nødvendigt at indhente Forholdsordre“, hvorom der strax skal indberettes. For andre Urigtigheeder bliver derimod den almindelige Regel, at Rapporterne først indsendes ved Maanedens Udgang, ledsagede af en Indberetning, der er schematisk affattet, overensstemmende med det sidstnævnte Circulaire *).

Ifølge Instrux 12 Decbr. 1797 § 38 paaligger det i Provindserne Toldkassererne **) bag i den indgaaende Toldbog at føre et eget Confiskationsregnskab, hvor Forflaring indføres om Rapporterne, efter det enhver meddeelte

*) Jfr. Albertus p. 57.

**) Ved Toldgrænsen i Jylland dog Grændsetoldinspecteuren, ifølge kgl. Resol. 22 Decbr. 1819.

forklobende Nummer, samt om Afgjørelsen og Berigtigelsen deraf, med Henviisning til, hvor de fgl. Rettigheder ere beregnede til Indtægt. — I Kjøbenhavn var det derimod ved Instrux 26 Aug. 1797 § 20, b oprindeligen paalagt Toldinspectionen at affatte Confiskationsregnskabet, men dette er nu (Coll. Sfr. 22 Aug. 1839) overdraget Dplagskriveren som et hans egentlige Embede uvedkommende Forretningstillæg.

b. Har man ingen bestemte Barer eller Personer at holde sig til, — saasom naar en Indsmugling vel er blevet bemærket, men uden at det har været muligt at attrapere Barerne eller Personerne, eller naar en Defraudation kun ved paafølgende Angivelse eller gjennem Rygtet er kommet til Toldembedsmændenes Kundskab, — i saa Fald vilde det for det Første ikke engang altid være passende at skrive en formelig Rapport (t. Ex. ikke over et blot Rygte), og det vilde ofte heller ikke befindes fyldestgjørende med Hensyn til den fgl. Interesse, om man endog strax indsendte en saadan Rapport og udbad sig Forholdsordre af Collegiet. Ofte kunne nemlig Omstændighederne være saa paatrængende, at den gunstige Leilighed til at faae en Defraudation fuldstændigen oplyst vilde gaae tabt, naar Collegiets Ordre til at lade den factiske Undersøgelse anstille skulde afventes. Det er derfor grundet i Sagens Natur og den positive Lovgivning (Efgns. § 82, ifrt. med Instrux 12 Decbr. 1797 § 9, 26 Aug. s. A. § 8), at ethvert Steds Overopsyn maa være baade berettiget og forpligtet til uophødeligen at træffe de fornødne Foranstaltninger til Forhørs Optagelse og anden retlig Undersøgelse af de factiske Omstændigheder, naar dette synes ham nødvendigt, for at opdage en formodet eller kun halvoplyst Mislighed. Cancelliet har i Sfr. 26 Juni 1830 derom yttret, „at ligesom Dommere i Almindelighed ere beføiede til uden høiere Ordre at optage Forhør til Dplysning om Lovover-

trædelfer, som ere Gjenstand for offentlig Paatale, saaledes maae de og paa vedkommende Toldinspecteurs Requisition være pligtige til paa lovlig Maade at anstille de Undersøgelser, som kunne tjene til at oplyse Told- og Consumtions-
svig, og derunder ifølge deres almindelige Pligt at fremme Lovenes Overholdelse, saavel som den fgl. Interesse og tillige, med særdeles Hensyn til Befalingen i Fg. 1 Febr. 1797 § 96, af al Glid stræbe at bringe slige ulovlige Handlinger for Lyset." Betalingen herfor er tilkjendegivet at skulle beregnes efter Sp. Reglm. 22 Marts 1814 § 21. I Kjøbenhavn er det Politidirecteuren, til hvem Toldinspektionen saaledes har at henvende sig; dog kan han ved en Kjendelse henvise Forhørets Optagelse til Hof- og Stadsretten (R. D. 18 Juli 1833).

Det er begribeligt, at denne hele factiske Oplysning af Sagen, hvad enten den skeer efter Toldinspektionens eller efter Collegiets Foranstaltning, aldeles ingen Indflydelse har med Hensyn til Nødvendigheden eller Iffenødvendigheden af det andet Moment i denne Materie, nemlig Sagens egentlige Paatale, hvorom senere. Toldvæsenet kan, efterat have faaet Sagen saa fuldstændigen oplyst, som det har villet, efter Generaltoldkamrets Behag lade den falde eller forfølge den videre. Men det er, om end Undersøgelserne have været nok saa vidtløftige og været nok saa længe, dog aldrig det Mindste videre end ved ethvert almindeligt Anholdelsestilsælde, ledsaget af Omstændigheder, der skjønes ligvide nok til strax derom at skrive Rapport. Efterat en Sag er foranstaltet retlig undersøgt, tjene sædvanlig de til Collegiet indsendte Forhørsudskrifter istedetfor den almindelige Rapport, som Toldvæsenet ellers skriver. Men der var absolut talt Intet til Hinder for, at jo en Embedsmand, især naar den hele Undersøgelse er paabegyndt og endt ved et eneste kort Forhør, kunde ligesuldt derom skrive sin Rapport og i Henhold til den vedseiede Udskrift ned-

lægge sin Paastand overeensstemmende med Anordningerne. — Heller ikke den Omstændighed, at Collegiet, efterat have modtaget Rapporten om et af Overopsynet likvid fundet Tilfælde, alligevel foranstalter Forhør desangaaende optaget *), eller at det henviser den af Toldstedet alt foranledigede foreløbige Undersøgelse til videre Forhørs Optagelse, begrunder den mindste Forandring ved det hele heromhandlede Moment, der i Forhold til Yderne altid maa ende med, enten at Paastand ikke bliver nedlagt, altsaa heller ingen Anholdelse foretaget, eller at den bliver nedlagt; i hvilket sidste Fald der først bliver Spørgsmaal om Paastandens Virkninger og de Retsmidler, hvorved disse kunne gøres gjældende eller ophæves.

II. Om Sagens Paatale.

Skjøndt Sagens Paatale, forsaavidt den gøres ved Domstolene, i Provindserne sædvanlig skeer for den samme Person, der har optaget Undersøgelserforhørerne, indsees det dog let, at den er aldeles forskjellig fra disse. Paatalen kan enten have den Hensigt at tillægge Paastanden om en vis Straf erigibel Virkning, eller at ophæve en saadan, hvor den ifølge Lovgivningen ellers maa antages at tilkomme en Paastand. I første Fald er det Toldvæsenet **), som paataler Sagen for Retten; i sidste er det den Paagjældende, over hvem, eller over hvis Barer Paastanden er nedlagt, som enten paaanfer Sagen for Generaltoldkamret eller paataler den for Retten.

*) Hvilket endog kan skee, hvor man har bestemte Personer at holde sig til, men neppe nogensinde, hvor man har tilstrækkelige Barer, undtagen hvis der kunde, foruden Confiskation blive Tale om Mulk.

***) Landsøverrets Dom 11 Febr. 1811 (Jurid. Archiv XXIX, p. 72) har derimod erkjendt Politiet uberettiget til at instituere nogen Paatale om Tolddefraudationer.

a. Om Paatale af Toldvæsenet.

Enhvert Steds Overopsyn, saaes det, var berettiget til at foranledige Forhør optagne til Dplysning om en Toldforseelse. Derimod bør den retlige Paatale, uden udtryffelig dertil meddeelt Ordre af Collegiet, ikke institueres af nogen Toldembedsmand, fordi det med den aldrig kan have saa paatrængende Hast, at jo sliq Ordre uden Skade vil kunne afventes.

Generaltoldkamret kan da enten frivilligt eller nødvoungent finde sig foranlediget til at lade en Sag forfølge ved Domstolene. Frivilligt fra Collegiets Side kan dette skee, fordi det af een eller anden Grund, maa skee endog blot for at have et Præjudicat, vælger saadan Afgjorelsesmaade, uagtet den paa staaede Straf ogsaa uden Domstolenes Mellemkomst vilde kunnet lade sig erequere. Nødvoungen er derimod Paatalen, naar den paa staaede Straf efter Toldforseelsens Bessaffenhed ikke kunde ventes erequeret uden Dom.

Hvilke Toldstraffe der ere erigible uden Dom er intet Sted udtryffeligen udtalt. Af Tfgns. §§ 123 og 126 kunde rigtig nok sluttet, at de alle eller dog Størsteparten kunde fordres erequerede uden Dom, idet de fleste reducere sig til Confiskation eller Pengebøder. Men foruden at dette dog ikke er Tilfældet med alle vore Toldstraffe (sfr. foregaaende Afsnit), gives der dog ogsaa Pengebøder, som ifølge Sagens Natur ei kunne anses erigible uden Dom (t. Er. efter § 92). For at kunne bestemme, hvor Dom behøves og hvor ikke, bør man derfor tage Hensyn til hvad Sagens Natur i Forbindelse med Tfgns. enkelte mindre bestemte Forstrifter tilliger om hver enkelt Art af Toldforseelser.

Hvad da først de almindelige directe Toldovertrædelser angaaer, hvor man i Reglen altid har Varer at holde sig til, da behøver Toldvæsenet i Anledning af disse ikke selv at tage Dom for at tillægge dets Paa stand erigibel Virkning (§ 123, første

Membrum); saameget mindre som Fogedens Assistance her slet ikke behøves, saalænge Paastanden ei overgaaer Barernes Vardi eller det Pengebeløb, som derfor er deponeret. Derimod synes det i og for sig mere tvivlsomt, om Dom kan undværes, naar der foruden Barernes Confiskation skal erlægges Mulk, eller naar Barerne ere udliveredede imod Caution eller imod Beviis af Modtageren, og Betaling negtes. — Hvad det første af disse Tilfælde angaaer, da hjemler dog § 123 („blive Bønderne, naar saadanne desuden forfalde, at indfordre, uden at videre Rettergang eller Dom finder Sted.“) ligefrem Lovligheden af Execution uden Dom, endsskjønt det vel kan være hævedet, at Generaltoldsamret alligevel har søgt Bedkommende. — Hvad det andet Tilfælde angaaer, at anholdte Barer ere udliveredede imod Caution eller imod Beviis af Eieren for, at han indestod for Følgerne, da bliver det i Provindserne Toldinspecteurens og Kassereens, i Kjøbenhavn Toldinspecteurernes Sag at faae Beløbet indkasseret, siden de herfor staae til Ansvar (ifr. det Foregaaende). De maae i alt Fald selv tilsvare de Pengebøder, for hvilke Barerne kunde have hæftet, naar de ei vare blevne udliveredede imod en mangelfuld Sikkerhed; og det bliver Gjenstand for et privat Søgmaal mellem dem og Bedkommende, hvis han negter godvilligen at betale. Der kan i det Høieste tilstaaes dem beneficium processus gratuiti, men den hele Sag maa blive den fgl. Raase og Anholderne uvedkommende. Execution uden Dom vil altsaa her ei kunne ventes gjort.

Mulktene for de indirecte Toldforseelser, saasom ulovlig Vossen eller Laden af toldfrie Barer, Seglbrud, skjulte Skibsgjemmer, Overtrædelse af Tjyngs § 204, af §§ne 228 og 229, m. fl. synes nærmest at være de „Bøder“, om hvilke der handles i §§ne 126 og 127. Den førstnævnte § siger, at naar den Skyldige ikke retter for sig, „inddrives de paa lovlige Maade ved Eres-

cution". Alle Fogeder ville vistnok ikke være enige om at forstaae „paa lovlig Maade“ om en Execution uden Dom, i Særdeleshed ikke naar disse Ord sammenlignes med de ganske anderledes bestemte Udtryk i § 123 („uden at videre Rettergang eller Dom finder Sted“). Det er derfor uden tvivl det Rigtige at antage, at hvor Bøder ei knytte sig til en bestemt Bares Anholdelse skal der erhverves Dom, forinden de kunne inddrives. En Fortolkning af § 126 i Modsetning til § 123, som ogsaa bestrækes af den paafølgende § 127, der udtrykkelig forudsætter, at Nogen kan blive saggivet for Bøders Skyld. Thi ellers vilde denne §, foruden ved frivillig Saggivelse af Collegiet, alene kunne finde Anvendelse paa Bøder for Hindringer, verbale og reelle Injurier imod Betjente, samt paa § 394 om Mulk for den, som bestifter en Toldembedsmand; men det vilde være besynderligt, om Lovgiveren havde indklædt Bestemmelserne for 2 saa specielle Slags Lovovertrædelser, der i en vis Forstand ikke engang kunne kaldes egentlige Toldforseelser, i en saa almindelig Form, som Tilfældet er med §§ne 126 og 127, hvilke i Forbindelse med § 128 endog udgjøre et eget Nummer med Overskrift „Bøders Inddrivelse“.

Det maa nemlig om de to nævnte Slags Forbrydelser (efter Tfgns. §§ 91—94 og efter § 394) anses utvivlsomt, at de derfor ifaldne Bødestraffe ligesaa lidet som de corporelige Straffe, der kunne blive anvendelige efter Fig. 4 Decbr. 1833, §§ne 16 og 17, nogensinde kunne fordres erqverede uden Dom; men de ere Gjenstand for Justisaction, der anlægges paa sædvanlig Maade af det Offentlige. Dette følger baade af Sagens Natur og med Hensyn til §§ne 91—94 tilfølge af Canc. Str. 21 Decbr. 1824. — Det er heller ingen Undtagelse herfra, men er grundet i den almindelige Retsvirkning, hvormed man efter de danske Love kan mindelig og uden Dom paatage sig at lide Straf, der blot angaaer Formuen, at

Generalkoldkamret, i Henhold til den ovennævnte Canc. Skr. (Sfr. Cont. Circ. 10 Septbr. 1825), sædvanlig gjennem vedkommende Amtmand eller Magistraten i Kjøbenhavn forelægger den Paagjældende, som har overtraadt §§ne 91 og 92, Balget mellem justitiel Forfølgning og frivilligen at underkaste sig den Mulkt, som Collegiet i saa Fald med erigibel Kraft dicterer fra 20 100 Rbdlr. *) — En anden Maade, hvorpaa verbale Injuriesager imod Betjente efter § 91 kunne afgjøres, er, at vedkommende Betjent gives fri Proces til selv at forfølge Sagen. (Canc. Skr. 9 Octbr. og 24 Decbr. 1824).

Seer man dernæst hen til de Straffe, som bestaae i Creditoplagsrets, Borgerstabs og Bevillings Forbrydelse m. v., da kunde det vel synes som om Dom ei behøvedes for at erquire en Straf, saavidt den blot bestod i at Toldvæsenet negtede en Kjøbmand at tage Varer paa Creditoplag eller betog ham Afdgangen til lignende Fordele, som fra Toldvæsenets Side kunde være indrømmede. Men ligesom dette allerede ikke kunde finde Anvendelse ved Borgerstabs Forbrydelse, saaledes synes ogsaa Creditoplagsretten og lignende almindelige Begunstigelser at være gaaede over til at blive en saa bestemt Ret for Vedkommende, at den ikke burde kræves ham uden efter lovlig Rettergang **).

Vil man slutteligen sammensatte den hele Undersøgelse, om hvilke Toldstraffe der kunne erquires uden Dom, til et endeligt Resultat, da bliver dette i Henhold til det Foregaaende: at Toldvæsenet kun med fuldkommen Sikkerhed kan fordre de Pengestraffe inddrøve, som overeensstemmende med Tfgns. §

*) Nyere Domme om Fornærmelser imod Betjente findes i Jur. Tidsskrift XXVI, 176 og XXXIV, 261 og 276.

***) Imidlertid skal dog Praxis i denne Henseende være forskellig.

123 knytte sig til en bestemt Vare=Anholdelse; at det med Hensyn til en Deel af de andre Bøder, saasom for ulovlig Løssen og Løden af toldfrie Varer, for Seglbrud, skjulte Skibs=gjemmer m. v., er tvivlsomt, idet een Foged kan vægre sig ved en Execution, hvortil en anden muligt findes villig; at det med Hensyn til Bødestraffene efter Tfgns. §§ 91—92 og § 394 maa ansees tvivlsomt, at de, i Mangel af Betkommendes Valg mindeligen at rette for sig, ere Gjenstand for justitiel Forsøgning; ligesom det endeligen antoges, at Creditoplagsret m. v. alene burde kunne forbydes efter Dom.

Jeg skal til dette Punkt blot endnu tillade mig at bemærke, at det, ifølge Landsover= samt Hof= og Stadsrets Dom 13 Juni 1835 *), maa antages tvivlsomt, at Sager, som af General=toldkamret anlægges for Toldsvig, skulle behandles gjæsterets=viis (ifr. og Tg. 12 Decbr. 1838 § 30), hvilket ifte ligefrem fulgte af Tfgns. § 119.

b. Om Paatale af den Paagjældende.

Den Paagjældende, over hvem, eller over hvis Varer en Paastand af Toldvæsenet er nedlagt, behøver naturligviis Intet i den Anledning at foretage til sin Befrielse, førend han bliver sagsøgt, saafremt Tilfældet er af en Bestaaffenhed, at Toldvæsenets Paastand ei kan tillægges erigibel Virkning uden Dom. Men maa dette antages, da er det intet Sted foreffrevet, at Toldvæsenet formeligen skal meddele den Paagjældende Underretning om den over ham nedlagte Paastand, fordi Lovgiveren sandsynligviis har forudsat, at Execution uden Dom alene kunde finde Sted for Handlinger, hvis Retstridighed og Opdragelse, samt den derfor nedlagte Paastand af Toldopsynet ifte kunde blive Bedkommende ubekjendt.

*) See Jur. Tidsskrift XXXIII, p. 133.

Den Paagjældende kan da enten paaanke Sagen ved Klage til Generaltoldkamret, som ifølge Tfgns. § 117 skal være indsendt inden 14 Dage efter Anholdelsen, eller paatale den for Retten, hvilket skal ske inden 4 Uger efter Anholdelsen, eller efterat Svar fra Collegiet, til hvilket han først kan henvende sig, er kommet ham tilhænde. Om Sagnes Behandling i første Instans, der er gjæsteretsviis, om dens Appel umiddelbart til Høiesteret *) m. v., maa jeg henvise til Tfgns. §§ 119—121. — Det fortjener imidlertid vistnok at udhæves som en den danske Toldlovgivning eiendommelig Bestemmelse, at det staaer den Paagjældende frit for, som alt bemærket, at paatale Sagen for Retten, om han endog først har forsøgt den afgjort ad den conventionelle Wei ved Klage til Collegiet, saafremt han ei er tilfreds med dettes Afgjørelse. Der maa være særdeles, mig dog ubekjendte, Grunde i Hertugdømmernes Forhold, hvorfor man i § 302 af den tydske Tg. 1 Mai 1838 har fraveget hiin smukke Bestemmelse i den danske Toldforordning, skjøndt hverken Idere eller Toldvæsen her i 40 Aar have sporet Misligheder deraf.

Naar en Toldovertrædelses Sag kommer under Domstolens Paafjendelse, være sig at det er som Justitsfog, eller som Gjæsteretsfog formedelst Paatale af Generaltoldkamret eller af den Paagjældende, vil dens Udfald ofte væsentlig komme til at beroe paa, hvilken Troværdighed der kan tillægges Toldbembedsmændenes Rapporter. Naar Lovgiveren ikke tillagde dem en særegen Troværdighed, vilde det i de fleste Tilfælde være umuligt at tilveiebringe noget Beviis imod den Skyldige. Det bestemmes derfor i Tfgns. § 97, at de Rapporter, som Betjentene „afgive om hvad, som paa deres Poster,

*) Jfr. Vds. D. Dom i Jur. Tidsskrift XXVII, p. 153.

eller medens de varetage deres Forretninger i Tjenesten, forefalder, især naar de utilbørligen beegnes, skulle, naar ingen Vidner findes, i alle Tilfælde agtes og ansees som de, Politiets Betjente afgive om Fornærmelser imod dem, eller mod de Anordninger, til hvis Overholdelse de ere bestiftede." Der er altsaa om den Grad af Troværdighed, som kan tillægges Toldofficianernes Rappporter, henviist til hvad der gjælder ved Politioæsenet, hvor det som almindelig Regel er antaget, at to Betjentes overeensstemmende og beedigede Forflaring, endog om de mod dem udviste Fornærmelser, afgive fuldt Beviis, naar intet andet findes *). — Til yderligere Dplysning denne Materie vedkommende kan mærkes Canc. Skr. 19 Aug. 1830, hvorefter Betjentes beedigede Rappporter maae ansees som Vidnes-Eed og ikke som Parts-Eed, saaledes at een Betjents beedigede Rapport, naar den bestyrkes tillige af Omstændighederne, dog kun har tilfølge, at den Anklagede paalægges Befrielses-Eed, samt, hvad enten han aflægger denne eller ikke, Sagens Omkostninger. Ved Landsovers, samt Hof- og Stadsrets Dom 20 Jan. 1823 forkastedes derimod en beediget Rapport af 2 Betjente, fordi den var svæffet ved de øvrige i Sagen tilveiebragte Dplysninger **). En anden Dom af 20 Marts 1832 bekræftede det utvivlsomme Resultat, at en Toldbetjents edelige Vidnesbyrd, skjøndt det angik Fornærmelser imod ham selv, afgav fuldt Beviis i Forbindelse med et lovligt Vidnes dermed overeensstemmende Forflaring ***).

*) See Kolderup Rosenvinges Politieret, 2den Udgave p. 24. Jfr. Landsovers samt Hof- og Stadsrets Dom i Jur. Tidsskrift VII, b, 129.

***) See Jur. Tidsskrift IX, b, 186.

***) See Jur. Tidsskrift XXVIII, p. 144.

III.

Om Straffens Fuldbyrkelse og Provenüets Deling.

Naar Straffedommen i en af Justitien eller Generaltoldekamret eller den Paagældende selv anlagt Sag er faldet, eller naar Paatale inden rette Tids Udlob af denne er forsømt (§ 123), være sig at han har henvendt sig til Collegiet med Klage eller ikke, saa bliver der Tale om Straffens Fuldbyrkelse. Forsaavidt Sagen har været forfulgt af Justitien, have vi her ikke videre med den at gjøre; thi det bliver naturligviis da ogsaa Overøvrighedens Sag paa sædvanlig Maade at foranstalte Straffen ereqveret. I andre Tilfælde er der derimod Afskilligt for Toldvæsenet at iagttage, efterat Straffedommen er faldet, eller, hvor Dom ei behøves, efterat Tiden til Paatalen er udlobet. Jeg har ikke kunnet finde nogen mere passende Benævnelse, for at betegne de herhenhørende Bestemmelser, end den i Overskriften brugte, der indbefatter Begyndelsen og Enden, saa at sige, paa det hele Straffemoment. Imidlertid giver det, som Toldvæsenet i saa Henseende har at iagttage, formeentlig Anledning til atter at adskille de 3 Rubriker: a) Bødernes Indfordring, Inddrivelse eller Afsoning. b) De anholdte Varers Realisation. c) Provenüets Deling. Dog vil det af hvad der i foregaaende Afsnit blev anført om Straffene være klart, at de to førstnævnte Punkter ikke i Tidsfølgen slutte sig til hinanden; men snart kan der ved en Straf være Tale blot om det ene af dem, snart om dem begge samtidigen, snart om det andet Punkt længe førend om det første.

a. Om Bødernes Indfordring, Inddrivelse ell. r. Afsoning
(Gjældsfængsel).

Der bliver kun Tale om at indfordre eller inddrive Bøder, naar der ingen anholdte Varer er at holde sig til, eller naar

der foruden disses Confiskation endnu skal erlægges Pengebøder. — Ere disse forfaldne, iffe paa Grund af en Dom, men formedelt manglende Paatale, da maa ogsaa vedkommende Confiskations-Regnskabsfører ifølge § 126 være berettiget til at indfordre, eventuelt til at lade dem inddrive ved Fogedens Hjælp, uden at afvente Generaltoldkamrets Approbation paa Toldstedets derom gjorte Indberetning, saafremt Forseelsen er i Anordningerne belagt med en bestemt angivet Straf, og ingen særegne Omstændigheder tale enten for Forandring „i Anordningernes Bestemmelse eller gjøre sammes Anvendelse tvivlsom“ (Circ. 12 Jan. 1822). Men ligesom i de sidstnævnte Tilfælde Collegiets Ordre skal afventes, endog blot inden Mulkterne indfordres, saaledes bør Toldkamrene heller neppe uden udtryffeligg Approbation indlade sig paa at fordre de Bøder afføede, som de vare competente til at lade inddrive, men for hvilke de iffe have kunnet erholde Fyldestgjørelse af den Skyldiges Midler. Ifgn. § 126 henviser i saa Henseende til de almindelige Anordninger, og blandt disse maae vistnok Ordrene: „Dom, Forlig eller Resolution“ i Ifgn. 16 Novbr. 1836 § 1 urgeres, saa at Generaltoldkamrets udtryffeligg Resolution steds bør erhverves.

Ere Bøderne ifkendte ved en Dom, da kan det formeentlig iffe engang vedkomme Toldkamret at indfordre eller inddrive dem, medmindre udtryffeligg Ordre hertil skulde blive det tillagt. Det er sædvanlig Kammeradvocaten eller hans Fuldmægtig, som i saa Fald paa Generaltoldkamrets Annodning besørger Mulkterne inddrevne, og i Mangel af Fyldestgjørelse, ligeledes efter forudgaaet Dpfordring, foranstalter dem afføede paa Kroppen efter sædvanlig Dmgang. Forsaavidt Mulkten derhos overstiger 400 Rbdlr., kan Collegiet efter Ifgn. 16 Novbr. 1836 § 2 anvende Gjældsfængsel mod den Skyldige, indtil han betaler det Overskydende. Et Middel, som dog sjelden

eller aldrig vil blive anvendt. Men om Generaltoldkamret end ikke fandt sig foranlediget til selv at anvende det, staaer det formeentlig dog ikke i dets Magt at forbyde den eller de, hvem Mulktribløbet ganske eller tildeels tilfaldt (jfr. det Følgende), for sin Andeel at forsøge Gjældsængsel inod den Skyldige, overeensstemmende med Fgn. 16 Novbr. 1836 § 4.

Det Foregaaende finder ifølge Fgn. 16 Novbr. 1836 § 6, med de der anførte Modificationer, ogsaa Anvendelse paa de Tvangsulfter, hvoraf Toldlovgivningen, som det vil erindres, har adskillige, t. Ex. efter Fgn. §§ 150, 228 og 229. Strafrenten efter sidstnævnte § er i flere Domme characteriseret som en almindelig Dagmulk til det Offentlige *). Det Samme maa ogsaa gjælde om Mulkterne efter §Sue 156 og 174. Mere tvivlsomt er det, om den halve pCt. maanedlig, som omtales i § 301 at skulle erlægges fra Udførselsdagen at regne af Afgifterne for Varer, hvis Losningsattest er udeblevet, om den kan fordres affonet paa Kroppen i Mangel af Midler til at betale den. Det synes ikke antageligt, thi den nævnes hverken i Sen, ei heller i Pl. 25 Juni 1818 til denne §, som en Mulk. Den udgjør kun den almindelige Handelsrente, der kunde tænkes fastsat ikke som Straf (thi Sns Slutning indeholder en anden), men kun til Forebyggelse af, at Vedkommende ei skulde lucrere ved at skaffe sig en Henstand med Betalingen af Indførselsolden, som han, t. Ex. for ikke creditoplagsberettigede Varer, ellers ikke kunde erholde. Den halve Procent maanedlig blev da herefter kun at betragte som en Gjæld, der lige med selve Afgiften og maaskee med samme Fortrinsret (§ 75, No. 2) kunde inddrives ved Dom, eventuelt ved Hjælp af Gjældsængsel, men aldrig affones med Kroppen.

*) Jfr. t. Ex. Jur. Tidsskrift XXVIII p. 281.

b. De anholdte Varers Realisation.

Herunder henhører Realisationen baade af de Varer, som ere anholdte til Confiskation og til Bøders Erlæggelse. I begge Tilfælde er Rettens Middell ufornødent for at erøvere Straffen. Men det maa vel bemærkes, at Realisationen af det Anholdte ikke altid følger efter, men ofte kan gaae forud og finde Sted, endnu inden man kan vide, om den paastaede Straf vil blive upaaanket af den Paagjældende, eller stadfæstet af Collegiet eller Domstolene. Den almindelige Regel er vel efter Tfgns. § 113, at anholdte Varer skulle opbevares paa den der beskrevne Maade indtil Sagens Uddrag; men den paa følgende § 114 gjør strax selv en Undtagelse med Hensyn til Varer, som hastigen kunne bedærves, hvilket vel maa antages at indbefatte andre analoge Tilfælde. Ligesaa vil det erindres, at Ciren ifølge § 122 kan forlange sine Varer udlivered, naar han vil, under Sns Betingelser; i hvilket Fald den af ham stillede Sikkerhed bliver at ansee som et virkeligt Realisations-Provenü. — Den forudgaaende Realisation vil da i Almindelighed falde sammen med eller gjøre overflødig den foreløbige Taxation af det Anholdte, hvis Værdi Rapporterne skulle angive (sfr. det Foregaaende). Nødsages Toldvæsenet efter § 114 til selv at realisere en Vare, forinden den nedlagte Paastand er stadfæstet, da bør dette ifølge Sn og Sagens Natur altid skee ved offentlig Auction, for at sikkre Toldvæsenet imod Efterkrav, hvis Aaholdelsen underkjendes *). — Hvad angaaer den egentlige efterfølgende Realisation, da skeer den vel sædvanlig ved Auction; men der er dog Intet til Hindre for, at anholdte Varer, hvor Omstændighederne maatte tale derfor, bortsolgtes underhaanden.

*) Undtagelsen efter § 115 vedkommer os ei, da den blot angaaer consumptionsbare Varer.

Ved Realisationsmaaden er da følgende at iagttage. — Det er Kassereeren (Grændsetoldinspecteuren) i Provindserne og Toldinspektionen i Kjøbenhavn, som foranstalter anholdte Varer bortsolgte, paa sidstnævnte Sted sædvanligviis ved Toldbodauctionerne (Instrne. resp. § 37, g og 20, b). — De fremmede *) Varer skulle ifølge Circ. 18 Mai 1816 i Reglen bortsælges som Transitvarer, med Undtagelse af de til Indførsel forbudne, som skulle sælges til Gjenudførsel, herfra dog undtagne raffinerede Sulfere, hvilke maae sælges til Forblivelse imod en Told af 10 pCt. Uagtet Circulairets udtrykkelige Bestemmelse om det Modsatte, lader dog Revisionen det passere **), at anholdte Varer bortsælges fortoldede, saaledes at Kjøberne kun have Auctionsbudet at udrede. Dette kan ogsaa i mange Tilfælde være hensigtsmæssigt, især naar Tølen er om forskellige smaa Vareforter, som kunne ventes at finde Kjøbere udenfor den egentlige Handelsstand. Derimod bør Circulairet aldrig fraviges, naar Tølen er om større Varepartier, som kunne blive Gjenstand for en fleersidig Handelspeculation, ved hvilken det kan være til væsentlig Hinder, at Varerne sælges fortoldede, da rettelig erlagt Told, som det vil erindres, her ikke tilbagebetales (Efgns. § 76), i alt Fald ikke uden efter Fradrag af 5 pCt. (Circ. 18 April 1812). Det er vedkommende Toldkammers Sag at være opmærksom paa i saa Henseende at træffe den fordeelagtigste Forauktionerings-Maade, uden at lade sig vilbiede af, at Auctionsdirecteurerne kunne være mere tilbøielige til at sælge Varerne fortoldede, idet Canc. Skr. 2 April 1822 (Jfr. 30 Septbr. og 9 Decbr. 1815) vel er til Hinder for, ved

*) Indenlandske udførselstoldpligtige Varer og Klude, som ere anholdte, idet de forsøgtes udsnegne, bortsælges naturligviis som indenlandske.

***) See Albertus p. 60.

Auctions-salaires Beregning at tillægge de tarifmæssige Afgifter til Auctionsbudet, naar Varer bortfælges ufortoldebe, men derimod ikke for at beregne fuldt Salair af dette Bud, uden Fradrag af Toldafgifterne, naar Varerne sælges fortoldebe *).

Med Hensyn til Handelslaugenes eenfaldige Interesse har det Spørgsmaal været reist, om Toldvæsenet kunde være berettiget til at bortfælge Varerne i mindre Partier, end Fgn. 4 Aug. 1742 (smhldt. med Pl. 23 April 1817) hjemler. Canc. Sfr. 21 April 1830 har i saa Henseende negtet, at der kunde paalægges Toldvæsenet nogen Indstrænkning, men tillige har en anden Canc. Sfr. 21 Decbr. 1833 dog formeent, at Billighed talte for ikke heller at gaae Handelslaugene for nær, ved at forauktionere i altfor smaa Partier.

Der staaer ved dette Punkt blot eet Spørgsmaal tilbage, nemlig: hvad der skal gøres med Restbeløbet af en realiseret Vare (der kun var anholdt til Mulkst **) af halv Bærdi eller 5fold Afgift), naar Eieren ikke senere melder sig? Det har været antaget, at naar Eieren ikke inden Aar og Dag meldte sig, kunde Restbeløbet i det nævnte Tilfælde som en res derelicta beregnes den fgl. Rasse til Indtægt (R. D. 18 Mai 1820). Saadan Formening vilde imidlertid vistnok neppe blive taget tilfulde, naar Vedkommende for Domstolene vilde gjøre sin Ret gjældende. Thi for det Første er en Vare ikke at behandle, og Eierens Ret til Restbeløbet af den kan ikke præscriberes, som om den var Hittegods, naar det er vitterligt, at

*) Det her Anførte finder og Anvendelse ved Strandingsauktioner, kun at det ved Conditionernes Approbation for disse bliver vedkommende Amtmands Sag at varetage Handelens og de Paa-gjældendes Løb (see Fg. 28 Decbr. 1836 § 26).

**) Mulkten beregnes naturligviis af Nettoprovenuet efter Fradrag af Auctions-salair, Told og alle Omkostninger.

den aldrig kan være blevet anholdt til blot Mulkts*) Erlæggelse, uden at Een har frembudt den eller fulgt med den, altsaa at den af Toldvæsenet ikke har været „hittet“. For det Andet, selv om Restbeløbet af den kunde ansees som Hittegods, var det dog ikke den fgl. Kasse, som det skulde beregnes til Indtægt, men vedkommende Politiekasse, overensstemmende med Anordningerne (sfr. Pl. 28 Septbr. 1767, 8 Juni 1811 og 5 Decbr. 1812).

c. Provenuers Deling.

Man har i Danmark, ligesom i mange andre Lande, fundet det en passende Opmuntring for Toldofficerterne til Virksomhed og Paapassenhed at interessere dem umiddelbart i de af dem opdagede Toldforsæelser, ved at tillægge dem Andeel i Provenüet af de derfor ifaldne Confiskationer eller Pengebøder. Fortrinene ved en saadan Ordning af Forholdene maae vistnok ogsaa antages at overgaae de Misligheder, som unegteligen kunne flyde af, at Lovgivningen er nødsaget til at tillægge de selsomme Betjentes Rapporter en extraordinair Troværdighed, hvilke kunne have en meget nærliggende materiel Fordeel af at afgive dem falske. En Betænkelse, som især kunde vinde Styrke i et Land, hvor de underordnede Toldembedsmænds Kaar ingenlunde kunne kaldes gode; men som alligevel maa vige for de overveiende Grunde, der tale for i denne Henseende at hentye til Egoismen som Drivspjeder.

Lfgns. §§ 131—135 indeholde de almindelige Regler for „confiskerede Vares og Bøders Deling“. — Det bliver herefter en Grundsætning, at Kongens Kasse aldrig forbeholdes nogen Deel hverken af Bøder eller Confiskationer.

*) Not derimod til Confiskation, t. Ex. hvis en Vare fandtes henkastet i Grændsete-distriktet.

Kun hvor det i Anordningerne udtrykkelig siges, tilfalde Bøderne Stedets Fattige (t. Ex. efter SSne 91 og 92). Ellers tilfalder Provenüet af Confiskationer og Bøder Anholderne, efter de lovbestemte Fradrag (hvorom nedenfor) til Regnskabsforererne og til de saakaldte „Stiftelser“, nemlig Børnehuset, samt Sø- og Landetatens Dvæsthuss i Kjøbenhavn. Efgns. Regler om hvem Provenüet tilfalder, i Forbindelse med Instruxernes nærmere Bestemmelser om Delingsmaaden (hvorom ret sirar), kunne dog ingenlunde ansees udtømmende.

Der gives nemlig i selve Toldforordningen adskillige Bøder (saasom efter SSne 150, 156, 174, 228 og 229 *)), hvilke ikke ere bestemte at skulle tilfalde Stedets Fattige, og som der ei heller vilde være nogen Grund til at tillægge Embedsmændene, fordi der i Almindelighed ingen Fortjeneste af dem har kunnet været udviist ved de Forseffers Opdagelse, for hvilke Bøderne ere fastsatte. Paa den anden Side kunne de dog under ingen Omstændigheder tillægges den fgl. Kasse, paa Grund af det saa bestemte Afkald i § 131. Man har da, under Lovgivningens rigtignok mærkelige Taushed om saa nærliggende Tilfælde, valgt den formeentlig rigtige Udvei at henlægge deslige Bøder til Generaltoldkamrets Fattigkasse, det saakaldte Understøttelsesfond, bestemt til Hjælp for trængende Toldembedsmænds Enker og Børn. Rigtigheden heraf bestyrkes ogsaa ved Ordsejgn. 12 Decbr. 1823, SSne 27, 28 m. fl.

Hvad angaaer Delingsmaaden af Provenüet, som udfommer efter Fradrag af alle Anholdelses- og Realisations-

*) Det Samme maatte ogsaa antages om § 301, saafremt man ikke med mig vil ansee den halve pCt. som en Rente, der tilfalder den fgl. Kasse (jfr. ovenfor).

omkostninger, da ere Reglerne ikke ganske de samme i Provindserne og i Kjøbenhavn *).

3. Provindserne **) skeer Delingen efter Instr. 12 Decbr. 1797, §§ne 73—78. Anholderne beholde selv af confiske= rede Varers Provenü 60 pCt., 34 gaar til halv Deling mellem Stiftelserne og 6 pCt. tilfalde Kassereen, som aflægger Regnskab og Rigtighed for samtlige Anholdelser. Lige med Confiskations-Provenü bliver naturligviis det Equivalent at ansee, som t. Ex. efter Tsgns. § 105 (ifrt. med Pl. 25 Juni 1818) og § 301, samt i lignende Tilfælde kan blive at erlægge, naar selve de confiskable Varer ei ere tilstædefomne. Derimod maa den Vare-Værdi, som efter Pl. 30 Juli 1828 ad § 210 kan blive at erlægge ved Siden af Varens Confiskation, henføres til „Boder“. — Boder deles nemlig efter andre Regler end Confiskationsprovenüet. De tilfalde alene Opdageren af Urigtigheden, blot med Afdrag af 5 pCt., som kvartaliter (Circ. 29 Martz 1825) indsendes til Collegiet, for at samles i en Kasse (hidtil Extrakassen) „til Understøtning og nogen Hjælp i Alderdommen for de Underbetjente, som have tjent troilgen, men formedelst Alderdom, Svaghed eller andre Tilfælde ere satte ud af Stand til længere at kunne varetage Tjenesten“ (Instrns. § 74). Dette er vistnok en paa Grund af Diemedet meget hensigtsmæssig Afkortning. Derimod er det et reent finantielt Brud paa et i og for sig rigtigt Princip, at de Toldvæsenet aldeles uvedkommende „Stiftelser“ ere tillagte saa betydelig en Andeel i Confiskations-Provenüet. Og da disse Stiftelser, i Mangel af denne dem tillagte Andeel, maatte have været paa

*) Confiskationer og Mult-Provenüet af Consumtionsfvig deles efter egne i Instruxerne indeholdte Regler, som ei her vedkomme os.

**) Altes med Undtagelse af Grændsetolddistrictet, om hvilket see Ordtsfgns. § 28.

anden Maade understøttede af det Offentlige, saa indsees det, at den sgl. Kæsers Renunciation i Tsgns. § 131 i Grunden har langt mindre at sige, end man efter de omfattende Udtryk skulde troe. Naar Inspecteuren, Over- eller Underbetjentene i Provindserne samlede anholde eller opdage, tage de, ifølge Instrns. § 76, Alle lige Deel i Provenüet *). — Med Anholdelse eller Opdagelse efter Angivelse forholdes efter Tsgns. §§ 136 og 142 (sfr. Tg. 2 April 1814 § 18 og Tg. 12 Decbr. 1838 § 28). Naar Angiveren forlanger det, maa hans Navn under Straf, som Collegiet bestemmer, ikke bekendtgjøres for Uvetkommende (Instrns. § 78). — Simple Koerskarle ere ogsaa (s. Coll. Str. 17 Juli 1819 **) blevne tillagte Andeel i Anholdelser, uagtet deres Forretning blot har været at roe de anholdende Betjente. Sædvanlig faae de halv Deel imod Betjentene, naar de blot roe og blive i Vaaden; Andeel lige med Betjentene, naar de deeltage med dem i Anholdelsen, samt understrive Rapporten (s. Coll. Str. 13 Septbr. 1828 til Middelfart).

I Kjøbenhavn forholdes med Delingen efter Instr. 26 Aug. 1797, §§ne 73—77, som indeholde følgende særlige Bestemmelser. — Anholderne beholde af confiskerede Varer hele Værdien, naar denne „ikke opnaaer 100 Rdlr.“, hvilket i Forbindelse med det Næstpaafølgende maa forståaes: ikke overstiger 100 Rdlr.; idet der siges, at hvis Værdien er af høiere Beløb, „erholde Anholderne 100 Rdlr. forud“, og af det Øvrige 50 pCt. De andre 50 pCt. deles saaledes, at Toldinspecteurerne

*) I Grændsetolddistrictet (Coll. Str. 18 Novbr. 1820) og maa-
 see flere Steder gives dog særlige Bestemmelser om Delingen mellem
 Overordnede og Underordnede efter hine forskjellige Grad af Deeltagelse
 i Anholdelsen. Ligesaa ved Krydstoldraaset.

**) Albertus p. 65.

erholde 16 pCt. og „Stiftelserne“ 31 pCt. — Bøder tilfalde i Kjøbenhavn (ifølge § 74) uden Afdrag den eller dem, som have opdaget Forseelsen, „og — føies der til, ligesom i den ovennævnte provindsfelle Instrux — beviisliggjort den“. Dette Tillæg bør imidlertid neppe forstaaes saa strengt, at Beviiisbyrden ubetinget skulde paahvile den, som vilde paastaae sig de ifjendte Bøder tillagte. Det maa formeentlig være tilstrækkeligt, at Bedkommende ved sin Rapport eller Anmeldelse har foranlediget den Undersøgelse, hvoraf Mulktifjendelsen er fremgaaet som endeligt Resultat. I det Høieste kunde de citerede Udtryk begrunde Ret for Generaltolksamret til at gjøre Brug af den det ved Instruxernes §§ 77 tilstaaede Myndighed til at bestemme Delingen efter Omstændighederne. En Myndighed, som ifølge de citerede §§'s Udtryk dog maa ansees i Almindelighed bundet til den Betingelse, at Anholdelsen eller Opdagelsen er skeet efter Foranstaltning af Collegiet.

Til Materien om Provenüets Deling i det Hele kan mærkes, at en Overretsdom 11 Jan. 1811 *) har bekræftet, at en Toldbetjent, der efter Anmodning af en anden forestaaer dennes Post i nogen Tid, derved alene bliver berettiget til den lovbestemte Andeel i Provenüet af de Urigtigheder, som han imidlertid opdager. — Twistes der ellers mellem Embedsmænd om, hvo der er Anholder eller Opdager, maae det formeentlig være Understrifterne paa Rapporten, som gjer Udslag i Mangel af andet Beviis. Desaaarsag bør enhver Betjent, ogsaa med Hensyn til sin egen Interessé, være forsigtig med at tillade en udelagtig Kammerat at medunderskrive. Noget, som vel oftere kan være skeet, for at erholde Udseende af Virksomhed i Generaltolksamrets Dine. Pl. 5 Septbr. 1820 til Tfgns. §§ 132 og 136 bestemmer, at den

*) Jur. Archiv XXIX, 10.

Anholdere eller Angivere tilfaldende Andeel af confiskerede Barers Bardi eller af Boder ei skal være underkastet Concours eller Beslag. Ligesom og Circ. 24 Juni 1837 har fortolket den i Anholdernes Faveur givne Tilladelse (sgl. Resol. 17 Marts 1830) til ikke at svare høiere Told af confiskerede Barer end 10 pCt., saaledes at de 40 pCt. til Stiftelserne og Regnskabsførerne skulle beregnes og udbetales af det Beløb, som udkommer, efterat fuld anordnet Indforselstold er fradraget, og at Forskjellen imellem denne og den modererede Told af 10 pCt. falder Anholderne til Fordeel.

Syvende Capitel.

Om den danske Toldembedsforfatning, samt i Forbindelse dermed om Toldforvaltningen.

I de foregaaende Capitler er det danske Toldvæsen blevet omhandlet nærmest i dets Forhold til Yderne. Vi have seet, hvilke reelle og formelle Toldbyrder der vare dem paalagte, hvilke Lettelser der vare dem tilstaaede gennem Oplagene, og endeligen hvilket Straffeansvar de kunde paadrage sig ved Overtrædelser af Toldanordningerne. Der staaer nu tilbage i dette Capitel at omhandle Toldvæsenet i Forhold, saa at sige, til sig selv, hele dets indre Embedsorganisation. De Gjenstande, med hvilke vi her slutteligen skulle beskæftige os, ville da blive Toldbestyrelsens Ordning fra nederst til overst, hvilke Embedsmændene ere, deres Pligter, Ansvar og Rettigheder, saa og Assistanccen af Toldvæsenet uvekkommende Personer; samt i Forbindelse med disse Forfatningsforhold tillige de fornødne almindelige Bemærk-

ger om Toldforvaltningen. Jeg har troet passende at kunne henføre den herhenhørende Materie under følgende Punkter: 1) Om de locale Authoriteter og Embedsmændene i Almindelighed, samt om Assistancen af Uvedkommende. 2) Om Administrationens Mellemorganer. 3) Om selve den øverste Toldadministration.

Første Afsnit.

Om de locale Authoriteter og om Embedsmændene i Almindelighed, samt om Assistancen af Toldvæsenet uvedkommende Personer.

Et Toldsystem forudsætter nødvendigvis Embedsmænd til at undersøge og behandle Varerne til Tolds Erlæggelse paa Fortoldningsstederne, til at beregne Tolden, til at oppebære den, og endelig til at sikkre mod toldbare eller forbudne Vares Indsmugelse over Grændserne. Der kunde vel herefter tænkes 4 Slags Toldembedsmænd, men den danske Toldlovgivning (Instr. 12 Decbr. og 26 Aug. 1797 § 1) skjelner selv kun mellem Opsynsforretninger og Regnskabsføring, idet navnlig Regnskabsbetjentene baade beregne og oppebære Tolden, ligesom der heller ingen almindelig Forskiel gjøres over det hele Land mellem det ambulante og det faste Opsyn. Der gives vel ved Landgrændsen Patrouillebetjente, samt ved Kysterne Strandtoldbetjente, Krydstoldbetjente, Noersbetjente og Noersfarle, hvis Forretninger væsentligen ere ambulante. Men der patrouilleres dog ogsaa af de almindelige Betjente, og Forskiellen mellem ambulante og fast Opsynstjeneste er dog, selv der, hvor den finder Sted, mere tilfældig end fast begrundet ved en

lovbestemt Adskillelse, som Tilfældet er i adskillige andre Lande. Hvormed dog ingenlunde er tilsigtet at antyde Opsynsforretningernes Sammenblanding som Noget, der ubetinget maatte anses som det mindre Dusskelige. Den er hos os en ligefrem Følge af Mangelen paa en formelig organiseret Kystbevogtning fra Kantsiden; og det er vel i Almindelighed kun ved de større Toldsteder, at Mængden af Klareringsforretninger og disses til Hurtighed trængende og, som en Følge deraf, øvede og vareskyndige Embedsmænd udfordrende Expeditionsmåde gjør en Adskillelse nødvendig mellem de derved ansatte Betjente og dem, der udføre det ambulante og patrouillerende Opsyn.

a. Forretningernes nuværende Fordeling. *)

De i Forhold til Yderne umiddelbare Toldforretninger udføres i Danmark paa følgende Maade. Krydstoldvæsenet bestaaer for Tiden af 11 Skibe, henhørende til den saakaldte større Afdeling, og af 7 Krydsbaade, udgjørende den mindre Afdeling. Der findes vel flere Krydsbaade og Krydsjoller omkring ved de forskjellige Toldsteder, men med Undtagelse af Horsens-, Alsens-, Faaborg-, Hou-, Rudkjøbing-, Bantholm- og Sarfjølbing-Krydsbaade staae de ikke under Krydstoldvæsenet. Ligeledes maa det bemærkes, at Krydsfartøierne ved Jans henhøre under Hertugdømmernes Krydstoldvæsen. En constitueret Inspecteur fører Befalingen, umiddelbart under Generaltoldkammeret, over det danske Krydstoldvæsen. Nærmest under ham commanderer en Assistent. Desuden bestaaer Personalet af om-

*) Foraauidt angaaer Forretningsfordelingen i Kjøbstæderne, har det ikke været mig muligt, med Undtagelse af Maleværksvæsenet i Kbhvn., at kunne affordre eller danne nogen Beregning over, hvilken Deel af Embedspersonalet der maatte antages alene at fylde Consumtionsvæsenet sin Tilværelse.

trent*) 22 Betjente, 12 Krydstøldskippere, 7 Roerskarle, 13 Matroser og nogle Drengene. Et formeligt Krydstøldvæsen organiseredes først her i Aaret 1821 (Bfg. 13 Juli d. A.), og har siden den Tid bestaaet, mærkeligt nok, uden at have noget egentligt Lovbud at støtte sig til. Tfgns. §§ 90—95, 137, 138, 147 og 260—262 udgjøre Alt, hvad der tjener til at oplyse om de Søfarendes og Krydstøldvæsenets gjensidige Retligheder og Forpligtelser mod hverandre. Med Undtagelse af Cholera-Tiden har Krydstøldvæsenet ikke været armeret, og det kan, formedels Manglen paa positiv Lovbestemmelse derom, under nærværende Omstændigheder heller ikke være tilladt at fyre skarpt, naar en Skipper, efter at være nok saa meget advaret, ei vil lægge bi; men denne kan kun drages til Ansvar efter Tfgns. § 137. Det staaer til at vente, at Forhold, der navnlig i den senere Tid ere blevne af særdeles Bigtighed, ikke altsor lang Tid ville savne positiv Lovbestemmelse.

Den jydsk Landtoldgrændse (om hvis Udstrækning og Bestemmelse i Tvivlstilfælde see Bg. 12 Decbr. 1833 § 1) bevogtes af 12 Patrouillebetjente med 26 saakaldte eedsvorne Karle, 7 Controlleurer (hvoraf een fungerer som adjungeret Inspecteur) og 1 Grændsetoldinspecteur med 1 Assistent. Toldoppebørslen i Faldingbro besørages af 1 Kassierer. Om Klareringen af afgiftspligtige Varer, hvor og hvorvidt den paa Grændsen kan finde Sted, maa jeg henvise til Ordsefgns §§ 8, 9 og 10.

3 Provindstoldstederne med de ethvert underlagte Tolddistricter udføres Regnskabsforretningerne af 19 Kassierer**),

*) At Antallet kan variere, og at det navnlig kan ventes forøget, efterhaanden som vort Krydstøldvæsen erholder den især med Hensyn til Indrecontrollernes Dphor vistnok enskelige Udvikling, er en Selvfølge.

**) Foruden 5 blotte Consumtionskassierer.

hvorhos 13 Soldere eller Forvaltere *) tillige have det Inspecteuren ellers særskilt tillagte Overopsyn. Opsynsforretningerne ere overdragne 54 Inspecteurer**), 46 Overbetjente, 22 Strandtoldbetjente, 515 Underbetjente og 41 Roerskarle; hvorhos Helsingør har 1 Paghuusforvalter. — Bornholm har sin særegne Toldforfatning, idet for Tiden 1 Toldinspecteur har Overopsynet, med 2 Overbetjente under sig i Ronne og Nersø. Desuden findes paa Den 4 Strandtoldbetjente, 2 Underbetjente og 1 Roerskarl. Hovedoppebørsten er hos 1 Kassierer i Ronne.

I Kjøbenhavn bestaaer Embedspersonalet af 4 Toldinspecteurer, 10 Havnecontroleurer, 14 Portcontroleurer, omtrent 110 Toldbetjente og nogle Roersbetjente, hvilke besørge Opsynsforretningerne. Regnskabsvæsenet m. v. er henlagt under 2 Toldskrivere (indlandsk og udenlandsk Toldcontoir), 1 Dplagskriver, 1 Paghuusforvalter og 1 Paghuusskriver, 1 Stemplingsforvalter med 1 Assistent, samt 4 Havneskivere, hvortil endnu kommer 1 Skibsmaaler. At samtlige Regnskabsbetjente efter Omstændighederne have flere eller færre private Arbeidere under sig, ligesom ogsaa at dette er Tilfældet med den correspondencesøende Toldinspecteur, er begribeligt. Kjøbenhavn har derhos, ligesom de øvrige Toldsteder i Danmark, sit eget Tolddistrict, i hvilket det er Opsynets Sag efter de i 4de Capitel fremsatte Regler at vaage over, at Toldanordningerne ikke overtrædes. Dragø og Vedbek (Alexandria) udgjøre et Slags Hjelpe- eller Bitoldsteder til Kjøbenhavn, men dog med

*) Derunder indbefattet Toldcontroleuren paa Fanzø.

**) Saavel blandt Forvalterne som blandt Inspecteurerne ere nogle blot Consumtionsbetjente, men saalange Indrecontrollen varer, have de ogsaa med Toldforretninger at besørge, hvilket derimod kun undtagelsesviis kan blive Tilfældet med Consumtionskassiererne.

en egen uafhængig Overbestyrelse, der paa forsmærkede Sted bestaaer i en constitueret Strandtoldforvalter, paa sidstnævnte i en Strandtoldforvalter med en abjungeret, begge Steder med det fornødne Antal af respective 2 og 3 Strandtoldbetjente, foruden en Opsynsbetjent i Humlebef.

Det Almindelige om Forretningernes Fordeling, der forøvrigt forstaaer sig af sig selv, indeholdes i Instrux 12 Decbr. 1797, §§ne 1—8 og 26 Aug. s. A. f. Kbhvn., §§ne 1—7.

b. Om Embedsmændenes Pligter.

Pligterne for samtlige Embedsmænd i Almindelighed ere beskrevne i Tfgns. §§ 81—99 og Instruxerne, resp. §§ne 9—12 og 8—10. Disse §§'s Indhold er saaledes, som Sagens Natur umiddelbart tilfiger med Hensyn til Forhold, som de Toldvæsenet vedkommende. Vi skulle derfor ikke videre derved opholde os. Kun maa mærkes Tfgns. § 81, hvorefter ingen Embedsmand maa rede i Skibe eller tage Deel i nogen Handel eller borgerlig Næring og Haandtering uden Generaltoldkamrets Samtykke, til hvis Meddelelse forøvrigt Myntigheden er betaget Collegiet ved fgl. Resol. 3 Jan. 1826. Jfr. Canc. Skr. 15 Aug. 1826 om Sæns Fortolkning.— At de sædvanlige Regler, som ere givne for alle danske Embedsmænd, nemlig om Embedsæds Indsendelse, Bestallingers Løsning, Indstud i Entekassen m. v., ogsaa gjælde for Toldvæsenets Betjente, er en Selvfølge.

Derimod vil det være fornødent noget nærmere at omhandle de specielle Pligter, eller rettere de enhver Embedsklasse tillagte særlige Forretninger. Vi skulle først see hvad der i den Henseende er gjældende ved **Provindstoldstederne.**

1. For Inspecteurerne. (Instrns. §§ 12—36). De have „Overopsynet over og Bestyrelsen af Told- og Con-

sumtionsvæsenet i den By, hvor de ere ansatte." De udgjøre tilligemed den siddeordnede Kasserer den locale Autoritet, som kaldes „Toldkamret“ i N. N. By, correspondere umiddelbart med Generaltoldkamret, fordele de underordnede Betjente paa Posterne, instruere dem, vaage over deres Embedsudforelse, advare dem, agte paa deres Forhold og indberette derom (aarlige schematiste Conduite-Lister, Circ. 18 Mai 1816), deeltage selv saavidt muligt i de umiddelbare Dpsynsforretninger, iagttage navnlig hvad Tfgns. §§ 181—190 (jfr. Fg. 28 Decbr. 1836, SSne 2 og 22) paalægge i Henseende til strandede Værrer, m. v. ligeledes kan mærkes Inspecteurernes Myntighed (Instrur. § 36) til at constituere og suspendere Underbetjente, i sidste Fald imod strax at indberette. I Sygdom og andet Forsald kan Inspecteuren constituere selv en Overbetjent eller den saakaldte tilhaandegaaende Betjent, men er Sygdommen langvarig, indberettes.

Foruden disse, det egentlige Dpsyn vedkommende Forretninger har Inspecteuren endnu et controllerende Tilsyn med den udvortes Orden ved Regnskabsføringen (s. navnlig Instrns. §§ 18 og 19, 20 og 21), ikke blot hvad de enkelte Expeditioner (jfr. 4de Capitel), men tillige hvad Bogføringen i det Hele angaaer; ligesom ogsaa en aarlig Ballance over de locale Indtægter og Marsagerne til deres Forøgelse og Formindstelse indsendes af ham i Forening med Kassereren. Sluttelig kan mærkes Inspecteurens Omsorg for og Optegnelser over Toldstedets Inventarium (jfr. dog § 37, h); saa og hans Forvaltning af Vasthuusgodset, hvor ingen egen Vasthuusforvalter have. Forøvrigt maa jeg om Detaillen henvise til Instructionen selv*).

2. „For Kassererne som tillige Regnskabsførere“, hedder det i Overkriften til Instrns. §§ 37—52, hvoraf frem-

*) See Albertus p. 185—199.

gaaer, at Lovgivningen selv anerkjender hans Embede som en Forening af to forskellige Bestillinger. Kasseren er Inspecteuren sideordnet, men udgjør dog kun den anden Person i ethvert Steds Toldkammer. Han beraadslager med Inspecteuren om og gjør denne, samt efter Omstændighederne Collegiet opmærksomt paa Alt hvad der kan tjene til Toldvæsenets Fremme. Han er ved Circ. 28 Septbr. 1816 endog blevet bemyndiget til at begjære Inquisition foretaget og selv overvære samme, baade i Toldsager og Consumtionsager; hvorved man har aabnet Kasseren's Afgang til Opdagelse af Urigtigheder, hvorom hans Embedsforretninger ofte kunne give ham Oplysning. Undersegelsen ledes af Inspecteuren i Forening med Kasseren. Det eventuelle Provenue deles efter den almindelige Regel i Instrns. § 76 (jfr. 6te Capitel), saa at Kasseren tager fuld Andeel som Anholder. Kasseren, der i Inspecteuren's Fersald og i Mangel af Overbetjent endog kan komme til alene at lede Underbetjentene under Forretningens Udførelse, er til den Ende forsynet med Toldtegn.

Men væsentligen bestaae dog Kasseren's Forretninger i Regnskabsføring og Oppebørsel, til hvilke det imidlertid maa bemærkes, at han ikke tør bruge Underbetjentene, da dette maa ansees som personlig Tjeneste, hvortil det ved Instrns. § 31 udtrykkelig er forbudt baade Inspecteuren og Kasseren at anvende Betjentene. Kasseren antager (Instrns. § 49) selv sine Contoirfolk, om han behøver saadanne, og staaer selv til Ansvar for deres Arbeide. Alle Anordninger og Befalinger skulle saavidt muligt indføres eller i alt Fald anføres med Henviøning i en egen dertil indrettet Protocol, til Efterretning og Gjennemlæsning for Toldstedets Embedsmænd (Instrns. §§ 10 og 37, k). De Iderne vedkommende Lovbud skulle, under Straf af 10 Rbd. for Kasseren, for hver Gang Udlatelse

opdages, stedse befindes paa Hovedcontoiret *) (Toldforordningens § 24).

Det vilde være udenfor Skriftets Plan at gjøre en udførlig Beskrivelse af samtlige Kassereens Pligter som Regnskabsbetjent. Imidlertid troer jeg dog, at en kort Angivelse af de vigtigste Regnskaber, som han har at føre, vil give det bedste Begreb om hans Forretninger. Ved ethvert Toldsted er der sædvanlig en Toldbog for Indgaaende, en anden for Udgaaende og en Creditoplagsbog, samt den ved Circ. 31 Decbr. 1838 befalede særlige Protocol for Contoerne over Fortoldnings-, Beholdnings- og Indførselsnummere (jfr. 4de Capitel), saa og 1 eller 2 Stemplingsprotocoller, foruden de Consumtionen vedkommende Bøger. Ved de større Toldsteder føres særlige Protocoller for en Deel af de specielle Regnskaber, som ved de mindre Toldsteder anlægges i Hovedbøgerne. Foruden alle Expeditioner, som ifølge de ovennævnte Hovedbøgers Navne der have deres egentlige Plads, fører Kassereen derhos en Fortegnelse over det henliggende uberigtigede Gods, Strandingsregnskabet, Bødes og Anhøldelsesregnskabet, Inventarie-Fortegnelsen (efter Inspecturens derom givne Forklaring), Fortegnelse over hjemmehørende Skibe, over ind- og udflarerede Skippere, over Embedsmænds Lønninger m. m. Det er derhos en Selvfølge, at Regnskabsføreren i sine Bøger indfører Generalregnskabet og Afskrift af de summariske Extracter m. v., som skulle indsendes til Collegiet. Om de maanedlige, 3maanedlige og aarlige Indberetninger, som sædvanlig i schematisk Form skulle afgives til Generaltoldkamret, maa jeg henvise til de derom givne specielle Bestemmelser især i Circ. 26 April 1814, 5 Novbr.

*) Hovedcontoiret kaldes Regnskabs- og Oppebørselscontoiret i Modsetning til Inspectionscontoiret.

f. A. og 21 Decbr. 1824 m. fl. *); (jfr. Circ. 31 Decbr. 1838, 14 Febr. 1839, 30 Juli 1839 og 23 Jan. 1840).

3. For **Overbetjentene** (Instrns. §§ 53—61). Disse kaldes ogsaa i den ældre Toldlovgivning: „de kongelige Toldbetjente“, i Modsætning til de simple Underbetjente, hvoraf dog nu Endeel ansættes af Kongen, men som tilforn antoges ikke blot af Generaltoldkamret, som tildeels endnu Tilfældet, men i ældre Tider ogsaa af Toldinspecteuren. De Overbetjentene paalagte Forretninger, som specificeres i de ovennævnte §§ af Instructionen, udføres, hvor ingen saadan findes, af den Underbetjent, som gaaer Inspecteuren nærmest tilhaande (§ 61).

4. For **Underbetjentene** (Instrns. §§ 62—72). Deres Pligter reducere sig i Korthed til ubetinget Lydighed imod deres Overordnede, igjennem hvilke de ogsaa have at indsende deres Andragender til Generaltoldkamret, være sig Tjenesten eller deres egne Anliggender angaaende. Besvælinger over deres nærmeste Foresatte kunne efter Omstændighederne directe indsendes eller igjennem vedkommende Amtmand (see det Følgende).

I **Kjøbenhavn** er, som oftere her berørt, en særlig Instrux 26 Aug. 1797 givet for de der ansatte Embedsmænd. Naar en større Afsondring i Regnskabsforingen undtages, hvilken indlyser af selve Embedsbenaævnelserne paa de forskjellige Regnskabsbetjente (indenlandske og udenlandske Toldskriver, Pakhuuskriveren, Dplagskriveren, Stemplingsforvalteren, Havneskriverne), veed jeg intet Særligt at bemærke, foruden hvad der i 4de Capitel blev anført med Hensyn til Forskjellen mellem Voksen og Laden paa Toldboden og i Havnebidistricterne. Dog maa det særegne Forhold udhæves, som opstaaer paa Grund af de locale Forhold og Toldstedets Størrelse, idet Havnecontrollereerne mere

*) See Albertus p. 344 sqq.

handle som Inspecteurer end som Overbetjente, saa at de 4 Toldinspecteurers Virksomhed nærmest viser sig som et Slags Overinspection (jfr. næste Afsnit). Toldinspecteurernes Forretninger i Kjøbenhavn ville vel i det Hele sjelden eller aldrig kunne nedstige til en virkelig Deeltagelse i Opsynets umiddelbare Udførelse (jfr. Instrux 26 Aug. § 5 i Modsætning til 12 Decbr. f. §). Det er ingen Undtagelse herfra, at de af og til skulle bivaane en og anden Creditoplagsinquisition (§ 21); thi selv dette er kun foreskrevet som en Overinspectionforretning. Imidlertid kan dog denne deres aldeles overordnede Stilling formeentlig ikke være til Hinder for en mere umiddelbar Deeltagelse i Opsynsforretningerne, hvor Tid og Leilighed der til synes dem passende, endstjøndt Saadant ei er foreskrevet som Pligt. Toldinspecteurerne udbetale Underbetjentene deres Gager (§ 20, a), og hele Toldkamrets Correspondence gaaer igjennem dem, ogsaa hvad Regnskabsager angaaer. Regnskabsbetjentene underskrive aldrig, som Kassererne i Provindserne, med Toldinspectionen. Den har sin egen Deliberations-Protocol og et ikke ubetydeligt Expeditionscontoir (Toldinspectionens Contoir, der ei er at forverle med den saakaldte Toldbodsal, hvor den jourhavende Toldinspecteur forsyner Angivelserne med sin Paa-tegning). Toldinspectionens Contoir forestaaes af den correspondencesførende Toldinspecteur. — Fremdeles kan mærkes, at en af Havnecontrollereerne, under det sædvanmæssige Navn „Overcontrollleur“, commanderer Patrouillebaaden og fører et Slags Overopsyn med hvad der foregaaer paa Strømmen og indenfor Toldboddbommen.

Hvad de øvrige Embedsmænd angaaer, skal jeg blot gjøre opmærksom paa, at Havneskriverne, der i Instruxen kaldes „Controllereerne i Contoirerne,“ blot ere Regnskabsbetjente, men ikke have nogen Oppebørsel (f. Instruxens §§ 7, b og

40—48), hvorfor de heller ikke skulle den for Dppeborfelsesbetjente i Danmark sædvanlige Caution.

c. Om Embedsmændenes Ansvar.

Dette kan først tænkes i Forhold til Private. Det følger da af Sagens Natur og Tfgns. § 83 in fine („Ingen fornærme eller forurette i Ord eller Gjerning“), at Enhver maa være berettiget til at sagsøge en Toldembedsmand for de verbale eller reelle Injurier, hvori denne har gjort sig skyldig imod ham, uden at det kan gjøre nogen Forskiel, at Fornærmelserne have fundet Sted under Udførelsen af en Embedshandling *). Forsaauidt derimod samme § af Tfgn. fremdeles siger, at Betjentene „Ingen maae opholde enten ved Udeblivelse fra deres Poster, eller ved Forsømmelse eller Modvillighed paa samme,“ da kan det ikke antages, at Spørgsmaalet om en Betjent heri har gjort sig skyldig, og om Skadeserstatning desaaarsag bør tilkomme den Forurettede, skulde kunne bringes under Domstolenes Paafjendelse, med mindre Generaltoldkamret udtryffeligt henviste Sagen til Rettergang. Det vilde nemlig nedbryde al administrativ Myndighed, naar det stod i en Yders Magt, hver Gang en Controlforanstaltning misbagede ham, at faae dens Lovmedholdelighed prøvet for Domstolene, under Paaskud af, at den Embedsmand, som udøvede den, havde overtraadt sin Pligt **). Den, som troer sig forurettet ved en Told-

*) See Endover. s. Pf. og Stds. R. Dom 3 Febr. 1834. (Jur. Tidsskrift XXXII, p. 38).

**) Kbhvns. Gjaesterets-Dom 17 Martz 1840 har ogsaa afviist en Sag, der var anlagt imod det Kbhvnste Toldvæsen, og specielt imod to af Toldinspecteurerne, i Anledning af en Deel fra Toldvæsenets Side formeentlig ulovlligen gjorde Hindringer og Banskelligheder ved en Toldklarering.

officiants Embedsudsførelse, maa altsaa forebringe sin Klage for Generaltoldkamret.

I Forhold til det Dffentlige staae Toldembedsmændene, ifølge Efgns. § 88, for Alt hvad der angaaer deres „Forhold i Tjenesten“ til Ansvar under Collegiet. Denne almindelige Regel kan imidlertid ikke være til Hinder for, at Toldbetjente paa sædvanlig Maade, uden Ordre eller Samtykke af Generaltoldkamret, actioneres for saadanne, omendog i Tjenesten udsøvede Forbrydelser, som ere Gjenstand for justiciel Forsøgning, hvilket t. Ex. navnlig gjælder om betydeligere Boldsgjæringer (s. Efg. 4 Octbr. 1833 § 30) og om meenederiske Rapporter *). Derimod finder Reglen i § 88 Anvendelse paa alle saadanne Forseelser i Tjenesten, som ei ere umiddelbar Gjenstand for offentlig Paatale, hvorunder da ogsaa henhører det Tilfælde, at den private Fornærmede foretrækker at henvende sig til Collegiet, istedetfor at sagsøge den Betjent, som har injurieret ham **), eller at dette ved Siden af, muligt ogsaa paa Grund af en Betjenten desformedelst overgaaet Dom, finder sig foranlediget til yderligere Forholdsregler imod ham.

De forskjellige Forseelser, i hvilke Toldembedsmænd som saadanne kunne gjøre sig skyldige, og hvoraf Instruxernes §§ 12 specificere en Deel, synes da i Korthed at kunne henføres under:

1. Egentlig Utroskab, hvortil kan henregnes Kassemangel (herom see nærmere de almindelige Efg. 4 Marts 1690 og 26 Febr. 1739, ifr. Efg. 30 Jan. 1793, §§ne 17 og 32) ***),

*) See Høiesterets Dom 13 Novbr. 1837 (Jur. Tidsskrift XXXV, 35).

**) Henviser Collegiet i et saadant Tilfælde Sagen alligevel til Rettergang, maa Efgns. § 130 mærkes med Hensyn til Procesomkostningerne.

***) Udsings Krim. R. I, p. 320 sq.

Deeltagelse i Told- og Consumtionssvig, samt Bestiftelse (Eg. 23 Octbr. 1700), der samtlige have Embedsforbrydelse tilfølg, eller endnu haardere Straf, forsaavidt navnlig de to sidstnævnte Arter af Forseelser have været ledsagede af aggraverende Omstændigheder, saasom falske Attesters Udstædelse m. v. *).

2. Ulovlig Sportulering. Herfor indeholdes Straffene, saavel for vedkommende Betjente selv som for deres Fuldmægtige, i Efgns. §§ 392 og 393. Disse §§ ville vistnok ikke kunne anvendes paa saadan Betaling, som gives for virkeligt Extra-Arbejde, t. Ex. neppe hvor en Contoirbetjent med eller uden sin Husbonds Vidende har modtaget Betaling for Affattelsen af de Creditoplagsangivelser, som den Handlende skal indgive, uden at kunne fordre dem affattede, som Toldangivelser i Almindelighed, af vedkommende Embedsmænd (see Efgns. § 217 i Modsætning til §Sne 152, 165 og 257). Ei heller synes det at stemme med Sagens Natur at give disse §§, som derom intet Udtrykkeligt indeholde, Udvidelse til Ryttaars-Presenter o. d., som af Toldembedsmænd kunne være modtagne som et blot Benstabs- eller Opmærksomhedsstegn af de Handlende. Kan det bevises, at disse derved have opnaaet en hurtigere eller anden Expeditionsmåade end andre Idere, da bliver Gavens Modtagelse at hense til ulovlig Sportulering, ligesom den bliver til formelig Bestiftelse, hvis den fgl. Rasse tillige derved har lidt Tab. Men den blotte Modtagelse af en Gave i et ubestemt Tiemed kan formeentlig aldrig paadrage Straffeanfvar; og det synes tvivlsomt, hvorvidt Saadant, i Mangel af Lovgiverens udtrykkelige Villiestilkjendegivelse herom, med Retsvirkning kunde forbydes de kongelige Embedsmænd.

* See Hof- og Stads R. Dom 19 Mai 1818 (R. jur. Arch. XXVI, 147).

3. Skjodesløshed i Embedsførelse, Dyrsetsigthed imod Foresatte, ubeskedent Forhold imod dem eller Andre og anden Uorden ansees med arbitrair Straf (Trettesættelse, Mulkt, Entledigelse fra Forretninger og Indkomster for en Tid eller steds).

Toldembedsmændene staae, som berørt, for deres Forhold i Tjenesten til Ansvar under Generaltoldkamret, der i intet Tilfælde behøver at undergive en Embedsforsøelse Domstolenes Paakjendelse, endstjøndt dette hyppigen skeer, især hvor Factum ikke er aldeles klart. Ved Sagens Afgjørelse ad den administrative Bei bliver blot Spørgsmaalet, hvorvidt Collegiets egen straffende Myndighed rækker, og hvornaar Straffen kun kan paalægges ved kongelig Resolution. Til at give Trettesættelser og dictere Mulfter er Generaltoldkamret udtryffeligen autoriseret ved Kongens § 88 („enten selv anseer dem efter Sagens Bestaaffenhed med Trettesættelse eller Mulkt“). Derimod synes de paafølgende Ord i § 88 („eller gjør Os Forestilling om deres Suspension for en Tid eller om Afsettelse fra deres Bestilling, eller om Tiltale til saadan eller anden Straf, efter Omstændighederne“) bestemt at betage Collegiet Magten baade til Suspension som Straf (den foreløbige Suspension, sædvanlig med halve Indtægter, af en mistænkt Betjent, hvis Embedsforhold nærmere bliver undersøgt med Hensyn til den Straf, hvortil han har gjort sig skyldig, er en ligefrem Administrations-Sag og dette Spørgsmaal uvedkommende, ifr. Instrux 12 Decbr. 1797 § 36) og saameget mere til fuldkommen Entledigelse af en kongelig Embedsmand. Denne vistnok ogsaa i Sagens Natur grundede Begrændsning af den collegiale Magtfuldkommenhed synes klar af selve Ordene i § 88, og Instruxerne resp. § 12 (ifr. § 41) og 10 indeholde intet herfra Afvigende. Udtryffene: „ansees han igjen- nem Generaltoldkamret med Trettesættelse, eller Mulkt, eller

Entledigelse fra Forretninger og Indkomster for en Tid eller for stedse, efter Omstændighederne“, henviser blot til Tsgn., uden at kunne ville gjøre nogen Afvigelse fra denne; thi skulde „igjensnem“ kunne antages at forlehne Collegiet anden eller større Myndighed end den i Tsgns. § 88 nœiagtigen bestemte, saa maatte dette ogsaa forstaaes om den fuldkomne Entledigelse, og denne Straf kan utvivlsomt kun Kongen eller Domstolene bestemme for kongelige Embedsmænd.

Om Toldofficianternes civile Embeds-Ansvar for Feilregninger, for de modtagne Sifferhedsstillelser m. v., hvilket sædvanligen decideres efter Udsættelse af Collegiets Revision, til hvilken Regnskaberne med Bilag aarligen eller halvaarligen eller kvartaliter indsendes (Instruxernes §§ 48 og 28), er intet Særligt at mærke.

d. Om Embedsmændenes Forrettigheder.

Disse kunne nærmest ansees tilstaaede blot som Følger af den Vedkommende tillagte Embedsmyndighed og som Betingelser for dennes hensigtsmæssige Udøvelse. Som saadanne kundgjøre sig den Embedsmændene tillagte juridiske Hellighed under og i Anledning af Udøvelsen af deres Forretninger (Tsgns. §§ 89 sqq.), deres Forsyning i den Anledning med Toldtegn og Toldslag (§ 95), saa og deres Embedsrapporters særegne Troværdighed (§ 97), om hvilke Gjenstande tilstræffeligen er blevet handlet i det Foregaaende. Under samme Categorie henhører ogsaa den ved Tsgns. § 99 og Fg. 10 Decbr. 1790 Creditor paalagte Forpligtelse at gjøre Anmeldelse for Generaltoldkamret, forinden han lader en til ham gjældbunden Betjent hæfte paa Personen; samt endeligen Embedsmændenes Postportofrihed for al Correspondence, som angaaer Embedsanliggender (see Fg. 17 Juni 1771, SSne 4 og 9, Pl. 12 Septbr. 1772, SSne 1 og 4, Pl. 19

Juli 1796), i hvilken Anledning det ved Circ. 11 Decbr. 1813 er indskærpet, at Breve, som ankomme med Paategning: „Kongelig Tjeneste“ fra Private eller fra Embedsmænd angaaende private Anliggender, skulle indsendes til Generalpostdirectionen, for at Vedkommende kunne blive dragne til Ansvar.

Det vilde egentlig være paa sit Sted her at omhandle Embedsmændenes Lønninger, disses Størrelser, samt Lønningsmaaden. Men jeg har af flere Grunde troet det passende at forbigaae den nøiere Udvikling af denne Materie, der vel ogsaa efter Tidsumstændighederne kunde undergaae saadanne Forandringer, som ville betage Detailleringen af det Nøgældende Størstedelen af sin Interesse. Dog er det leilighedsvis i det Foregaaende af dette Skrift blevet berørt, at en Deel af Embedsmændenes Løn her bestaaer i Procenter (1ste Capitel p. 42) og Sportler (3die Capitel p. 67). Jeg tillader mig i den Anledning at henvise til hvad der i første Deel (p. 123—127) blev anført om Fordelene af faste Lønninger og i det Hele om det relative Lønningsystem. Heller ikke ved Embedsmændenes, deres Enkers og Børns Pensionering, samt det hele Gratialvæsen (jfr. Reskr. 2 Jan. 1840) skulle vi her opholde os.

Som Forrettigheder, der mindre directe vedkomme Embedsstillingen og vel for en Deel endog have Characteren af egentlige Begunstigelser, kunne mærkes Bestemmelserne om den Embedsmændene tillagte Andeel i Provenuet af de Urigtigheder, som de opdage (jfr. 6te Capitel), og om at denne Andeel ikke er underkastet Concurus eller Beslag (Pl. 5 Septbr. 1820 ad §§ne 132 og 136). Rigesaa forbyder og Tfgns. § 98, at der gjøres Beslag i Embedsmændenes Lønninger og Indkomster i Almindelighed uden Betjentenes Minde og Generaltoldkamrets Samtykke, hvilke begge maa anses som nødvendige Betingelser (jfr. Canc.

Sfr. 22 Febr. 1823). Til Lønninger henhøre ogsaa Procenter og andre uvisse Indkomster (Pl. 7 Jan. 1784).

Sluttelig maa jeg gjøre opmærksom, saavel paa det almindelige kongelige Tilsagn til Embedsmændene om Afgang til videre Befordring eller anden Belønning efter Omstændighederne, naar de udmærke sig ved Tjenestgjæver, Retsskaffenhed og Flid (Instrux 12 Decbr. 1797 § 41 og 26 Aug. s. A. § 9); som i Særdeleshed paa det lignende allerhøieste Tilsagn, der ved sidstnævnte Instructions § 25 særligt er givet de private Arbeidere hos de kjøbenhavnske Regnskabsbetjente om ved given Leilighed at komme i Betragtning til Befordring i kongelig Tjeneste, naar de udmærke sig ved Flid, Trofast og gode Egenskaber.

c. Om Assistanzen af Toldvæsenet uvedkommende Personer.

Tfgns. § 136 gjør det til enhver god Borgers Pligt at bidrage hvad der staaer i hans Magt til at forekomme og opdage Toldsvig. Enhver er herefter opfordret til at gerere sig enten som Angiver (i hvilket Fald han, efter Instrux 12 Decbr. 1797 § 78, kan fordre sit Navn fortiet), eller som Medanholder, naar han assisterer Toldvæsenet, eller som selvstændig Anholder *). — Forsaavidt ikke anderledes er bestemt for særlige Tilfælde (t. Ex. Tfg. 2 April 1814, §§ne 16, 18 og 19), faaer den Private, som paa saadan Maade kommer Toldvæsenet tilhjulps, Andeel i Anholdelsesprovenuets overensstemmende med Tfgns. § 136 in fine, „naar han den begjærer.“ Men hyppigen hændes det, at Vedkommende, uden formeligen at gerere sig som Angiver, affinder sig i Mindelig-

*) Jfr. en ganske mærkelig Dom af 7 April 1829 i Jur. Tidsskrift XXIII, 28.

hed med Toldofficianterne med Hensyn til Betalingen for sine Meddelelser.

For Undblivelse af at assistere Toldvæsenet er for Private i Almindelighed kun fastsat Straf i det i Tfgns. § 111 omhandlede Tilfælde, naar man seer paa eller er vidende om, at Barer med Magt fravendes Toldbetjente, eller at disse tilføies Overlast, uden at man efter Evne kommer dem tilhjælp. Dog kunde maaskee en arbitrair Straf tænkes at ville blive anvendt for en høi Grad af Mangel paa den „Hjælpsomhed,“ som ved Grændseforordningens § 17 er gjort til Pligt for Alle og Enhver, idetmindste i Grændsetolddistrictet. Navnlig vilde vel saadan Straf blive dicteret de i samme §'s Slutning nævnte Personer, saa og Politiebetjente, Skildvægter, Bægtere og disses Foresatte, som ikke overeensstemmende med Tfgns. § 96 i fornødent Fald villigen kom Toldvæsenet tilhjælp. — Jfr. Tfgns. §§ 140—143 om Lodfers særdeles Pligter og Forhold til Toldvæsenet.

Andet Afsnit.

Om Administrationens Mellemorganer.

Jeg har ikke kunnet finde nogen mere passende Benaevnelse for visse Embedsmænd, navnlig Amtmændene og de saakaldte Overcontroleurer, der staae imellem den øverste Toldadministration og de locale Authoriteter (Toldkamrene) *).

*) Derimod hører Kammeradvocaten ikke herhen, ihvorvel han, foruden (som berørt i 6te Capitel) at udføre Toldvæsenets Sager og at befølge de i dets Faveur affagte Domme ereqverede, ogsaa oftere bliver brugt af Generaltoldkamret som dets juridiske Consulent.

Det er begribeligt, at den øverste Toldadministration hyppigen kan trænge til Mellemmænd mellem sig og de underordnede Embedsmænd, i Tilfælde, hvor den ikke kan see med egne Øine, hvor de sædvanlige „Erklæringer“ ikke ere tilstrækkelige til at give et anstueligt Billede af Sagen, og hvor det paa den anden Side maaskee vilde være misligt at forlade sig aldeles paa den locale Authoritet. Dette gjælder navnlig, naar Talen er om Mistanke til og Undersøgelse af de Embedsmænds Forhold, som udgjøre denne Authoritet; men det finder ogsaa Anvendelse ved en blot almindelig Control med disse, eller naar det kommer an paa ved en generel Inspection at forviise sig om Toldvæsenets Tilstand paa et vist Sted eller i en vis Provinds, naar den hele Toldbestyrelse et eller andet Sted skal organiseres eller reorganiseres, naar nye Toldsteder skulle oprettes, gamle aflægges eller forandres, naar Embedspersonalet skal forøges, formindskes eller forflyttes, kort sagt, naar det gjælder om at skaffe sig en paa locale og tildeels Detailkundskaber bygget Oplysning, som dog er af en altfor omfattende administrativ Character til at den med Billighed kan ventes fyldestgjørende meddeelt af en almindelig Toldinspecteur eller Toldkasserer. Man kunde maaskee hertil endnu føie, at naar først Mellemledene mellem Administrationsmaskinens ydre Hjul og dens inderste Drivhjeder ere fundne og afpassede, naar de navnlig ere søgte i den Embedsklasse, hvor det efter den hele civile Administrations Ordning maa ansees rigtigt at søge dem, saa vil der ogsaa ved disse Mellemled kunne findes et heldigt Hvilepunkt for en ikke ubetydelig Deel mindre vigtige Forretninger, hvis Afgjørelsesmaade lader sig reducere til visse bestemte Regler, som efter disse i Almindelighed mere passende og bedre kunne afgjøres af et vist Districts Overbestyrer, end af selve den øverste Administration.

Det var i ældre Tider (jfr. 1ste Capitel) Lehnsmænd

dene og senere Amtmændene, til hvilke den øverste danske Toldadministration støttede sig, vistnok uden nogen klar Bevidsthed om Rigtigheden heraf, men fordi det saaledes faldt sig af sig selv, at den, som var Centrum for hele den civile Administration i et District, ogsaa blev det for Toldvæsenet. Ved Rentef. Skr. 10 Aug. 1723, 25 Juli 1744 og 21 April 1759 indskærpedes Amtmændene bestandig det dem, ifølge Reskript 6 Marts 1720 (jfr. Kammerrets-Ordning 18 Marts s. A., Cap. II § 12), paaliggende Eftersyn af Toldbøgerne 4 til 6 Gange aarligen, samt Tilsynet med Toldbetjentenes Adfærd *). — Men i Særdeleshed er det almindelige Reskript 19 April 1768 meget mærkeligt. Det giver, til Forebyggelse af Smugleriet, især med Salt, Biin, fransk Brændeviin, Stykgods og contrebandede Varer, Amtmændene „behovende Inspection og Opsyn over Toldvæsenet og Toldbetjentene“. Det indeholder til den Ende en formelig Instruction for Amtmændene i 9 §§, hvorved disse Embedsmænd erholde en umiddelbar Overbestyrelse af Toldvæsenet og Control med dets Regnskabsvæsen i det hele dem underlagte Amt. — Om Amtmændene nogensinde i Virkeligheden have udøvet denne Overbestyrelse i dens fulde Omfang, skal jeg lade uafgjort, men idets mindste sees det af Prom. 3 Jan. 1784, 18 Marts 1794 og 15 Aug. 1795, at den dem i saa Henseende tilkommende Myndighed snart maa være gaaet i Glemme, ventelig som en Følge af, at den øverste Toldadministration saalidet havde benyttet og maaskee havde kunnet benytte og vette sig efter Amtmændene, at disse havde tabt Lysten til med Iver at antage sig Toldvæsenets Sager.

I Tfgns. § 25 stilles Amtmændene ved Siden af Kjøbenhavns Toldinspection Der for Hovedstadens

*) Jfr. og Reskripterne 19 Marts og 2 April 1753.

Bedkommende maa ansees som Administrationens Mellemorgan, foruden at den er den øverste locale Authoritet *) med Hensyn til at paasee, at Toldanordningerne efterkommes, „naar de paa Embedsvegne indfinde sig paa Toldcontoirerne.“ Ifr. og Instrux 12 Decbr. 1797 § 36 (26 Aug. s. N. § 23), hvorefter det vedkommer Amtmanden i Vacancer formedelst Dødsfald blandt de kongelige Betjente at constituere en anden duelig Person. — Uagtet disse aldeles klare Bestemmelser, der, saavidt skjønes, berettiger til at antage, at det ovennævnte Igl. Reskript 19 April 1768 ikke alene ikke er hævet, men endog bekræftet i sin Detail ved Tfgn., fandt dog en Toldembedsmand sig i 1829 foranlediget til at negte at afgive en ham af vedkommende Amtmand affortret Embedserklæring. Cancelliet tilskrev i den Anledning Generaltoldkamret et for disse Forhold høist mærkeligt Brev af 7 Marts 1829**), i hvilket det siges, at alle Toldofficerterne i Provindserne ere Amtmændene underordnede, „hvilket ikke blot følger af Amtmændenes Instrux 5 Jan. 1722 § 4, sammenholdt med Tfg. 17 Febr. 1774 og Tfg. 1 Febr. 1797 § 25 m. fl. N., men overhovedet er grundet i det hele her i Landet gjældende Forvaltningssystem, i hvis Følge Amtmændene

*) Toldinspektionen i Kjøbenhavn er vel for Hovedstadens Bedkommende undtaget fra Magistratens Amtmandsmyndighed ved Tfgns. § 25. Derimod synes det, som om det Kbhavnske Tolddistrict udenfor Byen og dens Territorium, i Mangel af en positiv Bestemmelse om det Nedsatte, maatte paa saadannlig Maade fortære under Sjællands Stiftamtmand som Amtmand over Kbhavns Amt. Da nu Kbhavns Toldinspektion ei er bemyndiget til at foretage Huusinqvifition uden høiere Ordre i de Tilfælde, hvor en saadan ellers er lovbefalet (iffr. 4de Capitel), bliver det altsaa, forsaavidt det udenbyes Tolddistrict angaaer, enten hos Kbhavns Amt eller hos Collegiet, at Tilladelsen skal indhentes, hvorefter det for selve Hovedstadens Bedkommende er Collegiet alene, som maa ansees bemyndiget til sig Ordres Meddelelse.

**) See Reskriptsamlingen.

have den overordnede Centralbestyrelse af alle i deres Amt forefaldende civile Anliggender, der i sidste Instants henhøre under de forskjellige Collegiers Resfort." Det synes herefter utvivlsomt, at Amtmændene ikke alene maae ansees berettigede, men endog forpligtede til saavidt muligt at kontrollere det hele Toldvæsen i deres Amt, altsaa til at forsikre sig om den ydre Ordens Jagttagelse ved Regnskabsførelsen, til at affordre Embedsmændene, saavel de over- som de underordnede, Erklæringer i Anledning af deres Embedshandlinger, til at paaminde dem, til at tillægge dem foreløbige Ordre paa nærmere Approbation af Generaltoldkamret, til under samme Betingelse, naar fornødent gjøres, at suspendere dem m. v., kort sagt til i det Almindelige at udøve den Overbestyrelse over det hele provindsielle Toldvæsen, som Kjøbenhavns Toldinspektion i en større Detail udøver over Hovedstadens.

Dette er den Anskuelse af Amtmændenes Forhold til Toldvæsenet og af Instantsfølgen i dets Administration, som Lovgivningen, læst i sin Sammenhæng og uden alle sideordnede Hensyn, synes at hjemle, idet der nemlig neppe lader sig udlede noget andet Resultat af den saa bestemte Sammenstilling i Udgns. § 25 af Amtmændene og Kjøbenhavns Toldinspektion. Imidlertid seer det, som bekendt, en Deel anderledes ud i Virkeligheden. Selv i de Amter, hvor Amtmanden meest er benyttet af Generaltoldkamret, er han dog langtfra at have den umiddelbare Overbestyrelse af Toldvæsenet, der ifølge det Ovenanførte skulde synes at maatte tilkomme ham, og som, naar der hensees til Toldbestyrelsens Organisation i andre Lande, vistnok ikke kunde siges at stride imod Sagens Natur.

Trangen til et Mellemorgan er for dybt grundet til at den øverste Toldadministration her, ved maaskee formedelst mangehaande Hensyn at have unddraget den umiddelbare provindsielle Overtoldbestyrelse fra Amtmændene, ikke skulde have været

nødsaget til andetsteds at søge sig et Støttepunkt. — Man finder saaledes, at Dverbestyrelsen af det jydsk Toldvæsen ved fgl. Resol. 22 Juni 1785 blev deelt mellem en Justizråd Lybeker og en Etatsraad Kirkeberg, saaledes at hver styrede Toldvæsenet i sin Deel af denne Provinds, paa samme Maade, som det formeentlig oprindeligen var Lovgiverens Hensigt, at Amtmændene skulde bestyre Toldvæsenet i det dem underlagte Amt. — Det er samme Trang til et Mellemorgan, som maa antages nyligen at have fremkaldt Bestikkelsen af Dvertoldinspecteurer i Hertugdømmerne, hvis Amtmænd ikke have den Betydning i hele den provindsfælle Administration, navnlig ikke hvad Kjøbstæderne angaaer, som Amtmændene i Kongeriget; hvorfor ogsaa de førstnævnte Dvertoldinspecteurer ved provisorisk Instruction 11 Decbr. 1838, §§ne 115—125 er tillagt „Overopsynet over det hele Toldvæsen og over samtlige Toldofficianters Embedsførelse i det enhver af dem anviste District.“ Hvorvidt dette Overopsyn, der dog i Afskilligt er forskjelligt fra den de danske Amtmænd oprindeligen tilkommende Dverbestyrelse af Toldvæsenet, i Længden vil findes fyldestgjørende, vil Fremtiden lære. — I Kongeriget hjalp Administrationen sig, efterat den ovennævnte jydsk Dverbestyrelse var ophørt, med Amtmændenes partielle Mellemvirkning, indtil fgl. Resol. 20 Novbr. 1819 og 3 Febr. 1821 (Circ. 17 s. M.) indførte de saakaldte Overcontrolleurer.

Hvad Overcontrolleurerne, hvoraf der habes tvende (een for Sjælland, Fyen og Nerne, og een for Jylland), ville sige i den danske Toldembedsscala, er ikke let at afgjøre. Oprindeligen synes deres Bestemmelse nærmest blot at have været Udførelsen af saadanne inspicerende Reiser, paa hvilke den øverste Administration vistnok altid maatte kunne finde det hensigtsmæssigt at udsende betroede Mænd, selv om en fuldstændig provindsfæl Dverbestyrelse af Toldvæsenet var organiseret. Men

senere have Overcontroleurerne faaet en ganske anden Betydning, idet de, ved Siden af deres endnu nærmest for Dagen liggende Virksomhed paa de ovenberørte Reiser, lidt efter lidt ere blevene tillagte en heel Deel af de Forretninger, som man ikke har troet at kunne eller burde overdrage vedkommende Amtmand.

En Overcontroleur er saaledes i Forhold til Generaloldkamret verelviis dets Die, dets Consulent og dets høire Haand. — I Forhold til de andre Toldembedsmænd, da er han kun de underordnede Opsynsbetjente absolut overordnet. Derimod kunne hverken Toldinspecteurerne eller Toldkassererne siges at staae under ham. Det hedder i Circ. 17 Febr. 1821, at han „virker i Forening med og ved Siden af Stedernes Overopsyn.“ Han er altsaa berettiget til paa ethvert Sted at udøve fuld Toldinspecteurs Myndighed ved Siden af den virkelige Toldinspecteur; men skulde Strid opstaae mellem dem, da er den afgjørende Myndighed intet Sted tillagt Overcontroleuren, endsskjønt dette vel maa antages i Sager, som ikke kunne taale at afvente Collegiets Resolution. Overcontroleurerens Indflydelse paa Toldembedsmændene er saaledes, idetmindste hvad de overordnede angaaer, langt mere moralsk, end den kan siges at støtte sig til lovbestemte Regler; og selv med Hensyn til deres Myndighed over de underordnede Opsynsbetjente, da synes særegne Misforhold at kunne opstaae, naar en Toldinspecteur, i Tillid til sin ham af Kongen forundte Embedsmyndighed over det bestemte Toldsted og til den Overcontroleurerne tillagte ubestemt Autoritet, befalede de Underordnede Gæst, og Overcontroleuren det Modsatte. — I Forhold til Amtmændene er der heller ikke tildeelt Overcontroleurerne nogen bestemt Stilling. Men da al den Myndighed, som Kongen har forleynet disse, foruden inspicerende Reiser, blot gaaer ud paa at virke „i Forening med og ved

Siden af Overopsynet", saa maae de ogsaa i alle Tilfælde, hvor ikke en speciel Collegii-Resolution fritager dem for det Modsatte, ansees ligesaa forpligtede som den almindelige Toldinspecteur til at adlyde Amtmændenes Befalinger med Hensyn til Forretningsførelsen ved hvert enkelt Toldsted, i alt Fald indtil nærmere Afgjørelse af Generaltoldkamret. Hvis derfor en Amtmand i saa Henseende vilde gjøre sin Myndighed gjældende, da maatte han ifølge Lovgivningen ansees competent til at afgjøre de ovenberørte Collisionstilfælde mellem Overcontrolleuren og den virkelige Toldinspecteur; og det ikke blot foreløbigen paa nærmere Approbation, men med afgjørende Kraft, saalænge indtil en modsat Ordre fra Collegiet indløb. — I Forhold til Iderne tilkommer der Overcontrolleuren heller ikke mere end fuld Toldinspecteurs Myndighed. Han kan in specie ingen Huusinqvitioner ansille efter Fg. 2 April 1811 § 15, uden enten at indhente vedkommende Amtmands, eller at være forsynet med Generaltoldkamrets Ordre, om denne end er meddeelt for længere Tid ad Gangen. Han kan vel bevirke Anhødelser for Iderne, og der tilkommer ham herfor sædvanlig Andeel i Provenüet (Circ. 17 Febr. 1821), men de ere ikke undtagne fra den almindelige Paaanke eller Paatale; og han kan hverken ophæve Anhødelser eller estergive i Erlæggelsen af Mulkter og Afgifter.

Af det Foregaaende vil det sees, hvor ubestemt Overcontrolleurerens Stilling er, saasnart de skulle være mere end blot inspicerende og rapporterende Embedsreisende; og det vil kunne skjønnes, hvorvidt de ganske eller tildeels kunne ventes at afgive et virkeligt Mellemorgan. De maae nødvendigviis oftere føle sig isolerede ved Udførelsen af deres Forretninger i de forskjellige Byer, hvor de optræde med en alfor tvivlsom Myndighed til at de af Netsbetjente og Andre skulde kunne tilvinge sig den Belvillie og Assistance, hvorpaa Udfaldet af

deres Hverv dog oftere kan beroe. I Almindelighed vilde de kun formedelt en høi Grad af Klogskab og Dygtighed være istand til at overvinde de Hindringer, som af en Amtmand knap vilde være følte.

Mærkes kunne de fgl. aabne Breve 30 Jan. 1823 og 22 Novbr. 1825, hvorefter Dvercontrolleurén i Sjælland (hvilket vel maa gjælde for Dvercontrolleurerne i Almindelighed), uden Hensyn til Gjæstgivernes Privilegier og Bognmændenes Laugesret, kan søge Logis, Beværtning og Befordring, hvor han vil, for sig selv og for den ham af Generaltoldkamret, fornemmelig til Hjælp ved Correspondencen, medgivne Betjent.

Fredie Affnit.

Om selve den øverste Toldadministration.

Det vil være i Erindring fra denne Deels første Capitel, at Toldoppebørselen i ældre Tid, navnlig umiddelbart efter Souverainetetens Indførelse, her hyppigen var formeligen bortforpagtet, ligesom at den senere var overdraget Enkeltmand paa Bilskaar af en saadan Bestaaffenhed, at det ikke var let at afgjøre, om Bedkommende blot skulde ansees for Toldforpagter, altsaa Contrahent med det Offentlige, eller som Generaltoldforvalter, altsaa Kongens høitbetroede Embedsmand. I ethvert Fald er der ingen Anledning til at antage, at den, hvem den øverste Bestyrelse af Toldoppebørselen saaledes har været overdraget, har været Andet for hele Landet, end hvad Toldinspecteur og Kasserer nu ere for de enkelte Toldsteder, et Slags Generaltoldinspecteur, hvem Besættelsen af de underordnede Opsyns- og Regnskabsbetjeninge vel var betroet, men

som hverken havde Andeel i Fastfattelsen af de Love, efter hvilke det var hans Embedspligt paa det Fordeelagtigste at see Tolden inddrevet, ei heller i Balget af de Principer, reent finantsielle eller mercantile, som man gjennem Toldlovene vilde udtale. Ved Siden af eller rettere over Generaltoldinspecteuren maa der altsaa have været en egentlig øverste Toldadministration, der maatte have Initiativet til Toldlovene, Overcontrollen og Revisionen med deres Overholdelse, samt Magtsfylden til at afgjøre saadanne Collisionstilsælde mellem den umiddelbare Generaltoldinspektion og Yderne, som ikke vel kunde overlades til de almindelige Domstoles Paaskjendelse (S. R. N. D. 18 Martz 1720, I, § 2).

Denne Overbestyrelse af Toldvæsenet var ved Provindsial-Ordinantsen 4 Novbr. 1660, hvorved Grunden lagdes til hele den nærværende collegiale Forfatning, henlagt til Rigsskatmesterens, det saakaldte Skatkammer-Collegium, under hvilket det hele directe og indirecte Skattevæsen forterede*). Under dette Collegium, som snart (dog uden at jeg i Lovgivningen har kunnet finde naar) fik det noget forandrede Navn Renteskammer (see Fig. 7 Octbr. 1680), vedblev Toldvæsenet at staae, indtil et eget vestindisk og guineisk Renteskammer samt Generaltoldkammer derfra affondredes ved Fig. 7 Jan. 1760, til hvilket, foruden de vestindiske og guineiske Anliggender samtlige Told-, Consumtions- og Licent-Indtraders Bestyrelse henlagdes. Det vestindisk-guineiske Rentes- og Generaltoldkammer forenedes allerede ved Fig. 15 Febr. 1768 med det ved Fig. 30 Decbr. 1735 oprettede Generallandoeconomie- og Commerce-Collegium, under Navn af Generaltoldkammer og Commerce-Collegium. Men ved Cabinets-Ordre 6 Juni 1771 fik et Finants-Collegium for en kort Tid den

*) See Schlegels Statsret I, p. 181.

almindelige Bestyrelse af alle Finantsager og Tilsynet med alle de Personer, hvis Forretninger did henhøre. Rentekammeret og Generaltoldkammeret ophævedes; og i deres Sted oprettedes 3 Kammerer, som havde Forvaltningen af det hele Kammeralvæsen respectivt for Danmark med Colonierne, for de tydske Besiddelser og for Norge. Dette forandredes imidlertid igjen ved Fg. 21 Jan. 1773, som fordeelte Kammeralia mellem et Rentekammer, et vestindisk og guineisk Rente- samt Generaltoldkammer og et Deconomie- og Commerce-Collegium, foruden en Bjergværks-Direction, der vel nærmest angik Norge, men til hvilken og Saltværksvæsenet i det Hele var henlagt. Ved Fg. 17 Febr. 1774 bestemtes, at de Sager, som forhen afgjordes ved de saakaldte Kammer-Retter, der allerede ved Fg. 15 Juni 1771 § 11 vare blevne hævede, idet den dømmende Myndighed i Kammerager var blevet tillagt Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn, for Fremtiden skulde paafjendes af ethvert Steds Underret i første Instantis og derfra directe indstævnes for Høiesteret.

Det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer vedblev indtil 1816, da det forenedes med Generallandoeconomie og Commerce-Collegiet til det nuværende Generaltoldkammer og Commerce-Collegium (s. Bfg. og Reskript 9 Febr. 1816). Til dette ere henlagte følgende tildeels meget heterogene Forretninger, nemlig Alt hvad der vedkommer det almindelige Toldvæsen; Sund- og Strømtoldvæsenet; Consumtionsvæsenet; Kanals, Fyr- og Havnevæsenet; Handelsfaget; Consularvæsenet; Industrie- og Fabrikvæsenet; Coloniernes Kammeralbestyrelse med Undtagelse af Grønland, Island og Færøerne.

At Told- og Consumtionsvæsenet Intet have tilfælleds med hinanden, uden at de begge ere indirecte Afgifter, er alt bemærket i det Foregaaende af dette Skrift. Imidlertid turde

der vel være vægtige Grunde for den af Mange antagne Mening, at iffe Overbestyrelsen af disse 2 Afgiftsbrancher alene, men i Almindelighed af det hele directe og indirecte Skattevæsen hensigtsmæssigen kunde forenes under een fælleds Administration. Derimod synes det mindre let at indsee, hvilke Fordele man har troet at opnaae ved at forene Consulatvæsenet, Kanal-, Fyr- og Havnevæsenet med Toldvæsenet. Heller iffe kan det, efter de i nærværende Skrift udviklede Grundsætninger, ansees ønskeligt, at Industrie- og Fabrikfaget er henlagt under Toldadministrationen; ligesom det i rationel Henseende stedse maa blive vanskeligt at forklare sig, hvorfor man atter fra Industriefaget har affondret dets næst Huusfliden forste og i Danmark vel noget nær vigtigste Bestanddeel, nemlig det lave Haandværks- og Næringsbrug, og henlagt det under Cancelliet. Der kunde vistnok siges Mangehaande om den Grændse, man*) i sidstnævnte Henseende har søgt at trække i en Materie, hvor formeentlig ingen Adskillelse let kan gøres uden Brud paa den industrielle Naturs Orden; men det er nærværende Skrift uvedkommende.

At forsøge nogen egentlig Kritik, være sig til Roes eller Daddel, over det nærværende Generaltoldkammer- og Commerce-Collegiums Forvaltning vilde baade være over mine Evner og derhos uforføndent efter Skriftets Plan.

Dog gives der een Gjenstand, som man iffe med Tausched kan forbigaae, hvor løselig en Dmtale end mangehaande Hensyn kunne gjøre det passende at stænke de øvrige Forvaltnings-Forhold. Det er den hos os saa stærkt fremtrædende Concentration af alle Sager til Afgjørelse umiddelbart ved den øverste Administration (Centralisations-System). At omtale dette er iffe at bekjendtgjøre den indre Toldadministrations

*) Jfr. Eg. 20 Decbr. 1773 § 2.

Hemmeligheder. Der gives ikke blot ingen overordnet eller nok saa underordnet Toldembedsmand, men der findes end ikke nogen Handlende, uden at han har havt Leilighed, selv eller ved sine Bekjendter, til at overbevise sig om, at næsten Intet, ofte end ikke den ubetydeligste Sag er overladt de locale Embedsmænds Afgjørelse, undtagen i alt Fald efter dertil meddeelt speciel Bemyndigelse. Enhver Handlende veed, at han kun ved en directe til Collegiet stilet Ansøgning er istand til at erholde en forsilbig krævet Told- eller Consumtionsgodtgjørelse udbetalt, til at faae Afstrivning i sit Creditoplag for Varer, som ere forsilbig transporterede fra en anden Dplagskaber, til at faae sit brugte Flyttegods toldfrit indført fra det Fremmede imod Forsikring paa Tro og Love om dets forudgaaede og fremtidige Brug af ham, til at erholde Udøvelsen af den Creditoplags-Act, hvis Meddelelse Lovgivningen dog knytter til aldeles bestemte Regler, til at faae Varer frit udleverede, med hvilke en ubetydelig og af Overopsynet for aldeles uskabelig og svigløs anseet Formalitetsfeil har fundet Sted i den indre Samfærsel, til at erholde Tilladelse til at rette en Feil, der af Overopsynet kjendeligen skjønnes at være en Skrivfeil, i en engang protocolleret Angivelse, til i Kjøbenhavn at faae Bagateller af tarationsbare Varer, ei bestemte til Handelsbrug, udleverede imod at erlægge Tolden efter Burdering uden Forauktionering osv. Jeg skal ikke tillade mig at omtale Exempler af den Deel af Forretningsførelsen, som i Reglen blot kommer til selve Embedsmændenes Kundskab; men det vilde være inconsequant, om der ikke med Hensyn til den fulgtes de samme Principer, som i Forhold til Yderne.

Naar jeg i det Følgende i Korthed skal søge at gjøre opmærksom paa Centralisations-Systemets Skadelighed, saa maa jeg imidlertid bede vel erindret, at det hverten er eller nogen- sinde har kunnet være min Mening at ville befriende enten det

nærværende eller det ældre Generaltoldkammer- og Commerce-Collegium en Forvaltningsmethode, som maa synes Mange mindre heldig, men som det har tilfældes ikke blot med de øvrige danske Collegier, men med Størsteparten af de europæiske Administrationer. Næsten overalt finder man Regjeringens Toiler for stærkt strammede i mindre vigtige Anliggender; næsten overalt møder man Tendentzen til over Detaillen at glemme Statshuusholdningens store Livsspørgsmaal. Men det vilde være Uret at overføre sin Misbilligelse heraf paa de Mænd, som enten fra Begyndelsen af have fremkaldt den formeentlig skjæve Retning i Administrationen, eller som have arvet den fra deres Forgængere, uden at have søgt eller formaet at rette den. De europæiske Forvaltningers Centralisations-System skylder ikke enkelt Mand, eller enkelt Land, eller engang enkelt Tid sin Tilværelse. Det har udviklet sig som en naturlig Folge af Begivenhedernes Gang og er, saavidt jeg skjønner, ikke uden en almindelig historisk Grund, der i Danmark og ventelig i mange andre Lande tilmed er blevet bestyret ved specielle Omstændigheder. Den første franske Revolution lod nemlig Regjeringerne, selv i de Stater, som deraf havde sporet den mindste directe Indflydelse, efter Krigenes Tilendbringelse klart føle Nødvendigheden af anstrængte Bestræbelser for Nationernes indre borgerlige Beldæren, som sikreste Garantie imod alle politiske Rørelser. Den successive Concentration af alle Detailsager i Administrationens egne Contoirer synes da naturligst at kunne betragtes som en for vidtdreven Omhu for at see Alt paa bedste Maade afgjort, og man kan vistnok uden Inconsequents paa engang paaafkjenne den redelige Villie, som ligger til Grund for sliq forfeilet Bestræbelse, og dog anerkjende de fordærvelige Følger, som deraf flyde. I Danmark har Centralisations-Systemet, som det synes, tilmed en speciel og ældre historisk Grund end maaskee i noget andet

Land i Europa. Det maatte nemlig, efter Ordningen af den collegiale Forfatning i 1660, være en nødvendig Opgave for de nye Collegier saavidt muligt at drage alle Sagers Afgjørelse til sig. Adelen, som tilforn havde styret Rigets enkelte Dele saagodt som uden nogen Overbestyrelse, var endnu baade talrig og mægtig nok, og dens Mellemvirkning kunde heller ikke saa aldeles undgaaes, at jo den nye Regjering kunde være udsat for Fare, naar den ikke, som det hedder, fjorte med stramme Toiler. Historien bærer ogsaa Vidnesbyrd om de første Collegiers Energie. At man senere, efterat den virkende Aarsag er ophørt, er vedblevet at uddanne den af Forgængerne arvede Forvaltningsmaade, er et almindeligt historisk Phænomen og dobbelt forklarligt ved en collegial Forfatning, da et Collegium ofte beholder sine oprindelige gode eller slette Principer saalænge, at de første blive slette og de sidste gode igjen. Men heri er Intet, som bør forundre, eller som berettiger til at henvende Bebrejdelser imod de Enkelte, der udgjøre et Collegium; og det saameget mindre, som det turde være tvivlsomt, om det vil være givet de Nulevende fuldkomment at føre Administrationerne tilbage paa rette Veie fra den Afvei, hvilken Centralisations-Systemet betegner. Man kan vel nogenlunde være istand til at udhæve Feilene ved dette, men at angive Maaden, hvorpaa disse sikkert kunne afhjælpes og forebygges for Fremtiden, med eet Ord: at ordne den nye Forvaltningsmethode, hører vistnok til de vanskeligste Opgaver. Thi det er langt lettere at drage alle Sagers Afgjørelse til sig, end det er efter bestemte Regler igjen at vise dem fra sig.

Centralisations-Systemet synes, navnlig med Hensyn til et Soldvæsen, at medføre følgende Misligheder.

1. Hvad Iderne angaaer, da spilder den umiddelbare Afgjørelse ved den øverste Administration dem Tid, og

det ofte en ikke ubetydelig. Den foranlediger dem Omkostninger og Bryderier. Det er vistnok ikke sjelden Tilfældet, at en Sag, — om hvis factiske Omstændigheder og concrete Bestaffenhed den locale Authoritet aldeles ingen Tvivl nærrede, som den eller i alt Fald vedkommende Amtmand (Kjøbenhavns Toldinspection) med Letthed og Simpelt, ved et Par Spørgsmaal og ved at see med egne Øine, vilde kunne have afgjort, naar de dertil havde Myndigheden, — kommer over og over beviisliggjort ind til Collegiet, idet Yderne, for at undgaae Tidsspilde ved Sagens Hjemviisning til yderligere Oplysning, hellere vælge at lade den for stærkt documentere og til den Ende ofte uden Nødvendighed erhverve kostbare Vidneforsler, Synsforretninger, Notarialattester, Soretsforklaringer, Consulats og andre Attester haade her og fra Ulandet. Derhos kan netop Hensyn til Vidtlostighederne, Fortrædelighederne og Ubehageligheden ved at skulle gaae den supplicerende Bei med klart foreliggende Tilfælde, ikke sjelden foranledige, at Yderne paa en anden Maade komme til at bære Tab, som ligesaaalidet vare tilsigtede af Lovgivningen, idet de maaskee tie stille og bære dem, alene for at spare sig videre Bryderier.

Seer man nu hen til selve Behandlingen af de Sager, hvis Afgjorelse concentreres hos den øverste Administration, da kunde det maaskee synes, som om Yderne for deres Tidsspilde, Pengetab og Bryderier fik rigelig Erstatning ved den fuldkomnere og consequentere Maade, hvorpaa deres Anliggender bleve afgjorte. Men herfor maa den collegiale Forfatning ifølge sin Natur vistnok siges at være til Hindrer. Hvor Een staaer i Spidsen for Toldadministrationen, der vil han, selv om han ikke har henviist en heel Deel af de courante Sager til Afgjorelse af de locale Authoriteter, dog nødsages til at instruere sine underordnede Secretaire om og vide at tvinge dem til en consequent Overholdelse af de almindelige

Regler, efter hvilke han vil have saadanne Sager afgjorte. Men har man nogenfinde i noget Land og til nogen Tid fundet et kammeralistisk Collegium, hvis Medlemmer alle som Een bandt sig til aldeles eensformig Afgjorelse af eensartede Tilfælde? Troer man det muligt, at et saadant Collegium nogenfinde skulde kunne blive enigt om at opstille de Regler, hvilke samtlige Medlemmer vilde forpligte sig til at følge, og at aldrig een Departementschef skulde decidere paa een Maade, en anden paa en anden? Har derimod Administrationen vüist en Deel af de mindre vigtige Sager fra sig til Afgjorelse af de underordnede Embedsmænd og som en Følge heraf været nødsaget til at discutere og fastsætte Reglerne for denne Afgjorelse, saa kan man være vis paa, at Reglerne ganske anderledes consequent ville blive fulgte, end naar de samme Personer, som havde givet dem, tillige selv skulde handle efter dem. Intet er sværere end at binde sig selv ved en Lov, som man føler, at man har Myndigheden til at fravige, hver Gang den synes mindre hensigtsmæssig.

2. Hvad angaaer de underordnede Embedsmænd, til hvis Afgjorelse Intet overlades, da reduceres deres hele Ansvar snart til et blot Regnskabsansvar. I samme Grad som Ansvaret for de mislykkede Foretagender udelukkes, formindskes ogsaa Vren for de vellykkede. Embedsmændenes Interessse for og især deres høiere Blik paa Forretningerne sløves. De blive til Maskiner og Redskaber selv der, hvor Selvtænkning var meest ønskelig; og Administrationen synes da heller ikke med Billighed at kunne vente megen Conduite i de enkelte Tilfælde, hvor man alligevel gjør Fordring paa at see den udvüist. — Med U selvstændighed i Embedsførelse staaer U selvstændighed i det hele Forhold til den øverste Administration i nær Forbindelse. Man finder intet Sted saa blind Underkastelse, endog hvad private Anliggender angaaer, som under de centraliserende

Forvaltninger. Hvilken Ulempe der maa flyde for den hele Administrationsgreen af dens Embedsmænds Nedværdigelse, om jeg saa maa udtrykke mig, til blot Bærtsøi, kan Enhver let forestille sig. Jeg skal kun særligt med Hensyn til et Toldvæsen tillade mig at udhæve, at det er af altfor speciel en Natur, til at Administrationen altid kan være sikker paa Hensigtsmæssigheden af en Foranstaltning, fordi den ingen Modstand har mødt hos Yderne, eller vel endog kan have fundet Bifald hos Landets Stænderforsamling. Det er endda muligt, at der kan være ikke blot practiske Vanskeligheder, men endog vægtige theoretiske Tvivl og Erfaringsgrunde, som tale imod den tilsigtede Foranstaltning, og som kunne være undgaaede baade de mere Uvedkommendes Opmærksomhed og tillige det hele Toldcollegiums, var det end nok saa talrigt. Har man derimod en selvstændig og gjerne som en Følge deraf vel oplyst Embedsstand, der kan og tør paa besteden, men dog bestemt Maade udtale sine Meninger, saa har Administrationen baade langt Flere at søge Raad hos, og den har tillige en større Garantie for Rigtigheden af de tilsigtede Foranstaltninger, som dens Underordnede have tilbøjet, endsskjønt de vidste, at det ikke blev dem taget ilde op i rette Tid at give deres Misbilligelse tilkjende.

3. Hvad angaaer endelig Centralisations=Systemets Indflydelse paa selve den øverste Toldadministration, da vil det ikke kunne negtes, at denne derved overvældes i et stedse stigende Forhold af ubetydelige, men samlede megen Tid udfrævende Detailsager. Det kunde maaskee synes, at siden de ere saa ubetydelige og ofte angaae aldeles klare Tilfælde, kunde de heller ikke tage megen Tid op, og at man navnlig maatte kunne faae en vis Routine i deres hurtige Afgjørelse, som kunde tjene til at spare en Deel af den Tid og Arbeidskraft, de locale Authoriteter hver for sig havde maattet anvende paa disse Sager, saafremt Afgjørelsen var

blevet dem overladt. Men det maa bemærkes, at det er en Bildfarelse. Ingen Forretnings-Routine er istand til ved en løs Besigtigelse at kunne mærke paa en Sag hvad den angaaer. For at vide, om den virkelig er ubetydelig, for at kunne bestemme, om den henhører til de Tilfælde, som i hundredevis hvert Aar afgjøres med et Pennestrog, maa man dog opmærksomt gennemlæse „Acterne“, der gjerne, foruden en mere eller mindre vidtloftigen skrevet Ansøgning og een eller flere Erklæringer, endnu bestaae af et større eller mindre Antal Bevisligheder som Bilag, der vistnok oftere ere overflødige (sfr. No. 1), men med hvilke man dog maa gøre sig bekendt. Og naar man da, efterat have, selv om man er nok saa hurtig Arbejder, anvendt hele og halve Dvarteer paa blot at lære en Sag at kjende, kommer til det Resultat, at den var aldeles klar og kunde være afgjort ved den locale Authoritet paa en utvivlsom rigtig Maade i selve det Dieblif, da det omhandlede Tilfælde passerede, troer man da endnu, at Tid er ikke spildt? Dørlige lobende Detailsager ere de mindst vigtige, om man vil, de for hele Landet meest ligegyldige, men de skulle dog først afgjøres, fordi Forvaltningen ved deres totale Henliggen vilde komme i Uorden og snart reent standse. Den Tid, de kræve, er altsaa absolut berøvet de vigtige Forretninger, paa hvilke især en Toldadministration maa være rig, fordi den intet Dieblif kan hvile og dvæle ved Tanken om, hvad der er udrettet, uden at allerede Nutiden er løbet fra den. — Hertil kommer endnu, at selv om de courante Sager absolut talt levne nogen Tid, bliver dog denne Tid stedse en adspredt; og Enhver kan let forestille sig, hvor skiftede Bedkommende i Almindelighed maae være til anstrængt Tænkning over de vigtigste Gjenstande i den Mellemtid, som de Sjæl og Legeme lige trættende Detailforretninger levne dem. Enhver, der har prøvet hvad det er i Virkeligheden at tænke, veed vel ogsaa, at man ikke kan

sætte sig hen og anvende en ledig Time dertil, saaledes som man kan bestemme sig til at gjøre en Spadsferetour. Den menneskelige Aand vil have Frihed til at bevæge sig, naar den skal frembringe noget Selvstændigt. Man kan vænne den til en maskinmæssig Virksomhed, man kan tvinge den til fuldkommen Dvale, men man kan aldrig tilmaale den en Tid, da den skal bruge sine Binger. Der gives maaffee dem, som troe, at man ogsaa meget vel kunde hjælpe sig uden saadan høiere Flugt, og at man navnlig uden Skade maatte kunne henvinge en Toldforvaltning i en tør og død Forretningsgang, hvis nærmeste Formaal var blot at faae Journalnummerne fra Haanden, hvis Endemaal i alt Fald reducirere sig til at faae dem godt fra Haanden. Jeg veed ikke, om nogen Green af et Lands Administration kunde nosies med den Udvikling, som saadanne Anstuelser vilde være istand til at give den. Men det tør idetmindste paastaaes, at Toldvæsenet ikke kunde det. — Dette er ogsaa anerkjendt i Danmark. Man føler der med hver Dag mere Betydningen af et høiere Liv i de administrative Forhold; og Ingen er beredvilligere til at indrømme Skadeligheden af Centralisations-Systemet med Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, end netop de Mænd, der nærmest have Leilighed til at spore dets Virkninger.

Danmark haaber paa Fremtiden med Hensyn til sit Toldvæsen; og hvorfor skulde man ikke med Tillid vente at see Forhaabningerne opfyldte?

